

મશારેકુલ--અનવાર

ભાગ ૩ જો.

૧૨ હદીસ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૬૦૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મશાએ ફુલ - અનવાર ૩

વિષય ૫૭:૨૬

અલ્લાહ તઆલા કરમાવે છે.
જે કંઈ તમને રસુલુલ્લાહ આપે તે લો અને જેથી તમને બાજ રાખે
[મનાઈ કરે] તો [તેથી] બાજ રહો. અને અલ્લાહથી ડરો ખચીત
અલ્લાહ સખ્તાઈથી શિક્ષા કરનાર છે.
સુરા હશર ૫૬;૭.

મશારેકુલ-અનવાર

ભાગ ૩ જો.

૮૧૨ હદીસ.

મુળ અરબી તથા ઉર્દુ ઉપરથી ભાષાન્તર કરનાર.
હજરત મૌલાના મરહુમ ગુલામ મોહમ્મદ, ખી૦

હાજી હાફેજ સાદિક

અને છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર અબ્દુર રહીમ મેનેજર
કુતોબખાના સાદેકીયા.
સુ. રાંદેર જીલ્લે સુરત.

આવૃત્તિ બીજી.

પ્રત ૧૦૦૦

સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં એક્ટ પ્રમાણે આ પુસ્તકને નોંધાવેલું છે.

માહે સફર ૧૩૪૨ હિજરી.

કીંમત રૂા. ૨.

સુરત ખપાટીઆ ચકલા ઉપર મેસર્સ વિદ્યાર્થી એન્ડ કુંાના “સમાચાર”
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં બખ્શતરામ રતનજી દેશાઈએ છાપ્યું.

૫૭:૨૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ
૧૧૬૦૬

પ્રસ્તાવના.

શુદ્ધ કરે છે' મોટા મહેરબાન રહમ કર્તા અલ્લાહના નામથી.

અલ્લાહ તઆલાની હજારો હજાર હમ્દ અને લાખ લાખ શુકર કે તેણે તરેહ તરેહથી પોતાનો માર્ગ અમારા પર પ્રગટ કર્યો કે જે માર્ગની આગળ સર્વ માર્ગો ખાતેજ છે. અને હજારો હજાર દોરદ અને સલામ હજારત મોહમ્મદ મુસ્તફા માટે છે કે તેવણની હદીસોના ખજાનો કુરઆન બાદ ખોદાનો માર્ગ બતાવવાનું ઉમદા સાધન છે. હદીસોના અજાણ પણીથી માણસ ભટકેલો રહે એમાં તાબુબ નથી અને એની જાણથી દિલમાં નુર પ્રકાશે છે એમાં કંઈ શક નથી. આ અલ્લાહ નું તદારા રસૂલપર તથા તેમની આજ પર તથા તેમના સર્વ સલાયાપર તથા તેમની શરીઅતને મદદ કરનાર પર દુરૂદ અને રહમત અપાર મોકલ. આમીન.

એ પછી ગુલામ મોહમ્મદ બીં હાજી હાફિજ સાદિક અરજ કરે છે કે આ ત્રીજા ભાગના સમાપ્તથી ખોદાએ મશારેકનું પૂરું પુસ્તક મુજ અદનાને હાથે પૂરું કરાવ્યું એ તેનું એહસાન છે. આ ભાગમાં નમ્બરોની ગણતરી જેના ૮૧૨ હદીસો છે પણ ખરે જેનાં ૮૧૪ હદીસો છે કારણ કે ૧૪૮૯ પછી તથા ૨૨૨૮ પછી એ હદીસો પર નમ્બર અપાયાં નથી.

રસૂલુલ્લાહ (સલ) દરેક સીજ જાણે છે કામ સીજ તેમનાથી જાની નથી. એવું બયાન કરી આશેકે રસૂલ થવાનો ડોલ ધાલી કેટલાકા લોકોને બોરવ છે એવા ખોટા અકીદાના રદીઆ માટે મશારેક ભાગ ૧લામાં ૩૯ હદીસો અને ભાગ ૨જામાં ૫૦ હદીસોના નમ્બર તથા નીશાન મેં ત્યાં આપ્યાં છે. અને આ ભાગમાં પણ તે હદીસોને મથાલે કુતરી મુદ્રા છે તેના નમ્બરોની યાદી અત્રે લખી જણાવું છું કે જેથી વાંચક વરગ તે હદીસોને સહજાથી કાઢી શકે. હદીસ નાં ૧૪૬૧, ૧૪૬૨, ૧૫૦૨, ૧૫૦૬, ૧૫૦૭, ૧૫૦૯, ૧૫૫૮, ૧૬૦૫, ૧૬૩૫, ૧૭૨૧, ૧૭૨૫, ૧૭૨૬, ૧૭૪૪, ૧૭૪૭, ૧૭૫૧, ૧૭૫૨, ૧૭૫૭, ૧૭૬૩, ૧૭૬૫, ૧૭૬૬, ૧૭૭૫, ૧૭૮૩, ૧૭૮૫, ૧૭૮૭, ૧૮૩૬, ૧૮૫૧, ૧૮૫૭, ૧૮૨૩, ૧૮૫૫, ૧૮૭૧, ૧૮૮૬, ૨૦૨૦, ૨૦૫૦, ૨૧૦૫, ૨૧૦૬, ૨૧૧૨, ૨૧૧૩, ૨૧૫૭, ૨૨૧૫. અને ૨૨૨૬ માં છે. જેમ નહીં જાણવાની આ ૪૦ દલીલો થઈ અને આગળા ભાગોના સતવાસા મેળવતાં ૧૨૬ દલીલો થઈ.

મોલવી નેહરૂલ હસન કે જેવણ રાંદેરમાં આવી શમશુલ એલમાં ન કહેવડાવે છે તેવણનું નામ લઈ મેં રાંદેરની જુમા મસજિદમાં સેંકડો માણસોની વચ્ચે કહ્યું હતું કે જે મોલવી સાહેબ ઇલમે ગેય વિષે મુજ અદના સાથે મોનાજેર કરવા ગાંડે ના હું તેવણના મદદસામાં પણ જવા તૈયાર છું કે લોકો ઉપર સત્ય શું છે તે ખુલે પણ આજ સુધી મોલવી સાહેબથી તે બન્યું નહીં આથી ઘણા લોકો ઉપર સારી અસર પડી. અલ્લાહના તિલાવ.

છેવટમાં હું ખોદાથી માંગું છું કે તે મારા આ પુસ્તકને વધુ ઉપયોગી કરે અને મને એવાજ કામમાં લાગેલો રાખે અને મારા ગુનાહોની બખશીશનું એ મેં સાધન કરે આમીન વસલ-લ-લ્લાહો અલન નમી.

* શમશુલ એલમાંનો ખેતાય એલમાંનો તરફથી અપાય છે એ ઘણો માનીતો ખીતાય છે. અને સરકાર પણ એ ખેતાય આપે છે તે પણ માન આપવા તાબેક છે. પણ જે માણસ પોતે પોતા માટે એ ખેતાય ધારણ કરે અથવા જાહેલો એ ખેતાય નવાઝીશ કરે તે ધીકારવા લાયક છે. અને એવા માણસ જે પોતાની સહીમાં એ ખેતાય જતાવે તે ઘણી મુશ્કેલી છે તથા બેહમાઈ છે. શા, મો. (આ મોલવી-સાહેબ હાલ રાંદેરમાં નથી. અમદુર રહમાન)

જાહેર ખબર.

બેહુશતી ઝેવર ઉર્દુ છોકરીઓ તથા ઝોરતો માટે ખાસ આ કિતાબ લખાઈ છે એમાં ઇસ્લામી અકીદા નમાઝ રોઝા ઝકાત નિકાહ, તલાક, દિલ્ત, સોગના મસલા તથા કેટલાક વ્યવહારના તથા અખલાકના મસલા સારી રીતે ખ્યાન થયા છે. એની સાથે ધર કેમ ચલાવવું, ઘણી તથા સાસુ સસરા સાથે કેમ રહેવું તથા બચ્ચાઓની કેવી રીતે પરવીરશ કરવી તે પણ ખ્યાન થયાં છે. તથા સો નેક બીબીઓની હાલત તેમની પરહેઝગારી વગેરે પણ ખ્યાન થઈ છે. અને ધર ધધાના હુનરો પણ સારી રીતે દરશાવ્યા છે. જે કે એ પુસ્તક ખાસ ઝોરતો માટે લખાયું છે પણ મરદોને પણ ઓછું લાભ કારક નથી. એ પુસ્તકના ૧૦ ભાગો છે. દરેક ભાગની કીમત આના ૭ આખા પુસ્તકની કીમત રૂ. ૪૧

બેહુશતી ગાહર ઉર્દુ—મરદોને લગતા મસલા તથા ઇલાજ વગેરે જે બેહુશતી ઝેવરમાં ખ્યાન થયા નથી તે એમાં ઘણી સારી રીતે લખાયા છે. કીમત આના ૧૨

તરકે ઇસ્લામ ઉર્દુ—ધર્મપાલ આચારી તરકે ઇસ્લામ આપીતો એમાં મંગળુ જવાબ છે. કીં ૦ આના ૧૮

હક પ્રકાશ ઉર્દુ—એમાં દયાનંદના ૧૪ મા સમુદ્ધાસનો જવાબ છે. કીં ૦ રૂ. ૧૧

ખરકે ઇસ્લામ ઉર્દુ—એમાં આચારી સમાજ વાળાઓના સવાલોના જવાબો છે તથા છેવટમાં તેવીજ રીતના કેટલાક સવાલ તેઓપર કર્યા છે. કીં ૦ આના ૧૦

આચારી સમાજકી પોલ ઉર્દુ—ભાગ ૧ લો કીં ૦ રૂ. ૧૧

આ ભાગમાં આચારી સમાજના ઉસુલોપર બહુસ કરી તેનો ઘણી સારી રીતે રદીઓ આપ્યો છે. એના કતો અસલ આચારી સમાજ હતા એટલુંજ નહીં પણ બરમામાં આચારી તરફથી ઉપદેશનું કામ પણ કરતા હતા તેવણે મુસલમાન થયા પછી આ પુસ્તક રચ્યું છે જે વાંચવા લાયક છે.

માલા બુદ મિન્હો—નામની જગતભણ્ણીતી ફારસી કીતાબ મહાન વિદ્વાન વલીયે કામેલ જનાય કાછ સનાઉલ્લાહ પાણીપતી (રહ) ની રચેલી કે જે ઘણા શૈફોના ઘણા પ્રેસોમાં ઘણી

વાર છપાઈ માન પામી દરેક ઇસ્લામી મદર સાઓમાં ચાલુ છે. તેનો તરબુમો ગુજરાતી બુલોકમાં છપાયો છે. મજદુર કિતાબનો તરબુમો ઉર્દુમાં પણ થઈ ઘણો માનીતો થયો છે. પણ તે ફક્ત કિતાબનો તરબુમો છે. અને ગુજરાતીમાં કિતાબના તરબુમા સાથે તેની નોટોએ પણ તરબુમો થયો છે કે જેમાં નમાઝ, રોઝા ઝકાત અકાએદ વગેરેના સેંટકા મસલાઓનો મોટો ખબરનો સમાયલો છે. અને એજ કારણથી ફારસી માલાબુદ મિન્હોની સાથે દરેક પ્રેસ વાળાએ એ નોટને છાપી છે. એ તરબુમો ૫૦ રતલી ઉમદા કાગળ ઉપર બીજવાર છપાઈ બહાર પડ્યો છે. કીં ૦ રૂ. ૨

મશારફુલ અનવર ભાગ ૧ લો-કીં ૦ રૂ. ૨ એમાં બુખારી તથા મુસલીમની ૭૩૧ હદીસો છે

મશારફુલ અનવાર ભાગ ૨ જો-કીં ૦ રૂ. ૨ એમાં બુખારી તથા મુસલીમની ૭૨૬ હદીસો છે. અને ત્રીજા ભાગની કીં ૦ રૂ. ૨

“તોહફતુલ હિદ” ઉર્દુ કીં ૦ રૂ. ૧૧

જમ.નુલ ફિરદાસ ઉર્દુ એમાં જ્યાન તથા શરમગાહના ગુનાહોનું હદીસોથી ઘણી ઉમદા રીતે ખ્યાન થયું છે. ઉર્દુ સરકારી સ્કોલોમાં જેવા અક્સરો વપરાય છે તે ૮૫ પર તેવા કદમાં છપાય છે કીં ૦ આ. ચાર અને ગુજરાતી કીં ૦ આ. ૬

સફાઈ મોઆમલાન ઉર્દુ-કીં ૦ આ. ૩
તાઅલોમુદદિન ઉર્દુ—આ ઘણી પ્રખ્યાત કીતાબ છે એમાં દીનના મસલા ઘણી ઉમદ ગીથી ખ્યાન થયા છે. એજ કારણથી ગણા પ્રેસોમાં છપાઈ છે. કીં ૦ આ. ૧૨

× રાહે નજત ગુજરાતી ભાષામાં
× શમાએલે તિરમેઝી ગુજરાતી
× બુતશિકન-તાજવા દારીનો રહ
અમદુર રહીમ બી. મોલાના ગુલામ મોહમ્મદ

હાજી હાફેજ સાદિક
મુાં રહેર જલ્લે સુરત.

× આ પુસ્તકો દરેકને માટે એક આનાની દીકાટ મોકલેથી મફત મોકલવામાં આવશે.

જાહેર ખબર.

“તોહફા હિંદ” નામનું પુસ્તક તેનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં થઇ ૫૦ રતલી રાયલ ગ્લેઝ આંક પેજ ૨૮૮ પૃષ્ઠમાં આવૃત્તિ બીજી છપાયો છે. એમાં કતાંએ માત્ર હિંદુ ધર્મ તથા ઇસ્લામી ધર્મનો મુકાબલો કરી બતાવ્યો હતો પણ ભાષાંતર કરનારે નોટમાં ખ્રીસ્તી ધર્મનો તથા આર્ય સમાજવાળાઓનો પણ મુકાબલો કરી બતાવ્યો છે. એમાં માત્ર મુકાબલોજ છે એમ નહિ પણ મુસલમાની ધર્મમાં ખુદાને કેમ માનવો, તથા શીરસ્તાઓને કેમ માનવા ? પેગમ્બરોને કેમ માનવા ? કાતાઓને કેમ માનવી ? ઇત્ય. તથા પાંચ બીનાએ ઇસ્લામનું વર્ણન છે. ટુંકાણથી નીકાહ તલાક, હસમ, હલાલ, સલામ, પારકા ધર્મવાળાને નેહોતરૂં કરવું વગેરે પણ છે. પાદરીઓનાં ચોપાનિયાંઓમાં ઇસ્લામના ચંદ્ર ઉપર જે તેઓએ ઘુળ ઉડાવી છે, તેનો ઉત્તર આપી તે ઘુળ તેઓના પર પાડી છે અને લગભગ બધી શંકાઓનો જવાબ એમાં છે દાખલા તરીકે કુરઆનની ફસાહત ઉપર શંકા તે બૈબલથી લેવાયલું, કુરાનમાં આત્માને લાયક કંઈ નથી તેમાં જનતમાં ખાવાંપીવાનું બંધેલું છે. ચંદ્ર ફાટવાના ચમત્કાર ઉપર શંકા, જેહાદ ઉપર શંકા, એકથી વધુ સ્ત્રીઓ સાથે નીકાહ કરવા ઉપર શંકા, તલાક પર શંકા, દત્તકપુત્ર જૈદે (૨૬) પોતાની સ્ત્રીને મુકી દીધા પછી હજરત મોહમ્મદ (સલ્વ) સાહેબે તેણીની સાથે નીકાહ કીધા તે ઉપર શંકા હદીસો પર પાંચ શંકા, ફૈગજ ઉપર શંકા, નમાઝ પર શંકા, રોજ પર શંકા જકાત પર શંકા વગેરે. પારસીઓનાં પુસ્તકોથી હજરત મોહમ્મદ સાહેબના ભવિષ્યવાદપણાની સાબેતી ઇલાદિ તથા નોટમાં આર્યાઓનું ખંડન પણ બહુ વધાયું છે. બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના ખાસ વેદના ખંડનમાં જેવા લાયક છે. કીંમત રૂ. ૩. ૩. પોષ્ટ જુદું.

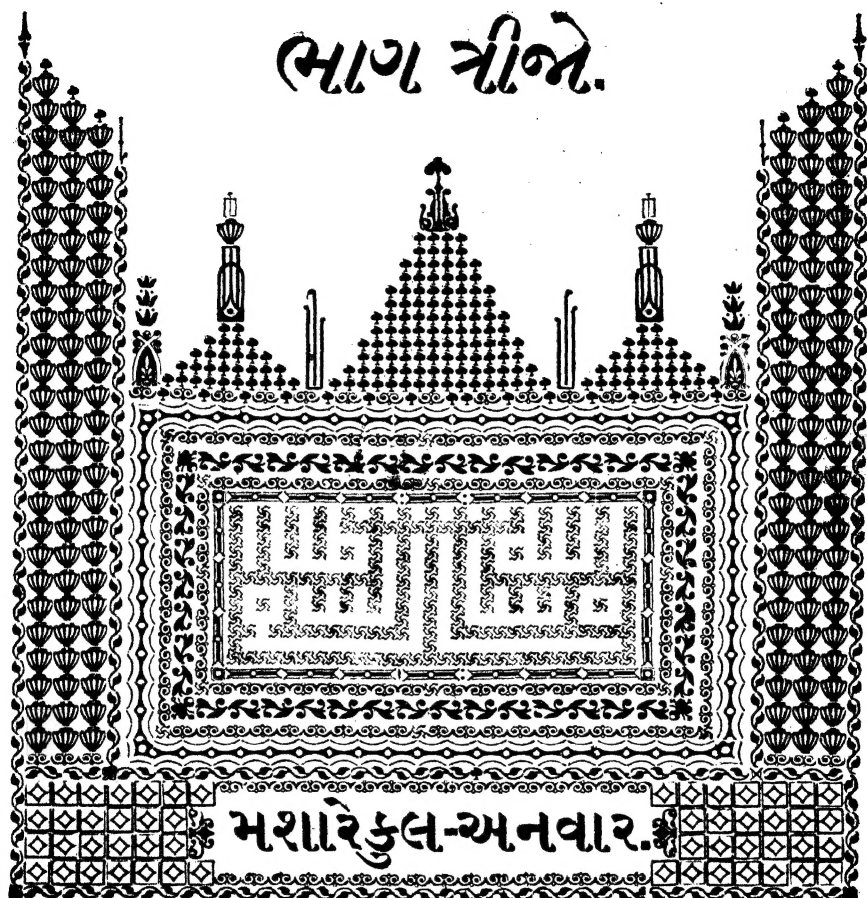
“ઇજ્જા-ઇલાહી” નામનું પુસ્તક કે જે મૌલવી રહમતુલ્લાહ મોહાજરે મક્કા સાહેબનું અરબીમાં રચેલું છે તેનો તરજુમો ગુજરાતી ભાષામાં કરી ગ્લેઝ ૫૦ રતલી કાગળ ઉપર આંક પેજ પૃષ્ઠ ૫૦૦ ઉપર છપાયો છે. એ આખી જગતના પાદરીઓને અઉત્તર કરનારું છે. એજ કારણથી અરબી તુરકી, ફ્રેંચ ભાષામાં બહુવાર છપાયું છે. એમાં એક પ્રસ્તાવના જ અધ્યાય છે. પ્રસ્તાવનામાં કેટલીક ગણવાન્નેજ બાબતો લખી પાદરી ફાનડરની મીઠાનુલ હક્કના કેટલાક ફકરાઓનો જવાબ છે. પેહેલા અધ્યાયમાં બાઇબલનું વર્ણન છે તથા તેની ભૂલોની, ખોટારાની સાબેતી છે. બીજા અધ્યાયમાં બાઇબલનાં ફેરફાર થવાનો સિદ્ધાંત તથા પાદરીઓના ઘોઠાઓનો ઉત્તર છે. ત્રીજામાં નાસેખ મનસખનું વર્ણન છે, ચોથામાં ત્રીદિવનું (તસલીસનું) ખોટાઈ બાઈબલથી તથા અકલી દાખલાઓથી છે. અને ત્રીદિવ વિષે તેઓના લીધેલા આધારનો ઉત્તર પણ છે. પાંચમામાં કુરઆનનું કલામુલ્લાહ થવું સિદ્ધ કરી કુરઆન ઉપર તેઓની કીધેલી શંકાઓનો ઉત્તર છે. તથા એની સાથે હદીસોનો કેટલોક હાલ તથા તે વિષેની શંકાઓનો ઉત્તર પણ છે. છઠ્ઠામાં હજરત મોહમ્મદ (સલ્વ) સાહેબની પેગમ્બરીની સાબેતી છે, અને એની વચ્ચે બીજી બહુ બાબતો સમાયલી છે. હજરતની નુબવવત બહુ સારી રીતે તેઓની બાઇબલથી પણ સાબેત કરવામાં આવી છે. કીં ૩. ૩-૦-૦ પોસ્ટ જુદું.

સામાર્થ પ્રકાશનું ખંડન કી. રૂ. ૧૧ અને ઇંગ્રેજી કી. રૂ. ૧૧૧ એમાં આર્યાઓનો ૨૬ છે. બહુ ખર્ચ તેઓના માનેલા પુસ્તકોથી અને ખાસ દયાનંદના પુસ્તકોથી દયાનંદીઓનું ખંડન છે, એને પ્રગટ થયાને ૧૪ વર્ષ થયાં હજુ કોઇએ જવાબ આપ્યો નથી.

લીં ૦ અખબર રહીમ બિન મૌલાના ગુલામ મોહમ્મદ હાજી હાફેજ સાહેબ.

મેનેજર કુતોબખાના સાહેબાબહ મુ. રાંદેર, ઇ. મુરત.

ભાગ ત્રીજો.

મશારેકુલ-અનવાર.

શુદ્ધ ખોદાના નામથી જો મોટો મેહેરખાન રહમ કર્તા છે.

અધ્યાય સાતમો

ની

કુસલ ૧૩ મી

આ કુસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અના શબ્દ છે.

૧૪૫૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ- (સલ) ફરમાવ્યું કે હું નબી છું એમાં કંઈ
ખીન આજેબ (રહી)થી રીવાયત છે કે હજરતે અહ નબી. હું અબ્દુલ મુતલિબનો દીકરો છું.

એા અલ્લાહ તું તારી મદદ ઉતાર” આ હજરતે (સલ) હોનેનની લગાધને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાથદા આ હદીસના રીવાયત કરનાર ખરાબ ખીન આઝેખ (રદી) ને કાઠ શખ્શે પૂછ્યું કે શું તમે સહાબા લોક હોનેનની લગાધમાં નાકા હતા? ત્યારે તેવણે કહ્યું કે ખોદાની કસમ હજરતે તો કદી પીક ફેરવી નથી. હા, લશકરના આગળા લેધાના પગ ઉપડી ગયા હતા. અને હજરત સફેદ ખચ્ચર પર સ્વાર હતા. ફરી જ્યારે કાફિરોએ હજરતને ઘેરા તો હજરત (સલ) સ્વારીથી નીચે ઉતર્યા અને કાફિરો પર હલ્લા કરીને આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) આ વાક્યમાં ખાપ દાદાના નામથી ફખર કરી નથી, પણ પોતાની તોયુવ્વતની હકીકત સિદ્ધ કરી છે, કારણ કે કાફિરોએ અહલે કિતાબથી સાંભળ્યું હતું કે અખ્દુલ મુતલિબની ઓલાદમાં એક પેગમ્બર ઉત્પન્ન થશે જે મુલકને જીતશે.

૧૪૫૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જન્મતમાં પ્રથમ શકાઅત કરનાર છું જેટલો હું સચાવાયો છું. તેટલો કાઠ નથી સચાવાયો નથી. અને પેગમ્બરોમાંના કાઠ નખીને તો તેની ઉમ્મતના એકજ પુરૂષે સાચવ્યો છે.

ફાથદા એટલે જેટલી મારી ઉમ્મત ઘણી મુસલમાન છે તેટલી કાઠ પેગમ્બરની નથી. માટે પ્રથમ હુજ શકાઅત (લલામણ) કરીશ જન્મતમાં શકાઅત પદવી અદવાની થશે.

૧૪૬૦ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મરયમના દીકરા (ઇસા અં) ની સાથે ખીજ લોકા કરતાં હું વધારે નજદીક છું પેગમ્બરો (આપસમાં) સાવકા ભાવો છે. અને મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કાઠ પેગમ્બર નથી.

ફાથદા સર્વ પેગમ્બરોનું દીન એકજ છે એટલે તોહીદ. અને ઇબ્રાહીમ તથા શરીઅત જૂદી જુદી છે. તો જણે પેગમ્બરો સાવકા ભાવો ક્યાં ખાપ તો સર્વનો એક અને મા ધણી-હદીસની સાર રૂપી અત્તફા આ છે કે જ્યારે સર્વ પેગમ્બરો તોયુવ્વતમાં સરખા ક્યાં તો ઇસા (અં) ને

ખાસ કરીને ખોદાનો દીકરો કહેવું તદન ખોટી વાત છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે હું ઇસા (અં) થી વધારે નજદીક છું મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કાઠ પેગમ્બર નથી. એટલે યહુદીઓ ઇસા (અં) ની પેગમ્બરીનો નકાર કરતા હતા હજરત (સલ) તેમની સત્યતાના શાક્ષી થયા. જેમકે ઇસાએ અમારા હજરત [સલ] ની આશા-રત આપતાં યોદાનની ઇનજીલમાં કહ્યું છે કે “મારી પછી ફારકલીત આવશે મારી સત્યતાનો શાક્ષી થશે” x

x ૧૪૬૧ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હું મુમેનોના જીવ કરતાં તેઓથી વધારે નજદીક છું. તો જે કાઠ દેણુદાર થઇને મરે તો મારે માથે તેનું અદા કરવું છે અને જે કંઈ માલ છોડીને મરે તો તે તેના વારસ માટે છે.

ફાથદા અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે શરૂ ઇસલામમાં હજરત [સલ] ની આ આદત હતી કે જ્યારે કાઠ જનાઝો આવતો તો પુછતા કે એણે પોતાના કરજ (દેણુ)અદા કરવા માટે કંઈ માલ રાખ્યો છે? ફરી જે જણાવું કે કરજ અદા કરવાનું કેકાણું છે તો હજરત [સલ] તેના જનાઝાની નમાઝ પઢતા હતા. પણ જે કરજ અદા કરવાની કાઠ સુરત નહોતી તો પોતે નમાઝ પઢતા નહોતા, અને મુસલમાનેને નમાઝ પઢવાનું કહેતા હતા. ફરી જ્યારે ઇસ્લામની ફતેહ થઇ, અને ઐતુલ માલમાં માલ ભેગો થયો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. કરજ દાર ઉપર કદાંપી આ માટે હજરત [સલ] નમાઝ પઢતા નહોતા કે લોકો કરજથી રૂં, અને જે કરજદાર હોય તે કરજ અદા કરવામાં મક્સત કરે નહીં.

૧૪૬૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હું કેયામતને દિવસે જની આદમનો સરદાર છું અને કમર ફાટનારાઓમાં હું પ્રથમ છું અને

x વાંચો મુહાન ૧૫; ૨૬; એ વિષે વધુ ખોવાસો ઇન્હાઝલ હક્ક બાગ ૨ પૃષ્ઠ ૧૫૫-૧૬૬ માં છે. ગુ. મો.

શકાઅત કબૂલ થયો પ્રથમ હું છું
ફાયદા એટલે હશરમાં કબરો ફારી મુરદાં જન્દા
થઈને નીકળશે તો પ્રથમ મારી કબર ફાટશે અને
પ્રથમ મારી શકાઅત કબૂલ થશે તે પછી બીજા
પેગમ્બરોની. મોહાનની ઈનજીલમાં ઇસાએ
[અલે] અમારા હજરત (સલ) ની સરદારીની
આવી રીતે સાક્ષી આપી છે “હવે હું વધારે
વાતચીત તમારાથી કરતો નથી. કારણ કે આ
જહાનનો સરદાર આવે છે” એટલે મારા પછી
આતેમુન-નખીયીન આવે છે. તે તમને સર્વ
કંઈ શીખવશે મારે શીખવવાની હવે કંઈ ગરજ
રહી નથી. અને આ જે ફરમાયું કે હું
કયામતમાં બની આદમનો સરદાર છું. તો જે
કે હજરત (સલ) દુન્યા તથા આખરત બંને
જહાનમાં બની આદમના સરદાર છે અને સર્વ
માણસોથી શ્રેષ્ઠ છે પણ દુન્યામાં કાફરોને એનું
યકીન નથી. પણ કયામતમાં જ્યારે તમામ
મખલૂક દુન્યામાં સપડાશે અને પેગમ્બરો પણ
એકે ઈલાહીથી શકાઅત નહીં કરી શકશે તે
વેળા અમારા હજરત (સલ)ની શકાઅત કબૂલ
થશે તો દરેક મુસલમાન તથા કાફર પણ હજર-
ત (સલ)ની સરદારી તથા બુઝુર્ગી સાફ
રીતે પ્રગટ થશે.

૧૪૬૩ મુસલિમમાં જાહેર (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે હું
કયામતને દિવસે આ લોકોનો (એટલે જગે
ઓહોદના શહીદોનો) સાક્ષી છું.

ફાયદા જગે ઓહોદમાં સિતરે સલાબી
શહીદ થયા હજરત [સલ] બે બે લાશોને એક
એક કબરમાં દફન કરતા હતા. અને ફરમાવતા
હતા કે જે વધારે કુરઆન પઢનાર હોય તેને
કિયસા તરફ આગળ રાખો. ફરી આ હદીસ
ફરમાવી. એટલે હું તેઓની નિર્મળ શહાદતનો
ગવાહ છું.

૧૪૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર
[રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમા-
યું કે હોજે કામર પર હું તમારે માટે
આગળ જનાર છું.

૧૪૬૫ મુસલિમમાં અબુ મુસા [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે હું

મોહમ્મદ છું, અહમદ છું, મોકદ્દરી છું, હાશેર
છું, નખીયુ-તોયા છું, નખીયુલ-મરહમા છું”
અને અતરફે અબી મસજીદમાં છે “અને નખી-
યુ-રહમદ છું, અને નવાયુલ-મસહમા છું.”
અને એમાં નખીયુ-તોયા વર્ણાયું નથી.

ફાયદા હજરતે [સલ] આ હદીસમાં પેતાના
નામો તથા ગુણો વર્ણ્યાં. મોહમ્મદના અર્થ
ધણો સ્તુત્ય અહમદના અર્થ સર્વ મખલુકથી
વધુ સ્તુતીપાત્ર [અથવા વધુ સ્તુતી કરનાર]
મોકદ્દરીના અર્થ સર્વ પેગમ્બરો પછી આવનાર
હાશેર એટલે સર્વનો હાશેર આપના કદમ ઉપર
થશે. નખીયુ-તોયા એટલે આપના હાથ ઉપર
અગણીત લોકોએ તોયા કરી અને તેમની ઉમ્મ-
તની તોયા મકબૂલ છે. નખીયુલ-મરહમા એટલે
એવો પેગમ્બર કે જેની શરીઅતના અલકામમાં
કંઈ સખ્તી કે તંગી નથી તદન રહમત [અને
મેહેર] છે. નખીયુલ-મસહમા એટલે જગતો
પેગમ્બર કે તલવારથી દીનને જહાનમાં ફેલાયું.
અતરફે અબુ મસજીદમાં એક કિતાબનું નામ છે
જેને ઈબ્રાહીમ બીન મોહમ્મદ દમીશકી [રહ]
જેવણે હદીસના મોઢા હાફિજ હતા તેવણે રચી
છે. હિન્દુસ્તાનમાં ખ્રીસ્તીઓ મુસલમાનોપર શંકા
કરે છે કે તમારા પેગમ્બરે તલવારના બ્લેડથી
ઈસ્લામ ફેલાયું અને માણસોને કતલ કર્યા અને
જીવો તો રકત વહેવું [ખૂન રેળ] દુસ્ત નથી.
કાંઈ પેગમ્બરે ખૂન રેળ કરી નથી. એનો જવાબ
આ છે કે બુદ્ધિવાળા એક મને છે કે જુલમ
અને કુદર વણી ભરી ચીજ છે. તો જ્યારે જલેમ
અને કાફર પોતાના જુલમ તથા કુદરને તહી
છોડે અને હક્ક વાતને કાંઈ તરેહ નહીં સમજે
તો તેનું કતલ કરવું અકલની નજદીક હોશ
પાત્ર નથી કે બીજા લોકો તેની સંગથી ખરાબ
થાય નહીં. દાખલા તરીકે જે આદમીનો હાથ
સડે તો તેને કાપવો બેહતર છે કે જેથી બીજા
અત્યવ સડતા બચે. એમ જનાં તોરાત તથા
ઝબુરને ખ્રીસ્તીઓ સત્ય માને છે [અને બેબલનું
અગ જાણે છે] તે તોરાતમાં જેહાદ [ધર્મ] વિશે
લડાઈ કરવાનો ખુશ્કી રીતે હુકમ હસ્તિ ધરાવે
છે. હજરત મુસા હજરત યુશા અને હજરત

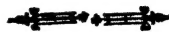
દાઉદે [અલે] નો જેહાદ જગત જાણીતો છે. જેને શક્ય હોય તે તારાતમાં જુએ. એટલું જ નહીં પણ ૪૫ માં ઝથુર [ગીત] માં અમારા હજરત [સલ] ની બશારત [સુવારતા] માં દાઉદે [અલે] આવી રીતે ફરમાવ્યું છે “ઓ પેહેલ વાન તું જાહો જલાલીથી પોતાની તલવાર બાંધી રાનપર લટકાવ અદાલતપર સ્વાર થા. તારો જમણો હાથ તને હેખતવાળા કામો દેખાડશે” અને ૭૨ માં ઝથુરમાં હજરત [સલ] વિષે ખોદા આવી રીતે ફરમાવે છે કે “તે મારા બંદાઓમાં સચ્ચાઈથી રાજ્ય કરશે. મોહતા-જોને બચાવશે, જલેમોને તુકડે તુકડા કરશે. જ્યાં સુધી સર્વ હસ્તિ ભોગવશે તેનું દીન, બરકત, તથા તેનું નામ બાકી રહેશે” આ બંને દલીલોથી ખુલીરીતે જણાયું કે જેહાદ કરવું ઉમદા કામ છે. અને ખ્રીસ્તીઓને પસંદ ન હોય* પણ ખોદાને પસંદ છે. અને ખ્રીસ્તીઓ જે કહે છે કે આ

બંને બશારતો હજરત ઇસા [અલે] માટે છે તે તદ્દન ખોટું છે. કારણકે ઇસાએ (અલે) ક્યારે તલવાર પકડી? અને ક્યા કાફરને માર્યો તેમનાપર પેહેલવાન તથા જેહાદ કરનારના શબ્દ બરા પડતા નથી. પણ આ બંને બશારતો અમારા હજરત [સલ] ની નોખુવતની ખુદલી દલીલ છે.

૧૪૬૬ મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હું અને ચતીમને પાલનાર જનતમાં આ બંનેની જેમ છીએ. અને હજરતે [સલ] કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળીના તરફ ઈશારો કર્યો.

ફાયદો એટલે ચતીમની પરવિરશ કરનાર તથા તેમના માલની સંભાળ કરનારની એટલી ઉંચી પદવી થશે કે બે આંગળીઓમાં જેવો મીલાપ છે તેવો મારી પદવી સાથે મીલાપ રહેશે.

❖ ફસલ ૧૪ મી ❖

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ઇસમે ફેવલ છે.

૧૪૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ઓ અરફદા પુત્રો તમો (લાલ તથા બરછી) લો આ હજરતે [સલ] ઇદને દિવસે સુદાનવાળાઓને કહ્યું અને તેઓ લાલ તથા બરછીથી રમતા હતા.

ફાયદો અરફદા હબશીઓના દાદાનું નામ છે જેની એઓ ઓલાદ છે. રિવાયત છે કે ઇદને દિવસે હજરત [સલ] હજરત આએશા (રદી) ના ઘરમાં હતા. અને હબશીઓ લાલ બરછીથી મસજીદની સેહેનમાં કસરત કરતા હતા. ત્યારે

*જેહાદને નહીં પસંદ કરવું પણ ખ્રીસ્તીઓનું માન મોંઘી છે તથા ઇસ્લામ પર દોશ મુકવા માટે છે-નહીં તો ધર્મને માટે એઓ મહુદીઓ સાથે તથા રોમન કેથોલીક અને પ્રોટેસ્ટન્ટ આપસમાં ઘણા લડ્યા છે. વાંચો મારી ચોપડી જેહાદની હકીકત ગુ. મો.

હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે [સલ] આ ખેલને એટલા માટે જોયો [તથા મસજીદમાં રમવા દીધો] કે ફરી ગદાકની જેમ આ જેહાદનું સાધન છે. વિશેષ કરી ઇદને દિવસે આવા મોખાહ કામમાં કંઈ દોષ નથી કેમકે વધારે ખુશીનું કારણ છે.

૧૪૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું ચોલ કેમકે હું આશા રાખું છું કે મને [હિજરત કરવાનો] હુકમ મળશે. આ હજરતે [સલ] હિજરત કરવા પહેલાં હજરત અય્યુબકર [રદી] ને કહ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] થી આગળ સર્વ સહાબા મદીના તરફ હિજરત કરી ગયા હતા. સિદીકે અકબરે [રદી] પણ હિજરત કરવાનો હુકમ હજરત [સલ] થી માંગ્યો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. ફરી સિદીકે અકબર હજરત

(સહ) ની સાથ જવાની વાર જોતા રહ્યા. જ્યારે હજરત (સહ) ને હિજરતનો હુકમ થયો તો હજરતની સાથે મદીને આવ્યા. આ હદીસથી સિદ્દીક અકબરની મોટી ફજલત સિદ્ધ થઈ કે હજરતે [સહ] પોતાની રિકાકત માટે સદીકે અકબર સિવાય કોઈને નીમ્યા નહીં.

૧૪૬૬ ખોખારી તથા મુસલિમમાં સરીયા ખીનતે હોયે (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તમે થોભો ખચીત આ સરીયા ખીનતે હોયે છે.

ફાયદો સહી ખોખારીમાં પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે કે હજરત સરીયા હજરત (સહ) ની ખીખી હજરતી મોલાકાત માટે મસજિદમાં આવ્યાં. હજરત (સહ) રમગનમાં એતેકાફે બેઠા હતા. તેવણુ હજરત સાથે વાત ચીત કરતાં રહ્યાં રાત ઘણી વીતી ત્યારે હજરત (સહ) તેમને પોહોંચાવવા આજ્યા. માર્ગમાં બે અનસારી મદ્યા ત્યારે હજરતે (સહ) તેઓને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ મારી ખાચડી છે કોઈ પારકી સ્ત્રી નથી ખોટી ધારના નહીં કરવી. અનસારીઓ એ કહ્યું મુજ્હાન-દલાહ ! આ રસુલુલ્લાહ આપને માટે ભુરી ધારના કરવાનો પેસારો કેવો ? હજરતે ફરમાવ્યું કે શૈતાન ઇનસાનના બદનમાં ખૂનતી જેમ ફરે છે. હું ખીધો કે રખે ને તમારા દિલમાં કંઈ બદ ગુમાની નાખે. આ હદીસથી જણાયું કે માણસ તોહમતની જગ્યાથી બચ. અને જો એવી જગ્યામાં સપડાય તો પોતાની સાક્ષાઈ લોકોમાં જાહેર કરે કે જેથી લોકો બદ ગુમાનીમાં સપડાય નહીં.

૧૪૭૦ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સહ] ફરમાવ્યું કે તમે થોભો હું તમને શીખવું છું અને તમને બશારત થાઓ. ખચીત તમારા પર અજ્ઞાહતી નેઅમતમાંથી છે કે તમારા સિવાઈ લોકો માનો કોઈ આ વખતમાં નમાઝ પઢતો નથી” અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું “તમારા સિવાઈ કોઈએ આ વખતમાં નમાઝ પઢી નથી.” એશાની નમાઝમાં જ્યારે ઘણી વાર લાગી ત્યારે હજરતે (સહ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એકવાર હજરતે (સહ) ઇશાની

નમાઝ અડધી રાત વીતે પઢી, અને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખોલાતું તમારા પર એહસાન છે કે આ વખતની ઇખાદત તમારેજ માટે ખાસ કરી. ખીજ માણસો આ વખત ઇખાદતમાં તમારા ભેગા નથી.

૧૪૭૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે (ઈમામની) વાત સાંભળવાને તથા તાબેદારીને પોતાની તંગીમાં તથા આસાનીમાં, ખુશીમાં તથા નાખુશીમાં તથા ખીજ કોઈને તારા પર વધારવાની હાલતમાં લાજેમ જાણુ (અગત્યનું જાણુ).

ફાયદો એટલે હકિમ જે હુકમ કરે તેની તાબેદારી વાજેબ છે ફરી તે કામ તારા પર સોંપ હોય અથવા સેદકું હોય. તું ખુશ હોય અથવા નાખુશ હોય તથા તે હાલતમાં કે હકિમ તારા પર ખીજ કોઈને વગર તેને હકે આગળ વધારે ખીજને આપે તને નહીં આપે. પણ ગુનાહના કામમાં હકિમની તાબેદારી નથી.

૧૪૭૨ મુસલિમમાં સોયાન (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે ઘણા સિજદા કરવાને તારા પર લાજેમ જાણુ (જરૂરનું જાણુ) કારણ કે ખચીત જ્યારે તું અજ્ઞાહ માટે સિજદો કરશે તો તેથી અજ્ઞાહ તારો દરજ્જો [પદવી] બોક્કાં કરશેજ અને તેથી અજ્ઞાહ તારો ગુનોહ ઘટાડશેજ.” આ હજરતે સોયાનને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સોયાન (રદી) હજરત (સહ) ના એકા હતા. તેવણુ હજરત (સહ) ને પૂછ્યું હજરત મને તે કામ બતાવો જે મને જનન-તમાં લઈ જાય ? ત્યારે હજરતે (સહ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૩ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે ઘણાજ કાળા કુતરાને કે જેની આખો પર બ ડાઘા હોય તેના કતલ કરવાને તમે લાજેમ જાણો કેમકે તે શૈતાન છે” એટલે ઇન કરનાર છે.

ફાયદો મસાખીહમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે પ્રથમ કુતરાં મારવાનો હુકમ કર્યો તે એટલાં સુધી કે એક સ્ત્રી જંગલથી આવી તેણીની સાથે એક કુતરું હતું તે

પણ મરાયું. ફરી હજરતે (સલ) કુતરાં મારવાની રોકાણ કરી અને આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે લાજેમ નાણાં તે (પીલવણ) ના કાળા ફળને કેમકે તે ખુશખોદાર છે જાહેર (રહી) કહે છે કે મેં કહ્યું શું તમે બકરાં ચરાવ્યાં છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, અને દરેક નખીએ તે ચરાવ્યાં છે.

ફાયદો જાહેર (રહી) થી રિવાયત છે કે અમે હજરત (સલ) સાથે એક મજલ ઉતયાં અને અમે ત્યાં પીલવણના ફળ વિણી વિણીને ખાતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકા ફળ ખાઓ. અને પેગમ્બરોએ પ્રથમ બકરાં એટલાં માટે ચરાવ્યા કે ઉમ્મતનો બહોખસ્ત કરી શકે.

૧૪૭૫ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જેટલી શક્તિ રાખો તેટલાં અમલને લાજેમ કરો. કારણ કે જ્યારે તમને થાક લાગી નારાજ થશો તો અલાહ નારાજ થાય છે.

❁ ફસલ ૧૫ મી ❁

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે લાભ છે.

૧૪૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે બીટ છે. તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે બીટ છે.” આ હજરતે જાહેર (રહી) ને કહ્યું.

ફાયદો હજરતે [સલ] જાહેર (રહી) થી બીટ ખરીદ્યું હતું ફરી તેમને બીટ અને કીમત બંને આપ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૮ મુસલિમમાં અણુ મસબીદ ઉકળા બીન અમર અનસારી (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે તેને બદલે કેયામતને દિવસે સાતસો બીટડીઓ નફીલવાળી છે” એક પુરૂષ નફીલવાળી હંટડી લાવ્યો અને

ફાયદો બોખારીમાં હજરત આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે અમારે ત્યાં એક સ્ત્રી આવી તેણે એક દોરડી ટાંગી હતી તે આખી રાત સૂતી નહોતી. જ્યારે ઉઘનું જાગર થતું તો તેને પકડી લતી. હજરત (સલ) ઘરમાં આવ્યા તો દોરડીનો લાલ પૂછ્યો તો મેં તે જોરતનો લાલ બ્યાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નફલ ઇબાદત ત્યાં સૂધીજ સારી છે કે ખુશીથી અદા થાય. અને તેમાં જીવ લાગે. કારણ કે જ્યાં સૂધી તમને ઇબાદતમાં નારાજ તથા થાક લાગતી નથી. ત્યાં સૂધી ખાદ રહમત તથા સવાબને કારણે નથી.

૧૪૭૯ બોખારીમાં આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે થાલ જો આએશા! નરમીને તારા પર અખત્યાર કર. અને સખતી તથા બુદ્ધિ બોલવાથી તું બચ.

ફાયદો આ હદીસનો કિસ્સો બીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો કે યહુદીઓએ હજરત [સલ] ને કુંડે કહ્યું હતું તેના બદલામાં હજરત આએશા [રહી] એ પણ સંખ કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

કહ્યું કે આ અલ્લાહના માર્ગમાં નજર છે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૪૭૯ મુસલિમમાં જાહેર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દરેક બીમારી માટે દવા છે. તો જ્યારે દવા બીમારીને લાગુ પડે છે તો અલ્લાહના હુકમથી તે સારી થાય છે.

ફાયદો એટલે ખરું જોતાં દરેક બીમારી માટે અલ્લાહના ઇલામમાં એક દવા હરેલી છે અગર જે હકીમે નાણુતા નહોય. ફરી ફરમાવ્યું કે જે કે દરેક બીમારી માટે ઔષધ છે પણ તે ઔષધ પોતાની તાસીરમાં નિરાધાર નથી હકીમે મુતલક [અલ્લાહના] હુકમની ગરજવાન છે. આજ

કારણ છે કે સોવાર આઝમાવેલી દવા (રામખાણ) કાઢ એક જગ્યા તદ્દન અસર કરતી નથી.

૧૪૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ તથા અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે દરેક અહદ (કરાર) તોડનાર માટે અહદ તોડવાના પ્રમાણમાં કયામતને દિવસે એક ઝણડો (વાવટો) છે.

ફાયદો ઝણડાની મતલબ આ છે કે કયામતને દિવસે ફરજિયાત થાય.

૧૪૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે દરેક નખી માટે એક મકબૂલ દોઆ છે તેને તે માંગે છે. અને હું ધરદો કહે છું ઈનશાઅલ્લાહ કયામતને દિવસ શકાયત કરવા મારી દોઆને છુપાવી રાખું છું.

ફાયદો ને કે પેગમ્બરોની ઘણી દુઆ મકબૂલ થાય છે પણ તેઓની નજીક ખાતરીપૂર્વક કબૂલ થનારી દોઆ એકજ હોય છે અને બીજામાં ખાતરી નહીં પણ કબૂલ થવાની આશા હોય છે. તો હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે મેં મારી ખાતરીપૂર્વક દોઆને મારી ઉમ્મત માટે રાખી મુકી છે કે કયામતની સખતીમાં તેઓને કામ આવે. આ હદીસથી હજરત [સલ]ની અપાર શક્તિ ઉમ્મત ઉપર નહર થઈ.

એચર.

ઐ મુસલમાનો કરો શુકરે ખોદા તુમને પાયા મુસ્તફાસા પેશવા દેખો કયા તુમ પર થા રહમે મુસ્તફા હોલ મહશર કાબી સામાં કર ગયા તુમકા અપ લાજમે હે ઉસકી પેરવી ફર કર દો બિદઅતોકી ગુમરહી.

૧૪૮૨ બોખારીમાં મઅન બીન યઝીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે આ યઝીદ જે તેં નૈયત કરી તે તારે માટે છે અને આ મઅન જે તેં નૈયત કરી તે તારે માટે છે.

ફાયદો યઝીદે જકાતનો માલ પોતાના વકીલ [પવરવાળા]ને આપ્યો કે કાઢ મોહતાજને આપે. વકીલે અન્નાયુષીમાં અંધારામાં યઝીદના છોકરા મઅનને આપી. જ્યારે યઝીદને આ હાલ જણાયો ત્યારે પોતાના દીકરાને હજરત [સલ] પાસે લઈ ગયો અને આ હાલ કહ્યો. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારાપરથી જકાત અદા થઈ. અને તેને લેવું દુરસ્ત છે અન્નાયુષીને લીધે. ઇમામ આઝમ તથા ઇમામ મોહમ્મદ [રહ]નો આજ મજહબ છે કે ને અંધારામાં અન્નાયુષી પાપને અથવા દીકરાને જકાત આપે તો જકાત અદા થાય છે. બીજી વાર જકાત આપવાની કશી જરૂર નથી.

૧૪૮૩ બોખારીમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે તમારે માટે અફજલ [ફિલ] જેહાદ મકબૂલ હજર છે.

ફાયદો બોખારીમાં રિવાયત છે કે હજરત આએશાએ (રદી) હજરત [સલ]ને કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ અમે જેહાદને અફજલ ઇબાદત ગણીએ છીએ, ને ફરમાવો તો અમે પણ જેહાદ કરીએ. ત્યારે હજરતે (સ) આ હદીસ ફરમાવી એટલે આરતોપર જેહાદ ફરજ નથી તેઓ માટે મકબૂલ હજર જેહાદ યરાયર છે. મકબૂલ (મયર) હજર તે છે કે જેમાં યુનોહ નહોય.

૧૪૮૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ગુલામ નેક કામ કરનાર માટે બે સવાય છે.

ફાયદો એટલે એક સવાય ખોદાની બંદગીનો અને બીજો સવાય માલિકની તાબેદારીનો.

૧૪૮૫ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ગુલામ માટે તેનું ખાણું તથા કપડું છે. અને જે કામની તેને શક્તિ નહોય તેની તકલીફ તેને આપે નહીં.

૧૪૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં નેબેર બીન મુતએમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ) ફરમાવ્યું કે મારા પાંચ નામ છે. હું મોહમ્મદ તથા અહમદ છું. અને હું માહી છું મારે લીધે અલ્લાહ કુદરને મટાડે છે. અને હું હાશર છું મારા કુમ્બૂર લોકોના હશર થશે. અને હું અફિય છું એટલે હું છેલ્લો પેગમ્બર છું.

❖ કસબ ૧૬ મી ❖

આ કસબમાં તે હદીસો છે કે જેને મયાજે લાભ અથવા લાન છે.

૧૪૮૭ બોખારીમાં અબુ હૌરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે નોબુ-વતમાંથી મોયસ્શરાત વગર કંઈ રહ્યું નથી. સહાબાએ કહ્યું મોયસ્શરાત શું છે ? હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે સાઈ સ્વનું.

ફાયદો નોબુવતનો ઇલમ ગૈયથી આવે છે તો ફરમાવ્યું કે ગૈયથી ઇલમ આવવાનો માર્ગ સાચા ખવાય વગર કાંઈ રહ્યો નથી. કારણકે નોબુવત અતમ થઈ ગઈ છે.

૧૪૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૌરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ્વ] ફરમાવ્યું કે ઝોળીમાં ત્રણ છોકરાઓ સિવાઈ કાંઈ બોલ્યું નથી. (૧) ઈસા બીન મરયમ. (૨) ને-રેજવાળો છોકરો. અને (૩) દૂધ પીતાં પીતાં બોલનારો છોકરો.

ફાયદો. આ પીતાની હાલત [બાળપણ]માં આ ત્રણ સિવાઈ કાંઈ બોલ્યું બોલ્યું નથી. હજરત ઈસા (અલે)નું બોલવું તો કુરઆનમાં વર્ણવ્યું છે કે હજરત મરયમ (અલે)ની પાકલામની એમના બોલવાથી સિદ્ધ થઈ. અને નેરેજવાળો છોકરાનો કિસ્સો આ છે કે * બની ઈસાઈલમાં નેરેજ નામનો એક આબેદ પુરૂષ હતો. તે ઇબાદતખાનામાં ઇબાદત કરતો હતો. એવામાં તેની માએ ત્યાં આવીને તેને જુમ પાડી. પણ નેરેજ નમાઝને લીધે બોલ્યો નહીં, નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તેની મા પાછી ફરી. બીજે દિવસે મા ફરી તેની પાસે આવી તો પણ તે નમાઝમાં હતો. તેની માના પુકારવાથી તે બોલ્યો નહીં. તેની માએ આવી રીતે બદ-કેઆ કરી “ઓ અલ્લાહ બધા સંધી એ વ્યભિચારણ વેશ્યાનું મોં નહીં જુવે મરે નહીં.” બની ઈસાઈલમાં નેરેજની બંદગીની ઘણી ચરચા હતી. એક

વેશ્યા રાંડ કે જેનું સ્વરૂપ પ્રખ્યાત હતું તેણે કહ્યું કે જુઓ હું નેરેજને દલાવું છું. અને તેનો તકવો તહારત સર્વ ખાજો છું તિનું યત તોડું છું] તો વેશ્યા તેની સામે આવી પણ તેણે તેણી તરફ કંઈ ધ્યાન ક્યું નહીં. ફરી તે એક ભરવાડ પાસે ગઈ જે નેરેજના ઇબાદતખાના પાસે ચરાવતો હતો, તેણે તેણીથી વ્યભિચાર કર્યો. બ્યારે છોકરો જણી તો તે કસબણે કહ્યું કે આ નેરેજનો છોકરો છે. ફરી તો બધા બની ઈસાઈલ નેરેજથી ફરી ગયા. અને ઇબાદતખાનાથી કાઢી લાગ્યા અને ઇબાદતખાનું તોડી નાખ્યું. અને તેનાપર માર પડવા લાગી. નેરેજે કહ્યું તમે શા માટે મને મારો છો ? લોકોએ કહ્યું કે તેં આ કસબણથી હરામકારી કરી છે તે તારો છોકરો જણી છે. નેરેજે કહ્યું તે છોકરો કયાં છે ? લોકો તે છોકરાને તેની સામે લાગ્યા. નેરેજે કહ્યું હવે મને છોડો નમાઝ પઢવા દો (ફરી હું જવાબ આપીશ) ફરી તે નમાઝ પઢીને છોકરા પાસે આવ્યો. અને તેના પેદમાં આંગળી ખોસીને કહ્યું કે ઓ છોકરા બાલ કે તારો બાપ કોણ છે ? છોકરો બોલ્યા મારો બાપ ફલાણો ભરવાડ છે. ફરી તો સમજા લોક નેરેજને ચુમવા ચાટવા લાગ્યા. અને કહ્યું કે અમા તારે ઇબાદતખાનું સોનાનું બાંધી આપીએ ? નેરેજે કહ્યું કે એની કંઈ ગરજ નથી. જેવું માડીનું હતું તેવું બનાવો. ફરી તેવું બનાવ્યું. અને દૂધ પીતા છોકરાનો કિસ્સો સારકૂપી આ છે છે કે તેની માએ ઘાડાપર સ્વાર એક પુરૂષને જોયો તો કહેવા લાગી, ઓ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને આવા કરીશ. તે છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં કરીશ. ફરી તેની માએ એક સ્ત્રીને જોઈ કે તેણીને ચોરી અને હરામકારીને લીધ મારે છે તેણીએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ મારા દીકરાને એવો નહીં કરીશ. છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું મને એવોજ કરીશ. ફરી

* આ કિસ્સો અતરે લખખાના નહોતા. કારણ કે તે પૂરેપૂરા કહીશના એક રાજકીય છે. ગુ. મો.

હોકરાએ કહ્યું તે સ્વાર નલેમ હતો અને આ સ્ત્રી તદન બેકસર હતી માટે મેં તારે વિરુદ્ધ ખોદાવી દોઆ કરી.*

૧૪૮૬ આખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબરાહીમ નખી (અલે) ત્રણજવાર જૂઠાં બોલ્યા છે, બે વાર ખોદાની બાબતમાં તેમનું કહેવું પણ આ તેઓના મોઢાએ કયું છે. અને એકવાર સારાની બાબતમાં.

ફાયદો હજરત ઇબરાહીમ (અલ)ની કામ તારા તથા મુર્તિ પૂજક હતી તો તેમની ઇદને ન્યારે દિવસ આવ્યો તો તેઓએ ધાર્યું કે હજરત ઇબરાહીમ(અલ)ને લઈ જાય. હજરત ઇબરાહીમ તેઓના માનવા પ્રમાણે પોતાના નહીં જવાનો હીલો (બહાનું) ઉઠાવ્યો. તારા જોઈને કહ્યું કે હું માંદો છું. એટલે તમારા માનવા પ્રમાણે આકાશની આલથી હું બીમાર થઈશ. અથવા ત્રિલ હુ:ખવાને બીમારી કહી અને ન્યારે તેમના લોંકા ઇદમાં શહેર બહાર ગયા તો તેવણે દેવલમાં જઈને સર્વ મુર્તિ તોડી અને હથોડા મોઢા બુતને ખાંધે મુક્યો. ન્યારે લોંકાએ પૂછ્યું કે મુર્તિઓ કોણે ભાંગી? તો હજરત ઇબરાહીમે કહ્યું આ મોઢી મુર્તિએ તોડી જેને ખાંધે હથોડા રખાયો છે. તો તેઓ પોતે મુર્તિ પૂજવાની બેવકુફાયથી શરમિન્દા થયા. તે લોંકા મોઢી મુર્તિનું ઘણું માન માનતા હતા અને ઘણી ખંઘી કરતા હતા માટે હજરત ઇબરાહીમે મુર્તિ તોડી તો હજરત ઇબરાહીમ (અલે)ના મુર્તિ તોડવાનું કારણ જાણે તેજ મુર્તિ થઈ. માટે હજરત ઇબરાહીમે તેને તોડનાર બનાવી અને ન્યારે હજરત ઇબરાહીમ (અલે) એરાક દેશથી હિજરત કરી શામ દેશમાં ગયા તો ત્યાંના રાગની ટેવ હતી કે ખુબસુરત સ્ત્રી છીણવી લેતો અને તેના ખાવિન્દને મારી નાંખતો. પણ જે ભાઈ હોય તો તેને મારતો નહોતો. તો હજરત ઇબરાહીમે (અલ)પોતાની બીબી સારાને જે ઘણું ખુબસુરત

હતાં ફરમાવ્યું, રાગ તને બોલાવે અને મારા વિષે પૂછે તો કહેજે કે આ મારો ભાઈ છે. એટલે દીન સંખંધનો ભાઈ? આ ત્રણે વાતો ખરે જોતાં સાચી હતી અને જાહેરમાં જૂઠી (માટે જૂઠાં બોલવાનું) કહ્યું.)

૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે તે દિવસમાં અનાજ નહોતો. જે તેઓ પાસે તે હોત તો તે વિષે તેઓ માટે તે દોઆ કરતે એટલે મક્કાવાળાઓ માટે જ્યારે હજરત ઇબરાહીમે દોઆ કરી ત્યારે.

ફાયદો તૈસીલ વોસૂલમાં લખ્યું છે કે હજરત ઇબરાહીમે (અલે) હજરત ઇસમાઈલ (અલે)ની બીબીને તેઓના ગુનગરનો હાલ પૂછ્યો. તેણીએ કહ્યું અમે સારી રીતે ગુનગરો કરીએ છીએ, અને અલ્લાહનું શુકર કયું (ઉપકાર માન્યો) ફરી ફરમાવ્યું કે તમારું ખાણું શી ચીજનું છે? તેણીએ કહ્યું કે માંસ. ફરમાવ્યું કે તમારું પીવાનું શું છે? તેણીએ કહ્યું પાણી આપે આ સાંભળી દોઆ કરી આ અલ્લાહ એઓ માટે માંસ અને પાણીમાં બરકત આપ. હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે તે વખતમાં તેઓ પાસે અનાજ નહોતો. જે હોત તો તે માટે પણ દોઆ કરતે.

૧૪૯૦ આખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈને તેની કદની (અમલ) જનતમાં લઈ જશે નહીં. સહાબાએ કહ્યું શું આપને પણ નહીં લઈ જશે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પણ મારા અમલ લઈ જશે નહીં. પણ જે અલ્લાહ પોતાના ફજલ અને રહમતથી મને ઠાકશે તો હું જઈશ.

ફાયદો એટલે અલ્લાહના ફજલ અને રહ

૧ હાલ ચાહ તૈશતની કેટલીક પ્રતો પ્રમાણે જણાય છે કે સારા હજરત ઇબરાહીમ (અલે) ની કાકાની જાકરી હતાં તા ૧૫૫૪ જેહેન પણ થયાં. યા. મો.

૨ આ હદીસ બે શુધ્ધ પ્રતોમાં તથા મશારે કની શરહ અબારેકમાં છે પણ ઉર્દુ લાખાંતર કરનારે લખી નથી માટે એ હદીસને મથાલે ના. ની ગણતરી આપી નથી. યા. મો.

* આ ત્રણનું નાનપણમાં બોલવું એક મતે સિદ્ધ થયું છે. અને યુસૈફ (અલે)ની પાકદામની બયાન કરવા એક બાબતનું તથા અસહાયે ઉપ દુદમાં એક બાબતનું બોલવું સમ્મત છે. વાંચો હદીસ નાં ૧૭૧૨. યુ. મો.

મત વગર માત્ર સારાં કામો મુકિત (નળત) | ખોદાનું ફળ છે, અને કરની તેની નિશાની
માટે પૂરતાં નથી. ખરે જોતાં નળતનું કારણ | તથા પત્તો છે.

❖ ફસલ ૧૭ મી ❖

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે લખ્યા છે.

૧૪૯૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે અલ્લાહે આદમના પૂતળાને જન્મતાં બનાવ્યું તો જેટલું તેણે રાખવા આહીયું તેટલું ત્યાં રહેવા દીધું ફરી શૈતાન તેની આસપાસ ફરવા લાગ્યો અને તેને જોવા લાગ્યો. જ્યારે તેણે તેને જોયું કે તે અંદરથી પોલ છે તો તેણે બળ્યું કે આ મખલૂક (ઉમ્મન) એવી છે કે પોતાના અખસારમાં રહેશે નહીં.

ફાયદો કાઢક રીવાયતમાં છે કે આદમ (અલે)નું પૂતળું દુન્યામાં બન્યું અને આ હદીસથી જણાય છે કે જન્મતાં બન્યું તો મતલબ આ છે કે આદમ (અલે) નો ગારો દુન્યામાં તૈયાર થયો અને પૂતળું જન્મતાં બન્યું. અને કેટલાક કહે છે કે રૂબ જન્મતાં દાખલ થઈ અને પૂતળું દુન્યામાં બન્યું. મક્કા અને તાએફની વચ્ચે એક ખાગમાં ચાલીસ વર્ષ પડી રહ્યું અને આ હદીસમાં જે જન્મત છે

તેથી મતલબ તેજ ખાગ છે. ફિરશતાઓ બજાતા નહોતા કે એનું નામ શું છે અને તેના પેદા કરવાની શી ગરજ છે. સર્વને એક તરેહની આશ્ચર્ય હતી. જ્યારે શૈતાને પૂતળાને સારી રીતે જોયું તો પાકળ પેટ હોવાથી અનુમાન કર્યું કે ભૂકમાં એને પોતાના બન પર કાણુ રહેશે નહીં. અને આવી રીતે બોલ્યો કે જે ખોદાએ એને મારાપર ક્રોધા આપી તો હું તેની તામેદારી કરીશ નહીં. અને જે તેને મારા અખસારમાં કર્યું તો હું તેને હલાક કરીશ.

૧૪૯૨ ખોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે કોરૈશે મને (મેચરાજ વિષે) જાહેર્યો તો હું હતીમમાં ઉભો રહ્યો. ફરી અલ્લાહે મૈતુલ મોકદસને મારે માટે પ્રગટ કર્યું તો હું તેને જોતા જતા હતા અને તેની નિશાનીયો બતાવતો હતો.

❖ ફસલ ૧૮ મી ❖

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે લખ્યા છે.

૧૪૯૩ ખોખારી તથા મુસલિમમાં ફાતમા ખીનતે કેસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અણુ જહમ તો પોતાની લાકડીને ગરદન ઉપરથી ઉતારતો નથી. અને મોઆવિયા તેતો દરિદ્રી છે તેની પાસે માલ નથી. તું ઓસામાથી નિકાહ કર." આ હજરતે [સલ] ફાતમાને કહ્યું જ્યારે તેણીને તેના પતી અણુ અમર ખીન હુસે તલક આપ્યો

આપી ફરી અણુ જહમ તથા મોઆવિયા (રદી) એ તેણીથી પેગામ કર્યો ત્યારે.

ફાયદો ફાતમા ખીનતે કેસ [રદી] હજરત [સલ]ની સલાહ લીધી કે હું અણુ જહમથી નિકાહ કરું અથવા મોઆવિયા (રદી)થી? ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે સલાહ આપવામાં કાહની એબ બયાન કરવી દુસ્ત છે. જેથી સલાહ લેનાર ઘેઝિ ખાય નહીં. આ ગીબતમાં દાખલ નથી.

૧૪૮૪ બાખારી તથા મુસલિમમાં* મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે કહ્યું કે ઇસ્લામને તો હું કબલ રાખું છું પણ માલ તેની મને કંઈ મતલબ નથી” માગીરા બીન શાઅબા (રદી) જ્યારે મુસલમાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને કહ્યું.

ફાયદો હુદરની હાલતમાં માગીરા કાફરોના કાફલાને સાથે થયા. ફરી તેઓને ઘોષા આપીને મારી નાખ્યા. અને તેઓના માલ લઈને હજરત (સલ) પાસે મુસલમાન થવા આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જાણાયું કે કાફરોથી પણ દગો કરવા હુદરત નથી. જો કે કાફરોના માલ મોખાલ છે પણ તે એની શરતથી કે તેઓ પર ગદમો અને છત થાય અને કરાર તોડવા પડે નહીં. અને જ્યારે કાફરોના સંગ અને નોકરી અપત્યાર કરી અથવા તેના અમનમાં રહ્યા તો તેના માલ ચોરનો તથા દગાથી લેવો કદી હુદરત નથી.

૧૪૮૫ બાખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ બીન સલામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે માર્ગો જે તે તારે ડાબે તરફ જતાં તે માર્ગો ડાબા હાથ વાળાઓના (એટલે કેયામતના જેઓને ડાબા હાથમાં અમલનામા અપાશે તેઓના) છે. અને જે માર્ગો કે તે તારી જમણી બાજુએ જોયા તે માર્ગો સિધા હાથવાળાઓના [એટલે કેયામતના જેઓને જમણા હાથમાં અમલ નામું મળશે તેઓના] છે અને પહાડ તેતો શર્હિદાનું ઠેકાણું છે અને તે તેને મળશે નહીં અને થમ્લ તે થાંભલો ઇસ્લામનો છે. અને રસી તેતો ઇસ્લામની રસી છે અને તું તેને મરવા સુધી હમેશ પકડી રાખશે.

ફાયદો અખ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં ખવાયમાં જોયું કે એક પુરૂષે મને કહ્યું કે ઉઠ. ફરી તેણે મારો હાથ પકડ્યો. હું તેની સાથે ચાલ્યો. ત્યારે મેં મારે ડાબી તરફ ફેટલાક માર્ગો જોયા. મેં તે પર ચાલવાનો

વિચાર કર્યો. તેણે કહ્યું અયાં નહીં ચાલ. એ કાફરોના માર્ગો છે. ફરી મેં જમણી તરફ માર્ગો જોયા તો તે પુરૂષે કહ્યું અયાં ચાલ. હું ત્યાં ચાલ્યો તો એક પહાડ હું જોઉં છું. તેણે કહ્યું કે એપર ચલ, તો મેં ફેટલીકવાર તે પર ચલવાની કોશીસ કરી પણ દરેક વાર સરી (ફસલી) પડતો હતો. ફરી હું તેની સાથે આગળ ચાલ્યો તો મેં એક સ્તમ્ભ જોયો જેનું માથું આકાશમાં લાગેલું હતું અને તેના માથા પર એક દોરડી હતી. તે પુરૂષે કહ્યું આ થામલા પર ચલ. મેં કહ્યું કે હું કેવી રીતે તે પર ચઢી શકીશ તેનું માથું તો આકાશ લાગેલું છે તો તેણે મને ચલાવ્યો. મેં રસી પકડી લીધી. સવાર સધી તે રસી મારા હાથમાં રહી ફરી મેં આ સ્વપ્ન હજરત (સલ)ને કહ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૮૬ બાખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ બીન ઓમૈયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ખુશ્યો તને લાગેલી છે તેને ત્રણ વાર ઘો. અને જબ્બો તે તું કહાડ. ફરી જે તું હજરમાં કરે છે તે તું તારા ઉમરામાં કર” એક સખ્સ જેઠરાનામાં હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તેણે ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું હતું અને તેની ટાંટી અને માથાના વાળ ખુશ્યોથી રંગેલાં હતાં અને તેણે જબ્બો પહેરેલો હતો. ફરી તેણે કહ્યું કે મેં ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું છે અને મારી હાલત જે જુઓ છે તે છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો રાવીથી રિવાયત છે કે મેં ઓમર કાફર (રદી)ને કહ્યું કે મને ઘણી ખાહેશ છે કે હું હજરત [સલ]ની સરત વહી ઉતરતી વેળા જોઉં. જ્યારે મક્કાની પાસે જેઠરાનાની મળ્યે ઉતર્યા તો એક શખ્સ ખુશ્યો લગાડી જબ્બો પહેરી હજરત (સલ)ની પાસે આવ્યો. તેણે પૂછ્યું કે ઓ હજરત ! તે શખ્સ માટે શું ફરમાવો છો કે જેણે ઉમરાની નૈયત કરી હોય અને ખુશ્યા લગાડી હોય ને જબ્બો પહેર્યો હોય ? તો હજરતે (સલ) એક ધડી તેને જોડ્યો. ફરી હજરત (સલ) પર વહી ઉતરવા શરૂ થઈ. જ્યારે વહી ઉતરી રહી ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સે મને ઉમરાનો હાલ

* આ હદીસ થાત્ર બાખારીમાં છે. શરહ મશારેક. ડા. મો.

પૂછ્યો તે ક્યાં છે? લોકો તેને બોલાવી લાવ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી આથી જણાયું કે જ્યારે હજર અને ઉમરાની નૈયત કરે તો ખુશબો લગાડવી તથા સીવલું કપડું પહેરવું હુરૂત નથી.

૧૪૯૭ બાબારી તથા મુસલિમમાં જોયેર બીન મુતએમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તો મારા માથા પર ત્રણ બોખલા પાણી રેડું છું.” અને બાબારીએ કહ્યું “ત્રણવાર અને હજરતે (સલ) પોતાના બંને હાથોથી ઇશારો કર્યો” (એટલે માથા પર પાણી નાખવાનો) જ્યારે હજરત (સલ)ની પાસે લોકોએ ગોસલ બાબતમાં ઝઘડો કર્યો ફરી કાઠએ કહ્યું કે હું તો મારા માથાને ફલાણી ફલાણી ચીળથી ઘોઉં છું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ગોસલમાં ત્રણ વાર પાણી નાંખવું સુન્નત છે. અરબમાં ઘણું કરીને તગારામાં ગોસલ કરતા માટે હજરતે (સલ) ત્રણ પોશ બયાન કર્યા.

૧૪૯૮ બાબારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તો અલ્લાહે આપ્રીયત આપી (સાબો કર્યો) અને લોકોમાં શરી (ફસાદ) ઉઠાવાને હું ભૂંડું જાણું છું.

ફાયદો હબીદ બીન આસમ યહુદી એ હજરત (સલ)ને જાદુ કર્યું હતું એનો કિસ્સો વિસ્તારથી પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો છે. જ્યારે તેનું જાદુ કરવું સિદ્ધ થયું તો હજરત આએશાએ હજરત (સલ)ને કહ્યું કે આ રસલુલાહ આપ તે જાદુગરને શિક્ષા આપો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જે કે જાદુગરની સજા કતલ છે. પણ એ હક્ક હજરત (સલ)નું હતું હજરતની કસર તેણે કરી હતી માટે ફસાદ નહી ઉઠવાની મસલેહતથી તથા પોતાની ઘણી મેહેર (મઝીદ કરમ)ને લીધે બદલો લીધો નહીં.

૧૪૯૯ બાબારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતની સરતોમાંથી

પ્રથમ અગ્નિ છે જે લોકોને પૂર્વથી પશ્ચિમ તરફ ભેગા કરશે. અને જન્મતવાળા પ્રથમ ખાણું જે ખાશે તે માછલીની કલેજનો વધારો છે, અને જ્યારે પુરૂષનું પાણી (વીર્ય) સ્ત્રીના પાણીથી વધે છે તો તે બચ્ચાને ખેંચે છે. (એટલે પોતાની સરત પર) અને જ્યારે સ્ત્રીનું પાણી વધે છે તો તે ખેંચે છે (એટલે તેણીની સરત પર)” જ્યારે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ હજરતને (સલ) ઇસ્લામ લાવવા પેહેલાં સવાલ કર્યા તેના હજરતે (સલ) ઉત્તર આપ્યા.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) મદીનામાં યહુદીઓના મોટા આલિમ હતા. જ્યારે હજરત (સલ) મદીનામાં પધાર્યા તો અબ્દુલ્લાહ બીન સલામે કહ્યું કે હું હજરત (સલ) થી તે સવાલ કરીશ જેનો જવાબ પેગમ્બર વગર કાઠ આપી શકતો નથી. તો ફરમાવ્યું કે કયામતની પેહેલી નિશાની કઈ છે? અને જન્મતવાળા પ્રથમ ખાણું શું ખાશે? અને બચ્ચું જે મા અથવા બાપની શિકલને મળતું થાય છે તેનું કારણ શું છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ મુસલમાન થયા.

૧૫૦૦ મુસલિમમાં અબુ સહદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખી લોક જેઓ ખરૂં જોતાં દોઝખીજ છે તેઓ તો તેમાં ન મરશે અને ન જીવશે. પણ જે લોકોને અગ્નિ તેઓના ગુનાહને લીધે લાગી છે તેઓને અલ્લાહ મોત આપશે તે એટલાં સુધી કે તેઓ જ્યારે બલીને કાએલો થશે તો શકાયતનો (તેમને માટે) હુકમ થશે. ફરી તેઓ ટાલેટોમાં લવાશે અને તેઓ જન્મતની નેહેર પર વીખરાશે ફરી હુકમ થશે, એ જન્મતવાળાઓ એઓ પર પાણી નાંખા. ફરી જેવી રીતે ના-લાના કચરામાં દાણો ઉગી નીકળે છે તેમ તેઓ ઉગી નીકળશે.

ફાયદો એટલે જે કાફર દોઝખ માટેજ બન્યા છે તેઓને ન મોત થશે કે અનબયથી છુટે અને ન એવી જન્મગી કે તેમાં નિરાંત રહે-પણ ગુનેહગાર મુસલમાન દોઝખમાં પડીને કેટલીક મુદત સુધી મુરદાં થશે. એટલે અનબયની

સખતાધથી ખેહોશ થશે જાણે મરી ગયા. ફરી સજા ભોગવા પછી જન્મતમાં દાખલ થશે.

૧૫૦૧ મુસ્લિમમાં કૈદબીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી જુઓ ઓ લોકો! હું તો બશર (માણુસ) જ છું કરીય છે (વખત પાસે આવ્યો છે) કે મારા પરવરદિગારનો રસુલ (એલવી) મારી પાસે આવે અને હું તેનું કહેવું માનું (એટલે મલકુલ મોત આવે અને માંડ મોત થાય) અને હું તમારામાં બે ઉમદા ભારી વસ્તુ છોડી જઈ છું. તેમાંની પહેલી અલ્લાહની કિતાબ છે જેમાં નૂર છે અને હિદાયત છે. તો તમે અલ્લાહની કિતાબને લો અને તેને પકડી રાખો. અને બીજી ઉમદા ચીજ મારી અહલે જૈત છે. (એટલે મારાં ધરવાળા) મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને ખોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને ખોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને ખોદા યાદ દેવડાવું છું. અને એક રિવાયતમાં છે “ખોદાની કિતાબમાં નૂર તથા હિદાયત છે જે તેને વળગી રહ્યો અને લીધી તે હિદાયત પર છે અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહ થયો.” અને બીજી રિવાયતમાં છે “તે અલ્લાહની રસી છે [એટલે તેને મળવાનું સાધન છે] જેણે તેની તાબેદારી કરી તે હિદાયત પર થયો. અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહી પર રહ્યો.”

ફાયદો રિવાયત છે કે હિજરીને નવમે વર્ષ જ્યારે હજરત [સલ] હજરતુલ વેદાય કરીને પાછા ફર્યા અને મદીનાની વચ્ચે ગદીર ખામ નામની જગ્યાએ પોલાંચ્યા તો હજરતે [સલ] ખુતબો પઢ્યો. ખોદાની હમ્દ કરી અને નસીહત કરી અને આ હદીસ ફરમાવી. અરબના સધળાં ટોળા હજરતે વિદાયમાં હજરત (સલ) ની સાથે હતાં અને ગદીર ખામ સધી હજરત [સલ] ની સાથે આવ્યાં. અયાંથી દરેકનો માર્ગ જૂદો થાય છે. ત્યાં હજરતે (સલ) સધળા અરબને કુરઆન અને અહલે જૈતનું માન જતાવ્યું. કારણ કે હજરત (સલ) ને

‘જણાવાયું’ હતું કે ઉમ્મતમાં કુટ પડશે કુરઆનના મજમુનથી લોક ગફલત કરશે અને અહલે જૈતની મોહબ્બતમાં ફેટલાંક લોકો કસર કરશે એટલુંજ નહીં પણ મોહબ્બત તો ફારે રહી અદાવત પર કમર બાંધશે. જેવી રીતે ખારજ અને નાસેબી ફરે છે. તો ફરમાવ્યું કે માંડ મોત પાસે છે. હું હમેશ જીવતો રહી શકતો નથી. કે મારેથી દરેક ચીજ (હમેશ) પૂછી શકો. મારા પછી હિદાયતની સરત (માર્ગ) મેળવવાની રીત આજ છે કે કુરઆન પર અમલ કર્યા કરશો. કેમકે તેમાં તદન પ્રકાશ (નૂર) છે અને હિદાયત (માર્ગ) મેળવવાનું સાધન છે. દરેક ચીજ સામરી રીતે અને વિસ્તારથી તેમાં છે. અને અહલે જૈતની તાજીમ અને મોહોબ્બત કરવી કે જુઓ કુરઆનની તફસીર છે. (એટલે હમેશ તેઓનો સંગ હજરત (સલ) સાથે રહેવાથી એમનો પરતવો પડવાથી તફસીર સારી રીતે જાણનાર છે.) અહલે જૈત કહે છે ધરવાળાઓને તો હજરત (સલ)ની બીબીયો તથા હજરત (સલ)ની આલાદ એ સર્વ અહલે જૈતમાં દાખલ છે. હિન્દુસ્થાનમાં પણ બીબીને ધરવાળી (ધરના લોક) કહે છે. હજરત (સલ)ની બીબીઓને અહલે જૈતમાં નહીં દાખલ કરવું કાં તો અજ્ઞાનતા છે કાં તો લઠ ધર્મ છે. ઠીક થયું અલ હમ્દો શિલ્લાહ કે આ હદીસ પર પૂરો અમલ અહલે સુન્નતને મળ્યો છે. કારણ કે એઓનો અક્રાદો તથા અમલ કુરઆનને માફક છે. કુરઆન છતાં કોઈ ચીજ પર અમલ કરતા નથી. અને સધળા અહલે જૈતની મોહબ્બત તથા માનને વાજેબ જાણે છે. એથી ઉલટા ખારજીઓ તથા નાસેબીયો છે કે તેઓ અહલે જૈતના ધણા-ઓથી અદાવત રાખે છે. અને શીઆઓનો તો અજ્ઞપ હાલ છે કે તેઓ પોતાને અહલે જૈતના મોહબ્બત કરનાર કહે છે પણ હજરત (સલ) ની બીબીઓને અહલે જૈતમાં દાખલ કરતા નથી. માત્ર હજરત ફતેમા (રદી)ની આલાદને અહલે જૈતમાં ગણે છે. અને વળા

તેમાં પણ ઘણા ઈમામ જાદાઓને છુદ્ડ કહે છે. તો ખરું જેતાં આ સઘળા અહલે જૈતના દોસ્ત ક્યાં નહીં. જેવી રીતે કુરઆનની ફટલીક સૂરાને માનવી અને ફટલીકનો નકાર કરવો દુરસ્ત નથી. તેવી રીતે આ વાહીઆત મોહબબતની દીનમાં કંઈ ગણતરી નથી અને કુરઆનને તો શીઆઓએ સાફ જવાબ આપ્યો છે. તેઓ કહે છે કે ઈમામો સિવાય કુરઆનની મતલબ કાઢ નાણુ નથી. તો તૌરત તથા ઈનજીલની માફક કુરઆન મહદ પણ તેઓની નજદીક મનસખુશ અમલ છે (તે પર આલવાને લાગેક નથી.) તો સિદ્ધ થયું કે અહલે સુન્નત સિવાય આ હદીસ પર અમલ કરવો કાઠના લાગ્યમાં નથી.

* ૧૫૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત તો આ છે કે ખચ્ચત તમારા લાગો તોયા કરીને (ઐટલે મુસમાન થઈને) આવ્યા છે. અને ખચ્ચત મેં વિચાર કર્યો છે કે તેઓના ફદીઓ તેઓ તરફ પાછા ફરવું. તો જે કાઠિતમારા માંનાં એને ખુશીથી પસંદ કરતો હોય તે કરે (અને તે પોતાના હિસ્સાના ફદીઓને વગર અવેજે પાછા ફરવે.) અને જે શખ્સ તમારા માંનો આલતો હોય કે તે પોતાના હિસ્સા પર જમેલો રહે તે ઐટલાં સુધી કે અલ્લાહ અમને પ્રથમ ગનીમત આપે તેમાંથી અમે તેને તેનો બરહો આપીએ તો જોઈએ કે તે તે પર અમલ કરે.” આ લોકોથી મતલબ હવાજેનના લોકો છે.

ફાથેદા જંગે હોનનમાં હવાજેનની કામ હજરત (સલ) સાથે લડી. તેઓની હાર થઈ. તેઓનાં બાળ બચ્ચાં સહાબામાં વહેંચાયાં. ત્યારે તે લોક મુસલમાન થયા અને પોતાના ખેરી બચ્ચાં હજરત (સલ) પાસે માંગ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ઐટલે જે પોતાનો હિસ્સો ખુશીથી આપે તો ઠીક. પણ જે કાઠને આપવું ન હોય તો અમને કર-જની રીતે આપે. અને તેને બીજી જગ્યાથી

ખદો આપીશું. જેન્ટે સર્વ સહાબાએ પોતાના હિસ્સા વગર અવેજે ખુશીથી આપ્યા. આથી બળુાયું કે ઈમામને ગનીમતના માલથી કરજ લેવું દસ્ત છે.

૧૫૦૩ મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે અલ્લાહે પોતાની કિતાબમાં ઉતાર્યું છે “ઓ લોકો તમે તમારા પરવરદિગારથી ડરો જેણે તમને એક છવ (આદમથી ઉત્પન્ન કર્યો અને તેની બાયરીને (ઐટલે આદમની પાંસળાથી હવવાને) બનાવી અને તે બંનેથી ઘણા પુરોષો અને સ્ત્રી ઉત્પન્ન કર્યાં. અને ડરો અલ્લાહથી કે જેના નામથી તમે આપસમાં સલાહ કરો છો. અને (ડરો) સગાંઓ (સાથે ખદ સોણકી કરવા) થી. બે શક્ત અલ્લાહ તમારી સંભાળ રાખનાર છે આ ઈમાનવાળાઓ તમે ડરો અલ્લાહથી. અને દરેક છવને જોઈએ કે તેણે કાલ માટે શું કર્યું છે તે જુએ. અને ડરો અલ્લાહથી ખચ્ચત જે ચીજ તમે કરો છો તેનો અલ્લાહ ખબરદાર છે. (હજરતે ફરમાવ્યું) દરેક પુરૂષને જોઈએ કે તે પોતાના દીનારથી પોતાના દિરહમથી પોતાના કપડાંથી પોતાના ઘડાં કે ખજૂરના સાઅથી સદંદા કરે. હજરતે (સલ) ઐટલાં સુધી ફરમાવ્યું કે અડધી ખજૂરથીજ સહી.

ફાથેદા જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમે હજરત (સલ) પાસે ખેડા હતા ઐટલામાં મોજરના લોક નાંગા ઘણીજ મોહતાજની હાલતમાં આવ્યા. તેઓનો હાલ જોઈને હજરત (સલ) તું દિલ ઘણું દરદરું (દુઃખી થયું) બિલાહને ફરમાવ્યું કે અગ્નત કહે. ત્યારે લોક ભેગા થયા ત્યારે હજરતે (સલ) ખુતબો પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. ઐટલે તમે સઘળા આદમ (અલે) ની ઓલાદ છો. તો આ લોક પણ તમારા ભાઈ હયાં. માટે એઓ સાથે ભલાઈ કરવી વાગ્યેય થઈ. કમકે આ ખેરાત કેયામતને દિવસે તમારી મુકિતનું સાધન થશે. દરેક શખ્સ પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ખેરાત કરે. પ્રથમ એક અનસારી વ્યશરશીયો (ગેણી)ની એક થેલી લાવ્યો.

અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઝોમર ફારક પ્રથમ મૂદી ભરીને દિરહમ લાવ્યા. ફરી તો લતાડ ચાલી સર્વ લોક કંઈ કંઈ લાવ્યા. હજરત (સલ) ધણા ખુશ થયા અને ફરમાવ્યું કે જે શખ્સ સારા માર્ગ કાઢશે તો તે માર્ગ પર ચાલનારા સર્વનો સવાય તેને મળશે. અને જે ખુરા માર્ગ કાઢશે તો સર્વનો પાપ તેના પર પડશે.

૧૫૦૪ મુસલિમમાં જાબેર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાતનો આ છે કે ખચીત બેહતર વાત (કલામ) ખોદાની કિતાબ છે. અને સારા માર્ગ મોહમ્મદનો માર્ગ છે. અને ખુરાં કામે તે નવા નીકળેલાં (ખિદચત) છે. અને દરેક ખિદચત શુમરાહી છે.

ફાયદો એટલે મારી પછી કુરઆન પર તથા મારી સુનત પર ચાલશે. કારણ કે કુર; આનથી બેહતર કાંઈ કલામ નથી અને મારા તરીકા (માર્ગ) થી બેહતર કાંઈ તરીકા નથી. કે તમે મારો માર્ગ તજ બીજો માર્ગ સ્વીકારો. ફરી દીનમાં નવાં કામેથી રોકવા અને દરેક ખિદચતને શુમરાહી કહી. ખિદચત તેનું નામ છે કે જેની શરીઅતમાં કંઈ અસલ ન હોય.

૧૫૦૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સના અને દોરૂદ પછી વાત આ છે કે ખચીત આ ટોણું અનસારીયોનું ઘટતું બશે અને લોકો વધતા બશે. તો જે કાંઈ ઉમ્મતે મોહમ્મદની કાંઈ ચીજનો હકિમ અને ફરી તેને એવી શક્તિ મળે કે તેમાં નુકસાન કરી શકે અથવા તેમાં લાલ કરી શકે તો તેને બેહઅં કે તે તેઓની નેકાઓને કબૂલ કરે. અને તેઓના બદકારોથી દરગુજર કરે.

ફાયદો હજરત (સલ) ને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે બની ઝોમૈયાની સલતનતમાં અનસારીયો પર જુલમ થશે. જેથી અનસારી-યોની સિકારશ માટે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉમ્મતે મોહમ્મદની હકિમને જરૂર છે કે તેઓના સારા લોકોની તાજીમ તકરીમ કરે.

અને તેઓના ખુરાલોકોથી આંખ બંદ કરે (દર ગુજર કરે) એટલે જે કાંઈ યુનોહ તાજીર (હલકી સન્ન) ને લાએક કરે તો હકિમ તેને ટાલી દે. એની આ મતલબ નથી કે અનસારી અગર જે હદ મારવાને લાએકનો યુનોહ કરે તોએ તેને હદ નહીં મારે. કારણ કે હદોમાં સિકારશ નથી. અને તેમાં હકિમને કંઈ અખત્યાર નથી. હજરતે (સલ) પોતે ફરમાવ્યું છે કે જે મોહમ્મદની છાકરી ફતિમા મારી કરશે તો હું તેનો હાથ કાપીશ.

*૧૫૦૬ બોખારીમાં અમર બીન તગલેબ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી વાત આ છે કે ખોદાની કસમ હું કાંઈને આપું છું અને કાંઈને છોડું છું (કાંઈને આપતો નથી). અને જેને હું આપું છું તેના કરતાં જેને હું છોડું છું તે વધારે ખારો છે. પણ જે લોકોના દિલમાં દિરસ લોલ (લાઇપરાલ) બેજો છું તેને હું આપું છું. અને કેટલાક લોકોના દિલમાં ખોદાએ તવંગરી તથા ખૈર (સંતોષ) રાખ્યા છે તેના તરફ હું તેઓને સોંપું છું, અમર બીન તગલેબ પણ તેઓમાં છે.

ફાયદો હજરત (સલ) પાસે કેટલોક માલ આવ્યો. હજરતે (સલ) કેટલાકોને આપ્યો અને કેટલાકોને નહીં આપ્યો. ફરી હજરત (સલ) ને જણાવ્યું કે જેઓને માલ નહીં આપ્યો તેઓ રંજદા થયા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મારા આપવાને મોહમ્મતનું કારણ અને નહીં આપવાને રંજદા હોવાનું કારણ નો સમજો. પણ મામલો એથી ઉલટો છે. ખે-સળર લોભી લોકોને હું આપું છું અને સંતોષ વાળાને હું સંતોષ ઉપર છોડું છું.

*૧૫૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે ઝો આએશા મને તારા વિષે આવી આવી વાત પુગી છે. માટે જે તું તેથી કારી છે તો અલ્લાહ વહેલો તારી પવિત્રાઇ પ્રગટ કરશે પણ જે તું યુનોહમાં પડી છે તો અલ્લાહથી

મારી માંમ અને તેની આગળ (પસ્તાવો) કર. કારણ કે બંદો જ્યારે પોતાના ગુનાહનો ધકાર કરે છે ફરી પશ્ચાત્તાપ કરે છે તો અલ્લાહ તેની તરફ રહમતની સાથે ફરે છે.

ફાયદો જ્યારે હજરત આએશા (રદી) પર તોહમત મુકાયું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એનો પૂરો કિસ્સો પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો. (હદીસ ના. ૧૦૨૭).

૧૫૦૮ બોખારીમાં અબુદ દરદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા સાહેબે તો ખચીત પોતાના જનને સખતીમાં નાખ્યો એટલે હજરત અબુબકરે (રદી.)

ફાયદો એનો પૂરો કિસ્સો આવી ગયો* કે સિદ્દીક, ફાઝલમાં કાઠ બાખતથી રંજ થયો હતો. સિદ્દીક અકબર (રદી) પોતાના છેડા ઉઠાવતા રંજદા થઇને હજરત (સલ)ની પાસે આવ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી ફાઝલ (રદી) પણ આવ્યા અને સફાઇ થઇ ગઇ.

*૧૫૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ક-અબ બીન માલિક (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આણે તો ખચીત

* વાંચો હદીસ ના. ૨૫૭ શા. મા.

સાચું કહ્યું છે માટે તું ઉઠ તે એટલા સૂધી કે અલ્લાહ તારા વિષે ફસલો કરશે." આ હજરતે કઅબ બીન માલિક (રદી)ને કહ્યું.

ફાયદો રિવાયત છે કે કઅબ બીન માલિક જંગે તખુકમાં હજરત (સલ)ની સાથે ગયા નહોતા. જ્યારે હજરત (સલ) ત્યાંથી પાછા ફર્યા તો નહી જનારાઓથી કારણ પૂછ્યું. મુના ફેકાએ જુદી કસમો ખાઇને હજરત (સલ) ને રાજ કર્યા. જ્યારે કઅબને પૂછ્યું તો એ સાચા મુસલમાન હતા એવણે કહ્યું કે આ હજરત મેં રવારી ખરીદી હતી અને સફરનો સામાન હીક કર્યો હતો. આજે ચાલું છું કાલે ચાલું છું એમ કહેતાં કહેતાં હું રહી ગયો. મને ખરું જોતાં કાઠ રોડાણ કરનાર નહોતું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને કઅબના મામલાને ખાદા પર સોંપ્યો. અને ફરમાવ્યું કે કઅબથી કાઠ વાત ચીત કરે નહીં. અલ્લાહ તઆલાએ તેમની સન્ન્યાઇની ખરકતથી પચાસ દિવસ પછી તેમની તોખા કબલ કરી અને આયત ઉતરી. જુદા મોનાફેકાના ફજહતામાં ખીલ આયતો ઉતરી. આથી જણાયું કે સાચનું પરિણામ સાફ છે. અગર નં શરૂમાં જાહેર રીતે હસકાય થાય.

અધ્યાય આઠમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક ફસલો છે.

❀ ફસલ પેહેલી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે ગણતરી છે.

૧૫૧૦ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી ભુરી ટેવામાંથી આ એક ટેવ છે. આ મિકદાદ. જ્યારે રસુલુલ્લાહ (સલ) નો દૂધનો હિસ્સો પીવાને લીધે તથા ત્રણ બપોરોમાં બીજાવાર દોહવાને લીધે મિકદાદ (રદી) એટલા હસ્તા કે જમીન પર પડી ગયા ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસનો પૂરો હિસ્સો માની હદીસમાં પાંચમાં અધ્યાયમાં વિસ્તારથી આવી ગયો છે. ૧

૧૫૧૧ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બેટવ લોકોમાં છે જે તેઓ માટે કુદર છે. (૧) નસબમાં એક કાલવી અને મૈયત પર વિલાપ કરવો. ૨

ફાયદો એટલે આ કુદરની રસમ છે અને જેઓને હલાલ જાણીને કરશે તેો ચોખ્ખું કુદર છે.

૧૫૧૨ એખારી તથા મુસલિમમાં અથુ ખુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે જનતા ચાંદીની છે. તેના વાસણ અને જે તેમાં છે તે સર્વ ચાંદીના છે. અને બે જનતા સોનાની છે તેના વાસણ તથા જે તેમાં છે તે સર્વ સોનાના છે. લોકો વચ્ચે તથા તેઓ ખોદાને જુએ તે વચ્ચે ખોદાની જાત પર તેના જલાલની આદર છે અદન જનતમાં.

૧ વાચો હદીસ ના. ૬૩૮ ગુ. મો.

૨ આથી તાજાદારીમાં માતમ કરવાની, રડવાની, કુટવાની, મરસીયા ખાનીની હુરમત ખુબી રીતે નહિર થાય છે. ગુ. મો.

ફાયદો આ હદીસમાં “વલેમન ખાફ મકામ રખિયહી જનતાન” નું તથા “વમિન ફનેહમા જનતાન” નું બધાન છે.

૧૫૧૩ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દો-જમવાળાઓની બે જાત છે જેને મેં જોયું નથી. એક જાતની પાસે ગાયના પુછડા જેવા ચાખડા છે જેથી લોકોને મારે છે બીજી જાત કેટલીક સ્ત્રીઓ છે જેઓ કપડાં પેહેરેલી છતાં નાંગી છે પુરોને પોતાની તરફ ઝુકાવે છે (અને તેઓ તરફ) ઝુકનારી છે. તેઓના માથાં જાણે ઉટડીઓની ઝુકેલી પ્રાંધ. તે સ્ત્રીઓ જનતમાં જશે નહીં અને તેની ખુશબો મુંગશે નહીં. અને જુઓ તો તેની ખુશબો આટલે આટલે આધેથી * જણાય છે” (એટલે ઘણું દૂરથી)

ફાયદો એટલે હજરત (સલ) ના વખતમાં એવા લોક નહોતા. પેહેલી જાતથી મતલબ ચોખ્ખાદાર અને ચાખકવાળા છે જેઓ ફરીયાદીને ખાદશાહ તથા હકિમ પાસે જવા દેતા નથી. એટલું જ નહીં પણ મારે છે. અને બીજી જાતથી મતલબ વેસ્યા સ્ત્રીઓ છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે કપડાં પેહેરેલી છે છતાં નાંગી છે એટલે તેઓનો પોશાક એવા છે જેથી બદન દેખાય છે જેમકે બારીક ચોદણી જાલીની કુડતીઓ. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે એવાં

* આ હદીસમાં આટલી આટલી દૂરી કહેવાય છે પણ તેના ખોલાસો બીજી હદીસમાં છે કે ચાલીસ વર્ષની દૂરીથી. ગુ. મો.

કેમકે કરાખે છે કારણ કે કપડાં પેહેરવાની મહત્વ બદલ છુપાવવું છે તો જ્યારે બદલજ રહ્યું તો કપડાથી શો લાભ થયો ?

૧૫૧૪ બોખારી તમ-મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે શબ્દો જીલ ઉપર ઘણા લગકા છે. (પણ તે) તરાજુમાં ભારી છે (અને) ખોદાને ખારા છે સુખહાન-દલાહ વ બે હમિદહી સુખહાન-દલાહીલ અજીમ.

૧૫૧૫ બોખારીમાં અખદુલ્લાહ બીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે નેઅમતો છે જેમાં ઘણા લોકોને નુકસાની (ખાધ) લાગે છે. (૧) તંદરસ્તી અને (૨) ફરાગત.

ફરિદદા એટલે તંદરસ્તી અને ફરાગત એવી ઉમદા નેઅમત છે કે માણસ જે ખંદગી તથા જે દીનતું કામ કરે તે કરી શકે છે. પણ ઘણી લોક એ નેઅમતની કદર જાણતા નથી. દુન્યાના નકામા કામોમાં વાહીયાતમાં અને ગફલતમાં આ નેઅમતને ખરબાદ કરીને દીનમાં દરિદ્રી રહી જાય છે.

૧૫૧૬ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ વીજો જ્યારે નીકળશે તો પ્રથમથી નહીં ઈમાન લાવનાર કોઈ જીવને ઈમાન લાવવું તથા ઈમાનમાં કોઈ સાંકે કામ કરવું (એટલે ઈમાનને મુતારફે પ્રણયથી નિર્માણ કરવું) લાલ આપશે નહીં (૧) પશ્ચિમથી સૂર્યનું નીકળવું * (૨) દગ્ગન-લ અને (૩) દાખ્યતુલ અર્દ (જમીનનું જનવર.)

* નવવી (૧૬) કહે છે કે સૂર્યનું પશ્ચિમથી નીકળવું સહી મત પ્રમાણે એક જ દિવસ થશે ફરી કેમકે સૂર્ય બીજા દિવસેથી જન્મ થશે. અને સહી હકીકતમાં છે કે જે દિવસે સૂર્ય પશ્ચિમથી નીકળશે તે રાત ઘણીજ મોટી થશે. અને જ્યારે તાજીજો પદતારે તેની શરૂઆતને જોશે તો તેઓ અથુ કે ગેલથી કોઈ નવી ચીજ ઉત્પત્ત થનાર છે જોઈ સેજી રહેશે. આ દલાહ આગળ બોલેલું કરશે. એવામાં આપણે પશ્ચિમ તરફથી થશે ફરી સૂર્ય નીકળશે પણ તેમાં શકાની હશે નહીં. આ મો.

ફરિદદા એટલે જ્યારે આ નિશાનીઓ પ્રગટ થઈ તો કયામત બહાર થશે. જ્યારે ગેલ ઉપર ઈમાન લાવવું રહ્યું નહીં (પણ જોઈને ઈમાન લાવવું થયું) માટે તે વખત ઈમાન લાવવું કંઈ લાભકારક રહેશે નહીં.

૧૫૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કયામત ને દિવસે વાત કરશે નહીં. અને ન તેઓને જોશે અને ન તેઓને (ગુનાહોથી) પવિત્ર કરશે. અને તેઓ માટે દુઃખનો અનજાય છે. એક તે પુરૂષ કે જેની પાસે જગલમાં વધારે પાણી હોય તે રાહદારીને મનાઈ કરે. અને બીજો તે શખ્સ કે જેણે બીજા પુરૂષને અસરની નમાઝ પછી કંઈ ચીજ વેચી ને કસમ ખાધી કે ખોદાની કસમ તેણે આટલે આટલે એને લીધી છે. અને તે તેને સાચવે. અને ત્રીજો તે તેણે એટલી કીમતે લીધી નહોતી (એટલે તેણે જુદી કસમ ખાધી) અને ત્રીજો તે પુરૂષ છે કે જેણે ઈમામથી ઐચત કરી. એ ઐચત દુન્યાનેજ માટે કરેલી. ફરી બે ઈમામે તેને દુન્યાથી કંઈ આપ્યું તો કરાર પૂરા કર્યો અને જો નહીં આપ્યું તો કરાર તોડ્યો.

ફરિદદા વેચનારનું જુદી કસમ ખાવી દરેક વખત ગુનોહ છે. પણ અસર પછી ઘણાજ ગુનોહ છે કારણ કે તે વેળા ફરિશત હાજર હોય છે.

૧૫૧૮ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કયામતને દિવસે વાત કરશે નહીં તથા તેઓને [ગુનાહોથી] પવિત્ર કરશે નહીં. અને તેઓને જોશે નહીં. અને તેઓ માટે દુઃખનો અનજાય છે. (૧) વૃદ્ધ બિલિયારી (૨) બાદશાહ જૂહો અને (૩) ખાચરી ખચ્યા-વાળો દરિદ્રી ગરૂર કરનાર (એટલે ગરૂરીમાં ન તો ઐતુલ માલથી પોતાનું હક્ક લેયે ન નોકરી કરે અને ન કમાઈ કરી પોતાના લોકોની ખબરદારી રાખે.)

ફરિદદા જો કે બિલિયાર જૂહ અને ગરૂર સર્વને માટે છુરાં છે. પણ આ ત્રણ શખ્સો માટે ઘણાજ છુરાં છે. છુદાપા છતાં

હરામ કારી તદન બદ બખતી છે. અને આદશાહી તથા સરદારી હોવા છતાં બૂક બેલવું નિર્વાણ છે. અને ગરીબાઈ છતાં મગફરી કરવી ઘણીજ બે મોનાસેય છે.

૧૫૧૯ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્શોથી અલ્લાહ કયામતને દિવસે વાત કરશે નહીં અને તેઓને જોશે નહીં. અને તેઓને [યુનાહોથી] ષાક કરશે નહીં અને તેઓ માટે દુઃખનો અનુભવ છે. અબુ જર્ કહે છે કે હજરતે [સલ] આ ત્રણ વાર કહ્યું. અબુ જર્ કહે છે કે તેઓનું ખાનું ખરાબ થયું અને નુકસાનીમાં પડ્યા તેઓ કાણ છે ? આ રસલુલ્લાહ ! હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે [૧] લુંગી નીચે રાખનાર (એટલે જેની ઇમાર કે લુંગી ધુટીથી નીચે રહે) [૨] ખૈરાત કરી એહસાન જતાવનાર અને [૩] જૂઠી કસમ ખાધને માલ ચલાવું કરનાર.

૧૫૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ આદમી માટે બેવડી મજ-દૂરી [સવાબ] છે. [૧] અલ્લે કિતાબમાંનો પુરૂષ કે જે પોતાના પેગમ્બર પર ઈમાન લાવ્યો અને મોહમ્મદ પર ઈમાન લાવ્યો. [૨] ગુલામ મમલુક જેણે અલ્લાહનું હક્ક અદા કર્યું અને પોતાના માલિકાનું હક્ક અદા કર્યું. અને [૩] તે પુરૂષ કે જેની પાસે લોંડી હતી તેણીથી સમ્મોગ કરતો હતો ફરી તેને અદમ શીખવ્યો તો સારી રીતે અદમ શીખવ્યો. અને તેને શરીઅતના હુકમ શીખવ્યા તો સારી રીતે શીખવ્યા. ફરી તેને આગદ કરીને તેણી સાથે નિકાહ કર્યા તો તેને બે સવાબ છે [એક સવાબ શીખવવાનો તથા આગદ કરવાનો અને બીજો સવાબ નિકાહ કરવાનો]

૧૫૨૧ મુસલિમમાં અબુ કતાદા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દરેક મહિનાના ત્રણ રોજ અને રમજનના રોજ બીજી રમજન સુધી આ આખા વર્ષના રોજ છે. અને અરશ્નના દિવસનો રોજો હું ધારું છું

અલ્લાહથી કે એ એક વર્ષ આગળનો તમા એક વર્ષ પાછળનો કહારો છે. અને અશુરા (દશમી મોહર) મનો રોજો હું ધારું છું. અલ્લાહથી કે તે એક વર્ષ આગળનો કહારો છે. (એટલે યુનાહ મટાડનાર છે)

ફાથેદા મસાબીહમાં અબુ કતાદા [રદી] થી રિવાયત છે કે આમર ફાફે કહ્યું. આ રસલુલ્લાહ આખા વર્ષનો રોજો રાખનાર કોણ છે ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આખા વર્ષના રોજ રાખનાર નરોજદાર છે અને ન બેરોજન છે. એટલે દુરસ્ત નથી. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જેને વર્ષના રોજ રાખવાનો શાખ હોય તે રમજનના અને દર મહિને ત્રણ રોજ રાખે તેને સગળા વર્ષના રોજનો સવાબ થશે.

૧૫૨૨ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ રાત રંગએલી માટે છે અને સાત રાત કુંવારી માટે છે.*

ફાથેદા એટલે જે રંગએલી સ્ત્રીથી નિકાહ કરે તો ત્રણ રાત ખરાબર તેની પાસે રહે. અને કુંવારી પાસે સાત રાત રહે. ઇમામ શાફિ [રહ]ની આજ મજહબ છે.

૧૫૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ સ્ત્રીને જેનામાં હશે તે ઇમાનનો મિહાસ (ગળાપણ) મેળવે છે [૧] તે શખ્સ કે જેની નજદીક અલ્લાહ તથા તેના રસલ સર્વ જહાનથી વધારે પ્યારા (વહાલા) હોય. [૨] આ કે કાંઈ પુરૂષની સાથે મોહબ્બત કરે તો તે અલ્લાહનેજ માટે મોહબ્બત કરે (એટલે મોહબ્બતમાં દુન્યાનો લગાવ રાખે નહીં.) અને [૩] આ કે અલ્લાહે કુફરથી છોડવ્યા પછી તેમાં ફરી જવાને જેમ અગ્નિમાં પડવું નાપસંદ કરે છે તેવી રીતે નાપસંદ બાજુ. (એટલે અગ્નિની જેમ કુફરથી ડરે)

ફાથેદા તમામ જહાનથી મોદા તથા રસલ ને વધુ પ્યારા બાણવાની નિશાની આ છે કે મોદા તથા તેના રસલની રજમન્દીને સર્વની

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૪૬૭ માં તથા તેની નોંધમાં થયું છે. જો. જો.

રત્નમંદી પર ઐષ જાણે. શરીરત વિરૂદ્ધ વાતમાં કાઢીની ખાતર રાખે નહીં. ફરી તે પીર હોય કે શેઠ સાહુકાર હોય.

૧૫૨૪ મુસલિમમાં અણુ માલિક અશચરી (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ચાર વાતે મારી ઉમ્મતમાં જાહેલીયતના વખતની છે જેને તેઓ છોડશે નહીં (૧) ખાનદાનોની બહાઈ મારવી (૨) લોકાના નસખમાં તાનો કરવો. (૩) તારાઓથી વરસાદ આહવો [એટલે નખેતરની તાસીરથી વરસાદ સમજવો] અને (૪) વિલાપ કરવો.

ફાયદો ખરૂં જોતાં કુદરની આ રસમો આ ઉમ્મતમાં ચાલુ છે. સર્વ અવામ લોક તારા ઝોના માનવામાં અને વિલાપમાં સપડાયલા છે. અને ખાનદાન પર ફરાર કરવો અને બીજા ઝોના નસખમાં તાનો કરવો એ તો ધણુ ખરા ખાસ લોકોમાં પણ મળી આવે છે. અલ્લાહ પોતાની સંભાળમાં રાખે.

૧૫૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સમાં ચાર ખસલતો હોય તે ચોખ્ખો મુનાફિક છે અને જેમાં એણાંની એક હોય તેમાં એક ખસલત મુનાફિક પણની છે તે એટલાં સધી કે તેને તજે. (૧) જ્યારે અનામત મુકાય તો ખાનત કરે (૨) જ્યારે વાત કરે તો જાડી કરે (૩) જ્યારે કરાર કરે તો કરાર તોડે અને (૪) જ્યારે વાતચીત કરે અને ઝઘડે તો છુટું બોલે અને બોહતાન ઝુકે.

ફાયદો મુનાફિક બે તરેહના છે. એક આ કે દિલમાં કુદર હોય અને માત્ર જખાનથી ઇસ્લામનો ઇકરાર કરે. હજરત (સલ)ના વખતમાં જેઓ મુનાફિક હતા તેઓ એવી તરેહના હતા. બીજું આ કે દિલમાં કુદરતો નથી ઇસ્લામ છે પણ બોદા અકાદો છુરાં ચલણો અને ખરાબ વાતોમાં સપડાયેલો હોય આ હદીસમાં બીજી તરેહનો નિફાક મતલબ છે. એટલે ઇમાનને યોગ્ય તો આ હતું કે આદમી આ છુરા કામેથી બચતો રહે. તો જ્યારે આ કામોમાં

સપડાયેલો રહ્યો તો ઇસ્લામની તેમાં કંઈ ખુબી જાહેર થઈ નહીં માટે તેને મુનાફિક ફરમાવ્યો.

૧૫૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં તલહા બીન ઓબૈદુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે રાત દિવસમાં પાંચ નમાઝો છે” એક પુરૂષે હજરત [સલ]ને ઇસ્લામ વિષે પૂછ કરી તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે શું મારા ઉપર એ નમાઝો સિવાય બીજી કંઈ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં, પણ જો તું નફલ નમાઝ પઢે તો સવાબનું કામ છે. અને રમજાન મહિનાના રોઝા રાખવાના છે. તેણે કહ્યું શું મારા ઉપર એ સિવાય બીજા રોજ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં. પણ તું નફલ રોઝા રાખે. અને તેને માટે રસલુલ્લાહે ઝકાત બયાન કરી તો તેણે કહ્યું કે શું મારા પર તે સિવાય પણ આપવું ફરજ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં પણ આકે તું નફલ આપે. ફરી તે પુરૂષ આ કહેતો પાછો ફર્યો કે બોદાની કસમ હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં. ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો એણે સાચું કહ્યું છે તો તે મતલબે પહોંચ્યો. અને એક રિવાયતમાં છે કે એના બાપની કસમ એ મતલબે પોહોંચ્યો જો એણે સાચું કહ્યું. અથવા એના બાપની કસમ તે જનંતમાં દાખલ થયો જો એણે સાચું કહ્યું.

ફાયદો હજરતે (સલ) હજજને વર્ણવ્યું નહીં કારણ કે તેનો સવાલ ઇસ્લામના દરેક રૂક્નનો નહોતો. અને આ જે તેણે કહ્યું કે “હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં.” એટલે આ ફરજ બીજામાં હું પોતાના તરફથી વધારો ઘટાડો કરીશ નહીં. એની આ મતલબ નથી કે હું ફરજ સિવાય સુનંત નફલ અદા કરીશ નહીં. અને હજરતે (સલ) જે તેના બાપની કસમ આપી છે અર-બોની ટેવ પ્રમાણે છે, હજરત (સલ)ની જખાનથી નીકળી ગયું તેને માન આપવાની મતલબ નહતી. અથવા બોદા સિવાય બીજા કાઢીની કસમ આવાની મનાઈ એ પછી થઈ હશે.

૧૫૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આઝેશા-
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે પાંચ જનાવરો સધળાં બદળત છે. એ હર-
મમાં કતલ થાય. (૧) કાગડો (૨) ચીલ (૩)
વીછુ (૪) ઉંદર (૫) કડનારું કુતરું.

ફાયદો ન્યારે મક્કામાં એઓનું મારી
નાંખવું ફરસ્ત થયું તો બીજી જગ્યા વધારે
ફરસ્ત થવું જોઈએ.

૧૫૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે સાત શખ્સોને અદલાહ પોતાના
સાયા (છાય) માં રાખશે તે દિવસે કે ન્યારે તેના
છાયા વગર કાંઈ છાયા હશે નહીં * (૧) ઇમામ
અદલ કરનાર (૨) જુવાન જે ઉગતી જુવાનીથી
અદલાહની બંદગીમાં રહ્યો. (૩) તે પુરૂષ કે
જેનું દિલ મસજીદો તરફ લાગેલું છે (૪) તે
એ પુરૂષો કે જેઓએ અદલાહને માટે દોસ્તી
કરી હોય. બેગા થાય તો એ પર અને જૂદા
પડે તો એ પર (૫) તે પુરૂષ કે જેને માલ-
વાળી ઇજ્જતવાળી અને ખુશરતીવાળી સ્ત્રી
ખુલાવે (એટલે બદકારી માટે) અને તે કહે કે
હું ખોદાથી ડરું છું. (૬) તે પુરૂષ કે જે કંઈ
સદકા કરે ફરી તેને એવી રીતે છપાવે કે તેના
ડાખો હાથ નહીં જાણે કે તેના જમણા હાથે શો
સદકા કર્યો છે. અને (૭) તે પુરૂષ કે જે ખાલી
ઘરમાં અદલાહની યાદ કરે ફરી તેની બંને
આંખો વહે (એટલે ખોદાના ખોદથી રહ્યો)

* છાયાની એક મતલબ મદદ તથા માનની
પણ છે. તો એ લોકોને કેયામતમાં ખોદા તરફથી
મદદ થશે તથા માન મળશે. શા. મો.

૧૫૨૯ મુસલિમમાં આઝેશા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સર) ફરમાવ્યું કે દશ
ચીજો પેદાએશી સુનત છે (૧) મુછ કાતરવી
(૨) ડાઢી લખ્યાવવી (૩) દાતણ કરવી (૪)
નાંખમા પાણી લેવું (૫) નખ કાપવા (૬)
આંગળીઓની જોડ ધોવી (કે જેથી મેલ જમે
નહીં) (૭) બગલના વાળ દુપવા (૮) દુંડીનીચેના
વાળ બોળવાં. (૯) પીશાય પછી પાણીથી
ઇસ્તીનજને કરવો. રાત્રી કહે છે કે હું દશમીને
ભૂલી ગયો પણ તે કાગળો કરવો છે” એટલે
સારી રીતે યાદ નથી પણ કરીના (સમ્બંધ) થી
જણાય છે કે દશમી ચીજ કદાપી કાગળો કરવો છે.

૧૫૩૦ બોખારીમાં અબુદુલ્લાહ બીન અમર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે ચાલીસ બાબતો છે તેમાંની ચત્ત બકરી
બેટ કરવી છે (કે તેનું દૂધ પીયા કરે) એમાંની
કાંઈ બાબતને સવાબની આશાથી તથા તે
વિષે થઇલા વાયદાને સાચવીને કરશે તો તેથી
તેને અદલાહ જનતમાં દાખલ કરશેજ.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ચાલીસ બાબતોનું
ખુલાસાવાર વિસ્તારથી બયાન કર્યું નથી. કદાપી
ભલાઈ કરવાની જાતિયો મતલબ છે એટલે
મખલુકને તરેલ તરેલના ફાયદા પોહોંચાડવા.

* કાજ અચાજ (રહ) કહે છે આ દશમી કદાપી
ખતના કરવી છે જેનું બચાન હદીસ ન. ૧૩૨૪
માં છે અને પેદાએશી સુનત છે એટલે દરેક ઇન-
સાન જેમાં ઇનસાનપણું છે તે આ દશ ચીજોને
પસંદ કરે છે. તો ડાઢી લખાવવી અને મુછો
કાતરાવવી એ ઇનસાનીયતથી તથા માણસના ખ્વાસથી
છે. શા. મો.

❁ ફસલ ૨ ❁

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મયાળે વહલજી શખ્સથી કસમ છે.

૧૫૩૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તેની કસમ છે કે જેના કબજમાં મારો
જન છે. જે કાંઈ આ ઉમ્મતના યહુદી તથા

ખ્રીસ્તી મારી બાબત સાંભળીને જે હું
લાવેલો છું તે પર ઇમાન નહીં લાવશે તો તે
દોષખીમાંથીજ થશે.

ફાયદો ઉમ્મત એ તરેહની થાય છે એક

ઉમ્મતે દાવત એટલે જેઓને ઈસ્લામ તરફ નોતપાયાં. એમાં કાફિર તથા મુસલમાન બંને દાખલ છે. ખીજી ઉમ્મતે ઇન્જિલ એટલે જે લોકો ઇમાન લાવ્યા એમાં માત્ર મુસલમાન દાખલ છે. આ હદીસમાં ઉમ્મતથી મતલબ ઉમ્મતે દાવત છે. યહુદી તથા ખ્રિસ્તીને ખાસ કરીને એટલાં માટે વર્ણુયા કે જ્યારે તેઓ અહલે કિતાબવાળા હોવા છતાં હજરત પર ઇમાન લાવવું તેઓ પર ફરજ થયું. તો ખીજાઓ પર ઇમાન લાવવું વધારે ફરજ થશે આ હદીસથી જણાયું કે જ્યાં હજરત (સલ) ની તથા દીન ઇસલામની ખબર નહીં પોહોંચી હોય તો તે લોક લાચાર છે તેઓથી માત્ર ખોદાની તોલીદ (અંકતા) નો સવાલ થશે પેગમ્બરીની પૂછ થશે નહીં.

૧૫૩૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે એશક તમારામાંના એક ઉપર એવો દિવસ આવવાનો છે કે તે મને જોશે નહીં. અને તેની પાસે માલ ઓલાદ હોવા છતાં તે મને જુએ એ તેને માલ ઓલાદ કરતાં વધુ પ્યારે થશે.

ફૃથહા આ હદીસમાં હજરતે (સલ) પોતાના મોતનો ઇશારો કર્યો છે. કે જેથી સહાબા હજરત (સલ)ની સંગતને મોટી હાલત સમજે. હજરત (સલ) ના દીદારની આ તાસીર હતી. કે દમપરદમ યકીન પૂર્ણ થતું જતું હતું. નેક ચલણ સારો સ્વભાવ આવતા જતા હતા. માટે સહાબાને પોતાની બાયડી બચ્ચા અને માલ કરતાં હજરત (સલ)ની સંગત ઘણી વહાલી હતી. એટલું જ નહીં પણ હમણાં પણ મોહમ્મદી આશિકોનો એવોજ હાલ છે કે ખવાયમાં હજરત (સલ) ના દીદાર મળવા ઉપર તમામ જહાનને ફરજાન કરે છે.

૧૫૩૩ મુસલિમમાં હનજલા ખીન ઓસૈદી (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજામાં મારો જાન છે. જે હાલત પર તમે મારી પાસે રહો છો અને યાદે દલાલી કરો છો તેવી હાલતમાં જે હમેશ રહો તો તમારા ખીજાણામાં તથા તમારા માગોમાં જરૂર તમારેથી ફિરશતા મોસાફરો (મુલાકાતનું હાથ મેળવવું) કરે. પણ એ હનજલા!

કદી અહલાહની યાદ છે અને કદી દુન્યામા કારો-બાર છે. આ હજરતે (સલ) ત્રણવાર ફરમાવ્યું.

ફૃથહા મસાબીહમાં હનજલા (રદી) થી રિવાયત છે કે હુ તથા સિદીક અકબર (કદી) હજરતની પાસે ગયા. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલાહ (સલ) ? હનજલા તો મુનાફિક થયો છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે ? મેં કહ્યું કે અમે લોક જ્યારે આપની સેવામાં રહીએ છીએ અને અમને દોજખ જનત યાદ દેવડાયો છે તો જાણે અમે આંખથી નેંદાએ છીએ. ફરી જ્યારે અમે હજરત (સલ) પાસેથી જઈએ છીએ. અને ખીખી બચ્ચામાં તથા કારખારમાં લાગીએ છીએ તો ઘણી વાતો બૂલી જઈએ છીએ. ત્યારે હજરત (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નેં હમેશ હજુરી (ખોદાનું ધ્યાન) બનેલી રહે તો માણસથી તદ્દન આ જહાનનો કારખાર કારે રહે અને ફિરશતાનો આલમ નજરે પડે. માટે તે હાલત હમેશ રહેતી નથી. એને મુનાફિક પણ જાણવું નોંદાએ નહીં. કારણ કે ગફલતનું આવવું હિકમતથી કાફ નથી.

શેખર.

ગફલત બ જહાં અગર ન ખુદે

અજ ઉમર હમે ખસર ન ખુદે

૧૫૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જાન છે ખચીત તમે મારી નજદીક સર્વ લોકોથી વધારે વહાલા છો. એ વાર ફરમાવ્યું.” એટલે અનસારીઓ.

૧૫૩૫ બોખારીમાં અબુ સઈદ તથા કતાદા ખીન ગોચમાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજામાં મારો જાન છે ખચીત તે કુલ હોવા હલાહ તરતીયાંશ ફરજાનના બરાખર છે.^૧

* અર્થ—જહાનમાં જે ગફલત ન હોત તો ઉમરનો એક સ્વાસ પણ પૂરો થતે નહીં. શા. મો.

૧ એના એક અર્થ આ છે કે કુલ હોવાથી પઠવાથી તરતીયાંશ ફરજાનનો સવાબ થાય છે. એનો બીજો અર્થ હદીસ નાં ૨૫૬ માં બચાન થયો છે.

૧૫૩૬ મુસલિમમાં અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે ખચીત તેના વાસણુ આકાશના નાના મોટા તારાઓની ગણતરીથી વધારે છે. જુઓ અધારી રાતમાં જ્યારે વાદળા ન હોય ત તારા ઘણા ચમકે છે તેવી રીતે તે ઘણુ છે. જનંતના વાસણુ જે દાઢ તેથી પીશે તે છેવટના વખત સુધી તરસો રહેશે નહીં (એટલે તે હમેશા ટશ રહેશે) જનંતથી બે નળ તેમાં પડે છે. જે કાઈ તેનાથી પીએ તે તરસો થાય નહીં. તેની પોહોળાય લંબાણુ અમ્માનથી એલા સુધી જેટલી છે તેનું પાણી દૂધથી વધારે ઉજળું છે. અને મધથી ઘણું મીઠું છે. જ્યારે અયુ ઝરે કહ્યું ઓ રસલુલ્લાહ હોજે કાસરના વાસણુ કેટલાં છે ત્યારે આ હજરતે તેમને કહ્યું.

ફાયદો અમ્માન અને એલા શામમાં શહેરો છે.

૧૫૩૭ બાખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે જેવી રીતે પારકું ઊંટ હોજ ઉપરથી દૂર કરવામાં આવે છે તેવી રીતે હું મારી હોજ કાસરથી કેટલાક પુરોને દૂર કરીશ. *

ફાયદો એટલે કાફેરા મુનાફિકા અને મુરતદો હોજે કાસરથી હાવાશે.

૧૫૩૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે જ્યાં સુધી તમે ઇમાન નહીં લાવશો જનંતમાં જશો નહીં. અને જ્યાં સુધી આપસમાં મોહબ્બત પેદા નહીં કરશો ત્યાં સુધી પૂરા ઇમાનદાર થશો નહીં. શું હું તમને એક ચીજ એવી નહીં બતાઉં કે જ્યારે તેને તમે કરશો તો આપસમાં દોસ્ત થશો. તમે સલામ કરવાને આપસમાં રિવાજ આપો.

ફાયદો જનંત મળવી ઇમાન ઉપર અટકેલી છે. અને ઇમાન મોહબ્બત ઉપર અટકેલું

છે. ફરી હજરતે (સલ) જનંત મળવાનો સહેલો માર્ગ બતાવ્યો. એટલે અસ્સલામો અલૈકુમ કરવી. સલામ કરવાથી મોહબ્બત વધે છે કે એ ભલી દોઆ છે. એટલે ખોદા તને દરેક બલાથી સલામત રાખો. અનં દસ્તુર છે કે આદમી પોતાના ખેર ખવાહ દોઆ માંગનારને પોતાનો દોસ્ત જાણુ છે તો તે પણ તેનાથી મોહબ્બત કરે છે. જો કે સખાવત અને એહસાન કરવું પણ મોહબ્બતનું કારણ છે પણ એહસાન તથા સખાવત સઘળી જહાનન મુસલ માનોથી થઈ શકતી નથી અને સલામ આસાન વાત છે જે દરેકથી થઈ શકે છે. માટે હજરતે (સલ) એને ખાસ કરીને બતાવી. પણ અફ-સોસ અજબ ઉલટો વખત થયો છે કે જહાલત અને ગરૂરને લીધે કેટલાક લોકો સલામ કરવાથી નાખુશ થાય છે એટલુંજ નહીં પણ (સલામથી ઉલટા) અદાવત પર કમર બાંધે છે. મોહબ્બત અને ખેર ખવાહીની ચીજ તે ઉલટાઓની નજદીક અદાવતનું કારણ થઈ.

૧૫૩૯ બાખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે તમારામાંનો કાઈ પૂરો ઇમાનદાર થતો નથી જ્યાં સુધી કે હું તેની નજદીક તેના બાપથી અને તેના છાકરાથી વધારે વહાલો નહીં થાઉં. *

ફાયદો એટલે જ્યારે મારી રજમનદીને બાપ બેટાની રજમનદી પર એક રાખે ત્યારે પૂરો ઇમાનદાર બને.

૧૫૪૦ મુસલિમમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે કાઈ બદો જ્યાં સુધી પોતા માટે જે ચીજ પસંદ કરે છે તે પોતાના પાડોસી માટે અથવા પોતાના ભાઈ માટે નહીં પસંદ કરશે ત્યાં સુધી પૂરો મુમીન થતો નથી.

૧૫૪૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જનન છે જરૂર તમને કેયામતને દિવસે આ નેઅમતનો સવાલ

* આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૩૩૩માં છે. ગુ. મો.

* આ હદીસનું વધુ બચાન હદીસ નાં ૬૩૭ ૬૪૩ તથા ૧૫૨૩માં છે. ગુ. મો.

(પૂછ)થશે તમને તમારા ધરથી જુએ કહાડ્યા ફરી તમને આ નેઅમત મળ્યા વગર પાછાં ફર્યા નથી આ હજરતે (સલ) અથુ અકર તથા ઓમર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એના પૂરા કિસ્સો સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો* કે હજરત (સલ) તથા સિદીક તથા ફાઈક(રદી)જુએને લીધે એક અનસારીને ઘેર ગયા. મેમાનીના ખાણાથી જ્યારે સારી રીતે ધરાયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ સવાલ થવાનો કે નેઅમતને ખોદાની તાબેદારીમાં ખરચી અથવા નાફરમાનીમાં.

૧૫૪૨ મુસલિમમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો ગળ છે જ્યારે તે તમને સાવ્યું કહે છે તો તમે તેને મારો છો અને જ્યારે તે તમને જૂઠું કહે છે તો તમે તેને છોડો છો. એટલે બનીલ હન્ગળના કાળા શુલામને કે જે બદરને દિવસે પાણીના ઉંટો ઉપર હતો.

ફાયદો જો બદરમાં જ્યારે હજરત(સલ) નું લશકર ઉતર્યું ત્યારે હજરત (સલ) ના સહાયા એક કાળા રંગના શુલામને પકડી લાવ્યા જે કોરેશના પાણી ખેંચનાર ઉંટોમાં હતો એને પૂછ્યું કે અથુ સુફ્યાન તથા તેના લોક ક્યાં છે? તેણે કહ્યું કે હું તેઓને બળુતો નથી પણ અથુ જહલ વગેરે તો ફલાણી જગ્યા ઉપર છે. ત્યારે સહાયા તેને મારવા લાગ્યા તેણે મારના ડરથી કહ્યું કે અથુ સુફ્યાન વગેરે પણ છે. તો સહાયાએ તેને છોડ્યો. ફરી બીજી વાર તેને પૂછ્યું તેણે કહ્યું કે મને અથુ સુફ્યાનની ખબર નથી. પણ અથુ જહલ વગેરે તો છે. સહાયાએ તેને ફરી માર્યો. અને હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા હતા. જ્યારે હજરતે આ હાલ જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૫૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો ગળ છે જરૂર થણો જહલી આદેલ હાકિમ થઈને તમારામાં મરથમનો છોડશે (ઈસા) ઉતરશે ફરી તે સુલીને તોડશે જુડને કતલ કરશે અને

જીવ્યાને ગેરવશે અને માલ એટલો વધી જશે કે તેને કાંઈ જશે નહીં.

ફાયદો કેયામતની નજદીક ઈમામ મહદીના વખતમાં હજરત ઈસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે અને ખ્રિસ્તી ધર્મને હકાવશે મોહમ્મદી દીનપર ચાલશે. સદીબ જે સલીની શિકલ ઉપર થાય છે તેને કહે છે જેવી આ શિકલ + ખ્રિસ્તીઓ આ શિકલને ઘણું માન આપે છે. કારણ કે તેઓના માનવા પ્રમાણે હજરત ઈસા (સલે) સલી ઉપર મરાયા. અને જો કે આ વખતમાં નસારાથી જીવ્યો લેવો દુરૂસ્ત છે પણ હજરત ઈસા (અલે) પોતાના વખતમાં નસારાથી જીવ્યો કબૂલ કરશે નહીં. જો તેઓ ઈમાન નહીં લાવશે તો તેઓને કતલ કરશે.

૧૫૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં સઅદ બીન અથુ વકાસ તથા અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો ગળ છે કદી પણ કાંઈ માર્ગમાં શૈતાન તને ચાલતો મળ્યો છે તો તે તારા માર્ગ સિવાય બીજા માર્ગમાંજ ચાલ્યો છે. આ સઅદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અથુ હોરેરા (રદી)ની રિવાયતમાં શબ્દ “કુત્તો” સાલેક ફજળના શબ્દથી આગળ છે (પણ મતલબમાં કંઈ ફેર નથી) આ હજરતે [સલ] ઓમર ફાઈક (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં રિવાયત છે કે ઓમર ફાઈક (રદી) હજરત (સલ)ની સેવામાં હાજર થવાની રજા લીધી. અને હજરત (સલ)ની પાસે કોરેશની સ્ત્રીઓ પુકારી પુકારીને વાતો કરતી હતી. જ્યારે ઓમર કાફકના આવવાની ખબર થઈ તો સર્વ પરદામાં થયો. ઓમર ફાઈક અંદર આવ્યા તો હજરતને હસતા જુએ છે ત્યારે કહ્યું કે ઓ રસલુલાહ (સલ) ખોદા આપને ખુશ રાખે આપના હસવાનું કારણ શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને આ સ્ત્રીઓથી તાબુબ થયું. તેઓ મારી પાસે વાતો કરતી હતી જ્યારે તમારો અવાજ સાંભળ્યો તો સર્વ પરદામાં થઈ. ઓમર ફાઈકે ઓરોતોને કહ્યું ઓ પોતાના જનોની દુશમનો? તમે મારેથી ડરો છો. અને રસલુલાહથી ડરતી નથી. ઓર-

તોએ કહ્યું હા, અમે તમારેથી ડરીએ છીએ. કારણ કે તમારો સ્વભાવ આકરો છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારા આકરાપણા તથા મજબૂતીને લીધે શૈતાની કામ તારી પાસે ફટકવા પામતાં નથી. હરામ કામોની તો વાત શી પણ મુઘાહ કામ પણ તારી આગળ કરવાથી લોકો ડરે છે. હજરત (સલ) ના વખતમાં ઓમર ફારૂકને ઇનીસપેક્ટર (મોહતસેબ) નું કામ સોંપાયલું હતું માટે લોકો તેમનાથી ડરતા હતા. દસ્તુર છે કે ચોર જેવી રીતે કાટવાલથી ડરે છે તેવી રીતે રાજાથી ડરતા નથી. અને એટલી વાતથી કાંઈ શખ્સ કાટવાલને રાજાથી અફળ નજીતો નથી. તેવીજ રીતે આ હદીસથી

ઓમર ફારૂક (રદી) ની ફજલત હજરત (સલ) ઉપર સિદ્ધ થઈ શકતી નથી.

૧૫૪૫ મોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ ફરમાવ્યું) કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જીન છે. કાંઈ પણ પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને ખીછાણા તરફ ખુલાવશે ફરી તે નકાર કરશે તો જ્યાં સુધી તે પુરૂષ તેણીથી રાજી નહીં થાય ત્યાં સુધી આસમાનવાળો* તેણીપર ગુસ્સે છે.

ફાયદો એટલ સ્ત્રીને પોતાના પતીથી આ કામમાં નકાર કરવો ફુરસ્ત નથી. કેમકે એથી ખોદા નારાજ થાય છે.

* એટલે અલ્લાહ. અથવા ફિરશતા કારણ કે ખીજી હદીસમાં છે કે ફિરશતા તેણીપર લાનત કરે છે. ગ્રા. મો.

❖ ફસલ ૩ ❖

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે શખ્સ વલ્લાહથી કસમ છે.

૧૫૪૬ મોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ હું દિવસમાં સિત્તેર વારથી વધુ ખોદા પાસે બખ્શીશ માંગું છું [ઈસ્તિગફાર કરું છું] અને તેની તરફ તોળા કરું છું.^૧

ફાયદો ખીજી હદીસમાં ઇસ્તિગફારને સો વાર ફરમાવી છે. આ હદીસમાં ઇસ્તિગફાર તથા તોળા કરવાનું ઉત્તેજન (તરગીબ) છે. એટલે જ્યારે પેગમ્બર માસૂમ [નિરાપરાધી] સિત્તેરથી વધુ વાર ઇસ્તિગફાર કરે તો ખીજી ગુનેહગાર લોકોને ઇસ્તિગફાર તથા તોળા કરવી જરૂર લાગેમ થઈ.

૧૫૪૭ મોખારી તથા મુસલિમમાં મિસ-વર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ખચીત હું અલ્લાહનો રસૂલ છું અગર જો તમોએ મને જૂઠ્યો. લખ મોહમ્મદ ખીન અબ્દુલ્લાહ” આ હજરતે હોદ્દે ખીયાના વખતમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો હિજરીને છઠ્ઠે વર્ષે હજરત [સલ] ઉમરો કરવા ચાલ્યા. જ્યારે મક્કાની પાસે હોદ્દે ખીયાની મળે પોહોંચ્યા તો કોરૈશના કાફેરોએ હજરત [સલ]ને રોક્યા અને આ વાત પર સુલહ થઈ કે આ વર્ષ વગર ઉમરો કરે. હજરત [સલ] પાછા ફરે અને આવતા વર્ષે ઉમરા માટે પધારે. હજરતે (સલ) સુલહ નામું લખાવ્યું કે “આ સુલહ નામું છે જે પર મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહે સુલહ કરી” કાફેરોએ કહ્યું કે અમે મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ લખી આપતા નથી પણ મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખો. જો અમે તમને રસૂલુલ્લાહ નજીતો તો તમારેથી શા માટે લડતે? અને મકકે જવાથી કેમ રોકતે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહના શખ્સને કાપી મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખ્યો.

૧૫૪૮ મોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ તમારામાંના કાંઈ પોતાની કસમ ઉપર તેના ધરવાળાઓની બાબતમાં અડેલો રહે તે અલ્લાહની નજદીક બ્રહ્મ ગુનાહનું

^૧ આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૪૬૮ માં તથા તેની નોંઠમાં છે. ગ્રા. મો.

કામ છે આથી કે તે અલ્લાહે તેના પર ફરજ કરેલો કહારો આપે.

ફાયદો એટલે જે કે કસમને નિલાવવી ખેલતર છે પણ જેમાં પાતાના ધરવાળાઓને કેંધ નુકસાન પોહોંચે તો તેમાં કસમને તોડવી અને કહારો આપવો અફજલ છે. “કે આજુરદને દિલે દોસ્તાં જહલસ્ત, વ કહારમે યમીન સહલ” *

૧૫૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા તથા અણુ શોરેહ બોગ્લ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ધમાન લાવતો નથી. ખોદાની કસમ ધમાન લાવતો નથી. ખોદાની કસમ ધમાન લાવતો નથી. લોકોએ કહ્યું એ રસલુલ્લાહ કોણ ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે શખ્સ કે જેના પડોસી તેની તકલીફથી નિડર [ખેખોફ] નહોય.

* અર્થ—દોસ્તાનું દિલ ફુગ્મવડું અજાનતા છે અને કસમનો કહારો આપવો સહેલ છે. શા. મો.

❖ ફસલ ૪ થી ❖

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે સીન છે.

૧૫૫૧ મુસલિમમાં ઉકયા ખીન અમેર (સ્કીયી) રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુલકો હવે તમારે માટે ફતેહ થશે. અને અલ્લાહ તમને બસ છે. તો તમને માલ પહેલે ચવાની ગફલત થાકે નહીં.*

ફાયદો એટલે રૂઝ કરામ અને તોરાન ફતેહ થશે. અને જેહાદ કરનારાઓના ફસામાં પહોંચે માલ આવશે. તો ફરમાવ્યું કે એવું ન થાય કે તમો મોલના વધારામાં જેહાદ કરવાથી ગફલત કરો. હજરતે [સલ] આદ ને ફતેહ થઈ તેની આ હદીસમાં ખબર છે તથા જેહાદ કરવાની તરગીબનો ધરાયો છે.

* શાહ મશારેકમાં જે અર્થ લખાયા છે તે પ્રમાણે તમારો આવી રીતે છે “તો તમારામાંનો કોઈ તોરની રીત કરતા થાકે નહીં.” એટલે જેહાદની હસલ તૈયારી આ કરવી. શા. મો.

ફાયદો આથી જણાયું કે પડોસીથી ભલામ કરવી ફરજ છે અને તેને ફુગ્મ આપવું હરામ છે.

૧૫૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં યરામ્ ખીન આબેય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ જે ખોદાની મેહર નહોત તો અમને માર્ગ નહીં મળતે અને ન અમે સદકા કરતે, અને ન અમે નમાઝ પઢતે. તો તું અમારા પર નયિન્તપણું મોકલ અને જે અમે મુશરફોથી ભીડીએ તો અમારા પગ જમાવ (એટલે લડાઇને વખતે અમારા પગ હડે નહીં) અને મુશરફોએ અમારા પર જુલાદતી કરી છે (સરકશી કરી છે). જ્યારે તેઓ ફિતના ફસાદનો ધરાદો કરે છે તો અમે તેઓની વાત માનતા નથી.

ફાયદો સને ચોથીમાં કાફિરોએ હજરત [સલ] પર હલ્લો કર્યો. હજરતે [સલ] બચાવ માટે મદીનાને આસપાસ ખાઇ ખોદાવી. હજરત [સલ] ખાઇથી માટી કાઢતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા.

૧૫૫૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હવે ફિતનો ઉકવાનો તેમાં ખેસનારો ઉલા રહેનાર કરતાં સારો છે. અને તેમાં ઉભો રહેનાર ચાલનાર કરતાં સારો છે. અને ચાલનાર દોહનાર કરતાં સારો છે. જે તેમાં ઝાંખશે તો તે તેને ખેંચી લેશે. તો જે કોઇ પનાહ કે બચાવ લેવાની જગ્યાને ભુએ તો તેથી તે બચાવ કરે.

ફાયદો હજરત [સલ] પછી જે ફસાદો પ્રકટ થયા તેનો આ હદીસમાં ધરાયો છે. જેમ કે હજરતે ઉસમાન (રદી) ની શહાદત. એટલે જગતમાં ફસાનારો ફસાદનો બચાવ થઇ શકે તો નથી તો તેમાં વધુ કોશીશ કરનાર કરતાં થોડી કોશીશ કરનાર ખેલતર છે. એજ માટે ધણા સહાબાએ ફિતના અને ફસાદની વખતમાં ખુલ્લે ખેસવું અખત્યાર કર્યું હતું.

૧૫૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોમેદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજની રાત્રે હવા સખત ચાલશે, તેમાં કોઈ ઉભો રહે નહીં. તો જેની પાસે ઊંટ હોય તે તેની દોરડી મજબૂત બાંધે.” આ હજરતે (સલ) તબુકમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો સને નવ હિજરીએ મુલકે શામમાં હજરત (સલ) જંગે તબુકમાં ગયા. તો ત્યાં એક રાત્રે આ હદીસ ફરમાવી. જેમ કે તે રાત્રે ઘણી સખત આંધી (વાવાઝરકુ) ચાલી. એક શખ્સ ત્યાં ઉભો હતો તેને આંધીએ ઉઠાવીને તયના પહાડ પર પટકયો. તયનો દેશ તબુકથી ફટલાકે દિવસના માર્ગ ઉપર છે.

૧૫૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આખરી જમાનામાં હવે એક કામ નીકળવાની, થોડી ઉમરની, અલપ બુદ્ધિની, સારા લોકો જેવી વાતો કરશે કુરઆન પઢશે. (પણ) તેઓના ગળાની નળીથી નીચે ધમાન ઉતરશે નહીં. (એટલે ધમાનની કંઈ અસર થશે નહીં.) જેવી રીતે તીરશિકારમાંથી નીકળી જાય છે તેવી

રીતે તેઓ ઈન્દથી નીકળી જશે. તેઓએ જ્યાં તમને મળે ત્યાં તેઓને કતલ કરો કેમકે જે તેઓને કતલ કરશે તેને તે કતલ કરવામાં અવાજ છે અલાહની નજદીક કેવામતને દિવસે.

ફાયદો આ લોકથી મતલબ ખારજીએ છે કે જેઓને અલી સુરતગ (રદી) એ કતલ કર્યા.

૧૫૫૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાછળી ઉમ્મતમાં હવે કેટલાક લોકો જશે જેઓ તમને એવી વાતો કહેશે કે જે તમે સાંભળી નથી અને ન તમારા પાપ દાદાઓએ તો તમે તેઓથી બચતા રહો.

ફાયદો આ હદીસમાં બિદઅતવાબાઓનું વર્ણન છે જેઓ ઇસ્લામ વિરુદ્ધ તથા મુસલમાનોના ઇજ્મા વિરુદ્ધ નવા કામોને ચાલુ કરે છે. કાંતો જૂદી હદીસો બનાવીને અથવા કાંતો અવલીયા અલાહને નામે લગાડીને અથવા કાંતો ઇમામોને નામે લગાડીને. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે વગર જાણે કોઈ વાત માનવી નજરે નહોતી. કેમકે એમાં દીન ખગડે છે. એજ માટે હજરો બિદઅતો દુન્યામાં ફેલાઈ ગઈ છે.

❁ ફસલ ૫ મી ❁

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે મોજારાનો સેગ છે.

૧૫૫૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કેવા મતને દિવસે જન્મતાના દરવાજા પર આવીશ, ફરી હું ખોલાવીશ. તો ચોક્કાદાર કહેશે કે તું કોણ છે? હું કહીશ કે મોહમ્મદ છું. ફરી તે કહેશે કે મને તારે માટેજ હુકમ થયો છે તારાથી પ્રથમ કોઈને માટે ખોલીશ નહીં.

૧૫૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હસ્રાહ ખીન અબ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને ચાર મીજની આજ્ઞા કરું છું અને ચાર મીજની શેઝણ કરું

છું. (૧) અલલાહ પર ઇમાન લાવવાની સાક્ષી આ વાતની આપવી કે અલલાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. અને મોહમ્મદ અલલાહના રસૂલ છે. (૨) નમાઝ પઢા કરવાની (૩) ઝકાત આપવાની અને (૪) જે તમને લડાઈમાંથી છુટ (ગતીમત) મળે તેનો પાંચમો ભાગ આપવાની અને તમને મનાઈ કરું છું (૧) તુસફીથી (૨) લીલા પચાસી (૩) નકીરથી અને (૪) મોકૈયરથી આ હજરતે (સલ) અબુદુલ ફૈસના આવેલા લોકો (ઝીપાટેસન) ને ફરમાવ્યું.

ફાંચેદો તે વખતમાં શરાયના ચાર તરેહના વાસણુ વપરાતાં હતાં. એક તો તુમડી બીજું લીલી ઘડો જેવો કે લીલી બરછી. ત્રીજું નકીર એટલે ખજુરના લાકડામાં કારીને બનાવેલું અને ચોથું મોકૈયર એટલે (લખોરેલું અથવા) રોગન લગાડેલું જેમાં ડામર મેળવાયેલું હોય જ્યારે દારૂ હરામ થયો તો હજરતે(સલ) તેના વાસણો વાપરવાની પણ મનાઈ કરી કે કેચે (વાસણુ જોઈ)શરાય પીવાનું યાદ આવે નહીં. જ્યારે શરાય પીવાની આદત છુટી તો છેવટે આ વાસણો વાપરવાની પણ છુટ્ટી આપી. જેમકે બીજી હદીસમાં આ વાત છે.

* ૧૫૫૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા સાથીઓ ફિદ્યો (ગન છોડાઈ) લેવાને લીધે મારી સામે કરવામાં આવ્યા તેથી હું રડું છું. તેઓનો અળખ આ ઝાડની પાસે અને દેખાડવામાં આવ્યો. આ હજરતે (સલ) બદરને દિવસે ઓમર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાંચેદો જગે બદરમાં કારેશના સિતેર કાફેર પકડાયા. હજરતે (સલ) તેઓની બાબતમાં સહાબાને સલાહ પૂછી. સિદીકે અકબરે [રદી] કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ આ લોક તારી કામ છે, એઓને છોડી દો. કદાપી એઓ મુસલમાન થશે. અથવા એઓથી મુસલમાનો ઉત્પન્ન થશે. અને છોડવાને બદલે એઓથી ફિદ્યો લ્યો. એ લોકો આપશે, કે હજરત[સલ]ના સહાબા(તે રૂપીયાથી સામાન કરીને શકિત મેળવે. અને ફાફે આજમે (રદી) કહ્યું ઓ હજરત ! આ લોકોએ આપને જૂઠ્ઠા છે અને આપને વતનથી બે વતન કર્યા છે આપ આ સઘળાની ગરદન મારો. જ્યારે ધણી સહાબાની સલાહ હજરતે (સલ)ફિદ્યો લેવાની જોઈ તો હજરતે (સલ) ફિદ્યો લઈને તેઓને છોડીયા. ફરી આ મજસુનની આયત ઉતરી કે પેગમ્બરને ફિદ્યો લેવો લાયક નહોતો તો હજરત (સલ) તથા અણુ બકર સિદીકે(રદી)એક ઝાડની નજદીકે રોવા લાગ્યા. ફરફે આજમે (રદી) કહ્યું ઓ હજરત [સલ]! આપ શા માટે રડો છો? મને ખતાઓ કે હું પણ રડું. ત્યારે હજરતે(સલ)આ હદીસ ફરમાવી. અને એકે રિવાયતમાં આવી રીતે છે

જો અળખ આવતે તો ઓમર સિવાય કોઈ બચતે નહીં. કારણકે માલ લેવાની તેમની મરજી નહોતી. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે જે બાબતમાં વહી નહીં થતી તો હજરત (સલ) તેમાં એજતેહાદ(અનુમાન)કરતા હતા. જો તેમાં કંઈ ચુક થતી તો અલ્લાહ જલ્લાહથી બચર કરતો.

૧૫૫૯ બાખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે હું તમારા ખવાબને જોજી છું તે પાછલી સાત રાતને બરાબર થયો છે. તો જે કોઈ તે (શમેકદર) ને દુલ્લો હોય તે તેને પાછળી સાત રાતોમાં દુલ્લો.

ફાંચેદો શમે કદરને હજરતના સહાબાએ ખવાબમાં જોઈ. કોઈએ તેવીસમીએ કોઈએ પચ્ચીસમીએ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે રમજનની પાછલી એકાદની રાતોમાં શમે કદર જરૂર છે. જેને શાખ હોય તે તલાશ કરે. એટલે સર્વ એકાદવાળી રાતોમાં જગતો રહે અને ઇબાદત કરે. આખર એમાં કોઈ તો હશે.

૧૫૬૦ બાખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ હારેસાની એલાહ હું તમને જોઉં છું. કે તમે હરમથી નીકળી ગયા છો.(એટલે મદીનાના હરમ થી બહાર છો) ફરી હજરતે તેઓ તરફ જોઈને કહ્યું, નહીં, તમે તો હરમમાં છો. અને મુસલિમે અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત કરી છે કે ખચીત રસુલુલ્લાહે [સલ] મદીનાની આસપાસ બાર માઇલ હેમા [રમના] ઠેરવ્યું છે.

૧૫૬૧ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને ખચીત હું અલ્લાહનો રસલ છું. કોઈ પણ બદો એમાં શક કર્યા વગર ખોદાની

૧ કોઈ ચીજ હજરત [સલ]થી છાની નથી દરેક ચીજ હજરત નજી છે એવું માનનારે તથા વિશેષ કરી ખાન સાહેબ અબ્દુલ કાદર બાકબાએ આ હદીસને વિચારવી, શા. મો.

૨ હનરી મજહબમાં મદીનાને આસપાસ હરમ નથી એ વિષેનો વધુ ખોલાસો હદીસ ના. ૪૨૦ માં છે શા. મો.

મોક્ષાકાન કરશે તો તે જનનમાં જશેજ.

ફાયદો એટલે જે કલેમા શહાદત પઢશે અને તૌહીદ તથા શહાદતમાં કંઈ સંદેહ નહીં રાખશે તો તે જનનમાં જવાનો અગર જે તે ગુનાહના પ્રમાણમાં સગ્ન ભોગવશે.

૧૫૬૨ બોખારીમાં અનસ (૨૨)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને અનસાર વિષે વસીયત કરું છું. કેમકે તેઓ મારા ખાસ લોકો છે અને મારા બેદ બળુનાર (ભરોસેવાર) છે. અને જે તેઓ પર ફરજ હતું તે તેઓએ અદા કર્યું છે (એટલે તેઓએ દીનની મદદ કરી છે) અને જે તેઓનું દક્ક છે તે પાકી રહ્યું છે (એટલે સવાબ અને ભલામી) તો તેઓના નેક લોકોથી કબૂલ કરા અને તેઓના છુરાઓથી દરગુજર કરા.

ફાયદો એટલે દર વગર તેઓની બુલ ચૂક નહીં પડે.

૧૫૬૩ મુસલિમમાં આઝેશા (૨૬)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંની કોઈ પોતાના પાણીને તથા પોતાના બોરડીના પાતરને હવે ને પાકી મેળવે. ફરી સારી રીતે મસલે કે જેથી માથાની જગ્યામાં પાણી પહોંચે. ફરી તે પેતા પર પાણી રેડે. ફરી તે કસતુરી લગાડેલું ચીથડું હવે ને તેથી પાકી મેળવે. (એટલે અદર રાખ કે જેથી બલ્લો દર થાય અને ગર્ભસ્થાનમાં બી રહે.)” અસમા બીનતે શકલે (૨૬) જ્યારે દૈજના ગોસલ વિષે પૂછ કરી ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોરડીના પાંદડાં પાણીમાં બેશ દેવાનો આ લાભ છે કે મેલ સારી રીતે છૂટ. *

૧૫૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર [૨૬]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેના પર (એટલે બખેરના બાપ અબ્દુ-દુલાહ પર) રડશે અથવા નહીં રડશે જ્યાં સુધી તમે તેને નહીં હાથવશો ત્યાં સુધી ફિરશત તોના પર પોતાના પરોથી છાયા કર્યા બંધ છે.

* આ હદીસથી જાણ્યું કે બદન સાફ કરવા બોરડીના પાંદડાં ગોસલના પાણીમાં નાખવાં સુનત છે, અને જેઓ માત્ર મુરહાના ગોસલ માટેજ નાખવું સુનત બહિ છે તેઓ ભુલ કરે છે. શા. ગો,

ફાયદો બખેરના બાપ અબ્દુલાહ જે આંહોદમાં શહીદ થયા. કાફરાએ તેમના નાક કાન અને હાથ કાપ્યા હતા. તેમની હાથ હજરત [સલ]ની આગળ ટાંકવી રાખી હતી. બખેરે કપડું હાથી બંધાવતાં વિચાર કર્યો લોકોએ તેમને મના કર્યો. એટલામાં અબ્દુલાહની બેઠેન રડતી ચીકાતી આવી ત્યારે હજરતે (સલ) તેણીને આ હદીસ ફરમાવી. આથી જાણ્યું કે શહીદ પર જેટલી મુસીબત અને દેખીત દલકાષ્ટ જેટલી વીતે તેટલોજ તેની ખોદાની નજીક દબજત વધે છે.

૧૫૬૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [૨૬]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી વાળનું પાણી પોતાંએ છે ત્યાં સુધી મુસલમાનને ઘરેલું પોહોંચશે.

ફાયદો એટલે જ્યાં સુધી વાળનું પાણી લાગે છે ત્યાં સુધી ઇયામતમાં સૂર્ય નેવાં રોશની થશે.

૧૫૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (૨૬)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલાય સુધી અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે યલાય સુધી ઘરો પોહોંચશે.

ફાયદો અલાય અથવા યલાય મદીનાની પાસે એક જગ્યાનું નામ છે. એટલે મદીનાની આપાદી ત્યાં સુધી થશે.

૧૫૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (૨૬)થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમે બે મોં વાળાને લોકોમાં ઘણા છુરો બંધશે જે આ લોકો પાસે આવે તો એક તરેહનું મોં લખને અને પેશા લોકો પાસે આવે તો બીજી તરેહનું મોં લખને.

ફાયદો આથી મતલબ મોતાફક છે જે મુસલમાનોમાં મુસલમાન અને અને કાફરોમાં કાફર. એવીજ તરેહ તે શખ્સ પણ જે શીઆમાં શીઆ અને અનં સુન્નીઓમાં તકરીબો કરીને સુન્ની બને. એવીજ તરેહ તે શખ્સ પણ કે જે બે દુશમનોમાં મળે આતો આગળ એના સરખી કાંઠે અને તેની આગળ તેના સરખી કાંઠે.*

* એટલે બેહુદૂથી જેવાથી હરેશ બચતા રહેવું બેહુદૂએ તે પોતાની મતલબ કાઢવા દરેક ઢોળા સાથે મળે છે. તે ખરે જોતાં કોહની રાચે મળતા નથી પોતાની મતલબ સાથે મળે છે. શા. મો,

૧૫૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં ફાતેમા બીનતે કૈસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જાણો છો કે મેં શા માટે તમને ભેગા કર્યા ? તેઓએ કહ્યું કે અક્ષાહ તથા તેના રક્ષક વધારે જાણનાર છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બોધની કસમ મેં તમને કરાવવા કે આશા આપવા બુલાવ્યા નથી પણ તમને એટલા માટે ભેગા કર્યા કે તમીમદારી એક પુરૂષ ખિસ્તી (નસરાની) હતો તે આવ્યો અને તેણે ઇસ્લામ સ્વીકારી બેસેલ કરી. અને મસીહ હજમલ વિષે જે વાત મેં તમને કહી હતી તેને માફક તેણે મારી આગળ વાત કરી છે. તે બયાન કરે છે કે હું હજમ અને જોજમ કમીસાના ત્રીસ પુરૂષ સાથે સમુદ્રમાં સ્વાર થયો ફરી સમુદ્રની મેળએ તેઓ સાથે એક મહિના સુધી રમત કરી (એટલે મોજના બેરને લીધે વહાણ હલાકીમાં રહ્યું.) ફરી તેઓ સર્વ કુખતાં સમુદ્રના એક ખેટ (જઝીરા) તરફ પોહોંચ્યા. ફરી તેઓ નાવડીમાં બેસી ખેટમાં ગયા. તો તેઓને લાંબી પુછડીવાળુ ઘણા વાળનું જનવર મળ્યું જેનું આગળ પાછળ ઘણા વાળને લીધે જાણાતું નહોતું. ફરી તેઓએ (તે જનવરને) કહ્યું ઓ કમખખત તું શી ચીજ છે ? તેણે કહ્યું કે હું જનસસ છું. લોકોએ કહ્યું જનસસ શું ? તેણે કહ્યું કે ઓ લોકો તમે આ પુરૂષ પાસે દેરમાં જાઓ તે તમારી ખજર વિષે આતુર છે. તેઓ કહે છે કે જ્યારે તે જનવરે અમારી આગળ પુરૂષનું નામ લીધું તો અમે ગલરાયા કે કદાપી આ જુલ પરીત હશે. તમીમ કહે છે કે ફરી અમે જલદી ચાલ્યા ને દેરમાં ગયા. ત્યાં જોઈએ છીએ કે એક મોટું માણસ છે કે તેના જોથે કદાવર તથા જકડેલો કદી અમે જોયા નથી. તેના બે હાથ ગરદનની સાથે જકડેલા છે. તેના ઘુટણોથી ઘુટી સુધી લોહુ છે. અમે કહ્યું ઓ કમખખત તું કાણુ છે ? તેણે કહ્યું કે મારી ખજર ઉપર તમને તો શકિત મળી (એટલે મારે હાલ તો જાણીશ) માટે તમે બતાવો કે તમે કાણુ છો ? અમે કહ્યું કે અમે અરખના લોકો છીએ સમુદ્રના વહાણમાં અમે બેઠા હતા. તો જોશના વખતમાં સમુદ્ર અમને

મળ્યો જેથી એક મહિના સુધી મોજબોજો અમારી સાથે રમત કર્યા કરી ફરી અમે તારા આ ખેટની પનાહ લીધી. નાવડીઓમાં બેસીને ખેટમાં આગા. ફરી અમને લાંબી પુછડી અને ઘણા વાળ વાળું જનવર મળ્યું. તેના ઘણા વાળને લીધે અમે તેનું આગળ પાછળ જાણતા નહોતા. અમે તેને કહ્યું ઓ કમખખત તું કાણુ છે ? તેણે કહ્યું કે હું જનસસ છું. અમે કહ્યું કે જનસસ શું ? તેણે કહ્યું કે તમે આ દેરમાં આ પુરૂષ પાસે જાઓ. કમકે તે તમારી ખજર વિષે આતુર છે. ફરી અમે તારી તરફ દોડતાં આવ્યા. અને અમે તેનાથી બીધા કે કદાપી તે જુલ પરીત નહોત. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે જૈસાનની ખજૂરી વિષે તમે મને ખજર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખજર પૂછે છે ? તેણે કહ્યું કે હું તેની ખજૂરીથી વિષે પૂછું છું કે તે કળ આપે છે ? અમે કહ્યું કે આપે છે. તેણે કહ્યું કે તમે જાણો તે થોડા વખતમાં કળ આપશે નહીં. તેણે કહ્યું કે તમે મને તજરીયા સમુદ્રની ખજર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખજર માગે છે ? તેણે કહ્યું કે શું તેમાં પાણી છે ? અમે કહ્યું કે તે ઘણા પાણી વાળો છે. તેણે કહ્યું કે તેનું પાણી થોડા વખતમાં જતું રહેશે. તેણે કહ્યું ઓઅર નેહરની મને ખજર કરો ? લોકોએ કહ્યું કે તેની શી બાબતની ખજર તું માગે છે ? તેણે કહ્યું કે શું તે નેહરમાં પાણી છે ? અને શું ત્યાંના લોકો તે નેહરના પાણીથી ખેતી કરે છે ? અમ તેને કહ્યું કે તેમાં ઘણું પાણી છે અને ત્યાંના લોકો તેના પાણીથી ખેતી કરે છે. તેણે કહ્યું કે અણાણા (અરખ)ના નખી વિંધની મને ખજર કરો તેણે શું કહ્યું ? લોકોએ કહ્યું કે તે મક્કાથી નીકળ્યા અને વસરખમા ઉતર્યા. તેણે કહ્યું કે શું તેની સાથે અરખ લડયા છે ? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે તેણે તેઓ સાથે કેવી રીતે કહ્યું ? અમે તેને ખજર કરી કે તે પાસે વાળા અરખો પર ગાલેબ થયો (જુલ મેળવી) જેથી તેઓએ તેની તામેદારી કરી. તેણે તેઓને કહ્યું કે શું તે થયું ? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે અમીત તેની તામેદારી કરવી તેણે

માટે ખેલતર છે. અને હું મારી ખખર તમને આપું છું. ખચીત હું મસીહ છું. અને હવે મને નીકળવાનો હુકમ થશે. ફરી હું નીકળીશ જમીન ઉપર સેર કરીશ. મક્કા અને મદીના સિવાય હું દરેક ગામમાં ચાલીસ દિવસમાં ફરીશ. અને તે બંને (માં જવું) મારા પર હરામ છે. તે બે માના કાષમાં પણ હું જવા ચાલીશ તો નાગી તલવાર હાથમાં લઈને ફિરશતો મારી સામે આવી મને તેનાથી રોકશે. અને તેના દરેક દરવાજા ઉપર ફિરશતો તેની ચોકી આપે છે. ફરી રસલુલ્લાહે (સલ) પોતાના હાથમાં પકડવાની લાકડીથી મિખ્ખર ઉપર ટકારો મારીને કહ્યું આ મદીના છે. આ મદીના છે. તમે જાણો છો તું મેં તમને આ બયાન કયું નહોતું? સોફ્રાએ કહ્યું કે હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તમીમની વાત ઘણી પ્રસન્ન પડે છે. કારણ કે હું તમને તેની તથા મક્કા, મદીનાની વાત બયાન કરતો હતો તેની સાથે તે મળતી છે. તમે જાણો કે તે શામના દરયામાં અથવા યમનના દરયામાં છે. નહીં નહીં પણ તે પૂર્વ તરફ છે. તે પૂર્વ તરફ છે. ફરી હજરતે પોતાના હાથથી પૂર્વ તરફ ઈશારો કર્યો.

ફાયદો પ્રથમ હજરતે (સલ) દબ્બલનું હામ શામનો દરયા અથવા યમનનો દરયા કહ્યો ફરી કદાપી તેજ વખત વહીથી જણાયું હશે કે તે પૂર્વ તરફ છે. એજ માટે આ વાતને ત્રણવાર ફરવી ફરવીને કહી. જેમકે એની આગળ અગિયાર મી હદીસ (ના. ૧૫૭૯) માં ખુલ્લું હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું છે કે દબ્બલ પૂર્વ તરફથી આવશે. બેસાન અને ઝોઅર શામના મુલકમાં બે શહેર છે. અને તબરીસ્થાન શામની પાસે છે. આથી જણાયું કે દબ્બલ હમણા હસ્તિ ધરાવે છે અને તે કેદી છે. કયામતની નજદીક ખોદાના હુકમથી નીકળશે અને ઈસા મસીહ (અલે)ને હાથે મરારશે.

૧૫૬૯ મુસલિમમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે આંખ વહે છે અને દિલ ગમ કરે છે અને અમારો પરવરદિયાર રાહ ચાલે તેજ અમે કહીએ છીએ. (એટલે ધન્ના સિલ્લાહ વ ઇન્ના એકહે રાજેહન કહીએ

છીએ) ખોદાની કસમ આ ઈબરાહીમ અને તારે લીધે ગમગીન છીએ.

ફાયદો મિશકાતમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત ઈબરાહીમ એટલે હજરતના ફરજન્દનો બ્યારે દમ નીકળવા લાગ્યો તો હજરત (સલ) ની બંને આંખોથી આંસુ નીકળ્યાં. ત્યારે અબ્દુર રહમાન ખીન એફે હજરત (સલ)ને અરજ કરી કે આ હજરત ! આપ અને રહું ? હજરતે ફરમાવ્યું કે આ અબ્દુર રહમાન આ રહું રહમતની નિશાની છે. ફરી હજરતને ખીજ વાર આંસુ આવ્યાં ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આંખથી આંસુ નીકળવાં અને દિલથી ગમ કરવા એ સખર વિરૂદ્ધ નથી. પણ એ રહમત તથા દિલ નરમ થવાની નિશાની છે. રાજણી ગાવી (છેંદા વાલંવા) અને શિકવો બકવો કરવા બેશક સખર વિરૂદ્ધ છે અને હરામ છે.

૧૫૭૦ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે ખાણ ખવડાવે અને જેને તું ઓળખે અને જેને તું નહીં ઓળખે તેને તું સલામ કરે એક પુરૂષે કહ્યું કે ઇસ્લામની કઈ ખસલત સારી છે તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું ફાયદો આથી જણાયું કે ભલાઈ કરવી ફરી તે માલની હોય કે જખાનની હોય આ ઇસલામનો સત્વ છે. અને આ પણ જણાયું કે મુસલમાનને સલામ કરવામાં પીછાનની જરૂર નથી. મુસલમાનને ફરી તેનાથી પીછાન હોય કે ન હોય સલામ કરવી અફજલ છે. કારણ કે એ ઇસ્લામનું હક્ક છે તથા મોહબ્બતનું કારણ છે.

૧૫૭૧ મુસલિમમાં નાફિઅ ખીન ઉકબા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અરખના જઝીરા(ખેટ)માં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમે ધરાનમાં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમે રૂમમાં જોહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમે દબ્બલથી જોહાદ કરશો તો ખોદા તે પર(પણ)ફતેહ આપશે.

ફાયદો જેવી રીતે હજરતે (સલ) ખખર

આખી તેવીજ રીતે થયું. પ્રથમ અરખ ફતેહ થયું. તે પછી દરબાન તે પછી રૂમ. અને ઇમામ મહદી(રદી)ના વખતમાં દગ્ગલ પર ફતેહ થશે. આ ઉમદા મોજેજો છે. કેચકે ભવિષ્યની ખબર હીક પડી.

૧૫૭૨ બોખારીમાં ઉમ્મે સુલમા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમ્મારને બાગી ટાળુ કતલ કરશે.

ફાયદો જંગે ખંદકમાં હજરતે (સલ) અમ્માર(રદી)ના માથા પર હાથ ફેરવીને આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે અલી મુરતઝન તથા મોઆવીયા બીન સુફ્યાન(રદી)માં જંગે સિફરીન થયો ત્યારે અમ્માર(રદી)શહીદ થયા. અમ્માર અલી મુરતઝના લશકરમાં હતા. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે મોઆવીયા (રદી) નું લશકર બાગી હતું. અને તે વખતમાં ઇમામનું હક્ક માત્ર હજરત અલી (રદી) માટે હતું.

૧૫૭૩ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે કયામત કાએમ થશે અને એક પુરૂષ પોતાની ડાંટડી દોહી રહ્યો હશે. ફરી તેનું દૂધ વારણના મોં સુધી નહીં પુગશે કે કયામત કાએમ થશે. અને બે પુરૂષો આપસમાં કપડાની ખરીદી કરતા હશે ફરી વેચાણ પૂરું નહીં થશે કે તેવામાં કયામત

* હજરત મોઆવીયા [રદી] ના લશકર વિષે બાગી ટાળુ કહેવાયું છે પણ એથી હજરત મોઆવીયા ઉપર કંઈ દોશ હાજુ પડતો નથી. કારણ કે તેમને હોકુમત મળવાની ખબર હજરતે કરી હતી તેા તેવણ તે હોકુમતને ટુંઢનાર થયા. બાગીના અર્થ ટુંઢનારના થાય છે. પણ હજરત અલી[રદી] ના વખતમાં તે ટુંઢ કરવી બુલ્હ હતી. અને બોખારીમાં વિતરનાં બયાનમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસે એમના વિષે કીહી [મુજતહેદ] નો શબ્દ કહેલો છે તેા મુજતહેદની બુલ્હ કરવી તે પણ સવાબનું કારણ છે. એજ માટે તબરાનીમાં હજરત અલી [રદી] નો કોલ છે કે અમારા કતલ થઇશ અને મોઆવીયાના કતલ થઇશ જનતમાં છે. અને હજરત ઇમામ હસન [રદી] ના ખિશાફત હોડવા પછી તેા હજરત મોઆવીયા[રદી]ઇમામે બરહકક હજુ શા. મો.

કાએમ થશે. અને એક પુરૂષ પોતાના હોજને સુધારતો હશે તે પાછો નહીં ફરશે એવામાં કયામત કાએમ થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે(સલ) ઉમ્મે તને કયામતથી ખબરદાર કર્યા કે તેથી ગદ્દલતમાં રહે નહીં. કારણ કે કયામત થવાની કોઈ તારીખ નિમાયલી નથી. લોકો પોતાના દુન્યાના કામોમાં લાગેલા હશે કે એવામાં અચાનક કયામત આવશે. ઈનજીદમાં હજરત ઇસાએ (અવે) પણ આ હદીસને માફક ફરમાવ્યું છે કે લોકો પોતાના કામોમાં લાગેલા હશે એવામાં કયામત ચાલી પડશે.

૧૫૭૪ મુસલિમમાં મુસતરેદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે રૂમના લોક (ઝેટલે ખ્રિસ્તીઓ) ઘણા હશે એવી હાલતમાં કયામત થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇશારો છે કે કયામતને કરીખ ખ્રિસ્તીઓ ઘણી ખરી જમીન પર હકિમ થશે.

૧૫૭૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે જમીન પોતાના કલેમના ટુકડા થાલવા જેવા સોના ચાંદીના ઝોકા(ઝેટલે જમીન અંદરના ખગળા અને સોના ચાંદીની ખાણો કયામતમાં પ્રગટ થશે) ફરી એક કતલ કરનાર આવશે ને કહેશે કે મેં આને માટે (ફલાણીને) કતલ કર્યો. અને સગાઇ તોડનાર આવશે અને કહેશે કે આને માટે મેં સગાઇ કાપી. અને ચાર આવશે અને કહેશે કે આની બાબતમાં મારો હાથ કપાયો. ફરી તેઓ તે માલને છોડશે અને કોઈ તેમાંનું કંઈ લેશે નહીં.

ફાયદો કયામતને કરીખ આ થશે. કયામતના રસ્થી દુરસત કર્યા કે આદમી માલ લીયે.

૧૫૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને રિવસે જમીન એક રોટલી જેવી થશે. જનંતવાળાઓની જેમાની માટે. જેવી રીતે તમારામાંનો કોઈ પોતાની રોટલીને સફરમાં ઉઘટ પુઘટ કરે છે તેવી રીતે અફસાહ પોતાના હાથથી ઉઘટ પુઘટ કરશે.

ફાયેદા એટલે પૃથ્વીની સરત માટીથી બદલાઈને ખોરાકના રૂપમાં જન્મતીઓ માટે થશે. અને એમ થયું ખોરાકની કુદરત આગળ કંઈ મુશ્કેલ નથી. કારણ કે હમણા પછી જન્મી નથી અગ્નિએ તરેહના મજેદાર મેવા નીકળે છે. જે સઘળી જન્મીને તે મીઠા મેદા કરે તો તેમાં આશ્ચર્ય શેનો ?

૧૫૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અચ્ચ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે ઇનાશઅલ્લાહ કાલે અમે બની કેનાનાના ટેકરા પર ઉતરીશું જે જગ્યા પર કાફિરોએ કુદર ઉપર રહેવાના કસમ ખાધા છે” એટલે તે જગ્યામાં કે જેનું નામ મોહરસમ છે.

ફાયેદા હિજરત પહેલાં ત્યારે હજરત (સલ્) મક્કામાં હતા તો કાફેશ તથા બની કેનાનાએ આપસમાં મોહરસમ જગ્યામાં આ વાન પર કસમ ખાધી હતી કે બની હાશેમ તથા બની મુતલેબથી શાદી વિવાહ કરવા નહીં અને તેઓથી કાંઈ સ્વીજની વેચ ખરીદ કરવી નહીં તે એટલાં સૂધી કે તેઓ તંગ થઈને (લાચાર થઈને) હજરત (સલ્) ને તેઓની સ્વાધીન કરે. જેમકે ત્રણ વર્ષ સૂધી હજરત (સલ્) તથા તેમના સગાં ફરી તે કાફેર હોય કે મુસલમાન હોય એક ઘરમાં ઘેરાઈ રહ્યાં. આગ પાણી વરીક તેઓ આપતા નહોતા. ખાવાની તો વાતજ શી. હવેદે અલ્લાહે તેઓમાં ઝુટ નાખી. અને કાફિરો પોતાના અહદ અને કરારથી અલગ થયા તે પછી હજરતે (સલ્) મદીના તરફ હિજરત કરી. સન આઠમા મક્કા ફતેહ થયું, અને નવમામાં હજરત (સલ્) હજ્જે વેદાઅ માટે પધાર્યા. ત્યારે મક્કાને પાસે પહોંચ્યા તો ઓસામાએ પૂછ્યું, ઓ હજરત (સલ્) કાલે મક્કામાં ક્યાં ઉતરીશું ? ત્યારે હજરતે (સલ્) આ હદીસ ફરમાવી. તે જગ્યા ઉતરવાનો આ લાલ છે કે ખોરાકનું એહસાન યાદ આવે કે ન્યાં કુદર પર

* આ ઉપરથી ફોકહાઓએ કહ્યું છે કે મીનાથી આવતાં મોહરસમમાં ઉતરવું સુનત છે. પણ હુનદીઓએ એને તદ્દન છોડી બેઠા છે. અને મક્કાના ઓઅલ્લેમો બહુકુલ ખતાવતા નથી. હજરત મોહરસમમાં જ્યાં ઉતરી હતા ત્યાં એક મસજીદ બાંધ-

કાફિરોએ કમર બાંધી હતી ત્યાંજ મુસલમાનોને અલ્લાહે કેવા ગાલીબ કર્યા. અને ખીજું આ કે કાફિરો શરમિન્દા થાય.

૧૫૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અચ્ચ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના એક પાસે શૈતાન આવે છે અને કહે છે કે આને કાણે પેદા કર્યું અને આને કાણે પેદા કર્યું, તે એટલા સૂધી કે કહે છે કે તારા પરવરદિગારને કાણે ઉત્પન્ન કર્યો. તો ત્યારે આ હદે પોહોંચે તો અઉલ્લે પહે (અલ્લાહની પનાહ હયે), અને અટકી નય.

ફાયેદા એટલે ત્યારે એવો ખોટો ખીયાલ આવે તો ખોટા તરફ વળે, અને “અઉલ્લે બિલ્લાહે બિનશ શૈતાનીર રજમ” પડે. અને આ ખ્યાલને દિલથી દૂર કરે. કારણ કે ખોરાકની યાદ શૈતાનના વસવસાને દૂર કરે છે. જેવી રીતે આક્રાતાય (સૂર્ય) ની રોશનીથી જીવમત તથા અધારે દૂર થાય છે.

૧૫૭૯ મુસલિમમાં અચ્ચ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે દગ્ગલ મુર્વની તરફથી આવશે અને તેનો વિચાર મદીનાનો હશે. જેથી તે ઓહોદની પાછળ ઉતરશે ફરી ફિરશતા તેનું મોં શામના તરફ ફેરવશે અને ત્યાં તે હલાક થશે.

૧૫૮૦ મુસલિમમાં અચ્ચ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક એવો વખત આવવાનો છે કે એક પુરૂષ પોતાના કાકાના છોકરાને તથા પોતાના સગાંને જીવાવશે કે તમે આરામના તરફ આવ્યા બોલલી રાજી તરફ આવો. પણ જે તેઓ જાણતા હોય તો તેઓ માટે મદીના બેહતર છે. તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જીવ છે તેઓમાંનું કાંઈ પણ મદીનાથી મોં ફેરવીને (ઝિરાજ કરીને) નીકળશે તો અલ્લાહ તેનાથી સારો ત્યાં લાવશે. તમે જાણો કે મદીના હુહારની ભઠ્ઠી સમાન છે તે ખોરાકને કાઢે છે. કેયામત કાએમ થશે નહીં ત્યાં સૂધી કે જેવી રીતે હુહારની ભઠ્ઠી

લી છે. જુરા કિસમત છે તે આહમી કે મોહરસમમાં ઘસા સૂધી ચાલી ઘસાની નમાઝ પઢીને આવે એહદ નહીં થાય તો જરા પણ શેષે. આ. ગો.

લોહાના મેલને દૂર કરે છે તેવી રીતે મદીના પોતાના ભુરા લોકોને બહાર કાઢે નહીં.

ફાયદો શામ અને એરાકના મુલકમાં મદીનાના કેટલોક લોકો આસુદા થવા માટે પોતાના ઘર બાર લાઇ જશે અને જુઓ તો તેઓ માટે આ બેહતર નથી કે હજરત (સલ) ના પટા-સમાં રહેવાને દુન્યા માટે છેડે.

૧૪૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ સહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક વખત આવવાનો જોમાં એક ટોળું જોહાદ કરશે. તેઓને કહેવાશે કે શું તમારામાં કોઈએ રસલુલાહને જોયા છે ? તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી એક ટોળું લોકોનું જોહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે રસલુલાહ (સલ)ને જોનારને (એટલે સહાબાને) તમારામાંના કોઈએ જોયા છે ? (એટલે તાબેઈન છે) તેઓ કહેશે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી લોકોનું એક ટોળું જોહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે “રસલુલાહની સાથે રહેનારની સાથે રહેનારને જોનાર તમારામાં કોઈ છે ? (એટલે તથા તાબેઈન છે)” તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે.

ફાયદો આ હદીસથી સહાબા, તાબેઈન અને તથા તાબેઈનની મોટી ફજલત સિદ્ધ થઈ. કેમકે તેઓની બરકતથી ફતેહ મળશે.

૧૫૮૨ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમારી પાસે ઓવૈસ બીન આમેર યમનવાળા ટોળાઓ સાથે આવશે મોરાદના કબીલાથી અને મુરાદમાંના કરનના કબીલાથી. તેમને કાઢ લવું, ફરી એક દિરહમ જેટલી જગ્યા સિવાય બીજું સાંડે થયું છે. તેમની મા છે તેની સાથે એ ઘણી લલાઈ કરે છે. જો તે ખોદને ભરોસે કસમ ખાય તો અક્ષાહ તેને પૂરી કરે. તો જો તારે માટે તેમનાથી બખશીશ મગાવવાની શક્તિ મળે તો તું તે કર.

ફાયદો આ હદીસમાં ઓવૈસ કરનીની ઘણી ઉમદા ફજલત સિદ્ધ થઈ. ઓવૈસ કરની તાબેઈનમાં છે. સહાબી નથી. જો કે તેવણુ હજરત (સલ) ના અમલમાં મોજુદ હતા. પણ માની ખાશિમતથી દુરસત મળી નહીં કે હજરતની હજૂરમાં હાજર થાય. ઓમર ફારૂક પોતાની

વફાતને વર્ષે હજૂર માટે ગયા. ત્યાં યમનના લોકોને પૂછ્યું કે ઓવૈસ કરની પણ તમારી સાથે છે ? એક વૃદ્ધ પુરૂષે કહ્યું કે ઓવૈસ કરની તો કોઈ નામીયા તથા ઇજ્જતવાળા પુરૂષોમાંથી નથી. પણ મારો એક ભાઈ છે તેનું નામ પણ ઓવૈસ છે. પણ તે શખ્સ તો ઘણોજ હલકો છે તથા તેની ઘણીજ નબળી હાલત છે. અમારા ઊંટ ચરાવ્યા કરે છે. ઓમર ફારૂકે (રદી) કહ્યું તું અમને તેમની સાથે મેળવશે ! તેણે કહ્યું હા, ચાલો. અરફાતના પીલ-વણના જંગલમાં ઊંટ ચરાવતો હશે. ફરી ઓમર ફારૂક તથા અલી (રદી) તેની સાથે રવાના થયા. જુઓ છે કે ઓવૈસ કરની જંગલમાં નમાઝ પઢવામાં લાગેલા છે અને આસપાસ ઊંટ ચરે છે. ઓમર ફારૂકે તેમને સલામ કરી. તેવણે એમને જવાબ વાળ્યો. ઓમર ફારૂકે (રદી) નામ પૂછ્યું ઓવૈસ કરનીએ કહ્યું કે મારું નામ અબ્દુલ્લાહ છે. ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે જો લોક આસમાન અને જમીનમાં છે તે સર્વ અબ્દુલ્લાહ છે. જે નામ તમારી માએ તમારું પાડ્યું છે તે બતાવો ? ઓવૈસ કરનીએ કહ્યું કે નામ પૂછવાથી તમારી શી ગરજ છે ? ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે હજરતે (સલ) અમને તમારો પતો બતાવ્યો છે જેથી અમે તમને ઝાળખ્યા છે. ત્યારે કહ્યું કે હા, મારું નામ ઓવૈસ કરની છે ફરી ઓમર ફારૂકે પોતાની મગફરત (ખખશીશ) માટે દોઆ કરવાનું કહ્યું. ઓવૈસ કરની (રદી) એ કહ્યું કે મેં કદી પોતાના જાન માટે અથવા ખાસ કરીને બીજા કોઈ શખ્સ માટે દોઆ કરી નથી. પણ આવી રીતે સધળા મુસલમાનો પુરૂષ સ્ત્રી માટે દોઆ કરે છું. હવે ખોદાએ તમારી રૂબરૂ મને પ્રખ્યાત કર્યા અને ઝાળખાવ્યો. વારૂ હવે તમે બતાવો કે તમે બને આદમીયોનું શું નામ છે ? અલી મુરતબજએ (રદી) કહ્યું કે આ અમીરૂલ મોમેનીન ઓમર (રદી) છે. અને હું અલી બીન અણુ તાલીબ છું. ત્યારે તો ઓવૈસ કરની તોલૂમ માટે સજાબો બેઠા, ફરી આવી રીતે કહ્યું આ અમીરૂલ મોમેનીન આ અલી બીન અણુ તાલીબ અરસલામો અલેકૂમ વ રહમતુલ્લાહ

ખોદા આ ઉન્મતના તરફથી તમને સારો બદલો આપે. ફરી આમર કારક (રદી) કંઈ કપડું તથા ખોરાક આપવાનો ધરદો કર્યો, એવૈસ કરનીએ કબૂલ કર્યા નહીં. અને કથું કે મેં સાંભળ્યું છે કે દોળખમાં મોટી મોટી ખીણો (ગાર) છે તેને પાતળા તથા ભૂખા લોકો સિવાય કોઈ ફલાંગી શકશે નહીં. માટે હું ચાહતો નથી કે માઈ પેટ આસુદા રહે. એ પછી આમર ફારક તથા અલી મુરતગ(રદી)તેમનાથી રૂપસત થયા. આ હદીસથી આમર ફારક તથા અલી મુરતગ (રદી) ઉપર એવૈસ કરની (રદી) ની ફજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે તામેઇન સહાબાથી એપ્ટ થઇ શકતા નથી. અને માત્ર દોઆ કરાવવાથી ફજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે ખુદ હજરતે(સલ)પોતા માટે કેટલાક લોકો પાસે દોઆ કરાવી છે. એટલું જ નહીં પણ પાંચ વખતની અળનમાં તમામ ઉન્મતથી મકામે મહમુદ પોતા માટે હાસેલ થવાની દોઆ કરવાનું ફરમાવ્યું છે.

૧૫૮૩ મુસલિમમાં જામેર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતવાળા જનતમાં ખાશે પીશે પણ ઝાંઝે ફરશે નહીં. રીંદ કાઢશે નહીં અને પિશાબ કરશે નહીં. પણ તેમનું એ ખાણું ડકાર થશે અને કસતુ રીની ખુશખો જેવા પરસેવા થશે. જેવા તેઓને શ્વાસ (સાસ) લેવાનો ઇસલામ થાય છે તેવી રીતે તેઓને અલ્લાહની તસખીલ તથા હન્ન કરવાનો ઇસલામ થશે.

ફાયદો એટલે બહેશ્ત પાક આલમ છે લાંબા ખાવાનો કુચ્ચા (કુજલો) આ આલમ (દુન્યા)ની તરફ પર નથી. પણ લાંબો ફુજલો ડકાર તથા પરસેવા થઇને નીકળ્યા કરશે. અને જેવી રીત આ દુન્યાની જીન્ગી હવા ખેચવાથી અને શ્વાસ લેવાથી થાય છે તેવી રીત તે પાક જહાનમાં સુખહાનલાહ અને અલ્લાહે દિલ્લાહ કહેવું દમ લેવાની જગ્યા થઇને અંતમાં સુખ આપનાર થશે.

૧૫૮૪ મુસલિમમાં અબુ મરઝિદ ઉકળા ખીન અમર અનસારી(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની કિતાબને

વધુ પઢનાર તમારામાંનો ઇમામત કરવે ફરી જે તેઓ કિરાઅતમાં (પઢવામાં) સરખા હોય તો સુનતને વધારે જાણનાર [ઇમામત કરે] ફરી જે તેઓ સુનતમાં સરખા હોય તો હિજરતમાં પ્રથમ જનાર (ઇમામત કરે) ફરી જે તેઓ હિજરતમાં ધરાખર હોય તો વધારે ઉમરવાળો (ઇમામત કરે) અને કોઈ પુરૂષની હુકુમતની જગ્યામાં કોઈ પુરૂષ તેના હુકમ વગર ઇમામત કરે નહીં. અને તેના ઘરમાં તેની માનની જગ્યામાં વગર હુકમે ખેસે નહીં.

ફાયદો ફિક્હમાં લખ્યું છે કે ઇમામતમાં અફજલ આલિમ છે તે ખાદ કારી : તે પછી કુતકી તે પછી મોટી ઉમરવાળો. અને આ હદીસમાં કારીને આલિમ ઉપર એપ્ટતા આપી છે કારણ કે હજરત (સલ) ના વખતમાં જે કારી થતો હતો તે આલિમ પણ થતો હતો અને પાછલા વખતમાં ઘણા લોકો કારી હોય છે અને આલિમ હોતા નથી. માટે ફિક્હમાં આલિમને કારી ઉપર એપ્ટ કર્યો. અને હિજરતનો સવાબ સહાબા પર ખતમ થયો માટે ફિક્હમાં પરહેજગારીને હજરતને ફેકાણે કરી.

૧૫૮૫ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે જેટલી મુદત અલ્લાહ આલશે ત્યાં સુધી જનતમાંની જગ્યા પડી રહેશે ફરી જે તરફની આલશે તવી એક મખલુકને અલ્લાહ તેને માટે ઉત્પન્ન કરશે.

ફાયદો જનત એવી પહોળી જગ્યા છે કે જનતવાળાઓના દાખલ હોવા છતાં કેટલીક જગ્યા ખાલી રહી જશે. ફરી કેટલીક મુફત પછી તેને પણ અલ્લાહ કોઈ મખલુકથી આપાદ કરશે.

૧૫૮૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી

* આ હદીસથી સાફ જણાયું કે ઇમામવહુ માન હજરતે [સલ] કિરાઅત બહુતાર તથા હકમ બહુતારને આપ્યું છે. બરાહ મારનાર ઉંચી જગ્યા [સદરગી] શાખનાર બહેલ સુયદે આ હદીસથી બોધ લેવા બેઠાએ. કનજ દૂર સુખતાર વગરથી જણાય છે કે નવા મુસલિમના આલિમ બહેલ સુયદ કરતા માનીતો છે અગર જે તે જોઈને અલ્લાહના ક્રોધ ખાનગાવાળો કે કોઈ એલફાવાળો હોય શા. ખો.

રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસિદ્-હાનના યહુદીઓમાંથી સિન્તેર હજાર દબાવલને તામે થશે* તેઓ ઉપર કાળી પીછાડી હશે.

૧૫૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મયતની પાછળ ત્રણ ચીજ લાગેલી હોય છે તેની અહલ, માલ, અને કરણી. ફરી એ તેમાના પાછા ફરે છે, અને એક રહી જાય છે. તેની અહલ અને માલ પાછાં ફરે છે. અને તેના અમલ રહી જાય છે.

ફાયદો આ હદીસની મતલબ આ દ્રષ્ટાંત-તથી સારી રીતે ખુલે છે દ્રષ્ટાંત એક શખ્સના ત્રણ દોસ્ત છે, તેમાંથી એક દોસ્ત તો સર્વથી ઘણો પ્યારો ભરોસાદાર છે જેને માટે આ શખ્સ રાત દિવસ જન ફિદા કરી વરાઈ જતો હતો. અને બીજે દોસ્ત એથી ઓછો. પણ ત્રીજી ઘણો પ્યારો છે. અને ત્રીજે દોસ્ત બંનેથી ઓછો. તો બ્યારે એ શખ્સને હાકમે ગુસ્સાની નજરથી તેડ્યો તો એ પ્રથમ પોતાના મોટા ભરોસાદાર દોસ્ત પાસે ગયો કે મારી આ મુસીબતમાં તું મારે કામે લાગ. તો તે ઘરથી પણ બહાર નીકળ્યો નહીં. અને તેણે ખુલ્લો જવાબ આપ્યો. ત્યારે એ લાચાર થઈને બીજા વચલી હાલતના દોસ્ત પાસે ગયો. તેણે કહ્યું કે આલ હું તારી સાથે હાકમના દરવાજા સુધી ચાલું છું, પણ હું માંહે આવીશ નહીં. ફરી એ ત્રીજા દોસ્ત પાસે ગયો જેનાથી કદી કદાચ મોલાકાત થતી હતી. તેણે કહ્યું તું નચિન્ત રહે હું તારી સાથે ચાલીશ. અને તને આક્રમણથી બચાવીશ. (ખુલાસો) આદમીનો સર્વથી ઘણો પ્યારો માલ છે તે તો મર્યા પછી ઘરમાં રહી જાય છે. અને વચલી હાલતનો દોસ્ત તે સમાઈવાળા લોક છે. જેઓ કબર સુધી સુરદાને પોહોંચવે છે. અને ઓછા દરજ્જાનો દોસ્ત કરણી (આમાલ) છે જે મૈયતની સાથે કબરમાં જાય છે. અને તેને અલ્લાહના અબળથી બચાવે છે. સુખહાનલ્લાહ અબળ ગભરાટની જગ્યા છે કે જની દોસ્ત તો વખત આવીથી આખ-

ચારવે. અને ફક્ત સુરતની ઝોળખાણવાળો કામ આવે. આદમી કેવો નાદાન છે કે દોસ્ત અને દુશ્મનને ઝોળખતો નથી. અને પરિણામથી ગફલતમાં રહી બ વધા તથા બે મરુવતની પાછળ પોતાની પ્યારી ઉમરનો નાશ કરે છે.

નજમ

માલો ઔલાદ તેરી કબરમે જનકે નહી. તુજ કા દોજખકા મોસીબત સે છોડાનેક નહી જુઝ અમલ ગોર મેં ડાઈબી તેરા યાર નહી. કયા કેયામત હે કે તુ ઉસ્મે ખયારદાર નહી.

૧૫૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લેકા મદીનાને સારી હાલતમાં છોડી જશે. અને ત્યાં જંગલી જનવરો તથા અલ્લા વગેરે સિવાય કાંઈ રહેશે નહીં. અને છેવટમાં જે ત્યાં મરશે તે મોઝૈના કબીલાના બે ચરાવનાર હશે, તેઓ પોતાના બકરાંઓને મોલાવીને મદીનામાં જવાનો વિચાર કરશે તો ત્યાં જંગલી જનવ રાતે જશે. તેઓ બ્યારે સનીયતુલ વદાએ પોહોંચશે તો ઉધે મેં પડશે (એટલે મરી જશે)

ફાયદો આ હદીસમાં ફરામતની કરીબ મદીના ઉલ્જર થવાની ખબર છે સનીયતુલ વદાઅ મદીના પાસેના એક ટેકરાનું નામ છે.

૧૫૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાં રાતના ફિરશતા અને દિવસના ફિરશતા આગળ પાછળ આવજા કરે છે. અને અસરની નમાઝમાં તથા ફજરની નમાઝમાં બેગા થાય છે. ફરી જેણે તમારામાં રાત કાઢી છે તે ઉપર ચંદ્ર છે તો અલ્લાહ તેઓને પૂછે છે. અને જુઓ તો તે (ખોદા) તમને સારી રીતે જાણે છે. કવી રીતે તમે મારા બંદાઓને છોડીયા છે? તો તેઓ કહે છે અમે તેઓને છોડ્યા અને તેઓ નમાઝ પઢતા હતા. અને અમે તેઓની પાસે આવ્યા ત્યારે પણ તેઓ નમાઝ પઢતા હતા.

ફાયદો આથી જણાયું કે દરેક રાત દિવસ ખબરો લખનાર ફિરશતાઓની બે વાર બદલી થાય છે. અને બંદાઓનો હાલ બે વાર અલ્લાહના દરબારમાં પેદા કરે છે. સુખહાનલ્લાહ જે હાકિમનાં સિપાઈ કાંઈ શખ્સ પર નિમાઈ

* આમાં હશારો છે કે દબાવલને તામે ઘણા યહુદીઓ થશે. ગા. મો.

તેના દરથી કાઢી કામ હાકિમની મરજી વિરુદ્ધ કરી શકતો નથી. અને અયાં અહકમુલ હાકિમીન (અક્લાહ) ના ચોકીદારોનો આદમીને કંઈ ખ્યાલ આવતો નથી. ઈમાન નિર્બળ હોવાનું આ કારણ છે જેથી ગફલત અને ચહે-નમાં ઉમર ગુજરે છે.

શૈઅર.

ગર વઝીર અઝ ખોદા બ તરસદિ હમચોનાં કઝ મસિક મલક હુદે*

૧૫૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે થશે અને ઈશ્કમ ધરી જશે. અને બખીલાઈ નખાશે (એટલે જકાત અને ખૈરાતની રસમ જતી રહેશે.) અને કિતના જાહેર થશે અને હરજ બધી થશે. સહાબાએ કહ્યું કે હરજ શી ચીજ છે? આ રસલુલ્લાહ! હજરતે ફરમાવ્યું કે કતલ, કતલ. (એટલે ખૂનરંજી) બધી થશે.

ફાયદો ફયામતની નિશાનીયો આ હદી-સમાં ફરમાવી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે થશે એટલે ફયામતનો વખત લાગેલો થવાનો અથવા રાત દિવસ નાના જણાશે.

૧૫૯૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે રજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે ફયામતને દિવસે અલ્લાહ લોકોને ભેગા કરશે જેથી તેઓ એ માટે શોકાતુર (ગમગીન) થશે. ફરી તેઓ કહેશે કે જે અમે અમારા પરવરદિગારની પાસે (કાદની) શકાયત લઈ જઈએ જેથી આ જગ્યાથી અમને રાહત થાય તો હીક થાય. ફરી તેઓ આદમ (અલે) પાસે આવીને કહેશે તમે આદમ છો મખલુકના બાપ છો. ખાત્રીએ તમને પોતાના લાયથી બનાવ્યા અને તમારામાં પોતાનો આત્મા ફુંક્યો. અને ફિરસ્તાઓને હુકમ કર્યો તેઓએ તમને સિજદો કર્યો અગારી શકાયત તમારા પરવરાદિગાર આગળ કરો કે આ જગ્યા અમને રાહત આપે તો આદમ કહેશે હું એ જગ્યાને લાએક નથી.

ફરી તે પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી થઈ. ફરી તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમે ત્રહ (અલે) પાસે જાઓ તે પહેલો રસલ છે ખોદાએ મોકલેલો. ફરી તેઓ ત્રહ (અલે) પાસે આવશે. તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી. ફરી તે પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી થઈ. ફરી તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમે ઇબ્રાહીમ (અલે) પાસે જાઓ જેને અલ્લાહે ખલીલ બનાવ્યો છે. તો તેઓ ઇબ્રાહીમ (અલે) પાસે આવશે તો તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી અને પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેમનાથી થઈ. ફરી તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમે મુસા (અલે)ની પાસે જાઓ જેની સાથે અલ્લાહે વાત કરી છે અને તેને તૌરાત આપી છે. ફરી તેઓ મુસા (અલે) પાસે આવશે તો તે કહેશે કે હું તે જગ્યાને લાએક નથી અને તે પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી થઈ. ફરી તેને લીધે તે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમે હસા રહુલ્લાહ પાસે જાઓ જે અલ્લાહના કક્ષામ છે (એટલે અલ્લાહનું કક્ષામ માત્ર કુનથી ઉત્પન્ન થયા છે.) ફરી તેઓ હસા (અલે) પાસે આવશે. તો તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી પણ તમે મોહમ્મદ (સલ્વ) પાસે જાઓ જે ખાસ બંદા છે તેમના આગળ પાછળા ગુનાહ માફ થયા છે. ફરી તેઓ મારી પાસે આવશે. ફરી હું મારા પરવરદિગાર પાસે હુકમ (ઇજન) માંગીશ ફરી મને હુકમ મળશે ફરી હું મને જોઈશ કે હું સિજદામાં છું. તો તે મને જેટલું રાખવા આદશે તેટલીવાર રહેવા દેશે ફરી મને કહેવાશે કે જો મોહમ્મદ તારા માથાને ઉપાડ તું કહે સાંભળવામાં આવશે. માંગ આપવામાં આવશે શકાયત કર શકાયત કમ્બલ થશે. ફરી હું મારું માથું ડોકાવીશ અને જે હમ્દ મને તે શીખવશે * તે હમ્દથી હું મારા પરવરદિગારની તારીફ કરીશ. ફરી હું સિદ્દારશ કરીશ તો મારે માટે

* અર્થ—જ વઝીર જવા રાત પાદશાહથી રહે છે તેવી રીત અલ્લાહથી રહે તા ત ફરરતા થતો શા. એ.

* આથી જણાયું કે તે હમ્દના શબ્દો હજરત (સલ્વ)ની જાણમાં નથી. ફયામતમાં શીખવવામાં આવશે. શા. મો.

એક હદ બધાશે ફરી હું તેઓને અગ્નિમાંથી કાઢી જનતમાં દાખલ કરીશ. ફરી હું પાછો ફરી સિજદામાં પડીશ. ફરી અધ્ધાહ જેટલો વખત રાખવા ચાહશે હું પડેલો રહીશ ફરી મને કહેવાશે કે ઓ મોહમ્મદ તારૂં માથું ઉપાડ અને કહે; સાંભળવામાં આવશે. અને માંગ, અપારો. અને શકાયત કર શકાયત તારી કબલ થશે. ફરી હું માંડે માથું ઉઠાવીશ અને જે હમ્દ મને તે શીખવશે તે હમ્દથી હું મારા પરવરદિગારની સ્તુતિ કરીશ. ફરી હું સિદ્દારશ કરીશ તો મારે માટે એક હદ બધાશે ફરી હું તેઓને અગ્નિમાંથી કાઢીશ અને જનતમાં દાખલ કરીશ. રાવી કહે છે કે ત્રીજી વારે અથવા ચોથી વારે હજરતે ફરમાવ્યું કે હું કહીશ, ઓ મારા પરવરદિગાર ફરારને જેઓને રોક્યા તેઓની સિવાય હવે કાંઈ અગ્નિમાં નથી (એટલે જેની બખશીશનો હુકમ દુરઆનમાં નથી એટલે મુશરેક તથા કાફર તે રહ્યા છે) અને એક રિવાયતમાં છે, હું અલ્લાહ પાસે ચોથી વાર આવીશ અથવા ચોથી વાર પાછો ફરીશ. અને મૂસાનું બયાન જે આગળ આવ્યું તે બોખારીની કેટલીક રિવાયતમાં છે.

ફાથેદો આથી જણાવ્યું કે હશરમાં સર્વ પેગમ્બર ના પાડશે અને પોતપોતાની ભુલ ચૂકે યાદ કરીને શરમાશે. આખરે અમારા હજરત (સલ) લોહાની મદદ કરનાર થશે અને અમે શુનેહગારોને તે કહેરની જગ્યાથી બચાવશે. તે વેળા શોકતે મોહમ્મદી તમામ જહાન પર પ્રગટ થશે. એજ જગ્યાને મકામે મહમૂદ તથા શકાયતે કુબરા કહે છે. આ અમારા હજરત (સલ) માટે ખાસ છે બીજા પેગમ્બરોનો એમાં કાંઈ દખલ નથી. પ્રથમ હજરત (સલ)થી શકાયત એટલા માટે શરૂ નહીં થશે કે તમામ મખલૂકને પેગમ્બરોની ભુખાની સિદ્ધ થાય કે હજરત (સલ) સિવાય કોઈને આ પદવી નથી જો કે નખીયો વલીયો અને ઔલયાની પણ શકાયત સિદ્ધ થઈ છે. પણ તે શકાયત ભુખા છે કુલી નથી. પ્રથમ આ મેદાનમાં અમારા હજરત (સલ) સિવાય કોઈ કદમ રાખી શકશે નહીં. ફરી બ્યારે શકાયતનો માર્ગ ખુલશે અને અધ્ધાહનો

ગળબ મોહમ્મદી નજરને લીધે ઠંડો થશે તો બીજા પેગમ્બરો તથા ઇમામ પણ પોતાના મરતબાના પ્રમાણમાં શકાયત કરવા તૈયાર થશે.

શેખર.

હસ માહેરશ સળસે નેરાલા હી તોર હે. દિલખર સભી હે પર મેરા દિલખર કુચ ચાર હે. અલ્લાહુમ્મ સલ્વે વ સલ્લેમ અલા અબ્દેક વ હખીએક સૈયેદીલ મુરસલીન વ શરીઈલ મુન્નખીન. ૧૫૬૨ મુસલિમમાં અબુ મૂસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતમાં કેટલાક મુસલમાનો પહાડ બરાબર ચુનાહોને લઈને આવશે અલ્લાહ તેને માફ કરશે અને તેને ચલુદીઓ તથા ખિરતીઓ પર રાખશે. રાવી કહે છે કે મારી જણમાં એ પ્રમાણે છે. અબુ રૌહ કહે છે કે હું જણુ તો નથી કે આ શક કાના તરફથી છે. (એટલે અબુ મૂસાને આ હદીસની યાદમાં શક પડ્યો અથવા બીજા કાષ્ટને)

ફાથેદો આ હદીસમાં તે મુસલમાનો મતલબ છે કે જેઓને ચલુદ તથા નસારાથી ઘણી તકલીફ પોહોંચી, અને તેઓએ સખર કર્યો. વલ્લાહો આલમ.

૧૫૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે બીજ નસબને લીધે હરામ થાય છે તે કુધ પીવાથી હરામ થાય છે.

ફાથેદો એટલે જેવી રીતે સગી મા બેહેન માસી અને ફાઇથી નિકાહ હુસ્ત નથી તેવીજ રીતે દુધની સગાઈથી નિકાહ હુસ્ત નથી. એનો વધુ બોલાસો ફિરહમાં જોવો જોઈએ.

૧૫૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હાદેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કાળાને પાતળી પીન્ડલીઓવાળો હજીશી વરાન કરશે.

ફાથેદો કેયામતને ફરીબ બ્યારે ઇયાદત કરનાર બંદા નહીં રહેશે તો એવા નાપાક કમજોરને હાથે કાબા ખરાબ થશે. તેની હિકમત ખાદજ સારી રીતે જણી છે કે શું છે.

૧૫૬૫ બોખારીમાં જામેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક કામ અગ્નિમાંથી શકાયતને લીધે નીકળશે.

ફાયદો આ કામથી મતલબ મુનેહગાર મુસ-લમાન છે જે મુનાહોને લીધે દોળખમાં પડશે. ફરી ઇમાનને લીધે અંગિયા, શાહદા, અને ઝોલ-માની શકાઅતના કારણથી આખરે જનતમાં જશે.

૧૫૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે કાઇએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં જવ જેટલું ખૈર (નેકા) હશે તો તે અગ્નિથી નીકળશે. ફરી જે કાઇએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં ધર્મ જેટલું ખૈર હશે તો તે અગ્નિથી નીકળશે. ફરી જે કાઇએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં જરા (રજ) જેટલું ખૈર હશે તો તે અગ્નિથી નીકળશે. બોખારીએ (રહ) કતાદાની રિવાયતમાં અનસથી “ખૈર”ની જગ્યા “ઇમાન” ની રિવાયત કરી છે (એટલે જેણે લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં જવ અથવા ધર્મ અથવા રજ જેટલું પણ ઇમાન હશે તો તે દોળખથી આખરે નીકળશે.)

ફાયદો ખૈરથી મતલબ ઉમદા ગુણ છે જેમકે અક્લાહને માટે મોહબ્બત રાખવી તેનેજ માટે દુષ રાખવો, અલ્લાહની યાદની મોહબ્બત, ઇલ્લમની મોહબ્બત, શહીદ થવું, સગાંઓથી ભલાઇ કરવી, અંદેખાઈ તજવી, અહંકાર મગ-ફરી તજવી વીગેરે.

૧૫૬૭ બોખારીમાં અબુ સદદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇમાનવાળા અગ્નિથી છુટકારો પામશે ફરી તેઓ તે પુલ ઉપર રોકાશે કે જે જનત અને જહંનમની વચ્ચે છે. ફરી એકતો ખીજ સાથે દુન્યામાં જે જીવમ થયો હોય તેનો બદલો લેવાશે. તે એટલાં સુધી કે જ્યારે તેઓ પાક સાફ થશે તો તેઓને જનતમાં જવાનો હુકમ મળશે. તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મ-દની જાન છે તેઓમાનો કાઈ દુન્યામાં પોતાના ધરનો માર્ગ જાણે છે તે કરતાં તે જનતમાં પોતાના કેસાણોને વધાર જાણુ તર છે.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ઇમાનના મત-લબ છે કે જે દોળખમાં થઇને નીકળ્યા પણ દોળખમાં પડ્યા નહીં અને લોકોના હકોને લીધે

વચ્ચે રોકાયા. ફરી જ્યારે અગ્નિ અને દુપ-કાથી કાઈનું હક્ક નાશ કરવાનો જીલમનો બદલો પામશે અને હકદાર રાજ થશે ત્યારે તેઓ જનતમાં જશે.

૧૫૬૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતમાં એવા લોકો જશે કે જેઓના દિલ પક્ષીઓના દિલ સરખાં છે.

ફાયદો આથી મતલબ ડરનાર નરમ-દિલ લોક છે જેઓ ખોદાથી ડરે છે. જેવી રીતે ચલ્લાં માણસોથી ડરતાં રહે છે કે માત્ર અ; વાજ અને હાથના ઇશારાથી ભાગે છે. *

૧૫૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી એક ટોળું સિન્તેર હજરતું જનતમાં જશે કે જેઓના મોં પૂતમના ચંદ્રની માફક પ્રકાશશે.

૧૬૦૦ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી સિન્તેર હજર ટોળા જનતમાં જશે જેમાંનું એક ટોળું ચંદ્રની સૂરત પર થશે.

ફાયદો આથી મતલબ પરહેજગાર તંવકકો-લ કરનાર લોક છે. જેઓ દરેક હાલતમાં ખોદાપર નજર રાખે છે. જાહેરના કારણોમાં સપડાયલા નથી. જેમકે ખીજ હદીસમાં આ મજમુન ખુલ્લી રીતે આવ્યું છે.

૧૬૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીન ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અક્લાહ જનતવા-ળાઓને જનતમાં દાખલ કરશે અને દોળખવા-ળાઓને દોળખમાં. ફરી તેઓમાં એક પુકારનાર ઉભો થશે ને કહેશે કે આ જનતવાળાઓ (તમને) મોત નથી આ દોળખવાળાઓ (તમને) મોત નથી. દરેક જેમાં હોય તેમાં હમેશ રહેનાર છે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે જનત-

* અથવા એથી મતલબ અલ્લાહપર ભરોશો કરનાર છે. કારણ કે હદીસમાં છે કે જો તમે અલ્લાહ પર ખરખરો ભરોશો કરો તો જેવી રીતે અલ્લાહ પક્ષીઓને ખોરાક આપે છે તેવી રીતે તમને આ-પશે. શા. મો.

વાળા અને દોળખવાળા કદી ફના થશે નહીં. જે જ્યાં રહ્યો ત્યાં રહ્યો. પણ ગુનેહગાર મુસલમાનોના દોળખથી નીકળવા પછી આ પુકાર થશે કે જેથી જનંતવાળા વગર ખટકે એકેનથી રહે. અને દોળખવાળા પોતાની આશા છોડે. આ અલ્લાહ તારા ગળખની પનાહ.

૧૬૦૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી સિતેર હજાર આદમી વગર હિસાબે જનંતમાં જશે.

ફાયદો એટલે તેઓના અમલનામા માત્ર તેઓને દેખાડવામાં આવશે વધુ કહેવું સાંભળવું થશે નહીં.

૧૬૦૩ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હિસમાઇલની મા પર અલ્લાહ રહમ કરે જે તે ઝમઝમને છોડતે અથવા ચાવી રીતે કશું જે તે ઝમઝમથી ખાખલો નહીં ભરતે તો વેહતો ચશમો (નહેર) થતે.

ફાયદો હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) હજરત હાજરેરા તથા હજરત હિસમાઇલ (અલે) ને ખોદાની મરજથી કાપાની પાસે છાંડી ગયા. ત્યાં ન કંઈ આપાદી હતી અને ન દાણપાણી. હજરત જગમરધલે [અલે] ત્યાં જમીન પર પોતાનો પર માથો જેથી જમીનમાંથી ઝમઝમનું પાણી કુટી નીકળ્યું. હજરત હાજરેરાએ તે પાણીની આસપાસ પાળ બાંધી કે જેથી પાણી વહે નહીં. અને ખાખખામે લેવા શરૂ કર્યું તો હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે જે હિસમાઇલ [અલે]ની મા તેને નહીં શેકતે તો ઝમઝમ એક નદી થતે. કારણ કે જેથી ખળનાથી વહ્યું હતું.

૧૬૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસઉદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ રહમ કરે મૂસા (અલે) પર આથી વધારે તેને ઇબ્ન અબ્બાહ અને તેણે સખર કર્યો " જંગે હોનેનમાં એક પુરો કહ્યું કે ખોદાની કસમ આ તો એવી વહે અણી છે કે જેમાં અફસ થયો નથી. તથા તેથી પોતાની રખમ-દી હમઝાઈ

નથી. આ સાંભળ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે હોનેનમાં ગનીમતનો ધણો માલ આવ્યો હતો. હજરતે (સલ) મકકાના નવા મુસલમાનોને ધણો માલ આપ્યો કે જેથી હુન્યા લઈને ઇમાનની કદર ભુજે. તો એક ખેદીન પુરો કે જેનો લકબ બુકખોરેસરા હતો તેણે હજરતને તાનો કર્યો. સારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરત મૂસા (અલે) પર તોહમત મુકાયું હતું કે તેણે પોતાના ભાઈ હાઝનને જખમી કરીને મારી નાખ્યા. તો ખોદાએ ફિરશતાઓને હુકમ કર્યો કે હાઝન (અલ) ની લાશ તેઓને દેખાડે. આખર વગર જખમની લાશ જોઈ તે નાપાક શરમિન્દા થયા. ખોદા ખદશુમાનો પર લાનત કરે તેઓ ન તો પેગમ્બરને તોહમત મુકતાં છોડે છે અને ન તેમની આલ તથા અસહાયને.

*૧૬૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તેના પર રહમ કરે ખયીત તેણે મને ફલાણી ફલાણી આયાત વાદ દેવ-ગવી. જેને હું ભૂલાવોયો હતો. અને એક રિવાયતમાં છે તેને મેં ફલાણી ફલાણી સૂરતથી ગેરવી નાખી હતી " અબ્દુલ્લાહ બીન યઝીદ ખનમી અનસારી રાતમાં કુરઆન પઢતા હતા જે સાંભળી હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૬૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વાર આલનાર પર સલામ કરે અને યાઝનાર ખેસનાર પર સલામ કરે અને થોડા ધણી પર સલામ કરે.

૧૬૦૭ મુસલિમમાં અબુ જર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના દરેકના દરેક જોડ (સાંધા) પર સદકા છે. ફરી દરેક તસખીલ કહેવી સદકા છે અને દરેક તહમીદ કરવી (અલ હમ્દી લિલ્લાહ કહેવું) સદકા છે. અને દરેક તહસીસ કરવી [લાએલાહ હક્ક-લાહ કહેવું] સદકા છે. અને દરેક તક્બીર કહેવી (અલ્લાહો અકબર કહેવું) સદકા છે. બધી આત્મા કરવી સદકા છે. અને

થુરા કામથી રોકાણ કરવી સહકા છે. અને આસ્ત(પાહોર દહાડો ચઢા)ની ખે રકચત નમાઝ પઢવી એના બદલામાં બસ થાય છે.*

ફાથદો એટલે સાંજે સમો રાખવું દર રોજ ખોતાની તાજ નેચમત છે તો માણસ પર તેનું શુકર કરવું પણ અગત્યનું થયું. ફરી ફરમાવ્યું ખૈરાત કરવી માત્ર માત્ર ખરચ કરવા ઉપર અટકેલી નથી પણ અલ્લાહની યાદનો સવાળ પણ ખૈરાતના બરાબર છે. અને આસ્તની ખે રકચત તો આ શુકર ગુઝરી માટે બસ થાય છે.

૧૬૦૮ બે.ખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે તેઓ તમારે માટે નમાઝ પઢે છે ફરી જે તેઓએ ઠીક પઢી તો તમારે માટે(સવાળ)છે. અને જે તેઓએ ચુક કરી તો તમારે માટે(સવાળ)છે. અને તેઓ ઉપર (તહીં સંભાળ રાખવાનો) અગત્ય છે.

ફાથદો એટલે જમાઅત છોડવી કોઈ રીતે દુરસ્ત નથી. કારણ કે જે ઇમામે નમાઝની સર્વ શરતો તથા રૂનો અદા કર્યા તો તમારી નમાઝ પૂરી થઈ. અને જે તેઓએ નમાઝની કોઈ શરત અને રૂન છોડ્યું તો પણ તમને સવાળ છે. કારણ કે તમને તેની ખબર નથી પણ તેઓ પર અગત્ય છે. આ હદીસથી જણાયું કે જે ઇમામ નાપાક અથવા બેચાણ નમાઝ પઢાને અને ચુકતોયોને તેની ખબર નહીં હોય તો તેઓની નમાઝ યથા ગઈ. અને ઇમામ ઉપર તેનો વખાણ પડશે.

૧૬૦૯ બે.ખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-હલાહ બીન એમર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ કેયામતને દિવસે આસમાનેને લપેટશે ફરી તેને પોતાના જમણા હાથમાં પકડશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે સરકશી કરનારા ક્યાં છે ગરી કરનારા ફરી જમીનેને ડાખા હાથમાં લપેટશે ફરી તે કહેશે કે હું બાદશાહ છું ક્યાં છે સરકશી કરનારા ક્યાં છે અલકાર કરનારા.

ફાથદો અલ્લાહ તઆલા ડાખા જમણા

* આ હદીસનું કેટલુંક બધાને હદીસ નાં ૪૫૫ માં છે. ગુ. મો.

હાથથી પવિત્ર છે. આ તેની કુદરતની વિશાલ છે. આ હદીસમાં ઇશારો છે કે સરદારો અને બાદશાહોને ગરર કરવો યોગ્ય નથી. જેને પોતાના મરવા જીવવામાં કંઈ અખત્યાર નહોય તે બાપડો શું ધુમ્મસ કરે? મોટાઈ તથા મગરૂરી ખોદાનેજ લાગેક છે.

૧૬૧૦ બે.ખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે લોકોને પરસેવો થશે તે એટલા સુધી કે તેઓનો પરસેવો જમીનમાં સિત્તેર ગળ સુધી જશે અને તેઓના મોંમાં જશે તે એટલા સુધી કે તેઓના કાનોએ પહોંચશે.

ફાથદો સર્વ કેયામતમાં બધો પાસે આવશે એક ગાઉને છેટે. તેની ગરમીની સખતાઈથી કરણીના પ્રમાણમાં કેટલાકને ઘુંટી સુધી અને કેટલાકને ઘુંટણ સુધી અને કેટલાકને મોં સુધી પરસેવો પહોંચશે.

૧૬૧૧ બે.ખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન બીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો એક આદમી પોતાના લાકોનો હાથ જેમ જોંટ કરડે છે તેવી રીતે કરડે છે. અને તેની દીયત(દંડ)મળશે નહીં.

ફાથદો એક શખ્સે બીજા શખ્સનો હાથ કરડ્યો તેણે પોતાનો હાથ તેના મોંમાંથી ખેંચ્યો જેથી કરડનારના દાંત પડી ગયા. તેણે પોતાના દાંત પાડવાની ક્યાંક કરી અને દીયત માંગી ત્યારે હજરતે(સલ)આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ)તેને કપકો આપ્યો કે એક તો તે તેનો હાથ જોંટની જેમ લચરડીયો અને ફરી તેનાથી દીયત આહે છે. તેણે પોતાના બચાવ માટે પોતાનો હાથ ખેંચ્યો. તારો દાંત પડ્યો તેમાં તે શું કરે સર્વ ઇમામોનો આજ મજહબ છે. કે એવી સરતમાં કંઈ બદલો નથી.

૧૬૧૨ બે.ખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

* મશારિકુલ-અનવારની ચારજલ્લા છે કે આ હદીસ માત્ર મુસલિમની છે અને તે પણ અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત નહીં પણ અબુકુલાહ બીન અબ્બાસથી રિવાયત છે. ગુ. મો.

ફરમાવ્યું કે તમારામાંનાં કોઈ અગ્નિનો અંગારો લેવા ધારે છે અને ફરી તેને પોતાના હાથમાં મુકે છે હજરતે(સલ્વ)એક પુરૂષના હાથમાં સોનાની વીંટી જોઈ ત્યારે હજરતે (સલ્વ) આ ફરમાવ્યું. ફરી હજરતે તે વીંટી કાઢીને ફેંકી. ફરી રસુલુલ્લાહ (સલ્વ) ના ગયા પછી તે પુરૂષને કહેવાયું કે તારી વીંટી લે અને તેથી લાભ લે. તો તેણે કહ્યું કે નહીં. ખોટાની કસમ રસુલુલ્લાહે જેને ફેંકી તેને કદી લાઇશ નહીં.

ફાયદો આથી જણાયું સોનું પહેરવું પુરૂષને હરામ છે. અને સિદ્ધ થયું કે હાકિમ તથા જેને શક્તિ હોય તે શરિઅત વિરૂદ્ધ કામ પોતાના હાથથી દૂર કરે.

૧૬૧૩ બોખારી તથા મુલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ્વ)ફરમાવ્યું કે એક લશકર કાખા પર ચઢાઇ કરશે. ફરી જ્યારે તેઓ જમીનના મેદાનમાં આવશે તો તેઓના આગલા તથા પાછલા (સર્વે) જમીનમાં ધસાવાશે ફરી તેઓની નૈયત પ્રમાણે કયામતને દિવસે) ઉઠાવાશે.

ફાયદો હજરતે (સલ્વ) ખર આપી કે આખર જમાનામાં એક લશકરનો આ હાલ થશે. હજરત આએશા(રદી)એ પૂછ્યું કે એ હજરત લશકરમાં તો ખબરના લોકો પણ હોય છે તેઓની શી કસર કે તેઓ પણ અજબમાં શરીક થશે? ત્યારે હજરતે (સલ્વ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે ભુરાઓની સંગમાં નેકા પર પણ દુન્યાનો અજબ થાય છે પણ આ ખેતરમાં જેવી નૈયત તેવો બદલો મળશે.

૧૬૧૪ બોખારીમાં અબુ હેરેરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ્વ)ફરમાવ્યું કે કયામત ને દિવસે અલ્લાહ જમીનને કમળે કરશે અને આસમાનને પોતાના જમણા હાથમાં લપેટશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે જમીનના બાદશાહો ?

૧૬૧૫ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ્વ)ફરમાવ્યું કે કુદરે, સ્ત્રી, અને ગધેડું નમાઝને તોડે છે. અને જમવાની પાછલી લાકડી જેવું એથી (નમાઝને)

ખચાવે છે.*

ફાયદો એટલે જે નમાઝીની સામે કુતરે સ્ત્રી અને ગધેડું આવે તો નમાઝ જતી રહે છે. અને હાથ ખરાબર લાકડી આગળ ઉભી કરે તો તેઓના આગળ આવ્યાથી નમાઝમાં કંઈ નુકસાની આવતી નથી. એકમા કહે છે કે આ હદીસ મનસૂખ છે. કારણ કે ખીજ હદીસમાં હજરત આએશા (રદી)થી રીવાયત છે કે હજરત (સલ્વ) નમાઝ પઢતા હતા અને હું હજરતની આગળ પલંગ પર સૂઈ રહેતી હતી. તો જણાઇ આવ્યું કે સ્ત્રીના આગળ આવ્યાથી નમાઝ જતી નથી.

૧૬૧૬ મુસલિમમાં અબુદુલ્લાહ ખીન શિખ્ખીર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે આદમી કહે છે મારો માલ મારો માલ. પણ તારો માલ તો તેજ કે જે તે ખાધો અને ફના કર્યો, અથવા પહેર્યો અને તેને જીત્યો કર્યો, અથવા સદેકો કર્યો, અને તેને ચાલુ કર્યો (એટલે અલ્લાહને ત્યાં સંભાળ્યો આખેરતનો ખમનો બનાવ્યો એજ કામ આવશે.)

ફાયદો એટલે તારો માલ ખર્ચે જેતાં તેજ છે જે તારે કામ આવે. ફરી તે દુન્યામાં કે આખેરતમાં. પણ જે માલ દુન્યાના ખાવા પહેરવામાં ખરચ થાય તે તો ફના થયો. ખેરાતને માત્ર બચા છે, જે આખેરતમાં કામ આવશે તો અક્કલવાળાને જરૂર છે કે ખેરાતને એટ રાખે. દુન્યામાં માલ જમા રાખવાની નૈયત રાખે નહીં. કેમકે તેને ખીજ ઉઘાવશે.

૧૬૧૭ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ્વ)ફરમાવ્યું કે બંદો કહે છે મારો માલ મારો માલ પણ તેના માલમાંથી તેમે માટે તો ત્રણજ છે. જે તેણે ખાઈને ફના કર્યું અથવા પહેરીને જીત્યું કર્યું અથવા આપીને સંભાળ્યો અને એ સિવાય તો તે જનાર છે અને એને લોકો માટે છોડનાર છે (એટલે બાકી રહેલા માલથી એને કંઈ લાભ નથી.)

૧૬૧૮ મુસલિમમાં અબુ જર (રદી) થી

* આ હદીસનું વધુ અર્થાન હદીસનાં અર્થમાં છે. ડા. ડા.

રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ અઝઝ વ જલ્લ ફરમાવે છે કે જે કોઈ એક નેકી લાવશે તેને માટે દસ ઘણું છે (દસ ઘણા સવાબ મળશે) અથવા (એથી) હું વધારીશ. અને જે કોઈ બધી લાવશે તો બધેલો બધોનો એકજ બધી છે, અથવા હું તેને માફ કરીશ. અને જે કોઈ મારેથી એક વેંત પાસે થાય છે તો હું તેને એક હાથ પાસે થાઉં છું. અને જે કોઈ મારેથી એક હાથ પાસે થાય છે તો હું તેને એક વામ પાસે થાઉં છું. અને જે કોઈ મારી પાસે આવે તો આવે છે તો હું તેની પાસે દોડતો આવું છું. અને જે કોઈ જમીન ભરીને ગુનાહોની સાથે મારી મુલાકાત લેશે અને તેણે કોઈ બીજને મારે શરીક કરી નહીં હશે તો હું તેટલીજ મગફરત [ખખશિશ]ની સાથે તેની માફકાત કરીશ.

ફાયદો આ હદીસમાં અલ્લાહની પુરતી રહમતનું બયાન છે જેનું કંઈ બયાન થઈ શકતું નથી. *

૧૬૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મર્દદ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ કહેશે કે ઓ આદમ ! તો તે કહેશે કે હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તાબેદારીમાં, અને સર્વ બેહતરી તારા હાથમાં છે. ફરી તે કહેશે કે અનિમાં મોકલવાના તું કહાડ [એટલે જે દોજખમાં નાખવાના છે તેને તું જુદા કર.] આદમ (અલે) કહેશે કે કેટલા દોજખમાં મોકલવાના છે? અલ્લાહ કહેશે કે દરેક હજરમાંથી નવ સો નવ્વાણું. હજરતે કહ્યું કે આ તે વખત છે કે ખાળક જુદો થશે અને ગાલણી ગાલ મેલી દેશે અને લોકોને તું નીશાવાળા બંશે અને જુઓ તો તેઓ નીશાવાળા હશે નહીં. પણ અલ્લાહનો અબ્બા સખ છે. રાવી કહે છે કે આ વાત સહાબાને ઘણી ભારી લાગી ને કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ અમારામાં તે કયો પુરૂષ થશે ?

* આ હદીસમાં સંપૂર્ણ રહમતનું બયાન છે એ ઉપરથી કોઈ ધોડામાં પડી બે પરવાઈથી ગુનાહ કરે નહીં. કારણકે કેટલાક ગુનેહગારો માટે અલ્લાહનો અબ્બા પણ સખત છે માટે તેથી ડરતો રહે, અને મગફરતની આશા કરતો રહે, અને એ હદીસથી જણાયું કે મુશરફની ધણી ખરાબી છે માટે શિક્ષી બચતો રહે. શા. મો.

(એટલે બ્યારે હજરમાં એકજ શખ્સ જનંતી થયો તો અમને મુકિત મળવાની શી ઉમ્મેદ રહી) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને બશારત આઓ! કારણકે યાજૂજ માજૂજ (ગોગ માગોગ)ના હજર અને તમારામાંનો એક પુરૂષ (એટલે દોજખને ભરવા માટે યાજૂજ માજૂજ શું ઓછાં છે કે તમે ગભરાઓ છો) ફરી કહ્યું તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમે જનંતવાળાઓમાં ચોથો ભાગ થશો. રાવી કહે છે કે અમે સહાબાએ અલ્લાહની હમ્દ કરી અને તકબીર કહી. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમે તરતીયાઉશ જનંતના થશો. રાવી કહે છે કે અમે અલ્લાહની હમ્દ કરી તથા તકબીર કહી. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમે અડધા જનંતવાળા થશો. ખચીત આગલી ઉમ્મતો સાથે તમારી મિસાલ બજી કાળા બગદના ચામડામાં ઉજલા વાળ સરખી છે. અથવા ગધેડાના હાથમાં ડાઘા જેવી મિસાલ છે.*

ફાયદો એટલે આગલી ઉમ્મતોના પ્રમાણમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી ઘણીજ ઓછી છે. દોજખ માટે યાજૂજ માજૂજ તથા આગલી ઉમ્મતોના કાફિર કંઈ ઓછા નથી. આથી જણાયું કે અડધી જનંતમાં આ ઉમ્મતે મરહુમા (કૃપા પાત્ર) થશે અને અડધીમાં ખીજ પેગમ્બરોની ઉમ્મતો થશે. આ ઉમ્મતપર આટલો કરમ માત્ર આ નખીયે કરીમની બદોલત છે. અલ્લી-હુમ્મ સદ્દે વ સદ્દેમ અલૈહ. આ હદીસનો આગલો મજમુન જીગરના હુકડે દુકડા કરે છે અને પાછલો મજમુન ઘણી ખુશી આપે છે. ઇમાનના બે પર છે ડર અને આશા. ન તદન ડર સારો કે અલ્લાહની રહમતથી નિરાસ કરે ન વગર ખટકે આશાજ રાખવી જોઈએ કે શરીખત વિરૂદ્ધ વગર બંધનનો રહે.

૧૬૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૧૩૭૪ માં તથા તેની નોટમાં છે. શા. મો.

હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પરવરદિમારને માટે જોઈ ઉભા થશે. તે યિટલાં મુસી કે તેઓમાની કાંઈ પોતાના પરસેવામાં પોતાના અંકેવા કાન સુધી ફરશે.

૧૬૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર ખીન સમાર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પછી ખાર અમીર થશે. જામેર (રદી) કહે છે કે ફરી હજરતે કાંઈ વાત કહી જે મેં સાંભળી નથી. ફરી મારા બાપે કહ્યું કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તેઓમાનો ફારેશી છે.

ફાયદો જોકે હજરત (સલ) પછી ઘણા સરદાર થયા. પણ મતલબ આ છે કે ખાર સરદાર ઘણા જ દીનદાર થશે. મુનતે મોહમ્મદ ઉપર આવશે જેની રીતે હજરત (સલ) ના ચાર ખલીફા, ઇમામ હસન, ઓમર ખીન અબ્દુલ અઝીઝ, અને ઇમામ મહદી. બાકી તફરીફ ખોદાનેજ ખબર છે. અને શીઆ જે કહે છે કે આથી મતલબ ખાર ઇમામ છે તે વગર આધારની વાત છે. કારણકે અમીર સરદાર તથા હકીમને કહે છે. તો (ખારમાંથી) અલી સુરતન તથા ઇમામ હસન (રદી) ની સિવાય કાંઈ ઇમામને સહતનતની હકુમત મળી નથી. કમાલ અને જુઝગી (તેઓની) જુદી વાત છે પણ અને તો હાકુમતનું બધાન છે.

૧૬૨૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારો ખજનો કયામતને દિવસે ગળે અડદલા (અજગર) થશે.

ફાયદો તે માલ અને ખજનો મતલબ છે કે જેની જકાત અપાઇ ન હોય.

૧૬૨૩ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાં ખલીફા થશે જે ખોખા ભરી ભરીને માલ આપશે અને તેને ગણશે નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇસ્લામની ફતેહ તથા માલ વધવાની ખબર છે. અથવા તો (ખલીફાથી) મતલબ ઓમર ફારૂક (રદી) છે કેમકે ખબારે ઇરાનનો ખજનો આઓ તો તેમજ હાલથી ખોખા ભરી ભરીને અગણીત માલ વહેઓ. અથવા તો ઇમામ મહદી

મતલબ છે. વધારો આલમ.

૧૬૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ મજબૂત દોરદી પકડેલી હાલતમાં મરશે.

ફાયદો એટલે મુસલમાન મરશે. હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) ના ખવા-બની આ મતલબ બધાન કરી. અને ખવાબનો વધુ કિસ્સો આગળ આવી ગયો. *

૧૬૨૫ મુસલિમમાં અલુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુકારનારો પુકારશે કે ખયીત સમારે માટે તંદરસ્ત રહેવું છે જેથી તમે કદી ખીમાર પડશો નહીં. અને ખયીત તમારે માટે જુદા રહેવું છે માટે તમે કદી મરશો નહીં. અને ખયીત તમારે માટે જુવાન રહેવું છે જેથી તમે કદી વૃદ્ધ થશો નહીં. અને ખયીત તમારે માટે એશમાં રહેવું છે માટે કદી તમે ગમગીન અને મોહતાજ થશો નહીં. આજ તેવું કહેવું છે “અને તેઓને પુકારશે કે આ તમારી જનત છે જેના તમે માલિક બન્યા છો એટલા માટે કે તમે અમલ કરતા હતા.

ફાયદો જનતમાં ફરશતો આ પોકાર કરીને જનતવાળાઓને સંભળાવશે કે જેથી તેઓ વગર ખટકે રહે.

૧૬૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં હોન્કેદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ એક ઉધ સુરે ફરી તેના દિલથી અમાનત તથા દિયાનતદારી ઉચકાઇ જશે અને તેની અસર (નિશાન) નુકત્તા જેવી રહેશે, ફરી તે એક ઉધ સુરે ફરી અમાનત તથા દીનદારી તેના દિલથી કબજે કરાશે અને તેની અસર ફરેશા જેવી રહેશે જાણું તે એક અગારાને તારા પગ ઉપર નાખ્યો હોય અને ફરેશો પડે તો તે તેને ઉસરાદલો જોશે અને જુઓ તો તેમાં કંઈ નથી. ફરી લોકા આપ-સમાં વેચ ખરીદ કરશે પણ કાંઈ અમાનત અદા

* ત્રીસ હદીસ ના ૧૪૯૫ અને ૧૪૯૬ નં. ૨૦૩૪ માં પણ તે ખવાબનું બધાન અપરે. આ મા.

કરવાને નજીક જશે નહીં. તે એટલાં સુધી કે કહેવામાં આવશે કે ફલાણુની ઓલાદમાં એક પુરૂષ અમાનતદાર છે. અને એક પુરૂષ માટે કહેવામાં આવશે કેવો ચાલાક છે કેવો હુશયાર છે અને કેવો અક્ષલવાળો છે અને જુઓ તો તેના દિલમાં રાખના દાણા જેટલો ઇમાન નથી.

ફાયદો હદીસના સારાંશ આ છે કે અમાનતદારી દમપર દમ ઓછી થતી જશે. આખરે આ હાલ થશે કે નામીયા અને પ્રખ્યાત લોક જેની લોકો વખાણુ કરશે તેઓની પણ નૈયત બદલાઈ જશે. તેઓના દિલમાં કંઈ અમાનતદારી રહેશે નહીં. હોજેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હજરત (સલ) થી બે વાત સાંભળી છે. તેમાંથી એક તો હું જોઈ ચુક્યો અને મોજની વાટ જોઈ છું. પહેલી વાત તો આ છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે અમાનતદારી પુરૂષોના દિલોમાં વચ્ચે ઉતરી છે તો તેઓએ કુરઆન તથા હદીસથી ઇજમ શીખ્યો એટલે બહારથી તેમ અંદરથી અમાનતદાર તથા દીનદાર થયા. અને બીજી વાત હજરતે અમને અમાનત જતી રહેવાની કહી છે. ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૧૬૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક રાત્રે પહેલાં આસમાન અમારો પરવરદિગાર ઉતરે છે જ્યારે ત્રીજો લાગ પાછલી રાતનો રહે છે. તો તે કહે છે કેાઇ મને પુકારે છે કે હું તેની દોઆ કબૂલ કરું. કેાઇ મારેથી માંગનાર છે કે હું તેને આપું કેાઇ મારેથી બખશીશ માંગે છે કે હું તેની બખશીશ કરું.*

ફાયદો એાદના ઉતરવાથી મતલબ તેની રહમતનું ઉતરવું છે. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે આ વખત ધણેજ મકબૂલ છે એ વખતની દોઆ કબૂલ થાય છે. પણ અફસોસ કે આવો સારો વખત ઊંઘ અને ગફલતમાં કપાય છે.

* આ હદીસનું વડુ બખાન હદીસ નાં ૮૬૨ માં છે. યા. મો.

શેઅર.

હર શબે અજ બહરે તો એ ખુલ ફોજૂલ મી કોનદ અજ ઓજે જખ્ખારી નોજૂલ તો કે જાયે ખુદ એ મરદે બે અદબ બર નગીરી ગામ ને રોઝો ન શખ *

૧૬૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કરીય છે કે ફોરાત નદી સોનાની ખાણથી ખુલી જશે. તો જે કોઈ લાં હાજર હોય તે તેથી કંઈ ઘીજ લે નહીં.

ફાયદો એટલે કેમામતની નજીક ફોરાત નદીથી સોનાનો ખજનો પ્રગટ થશે. તેને લેવાની એટલા માટે મનાઈ કરી કે તે કયામતની નિશાની છે. તે વખત મુસલમાનને પોતાની આજિવતની ફિકર લાજેમ છે દુન્યા લઇને શું કરશે.

૧૬૨૯ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો તારી મુદત (ઉમર) વધશે તો કરીય છે કે તું એવા લોકોને જોશે તેઓના હાથમાં બળદના પુછડા જેવું (કોરડો) હશે. તેઓ સવાર અજાહના ગજબમાં કરશે અને સાંજ અજાહના કહરમાં કરશે.

ફાયદો આથી મતલબ કોરડાવાળા તથા ચોખ્ખાર છે જેઓ હકિમ પાસે દાદ માંગનારને જવા દેતા નથી અને મારે છે.

૧૬૩૦ બોખારીમાં અબુ સઇદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કરીય છે (જલદી વખત આવે છે) કે મુસલમાનોને બેહતર માલ બકરાં થશે કે તેની પાછળ પર્વતોની ટેકરીએ અને વરસાદની જગ્યાએ (ચરાવવા માટે) જશે. પોતાનું દીન લઇને ફિતનાઓથી નાસ્તી જશે.

ફાયદો એટલે ફસાદના વખતમાં ખુણો પકડવો સારો છે. કારણ કે લોકોથી મેળાપ રાખવાથી એવા વખતમાં ઇમાન સલામત રહે-

* અર્થ—દરેક રાત્રે એ બેવકુફ તારે માટે જખ્ખારીના ઉંચાણથી ઉતરવું [નાજુલ] થાય છે તું તો પોતાની જગ્યાથી બેઅદબ મરદની જેમ રાતમાં કે દિવસમાં ડગલું ભરતો નથી. યા. મો.

તું નથી. તો બકરીઓને ચરાવી ખાવું બેહતર છે.

૧૬૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ પુત્ર ધરડો થાય છે અને બે વસ્તુ તેનાથી જીવાન થાય છે, માલનો લોભ અને ઉમરનો હિરસ.

ફાયદો એટલે જુદા પશુમાં માલ તથા જીવનનો લોભ ધણોજ નય છે.

૧૬૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ કોરેશનું ટોળું લોકોને હસાક કરશે. સહાબાએ કહ્યું તમે અમને શો હુકમ છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો

તેઓથી જુદા રહે તો બેહતર છે. અબુ હોરેરા (રદી) કહે છે કે હું આ તો

તેઓના નામ લઈ ફલાણીની ઓલાદ અને ફલાણીની ઓલાદ.

ફાયદો આ હદીસમાં બની ઓમૈયાની હોકુમતના ફસાદોની ખબર છે. જેમકે ઈમામ હોસેન (રદી) ની શહાદત પછી સેંકડો સહાબાને યઝીદના લશકરે શહીદ કર્યા.

૧૬૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીલ ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાવાળા જીન હોલેફાથી એહરામ ખાંધે. અને શામવાળા જોહફાથી એહરામ ખાંધે અને નજદવાળા કરનથી એહરામ ખાંધે.

ફાયદો એટલે જ્યારે હજજ તથા ઉમરાની નૈયતથી આ ત્રણે જગ્યા પર પહોંચે તો ત્યાંથી એહરામ ખાંધે.

કસલ ૪ થી

આ કસલમાં ૧૬૩૪ કે જેને મથાળે મોજરા મજહુલ છે.

૧૬૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને સ્વપ્નામાં દેખાડ્યું કે હું દાતણ કાંઈ છું ફરી મારી પાસે બે પુરૂષો આવ્યા તેમાંનો એક ખીજથી મોટો હતો. ફરી મેં તે દાતણ નાના ને આપ્યું, તો મને કહેવાયું કે મોટાને આપ, તો ફરી મેં તે મોટાને આપ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી મોટી ઉમરવાળાનું માન તથા એજતા જણાઈ.

*૧૬૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વપ્નામાં હું પોતાને કાપાની પાસે જોઈ રહ્યો છું. ફરી હું એક ધજીલા રંગના પુરૂષને જોઈ છું જે ધજીલા રંગના પુરૂષો તું જીએ તેથી તે સારો છે. જેને ખલા સધીના વાળ છે જે ખલા સધીના વાળવાળા તું જીએ તેથી તે સારો છે. તેણે તેમાં કાંસકા ફેરવી હતી

તે વાળથી પાણી ટપકતું હતું. બે પુરૂષ ઉપર ટેકોને અથવા (રાવીને શક છે) બે પુરૂષના ખલા પર ટેકોને બેતુલ્લાહનો તવાફ કરે છે, તો મેં પુછ્યું કે આ કાણુ છે ? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહ ખીન મરયમ છે. ફરી મેં ખીજ પુરૂષને જોયો તેના વાળ ધુંધરવાળા છે. જમણી આંખનો કાણો છે જાણે તે ટેટા જેવી દ્રાક્ષ છે. તો મેં પૂછ્યું આ કાણુ છે ? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહ દન્જનલ છે.

ફાયદો હજરત ઇસાનો લકબ, (અલિધાન) મસીહ એટલા માટે થયો કે તેવણે ધર નહીં બનાવ્યું, ધણું કરીને જંગલમાં ફર્યા કરતા હતા. અને તેમના હાથ લગાડવાથી માંદાં સાજા થતાં હતાં અને દન્જનલનો લકબ મસીહ એટલા માટે થયો કે તે ચાલીસ દિવસમાં સધળા જહાનમાં ફરી વળશે. ઇસા (અલે) તથા દન્જનલ કેયામતની નજીક આવશે. હજરતે (સલ) તે બન્ને મસીહની નિશાનીયો બતાવી કે મુસલમાનો ઓળખે અને ધેકા ખાય નહીં.

૧૬૩૬ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયા-મતના દિવસે લોકોથી સૂર્ય નજીક કરવામાં આવશે. તે એટલાં સૂધી કે એક માઇલને છેટે થશે ફરી લોકો પોતાના અમલના પ્રમાણે પરસેવામાં થશે. ફરી તેઓમાંના કેટલાકાને ધુટી સૂધી થશે. અને કેટલાકાને ધુટણ સુધી થશે અને કેટલાકાને કમર સુધી થશે. અને કેટલાક તો એવા થશે કે તેઓને પરસેવાની લગામ પહેરાવશે. એટલે મોંમાં ધુસી જશે.

ફાયદો મીલથી મતલબ કંતો ગાઉ છે અથવા સુરમો લગાડવાની સળી છે.

૧૬૩૭ મુસલિમમાં હોન્ફા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દિલો ઉપર કિતના સામે આવે છે જેમ ચટાઈની એક એક સળી. * ફરી જે દિલમાં તે કિતના પીવડાવાયા (દાખલ થયા) તો તેમાં એક કાળો નુકતો પડે છે. અને જે દિલે તેના નકાર કર્યો તેમાં ઉજળો નુકતો પડે છે. ફરી બે તરેહના દિલ થાય છે. એક સફેદ સંગે મરમર સરખું તેને જ્યાં સુધી આકાશ અને પૃથ્વી છે કાંઈ કિતનો નુકસાન આપશે નહીં. અને બીજું કાળું માંડીના રંગનું કુળના જેવું ઉધું પડેલું જે નેકાને પીછાને નહીં અને બીજો નકાર કરે નહીં. પણ તેની ખાહેશે નફસાની વગર કંઈ જાણે નહીં.” આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બન્નેમાં છે. પણ આ અનુક્રમે શબ્દો મુસલિમમાં છે.

ફાયદો ખોટી શ્રદ્ધા અને નકામા વસવ-સાઓને દિલો ઉપર મોટો જગ્યા રહે છે. તો જેના દિલમાં વાહીયાત (ખોટું) જગ્યા તે કાળું થયું. તેને નેક બદની ઝોળખાણ રહેતી નથી. જેની રીતે જોધા વાસણમાં પાણી રહેતું નથી. અને જે દિલે તેનું કંઈ ખ્યાન કર્યું નથી અને પોતાને ખોટા ખ્યાલથી ખ્યાલ્યું તે દિલ પ્રકાશીત થાય છે તેને નેક બદની ઝોળખાણ થાય છે જેથી તે ગુનાહોથી બચે છે.

* એટલે જેની રીતે ચકાઈ બનતી વળા એક એક સળી આગળ આવે છે તેવી રીતે દિલો ઉપર કિતના એક પંજી એક આવે છે. શા. મો.

૧૬૩૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનંતના દરવાજા સોમ તથા ગુરવાર ખુલે છે. ફરી જે બંદાએ ખોદાની સાથે કાઠને બેલ્યો નહીં (શિર્ક નહીં કર્યું) હશે તેવા દરેક બંદાની મગફરત (મારી) થાય છે. પણ જે પુરૂષને તેના ભાઈ સાથે દુશમનાઈ અને કપટ હોય તેઓ માટે કહેવાય છે કે એ બંને જ્યાં સુધી પોતપોતામાં સલાહ કરે ત્યાં સુધી દીઘ દો. (રહેવાડો.)

ફાયદો આથી જણાયું કે યુગજ તથા કીનો મુસલમાનોથી રાખવા એવા સખ્ત ગુનાહ છે જે મગફરતને રોકે છે. તથા દિવસથી વધુ મુસલમાનથી જુદાઈ રાખવી કદી દુરસ્ત નથી.

૧૬૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં સુકયાન ખીન અબુ જોહેર અઝહી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જમન ફતેહ થશે ફરી એક કામ ઉંટો હાંકતી આવશે (એટલે ઘણી જલદી આવશે) ફરી પોતાની અહલને તથા જે તેઓની તાબેદારી કરશે (કહ્યું માનશે) તેને (મદીનાથી) ઉડાવી જશે. અને જુઓ તો મદીના તેઓ માટે સારૂ છે જે તેઓને જાણ્યું હોત. અને શામ ફતેહ થશે. ફરી એક કામ ઉંટો હાંકતી આવશે અને પોતાની અહલને તથા જે તેઓનું કહ્યું માનશે તેઓને (મદીનાથી) ઉપાડી જશે. અને જે તેઓ જાણ્યું હોય તો મદીના તેઓ માટે ખેલતર છે. અને એરાક ફતેહ થશે ફરી એક કામ ઉંટ દોડાવતી આવશે ને પોતાના બેરી ખચ્યાંઓને તથા જે તેઓનું કહ્યું માનશે તેને ઉપાડી જશે. અને જુઓ તો તેઓ માટે મદીના સારૂ છે. જે તેઓ જાણ્યું રાખતા હોય.

ફાયદો એટલે ઈસ્લામની ફતેહ થયા પછી લોકો મદીનાનું રહેવું છોડી યમન, શામ અને એરાકમાં પોતાના ઘરખાર સહીત જઈ વસશે. અને જુઓ તો હજરત ને છોડવું તથા મદીનાની બરકતથી અભાગ્ય રહેવું તેઓ માટે સારૂ નથી.

૧૬૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું કે ખાચડી ચાર ખાખતોને લીધે, નિકાલ કરવામાં આવે છે. તેણીના માલને લીધે, તેણીના ખાનદાનને લીધે, તેણીની ખુશ સરતીને લીધે. અને તેણીની દીનદારીને લીધે. તો તું દીનવાળીની હું કર. તારા હાથ માટીમાં રોગાઇ (એટલે તું દીનદાર સ્ત્રીની હું કર. અને બીજા અર્થ આ છે જે તું દીનદાર સ્ત્રીને છોડશે તો તારા હાથમાં ખાક છે.)

ફાયદો એટલે દરતુર છે કે સ્ત્રીના નિકાલની ખાહેશ ચાર સ્ત્રીઓને લીધે થાય છે. તો ફરમાવ્યું કે તું દીનદાર તથા નેક બખત સ્ત્રીને સર્વથી એક જાણ. કે જન્મથી આરામથી નીકળશે. અને માત્ર ખાનદાન અને ખુશ સરતીને નહીં જો, કે બચ્ચું કરીને ધોંકા થાય છે. અને તેની ભુરી ખો ને લીધે જન્મથી કડવી પડે છે. અને જે દીનદારીની સાથે માત્ર, ખાનદાન, અને ખુશસરતી પણ હોય તો સુખદાન-લ્લાહ નુરન અલાનુર (પ્રકાશ પર પ્રકાશ) છે.

૧૬૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આસા-મા બીન કૈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે એક પુરૂષ લાવવામાં આવશે ફરી તે અગ્નિમાં નખાશે તો તેના પેટમાં આંતરડીયો નીકળી પડશે. ફરી જ્યોતી રીતે ગયેકું ધંડીમાં ફરે છે તેની રીતે તે પણ તે આંતરડીયા સાથે ફરશે. ફરી તેની પાસે દોળખવાળા બેગા થશે અને કહેશે કે ઓ ફલાણા તને શું થયું? શું તું અમને ભલી-વાતની આજ્ઞા કરતો નહોતો અને ભુરી વાતથી રોકતો નહોતો? તો તે કહેશે હા, હું તમને ભલી વાતની આજ્ઞા કરતો હતો પણ હું તે કામ કરતો નહોતો. તથા ભુરી વાતની મનાઇ કરતો હતો પણ હું પોતે તે કામ કરતો હતો.

ફાયદો આ હદીસમાં વાએજ (નસીહત કરનાર) બેઅમલની સજાનું બયાન છે.

૧૬૪૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે દોળખીમાંના દુન્યામાં ઘણી એશ તથા આરામ ભોગવનારો લાવવામાં આવશે ફરી તેને દોળખમાં એક કુપકી મરાશે ફરી કહે-

વામાં આવશે, ઓ આદમ પુત્ર તે કદી (દુન્યામાં) આરામ જોયું હતું કદી તને એશ મળી હતી? તો તે કહેશે કે ઓ પરવરદિગાર કદી નહીં. અને જન્મતવાળાઓના દુન્યામાં ઘણીજ સખતી ભોગવનાર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવામાં આવશે ઓ આદમ પુત્ર શું તે કદી સખતી જોઈ છે. શું તારા પર કદી સખતી વીતી છે? તો તે કહેશે ખોદાની કસમ નહીં. મારા પર કદી સખતી પડી નથી તથા કદી મેં સખતી જોઇ નથી.

ફાયદો દોળખતી સખતાઇના મુકાબલામાં દુન્યાના આરામને ભૂલી જશે અગર જે તેણે દુન્યામાં રાજપાટ કર્યું હશે. અને જન્મતના એન તથા આરામની આગળ દુન્યાની તકલીફ કદી યાદ આવશે નહીં. અગર જે તેણે આખી ઉમર બીમારી તથા ભૂખમરામાં કાઢી હશે.

૧૬૪૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસ-ઉદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે દિવસે (એટલે કયામતે) જહાનમ લાવવામાં આવશે તેને સિતેર હજાર રાસ હશે અને દરેક રાસને સિતેર હજાર ફિરસ્તા ખેંચશે.

ફાયદો આ હિસાબ પ્રમાણે દોળખના સર્વ ફિરસ્તા ચાર અબજ નેવુ કરોડ થાય છે અને ખાકી કારખાનાઓના ફિરસ્તાઓની ગણતરી માણસની ગણતરીથી બહાર છે અલ્લાહ ફરમાવે છે. “અને તારા પરવરદિગારના લશકરને તેના સિવાય કાઈ જાણતું નથી.”

૧૬૪૪ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક બદો જે હાલત ઉપર મર્યો હશે તે પર તે હશરમાં ઉઠાવાશે.

ફાયદો એટલે કુદર ઉપર અથવા ઇમાન ઉપર, ચોખ્ખા દિલ ઉપર અથવા નિદાક ઉપર.

૧૬૪૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે કાફિર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવાશે વાંદું તું કહે જે તારી પાસે પૃથ્વી ભરીને સોનું હતે તો તું તેને (તારા જન બચાવવામાં ફિદ્મો આપતે? તે કહેશે કે

હા, ફરી તેને કહેવામાં આવશે કે અખીત તારી પાસે એથી સહજું માંગવામાં આવ્યું હતું.

ફાયદો એટલે દુન્યામાં તો તારી પાસે માત્ર ઈમાનની ખાહેશ તથા શિક્ક નહી કરવાની ફરમાએશ હતી. તારેથી તો એટલું પણ અન્યું નથી. આજે દુન્યા ભરીને સોનું આપવા તૈયાર થયો.

૧૬૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ તરીકા (માર્ગ) ઉપર લોકોનું હશર થશે. (એટલે ત્રણ તરેહ પર લોકો ભેગા થશે) (૧) આશા રાખનાર લોકો (એટલે પોતાના નેક અમલોને લીધે હિસાબ અને સવાબની આશા કરનાર) (૨) ડરનાર લોકો (એટલે તક સીંદવાર મુસલમાન.) બે માથુસો એક ઊંટપર ત્રણ એક ઊંટ પર. ચાર એક ઊંટ પર અને દશ એક ઊંટ પર, (૩) બાકીનાઓને અગ્નિ હાંકી જશે, બપોરના ન્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં અગ્નિ તેઓની સાથે રહેશે અને રાતના ન્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં તે રાત રહેશે અને ન્યાં તેઓ સવાર કરશે ત્યાં તે સવાર કરશે. અને ન્યાં તેઓ સાંજ કરશે ત્યાં તે સાંજ કરશે.

ફાયદો આ હશર કયામતથી પહેલાં થશે કે સઘળા મુલકોના જન્દા લોકોને શામના મુલકમાં અગ્નિ હાંકી લાવશે. પણ મુસલમાન સવાર થશે અને કફિરો આલતા આવશે. અને કયામતનું હશર તો કબરોથી થશે.

૧૬૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સમ્મદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે લોકો સફેદ જમીન ઉપર ભેગા થશે જેમાં જરા લાલી હશે નાણે મેદાની રોટલી, જેમાં કોઈની નીશાની રહેશે નહીં. (એટલે કોઈ મકાન મિનારો રહેશે નહીં. સાફ મેદાન થશે) અને કેટલાકોએ કહ્યું કે “જેમાં નિશાની રહેશે નહીં” એ હદીસમાંથી નથી પણ સહલના શબ્દો છે અથવા ખીજ કોઈના.

૧૬૪૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અગ્નિમાંથી માર શખ્સો નીકળાશે. ફરી તેઓ

અલ્લાહની આગળ લવાશે. ફરી તેમાંનો એક શખ્સ મોં ફેરવીને કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર જ્યારે તેં મને અગ્નિથી કાઢ્યો તો પાછો તેમાં નહીં ફેરવ. ફરી અલ્લાહ તેને અગ્નિથી મુક્તિ આપશે.

૧૬૪૯ બોખારીમાં અથુ સમ્મદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે નહ (અલે) બુલાવાશે તો તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તાબેદારીમાં ફરી તે કહેશે શું તેં તારી ઉમ્મતને કહેણું પુગાવી ? (એટલે અગ્નિથી તેઓને ડરાવ્યા.) નહ કહેશે કે હા, ફરી તેની ઉમ્મતને કહેવાશે શું તમને તેણે પુગાવી છે ? તો તેઓ કહેશે અમારી પાસે કોઈ ડરાવનાર આવ્યો નથ. ફરી અલ્લાહ (નહને) કહેશે તારો કોણ સાક્ષી છે ? તો તે કહેશે કે મોહમ્મદ તથા તેની ઉમ્મત. ફરી તમે સાક્ષી આપશો કે તેણે પહેંચવી છે. આજ મતલબ છે તેના કહેવાની “અને એવીજ રીતે અમે તમને દરમિયાની (એટલે ટ્રેડ) ઉમ્મત બનાવી કે જેથી તમે લોકો પર સાક્ષી આપનાર થાઓ અને હજરત તમારા પર સાક્ષી થાએ.”*

* કેટલાક કહે છે કે રસુલુલ્લાહ જ્યારે શહાદત (સાક્ષી) આપનાર પોતાની ઉમ્મતના થયા તો જરૂર તેમના હાથને નાણનાર થયા. તેનો જવાબ કે લાકડો તમે જો એજ આચતને જોડા ઉતરી જોશો તો એનો જવાબ એજ આચતથી મળશે. એ આચતમાં ઉમ્મત વિષે પણ કહેવાયું છે કે તમે લોકો ઉપર સાક્ષી થશો. તો તમારા માનવા પ્રમાણે એમ થયું જોઈએ કે નુહ મુસા હસા વગેરેની જે ઉમ્મતો તે પેગમ્બરોના વખતમાં હતી તે ફરકેનો હાથ આ ઉમ્મત નાણનાર થવી જોઈએ પણ એ તો કાઢનું માનેલું નથી. તો એ શાહેદી માત્ર આજ વાતની છે કે નુહ વગેરે પેગમ્બરોએ પોતાની ઉમ્મતને પેગમ્બરી પહેંચવી હતી અને એ કુરઆનથી તેઓએ નવું એથી તેઓ ગેબ નાણનાર નથી તેવીજ રીતે હજરતના સહાબા કુરઆનને સારી રીતે નાણનાર હતા તેઓની એ સાક્ષી ઉપર હજરતની સાક્ષી થશે. એમાં ગેબ ક્યાં છે. કયામતમાં કેટલાક માણસોને આપ શારા નાણશે અને તેઓ તેવા નહીં હશે અને હજરતને કહેવાશે કે તમારી પછી એઓએ શું ક્યું તેની

ફાયદો આ હદીસમાં તથા આ અચૂતમાં. ઉમ્મતે મોહમ્મદીની કબૂલત સર્વ ઉમ્મતો ઉપર સારી રીતે સિદ્ધ થઈ. કારણ કે ગવાહીની લીધાકત દરેક શખ્સને હોતી નથી, સાક્ષી થવા માટે પ્રમાણિકપણ અને સાચા થવું શરત છે. એક રિવાયતમાં છે કે નહતી ઉમ્મત કહેશે અમારા વખતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી ક્યાં હતી વગર જોએ તેઓની શાહેદી કેમ કરીને સનદ થાય ? તો ઉમ્મતે મોહમ્મદી ઉત્તર આપશે કે અગર જે અમે તમારા વખતમાં નહતા પણ અમને આ હાલ કુરઆનથી જણાયો છે. ખોદાના કલામથી વધુ કોઈના કલામનો આધાર નથી.

૧૬૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેકની દોઆ કબૂલ થાય છે જ્યાં સુધી તે આવી રીતે જલ્લી કરે નહીં, કે મેં મારા પરવરદિગારથી દોઆ કરી પણ તેણે કબૂલ કરી નહીં.

ફાયદો દોઆમાં આવી રીતે જલ્લી કરવી તે એવી બેઅદબી છે કે તેનું પરિણામ

તમને ખબર નથી. અને હજરત જવાબમાં કહેશે જ્યાં સુધી હું તેમાં રહ્યો ત્યાં સુધી તેઓથી ખબરદાર હતો. બોખારી કિતાબુલ અબીયા વથા કિતાબુલ તફસીર નથા તફસીર ફરે' મનસૂર તફસીરે અઝીઝીથી એ આયતની તફસીર લાવી લોકોને ધોકા આપનારે આ મજમુનને વિચારવાનું છે, વળી તફસીરે અઝીઝીની સૂરા મોઝઝમ્બેલાની તફસીરમાં “વ તખતલ એલેલે તખતીલા”ની તફસીરમાં ખુલ્લ કહેવાયું છે કે કોઈ પણ શખ્સની તમામ હાલતોનો એહાને કરનાર [ધરનાર] ખોદા સિવાય કોઈ નથી. શા. મો.

અભાગ્ય રહેવું છે. માણસને ખોદાઈ કારખાનાના બેદની શી ખખર કે જલ્લી કરે છે ? ખોદાજ સારી રીતે જાણે છે કે દોઆ જલ્લી નહીં કબૂલ થવામાં શી હિકમત છે. બીજી હદીસમાં છે કે મુસલમાનની દોઆ ના મકબૂલ થતી નથી, કિતો તેની અસર દુન્યામાં પ્રગટ થાય છે કિતો આખિરતમાં. ઘણી ચીજોની આશા માણસ દુન્યામાં કરે છે અને જુઓ તો તે તેને માટે ખેલતર નથી માટે અલ્લાહ તેના ખલ્લામાં આખિરતમાં સવાબ આપશે. કારણ કે કરીમ પોતાના દરવાજાથી કોઈને મહરૂમ (અભાગ્ય) ફેરવતો નથી.

૧૬૫૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે સિવાય શહીદના દરેક યુનાહની બખ્શીશ થાય છે.

ફાયદો એટલે કરજ વિષેની પકડ શહીદથી પણ બાકી રહે છે. આ હદીસમાં ઇશારો છે કે કરજ અદા કરવામાં સુસ્તી કરે નહીં. ઓલમાઓએ કહ્યું છે કે કરજથી મતલબ બંદાઓના સવળા હક્ક છે. એટલે શહીદથી ખોદાના સર્વ યુનાહ માફ થાય છે પણ બંદાના યુનાહોની પકડ રહે છે.

૧૬૫૨ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતવાળાઓ માટે કહેવાશે, ઓ જનતવાળાઓ તમને હમેશ રહેવું છે મોત નથી. અને દોઝખવાળાઓને કહેવાશે ઓ દોઝખવાળાઓ તમને એમા હમેશ રહેવું છે મોત નથી.

ફાયદો આથી જણાયું કે જનત તથા દોઝખનો નાશ નથી.

અધ્યાય નવમો

આ અધ્યાયમાં પાંચ ફસલો છે.

❦ ફસલ પહેલી ❦

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે ફેંચીને માણ છે.

૧૬૫૩ બોખારીમાં એમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આજ રાત્રે અલ્લાહ તરફથી એક આવનાર આવ્યો. ને કહ્યું તું આ મુબારક નાલામાં નમાઝ પઢ અને કહે ઉમરો હજજમાં દાખલ થયો.

ફાયદો નવમી સાલે હજરત (સલ) મદીનાથી હજજ માટે આવ્યા. જ્યારે તે નાલે પહેંચ્યા કે જેનું નામ વાદીએ અઝીક છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે હજજ તથા ઉમરો એક એહરામથી અદા કરે. અને કેરાન કહે છે. આ હદીસ ઇમામ આજમ (રહ)ની દલીલ છે કે કેરાન અફજલ છે ફકત હજજ (ઈફરાદ) થી તથા તમત્તોથી. તમત્તો આ કે ઉમરો કરીને એહરામ ઉતાને ફરી હજજની મોસમમાં ખીલું એહરામ બાંધીને હજજ અદા કરે.

૧૬૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ જર્ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે જીવરખલ આવ્યો ને મને બશારત આપી કે તારી ઉમ્મતથી જે કાઈ એવી હાલતમાં મરશે કે તે ખોદાની સાથે શિક્ક કરતો નહતો તો તે જન્મતમાં દાખલ થશે. અથુ જર્ કહે છે કે મેં કહ્યું અગર જો તેણે ઝીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ? હજરતે

(સલ) ફરમાવ્યું કે અગર જો ઝીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ.

ફાયદો એટલે ઇમાન આખર જન્મતમાં લઈ જશે અગર જો ગુનાહોને લીધે સત્રા ભોગવે અથવા વગર સત્રાએ મારી થાય.

૧૬૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ તથા મૂસાએ (અલે) બહસ કરી તો મૂસાએ કહ્યું ઓ આદમ તું અમારા બાપ છે તેં અમને અલાગ્યા ક્યાં અને જન્મતથી કાઢ્યા (એટલે જો તું ધર્મ નહીં ખાતે તો તું અને તારી આલાદ જન્મતથી કઢાતે નહીં.) સારે આદમે કહ્યું તું મૂસા છે અલ્લાહે તને પોતાના કલામથી બરગુજાદ કર્યો અને તારે માટે તૌરાતને પોતાને હાથે લખી. તો શું જે વાતને અલ્લાહે મારે માટે મારા ઉમ્મન થવા પહેલાં ચાલીસ વર્ષથી ઠેરવી રાખી હોય તેના વિષે મને તું કપકો આપે છે? તો આદમે મૂસા પર જીત મેળવી.

ફાયદો પૂરી રિવાયત મસાબીહમાં આવી રીતે છે કે આદમ તથા મૂસાએ પોતાના પર વરદિગારની પાસે વાતચીત કરી તો આદમે મૂસા પર જીત મેળવી. મૂસાએ કહ્યું તું આદમ છે. તને ખોદાએ પોતાના કુદરતના હાથથી બનાવ્યો અને પોતાની રૂહ તારામાં ફુંકી હતી. ફરી ફિરસ્તાઓથી તને સિજ્દે કરાવ્યો અને તને પોતાની જન્મતમાં રાખ્યો ફરી તે પોતાના મુનાહ

❦ અથુ જર્ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) હજજે કેરાન કરેલી. હજરતે હજજે કેરાન કરેલી એ વિષે ખાલી દલીલો છે તે સર્વનો સમૂહ બાફલ મખાહમાં છે. આ. મો.

થી લેકિને જમીન ઉપર નાખ્યા. તો આદમે કહ્યું તું જ મૂસા છે તને ખોદાએ પોતાની પેગ-અયી તથા પોતાના કલામથી માનવત કર્યો, અને તને તૌરાત આપી જેમાં દરેક ચીજનું વિસ્તાર થી બયાન છે. અને તને વાત કરવા (મોના-જાત) માટે પાસે કર્યો. તો બતાવ તો ખોદાએ તૌરાતને કેટલાં વર્ષ આગળ મારા પેદા કરવા પહેલાં લખી હતી? મૂસાએ કહ્યું ચાલીસ વર્ષ. આદમે કહ્યું શું તેં (તેમાં) આ મતલબ પણ જોઈ કે આદમે નાફરમાની કરી? મૂસાએ કહ્યું હા, આદમે કહ્યું તો તું શા માટે મને કપકા આપે છે તે કામના કરવામાં કે જે મારી તકદીરમાં મારી પેદાએશથી ચાલીસ વર્ષ પહેલાં કરી ચુક્યું છે? * હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે આદમે મૂસા પર જીત મેળવી. આ વાતચીત મૂસા (અલે) ની વફાત બાદ આશમે અરવાહમાં થઈ. અને જ્યાં સુધી હજરત આદમ (અલે) આ દુન્યામાં જીવતા રહ્યા કસરને પોતાની તરફ લગાડતા રહ્યા. આ હદીસથી આ સિદ્ધ થયું નથી કે માણસ પોતાના ગુનાહને તકદીર તરફ ફેરવા કરે, પોતાને બિન કસર સમજે. કારણ કે આશમે અજસામ ને આશમે અરવાહ સાથે તોલ કરવું દુરસ્ત નથી. શૈતાને પોતાના ગુનાહને આ જહાનમાં તકદીર તરફ લગાડ્યો અને પોતાને બેકસર જાણ્યો જેથી તે શ્રાપીત તથા મરદુદ થયો. અને હજરત આદમે (અલે) કસરને પોતાની તરફ લગાડી જેથી તેવણ મંકબૂલ તથા મહબૂબ થયા. માણસાઈ તથા સેવક પણ અદબનું નામ છે અને બેઅદબી શૈતાની કામ છે.

શિઅર

બંદગી ન બોવદ બંજુઝ ઇજ્જો અદબ બે અદબ મહરૂમ શુદ અઝ ફન્લે રબ્બ ૧

* આદમે મૂસા [અલે]ના કપકાને નકાર કર્યો કારણ કે એ બૂલ ચૂકના માફ થવા પછી હતો. અને માફ થયા પછી કપકા આપવો ઠીક નથી. વળી ગુનાહ ઉપર કપકા આપવાનો દુન્યામાં આ લાલ ખાચ છે કે માણસ ગુનાહ કરે તો અટકે પણ ખીલ જહાનમાં લાલ બરક નથી. ઝા. મો.

૧૬૫૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે આ ઘણું સારું કર્યું અને ઘણું ઠીક કર્યું માટે તમે ક્યાં કરો.” જ્યારે અબ્દુલ મુતલિબના પુત્રોએ હજરતને ઝમઝમ ઉપર ખજુર ઘોલીને (નખીજનું) પાણી પાચું ત્યારે હજરતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) હજરતુલ વિદાયમાં ઝમઝમ પાસે ઉંટ ઉપર સ્વાર થઈને આવ્યા. અને હજરત (સલ) ની પાછળ ઓસા-મા બીન ઝૈદ (રદી) સ્વાર હતા. હજરતે અમા-રેથી પાણી માંગ્યું અને હજરતને ખજુરનું બાગવેળું પાણી પાચું. હજરતે (સલ) પોને પીધું અને બચેલું ઓસામાને આપ્યું. ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. * આથી જણાયું કે નેક કામની તારીફ કરવી અને તે વિષે ઉત્તેજન (તરગીય) આપવું મુસ્તહબ છે.

૧૬૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ નખી (અલે) એ કદ્દ-મમાં સુનતા (ખતના) કરી.

ફાયદો કદ્દમ શામના મુલકમાં એક જગ્યાનું નામ છે. અને આ જે પ્રખ્યાત છે કે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) પોતાની ખતના વાંસ-લાથી કરી તે ખોટું છે. કદ્દમથી મતલબ વાંસલો નથી પણ એક જગ્યાનું નામ છે. રિવાયત છે કે હજરત ઇબ્રાહીમ નવાજી વર્ષની ઉંમરમાં પોતાની ખતના કરી અને આ સુનત પ્રથમ તેમનાથીજ ચાલુ થઈ. તૌરાતની ઉત્પત્તી અખ્યાય ૧૭ માં લખાયું છે કે ખોદાએ ઇબ્રાહીમ (સલ) ને ફરમાવ્યું કે મારા અહલને કેયામત સુધી તું યાદ રાખ અને તારી નસલ (વંશ) યાદ રાખે. એટલે દરેક પુરૂષની ખતના થયા કરે એજ મા-

૧ અર્થ—સેવકપણું તે આજીવ થયું તથા અદ-બજ છે. અને બેઅદબ પરવરદિગારના ફજલથી મહરૂમ થાય છે. ઝા. મો.

* આ હદીસ સારા કામ કરનારને શાઆશી આપવી કે માનવત આપવું દુરસ્ત જણાવે છે. પણ તે હદ બહાર નહીં હોવો નોંધવો. ઝા. મો.

રા અહતી છે. તમારા દેહમાં હમશનો સર્વ કાલનો અહત જે સુનતા નહીં કરશે તે ઇય-રાહીમના લોકમાંથી જૂદા થયો. તેણે ખોદાનો અહત તોડ્યો” અલ હરો સિલ્લાહ ઇસ્લામવાળા એ કરાર પર કાએમ છે. અને ખ્રીસ્તીઓએ ખતના કરવી તદન છોડી દીધી. અને જુઓ તો તેઓ તૌરાતને સત્ય જાણે છે, અને મનસૂખ થવાને માનતા નથી. જેમકે માથાની ઇનજલમાં ઇસા (અલે) સાફ રીતે ફરમાવે છે કે હું તૌરાતના હુકમને મનસૂખ કરવા આવ્યો નથી. એટલુંજ નહીં પણ પોતે હજરત ઇસા (અલે) ની પણ ખતના થઈ હતી. તો તૌરાતના હુકમ પ્રમાણે ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ થયું કે ખ્રીસ્તીઓ ઇયરાહીમ (અલે) ના લોકોથી બહાર છે. તેઓએ ખોદાના દાએમી (હમેશના) કરારને તોડ્યો. *

૧૬૫૮ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે ઝન્ડાને ઝેદ લીધો અને તે શહીદ થયો ફરી તેને નફરે લીધો અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને અખ્દુલ્લાહ બીન રવાહાએ લીધો અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને ખાલિદ બીન વલીદે વગર સરદારીએ લીધો ફરી તેને હાથે ફતેહ થઈ.

ફાથેદા હજરતે (સલ) જંગે મુતામાં લશ-કર મોકલ્યું તેના ત્રણ સરદાર નિમ્યા અને ફરમાયું કે જે ઝેદ શહીદ થાય તો નફર તૈયાર સરદાર છે. અને નફર પણ શહીદ થાય તો અખ્દુલ્લાહ બીન રવાહા સરદાર છે. ફરી જ્યારે જંગ થયો તો ત્રણે સરદાર શહીદ થયા. ફરી સહાબાએ સલાહ મશવરો કરીને ખાલિદ બીન વલીદને પોતાનો સરદાર બનાવ્યો તો ફતેહ થઈ. હજરત (સલ) ને તેજ દિવસે વલીને માર્ગે ખબર થઈ. લોકોને મદીનામાં ફરમાયું ફરી તેજ માફક ખબર પણ આવી. અને આ જે ફરમાયું કે ખાલિદે વગર સરદારીએ ફતેહ કરી એટલે હજરતે (સલે) તેમને સરદાર બનાવ્યા નહોતા પણ સહાબાએ તેમને બનાવ્યા હતા. આથી જણાયું કે સહાબાનું એકમતે થયું (ઇજમા)

એ દલીલ છે. રિદ્દીકે અકબર (રદી) ની ખિલા-ફત પણ સહાબાના ઇજમાંથી થઈ તો ખેશક ફુસ્ત થઈ.

૧૬૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે એક બંદાએ ગુનોહ કર્યો ફરી કહ્યું આ મારા અલ્લાહ તું મારા પાપને માફ કર. તો અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહને પકડે છે. ફરી તે બંદાએ બીજવાર ગુનોહ કર્યો ને કહ્યું આ મારા પરવરદિગાર તું મારા પાપને માફ કર. ફરી અલ્લાહ તઆલાએ કહ્યું મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને તેપર પકડ કરે છે. ફરી તેણે તોખાને તોડી ને ગુનોહ કર્યો. ફરી કહ્યું આ મારા પરવરદિગાર મારા ગુનાહને બખશ. ફરી અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તેણે જાણ્યું છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહ પર પકડ કરે છે. તું જે ચાહે તે કર મેં તારે માટે બખશીશ કરી છે” આ હદીસનો એક રાવી અખ્દુલ આલા કહે કે હું જાણુતો નથી કે “તું જે ચાહે તે કર” એ ત્રીજવાર કહ્યું છે અથવા ચોથી વાર.

ફાથેદા એટલે જેટલી વાર માણસ ગુનોહ કરી તોખા કરે છે તેની તોખા કણુલ થાય છે. આદમીની કસર જે કરીએ તો તે એ ત્રણ વારમાં તંગ થાય છે. અર્થાં અક્ષાહતી કરીમી છે અર્થાં તંગી કેવી ?

નજમ.

બાઝ આ બાઝ આ હરબાએ હસ્તિ બાઝ આ. ગર કાફિરે રિન્દો મે પરરતી બાઝ આ. ઈ દરગહે મા દરગહે નો મેદી નેસ્ત. મદ બાર અગર તોખા શિકસ્તી બાઝ આ.*

* અર્થ—પાઝો ફર પાઝો આવેલાં તું હોય પાઝો આવ. જે કાફિર કે રિન્દ કે દારદશો હોય તોએ પાઝો ફર (તોખા કર) આ મારો દરબાર નિરાશીનો દરબાર નથી. સેા વાર જે તોખા તેવડી હોય તોએ પાઝો ફર ને તોખા કર. આ. મે.

* એ વિષે તોહફકુલ હિન્દ ગુજરાતી ૫૪૪ ૨૪૬ માં વિસ્તારથી લખાયું છે. શા. મે.

પણ સરતે આ છે કે તોઆ કરતી વેળા પશ્ચાત્તાપ (પસ્તાપ) હોય અને તે ચુનાહના કરવાનો ધરદો દિલમાં હોય તો માત્ર જ્યાનથી પશ્ચાત્તાપ (તોઆ) કરવો મસખરી સરખું છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે “તું જે ચાહે તે કર” એટલે જે ચુનાહ પંછી તોઆ પણ હોય તો એવો ચુનાહ મારીને રોકતો નથી. એની આ મતભાવ નથી કે તોઆ કર્યા પછી માણસ છૂટો થાય છે, જીવ જે ચાહે તે કરે.

૧૬૬૦ મુસલિમમાં અમર ખીન અયસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાએ મને સગાંઓ સાથે લલાઇ કરવા છુતાને તોડવા અને અમે અલ્લાહને એક નામથી તેની સાથે કાઢને બેળાએ નહીં એ એટલે મોકલ્યા છે” હજરત (સલ) ને અમર ખીન અયસાએ પૂછ્યું કે અલ્લાહે તમને શા કામ માટે મોકલ્યા છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સર દરલામમાં જારે દરલામ ધણી નિર્બળ હતું ત્યારે આ શખ્સ એટલે અમર ખીન અયસા મક્કામાં આવ્યો. હજરત (સલ) ને તેણે પૂછ્યું કે તમે કાણ છો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બર છું. તેણે પૂછ્યું પેગમ્બર તે શું? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાએ મને મોકલ્યા છે? તેણે કહ્યું શા માટે મોકલ્યા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તેણે કહ્યું કાણ કાણ તમારી સાથે થયા છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક આઝાદ અને એક યુલામ. એટલે અણુ બકર સિદીક તથા ખિલાફ. ફરી તેણે કહ્યું હું તમારી સાથ ચાઉ છું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમણા તું મારી સાથે રહી શકતો નથી. મારા નિર્બળ પછુને તથા કાફરોના ગલ્લાને તું જોતો નથી? હમણા તું પોતાને ઘેર માણે બ. જ્યારે તું અમારી ફતેહ સાંભળે ત્યારે આવજો.

૧૬૬૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં હકીમ ખીન હેઝામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે નેકી તારેથી પ્રથમ થઈ

હતી તે પર તું દરલામ લાવ્યો છે” આ હજરતે હકીમ ખીન હેઝામને કહ્યું.

ફાયદો હકીમ ખીન હેઝામ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં મુસલમાન થતી વેળા અરજ કરી કે આ રસલુલાહ કુદરતી હાલતમાં જે મેં નેકીઓ કરી છે જેની રીતે સગાંઓ સાથે લલાઈ, યુલામ આઝાદ કરવો તો તેનો પણ સવાબ મને મળશે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે દરલામની બરકતથી આગળી નેકીયોનો સવાબ નિરર્થક જશે નહીં.

૧૬૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારા દિલ-ઝાલને અને મારા સ્વભાવને મળતો છે” આ હજરતે બકર ખીન અણુ તાલિખને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી બકર તૈયારની મોટી ફજલત સિદ્ધ થઈ. હજરત (સલ) ના બહેર પાતેન સાથે મલતા થવું ધણો ઉમદા કમાવણ.

૧૬૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પોતાના ચાર દાંત તરફ ઈશારો કરીને ફરમાવ્યું જે કોમ આ કયું? તે ઉપર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે. જે શખ્સને રસલુલાહે અલ્લાહના માર્ગમાં કતલ કર્યો તે પર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે.

ફાયદો જગે ઝોહાદમાં કાફરોએ પત્થર માર્યા હજરત (સલ) ન દાંત રાહી થયા અને મુખ મુખારક સોરાઈ ગયું અને ઝોહ ઉપર જખમ થયો. અલી મુરતળ પાણીથી હજરત (સલ) તું ખૂન ઘોતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તેજ લાઝામાં હજરતે (સલ) ઝોલે ખીન ખલફને બરછીથી જખમી કર્યો તો તે મલકીને તેજ જખમથી મક્કામાં જઈને મર્યો.

૧૬૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ એક પુરૂષી તેની સ્થાવરમિલકત ખરીદી. ફરી સ્થાવર ખરીદનારને તેમાંથી એક ઘડો મળ્યો જેમાં સોનું હતું. તો જેણે સ્થાવર મિલકત ખરીદી તેણે તેને કહ્યું તું તારું સોનું મારાથી લે મેં તો તારેથી જમીન ખરીદી છે

કાંઈ સોનું ખરીદ્યું નથી. ત્યારે વેચનારે જમીન ખરીદનારને કહ્યું મેં તો તને જમીન તથા જે તેમાં છે તે વેચ્યા છે. ફરી તે ખતેએ એક પુરૂષને હુકમ(લવાઈ)નિમ્મે. તો તે લવાઈ કહ્યું તમારી જોવાઈ છે? તો તેમાંના એકે કહ્યું કે મારે છોકરા છે અને ખીજાએ કહ્યું મારે છોકરી છે. તેણે કહ્યું તે છોકરાના તે છોકરીથી નિકાલ કરો. અને તે ખતે પર તમે તેથી ખરચ કરો અને સદંકા કરો.

ફાયદો આ હદીસમાં સારી નૈયત તથા દિયાનતદારીનું બયાન છે. હાંકમે જ્યારે તેઓની સારી નૈયત નોંધે તો તેઓમાં સગાઈ કરવી યોગ્ય બનણી, અને તે માલ વાપરવાનો કેવો સારો માર્ગ કાઢ્યો !

૧૬૬૫ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અખુદુ હજાલ ખીન અખ્યાસ(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાકમાં તેં હીક કહ્યું અને કેટલાકમાં તેં બૂલ કરી છે હજરતે આ અથુ બકર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક શખ્સ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તેણે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ મેં ખવાયમાં જોયું કે વાળીથી ઘી તથા મધ ટપકે છે અને લોકે તેને પોતાના ખોખામાં ભરે છે. કાંઈ વધારે લે છે અને કાંઈ થોડું. અને મેં આસ માનથી એક રસી લટકેલી જોઈ. હજરત (સલ) તેને પકડીને ચઢી ગયા. ફરી હજરત પછી ખીજો એક પુરૂષ ચઢી ગયો. ફરી ખીજા એક પુરૂષે તેને પકડી તો રસી તુટી ગઈ. ફરી તે સાંધાઈ તો તે પણ ચઢી ગયો. સિદ્દીકે અકબરે (રદી)કહ્યું મારા માં બાપ હજરત (સલ) પર કુરઆન ! જે હુકમ હોય તો હું એ સ્વપ્નાની મતલબ બયાન કરું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તુંજ એની મતલબ બયાન કર. સીદ્દીકે અકબરે (રદી)કહ્યું. તે વાદળી તો ઈસ્લામની વાદળી છે. અને ઘી તથા મધ જે ટપકે છે તે કુરઆન તથા તેની મીઠાશ છે. અને જેઓ ખોખામાં ભરે છે તેઓ કુરઆન પઢનાર છે. કાંઈને ઘણું કુરઆન, યાદ છે અને કાંઈને થોડું. અને જે રસી આસમાનથી લટકતી હતી તે સત્ત્વ દીન છે જે

પર તમે છો. તો ખોદા તેને આધારે પોતાની તરફ ચઢાવશે. ફરી આપના પછી આપનો ખલીફા તેવીજ તરફ ચઢશે ફરી ખીજો ખલીફા ચઢશે ફરી ત્રીજો ખલીફા ચઢવા ચાહશે તો કાંઈ અડચણ પડશે. આખર તે અડચણ મઢી જશે અને તે પણ ચઢશે. હવે ઓ હજરત(સલ) આપ ફરમાવો મેં હીક મતલબ કહી અથવા બૂલ કરી? ત્યારે હજરતે(સલ)આ હદીસ ફરમાવી.

ફાયદો કેટલાક ઓલમાઓએ કહ્યું છે કે મતલબ જે કે સર્વ હીક હતી પણ ચૂક આ થઈ કે હજરતથી મતલબ બયાન કરવાનો હુકમ માંગ્યો. જે સિદ્દીકે અકબર સખર કરતે અને હજરત પોતે બયાન કરતે તો હીક ચાત. અને કાંઈ આલિમ આવી રીતે કહે છે કે કાંઈક ધ્યાન રતની મતલબ બયાન કરવામાં ચૂક થઈ છે. મધની મતલબ કુરઆન એ તો હીક પુણુ જીની મતલબ હદીસ કહેવું જોઈતું હતું. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૬૬ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે અમારાથી પ્રથમ હતા તેઓને અલ્લાહે જુમ આથી લટકેલા રાખ્યા. યહુદીઓ માટે શતીવાર હતો અને નસારા માટે રવીવાર હતો ફરી અલ્લાહ અમને લાવ્યો અને જુમમાતા દિવસની અમને હિદાયત આપી તો અલ્લાહે જુમઆ સતીવાર અને રવીવાર બનાવ્યા(એટલે શતી તથા રવી પર જુમમાને આગળ કયો.) અને એવીજ રીતે કેમામત ને દિવસે તેઓ અમારે તામે થશે. અમેા દુન્યામાં છેલ્લા છીએ પણ કયામતમાં પહેલા છીએ જેનો ફેસલો તેઓ માટે આગળથી થશે અને એક રિવાયતમાં આવી રીતે છે. “તેઓનો ફેસલો મખલુકથી પ્રથમ થશે.”

ફાયદો માણસ માટે ખોદાની નજાહીક જુમઆનો દિવસ તાજમ કરવા તથા ધ્યાનરતે લાએકે ધજોળ મુનાસેબ હતો. કારણ કે હજરત આદમ (અલે) એજ દિવસે ઉત્પન્ન થયા, અને કયામત પણ એજ દિવસે થશે. તો માણસથી આજ દિવસને સાથ વધુ મલકતા પણ હયું. પણ યહુદ તથા નસારાની સમજમાં એ વાત નહીં આવી. યહુદે શતીવારને માન આપ્યું એવા ખ્યાલથી કે ખોદા એજ દિવસે ઉત્પન્ન કરવાથી

પરોઝે થયે. અને નસારાએ રવીવારને માન આપ્યું એવા વિચારથી કે ઇસા (એલે) તેઓના માનવા પ્રમાણે સહી ચઢ્યા પછી કબરથી એજ દિવસે નીકળ્યા, અને આસમાન પર ગયા. હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે અમારો દિવસ તેઓના દિવસ ઉપર દુન્યામાં આગળ છે તેવીજ તરફ કેયામતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી તેઓ કરતાં આગળ થશે. પ્રથમ એજ ઉમ્મત હિસાબ કિતાબથી ફરગત થશે. એવીજ રીતે એને માફક સ્થળે અન્યાય વીશમામાં ઉમ્મતે મોહમ્મદીની સિફત મોબુદ છે કે પાછલી ઉમ્મત આગળ થશે અને આગળી ઉમ્મત પાછલી થશે. *

૧૬૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રદી)થી રિવાયત છે અને માત્ર મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પીન મોઆજ (રદી) ની મોતને લીધે રહમાનનો અરશ જુન્નેશમા આવ્યો.

ફાયદો સઅદ પીન મોઆજ (રદી) મદી નાનાં સરદાર હતા. જગે ઝોહોદમાં શહીદ થયા. તેમની ફજાતમાં હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી અરશને જુન્નેશ સઅદ (રદી)ની રહને લીધે અલ્લાહ કારણ કે કામેલોની રહો મોત પછી અરશને નીચે જઈને રહે છે.

૧૬૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તમે બંનેની રાતમાં બરકત આપો આ દોઆ હજરતે અબુ તલહા તથા ઉમ્મે સોલૈમ (રદી) ને માટે કરી.

ફાયદો ઉમ્મે સોલૈમ અબુ તલહાની બીબીનું નામ હતું. અબુ તલહા (રદી) નો છોકરો મરી ગયો હતો અને અબુ તલહા ઘરમાં નહોતા. જ્યારે અબુ તલહા ઘરમાં આવ્યા તો ઉમ્મે સોલૈમે છોકરાના મરવાની ખબર કરી નહીં, અને અબુ તલહાની આગળ ખાણું પીરસ્તું. તેવણે સારી રીતે જમ્યું પાણી પીધું ફરી શરબોઝ કર્યો. સવાર થતાં ઉમ્મે સોલૈમે કહ્યું ઓ અબુ તલહા જો એક કામ બીજી કામથી કાઈ ચીજ વાપરવા (આરીઅત) લાવે ફરી તે

લોક જો પોતાની ઝીજ માંગે તો તે આપે અથવા નહીં આપે? અબુ તલહા (રદી) એ કહ્યું કે પારકી ચીજ આપવામાં કંઈ બહાતું કરવું નજર નોંઝે. ત્યારે ઉમ્મે સોલૈમે (રદી) કહ્યું તમારો છોકરો મરી ગયો. સખર કરો કે સવાબ મળે. અબુ તલહાએ આ હકીકત હજરત (સલ)ને કહી ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ કરી. એટલે ખોદા તમને ઝોહોદ આપો. એક રિવાયતમાં આવ્યું છે કે તેજ રાત ઉમ્મે સોલૈમ (રદી)ને હમત રહ્યો ફરી છોકરો થયો જેનું નામ હજરતે અબુદુલાહ રાખ્યું. હજરત (સલ) ને ઉમ્મે સોલૈમની મજબૂતી તથા એવા ગમમાં પતીને શુભ પહોંચાવવું પસંદ આવ્યું.

૧૬૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખ અને જન્નતે આપસમાં તકરાર કરી. ફરી દોઝખે કહ્યું મારામાં તકબ્બો રીવાળા તથા મગફરીવાળા દાખલ થશે. અને જન્નતે કહ્યું કે મારામાં નિર્બળ તથા બાપડાં દાખલ થશે. તો અલ્લાહે દોઝખને કહ્યું તું મારો અળખ છે. જેને હું ચાહું તેને તારાથી અળખ કરું. અને જન્નત માટે કહ્યું તું મારી રહમત છે. જેને ચાહું તેને તારાથી રહમ કરું. અને તમે દરેકને માટે બરતી છે.

ફાયદો દોઝખ અને જન્નતમાં એકબીજાને વાદવિવાદ થયો. દોઝખે પોતાને જન્નતથી અફ જલ જાણી. આ આધારે કે ખોદાના નાફરમા નોને તે સજા કરશે. અને જન્નતે પોતાને એક જાણી આ પ્રમાણથી કે ખોદાના તાબદાર તથા કલાસર ને તે સવાબ તથા બદલો આપશે. અલ્લાહ તઆલાએ ચુકાદો આપ્યો કે તમે બંને બરાબર છો. દોઝખ અલ્લાહના કાપનો પ્રકાશ છે અને જન્નતે અલ્લાહની મેહરનું જાહેર થવું છે.

૧૬૭૦ મુસલિમમાં અબુદુલાહ પીન મસ બદર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા હાથ માટીમાં રોળાઈ શું તું સાક્ષી આપે છે કે હું અલ્લાહનો રક્ષક છું. આ હજરતે (સલ) ઈબને સૈયાદને કહ્યું.

ફાયદો એનો કિસ્સો આવી ગયો છે *

* એ પેશીન ગોઠવેલ વધુ ખાબાસો ઇજહા ફક્ર ફક્ર બા. ૨. ૫૪૮ ૧૫૧માં જુઓ. ગ્રા. મો.

* વાંચો હદીસ ના. ૧૧૭૮ ગ્રા. મો.

છાને સૈયાદ મદીનાના યહુદીનો છોકરો હતો જન્મતથી તેને કંઈક હાથ જણાતા હતા. જ્યારે હજરતે (સલ) તેને આ હદીસ ફરમાવી તો તેણે કહ્યું હા, હું જાણું છું કે તમે અરખના રસૂલ છો.

૧૬૭૧ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઉધે મોં પડ્યો દીનારનો બંદો, દિરહમનો બંદો, અને કાળી ધારીદાર કામળનો બંદો. જે તેને અપાય તો ખુશી થાય, અને જે તેને નહીં અપાય તો નાખુશ થાય. તે ઉધો પડ્યો અને ઉલટો થયો અને જ્યારે તેને કાંટો લાગે તે કાઢી શકે નહીં. અક્ષાહના માર્ગમાં પોતાના ઘોડાની રેન પકડનાર વીખ-રાયલાં વાળ વાળા બંને પગ ધૂળમાં રોઢાયલા સેવક માટે ખુશી થાઓ. જે તે ચોડામાં રખાય તો ચોડા આપતો રહે. અને જે તે લશ્કરની પાછળ ચોડામાં રખાય તો ત્યાં રહે. જે તે છૂટી માર્ગે તો તેને છુટી અપાય નહીં, અને જે તે કાઠની સિફારશ કરે તો સિફારશ કબૂલ થાય નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં લાલચીની ઘણી નિન્દા છે અને ગુમનામ ગાઝીની સમ્પૂર્ણ ફજીવતનું બયાન છે. લોભીને દીનારનો બંદો દિરહમનો બંદો અને પોશાકનો બંદો એટલાં માટે ફરમાવ્યો કે લોભને લીધે તેનાથી દીનદારી તથા ખોદાની બંદગી થઈ શકતી નથી. રાત દિવસ તેની ઉમર દુન્યા કમાવામાં પૂરી થાય છે. તો ખરું જેતાં તે ખોદાનો બંદો નહીં રહ્યો દુન્યાનો બંદો થયો. અરબ લોક કાળી ધારીવાળી કામળને ઘણી પસંદ કરે છે માટે હજરતે (સલ) તેની જીકર કરી. પણ મતલબ એથી દરેક તરેહનો ઉમદા પોશાક છે. આ હદીસથી જણાયું કે દીનદારીની સાથે ગુમનામ થવું અને લોકોમાં બેકદરીએ ખોદાને ઘણું પસંદ છે.

૧૬૭૨ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સે અક્ષાહના માર્ગમાં જેહાદ કરી, તેના ધરથી જેહાદ સિવાય તથા તેના કલેમાની તસદીક (સાચવટ) સિવાય કોઈએ તેને કાઢીઆ નથી તે શખ્સ માટે અલ્લાહ જમીન છે કે તેને

જનંતમાં દાખલ કરે અથવા સવાબ અને લુટ જે તેણે મેળવી તેની સાથે તેને ઘેર લાવે.

ફાયદો ચોખ્ખી નૈ તવાળા ગાઝીના ખોદા જમીન છે જે તે શહીદ થયો તો જનંતમાં ગયો, અને જે તે જીવતો રહ્યો તો સવાબ તથા ગનીમતનો માત્ર લધને પોતાને ઘેર આવ્યો. બંને રીતે તેનું ભલું છે.

૧૬૭૩ બોખારી તથા મુસાલમમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મલકુલ મોત મુસા (અલે) પાસે આવ્યો અને કહ્યું કે પોતાના પરવરદિગારનો હુકમ માન. (એટલે મોતને કબૂલ કર) તો મુસાએ (અલે) મલકુલ મોતની આંખ પર તમાચો માર્યો જેથી તેની આંખ કુટી ગઈ તો ફિરસ્તો અક્ષાહની પાસે પાછો ફર્યો ને કહ્યું ખચીત તેં મને તારા બંદા તરફ મોકલ્યો જે મોતને ચાહતો નથી અને જુઓ તો તેણે મારી આંખ ફેડી. તો અલ્લાહે તેની આંખ પાછી ખાપી ને કહ્યું કે મારા બંદા પાસે જ ને કહે જન્દગી ચાહે છે ? જે જન્દગી ચાહતો હોય તો બળદની પીઠ પર હાથ રાખ ફરી તારો હાથ તેના જેટલાં વાળને ઢાંકશે ખચીત તું તેટલા વર્ષ જીવશે. મુસાએ (અલે) કહ્યું ફરી શું ? ફિરસ્તાએ કહ્યું ફરી મોત છે. મુસાએ (અલે) કહ્યું તો હમણાજ સહી. (ફરી આ દોઆ કરી) ઓ મારા પરવરદિગાર તું મને પવિત્ર જમીન (મૈતુલ મોકદ્દસ)ની નજદીક કર. પત્થર ફેંકવા જેટલી ફરીએ. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ જે હું તેની નજદીક હોત તો તમને તેની કદર બતાવત રસતાની બાજુએ લાલ ટેકરાની પાસે

ફાયદો આ હદીસમાં બેદીન લોકો શંકા કરે છે કે ફિરસ્તાની આંખ ફેડાવી માણસથી બની શકતી નથી. અને મલકુલ મોત તો ખોદાના હુકમ પ્રમાણે આવ્યો હતો મુસાએ શા માટે માર્યો. તેનું કહ્યું શા માટે નહીં માન્યું. આથી જણાયું કે મુસા (અલે) ને દુન્યાની જન્દગી ઘણી પ્યારી હતી. તેનો જવાબ આ છે કે ફિરસ્તો માણસની સરત ઉપર આવ્યો હતો તો માણસાઈ સ્વભાવ તેના ઉપર જાહેર થવા બેઠ્યો તો આ રૂપમાં ફટકાથી આંખનું ફટકું

કાંઈ આશ્ચર્ય નથી. અને હજરત મુખાએ (અલે) મલકુલ મોતને આકળ્યો નહોતો. પણ કોઈ આદમી છે જે રૂઢ કાદવાને બૂકો દોતો કરે છે એમ જાણ્યું હતું. કારણ કે રૂઢ કાદવી ફિરસ્તા સિવાય માણસનું કામ નથી. માટે તેને પોતાની પાસેથી હડસેલ્યો તો ભોગળેગે (ધતેદાકથી) તેની આંખ ઉપર હાથ પડ્યો આંખ પુટી ગઈ. અને આ ખોટી ધારના છે કે હજરત મુસા (અલે) ને જીન્દગી ઘણી ખારી હતી. કારણ કે ત્રીજી વાર ઉમર વધારવાનો ખોદાએ પેગામ મોકલ્યો. અને હજરત મુસાએ (અલે) કબૂલ કર્યો નહીં.

૧૬૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે રહમતના સો ભાગ કર્યા. ફરી પોતાની પાસે નવાણું ભાગ રાખ્યા અને એક ભાગ જમીન ઉપર ઉતર્યો. તો આજ ભાગને કીધે સર્વ મખલુક આપસમાં મેહેર (કૃપા) રાખે છે, તે એટલા સુધી કે દોર પોતાના બચ્ચાથી તેને લાગી જવાના ડરથી પોતાની લાત ખસેડે છે.*

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહની રહમત (મેહેર) લોકો ઉપર અગણીત છે. એજ માટે તે કાફરોને જલદી પકડતો નથી અને આખેરતમાં અમારા હજરત (સલ) ની શકા-આતથી અમો યુનેહગારોની બખરીશ થશે. એટલુંજ નહીં પણ હજરત (સલ) ને પણ જે પોતાની ઉમ્મત ઉપર અપાર કૃપા છે તે પણ ખરું જોતાં અરહમુર રાહેમીન [અલ્લાહ] ની રહમતનો અસર છે.

૧૬૭૫ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો તે મલનાર છે તે પર કલમ મુકાયું છે” આ હદીસનું છેવટ આ છે “તો તું એ વાત માટે ખસ્સી થા અથવા છોડ. (એટલે ખસ્સી નહીં થા.)

ફાયદો અણુ હોરેરા (રદી) એ કહ્યું કે આ હજરત હું જીવવા છું અને મોજર્દ (વગર ભીતો) છું. જો હુકમ હોય તો ખસ્સી થાઉં કે જેથી બાલિઆર તથા હરામ કાર્યથી બચેલો રહું.

* આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૩૫૬ માં છે. આ મો.

ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે તારી કિરમતમાં થનાર છે તેને તકદીરના કલમે લખ્યું છે. આ તારો વિચાર નિર્ધાર છે. તકદીર આગળ કંઈ તકદીર આવતી નથી.

૧૬૭૬ મુસલિમમાં અણુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના નખીને તે સંભાળ્યા તેને બદલે તે નને સંભાળે” જ્યારે અણુ કતાદાએ હજરત (સલ) ને લૈજતુત તારીસની સવારમાં ત્રીજી વાર ટેકા આપીને સંભાળ્યા ત્યારે હજરતે તેમને આ કહ્યું. *

ફાયદો હજરતે ખૈયર ફતેહ કરીને રાતના કુચ કરી. સવાર થતાં હજરત (સલ) ઉપર ઉઘનો ગલ્લો થયો. હજરત સવાર હતા ઉઘને લીધે ઝુકી ઝુકી જતા હતા. અને અણુ કતાદા અનસારી હજરતને થોભાની લેતા હતા. ત્રીજી વાર હજરત જાગ્યા જણાયું કે અણુ કતાદા થોભાવાના આવતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૧૬૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે આદમને ઉત્પન્ન કર્યા અને તેમનું કંદ સાક હાથ હતું ફરી અલ્લાહે કહ્યું, જા આ ફિરસ્તાઓને શલામ કર. ફરી સલામતો જે ઉત્તર તેઓ આપે તે સંભાળ. કારણ કે તેજ સલામ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી આલાદ માટે છે. ફરી આદમે (અલે) કહ્યું અસ્લામો અન્નૈકુમ, તો તેઓએ કહ્યું અસ્સલામો અલૈક વ રહમતુલ્લાહ. અને તેઓએ (ઉત્તરમાં) વરમતુલ્લાહનો શબ્દ વધાર્યો. અને જે કોઈ જનંતમાં જશે તે આદમની સૂરત ઉપર થશે (એટલે સાક હાથનો થશે) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો અત્યાર સુધી હમેશ ઘટતા રહ્યા છે. †

* આ હદીસથી જણાયું કે ભલાઈ કરનાર માટે દોઆ કરવી સુરતહય છે. આ. મો.

† કેટલાક કિસ્સા બચાન કરનાર વાએએ બચાન કરે છે કે યોજ બીન યોનક એટલે જાંચો હતો કે તે સૂરમાં માંછડી લૂંજતો. તેની પીઠ-લીધી નીક નીચી પુલ થઈ. મુહન તોફાનમાં લેતે કુંટણ સુધી પાણી આવેલું. આ સર્વ વાતોને આ

ફાયદો હજરત આદમ (અલે) થી જેટલા વખત દર થતો ગયો માણસનું કદ પણ ઘટતું ગયું જનંતમાં સર્વ ખરાબર થશે. જે કે સાક હાથનું કદ આ વખતમાં દેખામણુ લાગતું નથી કેમકે અમારા કદ નાનાં છે પણ જનંતમાં દીપશે. કારણ કે સર્વ ખરાબર થશે. આ હદીસથી જણાયું કે અરસલામો અલેક કહેવું અને જવાબમાં વ અરસલામ વ રહમતુલ્લાહ કહેવું હજરત આદમ (અલે) ની સુંત છે. જે લોકો સલામ અલેક છોડી બંદગી, મુજરા, આદાબ અને કારનસ કરે છે તેઓ ખંડ જેનાં કપુત છે. તેઓએ પોતાના કદીમ ખાનદાનની રાહ છોડી એટલુંજ નહીં પણ જેણે આદમનો તરીકા [વિધી] છોડ્યો તે માણસ નથી. *

૧૬૭૮ મુસલિમમાં અબુ હોનેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અબ્બાહે માટીને સનીવારે ઉત્પત્ત કરી અને રવીવારે તેમાં પર્વતો બનાવ્યા. અને સોમવારે ઝાડ પેદા કર્યાં. અને મંગલવારે દુખ મુરીયાત પેદા કરી. અને બુધવારે નુર પ્રકાશ કર્યું. અને ગુરુવારે તેમાં જનનવર ફેલાવ્યાં. અને બુધમાને રિયસે અસર

હદીસ રદ કરે છે. કારણ કે આદમ (અલે) ની આલાહ હમેશ આદમ [અલ] ના કદથી ઘટતી રહી છે. શા. મો.

* કતાએ આ સાર “ નેજ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી આલાહ માટે છે ” ના શબ્દોથી કાઢ્યા છે. આ શબ્દોથી જણાય છે કે એ રસમ ક્યામત સુધી ફેરવી છે, કાંઈ પેગમ્બરે એને મનસુખ કરી નથી. આ વાંચી સુરતના કેટલાક અબલુ મોહવીઓએ શરમાવું જોઈએ. તેઓ કહે છે કે આદાબ, બંદગી, એ સુંતન વિરૂધ્ધ નથી તથા એ કહેવું ફુરત છે. અને સલામને કેડાણે છે વગેરે અને એ હું સિધ્ધ કરીશ. તે આજ સુધી સિધ્ધ કર્યા કરે છે એવા નામના મોહવીઓથી અબલુને ધનું નુકસાન થાય છે. અરસલામો અલેકમ એ તો પેગમ્બરોની સુંત તથા આદાબ બંદગી એ કોની સુંત છે ? અરસલામો અલેક તો ખોટાની જીકર છે તથા સુંતતની તાબેદારી છે માટે કહેનારને સવાબ થાય છે, તેમ એમાં દોષો છે જેથી સામેવાળાને લાજ થાય છે. પણ આદાબ બંદગીમાં તો એમાંનું કંઈ નથી, પણ જાહેરને એટલી ખુદ્દિ ક્યાં ? શા. મો.

પછી આદમ (અલે) ને ઉમ્મન કર્યાં. જેટલી ઘડીમાં અસર અને રાતની વચ્ચે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે માણસ અશરફુલ મખલુકાત (ઉત્તમ પ્રાણી) છે. કારણ કે સર્વ ઉમ્મન થયા પછી માણસ ઉમ્મન થયું. અને દરતૂર છે કે પ્રથમ તરબુ બીજણા નોકર સાકર હાજર થાય છે પાછલથી ખાદશાહની સ્વારી આવે છે. અને જુમઆની પાછલી ઘડી જેમાં હજરત આદમ (અલે) પેદા થયા એ ખોદાને એવી પ્યારી છે કે તે વખત જે દોઆ કરે તે મકબૂલ થાય છે. જેમકે આ મજમુન બીજી હદીસોમાં સિદ્ધ છે.

૧૬૭૯ મુસલિમમાં અબ્બાસ બીન અબ્દુલ મોત્તલિબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે કાંઈ અબ્બાહના રખખ (પરવરદિગાર) થવા પર તથા ઇસ્લામના દીન થવા પર તથા મોહમ્મદના રસુલ થવા પર રાજ થયો * તેણે ઇમાનની મજા (લિહેજત) આપી.

ફાયદો ખોદાની ખોદાઈ પર રાજ થવાની આ નિશાની છે કે તેની કબ્જ કદર (તકદીર) પર રાજ રહે. દુખ મોસીયતમાં તેનો ગિલા શિકવો નહીં કરે. અને દીન ઇસ્લામ પર રાજ થવાની આ નિશાની છે કે ઇસ્લામના હુકમો પર મજબૂત થાય. કુફરની રસમો પાસે ફટકે પણ નહીં. અને હજરત (સલ)ની પેગમ્બરી પર ખુશી થવાની ઝોળખ આ છે કે હજરતની સુંત ઉપર આવે. અને ગિહઅતથી દુશમનાઈ રાખે. અને જેને એ ખબર નથી તેને ઇમાનના મજાની ખબર નથી.

૧૬૮૦ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રાજો ખોદાનાર (નહીં રાખનાર) આજે સવાબ લાઇ ગયા.

ફાયદો મસાબીહમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતની સાથે અમો સફરમાં હતા.

* હજરત મોહમ્મદ [સલ]ની રિસાલત પર રાજ થવું એમાં અલ્લાહના રખખ થવાની તથા ઇસ્લામના દીન થવાની રબમન્દી આવી જાય છે છતાં દરેકને જુદા જુદા બયાન કર્યા જેમાં ઇશારો છે કે દરેકથી રાજ રહેવું અજતયનું છે. અને ખોદાને જાહી પીર પેગમ્બરોથી પોતાની હાજત આહનાર ખોદાના રખખ પછાથી રાજ નથી. શા. મો.

તો કેટલાક સહાયા રોજદાર હતા. અને કેટલાક બેરોજા હતા. અને ગરમીની રૂતુ હતી. ન્યારે મળે પહેાંચ્યા તો રોજદાર લોકો પડી ગયા. અને વગર રોજા વાળાઓએ તમ્બુ ઉભા કર્યાં. અને જોડોને પાણી પાધું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખીજમતનો સવાળ આજે માંત્ર નહીં રોજો રાખનારાઓને મળ્યો.

૧૬૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસા ખીન મરયમે (અલે) એક પુરૂષને ચોરી કરતાં જોયો તેને કહ્યું તે ચોરી કરી. તો તેણે કહ્યું કેદી નહીં. તેની કસમ કે જેના સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી (એટલે અલ્લાહની) તો ઇસાએ (અલે) કહ્યું હું અલ્લાહ પર ઇમાન લાવ્યો અને મારી આંખને મેં જુડવી.

ફાયદો એટલે ખરી વાત છે કે ઇમાનદાર ચોરી કરતો નથી મારી આંખે ભુલ કરી છે. સુખદાન-લાહ સારી ધારનાના અર્થ આજ છે. એક એવા લોક છે કે જેઓ વગર ભુલે તોહમત લગાડે છે અને તુકાન મચાવે છે અને એક આ પાક લોક છે કે આંખથી જોઈને પણ ખોટી ધારના કરતા નથી. ન્યારે તેણે ખોદાની કસમ ખાધ ચોરીનો નકાર કર્યો તો હજરત ઇસા (અલે) આ સમજ્યા હશે કે કદાપી આ માલમાં એનું કંઈ હક્ક હશે, અથવા તો એણે હાંસી માટે લીધો હશે આખરે આ માલ માલિકને આપશે, અથવા કરજની નૈયતથી લીધો હશે કરજને અદા કરશે. મતલબ કે સારી ધારના કરવા માટે ઘણા કારણો બની શકે છે. એવીજ રીતે ખુરી ધારના માટે પણ ઘણા કારણો બની શકે છે. મુસલમાનને આજ યોગ્ય છે કે સારી ધારના કરે ખોટી ધારનાણી બચે.

૧૬૮૨ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે માટીમાં રોળાઈ નાક, ફરી માટીમાં રોળાઈ નાક ફરી માટીમાં રોળાઈ નાક તે શખ્સનું કે જેને માખાપ બને અથવા બેમાનું એક મળ્યું હોય ને ફરી તે જનતમાં નહીં જાય.

ફાયદો એટલે તે શખ્સ ઘણો બેનસીય છે જે રૂઢ મા આપની ખીજમત કરી જનત

નહોં મેળવે. આ હદીસથી જણાયું કે આ આપની ખીજમત કરવી જનતનું સાદું સાધન છે. અને તેમને તકલીફ પુગાવવી તથા ખીજમત નહીં કરવી દોઝખનું કારણ છે.

૧૬૮૩ બોખારીમાં અથુ બકરહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તારા લોભને વધારો. અને બીજી વાર તું નહીં કરતો, આ હજરતે (સલ) અથુ બકરહ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) રોકુમાં હતા. અથુ બકરહએ આવા ખ્યાલથી કે રોકુનો સવાળ જતો રહે નહીં જલદીથી સફતી પાછળ નૈયત કરીને રોકુમાં મળી ગયા. ન્યારે હજરત (સલ) ને આ હાલ જણાયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી એટલે ઇબ્રાહિમનો લોભ સારી વાત છે ખોદા વધારો કરે પણ ફરી એવી જલદી કરવી નહીં. કેમકે સફમાં મળી જતું અફજલ છે અને સફતી પાછળ ઉભા રહેવું મકરૂહ છે. અને ઇમામ આજમ, ઇમામ શાફેઈ અને ઇમામ માલિક (રહ) નો આજ મજહબ છે કે સફતી પાછળ નમાઝ પઢવી મકરૂહ છે પણ નમાઝ બાતેલ થતી નથી. જો નમાઝ બાતેલ થતો તો હજરત (સલ) ફરી પઢવાનું ફરમાવતો.

૧૭૮૪ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એક શહેરને સાંભળ્યું છે કે જેની એક તરફ ખુશકીમાં છે અને બીજી તરફ દરયામાં છે. સહાયાએ કહ્યું કે હા, ઓ રસુલુલ્લાહ. (એટલે કુસ્ટોન્ટોનીયા) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી ઇસલાહમાંના સિતેર, હજરતે તેના પર જંગ કરશે નહીં ત્યાં સુધી કયામત થશે નહીં. ફરી ન્યારે તેઓ ત્યાં આવશે તો ઉતરશે. ફરી તેઓ હથિયારથી ટકશે નહીં અને તીર મારશે નહીં. તેઓ કહેશે લાએલાહ ઇલ્લાહો વલાહો અકબર તો તેની એક બાજુ દરયા તરફની પડી જશે. ફરી તેઓ બીજી વાર લાએલાહ ઇલ્લાહો વલાહો અકબર કહેશે તો તેની બીજી તરફ પડી જશે. ફરી તેઓ ત્રીજી વાર કહેશે લાએલાહ ઇલ્લાહો વલાહો અકબર તો તેઓની માટે ખુલી જશે. ફરી તેઓ

તેમાં દાખલ થશે ને છૂટ ચલાવશે. તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે ગતીમતનો માલ વહેંચતા હશે કે એકાએક તેઓની પાસે પુકારનાર આવશે અને કહેશે કે દળ્લત નીકળ્યો છે. ફરી તેઓ દરેક ચીજને છોડશે અને પાછા ફરશે.

ફાયદો આ હદીસમાં કુરદોનીતાનીયાના ફતેહની ખબર છે કે કેયામતની નજદીક ઇમામ મહદી (રહી) ના વખતમાં થશે. આ હદીસથી જણાયું કે વગર હથિયાર આને માત્ર કલેમાની બરકતથી ફતેહ થશે. અને ત્રીજા અધ્યાયમાં હદીસ આવી છે કે હથિયાર પણ ત્યાં ચાલશે. * તે મતલબ આ છે કે પ્રથમ કંઈક હથિયાર ચાલશે પણ આખર કલેમાની બરકતથી ફતેહ થશે.

૧૬૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વચલી નમાઝ એટલે અસરની નમાઝથી અમને તેઓએ (કાફિરોએ) રોક્યા. અલ્લાહ તેઓની કબરોને અને ઘરોને અગ્નિથી ભરે” આ હજરતે ખન્દકને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જો બન્દકમાં કાફિરોએ ઘણી બીડ કરી અને મોટી ધુમની લગાડ થઈ. હજરત (સલ) ને ધુરસત મળી નહીં અસરની નમાઝ કળ થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે સલાતે વુસતા (વચલી નમાઝ) જેની સંભાળની કુરઆનમાં ઘણી તાકીદ છે તે અસરની નમાઝ છે. કારણ કે તે ફગર જેહર અને મગરેબ ઇશાની વચ્ચે છે.

૧૬૮૬ બોખારીમાં અબુ સહાબ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબને મસઉદે સાચું કહ્યું જેઓ પર તું ખૈરાત કરે તેઓમાં તારા ઘણી તથા તારા છોકરા વધારે હકદાર છે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસઉદ (રહી) ની બીબીએ હજરત [સલ] તે કહ્યું આ હજરત ! આજ આપે ખૈરાત કરવાનું ફરમાવ્યું તો હું આહું છું કે પોતાનું ઘરેણું મોહતાબને ખૈરાત કરું તો અબ્દુલ્લાહ બીન મસઉદે આવી રીતે કહે છે તે હું તથા મારા છોકરા બીજા મોહતાબનેથી વધુ હકદાર છીએ. ત્યારે હજરતે [સલ]

આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે જે બાપડી માલદાર હોય અને ખાવિન્દ સંહતાજ હોય તો ખાવિન્દને ખૈરાત આપવી અજબ છે ૧૬૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સહાબ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે સાચું કહ્યું અને તારા ભાઇના પેટ ભૂકું કહ્યું છે.

ફાયદો એક પુરૂષ હજરત (સલ) ની પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું કે મારા ભાઇનું પેટ ચાલે છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મધ (શહેદ) પા. તેણે મધ પાવું. પેટ બંધ થયું નહીં. ફરી તેણે પેટ ચાલવાની રાવ કરી. હજરતે (સલ) ફરી મધ પાવાનું ફરમાવ્યું. એવીજ રીતે ચંચુ વાર ફરમાવ્યું ચોથી વાર તેણે કહ્યું આ હજરત ! મધથી બીજું વધારે પેટ ચાલે છે ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. અને ચોથી વાર પણ મધ પાવાને ફરમાવ્યું. જેમકે ચોથી વાર પેટ બંધ થયું. આ જે ફરમાવ્યું કે એકા સાચો છે એટલે બોદાએ જે કુરઆનમાં ખબર આવી છે કે મધમાં સાગપણ તથા શિકા છે તે સાચું છે. અથવા તે શાખ્સની શિકા મધથી હજરત [સલ] ને વહીતી રહે જણાઈ હશે. આ શાખ્સનું પેટ ચાલતું મવાદના મસારાને લીધે હશે માટે હજરતે (સલ) શહેદને ચોખ્ખા જાણ્યું કે જેથી તે મવાદને કાઢે. બ્યારે મવાદ નીકળી ગયો તો પેટ બંધ થયું. આ કહાપણને તેના ભાઈ જણ્યો તો નહતો જેથી તે દસ્ત આવ્યાથી ગભરાતો હતો.

૧૬૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે બંને સ્ત્રીએ સાચું કહ્યું ખચીત નમાન અગ્નય થાય છે જેને સંયોગો દોરા સાંભળે છે” એટલે મદીનાના ચહુદીઓની બે ડાસીઓએ જેઓ હજરત આએશા (રહી) પાસે આવી અને કહ્યું કે ખચીત ફરમાવ્યા-ઓને તેઓની કબરોમાં અગ્નય થાય છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે મારી પાસે ચહુદીની બે ડાસીઓ આવી. તેઓએ અને કબરના અગ્નયની ખબર કરી એ તેઓની કબરોમાં નહીં જા. તેઓ

ચાલી ગઈ ત્યારે મેં એ બાબત હજરત (સલ) ને કહી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને હજરતે (સલ) કોઈ પણ નમાઝ પઢતા તો તેમાં કબીરના અનનમથી પનાહ માંગતા. ૧૬૮૬ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે તાબુ અર્થ (ખુશ થયો) તે લોકોથી કે જેઓ જનતમાં સાંકળોમાં (જકડાયે) જશે.

ફાયદો એટલે ઘણા કાફિરો ખેડીઓમાં પકડાઈ આવે છે ફરી ધરલામતી હિદાયત પામીને જનતમાં દાખલ થાય છે. અને કટલાક કહે છે કે સાંકળોની મતલબ બોદાનું આકર્ષણ છે. એટલે જેને પોતાની ખેડીયો તે જનતમાં દાખલ થયો.

૧૬૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરાબ ખીન બ્યાઝિય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આણે સેહલું કામ કર્યું અને એક રિવાયતમાં છે કે થોડું કામ કર્યું અને સવાબ મળ્યો.” બની નખીતના એક પુરૂષે કહ્યું હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને ખચીત તું તેનો બદો છે અને તેનો રસૂલ છે. ફરી તે આગળ વળ્યો અને કતલ ચલાવી, તે એટલાં સધી કે તે મરાયો. તે પુરૂષ માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બની નખીત નસારાની એક કાંમ છે તે કામનો એક પુરૂષ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું હું પ્રથમ કાફિરોથી લઈ ફરી મુસલમાન થાઉં અથવા જે હુકમ હોય ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું, પણ તું પ્રથમ મુસલમાન થા. ફરી લડાઈમાં ઉતર. તો તે શખ્સ મુસલમાન થઈને લડવા લાગ્યો આખરે તે શહીદ થયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ધરલામ પછી નમાઝ રોઝો ઝકાત હજર કંઈ કર્યું નથી માત્ર જરાવારના જેહાદથી જનતમાં દાખલ થયો. આ હદીસથી જણાયું કે ધરલામ સર્વ ઇસ્લામમાં એક છે વગર ધરલામે કોઈ ઇસ્લામ તથા નેકી કબુલ નથી. ૧૬૮૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી માએ ખાર (રશક) કર્યો.

ફાયદો હજરત (સલ) પોતાની કોઈ બીબીના ઘરમાં હતા. બીજી બીબીએ એક પ્યાલામાં ખાણું મોકલ્યું ધરલામ બીબીએ પોતાનો હાથ મારી પ્યાલું પાકેયું અને તે તુટ્યું. હજરત (સલ) તે ખાણને સાંભરી મુકતા જતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા. ફરી હજરતે (સલ) તેના બદલામાં બીબી આપું પ્યાલું આપું. એક રિવાયતમાં છે કે હજરત આ-એશા (રદી) ના ઘરમાં હજરત (સલ) હતા. અને હજરત જૈનમે (રદી) હજરત (સલ) માટે ખાણું મોકલ્યું હતું. ખાર કરવો સ્ત્રીઓમાં પેદાએશી વસ્તુ છે વિશેષ કરી સોકામાં શરીઅતમાં એ પર પકડ નથી. એજ માટે હજરતે (સલ) પણ તે પર ગુસ્સો કર્યો નથી.

૧૬૮૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નખીયોમાંના એક નખીએ જેહાદ કરી ફરી પોતાની કામને કહ્યું જે પુરૂષે કોઈ સ્ત્રીથી નિહાક કર્યો હોય અને તે તેણીથી ઘર કરવા ચાહતો હોય અને હજુસુધી ઘર કર્યું નહોય તે, તથા જે પુરૂષે ઘર બાંધવા શરૂ કર્યું હોય અને હજુસુધી છાપડે નખાયુ નહોય તે, તથા જેણે બકરીઓ કે ઠાંટીઓ ગાલણી ખરીદી હોય અને તેઓના વિચાવાની વાટ જેનો હોય તે મારી સાથે આવે નહીં. ફરી તેણે જેહાદ કર્યો તો અસરની નમાઝને વખતે અથવા તેને લગભગ એક ગામે પહોંચ્યો. ફરી સુયને કહ્યું તું પણ હુકમને માનનાર છે અને હું પણ હુકમને માન આપનાર છું એ અલ્લાહ! તું એને મારે માટે જરા રોક. તો તે તેને માટે રોકાયો તે એટલાં સુધી કે અલ્લાહે તેમને ફતેહ આપી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તેઓએ લુટ્યું હતું તેને ભેગું કર્યું. ફરી અગ્નિ તેને બાળવા ઉતરી પણ તેને બાળુ નહીં. તો તે નખીએ કહ્યું તમારામાંથી કોઈએ લુટમાંથી ખ્યાનત કરી છે. માટે દરેક કબીલાનો એક પુરૂષ મારાથી ઐઅત કરે. ફરી તેઓએ ઐઅત કરી તો એક પુરૂષનો હાથ પેગમ્બરના હાથથી ચોંટી ગયો. ત્યારે નખીએ કહ્યું કે તમારામાં ખ્યાનત થઈ છે માટે તારા કબીલાએ મારેથી ઐઅત કરવી જોઈએ. ફરી તે કબીલાએ ઐઅત કરી તો તેના હાથથી બે પુરૂષના અથવા ત્રણ

પુરૂષના હાથ વળગી ગયા. તો પેગમ્બરે કહ્યું તમારામાં ખ્યાનત થઇ છે તમે ખ્યાનત કરી છે. ફરી તેઓએ ગાયના માથા જેટલું સોનું કાઢ્યું તેને માલમાં મુક્યું અને તે માલ ટેકરી ઉપર હતો. ફરી અગ્નિ આવી ને તેને બાળ્યો. [હજરત ફરમાવે છે] અમારી આગળ કોઇને માટે ગનીમતનો માલ [લુટ] હલાલ નહોતો [અમારે માટે હલાલ થયો] આ આટલાં માટે કે અલ્લાહે અમારી કમબેરી તથા અમને અશક્ત બેયા તો તેને અમારે માટે પવિત્ર કરી.

ફાયદો આ પેગમ્બર હજરત યુશા બીન નૂન(અલે)હતા. હજરત મુસા(અલે) ના ખલીફા. શામના મુલકમાં અરીહા શહેરમાં જુમઆને દિવસે લડાઇ થઇ હતી. ખોદાએ તેમની દોઆથી સૂર્યને લડાઇના ફતેહ થવા સૂચી રોકી રાખ્યો હતો. હજરત યુશાએ(અલે)નવા વિવાહવાળાને તથા નવું ઘર બાંધનારને તથા વિયાનારાં જન વરોના માલિકોને એટલાં માટે લીધા નથી કે તેઓનું દિલ ત્યાં લાગેલું રહેશે જેથી તેઓ સારી રીતે જોહાદ કરી શકશે નહીં. આથી જણાયું કે જોહાદ કરવો ખુદ્દા દિલવાળા, વગર વલગણ રાખનાર લોકોથી સારી રીતે થઇ શકે છે. આગળી ઉમ્મતોમાં ચલણ હતું કે કુરબાની તથા ગનીમતના માલને આસમાની આગ આળતી અને કબૂલ થવાની આજ નિશાની હતી. ગનીમતનો માલ લેવો તેઓને હલાલ નહોતો, ઉમ્મતે મોહમ્મદી માટે હલાલ થયો છે.

૧૬૯૩ મુસલિમમાં બાબર[રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ચહુદો પર લાનત કરે. તેઓએ પોતાનાં પેચ્ચ રોની કબરોને મસજીદ બનાવી. (સિન્દહાની જગ્યા બનાવી *

૧૬૯૪ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન

* જ્યારે પેગમ્બરોની કબરોને સિન્દહાની જગ્યા બનાવતું લાનતનું કારણ થયું તો વલીયોની કબરોને સિન્દહાની જગ્યા બનાવવી વધારે લાનતનું કારણ થયું અને જ્યારે સિન્દહાની જગ્યા કે મસજીદ બનાવ્યાથી લાનત થાય તો સિન્દહા કરનાર પર કેટલી લાનત થવી જોઇએ. અલ્લાહ મુસલમાનો ને શિકંતા કાઢેથી બચાવે. આમીન. આ. મો.

અબ્બાસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તેઓ પર લાનત કરે. તમે બહુ, ખોદાની કસમ તેઓએ બપર્યું છે કે તેઓએ [ઇબરાહીમ તથા ઇસમાઇલ]કદી તે તીરેથી ફાલ જોઇ નથી.

ફાયદો મક્કાના મુશરેફા પાસે ત્રણ તીર હતા. એક પર લખાયું હતું ખોદાએ હુકમ આપ્યો બીજા પર લખાયું હતું ખુદાએ મનાઇ કરી ત્રીજે ખાલી હતો. તો જ્યારે તેઓની આગળ કોઇ કામ આવતું જેમકે સફર કરવી અથવા નકાહ કરવો તો તે તીરેથી ફાલ લેતા હતા. જે હુકમનો તીર પ્રથમ હાથમાં આવતો તો તે કામ હતાં. અને જે મનાઇનો તીર નીકળતો તો તે કામથી દૂર રહેતા. પણ જે ખાલી તીર નીકળતો તો કેટલાક દિવસ થાળી જતા. ફરી એવીજ રીતે ફાલ જોતા. જ્યારે મક્કા ફતેહ થયું તો હજરતે(સલ)જેયું કે હજરત ઇબ્રાહીમ તથા હજરત ઇસમાઇલ (અમે) ની બે તસવીરો છે અને તેમના હાથમાં પણ ફાલના તીર છે. ત્યારે હજરતે (સલ)આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુશરેફાને સારી રીતે જણાયું છે કે આ જુજુરગો આ કામ કદી કરતા નહતા તોપણ એ લોકો પોતાના ફૂરથી તથા ખોદા તરફ જુહી વાત લગાડવાથી અટકતા નથી એવીજ તરેહ આ ઉમ્મતના બહેલ લોક અલી મુરતજા [રદી]ની તસવીર વગર દાદીની બનાવે છે. અને ઇબ્રાહીમ કાસિમની સાયફ[બરી]અને ગોસુલ આજમની મેધી કાઢે છે. અને જુઓ તો તેઓ સારી રીતે જાણે છે કે આ ખુલ્લી બનાવટ છે તે જુજુરગો આ બેહુદા વાતોથી પાક છે.

૧૬૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષે કહ્યું કે જરૂર હું આજ રાત્રે સદકા કરીશ. ફરી તેણે પોતાનો સદકા કાઢ્યો અને તેને એક વેશ્યાના હાથમાં મુક્યો ફરી મવારના લોકો વાત કરવા લાગ્યા કે વેશ્યા ને આજ રાત્રે સદકા મળ્યું ફરી તેણે કહ્યું આ અલ્લાહ તારેજ માટે સ્તુતી છે જેવાને સદકા કરવા પર જરૂર હું સદકા કરીશ. ફરી તેણે સદકાને કાઢ્યો અને તેને તવગરની હાથમાં મુક્યો.

તો સવારના બોલવાની આવી કરવા લાગ્યા કે દોહતવામાં પર સદેકા થયો ફરી તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ તારીફ છે તાલેવાનને સદેકા આપવા પર જરૂર હું સદેકા કરીશ. ફરી તેણે સદેકા કાઢ્યો ને એક ચોરના હાથમાં મુક્યો તો લોકો સવારના બોલવા લાગ્યા કે ચોરને સદેકા મળ્યો. તારે તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ હુદ્દ છે જનીમાને તવગરને અને ચોરને સદેકા આપવા ઉપર. ફરી તેની પાસે આવીને કહેવાયું તું જાણ તારી ખેરાત કબૂલ થઇ છે. વેસ્યાની ખેરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી તે તે સદેકાનો ખાલ લઇને હરામ કારીથી રોઢાશે. અને તાલેવાનની ખેરાત તે કદાપી એથી ઘડા દેશે. અને ખોદાએ જે તેને આપ્યું છે તેને તે ખરચ કરશે. અને ચોરની ખેરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી એ ખેરાતને લીધે ચોરી કરવાથી રોઢાશે.

ફરથેદા આ હદીસથી જણાયું કે ખેરાત સદેકાનો સવાખ નિરર્થક [નફામો] જતો નથી. અમર નો અમળ્ય પછે ખેતોકા ખરચાયો હોય પણ નૈયત ચોખ્ખી નેહીએ.

૧૬૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરિ[રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું કે એક પુરૂષે કદી કાષ નેપી કરી નહતી તેણે પોતાની અલ્લાહ [પિતાના લોકો] ને કહ્યું ત્યારે તે મરે તે તેને બાળશે. ફરી તેની અડધી રાખ ખુશીમાં અને અડધી દરીયામાં ઉતારશે જોદાના કસમ જે અલ્લાહે તેના પર તંગી કરે તો તે એવો અમળ્ય કરશે કે તેઓ અમળ્ય તમામ જહાનમાંથી કાઢીને કરશે નહિ ફરી ત્યારે તે મર્યો તો તેઓએ તેના કહેવા પ્રમાણે કહ્યું તો અલ્લાહે ખુશીને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે બેયું કહ્યું અને દરીયાને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે બેયું કહ્યું. ફરી અલ્લાહે કહ્યું તે શા માટે કહ્યું? તેણે કહ્યું એ મારા પશ્વરેજીવાર તારા ડરને લીધે. અને તું ઘણું જાણનાર છે. તો અલ્લાહે તેને બખશયો.

ફરથેદા આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહનો

જોદા પોતાની કસરનો ઇક્રાર એ સુનાહ બોખાર માં તે વખતના પેગમ્બર હોય અમર અવાખમા ફિરશતો હોય. શા. મો.

માફ થવાનું કારણ છે.

૧૬૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરિ[રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું કે સોલેમાન ખીન ટાગેદે કહ્યું આજ રાત્રે જરૂર હું સો સ્ત્રીઓ પાસે ફરીશ (એટલે તેઓથી સંગભોગ કરીશ) તેમાંની દરેક સ્ત્રી એક છોકરો જણશે જે અલ્લાહના માર્ગમાં જેહાદ કરશે. તો ફિરસ્તાએ તેને કહ્યું તું ઇનશાઅલ્લાહ કહે. પણ તેણે કહ્યું નહીં અને ભૂલી ગયો. ફરી તે સો સ્ત્રી અડ્યું માણસ જણી હજરતે [સલ] ફરમાવે છે કે જે તે “ઇનશા અલ્લાહ” કહેતો તો કસમ પૂરી થતો તથા તેની ગરજ પૂરી પડવાની વધુ આશા થતો. એકારવાયતમાં [સિ] સ્ત્રીને બદલે નિયું છે અને એક રિવાયતમાં સિનેર છે.

ફરથેદા ત્યારે લોકોએ જેહાદમાં સુસ્તી કરી ત્યારે હજરત સોલેમાને ઘણી જોશદની આશા કરી કે જેહાદ માટે બંજોની ગરજ રહે નહીં. પણ ઇનશાઅલ્લાહ કહેવાનું ભૂલી ગયા. મુરાદ પૂરી પડી નહીં. આથી જણાયું કે ત્યારે કાષ કામનો ઇન્દો કરે તો ઇનશાઅલ્લાહ જરૂર કહેવું નેહીએ. કારણ કે ખોદાની મદદ વગર આદ-માથી કાષ કામ થઇ શકતું નથી. ફરી તે પેગમ્બર હોય, વલી હોય હકીમ હોય પાદશાહ હોય.

૧૬૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ ખરઆ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું કે જેલેખીમે સાતને કતલ કર્યા ફરી કાફિરોએ તેને કતલ કર્યો. આ મારો છે અને હું તેનો છું. આ મારો છે અને હું તેનો છું.

ફરથેદા જેલેખીય એક સહાબીનું નામ હતું હજરતે (સલ) કાષ લગાઇમાં બેયું કે કાફિરોની સાત લાસોની પાસે તેની લાસ પડી છે ત્યારે હજરતે (સલ) તેમની ફજલતમાં આ હદીસ ફરમાવી ફરી હજરતે (સલ) પૂર ખ્યારથી તેમના માથાને પોતાની ગાદ [ખોળા]માં લીધું તે પછી કબરમાં દફન કર્યા.

૧૬૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરિ[રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે પેગમ્બરમાંથી કાષ પેગમ્બરને એક કાડીએ અટકા દીધો તો તેણે હુકમ કર્યો જે

ક્રીડીયોનું ઘર બળાયું. તો અલ્લાહે તેનાં તરફ વહી મોકલી કે તને એક ક્રીડીએ ચટકા આપ્યો અને તરખીલ કરનાર એક ટોલાને તે બાચું.

ફાયદો હજરત મુસાએ (અલે) અલ્લાહની જનાબમાં અરજ કરી તો અલ્લાહ તું ગુનેહગારોની વસ્તીયોને હલાક કરે છે અને જુઓ તો તેઓમા નેક લોક પણ હોય છે. ખોદાએ હજરત મુસા (અલે) ની સમજુતી ચાહી, હજરત મુસા (અલે) ને ગરમી ઘણી જણાઈ ગઈ એક આડના છાયામાં જઈ સૂતા. ત્યાં એક ક્રીડીએ ચટકા આપ્યો, હજરત મુસાએ ક્રીડીનું ઘર(દર) બળાવ્યું, ત્યારે ખોદાએ ફરમાવ્યું તે એક ક્રીડીની કચ્છરમાં સર્વ ક્રીડીયોને જેઓ અલ્લાહની યાદ કરતી હતી શા માટે બળાવી ?

૧૭૦૦ બોખારીમાં ઇમરાન ખીન હોસૈન (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ હતા અને તેના મિવાય કાંઈ ચીજ નહતી. અને તેનું અરશ પાણી પર હતું અને તેણે લોહ મહકુજમાં દરેક ચીજને લખી ફરીતેણે આસમાનો અને ઝમીનને બનાવ્યાં

ફાયદો ઇમરાન ખીન હોસૈન (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ)ની પાસે હું હતો એટલામા યમનના લોક આવ્યા તેઓએ કહ્યું ઓ હજરત! (સલ) અમો દીનને પૂછવા આવ્યા છીએ. અને અમે આ વાત પૂછીએ છીએ કે આ જહાનથી પ્રથમ શું હતું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલામાં કાંઈએ મને કહ્યું કે તારૂં જાંટ છુટી ગયું. હું ઉઠતી પાછળ ગયો તે મજલીસ બરખાસ્ત થઈ. બે હું ત્યાં રહતે તો આથી ઘણો લાલ જણાતે. આ હદીસથી જણાયું કે એક વખત એવો હતો કે ખોદાની પાક ગત ભવાય કાંઈ ચીજ નહોતી ન અરસ હતું ન પાણી ન લોહ મહકુજ ન આસમાન અને ન જમીન તે પછી ખોદાએ અરશને પાણીપર રાખ્યું અને જે જે આ જહાનમાં કરવાનું ધારેલું હતું તે લોહ મહકુજમાં લખ્યું. તે પછી આસમાન ઝમીન બનાવ્યાં. આ હદીસથી સાદ જણાયું કે યુનાની હકીમો જે કહે છે કે આસમાન ઝમીન અનાદી (કદીમ) છે તે ખોટું છે, માણસની અદપ બુધ્ધિ એને

સમજી શકતી નથી. નખી માસૂમની વાત પર અકીલે રાખવો બેધએ.

૧૭૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ સ્ત્રી હતી તેઓની સાથે તેઓના બે છોકરા હતા. વડે આવીને બેમાંની એક સ્ત્રીના છોકરાને લઈ ગયું તો તેણી એ પોતાની સાથવાળીને કહ્યું તારાજ છોકરાને વડે લઈ ગયું છે. અને બીજાએ કહ્યું તારાજ છોકરાને વડે લઈ ગયું છે, ફરીતે બંને દાઉદ (અલે) પાસે ફરીયાદ લાવી. તો દાઉદે મોટીના લાલમાં ચુકાદો આપ્યો. ફરી તે બંને સોદેમાન ખીન દાઉદ (અલે)ની પાસે આવી અને તેમને આ લાલ બચાવ કર્યો. તો સોદેમાને કહ્યું મને છરી આપો હું એના બે તુકડા કરું છું. ત્યારે નાનીએ કહ્યું નું કતલ નહી કર અલ્લાહ તારાપર રહમ કરો એ છોકરા મોટીના છે એટલે હવે હું દાવો કરતી નથી બીજાને આપો ત્યારે તેમણે તે નાનીને અપાવ્યા,

ફાયદો હજરત સોદેમાને (અલે) નાનીને એટલા માટે અપાવ્યા કે તેણીને દુઃખ થયું તેણીએ છોકરાને કાપવું પસંદ કર્યું નહી. તો જણાયું કે તે છોકરા તેનોજ હતો અને બે મોટી સ્ત્રીના હોતા તે તેના કાપવાપર રાજ થતે નહી. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે ગવાહ નહોય તો હકીમને લાજમ છે કે કરીના તથા કિયાસ (અનુમાન) ઉપર અમલ કરે.

૧૭૦૨ મુસાલમમાં અબુ સહદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્ખાઈલમાં એક સ્ત્રી ડીગણી હતી. તે બે લાંબી સ્ત્રીઓ સાથે ચાલતી હતી, તેણીએ લાકડાના બે પગ (પાવડી) બનાવી પહેર્યાં અને એક પોલ સોનાની વીડી બનાવી તેમાં કસ્તુરી ભરી અને તે તો ઘણી ઉમદા ખુશખો છે ફરી તે બંને સ્ત્રીઓ સાથે ચાલી તો લોકોએ તેણીને ઝાળખી નહીં ફરી તેણીએ પોતાના હાથથી આવી રીતે ઇશારા કર્યો. આ હદીસના રાવી સોખાએ પોતાનો હાથ ઝાડ્યો (એટલે તે સ્ત્રીના ઇશારા કરવાની મીસાલ બચાવ કરી.)

ફાયદો તે સ્ત્રીએ પાવડી એટલા માટે પહેરી

કે લાંબી જીજ્ઞાસા. અને કસ્તુરીને લોકો તરફ એટલા માટે મેહકાવી કે ખુશખોને લીધે લોક તેની તરફ ધ્યાન આપે. આ હદીસમાં ઇશારો છે કે જ્યારે બીતર બગડેલું હોય તો જાહેરની બનાવટ કંઈ વિસાતની નથી.

૧૭૦૩ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્લામમાં પેગમ્બરો સરદાર તથા હાકિમ બન્યા કરતા હતા, જ્યારે કોઈ નખી ફેત થતો તો તેની જગ્યા ખીજો નખી થતો. અને ખચીત મારી પછી કોઈ નખી નથી પણ મારી પછી ખલીફા થશે અને તે ધણી થશે સહાબાએ કહ્યું તો આપ અમને શો હકમ ફરમાવો છો? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે પ્રથમ હાકિમની બેચત (કરાર) પૂરી કરો ફરી ખીજની. તેઓના હક્કને અદા કરો. કારણ કે અલ્લાહ તેઓને રહ્યત રાખવાનો હાક પૂછનાર છે. ફાયદો એટલે જગતનો બંદોબસ્ત તથા સુધારો હાકિમ વગર થઈ શકતો નથી. આંગળી ઉઠાવતાં તો પેગમ્બરોથી બંદોબસ્ત થતો હતો આ ઉમ્મતમાં ખલીફાઓથી થશે. માટે તેઓની તાબેદારી સર્વ મુસલમાન ઉપર વાજેબ છે. જો હાકિમ રહ્યતના હક્કમાં કસર કરે તો તેથી ખોદા સમજી લેશે.

૧૭૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્લામના ગોસલ કરતા હતા અને એક ખીજની નગનતાને જોતા હતા અને મૂસા (અલે) એકલા ગોસલ કરતા હતા. તેઓએ કહ્યું ખોદાની કસમ મૂસા અમારી સાથે નહાતા નથી તેમને બાદ ખાલ (ખુશીયો મોટા થવા)ની ખીમારીજ રોક છે. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે મૂસા [અલે] એકવાર ગોસલ કરવા ગયા ફરી પોતાના કપડાને એક પત્થર પર મુક્યું તો તે પત્થર તેનું કપડું લઇને નાઠો. હજરત ફરમાવે છે કે મૂસા (અલે) તેની પાછળ આવી રીતે કહેતા હોય્યા એ પત્થર માફ કપડું, એ પત્થર માફ કપડું તે એટલાં સ્ત્રી કે બની ઇસ્લામમાં તેમની નગનતા તરફ નજર કરીને કહ્યું ખોદાની કસમ મૂસાને કોઈ ખીમારી નથી ફરી તે પત્થર થોડો તો એટલાં સ્ત્રી કે સારી

રીતે તેમના તરફ નજર થઈ હજરત [સલ] ફરમાવે છે કે મૂસાએ (અલે) પોતાનું કપડું લીધું અને પત્થરને મારવા લાગ્યા:

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે જે કોઈ અહલે હકક પર તોહમત મુકે છે ખોદા તેને શરમિન્દો કરે છે. અને જણાયું કે એકાંતમાં નાગા નહાવું દુસ્ત છે.

૧૭૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોરેજ એક પુરૂષ ભગત (આમેદ) હતો તેણે એક ઇલાહત ખાનું બનાવ્યું તેમાં તે હતો. ફરી તે નમાઝ પઢતો હતો એવામાં તેની મા આવીને કહ્યું ઓ જોરેજ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારીમાં પૂકારે છે અને હું નમાઝમાં છું, ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તો તે ચાલી ગઈ. ફરી ખીજો દિવસે તે નમાઝ પઢતો હતો અને તેની મા આવીને કહ્યું ઓ જોરેજ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પુકારે છે અને હું નમાઝમાં છું ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો તો તે ચાલી ગઈ, ફરી જ્યારે કાલ થઈ તો તે તેની પાસે આવીને કહ્યું ઓ જોરેજ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પુકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તો તેણીએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ ન્યાં સ્ત્રી એ વેસ્થાનું મોં નહીં જીએ તું એને મોત નહીં આપતો ફરી બની ઇસ્લામમાં જોરેજની તથા તેની બંદગીની ચરચા થઈ અને એક સ્ત્રી વેસ્થા હતી જેની ખુશસરતી જરણુલ મસલ હતી [દાખલો આપવામાં આવતી હતી] તેણીએ કહ્યું જો તમે ચાહો તો હું તેને ફંદામાં લઉં, હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે ફરી તે તેની આગળ આવી તો તેણે તેની તરફ કંઈ નજર કરી નહિ. ફરી એક ચરાવનાર જે તેના બંદગીખાના નજીક આવ્યા કરતો હતો તેની પાસે તે આવી ને તેને પોતાપર શાકમાન કર્યો ને તે તેણી પર ચઢ્યો જેથી તે ગર્ભવતી થઈ. ફરી જ્યારે તે જણી તો તેણીએ કહ્યું આ જોરેજનું છે. ફરી લોકો તેની પાસે આવ્યા તેને ઇલાહત ખાનાથી ઉતાર્યો તેના ઇલાહત ખાનાને પાંચુ અને તેને મારવા લાગ્યા.

તેણે કહ્યું તમને શું થયું? તેઓએ કહ્યું તે આ વેશ્યા સાથે વ્યભિચાર કર્યો છે. અને તે તારાથી બાળક જન્મી. જોરેજે કહ્યું તે બાળક ક્યાં છે? ફરી તેઓ તે બાળકને લાવ્યા. જોરેજે કહ્યું મને તમો છોડા હું નમાઝ પઢું. ફરી તેણે નમાઝ પઢી. ત્યારે તે નમાઝ પઢી રહ્યો તો તે બાળક લવાયું તેણે તેનું પેટ ઠાકીને કહ્યું આ બાળક તારો બાપ ફાણુ છે? બાળક બોલ્યું ફલાણુ ભરવાડ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે ફરી તો તે સઘળા જોરેજ પાસે આવ્યા અને તેને ચુમ્બન કરવા લાગ્યા, તેને પંખાળવા લાગ્યા. અને કહ્યું અમો તારૂં બંદગીખાનું સોનાનું બાંધી આપીએ? તેણે કહ્યું નાં, જેવું હતું તેવું માટીનું બાંધી આપો. અને એક છોકરા પોતાની માનું દુધ પીતો હતો. એટલામાં એક સારાં કપડાંવાળો મજબુત પુરૂષ સ્વારી પર સ્વાર થઇને આવ્યો, ત્યારે તેની માએ કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એવો કર, ફરી તે છોકરાએ છાતી છોડી અને તે પુરૂષ તરફ ફર્યો. ફરી તેની તરફ નજર કરીને કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં બનાવ. ફરી તે છાતી તરફ ઝુક્યો અને ધાવવા લાગ્યો. અબુ હેરેરા કહે છે કે હું હજરત (સલ) તરફ જોતો હતો તેવણુ તે ધાવવાની તરેફ બતાવતા હતા. પોતાની આંગળી મોંમાં નાંખી ચૂસતો હતો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો એક લોંડીને લઇને નીકળ્યા અને તેઓ તેણીને મારતા હતા અને કહેતા હતા તે ઝીના કરી છે ચોરી કરી છે. અને તે કહેતી હતી, અલ્લાહ મને બસ છે અને તે માંડે કામ બજાવનારું (વકીલ) છે. ત્યારે તે છોકરાની મા બોલી આ અલ્લાહ મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર. ત્યારે તે છોકરાએ ધાવવું છોડી તેણીના તરફ નજર કરીને કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. ફરી આ જગ્યા બંને મા દીકરામાં વાતચીત થઇ. તેની બોલકી * માએ કહ્યું સારી હાલતવાળો પુરૂષ આવ્યો ને મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો કર.

* બોલકી એ “હલકા” શબ્દનો તરજુમો છે. પણ શરહ મશારીકમાં એ શબ્દનો તરજુમો કંઈ માળો વાળો કર્યો છે. આ મા.

તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું એના જેવો મને નહીં કર. અને આ લોંડીને લઇને તેઓ આવ્યા તેઓ તેને મારતા હતા અને કહેતા હતા તે ઝીના કરી ચોરી કરી તો મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. તે છોકરાએ કહ્યું ખચીત તે પુરૂષ મલેમ હતો જથી મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો નહીં કર. અને ખચીત આ લોંડી માટે તેઓ કહે છે તે ઝીના કરી પણ તેણીએ ઝીના કરી નથી અને તે ચોરી કરી પણ તેણીએ ચોરી કરી નથી. માટે મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર.

ફાયદો અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ બાળકો સિવાય કોઈ બાળક બોળામાં બોલ્યું નથી. એક ઇસા બીન મરયમ ફરી આ હદીસ ફરમાવી અને એ બાળકોના બોલવાને વર્ણવ્યું તો ત્રણ છોકરાઓનું બોલવું સિદ્ધ થયું.

૧૭૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં સલમા બીન અકવા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજને દિવસે અમારા સ્વારોમાં બેહતર અબુ કતાદા છે, અને અમારા પેદલ ચાલનારાઓમાં બેહતર સલમા છે” જુદેદ થી પાછા ફરતી વેળા હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જુદેદ એક નેહેરનું અથવા એક ગામનું નામ છે. અબુ કતાદા તથા સલમા અનસારી સહાબા છે. હજરતે (સલ) તેઓની સીપા-ઇગરી તથા હિસ્તાદીની તારીફ કરી.

૧૭૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ હતો જે લોકોને કરજ આપતો હતો. અને પોતાના ગુલામને કહેતો હતો કે ત્યારે તું નાદાર પાસે બંધ તોં દરગુજર કર્યા કર. (એટલે સખતીથી માંગણી કરવી નહી) કદાપી ખોદા પણ અમારેથી દરગુજર કરે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણે અલ્લાહની શુકા-કાત કરી (મયો) તો અલ્લાહે તેનાથી દરગુજર કરી.

ફાયદો એટલે મરવા પછી તેના પર અજાણ કર્યો નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે જે

અખુલક ઉપર સખી કરતો નથી તે પર ખોદા સખી કરતો નથી.

૧૭૦૮ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જકરીના સુધાર હતા.

ફાયદા આ હદીસથી જણાવું કે ધંધો અને પેશા કરવો કંઈ એમની વાત નથી. એટલું જ નહીં પણ ધંધામાં રહેતું મરદ માટે હુનર છે. જેથી પોતાનાં બાળ બચ્ચાંઓની ખચર લઈ શકે. અને માંગવાની જરૂરત (ધિક્કાર)થી બચે.

૧૭૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પલેગ અગળ્ય હતી, અલ્લાહ પોતાના બંદાઓમાંથી જે પર આહે તે પર મોકલે છે. ફરી અલ્લાહે તેને ઈમાનવાળાઓ માટે રહમત કરી છે. કાઠ પણ બંદો જે ગામમાં પલેગ (તાજિન) હોય ત્યાં હોય અને તેમાં સંચર કરીને થોભી રહ (ધીરજ રાખીને) સવાળની આશા કરીને ત્યાંથી નીકળે નહીં, તે જાણે છે કે અલ્લાહે જે લખ્યું છે તે સિવાય કંઈ તેને લાગતું નથી તો તેને માટે શહીદનો સવાળ છે,” હજરત આએશ (રદી) એ બ્યારે તાજિન (પલેગ) વિષે હજરત (સલ) ને પૂછ કરી ત્યારે તેમણે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદા એટલે તાજિન આગળી ઉમ્મત ઉપર અગળ્ય હતી અને ઉમ્મતે મોદમ્મદી માટે રહમત છે. જે કાઠ તાજિનમાં ધીરજ રાખે શહીદથી નહીં નીકળે તકદીરનો એતેકાદ કાબે અને તાજિનના દુઃખથી મરશે તો તે શહીદિમાં લખાશે. જે શહેરમાં પલેગ થાય ત્યાંના લોકોને ત્યાંથી નીકળવું ફરસ્ત નથી. અને બીજા શહેરવાળાઓને તે શહેરમાં આવવું જોઈએ નહીં.

૧૭૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્દોળ ખીન-અબ્દુલ્લાહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારેથી આગળ એક પુરૂષ હતો તેને જખમ હતો જેથી તે ગભરાયો ને છરી લઈને પોતાનો હાથ કાપ્યો જેથી તેનું ખૂન બંધ પડ્યું નહીં તે એટલાં સુધી કે તે મરી ગયો. તો અલ્લાહ તાલ્લએ ફરમાવ્યું સારા

બંદાએ પોતાનો જાન આપવામાં જલદી કરી માટે મેં તેના પર જનત હરામ કરી છે.*

૧૭૧૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ સખદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારાથી પ્રથમ એક પુરૂષ હતો જેણે નવાણું જાન માર્યા ફરી જમીન ઉપરના ધણા વિદ્વાનની પૂછ કરી તો લોકોએ એક રાહેબ (દરવેશ)ને બતાવ્યો. તો તેણે તેની પાસે આવીને કહ્યું કે તેણે નવાણું જાન કતલ કર્યા છે તો શું તેને માટે તોળા છે? તેણે કહ્યું કે નહીં. ત્યારે તેને કતલ કરીને પૂરા સો કર્યા. ફરી તેણે જમીન ઉપરના ધણા વિદ્વાનની પૂછ કરી. તો લોકોએ એક વિદ્વાન પુરૂષને બતાવ્યો તો (તે આલિમ પાસે આવીને) તેણે કહ્યું કે તેણે સો જાન કતલ કર્યા છે, શું તેને માટે તોળા છે? તે આલિમે કહ્યું તે પુરૂષ વચ્ચે અને તોળા વચ્ચે ઢાણ આડે આવે છે? (એટલે તોળાને કાઢ શકનાર નથી) ફલાણી ફલાણી જમીન તરફ તું જા તેમાં કેટલાક લોકો અલ્લાહની બંદગી કરે છે તું પણ તેઓની સાથે અલ્લાહની બંદગી કર, અને તારી જમીન તરફ પાછો નહીં ફર. કેમકે એ ખરાબ જમીન છે. ફરી તે આલ્યો, બ્યારે તે અડધે રસ્તે પહોંચ્યો તો તેનું મોત આવી લાગ્યું. તો તેના વિષે રહમતના ફિરસ્તા તથા અગળ્યના ફિરસ્તા અઝગ્લા લાગ્યા રહમતના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું એ તોળા કરીને ફિલથી ખોદા તરફ લાગીને આવ્યો છે. અને અગળ્યના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું ખચીત એણે કંદી કાઠ ભડું કામ થયું નથી. ફરી તેઓ પાસે એક ફિરસ્તા માણસની શિકલમાં આવ્યો. ફિરસ્તાઓએ તેને પંચ બતાવ્યો. તેણે કહ્યું બને જમીનોની વચ્ચે માપણી કરો, ફરી એમાંથી જેની તરફ પાસે હોય તેને તે લાએક છે, ફરી તેઓએ માપણી કરી તો જે જમીનનો તેણે વિચાર કર્યો હતો તેને તે પાસે થયો જેથી તેને રહમતના ફિરસ્તાઓએ કબજે કર્યો” અને એક રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહે આ જમીનને વહી કરી કે તું દુર થા અને આ જમીનને વહી કરી કે તું પાસે થા.” બોખારીની રિવાયતમાં

* આથી જણાવું કે આપ ધાત કરવો મોટું પાપ છે. હમામ અણુ હરીફાં તેના જનાજા પર નમાઝ પઢવી ફરસ્ત નહીં. શા. યા.

છે " તે છાતીના ખલે તોખાની જમીન તરફ સર-
ક્યો (એટલે મરતી વેળા બંને જમીનોની વચ્ચે
હતો છાતીથી સરકીને તે તરફ પાસે થયો.)

ફાયદો આ હદીસથી ફતવાક ઉમદા ફાયદા
સિદ્ધ થાય છે (૧) મોટા ગુનાહથી તોખા
કરવી મકબુલ છે (૨) જ્યાં ગુનાહ કર્યો હોય
ત્યાંથી હિજરત કરવી મુસ્તહબ છે કે જેથી
ખુરા સાથીઓની સંગ ફરીથી તેને ખલામાં નાંખે
નહીં (૩) ફિરસ્તાઓને હલમે ગેખ નથી જે તેઓ
ને ગેખ હતે તો અબ્નખના ફિરસ્તા તકરાર
કરતે નહીં (તથા લવાહ કરી જમીન માપવાની
જરૂરત પડતે નહીં.) (૪) વાદી પરતીવાદીએ
લવાહ (હકમ કરવો) દુરસ્ત છે (૫) અદલાહની
રહમતની કંઈ હદ નથી. અહીં બંદોએ આખખા
દિલથી તોખા કરી ત્યાં રહમત અને ખખશીશનો
દરયો નેશમાં આવ્યો.

૧૭૧૨ મુસલિમમાં સોલૈય (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારેથી
આગળ એક રાગ્ન હતો અને તેનો એક
બદુગર હતો. જ્યારે તે ઘરડો થયો તો તેણે
રાગ્નને કહ્યું હું છુદ્ધો થયો છું. માટે મારી પાસે
એક છોકરા મોકલ જેને હું બદુ શીખવું.
ફરી તેણે તેની પાસે એક છોકરા મોકલ્યો જેને
તે બદુ શીખવતો હતો જ્યારે તે છોકરા જતો
તો તેના માર્ગમાં એક દરવેશ હતો તેની પાસે
મેસતો અને તેની વાતો સાંભળતા જે તેને
પસંદ પડતી હતી જ્યારે બદુગર પાસે આવતો
તો દરવેશ પાસે જવું થતું અને તેની પાસે
મેસતો ફરી જ્યારે તે બદુગર પાસે આવતો તો
તે તેને મારતો જેની શિકાયત (ફરયાદ) દરવેશ
પાસે એણે કરી, દરવેશે કહ્યું જ્યારે તું બદુ-
ગરથી ડરે તો તેને કહે મારા ધરવાળાએ મને
રોક્યો અને જ્યારે તું તારા ધરવાળાથી ડરે તો
હક મને બદુગરે રોક્યો. તો તે એવીજ રીતે
હોના હતો એવામાં એક કલાવર પ્રાણી
કેવર તેનું જવું થયું જેણે લોફાને (આવ બં
કરતાં) રોક્યા હતા. તે છોકરાએ કહ્યું આ જો
દેવસે હું પ્રાણીના કે બદુગર એક છે અથવા
દરવેશ એક છે. ફરી. તેણે પત્થર લીધો અને
કહ્યું આ અદલાહ દરવેશનું કામ બદુગરના

કામથી તારી નજીક પ્યાઈ છે તો આ પ્રાણીને
કતલ કર કે લોફા ચાલુ થાય, ફરી તે જનવરને
પત્થર માર્યો. અને તેને મારી નાંખ્યું ને લોક
ગયા. ફરી તે છોકરા દરવેશની પાસે આવ્યો
અને તેને કીસ્સો બયાન કર્યો. દરવેશે કહ્યું
આ મારા પ્યા દીકરા! આવજે દીવસે તું
મારેથી અફજલ (એક) છે. તારી પદવી એટલે
પહોંચી છે જેને હું બેઠ રહ્યો છું. અને ખચીત
હવે તું ફસાશે (પરીક્ષામાં પડશે) પણ બ્યારે
તું ફસાય તો તારે માફ નામ બતાવવું નહીં
અને તે છોકરા આંધળાઓને કાદીઓને સાળ
કરતો હતો. અને લોફાની સર્વ બીમારીનો
હલાક કરતો હતો. ફરી રાગ્નને માથે બેસનાર
જે આંધળો થયો હતો તેણે એ હાલ સાંભળ્યો તે
તે છોકરા પાસે ઘણી બેટો (હદયા) લખને આવ્યો
અને કહ્યું બંને તું મને સાળે કરે (શિક્ષા આપે
તો આ સધળું તારું છે. તે છોકરાએ કહ્યું
ખચીત હું કાદને શિક્ષા આપતો નથી, શિક્ષા
તો અદલાહજી આપે છે, જે તું અદલાહ પર ઇમાન
લાવે તો અદલાહ પાસે હું દોષ્યા કરીશ તે
તને સાળે કરશે. ફરી તે અદલાહ પર ઇમાન
લાવ્યા અદલાહ તને સાળે કર્યો. ફરી તે રાગ્નની
પાસે આવ્યો અને જેવી રીતે તે બેસતો હતો
તેવી રીતે બેઠો. રાગ્નએ તેને કહ્યું તારી આંખ
ઢાણે ફરી આપી ? તેણે કહ્યું મારા પરવર-
દિગારે. રાગ્નએ કહ્યું શું મારા વગર તારો
બીજો પરવરદિગાર છે ? તેણે કહ્યું મારો અને
તારો પરવરદિગાર અદલાહ છે. ત્યારે રાગ્નએ તેને
પકડ્યો અને દુઃખ દેવા લાગ્યો. તે એટલા સધી
કે તેણે છોકરાનું નામ બતાવ્યું. ફરી તે છોકરાં
જુલાવાયો. અને રાગ્નએ તેને કહ્યું આ મારા પ્રિય
પુત્ર તારું બદુ એટલે દરજે પુગ્યું છે કે તું આ-
ંધળાઓને કાદીઓને સાળ કરે છે અને તું આ
કરે છે અને આ કરે છે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે તે
છોકરા મોકલો ખચીત હું સાળે કરતો નથી
તો તે તો અદલાહજી કરે છે ફરી તેને પકડ્યો અને
તેને દુઃખ દેવા લાગ્યો. તે એટલા સધી કે તેણે
તેને પકડ્યો. ફરી દરવેશ લાવતો તેને કહ્યું
તું તારા દાનથી ફરી બ. તેણે નકાર કર્યો. ફરી
કરવત મંગાવી અને દરવેશના માથાના સેંતા

પર રાખી તેને ઓરો, તે એટલાં સુધી કે તેના બે ફાડઆ પડી ગયાં ફરી છોકરો લવાશે. તેને કહેવાયું કે તું તારા દીનથી પાછો ફર તેણે નકાર કર્યો, તો રાજાએ તેને પોતાના સાથીઓ કેટલાક પુરોષોને સાંપો, અને કહ્યું કે એને ફલાણુ ફલાણુ પર્વત તરફ લઈ જાઓ અને એને તે પર્વત ઉપર ચઢાવો. ફરી જ્યારે તમે પર્વતની ટોચ (સિખર) પર જાઓ તો જો તે પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક નહીં તો એને ફોડો. ફરી તેઓ એને લઈ ગયા. અને પહાડ પર ચઢાવ્યો. તો તે છોકરાએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે તું આહે તેમ તું મને એઓથી બસથા [એટલે એઓના શરથી બચાવ] તે પહાડે તેઓને ઘણા લલાવ્યા જેથી તેઓ પડી ગયા. અને તે છોકરો રાજા પાસે ચાલતો આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓનો શું હાલ છે? એણે કહ્યું મારા તરફથી અલ્લાહ તેઓને બસ પડ્યો. ફરી તેણે તે છોકરાને પોતાના સંગવાળા પુરોષોને આપ્યો અને કહ્યું કે એને લઈ જાઓ. ફરી એને એક નાવડીમાં બેસડાવો અને જ્યારે સરફતી વચ્ચે જાઓ તો જો એ પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક નહીં તો એને દરયામાં નાંખો. ફરી તેઓ તેને લઈ ગયા. તે છોકરાએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું જેવી રીતે આહે મારા તરફથી તું તેઓને બસ થા. ફરી તે નાવડી તેઓને લઈને ઉધી થઈ જેથી તેઓ ડુબ્યા અને તે ચાલતો રાજા પાસે આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓ શું કરે છે (એટલે તેઓનો શાહાલ છે?) છોકરાએ કહ્યું અલ્લાહે મને તેઓની છુરા-ધથી બચાવ્યો. ફરી તેણે રાજાને કહ્યું હું તને જે કહું તે પ્રમાણે જ્યાં સુધી કરશે નહીં ત્યાં સુધી તું મને મારનાર નથી. રાજાએ કહ્યું તે શું છે? તેણે કહ્યું તું લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કરશે અને મને થાંભલા પર સુળી દેશે. ફરી તું મારી તીરની થેલીથી એક તીર લેશે અને તે તીરને કામ-હીની વચ્ચે રાખશે અને કહેશે બિસ્મિ-લ્લાહે રહિમ્બલ ગાલામ ફરી તું મને મારશે. જો તું એવી રીતે કરશે તો મને મારશે. ફરી તે રાજાએ લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કર્યાં. અને તેને એક થંભ પર સુળીએ ચઢાવ્યો અને તેની

તીરની થેલીથી તીર લઈ કામ-હીની વચ્ચે રાખીને કહ્યું બિસ્મિ-લ્લાહે રહિમ્બલ ગાલામ. ફરી તેને તીર માર્યો તો તે તીર લમણમાં લાગ્યો. છોકરાએ પોતાના હાથને તીર વાગેલી જગ્યા લમણપર રાખ્યો અને મરી ગયો. સારે લોકોએ કહ્યું આમના બે રહિમ્બલ ગાલામ ફરી રાજા પાસે કાંઈએ આવીને કહ્યું તને શી ખબર છે? જેની તું ભય રાખતો હતો ખોદાની કસમ તે તારી ભય તો તારા પર ઉતરી છે. લોકો ધમાન લાવ્યા છે. રાજાએ માર્ગોને માથે ખાડા ખોદવાનો હુકમ કર્યો. ફરી ખાડા ખોદાયા અને તેમાં ચેહ સળગાવી અને કહ્યું જે કાંઈ પોતાના દીનથી નહીં ફરશે તેને એમાં નાંખી અથવા તેને કહો કે પડ (તે ચેહમાં પડ) તો લોકોએ તેમ કયું. તે એટલાં સુધી કે એક સ્ત્રી આવી તેની સાથે બાળક હતું તે સ્ત્રી તેમાં પડવાથી પાછી હડી તો તે છોકરાએ કહ્યું ઓ મા! તું સખર કર કારણ કે તું સત્યપર છે.

ફાયદો આ હદીસમાં હકવાળા. બાતલ-વાળા, સખરની ફજાલત, અને અલ્લાહની હિદાયતનું બયાન છે. આ કિસ્સાને મુજમ-ર રીતે (સામડી રીતે) અલ્લાહ તબાલાએ સરા વસ્સામાં જાતીલ બોડજમાં વણ્યો છે.

૧૭૧૩ મુસલિમમાં મોઆવિયા બીન હકમ સોલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરોમાંથી એક પેગમ્બર લીડીયો દોરતા હતા. તો જેની લીડીયો તેમની માફક પડે તો ઠીક છે.

ફાયદો મોઆવિયા બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ને પૂછ્યું કે અમે કુદરતી હાલતમાં ઇસ્લામે ગેબ બતાવનાર પાસે જતા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હવે તેઓની પાસે જશો નહીં. ફરી મેં કહ્યું કેટલાક લોકો લીડીઓ પાડીને કંઈક હાલ બતાવે છે સારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અરબના કોઈકેની દરતુર હતી કે જ્યારે તેઓને કંઈ કામ કરવું હોય તો જલદી જલદી ઘણી લીડીઓ પાડતા. ફરી એમે લીડીઓ બેગલીને કાપતા જતા. છેવટે જો એ લીડીઓ ચૂલી જતી તો

તે કામને સાફ જણતા હતા. હદીસના આલેમોએ કહ્યું છે કે આ હદીસથી સિદ્ધ થયું કે (તેવી) લકીરો કાઢવી ફરસ્ત નથી કારણ કે લકીરો ખેંચવી તે પેગમ્બરનો મોજેઝા હતો તો તેને માફક ખીન લોકોથી થવું અશક્ય છે. કેટલાક નાદાન આ હદીસને ઈલામે રમઘનો આધાર ગણે છે. એ ખોટી વાત છે. કારણ કે તે પેગમ્બરનું લીટી દોરવું ખાતરી પૂર્વક જણાઈ શકતું નથી કે જેથી આ લીટીમાં અને તે લીટીમાં મઘતા પણું કે નહીં મઘતા પણું જણાય (અને જ્યારે તેને મઘતા પણું જણાય નહીં તો દુસ્ત નથી) અને ઘણી હદીસો તથા આયતોથી સિદ્ધ થાય છે કે ભવિષ્યની વાત ખાતરી પૂર્વક કાઢી નહીં શકતું નથી. અને તેને જણાવતો કાઢી દાખલ કરવાનો નથી. તો ખુદ્દી રીતે જણાવું કે ઇલામે રમઘ જરૂર અને નજુમ શરીઅનમાં કદી દુસ્ત નથી.

૧૭૧૪ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે આસમાનો અને જમીનના પેદા કરવા પૂર્વે પચાસ હજાર વર્ષ અલ્લાહે મખરૂકની તકદીરો લખી. હજરત (સલ્વ) ફરમાવે છે અને તેનું અરશ પાણી પર હતું.

ફાયદો જે કેંઈ ખોદાએ બનાવવું હતું તેને પ્રથમ લોહે મહકુજમાં લખ્યું ફરી તેની માફક જહાન ઉત્પન્ન કર્યું. આથી જણાવું કે પાણીની હસ્તિ આસમાન જમીનથી પ્રથમ છે.

૧૭૧૫ મુસલિમમાં જાબર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે તે જૂઠું કહ્યું તે અગ્નિમાં જશે નહીં. કેમકે તે બદર તથા હોદેબીયામાં હાજર થયા છે” હાતેય ખીન અબી બલતઆ (રદી)નો ગુલામ હજરત (સલ્વ) પાસે શિકાયત કરતો આવ્યો તે કહ્યું કે આ રસુલુલ્લાહ હાતેય જરૂર દોઝખમાં જશે. ત્યારે હજરતે (સલ્વ) તેને આ કહ્યું. આ હદીસથી સાફ સિદ્ધ થયું કે હજરત (સલ્વ)ના જે સહાબી જગે બદરમાં તથા જગે હોદેબીયામાં હાજર હતા તેઓ માટે દોઝખ હરામ છે. તેઓ ખચીત જ નતીજ છે. જગે બદરમાં ત્રણસો તેર સહાબી હતા. અને જગે હોદેબીયામાં પંદર સો હતા.

૧૭૧૬ બોખારીમાં ઉરવા ખીન ઝોમૈર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે સચ્ચે જુઠું કહ્યું પણ આ એક એવો દિવસ છે કે અલ્લાહ તેમાં કાળાને માન આપે છે. અને આ દિવસમાં કાળાને ગીલાફ પહેરાવાય છે.” એટલે સચ્ચેખીન ઝોગાદાએ (રદી)જ્યારે તેણે અણુ સુફ્યાન (રદી)ને કહ્યું આજનો દિવસ તે લડાઈનો દિવસ છે આજે કાળામાં લડવું હલાલ થશે. એ વાતની ખબર અણુ સુફ્યાને રસુલુલ્લાહ (સલ્વ) ને કરી. આ હદીસ મુરસલ છે (એટલે તામેઈને સહાબીનું નામ રિવાયતમાં વર્ણવ્યું નહીં) અને આ હદીસ હજરત આઝેશા (રદી)થી રિવાયત થઈ છે તેમણે નખી (સલ્વ)થી રિવાયત કરા છે.

ફાયદો બોખારીમાં પૂરો ફરસો આવી રીતે છે કે જ્યારે હજરત (સલ્વ) મક્કાને ફતેહ કરવા મદીનાથી આવ્યા તો આ ખબર કોરેશને પહોંચી તો અણુ સુફ્યાન, હકામ, અને ખોદેઈ હજરત (સલ્વ)ની સાગ કાઢવા નીકળ્યા હજરતના જાસૂસ તેઓને પકડી લઈ ગયા. અણુ સુફ્યાન મુસલમાન થયા. જ્યારે હજરતે (સલ્વ) કુચ કરી તો આ પાસ (રદી)ને ફરમાવ્યું કે તમે એક જગ્યા ઉપર અણુ સુફ્યાનને લઈને ઉભા રહો કે તે મુસલમાનોની ફોજને જુએ. તો અખ્યાસ તેમને લઈને ઉભા રહ્યા. અને હજરત (સલ્વ)નું લશકર નીકળવા લાગ્યું. અણુ સુફ્યાન દરેક ટોળાનું નામ પુછતા જતા હતા, અખ્યાસ ખતલાવતા જતા હતા. અણુ સુફ્યાન કહેતા હતા મને આ લોકોથી શું કામ ? જ્યારે એક મોકું ટોળું આવ્યું અણુ સુફ્યાને પૂછ્યું આ કોણ લોક છે ? અખ્યાસ કહ્યું આ અનસારી લોક છે તેઓના સરદાર તથા ઝંડાવાળા સચ્ચે ખીન ઝોગાદા હતા. સચ્ચે અણુ સુફ્યાનને કહ્યું આજ રકત પેહવાનો દહાડો છે. આજે કાળામાં લડવું હલાલ થશે. ફરી હજરત (સલ્વ)નું ટોળું આવ્યું અને હજરત (સલ્વ)નો ઝંડો ઝોમૈર (રદી) પાસે હતો. અણુ સુફ્યાને હજરત (સલ્વ)ને કહ્યું તમે સચ્ચતા વાત સાંભળી નથી ? હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું તેણે શું કહ્યું ? અણુ સુફ્યાને તે વાત ખ્યાન કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી અને તમા મુસલમાનોને કાસે. આપ્યો.

૧૭૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહમા પીન અકવા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે તે વાત કહી તેણે જૂઠું કહ્યું ખચીત તેને માટે બે સવાળ છે. અને હજરતે (સલ) બે આંગળીયો બેગી કરી. ખચીત તે બેહાદ કરનાર છે મેહનતી માણસ છે અર-ખનો કાઈ આદમી લાગ્યે તેના જેવી ચાલ આદ્યો હશે.” એટલે આમિર પીન અકવા સહમાના બાપ માટે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને તેમના ઘુંટણને તેમની તલવારની અણી વાગી હતી જેથી તે મર્યા હતા.

ફાયદો જો બૈઅરમાં આમેરે કાંઈ કાફેર ઉપર તલવાર મારી તો તે તલવારની નોક તેમનાજ ઘુંટણ ઉપર પડી તેજ દુઃખથી તેણે મરણ પામ્યા. કેટલાક લોકોએ કહ્યું આમિર હરમ મોત પોતાના હાથથી (આપવાતથી) મર્યા તેમને જેલાફનો સવાળ મળશે નહીં. જ્યારે હજરતે (સલ) આ વાત સાંભળી ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. આમિર માટે બે સવાળ ફરમાવ્યા એક જેલાફનો સવાળ પીન અખમની તકલીફનો. આ હદીસથી જણાયું કે જો અવિચારે પોતાના હાથથી પોતાના દેહ પર અખમ લાગે અને તેથી માણસ મરે તો તેનું મોત હરામ નથી.

૧૭૧૮ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષને જુઠો થવા માટે આટલું બસ છે કે તે જે સાંભળે તે બયાન કરે” અને કાબાઈની રિવાયતમાં જુઠાંત્રી જગ્યા ગુનેહગાર (હસમ) શબ્દ છે.

ફાયદો એટલે ઘણી ખરી ખબરો અને હિઝયતો જુઠાથી કાઢી નથી તો જો દરેક વાત બયાન કર્યા કરશે તો આ શખ્સ પણ જરૂર જુઠો થશે. એટલે જુઠોના મદદગાર થશે આ હદીસથી સદ્ જણાયું કે જ્યાં સધી વાતની સારી રીતે જાણ નહીં કરે ત્યાં સધી જબાન પર લાવે નહીં.

૧૭૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ ખસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષોમાંથી ઘણા સંપૂર્ણ થયા પણ સ્ત્રીઓમાંથી ઇમરાનની ઓકરી મરયમ તથા ફિરઆનની બાયડી આસીયા સિવાય કાંઈ સંપૂર્ણ થઈ નહીં.

ફાયદો એટલે આગલી ઉમ્મતોમાં માત્ર આજ બ સ્ત્રીઓ કમાલવાળી થઈ. કારણ કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીમાં હજરત ખદીજા હજરત ફાતેમા તથા હજરત આએસા (રદી)ની શમપૂર્ણતા ઘણી હદીસોથી સિદ્ધ છે.

૧૭૨૦ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇરાક પોતાના દિરહમ અને કરીઝની મનાઇ કરશે અને શામ પોતાના મુદ અને દીનારની મનાઇ કરશે અને મિસર પોતાના ગુણુ અને દીનારની મનાઇ કરશે અને તમે જેવા શરૂમાં હતા તેવા થશો અને તમે જેવા શરૂમાં હતા તેવા થશો અને તમે જેવા શરૂમાં હતા તેવા થશો. આ હદીસ ઉપર અણુ હોરેરા (રદી)ના માંસ અને લોહીએ સાક્ષી આપી છે. એટલે એમાં કંઈ શક નથી.)

ફાયદો કરીઝ અને મુદ મ.પના નામ છે. જેમાં અનાજ માંખે છે. અને એરદખ (ગુણુ) ચોસક સંરનો થાય છે. આ હદીસમાં આખર જમન ના કિતના ફસાદની ખબર છે કે એ દેશોની આવક ઇમામને મળશે નહીં. રૈયત સરદારની તાબેદારી કરશે નહીં. જેવી રીતે ઇસ્લામથી પ્રથમ વગર સરદારનો દેશ હતા તેવા થશે.

૧૭૨૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારા પર હમણા એક સૂરા ઉતરી. ફરી હજરતે (સલ) ખિસ્મતલાહ પઢીતે ઇન્નાઆતૈનાની પૂરી સૂરા પઢીને ફરમાવ્યું, તમે જાણો છો કોસર શું છે ? અમે કહ્યું અલાહ તથા તેના રસૂલ સારી રીતે જાણનાર છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે તે એક નહેર છે. મારા પરવરદિગારે મને તેનો વાખદો કર્યો છે. તેના પર ઘણી ખૈર (બલાહ) છે. તે હોજપર કયામતને દિવસે મારી ઉમ્મત આવશે તેના વાસણ તારાઓની ગણતરીએ છે ફરી એક બહેા તેઓમાંનો રોકાશે. હું કહીશ એ મારા પરવદિ-ગાર ખચીત તે મારી ઉમ્મતમાંથી છે ત્યારે કહેવામાં આવશે કે તું જાણતો નથી તારા પછી તેણે કેવો નવો માર્ગ કાઢ્યો (એટલે મુરતદ થયો)

ફાયદો અરબના કેટલાક લોક હજર (સલ) પછી મુરતદ થયા. સિદ્દીક અકબરે [રદી] તેમને માર્યા તે બોક હોજ કોસરથી અબામ છે.

૧૭૨૨ બેખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મુસજિદ ઉકયા ખીન અમર અનસારી(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે જીખરહલ ઉતર્યો ફરી તેણે મારી ઇમામત કરાવી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી.

ફાયદો એટલે પાંચ વખતની ફરજ નમાઝ શીખવવા માટે જીખરહલે (અલે) હજરત (સલ) ને પઢાવી કે જેથી ઉમ્મતને એવી રીતે શીખવે.

૧૭૨૩ મુસલિમમાં બોરૈદા ખીન હોઝૈય (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે તારો સવાબ સિદ્ધ થયો અને વારસાએ તારી પાસે લોડીને પાછી ફરવી. એક ઓરને કહ્યું મેં મારી માને એક લોડી સદેદા આપી હતી અને મારી મા મરી ગઈ છે, તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

* આ એક દિવસનું ખયાન છે. નહીં તો બે દિવસ દશ નમાઝો જીખરહલે [અલે] હજરત [સલ] ને પઢાવી છે. મિશકાત, ગ્રા. મો.

ફાયદો એટલે તને બે ફાયદા થયા. એક આપવાનો સવાબ. બીજો વારસ થવાને લીધે લોડીની માલિકીયત.

૧૭૨૪ બેખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેની રીતે તમને તેના શરથી બચાવ્યા તેવી રીતે તેને તમારા શરથી બચાવ્યો એટલે તે સર્પ જે સહાબા ઉપર મિનામાં નીકળ્યો હતો.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો મિનાતની ખીલમાં હતા. હજરત (સલ) ઉપર ત્યાં સરા વલ મુરસલાત ઉતરી અમો તેને યાદ કરતા હતા એટલામાં ત્યાં એક સર્પ નીકળ્યો. હજરતે[સલ] ફરમાવ્યું તમો એને મારી નાખો. અમો તેને મારવા દોડ્યા સાપ પોતાના દરમાં ગયો. ભારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે સર્પનું મારવું દુસ્ત છે.

❁ ફસલ ૨ ❁

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે માલ મજલુલ છે.

૧૭૨૫ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ રાત તું મને ખવાયમાં દેખાડાઈ. રેશમના તુકડામાં મારી પાસે તને ફિરસ્તો લાવ્યો ફરી તે કહેતો હતો, આ તારી સ્ત્રી છે. મેં તારો ચહેરો ખાધ્યો તો આખેહુળ તે તું છે. ફરી મેં કહ્યું બે આ ખવાય ખોદાની તરફથી છે તો ખોદા એમજ કરશે (એકલે તું મારા નિકાહમાં આવશે).

ફાયદો આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું “જે આ ખવાય ખોદાની તરફથી છે” એટલે જે આ ખવાયની મતલબ (તાખીર) ખીલ કંઈ નહીં મંદ તો જરૂર નિકાહ થશે. કારણ કે પેગમ્બર

રના ખવાયમાં કંઈ શક સન્દેહ હોતાં નથી.*

૧૭૨૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શબે કદર મને સ્વપ્નામાં દેખાઈ, ફરી મારા ઘરવાળા એમાંથી કાઢીએ મને જગાડ્યો જેથી હું તેને બુલાવાયો. અને એક રિવાયતમાં છે હું તેને બુલી ગયો* તો તમો તેને ખાકીની દસ રાતોમાં દુદો.

* પણ ખવાયની મતલબ સમજવામાં ચૂક થઈ શકે છે માટે હજરતે [સલ] એવી રીતે ફરમાવ્યું. ગ્રા. મો.

* સરહ મસારેક વાળા કહે છે કે શબે કદરને રસુલુલ્લાહના બુલવામાં આ હિકમત છે કે જો આપ નહીં બુલતે તો આપ થોડાને ખબર કરતો જેથી લોકો ખીલ રાતો સિવાય તે રાતને ખલ્લુ માન આપતે ગા. મો.

ફાંચદો એટલે એકાન્તી રાતોમાં.

૧૭૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાગેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું કે મને પાંચ વીજે અપાઈ જે મારેથી આગળ દાઈ પેગમ્બરને અપાઈ નથી. એક મહિતાના માર્ગ ઉપરથી ધાક (રોચ્ય) ની સાથે મને ફતેહ મળી. અને જમીન મારે માટે મસજીદ તથા પવિત્ર કરનાર બનાવાઈ (એટલે દરેક જગ્યા નમાઝ તથા તયમ્મોમ દુસ્ત છે.) માટે જે પુરૂષને મારી ઉમ્મતથી જ્યાં નમાઝનો વખત મળે નમાઝ પઢે. અને મારે માટે ગતીમતનો માલ (લડાઈમાં લુટનો માલ) હલાલ થયો મારી આગળ કાઢને માટે હલાલ થયો નથી. અને મને શકાઅતની પદવી મળી. અને પેગમ્બર માત્ર પોતાની કામ તરફ મોકલાતો હતો. અને હું સઘળા લોકોની તરફ મોકલાયો છું.

ફાંચદો એટલે આ પાંચ વસ્તુથી હજરત (સલ) સર્વ પેગમ્બરોથી ક્રિષ્ટ થયા. હજરત (સલ) નો રોચ્યા (ધાક) આ હતો કે રૂમનો પાદશાહ ડરતો હતો. યહુદ તથા નસારાને ધ્યાદત ખાના સિવાય બીજી જગ્યા નમાઝ પઢવી દુસ્ત નહતી અને તયમ્મોમનો હુકમ નહતો. ઉમ્મતે મોહમ્મદી માટે તમામ જમીન ઉપર નમાઝનો તથા તયમ્મોમનો હુકમ થયો. અને ગતીમતનો માલ પણ આ ઉમ્મત માટે દુસ્ત થયો. અને કયામતમાં હજરત(સલ)ની સિવાય કાંઈ પ્રથમ શકાઅત કરી શકશે નહીં. અને સખ્ત દીપ (સાત અક્લીમ)ની નુખવતની પદવી હજરત (સલ) સિવાય કાંઈને મળેલી નથી.

૧૭૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને હુકમ થયો છે કે હું સાત હાડકાં ઉપર સિળ્દો કરું. પિશાની પર, બંને હાથ પર, બંને ધુટણ પર, અને બંને પગના કિનારાપર. અને આ હુકમ થયો છે કે કપડાને તથા વાળને(નમાઝમાં) એકાં કરું નહીં.

ફાંચદો નમાઝમાં વાળોનો અંગોડો બાંધવો તથા કપડાંને માટીથી બચાવવાં મકરૂહ છે.

૧૭૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ, આમર તથા જાગેર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે મને હુકમ થયો છે કે હું લોકોની સાથે કતલ ચલાવી, તે એટલાં સુધી કે તેઓ કહે લાએલાહ ઈલ્લાહ-લાહ ફરી જે કાંઈએ લાએલાહ ઈલ્લાહ કહ્યું તેણે મારાથી પોતાના માલને અને જનને સંભાળ્યા. પણ કાંઈ હક્કનો બદલો છે. અને તેનો હિસાબ અલ્લાહ પાસે છે.

ફાંચદો એટલે જ્યારે આદમી મુસલમાન થયો અને કલેમો પઢ્યો તો તેનો જાન અને માલ લેવો હરામ છે. પણ જે તે નાહક ખૂન કરશે તો માર્યો જશે અથવા તે માલનો જમીન થશે તો તેનાથી માલ અપાવાશે. પણ જે તે ડરથી જાહેરમાં મુસલમાન થયો છે અને દિલમાં કાફિર રહ્યો છે તો ખાન તેનાથી હિસાબ કરી લેશે. દિલોનો હાલ જાણવાનો હુકમ હાકિમ તથા કાળને નથી.

૧૭૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તે વસ્તીનો હુકમ થયો છે કે જે બીજી વસતીઓને ખાશે (એટલે ઈસ્લામની ફતેહ થશે સર્વ શહેર મદીનાના તાબે થશે) લોકો તેને યસરખ કહે છે. અને તે તો મદીના છે. જેવી રીતે લોહાની ભટ્ટી મેલ (કાટ) દૂર કરે છે તેવી રીતે તે ખુરા લોકોને દૂર કરે છે. ફાંચદો મદીનાનું નામ પ્રથમ યસરખ હતું. હજરત(સલ)ને નામ બદલી નાખ્યું.

૧૭૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ તથા સહલ ખીન સઅદ સાએદી(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કયામતની સાથ આવી રીતે મોકલાયો છું જેમ આખરે(હજરતે પોતાની બેઠાંઆંગણીઓ તરફ ઈશારો કર્યો.) એટલે કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળી તરફ.

ફાંચદો હજરત (સલ) ખાતેમુન-નખીયીન છે. હજરત (સલ) પછી કાંઈ પેગમ્બર નથી. કયામત સુધી હજરત (સલ) નું દીન કાએમ રહેશે. તો હજરતમા તથા કયામતમાં કાંઈ આડ રહી નહીં.

૧૭૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું કે બની આદમના એક પછી એક સારા જમાનાવાળાઓમાં હું ઉત્પન્ન થયો. તે એટલાં સુધી કે જે જમાનાવાળાઓમાં હું થયો તેમાંથી હું થયો.

ફાયદો એટલે હજરત આ.મ. (અલે) ના ઝમાનાથી તે હજરત (સલ) ના વખત સુધી હજરત (સલ)ના આપ ત્રી માનવતા (શરીફ) તથા ઉચ્ચ ખાનદાનતા હતા. એની આ મતલબ નથી કે સર્વ મુસલમાન હતા.

૧૭૩૩ મુસલિમમાં જાહેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ હવા મોનાફિકની મોત માટે મોકલાઈ છે.

ફાયદો મસાબીહમાં જાહેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) સફર ગયા હતા, જ્યારે મદીનાની પાસે પુગ્યા તો વાવાઝરડું થયું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે મદીનામાં આવ્યા તો જણાવ્યું કે એક મોટા મુનાફિક મરી ગયો. આ હદીસ મોઅજ્જેઝો છે. કેમકે આવતા વખતની ખબર આપી.

૧૭૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામનો પાયો પાંચ સ્તીજ ઉપર છે. અલ્લાહને એક જણવું, નમાઝ કાયમ કરવી, ઝકાત આપવી, રમજાનના રોઝા રાખવા, અને હજ્જ કરવી. એક પુરૂષ અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી)ને કહ્યું હજ્જ કરવી અને રમજાનના રોઝા રાખવા. અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમરે (રદી) કહ્યું નહીં, “રમજાનના રોઝા રાખવા અને હજ્જ કરવી” આવી રીતે મેં રસુલુલ્લાહથી સાંભળ્યું છે. અને એક રિવાયતમાં છે કે (ઇસ્લામની ખુનયાદ પાંચ સ્તીજ છે) આ વાતની સાક્ષી આપવી કે અલ્લાહ સિવાય કાંઈ પૂજ્ય નથી અને મોહમ્મદ અલ્લાહના ખંદા છે તથા તેના રસૂલ છે. નમાઝ કાયમ કરવી ઝકાત આપવી જૈતુલ્લાહની હજ્જ કરવી. અને રમજાનના રોઝા રાખવા.

૧૭૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું કે મેહનત તથા તકલીફની સાથે જનંત રોકાયલી છે અને ખાહેશ તથા શહવતની સાથે દોઝખ રોકાયલી છે, દોઝખની રિવાયતમાં હોજેયત (રોકાયલી) ની જગ્યા હુફફત (ધેરાયલી) નો શબ્દ છે.

ફાયદો એટલે જનંત વગર ઇખાદત તથા પરહેઝગારીએ મળી શકતી નથી. અને ઇખાદત તથા પરહેઝગારી મેહનત મશકતથી કોરી નથી. અને ગુનોહ તથા દુન્યાની ચહેનનું પરિણામ દોઝખ છે.

૧૭૩૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દારૂનો વેપાર હરામ થયો.

ફાયદો શરાયનું વેચ ખરીદ મુસલમાનને કદી હુક્રત નથી.

૧૭૩૭ બોખારીમાં અબુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઝખાની મદીનાની બંને પથરેલી જમીનની વચ્ચે હરમ થયું છે. *

ફાયદો કેટલાક એલમાની નજદીક જેવી રીતે મક્કા હરમ છે તેવી રીતે મદીના પણ છે. અને આ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૧૭૩૮ મુસલિમમાં અબુ મસઉદ ઉકબા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારાથી આગળ એક પુરૂષનો હિસાબ થયો તો તેની કંઈ નેકા મળી આવી નહીં. પણ આટલું કે તે લોકો સાથે નીતપ રાખતો હતો, અને તે તાલેવાન હતો તે પોતાના ગુનાંમોને કહેતો કે તેઓ તંજ દસ્તવાળાઓથી દરગુજર કરે (કરગ વસૂલ કરતાં સખતી કરે નહીં). અલ્લાહે કહ્યું કે અમે તેના વિષે એહસાન તથા કરમ કરવામાં વધુ હકદાર છીએ. ફરી ફિરસ્તાઓએ તેનાથી દરગુજર કરી.

૧૭૩૯ બોખારીમાં અબુ હૈરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દાઉઃ (અલે) ઉપર કુરઆન પઢતું સેહલું થયું હતું તો તે પોતાની સ્વારીનો હુકમ કરતા હતા તો તેની ઝીન કસાતી. ફરી તેની ઝીન કસાતી તે પહેલાં

* તે પુરૂષે પ્રથમ રમજાનના રોઝા કહેવા જોઈતા હતા જેની જગ્યા તરફે પ્રથમ હજ્જ કહી માટે નકાદ કર્યો. શા. મો.

* આ હદીસનું કેટલુંક ખ્યાન હદીસ નાં ૪૨૦ તથા તેની નોટમાં છે. શા. મો.

તેવણુ કુરઆન પઠતા હતા. અને તેવણુ પોતાની હાથનીજ કમાઈથી ખાતા હતા.

ફાયદો કુરઆનની મતલબ અજુર છે. એવી જલ્દી અમર પૂરી કરવી એ હજરત હાઉદ (અલે) નો મોઅજ્જો છે. અને જો કે તેવણુ બાદશાહ હતા છતાં પોતાની કમાઈ અને મેહનથી ખાતા હતા.

૧૭૪૦ મુસલિમમાં આઝિસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફિરસ્તા નુરથી ઉત્પન્ન થયા તથા જીન્ન અગ્નિની લો થી ઉત્પન્ન થયા. અને જે સીજ તમારે માટે બચાવ થઇ તેથી આદમ (અલે) ઉત્પન્ન થયા. (એટલે માદીથી)

૧૭૪૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું સિદરતુલ મુનતહાએ પુગાવાયો ત્યાં ચાર નહેરો છે. એ નહેરો જાહેરની અને એ તેહેરો ખાતેનની જાહેરની નહેરો તો નીક તથા ફેરાત છે. અને ખાતેનની બંને નહેરો જનતમાં છે. અને મને ત્રણ ખ્યાલાં અપાયાં. એક ખ્યાલામાં ઈષ હતું અને બીજા ખ્યાલામાં મધ હતું અને ત્રીજામાં શરાબ હતો. ફરી જેમાં ઈષ હતું તે મેં લીધું તો મને કહેવામાં આવ્યું કે તે પેદાએથી દીન મેળવ્યું.

ફાયદો મેઅરાજની હદીસમાં એવું વિસ્તારથી બચાવ થયું છે. *

૧૭૪૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક સ્ત્રીને એક ઘિણાડી વિષે અગ્નય થયો. તેણીએ તેને બાંધી, ન તેને ખવરાવ્યું અને ન પાણી પા્યું અને ન તેને છોડી કે તે જમીનના જાનવરો ખાય.

૧૭૪૩ મુસલિમમાં અયુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના સારાં અને નરસાં અમલો મારી આગળ પેશ થયાં તો તેના સારાં અમલોમાં માર્ગથી દુઃખ આપતી વસ્તુ ખવેડવાને મેં જોઈ, અને તેના નરસાં અમલોમાં મસજીદમાં થુંકવાને મેં જોયું કે જે ડાટવામાં આવે નહિ.

ફાયદો માર્ગમાં તકલીફની સીજ જેવા કાંટો પથરો.

* વાંચો હદીસ નાં ૧૧૧૦ શા. મો.

૧૭૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી આગળ ઉમ્મતો લવાયો. ફરી એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે લોક ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે દશ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે પોંચ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી પોતે એકલો ચાલ્યો. ફરી મેં નજર ફરી તો એક મોકું ટાળું જોઈ છું. મેં કહ્યું જો જીખરફલ આ મારી ઉમ્મત છે ? તેણે કહ્યું નહીં. પણ તું આકાશના કિનારા તરફ જો. ફરી મેં નજર ફરી જોઈ છું કે મોકું ટાળું છે. જીખરફલે કહ્યું આ તારી ઉમ્મત છે. અને આ સિનેર હજર જે તેઓની આગળ છે તેઓ પર દિસાય અગ્નય નથી મેં કહ્યું શા માટે ? જીખરફલે કહ્યું એઓ ડામતા નહતા, તંત્ર મન્ન કરતા નહતા, અને અપસુકન (બદ શયુન) લેતા નહતા. અને પોતાનાજ પરવરદિગાર પર ભરોસો કરતા હતા.” આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બંનેમાં છે પણ શબ્દો બોખારીના છે.

ફાયદો જેટલા લોક જે પેગમ્બર પર ઈમાન લાવ્યા હશે તેઓજ કયામતમાં તેઓની સાથે થશે. અને કાઈ પેગમ્બર પર કાઈ ઈમાન લાવ્યું નહશે તેમની સાથે કાઈ થશે નહીં. આથી જણાયું કે અમારા હજરત (સલ)ની ઉમ્મત સર્વથી વધુ થશે. દવા કરવાને તજવું એ તવકકાલ નથી. કારણ કે હજરતે (સલ) ઘણીવાર દવા કરી છે. પણ ડામવું, ઝાડ કુંક કરવી, અને બદલાવી લેવી એ તવકકાલ વિરુદ્ધ છે. પણ બ્યારે ડામવા સિવાય કાઈ ઔષધ નહીં હોય તો તે વેળા ડામવું પણ દુસ્ત છે.

૧૭૪૫ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરો મારી આગળ કરાયા તો જોઈ છું કે મુસા પાનળા પુરૂષ છે જોણે તે શત્રુઓનો પુરૂષ છે. અને મેં દસ બીન મરયમને (અલે) બોલા તો મારા જોઈલા લોકોમાં ઉરવા બી મસજીદ (રદી)ની સાથે ઘણા મળતા છે. અને મેં હખરાહીમ (અલે) ને બોલા તો મારા જોઈલાઓમાં તે તમારા સાથી એટલે પોતાથી ઘણા મલતા છે. અને મેં જીખર

રહ્યો (અલે)ને જોયા તો મેં જોયા તેઓમાં
હેલા યીન ખાલીકાથી ઘણા મલતા છે.

૧૭૪૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને
પેગમ્બર ઉપર છ વસ્તુથી શ્રેષ્ઠતા મળી છે. મને
જવામેઉલ કલેમ અપાયા છે. મને રાઝાઅથી
ફતેહ મળી છે. મારે માટે ગનીમતનો માલ હવાલ
થયો છે. જમીનને મારે બાટે પવિત્ર કરનાર
તથા મસજીદ બનાવાઈ છે. હું સધળા જગતની
તરફ મોકલાયો છું. અને હું ખાતેમુન-તબીયાન
છું. (મારેથી નખીયો પૂરા થયા છે)

ફાથેહા જવામેઉલ કલેમ તેને કહે છે કે
જેમાં થોડા શબ્દ અને ઘણી મતલબ હોય. *
જવામેઉલ કલેમની મતલબ કુરઆન અને હદીસ
છે. જેના અર્થ તથા મતલબોની કંઈ હદ નથી.
જેટલે ઉંડાણ ઉતરીએ તેટલી મતલબો ખુલે
છે. બાકીનો મજમુન વિસ્તારથી બારમી હદીસમાં *
આવી ગયું છે. પણ આમાં છ વસ્તુ ફરમાવી અને
તેમાં પાંચ ચીજ. તો તેનું કારણ આ છે કે પ્રથમ
હજરત (સલ)ને પાંચ ચીજનો હાલ જણાયો
ફરી છઠી ચીજ પણ ઇનાયત થઈ.

૧૭૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્લાહની એક ઉમ્મત
અસખ થઈતે જણાઈ નહીં કે કયા સુરતમાં થઈ
પણ હું ધાઈ છું કે તે ઉંદર છે. જ્યારે ઉંદર
પાસે બેઠનું દુષ મુકાય છે તો પીતા નથી પણ
બકરીનું દુષ મુકાય તો પીએ છે.

હજરત (સલ)ની નોખુવત વિષે પારસીઓની
કિતાબ દસ્તાવીરમાં મેશીનગોહ કહેવાઈ છે. તેમાં
પણ આપનો અબુ જવામેઉલ કલેમ કહેવાયો છે.
વાંચો તો હકીકત હિન્દુ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૪૮, ૪૯. ગ્રા. મો.

* “બારમી હદીસ” આ કોપી કરનારની ભૂલ
છે જો વીસમી હદીસ છે એટલે હદીસ ના.
૧૮૨૭ ગ્રા. મો.

ફાથેહા એટલે બની ઇસ્લાહ બેઠનું દુષ
પીતા નહતા તો આ સુમ્મંધથી ફરમાવ્યું કે તે
લોક ઉંદરની સુરતપર મસખ થયા. કારણ કે
બેઠર પણ બેઠનું દુષ પીતા નથી. *

૧૭૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્લાહને કહેવાયું કે તમે
દરવાજામાં સિજદા કરતા દાખલ થાઓ અને
કહો “હિત્તુન” અમે તમારી બખશીશ હરીયા.
તો તેઓએ કુકમનો અનાદર કર્યો દ્વરા ધસતા
દરવાજામાં પેદા અને હબ્બતુન શીશ અરતીન કહ્યું.

ફાથેહા બૈતુલ મકદસ અથવા ચરીફાના
દરવાજામાં દાખલ થવાનો તેમને કુકમ થયો હતો
તો તે લોક એવા બે અદ્ય હતા કે હાસી કરવા
લાગ્યા. સિજદા કરવાને બદલે દ્વરા ધસતા
આદ્યા અને બખશીશ માંગવાને બદલે અનાજ
માંગવા લાગ્યા માટે ગોદાના કોપમાં સપડાયા.

૧૭૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-
લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પૂર્વના હવાથી
ફતેહ મળી અને પશ્ચિમના હવાથી આદની કામ
હલાક થઈ.

૧૭૫૦ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજ રાત્ર
મારે ત્યાં છોકરો જનમ્યો તો મેં તેનું નામ મારા
બાપ ઇબ્રાહીમને નામે રાખ્યું.

ફાથેહા સને આઠ હિજરીએ મારયા (મરયમ)
કિબરીયાથી સાહેબ જાદા પેદા થયા. હજરતે
(સલ) તેમનું નામ ઇબ્રાહીમ રાખ્યું. સત્તર
મહિના પછી તેમનો ઇતેકાલ થયો.

* જે લોકોની સુરત બદલાઈ જનવાર અન્યા
છે તેઓની નસબ રહેતી નથી. વાંચો હદીસ ના.
૨૮૩ તો આ વાતની જાણ થયા પહેલાં હજરતે
[સલ] અનુમાવથી આ ફરમાવ્યું છે. ગ્રા. મો.

૬૨૩૩ ૩ ૭ ૬

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે માણ મોતકલિમનો શબ્દ છે.

૧૭૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું એક નેહર પર આવ્યો જેના બંને કનારા પર પોલાં મોતીના નમ્બુ છે. તો મેં કહ્યું આ શું છે ? એ જાબરદસ્ત ! જાબરદસ્તે કહ્યું હોજે કાસર છે.

૧૭૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં મારા પરવરદિગારથી હુકમ માંગ્યો કે હું મારી મા માટે બખશીશ (મગફરત) માંગું તો તેણે મને હુકમ આપ્યો નહીં. અને મેં તેણીની જબરની જાણ કરવાનો હુકમ માંગ્યો તો મને હુકમ મળ્યો.

ફાયદો હજરતે (સલ) જ્યારે પોતાની માની જબરની જાણ કરી તો હજરત રડ્યાં અને સાથવાળા રડ્યાં. અમે ફરમાવ્યું કે કબરોની જાણ કર્યા કરો એથી મોત યાદ આવે છે. જે કોઈ કહે કે કુરઆન શરીફમાં મુશરફા માટે બખશીશ માંગવાની મનાઈ છે તો હજરતે (સલ) પોતાની માની મગફરત માંગવાનો શામાટે વિચાર કર્યો ? તેના ઉત્તર આ છે કે હજરત (સલ) ને કદાપી પોતા માટે દોઝા માંગવામાં ખાસ ચત્તની અશા હશે. એટલે જે કે બીજા મુશરફા માટે મગફરત માંગવી દુસ્ત નથી પણ કદાપી મને દુસ્ત હોય. વિશેષ કરી હજરત (સલ) ને લીધે અબુ તાલેબના અગબમાં ઘટાડો થયો હતો. અથવા તો આ હુકમ માંગવો મનાઈ થવા પ્રથમ થયો હોય.

૧૭૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જન્મતમાં જાંખું તો ઘણા ખરા જન્મવાળા ફકીરો હતા. અને મેં દોઝખમાં જાંખું તો ઘણા ખરા દોઝખવાળા સ્ત્રીઓ હતી.

ફાયદો ઇમાનવાળા મોહતાજ બાણ કરીને તકલીફમાં રહે છે તે સખર કરે છે જેથી જન્મત મેળવે છે. અને સ્ત્રીઓ બાણ કરીને બદ સ્વભાવ બદ અકીદા હોય છે. માટે તે દોઝખી થાય છે.

૧૭૫૪ બોખારીમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મિસવાક (દાંતણું) કરવાની ખૂબી (અથવા હુકમ) મેં તમને ઘણી વાર કહી છે.

ફાયદો મતલબ આ કે દાંતણું કરવામાં ગફલત સુસ્તી નહીં કરો દાંતણુંની આદત રાખો.

૧૭૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં હિરા પહાડ પર એક મહિના એતેકાફ કર્યો. ફરી જ્યારે મેં મારો એતેકાફ પૂરો કર્યો તો ઉતર્યો અને નાકાને માર્ગે ચાલ્યો, તો મને કાષ્ટએ પૂકાર્યો. ફરી મેં આગળ પાછળ જમણે ડાબે જોયું તો મેં નજર કરી પણ કાષ્ટને જોયો નહીં, ફરી મને કાષ્ટએ પૂકાર્યો, તો મેં માફ માથું ઊપાડ્યું. જોડાં છું કે તે એટલે જાબરદસ્ત હવામાં અરશ ઉપર છે. ફરી મને ઘણી કંપારી છટી. હું ખદીજા પાસે આવ્યો ને મેં કહ્યું મને કપડું આપવા કપડું આપવા. તેઓએ મારાપર પાણી છલકવ્યું. * ફરી અક્ષાહે આ આવત ઉતારી “એ ચિંગોરી આપનાર ઉઠ અને (લોકોને અલ્લાહના અજબથો) ડરાવ.

ફાયદો પ્રથમ હજરત (સલ) પર હકીકતની સૂરા ઉતરી. ફરી ત્રણ વર્ષ વહી બધા રહી, તે પછી સૂરા મુહરસેર ઉતરી.

૧૭૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન અબરમા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં તારે માટે આ

આમાં આ વાતનો ઇશારો છે કે ગલરાયલા માણસ ઉપર પાણી છલકવાથી તેના બજારમાં આરામ થાય છે. આ, મો.

હુપારી રાખ્યું છે. મેં તારે માટે આ હુપારી રાખ્યું છે. " આ હજરતે (સમ) મિસવરના આપ મખરમા (રદી)ને ફરમાવ્યું. એટલે રેશમી ઝબ્બો જેને સોનાના ખોરવાં લાગેલાં હતાં.

ફાયદો જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી અને ઝબ્બો આપ્યો તે વખત સુધી રેશમી કપડું પહેરવું હરામ થયું નહતું અથવા આ માટે આપ્યું હશે કે તેને વેચી લે.

૧૭૫૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જન્મતમાં ગયો તો મેં જોડાનો અવાજ સાંભળ્યો. મેં કહ્યું આ કાણુ છે? ફરસ્તાઓએ કહ્યું આ ગોમૈસા પિન્તે મિલહાન અનસ ખીન માલિકની મા છે.

૧૭૫૮ બોખારીમાં સમોરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં આજ રાત્રે મેં પુરૂપાને નંચા-જેઓ મારી પાસે આવ્યા ફરી મને એક ઝાડ પર ચઢાવ્યો ફરી મને એક ઘરમાં લઇ ગયા. જે ઘણું સાફ અને ચડતું હતું મેં તેથી સાફ કદી જોયું નથી. તે બંને એ કહ્યું આ ઘરતો શહીદાનું ઘર છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) ખવાયમાં જોયું ૧૭૫૮ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન એમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં એક કાળી બાયડીને સ્વપ્નામાં જોઇ જેના માથાના વાળ વિખરાયેલા છે, તે મદીનાથી નીકળી તે એટલે સુધી કે મહયઆમાં ધુરી મેં તેની આ મતલબ લીધી કે મદીનાની વખા મહયઆમાં ગઇ.

ફાયદો મહયઆ જોહકાનું નામ છે જે મદીનાથી છઠ્ઠાસ પર છે ત્યાં ચઢી રહેતા હતા. મદીનામાં ઘણું કરીને મરફી થયા કરતી જ્યારે હજરતે (સલ) દોઆ કરી અને આ ખવાય જોયો તો તેલાંથી જતી રહી અને જોહકામાં જઇને પડી.

૧૭૬૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જન્મતમાં જોઇ જેને કટલોક લાગેલી લાગને ચપડી નાખે છે. અને મેં અમરતે જોયો કે જે પોતાની આંતરડીયો ખેંચે છે. તેજુજ મયમ સાંઢ છોડવાની વિધિ મક્કી.

ફાયદો અમર ખીન આમિર હજરતે (સલ) થી ત્રણસો વર્ષ પ્રથમ હતો. જુનો (મુતિઓ) માટે સાંઢ છોડવાની રસમ તેજુજ કાઢી હતી માટે તે એવા સખત અજબમાં સપડાયો.

૧૭૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે બિથેલો માણસ જુએ છે તેમ મેં એક રાત્રે સ્વપ્નામાં જોયું કે જાણે અમે ઉકળ્યા ખીન રાફિઅના ઘરમાં ઉતર્યા. ફરી અમારી પાસે ઇબને તાબ જતનું તાણુ ખજૂર લવાયું. તો મેં તેની મતલબ (તાખીર) આ લીધી કે દુન્યામાં અમારે માટે બોલંદી (ચઢતી) છે અને આખે-રતમાં સાફ પરિણામ છે.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ તાખીર શખ્દોથી કાઢી. બોલંદી રાફિઅથી, અને સાફ પરિણામ ઉકળાથી, અને જોહનર તથા ઉમદા તાખાથી કાઢી છે. આથી જણાયું કે તાખીર કરવાની એક રીત આ પણ છે કે માત્ર શખ્દોથી નેક ફાલની જેમ મતલબ સમજે.

૧૭૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમર ખીન આમિર બોખાઇને મેં સ્વપ્નામાં જોયો કે તે પોતાની આંતરડીયોને અગ્નિમાં ખેંચે છે. સાંઢ છોડવાની રીત તેજુજ પ્રથમ કાઢી છે.

૧૭૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મૂયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં ખવાયમાં જોયું કે હું મક્કાથી તે જમીન તરફ હિજરત કરું છું કે જેમાં ખજૂરીઓ છે, તો મારી ધારના આ ઘડ કે તે જમીન યમામા છે અથવા હજર છે પણ તે તો મદીના યસરખ નીકળ્યું. અને મેં એજ સ્વપ્નામાં જોયું કે મેં તલવારને હલાવી તો તે ઉપરથી તુડી ગઈ, તો તે ઓહોદમાં મુસલમાનોને જે દુ:ખ પહોંચ્યું તે છે ફરી મેં તેને ખીજુવાર હલાવી તો તે સારી રીતે પાછી બની ગઈ, તો તે અલ્લાહે ફતેહ આપી અને મુસલમાનોનો જય થયો તે છે (એટલે

આ હદીસથી જણાય છે કે હજરત સિલ્હ ની નોંધવતથી પહેલાં ફિતરતના વખતમાં પણ જે કિસ્સો જ્યારે હતા તેઓની પકડ થયો. એથી,

જગે ઓહદ પછી ખેંચ અને મક્કા ફોલ થયા અને ફરિયામના લશ્કરે જોર પકડ્યું. આ હદી-સની મુસલિમે પૂરી સનદ બયાન કરી છે, અને બોખારીએ સનદને હજી કરી છે (તાલીક કરી છે) ફાયદો યમામા તથા હજર અરબમાં બે દેશ છે ત્યાં ખજૂરના ઝાડ ઘણા છે. આ હદી-સથી જણાયું કે પેગમ્બરોના ખવાસ સાથે થાય છે પણ તાખીર કરવામાં કદી ચુક પડે છે હજર-રનનો ખરો મુકામ મદીના હશે પણ હજરત (સલ)નો ખવાસ ખીજી તરફ ગયો. એવી રીતે ઓલીયાના ખવાસ તથા કશફ ઘણું કરીને સ્તય થાય છે પણ તેના બયાનમાં ભુલ ચુક થાય છે.

૧૭૬૪ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-મર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માયુ કે મેં હસા મુસા તથા ઈબ્રાહીમ (અલે) તે જોયા, તો હસા બાક ગુંગ્રાયા વાળના અને ચારી છાતીના છે. અને મુસા ઘઉંના રંગના ડીલે ભારી સીધા વાળના જણે તે ઝૂલતા પુરષોમાંથી છે

ફાયદો હજરતે (સલ) આ બુનફગોને મેઅ-રાજમાં જોયા અથવા ખવાસમાં જોયા.

૧૭૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જબેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયુ કે હું અને જોઈ છું કે જનતમાં દાખલ થયો તો ત્યાં રોમૈસા અથુ તલહાની ખીખીને જોઈ છું અને મેં જોડાનો અવાજ સાંભળ્યો તો મેં કહ્યું આ કાણ છે? ફરસ્તાએ કહ્યું આ બિલાલ છે. અને મેં એક મેહેલને જોયા જેના આંગ-ણમાં એક સ્ત્રી છે. મેં કહ્યું આ મેહેલ કોને માટે છે? ફરસ્તાએ કહ્યું ઓમર ખીન ખતાબ માટે, ફરી મેં તેમાં જવાનો વિચાર કર્યો કે તેને જોઈ પણ ફરી મેં તારી ગેરતને યાદ કરી જેથી હું પાછો હોયો ત્યારે ઓમર (રદી) રડ્યા અને કહ્યું શું હું આપના ઉપર ગેરત કરીશ આ રસુલુલ્લાહ.

ફાયદો આ હદીસમાં ઉંમરે સોલિમને કે જેમની રોમૈસા તથા રોમૈસા અટક છે તથા બિલાલને તથા ઓમર ફારૂક (રદી)ને જનતની બશારત છે.

૧૭૬૬ મુસલિમમાં સમદ ખીન અબી હકીમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાયુ કે મેં મારા પરવરદિગાર પાસે ત્રણ ચીજ માંગી તો તેણે મને બે આવી અને એકની મને મનાઈ કરી. મેં મારા પરવરદિગારથી માંગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને દુષ્ટ કાળથી હલાક કરે નહીં તો તે કબુલ રાખી અને મેં તેનાથી માંગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને કુખ્યાવીને હલાક કરે નહીં તો તે કબુલ કરી અને મેં તેનાથી માંગણી કરી કે તે તેઓના આપસમાં લડાઈ તથા ખુનરેશ નાખે નહીં તો તેથી મને મનાઈ કરી (માંગણી સ્વીકારી નહીં.)

ફાયદો દુષ્ટ કાળ તથા કુખ્યાવતું ઉમ્મતે મોહમ્મદીમાં કદી એવા થયા નથી અને ન થશે કે સવળી ઉમ્મત એક સાથે હલાક થાય. જેવી રીતે આગળી ઉમ્મતો હલાક થઈ એને જંગ અને કતલ તકદીરમાં છે એ હંમેશ રહ્યું અને રહેશે

૧૭૬૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-મર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયુ કે મેં તેનાથી (એટલે એક પુરુષના કહેવાથી) કે જેની સાથે તે નમાઝમાં દાખલ થયો આશ્ચર્ય કરી તેને માટે આસમાનના દરવાજ ખુલ્યા તેણે કહ્યું અલ્લાહો અકબર કબીરા વલ હમ્દો લિલ્લાહે કસીરા વ મુખ્હાન લ્લાહે બુક રતન વ અસીલા ઇબ્ને ઓમર કહે છે કે જ્યારથી મેં રસુલુલ્લાહથી એ શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારથી મેં કદી છોડા નથી.

ફાયદો એટલે આ કલામ ખોદાને એવો પસંદ થયો કે જેને માટે આસમાનના દરવાજ ઉઘાડવામાં આવ્યા.

૧૭૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સમદ ખીન અથુ વકાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયુ કે આ સીઆ જેઓ મારી પાસે હતી તેઓથી મેં તાબુજ સ્ત્રી કે જ્યારે તેઓએ તારો અવાજ સાંભળ્યો તો જટ પરદામાં ગયો.

ફાયદો એનો કિસ્સો વિસ્તારથી આદમ અખ્યાયમાં આવી ગયો છે કે કેટલીક સ્ત્રી હજરત (સલ)ની પાસે વાતો કરતી હતી. જ્યારે ઓમર ફારૂક (રદી) આવ્યા તો તેમના કરથી છૂપી ગયો. સારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૭૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઓસામા બીન હૈદ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જનંતના દરવાંખપર ઉભો રહ્યો તો તેમાં જે દાખલ થયા તેમાં મિસકીનો ધણી હતા. અને દોલતવાળા (જનંતમાં જવાથી) રોકાયા હતા. પણ દોઝખવાળા તેઓને દોઝખમાં જવાનો હુકમ થયો અને હું દોઝખના દરવા ઉપર ઉભો હતો તો જે તેમાં દાખલ થયા તેમાં આરતો ધણી હતી.

ફાયદો દોલતવાળા અગર જે ઇમાનદાર હશે પણ મિસકીનો પછી જનંતમાં જશે હિસાબ માટે જનંતના દરવાજા ઉપર રોકાશે.

૧૭૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે અણુ જરઅ ઉમ્મે જરઅ માટે છે તેવી રીતે હું તારે માટે છું." આ હજરતે (સલ) હજરત આએશા (૨દી) માટે ફરમાવ્યું. અને અણુ જરઅનો કિરસો હજરત આએશા (૨દી) એ હિસાબત કર્યો છે. તે કહે છે કે અગિયાર સ્ત્રીઓ ખેડી તેઓએ આપસમાં કરાર કર્યો અને વચન લીધા કે તેઓ પોતાના ધણીની વાતને છૂપાવે નહીં. પહેલીએ કહ્યું, મારો પતી જાણે ઉંટનું પાતળું માંસ પહાડની ટોચ પર છે. ન તે સરખી જમીન ઉપર છે કે ચઢાવ અને ન તે ફર્યા માંસ છે કે તે લવાય (ઐતલે ના લાએક તથા નકામો છે.) બીજીએ કહ્યું, મારા ધણીની વાતને હું ફેલાવતી નથી. તેની વાત રહી જવાનો મને ડર છે (ઐતલે મોટો કિસ્સો છે) જે હું બચાવ કરું તો તેની જાહેર ખાતે-નની સર્વ એવ બચાવ કરું. * ત્રીજીએ કહ્યું મારો મરદ લાંબો પાતળો છે? જે હું બોલું તો મને તલાક મળે અને જે હું છાની રહું તો હું બટકતી રહું (ઐતલે ન મને રોટલી મળે અને ન કપડું.) ચોથીએ કહ્યું, મારો ધણી જાણે તેહામા દેશની રાત, ન ગરમી ન સરદી, અને ન બીહીક ન ઉદાસી. (તેહામાં અરબનો એક પ્રાન્ત

છે જેમાં મક્કા છે ત્યાંની રાત મશહૂર છે.) પાંચમીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દ જે ઘરમાં આવે તો ચીતા જેવા (ઐતલે સુઈ રહે છે) * અને બહાર જાય તો વાઘ સરખો. અને કરાર ત્રિપે પૂછ કરતો નથી (ઐતલે દયાળુ માયાળુ છે. કરાર તોડવા વિષે પૂછ કરતો નથી.) છઠીએ કહ્યું, મારો પતી જ્યારે ખાય તો ઝપાટી જાય અને પીએ તો ઝુડાપી જાય. જે તે સચે તો ઉંઘા કરે. તે હાથ નાંખતો નથી કે જેથી તે મારી દાઝ જાણે. સાતમીએ કહ્યું, મારો મરદ સુસ્ત છે અથવા પહેલા નંખરતો શરીર છે. બોલી જાણતો નથી, દરેક તરેહની બીમારી તેને છે (ઐતલે સર્વ તરેહની એવ તેમાં છે.) એવો જલિમ છે કે તારૂં માથું ફેડે અથવા તારો હાથ તોડે અથવા એ બંને ભેગા કરે. (ઐતલે માથુને હાથ બંને તોડે) આઠમીએ કહ્યું, મારો પુરૂષ અડકવામાં સસલા સરખો નરમ અને તેની ખુશખો ઝરન બના જેવી ખુશખો (ઝરનખ એક ખુશખોવાળા ધાસનું નામ છે. મતલબ આ કે મારો પુરૂષ જાહેરમાં પણ સારો છે અને અંદર ખાતે પણ સારો છે.) નવમીએ કહ્યું, મારો મરદ ઉંચી ઈમારત વાળો લાંબા પરતલાવાળો (ઐતલે લાંબા કદનો) ધણી રાખ વાળો (ઐતલે ધણી મેમાનદારી કરનાર સખી.) તેનું ઘર સજાની પાસે છે (ઐતલે તે સજા અથવા ધર્મશાળાનો સરદાર તથા સખી છે. તેનું લંગરખાનું ચાલુ છે) દશમીએ કહ્યું, મારા ખાવિન્દનું નામ માલિક છે કેવો માલિક? ધણો ઐજક માલિક તેના ઉંટો છે ધણા તખેલા છે પણ અરવાની જગ્યા થોડી છે (ઐતલે જ્યાફતમાં તેને લાં ઉંટ ધણા જુબહ થાય છે માટે તખેલા કરતાં જંગલમાં ઓછા ચરે છે.) જ્યારે ઉંટો વાળનો અવાજ સાંભળે છે તો પોતાના વધ થવાની તેમને ખાતરી થાય છે (મેમાનીમાં રાજ વાળની ઈસ્તુર હતી માટે વાળની અવાજ સાંભળી ઉંટોને પોતાના જુબહ થવાની ખાતરી થતી હતી.) અગિયારમીએ કહ્યું, મારા ધણીનું નામ અણુ ઝરઅ છે. વાહ તે

* કાલ અખાજ (૨૬) કહે છે કે તેનો પતી જાહેરમાં દંકાલેલો હતો ખાતેનમાં ખરાબ હતો. જેથી તેણીએ તેની એવ બોલી નહીં, પણ રાખડી મીતે તે ઇસારાથી કહ્યું. આ. મો.

૧ એકે મેકુર ખરાબ વેલાવનો છે. આ. મો.

* અથવા વગર ખેલ કરે એકદમ સચ્ચોબ કરે છે. આ. મો.

૧ સખી હોવાને લીધે તેનું બખરબી ખાલુ હમેશાં ગરમ રહે છે જેથી રાખ ધણી થાય છે. આ. મો.

કેવો અણુ ઝરવ્ય છે? ઘરેણાથી મારા બંને કાન ગુમાવ્યા. અને ચરખીથી મારી બંને બાજુ (દંડ) ભરી દીધી. (એટલે મને ઘણી માતેલી કરી) અને તેણે મને ઘણી ખુશ કરી જેથી મારા જન ઘણા ખુશીમાં રહ્યો. તેને હું બકરાં થેટાં-વાળાઓમાં દુઃખી મળી ફરી તેણે મને ઘોડાવાળા ઉંટવાળા ખેતીવાળા અને અંગુરવાળાઓમાં કરી (એટલે હું ઘણી ધીક્કારેલી તથા દરિદ્રી હતી તેણે મને માનીતી અને માલદાર કરી) હું તેની આગળ કંઈ વાત કહું છું તો તે ખોટી કે ખરાબ લાગતી નથી. અને હું સઉ છું તો સવાર કઈંછું (એટલે મને કંઈ કામ કરવું પડતું નથી) અને પીઠે છું તો ટસ થાઉં છું. અણુ ઝરવ્યની મા, કેવી છે અણુ ઝરવ્યની મા? તેના મોટા મોટા કોકા છે અને તેનું મોઢું ચોડું ઘર છે. અણુ ઝરવ્યનો છોકરો, અણુ ઝરવ્યનો છોકરો કેવો સારો છે? તેનું બીજાણું જાણે તલવારનું મયાન (એટલે નાઝની બદન છે) હલવાનતો એક પાયો તેનું પેટ ભરે છે (એટલે ઘણો ઝોછો ખોરાક લે છે) અણુ ઝરવ્યની છોકરી, શું છે અણુ ઝરવ્યની છોકરી? પોતાના બાપની તાબેદાર માની તાબેદાર. પોતાની ચાદરને ભરનારી. (એટલે ઘણી જડી છે) અને પોતાની સોકને ખાર આપનાર છે (એટલે પોતાની પત્નીની ઘણી પ્યારી છે જેથી તેણીની સોક તેણી પર બળે છે.) અણુ ઝરવ્યની દાસી, કેવી છે અણુ ઝરવ્યની દાસી? જે અમારી વાત બહાર કરતી નથી અને અમારું ખાણું કેથે ઉપાડી જતી નથી અને અમારું ઘર ધુળ કચરાથી ખરાબ રાખતી નથી. અણુ ઝરવ્ય બહાર નીકળ્યો જ્યારે મશકોમાં દૂધ વરેલાતું હતું ફરી તે એક સ્ત્રીને મળ્યો જેની સાથે બે છોકરા ચીતા જેવા હતા. તેણીની કમરની નીચે તેણીના બંને દાડમ સાથે રમતા હતા. તો અણુ ઝરવ્યએ મને તલાક આપી અને તેણીની સાથે નિકાહ કર્યા. તેના પછી મેં એક પુરૂષથી નિકાહ કર્યો જે સરદાર છે, ઘોડાની સ્વારી સારી જાણનાર છે, ભાસો મારનાર છે, તેણે મને દોર ઘણા આપ્યાં. અને અનંતરેની દરેક જાતથી મને એક જાડું આપ્યું અને કહ્યું, ઓ ઉમ્મે ઝરવ્યા તું ખા. અને સગાં-ઘોડાને આપ. ઉમ્મે ઝરવ્યએ કહ્યું જે કંઈ મને બીજા ઘણીએ આપ્યું છે તેને હું જો બેઠું કઈં તો

અણુ ઝરવ્યના નાહલા વાસણ જેટલું પણ થાય નહીં (એટલે બીજા ખાવિન્દનું એહસાન પહેલા ખાવિન્દના એહસાનના મુકાબલામાં ઘણું જ ઝોખું છે.)

ફાયદો જ્યારે હજરત આએશાએ (રદી) અગિયાર સ્ત્રીનો આ કિસ્સો હજરત (સલ) ની આગળ બયાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) ફરવ્યું ઓ આએશા! જેવી રીતે અણુ ઝરવ્ય ઉમ્મે ઝરવ્ય ઉપર એહસાન કરતો હતો તેવી રીતે હું પણ તારા પર એહસાન કરનાર છું.

૧૭૭૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં તો તમને સ્વારી આપી નથી પણ અલાહે તમને સ્વારી આપી છે.” અશઅરી યોળાના કેટલાક પુરૂષોને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અણુ મૂસા અશઅરી (રદી) થી રિવાયત છે કે અમે લોકોએ જેહાદ કરવા માટે સ્વારી માંગી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ હું તમને સ્વારી આપીશ નહીં. મારી પાસે સ્વારી છે પણ નહીં. કેટલાક દિવસ પછી હજરત (સલ) પાસે ગતીમતના જીટ આવ્યા. હજરતે (સલ) અમને બોલાવીને પાંચ જીટ આપ્યા. અમારી કામના કેટલાક લોકોએ અરજ કરી કે ઓ હજરત! આપે અમને સ્વારી નહીં આપવાની કસમ આપી છે. શું આપ ભૂલી ગયા છો કે અમને સ્વારી આપી? ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો હું કાંઈ ચીજ ઉપર કસમ ખાજી છું ફરી જો હું તેના વિરૂદ્ધમાં બેહતરી જોજી છું તો કહારો આપીને કસમ તોડું છું. જાઓ મેં તમને સ્વારી આપી નથી ખોદાએ તમને સ્વારી આપી છે.

૧૭૭૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારા ઘોડાને ખાતો નથી તથા તેને હરામ નથી.

ફાયદો પકિલી પાટલાયો હજરત (સલ) ની સામે આવી હજરતે (સલ) તેને ખુદી નહીં લોકોએ પૂછ્યું શું આ હરામ છે કે હજરત ખાતા નથી? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હરામ ફરમાવી, એકને જો કે આ હરામ નથી પણ

અમારી તપીઅતને અમતી નથી* ધમામ આજમ
(રદી)ની નજદીક ઘેા હલાલ નથી મહરૂહ છે.
ધમામ શાફેઇ (રહ)ની નજદીક હલાલ છે.

૧૭૭૩ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે રાંત્ર
મને મેઅરાજ થઇ ત્યારે લાલ ટેકરી પાસે મૂસા
(અલ) ઉપર મારી ગુજર થઈ. જોગી છું કે તે
પોતાની કબરમાં નમાઝ પઢે છે.

ફાયદો લાલ ટેકરી મૈતુલ મોકદસથી એક
મળેલ છે. આ હદીસથી જણાયું કે શહીદની જેમ
પેગમ્બર પોતાની કબરમાં જીવતા છે.

૧૭૭૪ મુસલિમમાં ખૈરૈદા (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં તમને
કબરોની જિયારત કરવાની મનાઈ કરી હતી
તો હવે તેની જીયારત કરો. અને ત્રણ દિવસથી
વધુ કુરબાનીના માસની મેં તમને મનાઈ કરી
હતી. હવે તમારી મરજીમાં આવે તે પ્રાણે રોકી
રાખો. અને ચામડાના વાસણુ સિવાય દરેક વાસ-
ણુમાં મેં તમને નખીજ પીવાની મનાઈ કરી હતી,
હવે તમે દરેક વાસણુમાં પીઓ. પણ નિશાની
વસ્તુ પીઓ નહીં.

ફાયદો શરૂ ઇસ્લામમાં લોક જીત પરસ્તી
છાડી મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે (સલ)
કબરોની જીયારતની મના કરી કે કથે ફરી શિક્કમાં
સપડાય નહીં.* જ્યારે લોકોના દિલોમાં ઇસ્લામ
તથા તોહીદનો અકીદો મજબુત થયો તો છુટી
આપી. અને ખીજ હદીસમાં કબરોની જીયારતનો
લાભ બતાવ્યો છે કે એથી દુન્યા ઠંડી પડે છે, અને

* એ હદીસનો વધુ ખાલાસો હદીસ નાં
૩૨૦ માં છે. ગુ. મો.

* શરૂ ઇસ્લામમાં સઘળા મુસલમાન એવા
નહતા કે તેઓના શિક્કમાં સપડાવાનો ડર થાય
પણ કેટલાક એવા હતા તેઓના ખયાલ માટે આ
હુકમ થયો. પણ આ વખતમાં શિક્કના કામો કબરો
પર થાય છે જેમાં લાખો મુસલમાન સપડાયલા
છે. અને એવા કામો થાય છે કે મુર્તિ પૂજકો પણ
માત થાય છે. એ કામોની ખબર જો હજરત [સલ]
ને હતે તો કબરની જીયારત કદી દૂરસ્ત કરતે
નહીં. ગુ. મો.

મોત તથા આપેરત યાદ આવે છે. હજરતે (સલ)
આ લાભ એટલાં માટે બતાવ્યો કે લોકો કબરો-
વાલાઓથી પોતાની ગરજ સારવાની માંગણી
કરે નહીં, અને શિક્કમાં સપડાય નહીં. અને જ્યારે
શરાબ દરામ થઈ તો શરાબના વાસણુ વાપર-
વાની પણ મનાઈ થઈ કે જેથી શરાબ યાદ આવે
નહીં. જ્યારે તેની છુરાઈ દિલોમાં ખેડી અને આદત
છુટી ગઈ તો તે વાસણુ વાપરવાનો હુકમ આપ્યો.

૧૭૭૫ મુસલિમમાં અબુ હૈરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
અમને આ આશા છે કે અમારા લાયોને અમે
જોતે. સહાબાએ કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ શું અમે
આપના લાઈ નથી? હજરતે (સલ) કહ્યું તમે
મારા સહાબી છો અને અમારા લાયો તો હજુ
આવ્યા નથી. તો સહાબાએ કહ્યું તમારી ઉમ્મ-
તથી જે હજુ આવ્યા નથી તેને તમે કયામતને
દિવસ શકાઅત માટે) કેવી રીતે ઝોળખશો ?
હજરતે ફરમાવ્યું કે જો કોઈ પુરૂષ પાસે પચક-
લ્યાણુ ઘોડો શુદ્ધ કાળા ઘોડાઓમાં હોય તો તે શું
પોતાના ઘોડાને ઝોળખશે નહીં. *સહાબાએ

* આથી જણાયું કે સહાબા હજરત ઉપર
લાઈનો શબ્દ વાપરતા હતા. ગુ. મો.

* આ સવાલ જવાબથી સાફ રીતે જણાય
છે કે હજરત [સલ] દરેક ચીજના જાણનાર નથી
અને સહાબાનો પણ એજ અકીદો હતો. જો સહાબા
હજરત [સલ] વિષે એવું માનનાર હોત કે હજરત
[સલ] દરેક ચીજના જાણનાર છે તો કદી હજરતની
સામે એવો સવાલ કરત નહીં કે “જે હજુ આવ્યા
નથી તેને તમે કેવી રીતે ઝોળખશો” તેમ જો
એવો અકીદો રાખવો દૂરસ્ત હતો તો હજરત કહેતે
“તેઓ નહી પેદા થયા તો શું? હું” તો દરેક
ચીજને જાણું છું.” પણ જ્યારે એમ કહ્યું નહીં
એટલે જ નહીં પણ પોતાની જાણ થવા માટે
પચકલ્યાણુની નિશાન જાહેર કરી તો સિદ્ધ થયું
કે એ અકીદો ખોટો છે. આ હદીસના રાવી અબુ
હૈરેરા છે. અને તેમનું ધમાન સન સાતમાં છે એટલે
હજરતની વફાતથી ત્રણ વર્ષ પહેલાં તે જન્માંથી
કોઈ હદીસ એ પછીની એને વિરૂધ્ધ નહીં હોય
ત્યાંસધી એથી ઉદ્ધટો અકીદો કોઈ રાખી શકતો
નથી. વળી એથી વિરૂધ્ધ હદીસ થઈ શકતીજ નથી
કારણ કે એમાં તો કયામતમાં ઝોળખવાનું કારણ
ખયાન થયું છે માટે જો ખીજ હદીસ એને વિરૂધ્ધ
હોય તો આ જાદી પડે છે. ગુ. મો.

કહું કેમ નહીં ઝોળખે ! ઝો રસલુલ્લાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ લોળને લીધે પંચકલ્યાણ થઇને આવશે. અને હું તેઓ માટે હોજ પર આગળ જનારો છું' (ફરત છું)

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે તેમના દીદારથી અભાગ્ય રહેલાઓને પોતાના શોખ પ્રગટ

કરી દિલાસો આપ્યો છે, અને હોજ કેસરને વાયદો કર્યો છે, મુસલમાનોને આથી કંઈ ફરક લેવા જેવો હશે કે હજરતે (સલ) તેઓને પોતાના ભાઈ ફરમાવ્યા.

મિસરો

મઅશુક કે ઉરશાક નવાઝત હમીન રત

૭ ફસલ ૪ થી ૭

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાળે હુલ શબ્દ છે.

૧૭૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તું મને જીલખસાથી રાહત આપનાર છે ?' એટલે કાળએ ચમાનીથી.

ફાયદો જરીર [રદી] થી રિવાયત છે કે યમનમાં એક યુત ખાનું હતું જેને જીલ ખસસા કહેતા હતા. હજરતે [સલ] મને તેના તોડવાનો હુકમ આપ્યો અને આ હદીસ ફરમાવી. હું દોહસો સ્વારો સાથે ત્યાં ગયો અને તેને ભાંગ્યું. અને તેની પાસે જે કાફેરો મળ્યા તેઓને માર્યા. ફરી આવીને તેની ખચર હજરત (સલ)ને આપી. હજરતે (સલ) અમારે માટે દોઆ કરી.

૧૭૭૭ મુસલિમમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમે જાણો છો હું શા માટે હસું છું ? અમે કહ્યું અક્ષાહ તથા તેના રસલ વધુ જાણનાર છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદાની પોતાના પરવરદિગાર સાથે વાતચીત કરવાથી હસી આવે છે. બંદો કહેશે એ મારા પરવરદિગાર શું તે મને જીલમથી પનાહ આપી નથી ? (એટલે તું વાયદો આપી ચુક્યો છે કે હું જીલમ કરીશ નહીં.) હજરતે ફરમાવ્યું કે અક્ષાહ જવાબ આપશે કે હા, (હું જીલમ કરતો નથી) હજરતે ફરમાવ્યું કે તે બંદો કહેશે હું મારા જીન માટે મારામાંના જીવવાદન કબૂલ રાખીશ, (એટલે મારી કસુરનો દાખલો ન્યારે મારી જાતમાં પ્રગટ થાય ત્યારેજ મારા પર શુનોહ સિદ્ધ થશે) બીજીની મવાહી આપવા પર મને (જીલમ નથી) અક્ષાહ કહેશે તારો જીન મવાહ

થવા માટે બસ છે. અને ફરામન કાતેબીન તારા પર સાક્ષી આપવા માટે બસ છે હજરત કહે છે કે ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે અને તેના હાથ પગને કહેવાશે બોલો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ફરી તેઓ તેના ભુરા કામોને પ્રગટ કરશે. ફરી બંદાને વાત ચીત કરવાની છૂટી મળશે તો તે હાથ પગને કહેશે તમને ધિક્કાર થાઓ તમને ખોદાની ફિટકાર પડે! તમારેજ માટે હું ગંધકો કરતો હતો (એટલે દોઝખથી તમને મારે બચાવવાં હતાં, તો તમે પોતે શુનાહનો છકાર કરીને દોઝખમાં પડે છો.)

૧૭૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આસામાં બીન ઝૈદ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું અકિલે અમારે માટે ઘર રાખ્યું છે? ફાયદો આસામાં બીન ઝૈદ (રદી)થી રિવાયત છે કે ન્યારે હજરત [સલ] મક્કાની પાસે હજરે વેદાઅમાં પહોંચ્યા તો મેં અરજ કરી કે પોતાના ઘરોમાંથી કયાં ઘરમાં હજરત [સલ] ઉતરશે, પોતાના ખાસ ઘરમાં અથવા અલીના અથવા જાફર તૈયાર [રદી]ના? ભારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી અથુ તાલિબના ચાર છોકરા હતા, અકીલ, તાલિબ જાફર તૈયાર અને અલી [રદી] ન્યારે હજરતે [સલ] મક્કાથી મદિના હજરત કરી તો અલી મુરતજ તૈયાર જાફર તૈયારે [રદી] હજરતનો સાથ આપ્યો કારણ કે એઓ મુસલમાન થઈ ચુક્યા હતા અને અકીલ એ વખત સુધી મુસલમાન થયા નહતા. માટે મક્કામાં રહી પડ્યા, અને પોતાના આપના

વારેસ થયા. અને ધરો વેચ્યાં. ધમામ આજમ [રહી]ની નજીક મક્કાના ધરો વેચ્યાં હુસ્તર છે. અને આ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૧૭૭૬ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રહી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમે જાણો છો કે માઈ મોં આ તરફ છે. અહાહની કસમ તમારૂં મોકુઅ તથા તમારૂં નમાઝમાં ખોશુઅ કરવું મારાપર છાનું નથી. ખચીત હું તમને મારી પીઠ પાછળથી જોઈ છું.

ફાયદો જમાઅતમાં કેટલાક નવા મુસલિમ માન અદબની સાથે નમાઝ પઢતાં નહતા રોકુઅ સોગૂદ તથા સફોમાં ઠીક રીતે ઉમા રહેવામાં ગફલત કરતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. કે જેથી એવાં કામોથી બચતા રહે. આ હદીસથી જણાયું કે જેવી રીતે હજરત [સલ] આગળથી પણ જોતા હતા તેવી રીતે પીઠ પાછળથી પણ જોતા હતા. આ હજરત [સલ]નો મોઅજ્જેહો હતો.

૧૭૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં એસામા ખીન જૈદ [રહી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું જે હું જોઈ છું તે તમે જુઓ છો ? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખચીત હું વરસાદના પડવાને જમ તમારા ધરોમાં ફિત્તા [ફસાદ] પડવાને જોઈ છું” જ્યારે મદીનાનાં ઘોઘ કિલા (અથવા ટેકરા) ઉપર હજરતે જોયું ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોની ખબર છે જે મદીનામાં હજરત (સલ) પછી થયા જેમ હજરત ઉસમાન [રહી]ની શહાદત તથા યક્બીના વખતની કેતલ.

૧૭૮૧ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે જેહાદ કરનાર (જેહાદ કરવા માટે) નીકળે ત્યારે શું તું શક્તિ રાખે છે કે મસજીદમાં જાય ને નમાઝ પઢવા કરે થાકે નહીં. અને રોજો રાખ્યા કરે રોજો તોડે નહીં ?” એક પુરૂષે હજરત (સલ) ને કહ્યું મને એવું કામ બતાવો જે જેહાદની ખરાબર હોય તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જે તું દરેક વખત રાત દિવસ નમાઝ પઢા કરે અને હમેશ વગર ખાંડો

કરે રોજો રાખ્યા કરે તો મેશક જેહાદ ખરાબર સવાબ ગણે. પણ માણસથી એ બની શકતુ નથી. તે જેહાદ ખરાબર ક્રાઇ ધખાદત થવી મુમકીન નથી (અસંભવિત છે.)

૧૭૮૨ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તું નમાઝ માટે બાગ સાંભળે છે ? તે પુરૂષે કહ્યું હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો મસજીદમાં હાજર થયા કર” એક આંધળા પુરૂષે હજરત (સલ)ને કહ્યું ઓ રસુલુલાહ મારી પાસે દોરનાર નથી કે જે મને દોરી મસજીદમાં લઈ જાય, અને હજરત પાસે માંગણી કરી કે ધરમાં નમાઝ પઢવાનો હુકમ આપે ફરી તેને છુટ આપી. જ્યારે તે પાછો ફર્યો ત્યારે તેને પાછો બોલાવીને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે જમાઅતથી નમાઝ પઢવી વાજેબ છે. જ્યારે આંધળાને કારણ હોવા છતાં જમાઅત છોડવાની છુટી નહીં થઈ તો તંદરૂત સાગ્ગતે કેવી રીતે થાય ? ધમામ આજમ [રહી]ની નજીક જમાઅત સુનને મોઅજ્જેહો છે. એટલે વાજેબની લગભગ છે. અને ધમામ શાફેઈ [રહી]ની નજીક ફરજે કિફાયા છે.

૧૭૮૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા તથા અણુ સફદ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમને અહાદમી રાત (પૂતેમતો અંદ્ર જતાં કંઈ બીડ (અડચણ કે શંકો) નંડે છે ? સહાબાએ કહ્યું નહીં. ઓ રસુલુલ્લાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું સૂર્ય વિષે કે જ્યારે તેની આગળ વાદળ નહીં હોય બીડ (અડચણ કે શંકો) નંડે છે ? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અદલાહને એવીજ રીતે જોશો. કયામતને દિવસ અદલાહ લોકોને ભેગા કરશે ફરી કહેશે જે કાઇ જે વસ્તુને પૂજતો હોય તે તેને પૂડે લાગે. તો જે સૂર્યને પૂજે છે તે સૂર્યને તાપે થશે અને જે ચંદ્રને પૂજે છે તે ચંદ્રની પૂડે લાગશે, અને જે છુતોને પૂજે છે તે છુતોની સાથે થશે, અને આ ઉમ્મત રહી જશે તેમા માનફિકા હશે. ફરી જે રૂપમાં અદલાહને તજો આગળે છે તે સિવાય બીજા રૂપમાં અદલાહ તેઓની પાસે આવશે અને કહેશે હું

તમારો પરવરદિગાર છું. તેઓ કહેશે નજીબો બિલાહ મિન્ક (અમે તારાથી ખોદાની પનાહ લઈએ છીએ) અમે આ જગ્યા વાટ નોંધશું, તે એટલા સુધી કે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવે. જ્યારે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવશે તો અમે તેને ઝાળખીશું. ફરી જે સુરતમાં તેઓ અણાહને ઝાળખે છે તે સુરતમાં અણાહ તેઓની પાસે આવશે, ને કહેશે હું તમારો રખ્ય છું. તો તેઓ કહેશે તું અમારો રખ્ય છે. ફરી તેઓ તેની સાથે જશે. ફરી જહાનમની પીઠ પર પુલસેરાત ગોઠવાશે, અને હું તથા મારી ઉમ્મત પ્રથમ (તેપરથી) જઈશું. અને તે દિવસે પેગમ્બરો સિવાય કોઈ વાતચીત કરશે નહીં. અને પેગમ્બરોની દોઆ તે દિવસ અણાહુમ્મ સલ્લેમ સલ્લેમ થશે. અને જહાનમમાં સઅદાનના ઝાંડા કાંટા જેવા આંકડા છે. શું તમે સઅદાનનો કાંટા જોયો છે? સહાબાએ કહ્યું હા, રસુલુલાહ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે આંકડા સઅદાનના કાંટા સરખા છે પણ આટલું કે તેની મોટાઈ તો અંદાજે ખોટા સિવાઈ કોઈ જાણતું નથી. ફિરશતા લોકોને તેઓની કરણીને લીધે ખેંચશે તો તેમાંનાં કેટલાક તો પોતાના અમલને લીધે હલાક થનાર છે અને કેટલાક છૂટવા સુધી અધ-મુવા સરખા છે. અને જ્યારે અણાહ બંદાઓમાં ચુકાદો કરવાથી ફારેગ થશે અને વિચારશે કે અગ્નિવાળાઓમાંથી દાખને પોતાની મહેરથી કાઢે તો ફિરશતાઓને હુકમ કર્યો કે લાએલાહ ઇક્લાહાહ કહેનારાઓમાં જે પર ખોદાએ રહમ કરવાનો ઇરાદો કર્યો હોય તેઓમાં જે અણાહની સાથે દાખને શરીક કરતા નથી તેઓને અગ્નિથી કાઢે. ફરી ફિરશતાઓ તેઓને અગ્નિમાં સિજદાની નિશાનીથી ઝાળખશે સિજદાની નિશાની સિવાય અગ્નિ માણસને યાળી નાખે છે. સિજદાની નિશાન યાળવી અગ્નિ ઉપર અણાહે હરામ કરી છે. ફરી જલેલા બળેલા નીકળશે તેઓ પર આખે હયાન પાણી છંછડાશે જેથી જેવી રીતે પાણી વહેવાની જગ્યાના કચરામાં આપો આપ દાણા ઉગી નીકળે છે તેવી રીતે તેઓ. ઉગી નીકળશે. ફરી અણાહ બંદા-

ઓમા ફેસલા કરવાથી ફારેગ થશે. અને એક પુરૂષ અગ્નિ તરફ મોં કરેલો રહી જશે. જન-તમાં દાખલ થનારાઓમાં આ પાછળ પડનાર પુરૂષ છે. તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તું મારા માંને અગ્નિથી ફેરવ, કારણ કે તેની બદ-ખોએ મને હલાક કર્યો છે અને જાલે મને બાલ્યો છે. ફરી અલ્લાહ જેટલી ચાહશે તેટલી દોઆ તે કર્યા કરશે. ફરી અણાહ કહેશે જો હવે હું તારી આ માંગણી સ્વીકારું તો તું એ સિવાય બીજી માંગણી પણ કરશે? તે કહેશે કે હું બીજી કંઈ તારેથી માંગીશ નહીં ફરી અણાહ જેટલો ચાહશે તેટલો તેનાથી કરાર સ્થાપના લેશે. પછી મૈના મોંને અગ્નિથી ફેરવશે. જ્યારે તે જનત તરફ મોં કરશે અને તેને જોશે તો અણાહ ચાહશે તેટલી વાર ચુપકા રહેશે. ફરી કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને જનતના દરવાજા પાસે કર. અણાહ કહેશે શું તે તારા કરાર અને અહદ આપ્યો નથી કે જે મેં તેને આપ્યું છે તે સિવાય તું મારાથી કંઈ માંગણી કરીશ નહીં? તને અફસોસ છે કેવો બે વફા છે તું, ઓ આદમ પુત્ર! તો તે પુરૂષ કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર! અને અણાહથી દોઆ કરશે. તે એટલાં સુધી કે અણાહ તેને કહેશે જો હવે હું તને તે આપું તો તું તે સિવાય બીજી માંગણી કરશે? તે કહેશે તારી ઇઝઝતની કસમ નહીં માંગીશ. ફરી અણાહ તેની પાસેથી અહદ અને કરાર જે ચાહશે તે લખને તેને જનતના દરવાજા આગળ લાવશે. ફરી જ્યારે તે જનતના દરવાજા પર ઉભો રહેશે તો જનત તેને માટે ખુલી જશે. અને જે તેમાં ખૈર તથા ખુશી છે તેને જોશે, તો તે જેટલું અણાહે ચાહ્યું તેટલું ચુપ રહેશે. ફરી તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને તું જનતમાં દાખલ કર. અણાહ તેને કહેશે શું તને જે અપાયું તે સિવાય બીજી માંગણી નહીં કરવાનો કરાર તથા અહદ તેં કર્યો નથી? તારું બુકૂં થાઓ ઓ આદમ પુત્ર! કેવા બ વફા છે. ત્યારે તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તારી મખલુકથી હું અભાગ્યો થાઉં નહીં. ફરી તે અણાહથી માંગણી કરતો રહેશે તે એટલાં સુધી કે અણાહ તેનાથી હસશે. (એટલે પરસંદ થશે) ફરી જ્યારે તે તેનાથી

રાજ થશે તો કહેશે જા જનંતમાં જ્યારે તે જનંતમાં જશે તો અક્ષાહ કહેશે કાઈ ચીજની આશા કર, જેથી તે અક્ષાહથી આશા કરશે અને માંગણી કરશે તે એટલાં સુધી કે અક્ષાહ તેને (પોતાના કરમથી) યાદ દેવડાવશે કે ફલાણી ચીજ માંગ ફલાણી ચીજ માંગ. જ્યારે તેની આશાઓ પૂરી થશે તો અક્ષાહ તેને કહેશે આ સર્વ તારે માટે છે અને એટલું જીભું પણ એની સાથે છે.

ક્રાંત્યદો આ હદીસથી પૂરતી રીતે ક્રાંતમતમાં અક્ષાહના દીદારની સામેતી થઈ સુનંત જમાઅતનો આજ મજલુમ છે જે લોકોની કિસમતમાં દીદારની નેઅમત નથી તેઓ એના નકાર કરે છે. પણ આ અક્રાંતો જરૂર રાખવા જેદએ કે અક્ષાહ તઆલા શિકલથી તથા દેહથી પાક છે તેના દીદારની ફેરીયત (તરેહ) અમને જણાવતી નથી, જેવી રીતે અક્ષાહ તઆલા અમને જુએ છે અને દિશાના બંધમાં નથી તેવીજ રીતે વગર દિશાએ તે પોતાના દેખાડવા ઉપર પણ શક્તિમાન છે જોકે આદમીની અકલ આ જગ્યા હેરાન છે પણ તેની કુદરતની આગળ સર્વ સહેલું છે.

૧૭૮૪ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બપોરી વખત જ્યારે વાદળી નહોય ત્યારે તમને સૂર્યના જોવામાં ભીડ કે અડચણ પડે છે ? સહાબાએ કહ્યું નહીં હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુત્રેમની રાત્ર વાદળી નહોય ત્યારે તમને ચંદ્ર જોવામાં ભીડ કે અડચણ નડે છે ? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જેવી રીતે આ બેમાંના એક (સૂર્ય કે ચંદ્ર)ના જોવામાં તમને ભીડ કે અડચણ નડતી નથી તેવી રીતે તમારા પરવરદિગારના જોવામાં ભીડ કે હરકત આવશે નહીં. ફરી તે બંદાની મુલાકાત લેશે (હિસાબ કરવા માટે). તે કહેશે ઓ ફલાણુ શું મેં તને માનીતો કર્યો નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી? તારૂં જેઠું બનાવ્યું નથી? તારે માટે ઘોડા તથા ઉંટને તાબે કર્યા નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું તારી કામનો સરદાર બન્યો હતો ચોથાઈ લેતો હતો? તો તે કહેશે હા, ફરી અક્ષાહ કહેશે શું તું પારતે

હતો કે તું મારી મુલાકાત કરનાર છે? તે કહેશે કે નહીં. અક્ષાહ કહેશે ખચીત જેવી રીતે તું મને જુલ્યા હું તને જુલું છું. ફરી તે બીજાની મુલાકાત કરશે અને કહેશે ઓ ફલાણુ શું મેં તને માનીતો કર્યો નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી? તારા વિવાહ કર્યા નથી? તારે માટે ઘોડા ઉંટ તાબે કર્યા નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું તારી કામનો સરદાર બન્યો હતો ચોથાઈ લેતો હતો? તે કહેશે કે હા ઓ મારા પરવરદિગાર! અક્ષાહ કહેશે શું તું માનેતો હતો કે તું મારી મુલાકાત કરનાર છે? તે કહેશે કે નહીં અક્ષાહ કહેશે કે જેવી રીતે તું મને જુલ્યા છે હું તને જુલું છું. ફરી તે ત્રીજાની મુલાકાત કરશે તે તેને તેવીજ રીતે કહેશે. તો તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું તારા પર તારી કિતાબ પર અને તારા રસલો પર હમાન લાવ્યો અને મેં નમાઝ પઢી મેં રોઝો રાખ્યો અને મેં સદકા કર્યો (અથવા અકાત આપી) અને બની શકે તે પ્રમાણે લઈ તારીફ કરશે (પોતાના સારાં કામો કરવાને બયાન કરશે) અક્ષાહ કહેશે આ જગ્યા થોભ હવે તારૂં ખરા-પણું જણાશે ફરી કહેવાશે હમણા અમારા સાક્ષીને તારી પાસે મોકલીએ છીએ અને તે પોતાના દિલમાં વિચાર કરશે કે મારા વિરુદ્ધ કાણુ સાક્ષી આપશે ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે અને તેની જગંને કહેવાશે બોલ. તો તેની જગં તેનું માંસ તેના હાડકાં તેની કરણી વિષે ખાલશે અને આ આટલાં માટે કે તેની પોતાની સાક્ષીથી તેને બોલવાનું રહે નહીં (ઉજર રહે નહીં.) અને આ મોનાફિક છે [એટલે જોડા મુસલમાન છે] અને એના પર ખોદાનો ગજબ પડશે. ક્રાંત્યદો આ હદીસમાં પ્રથમ અલ્લાહના દીદારનું વર્ણન કર્યું ફરી બ કાફરોનું જેઓ ક્રાંતમતના હિસાબ કિતાબથી નકાર કરનાર છે ફરી મોનાફિકનું જે જગ્યાનથી ઈસ્લામનો ઈક્રાર કરતો હતો અને દિલમાં સંદેહ રાખતો હતો.

૧૭૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ ખરઝા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમે કાઢતી તપાસ કરો છો? સહાબાએ કહ્યું હા, ફલાણી ફલાણી ફલાણી અને ફલાણીની આર જણની ફરી હજરતે

(સલ)ફરમાવ્યું કે શું તમારે ડાઉનીંગની ટુંકકરો છો સહાયાએ કહ્યું હા ફલાણાની ફલાણાની ફલા, ણાની અને ફલાણાની ફરી હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું શું તમારામાંથી કોઈ ગુમ થયો છે ? સહાયાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું પણ હું જોઈશીએને જોતો નથી તેની શોધ કરો.

ફાયદો કોઈ હાથમાં હાથ પછી સહાયા પોતાનાં સગાઓ તથા દોસ્તોની હાથો શોધતા હતા ત્યારે હજરતે (સલ)આ હદીસ ફરમાવી ફરી ન્યારે જોઈશીએની હાથ મળી તો હજરતે(સલ) તેમનું માથું નંગ ઉપર રાખી ફરમાવ્યું આ મારો છે અને હું જોતો છું.

૧૭૮૬ બોખારીમાં સઅદ બીન અબુ વક્કાસ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને ફતેહ અને રિજક ગરિ-મોતેજ હાલે મળે છે.

ફાયદો એટલે પોતા પિત્રાકત તથા તબીર ઉપર મરફી કરવી નહીં તમને શેઠ તથા ફતેહ ગરીબોનીજ વરકતથી મળે છે તો તેઓની ખિજમત તથા ખાતરદારી પોતાને માટે ગનીમત સમજે તેઓને નાખીઝ જલાલ નહીં જાણો.

૧૭૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં સમોરા બીન જુન્દબ(રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]ફરમાવ્યું કે શું તમારામાંથી કોઈએ સ્વપ્નું જોયું છે ? અમ કહ્યું નહીં. હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું પણ મેં આજ રાત્રે સ્વપ્નામાં બે પુરૂષોને જોયા જેઓ મારી પાસે આવ્યા ફરી મારો હાથ તેઓએ પકડ્યોતે મને જમીને મોકદસમાં લઈ ગયા તો એક પુરૂષને બેઠેલો જોઈ છું અને એક પુરૂષ ઉભેલો છે તેના હાથમાં લોહાની આકડી છે તે બેઠેલા પુરૂષના જડયામાં તે તેને નાખે છે તે એટલા સુધી કે ગરજનને ડેડે સુધી પહોંચવી ફરી તે એવીજ રીતે બીજા જડયા સાથે કરે છે (ચારેછે) અને તે જડયુ પાછું જોડાય છે ફરીથી તે તેવીજ રીતે કર્યા કરે જે જડયા સુધીમાં બીજું જડયુ ચીરી રહે છે તેવામાં પાછું જડયુ સાંજુ થાય છે ફરી બીજું વાર એવી રીતે કર્યા કરે છે મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બે પુરૂષોએ કહ્યું આલ, તો

અમે ચાલ્યા તે એટલા સુધી કે એક ચત્તા પાટ સુતેલા પુરૂષ પાસે આવ્યા અને એક પુરૂષ હાથમાં પત્થર લઈને તેના માથા પર ઉભેલો છે ને તે પત્થરથી તેનું માથું લાગે છે ન્યારે તે પત્થર મારે છે તો પત્થર ગડગડે છે ફરી ન્યારે તે તેને લેવા જાય છે એટલામાં જેવું હતું તેવું થાય છે ફરી તે તેની પાસે આવે છે ને મારે છે મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ ફરી અમે એક તંનુર જેવા મુરાખની પાસે આવ્યા જે ઉપરથી તંગ છે અને નીચેથી પહોળું છે તેની નીચે અગ્નિ ધમધમતી છે ન્યારે તે અગ્નિ જલશ ખાય છે તો તે મારેલા લેખિ ઉપર આવે છે તે એટલા સુધી કે તેઓ નીચળવાને નજીક થાય છે અને ન્યારે તે અગ્નિ ટાંકી પડે છે તો તે તેમાં પાછા જાય છે તેમાં સ્ત્રી હુશો નાખાં છે મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બં-નેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે ચાલ્યા તે એટલા સુધી કે અરે ખુતની નેહર ઉપર પહોંચ્યા, તેમાં એક પુરૂષ ઉભેલો છે, અને નેહરને કિનારે એક હુશ છે તેની આગળ પત્થર છે ફરી નેહરવાળો આગળ આવી નીકળવા ધારે છે તો કિનારા ઉપર ઉભેલો પુરૂષ તેના મોંમાં પત્થર મારે છે તે જગ્યા હતા ત્યાં તેને ફેરવે છે ફરી ન્યારે તે નીકળવા આવે છે તો એ તેના મોંમાં પત્થર મારે છે જેથી તે પાછો જ્યાં હતો ત્યાં જાય છે મેં કહ્યું આ શું છે ? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે આગળ ચાલ્યા તો એક હરિયાળા બાગમાં પહોંચ્યા જેમાં મોટું ઝાડ છે અને તેના મૂળની પાસે એક છુટો તથા બાળક છે. અને જેઠા છાં કે એક પુરૂષ તે ઝાડની પાસે છે તેની સામે અગ્નિ છે તેને સળગાવે છે. ફરી બંનેએ મને ઝાડ પર ચઢાવ્યો ને એક ઘરમાં મને લઈ ગયા જેથી સુંદર ઘર તથા એક ઘર કદી મેં જોયું નથી તેમાં જહ્ન પુરૂષો જુવાનો સ્ત્રીઓ અને બાળકો છે. ફરી તેઓએ મને ત્યાંથી કાઢ્યો અને મને ઝાડ પર ચઢાવ્યા ને એક એવા ઘરમાં મને લઈ ગયા કે જે ઘણુંજ સુંદર તથા ચઢીઆતું હતું તેથી સુંદર તથા ચઢતું મેં કદી જોયું નથી તેમાં છુટા તથા જુવાનો છે મેં તેઓને કહ્યું તમે મને આખી રાત ફેરવા છો.

હવે જે મેં જોયું તેની ખબર કરો. તેઓએ કહ્યું હા, જે પુરૂષને તેં જોયો કે તેના જડબા ચીરાય છે તે જૂઠા છે, તે જુઠી વાત લોકોને કહે છે ફરી લોકો તેને નકલ કરે છે જેથી જઘાનમાં સઘળે ફેલાય છે. એવી રીતે તેની સાથે કિયામત સુધી કરશે. અને જે પુરૂષને તેં જોયો કે તેનું માથું ફેડાય છે તે પુરૂષને ખોદાએ કુરઆન શીખવ્યું, તે કુરઆનથી ગફિલ રહીને શુધર રહ્યો (એટલે તહજજુદમાં કુરઆન પઢ્યું નહીં) અને દિવસના તે પર અમલ કર્યો નહીં. તેની સાથે એવી રીતે કિયામત સુધી કર્યા કરશે. અને જે પુરૂષને તેં સુરાખમાં જોયા હતા તેઓ ઝિનાકાર છે. અને જે પુરૂષને તેં નહેરમાં જોયો તે વ્યાજ ખાનાર છે. અને જે જુદાને તેં ઝાડની જડમાં જોયા તે ઇબરાહીમ (અલે) છે. અને તેની આસપાસ આગ્રહ છે એ લોકોનાં છોકરાં છે. અને જે પુરૂષ અન્નિ સળગાવે છે તે માલિક જહાનમનો દારાગો છે. અને જે ઘરમાં તું પ્રથમ ગયો તે આમ મુસલમાનોનું ઘર છે. અને આ ઘર તે શહીદોનું ઘર છે. અને હું જીવરહમ છું અને આ મીકાઈલ છે. તું તારું માથું ઉપાડ ફરી મેં તારું માથું ઉપાડ્યું તો જેઠો છું કે મારી ઉપર વાદળી જેવું છે, અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઉજળી વાદળી જેવું થર પર થર કંઈ છે. તે બંનેએ કહ્યું આ તારું હામ છે. મેં કહ્યું મને છોડો હું મારા ઘરમાં જાઉં. તે બંનેએ કહ્યું હજુ તારી ઉમર બાકી છે તેં તેને પૂરી કરી નથી, જ્યારે તું તેને પૂરી કરશે તો તારા કીકાણા માં આવશે.

ફાયદો આ હદીસમાં જૂઠું, કુરઆનની ગફિલત ઝિના, અને વ્યાજ ખાવાની સળગતું બયાન છે. કુરઆન યાદ કરવાનું આ હક્ક છે કે તેને અદબથી તિલાવત કર્યા કરે. વિશેષ કરી રાતના તહજજુદમાં અને તેના અહકામ પર અમલ કરે. અને આથી જણાયું કે મુસલમાનોના છોકરાં મરવા પછી હજરત ઇબ્રાહીમને સોંપાઈ છે. અને સિદ્ધ થયું કે શહીદોના મરતબો બીજા મુસલમાનો કરતા ધણું અફજલ છે.

૧૭૮૮ ખોખારીમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું

તમારામાંથી કોઈ આજ રાત્રે ગુનાહને નજદીક નહીં થયો છે (અથવા સ્ત્રી મીકાપ નહીં કર્યો છે ?) અણુ તલકાએ કહ્યું મેં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો તું તેણીની કપરમાં ઉતર એટલે નખી સાહેબની છોકરીની કપરમાં.

ફાયદો અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે અમે હજરત (સલ) ની દીકરીના જનાઝા પર હાજર થયા. અને હજરત (સલ) કપર પર ખેડા હતા. અને આંસુ વહેતાં હતાં ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે રાતના હરકત કરી નહોય (એટલ સ્ત્રી મીકાપ કર્યો નહોય) આથી જણાયું કે કપરમાં તે માણસનું ઉતરવું બેહતર છે કે જેણે તે રાત્ર સમ્ભોગ કર્યો નહોય.

૧૭૮૯ ખોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે કુરઆનની કંઈ વસ્તુ છે (એટલે તને કુરઆન કંઈ યાદ છે) એક સ્ત્રીએ પોતાના જીવને નખી (સલ) સાહેબ આગળ પેશ કર્યો તે સ્ત્રીથી એક પુરૂષે નિકાલ કરવાનો વિચાર કર્યો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આનો વિરતારથી કિસ્સો આવી ગયો છે* કે હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને કબુલ કરી નહીં. ફરી તેણીના નિકાલ બીજા મરદથી કર્યો અને મોહર આ ડેરવી કે તે મરદ તે સ્ત્રીને કુરઆન શીખવ.

૧૭૯૦ મુસલિમમાં શરીફ બીન સોવૈદ સકરી (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે ઓમૈયા બીન સલતની શેઅર (કવીતા) માંથી કંઈ છે ? આ હજરતે શરીફ (રહી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાહબીહમાં શરીફ (રહી) થી રિવાયત છે કે હું એક દિવસ હજરત (સલ) ની પાછળ સ્વાર હતો, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને ઓમૈયાની શેઅર આવડે છે ? મેં કહ્યું કે હા, આવડે છે. મેં એક શેઅર પઢી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વરી પઢ. મેં બીજી શેઅર પઢી. ફરમાવ્યું કે બીજી પઢ. મેં ત્રીજી પઢી. એવીજ રીતે સો શેઅર પઢી. જાણું જોઈએ કે

*વાંચો હદીસ નાં ૬૦૫ તથા ૬૪૬ ક્રમ. મી.

કુદરના વખતમાં ઓમિયા એક શાએર હતો. તેની શેઅરમાં અક્ષાહની હમદ તથા દુન્યાની શુરાઇના મળમુન હતાં. માટે હજરતે (સલ) તેને સાંભળી ફરી ફરમાવ્યું કે તેની જગ્યાન ઇમાન લાવી પણ દિલ કાફર રહ્યું. એટલે જગ્યાનથી મળમુન સારાં નીકળતાં હતાં પણ દિલથી કુદર તથા દુન્યાની મોહબ્બત ગયાં નહીં. ઘણા શાએરોના એવોજ હાલ છે. શેઅરોમાં કેટલાંક મળમુન તો ઘણાં સારાં અને ઠીક જગ્યાનથી નીકળે છે પણ દિલ કાળા.

શેઅર.

ગા ઝખાં તેરી દુરે અફશાં હોઈ
હાય પર દિલ કી સિયાહી ન ગઈ

૧૭૯૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તેં તેણીને જોઈ છે? કારણ કે અનસારીયોની આંખોમાં કંઈ વસ્તુ છે. (એટલે એખ છે) એક પુરૂષે અનસારી સ્ત્રીથી નિકાહ કર્યો ફરી તે વાતની ખબર હજરત (સલ) ને કરી તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું મેં તેણીને જોઈ છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કેટલી મોહર પર તેં તેણીથી નિકાહ કર્યો તેણે કહ્યું ચાર ઉકીયા ઉપર. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ચાર ઉકીયા પર! જાણે તમે આ પહાડ પાસેથી ચાંદી ખોદી લાવો છો. અમારી પાસે નથી કે તને આપીએ પણ હવે તને એક ટુકડી (ફોજ) માં

મોકલીશ તો ત્યાંથી તને મળશે. ફરી હજરતે બની અબસા તરફ એક ટુકડી મોકલી જેમાં તે પુરૂષને પણ મોકલ્યો.

ફાયદો આથી જણાયું કે જે આરતથી નિકાહનો ઇરિદો કરે તેને જોઈ લે કે જેથી છેવટમાં અફસોસ કરવો પડે નહીં. અને તલાકનો વખત આવે નહીં. અને એજ માટે નુકસાની (એખ) બયાન કરવી પણ હુસ્ત છે. અને જણાયું કે માણસ પોતાની શક્તિથી વધુ મોહર બાંધે નહીં. એજ માટે હજરતે (સલ) તેને ટપકા આપ્યો. ફરી મેહેરબાનીની રાહે તેના નિલાવ પણ કરી આપ્યો.

૧૭૯૨ મોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝામર (રદીથી થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમારા પર-વરદિગારે જે તમને વાયદો કર્યો તે તમને ખરી રીતે મળ્યો? ફરી ફરમાવ્યું જે હું કહું છું તેને એઓ હમણા સાંભળે છે" જ્યારે કલીબે બદર નામના કુવા ઉપર હજરત (સલ) ઉભા રહ્યા ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે બદરમાં ઇસ્લામની ફતેહ થઈ તો સિત્તેર કાફિર પકડાયા. અને સિત્તેર મરાયા. હજરતે (સલ) તેઓની લાશો કુવામાં ફેંકાવી. ફરી આ હદીસ ફરમાવી.*

* આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૧૦૧૭ માં તથા તેની નોટમાં આવી ગયું છે. શા. મો.

❁ ફસલ ૫ મી ❁

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જે મથાળે અમર છે.

૧૭૯૩ મોખારીમાં અબુ સઇદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ઇકતેદા કરો અને પાછળવાળા તમારી ઇકતેદા કરે.

ફાયદો કેટલાક સહાબા સફની પાછળ ઉભેલા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું આગળ વધો. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પ્રથમ સફના ભાંક નમાઝમાં મારી તાબેદારી કરે અને ખીંછ સફવાળા પહેલાની ઇકતેદા કરે. એવીજ

રીતે આખર સુધી. હજરત (સલ) ની આદત હતી કે હુશયાર તથા દાના સહાબાને પ્રથમ સફમાં ઉભા કરતા હતા, કે હજરત (સલ) ની નમાઝનો તરીકો શીખે તથા બીજાઓને શીખવે.

૧૭૯૪ મોખારી તથા મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે આહુ (પિય, ખોખ) ના બગીચામાં જાઓ ત્યાં એક ઉંટ સ્વાર સ્ત્રી છે તેનીસ થે એક

પત્ર છે તે તેનાથી લઈ લો.” આ હજરતે (સલ્) અલી, ઓમેર, તથા મિકદાદને ફરમાવ્યું હતું. અને બીજી રિવાયતમાં છે “તમે જાઓ જ્યારે તમે આકુના બગીચામાં પહોંચો.” આ હજરતે અલી, અબુ મરસદગનવી, તથા ઓમેરને ફરમાવ્યું. ફાયદા આ સ્ત્રી જાસૂસીનો પત્ર મદીનાથી મક્કા લઈ જતી હતી. હજરત (સલ્) ને વહીથી જણાયું માટે સહાબાને મોકલી પત્ર છીણવાવો. બાકી ફિસ્સો વિસ્તારથી આવી ગયો છે.*

૧૭૯૫ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે તમે મારી પાસે કાગળ લાવો હું તમારે માટે એક લખાણ લખી આપું જેથી તે પછી તમે કદી ગુમરાહ થશો નહીં.” આ હજરતે પોતાની બીમારીમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદા ખોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે ગુરુવારને દિવસે હજરત (સલ્)ને માંદગી વધી ગઈ અને દરદ ધણું વધ્યું, તો હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું લાવો હું તમને લખાણ લખી આપું કે તે પછી તમે કદી મતકેર તથા પરેશાન થશો નહીં. સહાબાએ પોત પોતામાં કાગળ લાવવા ન લાવવામાં વાતચીત કરી. ફરી સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ્) તો શો હાલ છે? મંદવાડને લીધે જ્યાં બેઅખત્યાર થઈ છે? એ હજરતથી તપાસ કરો. ફરી હજરત (સલ્) થી એ વાત તપાસ કરવા લાગ્યા. તો હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું હવે મને ન છેડો, જે તમે પૂછો છો તેથી જેમાં હું હમણા લાગેલો છું તે બેહતર છે. અને હજરતે તેઓને ત્રણ ચીજની વસીયત કરી. એક આ કે મુશરેફાને અરખના ખેટથી કાઢશો. બીજી આ કે એલચીયોથી બલાઈ કરશો જેવી રીતે હું કરતો હતો. રાવી કહે છે કે ત્રીજી વાત મને યાદ નથી. કેટલાક એાહમાં કહે છે કે ત્રીજી વાત આ હતી કે એસામાનું લશકર તૈયાર કરી શામ (સીરયા)માં મોકલો અને ખોખારીમાં બીજી રિવાયત અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી આવી રીતે છે “જ્યારે હજરતે કાગળ માંડ્યું તો કેટલાક સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ્) ઉપર માંદગીની સખતાઈ

છે અને તમારી પાસે કુરઆન છે અમને ખોદાની કિતાબ બસ કરે છે. એટલે લખાણની ઘણી જરૂરત નથી. અને કેટલાકાએ કહ્યું કાગળ લાવો. શીઆ આ જગ્યા ઓમર ફારૂક પર તાનો કરે છે કે હજરત (સલ્)ને તેમણે કાગળ લખવા આપ્યો નહીં. ના ફરમાની કરી. અને કહ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે. એનો ઉત્તર આ છે કે તમારી સમજની ખામી છે. ઓમર ફારૂક પર તાનો કરવાની કંઈ જગ્યા નથી. કારણ કે તે વેળા હજરતની કાઠડીમાં ઘણા સહાબા હાજર હતા. અલી મુરતબ પણ તેમાં બેગા હતા. અને હજરતે જેટલા હાજર હતા તે સઘળાથી કાગળ માંગ્યે હતા. જે ઓમર (રદી) કાગળ નહીં લાવ્યા તો અલી (રદી)નો હાથ કોણે પકડ્યો હતો? હજરત (સલ્)ને લાં કુરઆન સિવાય કોઈ ચીજ લખવાની દરતુર નહતી, અને કુરઆન સઘળું પૂરું થયું હતું માટે સહાબા વિચારમાં પડ્યા. અને ગુફતગો પછી હજરત (સલ્)ને પૂછ્યું હતું, પણ હજરતે (સલ્) બતાવ્યું નહીં જેથી સાફ જણાયું કે કોઈ બાબત વાજેબ હતી નહીં. જે વાજેબ કે જરૂરી હોત તો હજરત છાના રહેતે નહીં. કારણ કે ખોદાનો હુકમ હજરત (સલ્) પર પહોંચાડવો ફરજ હતો. એમ છતાં એ વાતચીત પછી હજરત (સલ્) પાંચ દિવસ જીવ્યા. જે લખતું અગત્યનું હતે તો તેને બીજી વાર જરૂર લખાવતે. એટલુંજ નહીં પણ સાફ જણાય છે કે જે ત્રણ ચીજોને હજરતે વસીયત કરી તેનેજ લખાવતે. અને આ જે ઓમર ફારૂકે (રદી) ફરમાવ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે તેની આ મતલબ નથી કે કુરઆન સિવાય હજરત (સલ્)ની હદીસની પણ હાજત નથી, પણ તેની આ મતલબ છે કે કુરઆનમાં છેવટમાં અલ યૌમ અકમલતો લકુમની આયત ઉતરી છે. અર્થ-આજ તમારા દીનને પૂરું કરી ચુક્યો. એટલે હવે દીનનો કાંઈ તાજે હુકમ રહ્યો નથી. કુરઆન તથા હદીસમાં દીનની તકસીલ થઈ ચુકી છે. માટે ઓમર ફારૂકે (રદી) બીમારીની સખીની હાલતમાં હજરત (સલ્)ને લખાવવાની તકલીફ આપવી યોગ્ય જાણી નહીં. એને ના ફરમાની કહેતા નથી પણ એતો ખરેખર ઠીક મોહબ્બત

તથા ખેર ખવાહી છે. કારણ કે દરતૂર છે કે માંદ-ગીમાં પોતાના કુળરૂગો તથા અઝીઝોને મેહનતથી ખચાવે છે. દાખલા તરીકે જે બીમારીની હાલતમાં શીક્ષક પોતાના ચેલાને પાઠ આપવા માટે બોલાવે તો ચેલો તેની તકલીફના ખિયાલથી પાઠ લેવા નકાર કરે છે આ નાકરમાની નથી પણ લદન મોહમ્મત છે અને દિલસોઝી છે.

શેઅર.

અશમ બદ અન્દેશ કે બર કન્દહ બાશ

ઝૈય નોમાયદ હૈનરશ દર નજર+

૧૭૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે એક પુરૂષે હજરત પાશે આવવાનો હુકમ માંગ્યો તેના વિષે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેને આવવાનો હુકમ આપો ખચીન તે પોતાની કામતો ભુડો છોડશે છે (એટલે પોતાની કામતો જુરો આદમી છે) અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું 'જુરો પુરૂષ ટોળાનો છે.' અને બીજી રિવાયતમાં છે "કામતો જુરો ભાઈ છે અને કામતો જુરો દીકરો છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે કે એક શખ્સે હજરત (સલ)ની ખીજમતમાં હાજર થવાનો હુકમ માંગ્યો હજરતે તેને હુકમ આપ્યો અને ફરમાવ્યું આ જુરો માલુસ છે. જ્યારે તે હજરતની પાસે આવ્યો તો હજરતે તેની સાથે સારા સ્વભાવથી તથા હસમુખા થઈને વાત કરી મેં કહ્યું આ હજરત આપે તો તેને જુરો કલો હતો ફરી જ્યારે તે આવ્યો તો આપ તેની સાથે સારા સ્વભાવથી મળ્યા તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ આએશા ! તે મને જુરો સ્વભાવનો તથા નફ્ટ બોલનાર ક્યારે જોયો હતો ? જોદાની નજીક કેયામતને દિવસે મખલુકમાં જુરો શખ્સ તે છે કે જેની બદી તથા ભુડા બોલવાને ડરથી લોક તેની તાજીમ કરે [માનઆપે]આ હદીસથી જણાયું કે બદગત આદમીની ઇઝત કરવી માન આપવું પોતાની આબરૂ બચાવવા દુરસ્ત છે. અને જે ફાસિક વગર પરદે (ગહેર રીતે) જુરો કામ કરતો હોય તેની ગીબત કરવી દુરસ્ત છે

અર્થ-જુરો ધારનારની આંખ કુટલી થાયો કાર-કરે તેની નજરમાં હુત્તર એવ દેખાય છે. આ. મો.

કે જેથી લોક તેનો હાલ સાંભળી ધડો લે.

૧૭૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તેને ઘરમાં આવવાનો હુકમ આપ, ખચીત તે તારો કાફા થાય છે, તારા હાથ માટીમાં રાખાય." એટલે અફલક, અબુલ કાઝેમનો ભાઈ.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવા-યત છે કે મેં અબુલ કાઝેમની બાયડીનું ફૂધ પીધું હતું. જ્યારે સ્ત્રીઓને પરદાનો હુકમ થયો તો અબુ કાઝેમનો ભાઈ અફલક મારે દરવાજે આવ્યો, ને મારા ઘરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. મેં કહ્યું જોદાની કસમ જ્યાં સુધી હજરત [સલ] તેને હુકમ નહીં આપે હું તેને ઘરમાં આવવાનો હુકમ આપીશ નહીં. કારણ કે મને અબુ કાઝેમ ફૂધ પાયું નથી તેની સ્ત્રીએ ફૂધ પાયું છે. જ્યારે હજરત (સલ) ઘરમાં પધાર્યા ત્યારે મેં આ હાલ હજરત [સલ]ની આગળ કલો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એજ માટે હજરત આએશા [રદી] કહેતાં હતાં કે જે નસખ [સગાઈ] ને લીધે હરામ છે તે ફૂધ પીવાને લીધે પણ હરામ છે. આથી જણાયું કે દાઇના પત્નીથી તેના ભાઈથી અને દાઇની ઝાલાદથી સ્ત્રીને પરદો કરવાની કંઈ જરૂર નથી. કારણ કે તે મહરમ થયા છે.

૧૭૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે પોતાની બાયડી બચ્યાંઓથી આપવું શરૂ કર.

ફાયદો એટલે બાયડી બચ્યાંઓને આપવું ફરજ છે અને ખીજઓને આપવું નફલ છે. અને ફરજ નફલથી આગળ છે. જેમકે આગલી હદીસમાં એનો ખુલાસો છે.

૧૭૬૯ મુસલિમમાં જામેર (રદી)થી રિવા-યત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું પોતાથી શરૂ કર, તારી બત ઊપર સદકા કર [ખરચ કર] ફરી જે કંઈ બચે તો તારાં બાયડી બચ્યાં માટે છે. ફરી જે તારાં બાયડી બચ્યાંથી કંઈ બચે તો તારા સગાંઓ માટે છે. ફરી જે તારા સગાંઓથી બચે તો આવી રીતે અને

આવી રીતે એટલે જમણે કામે દરેક મોહતાજને આપું” અણુ મજકુર અનસારીએ પોતાના ગુલામને કે જેનું નામ ચાકુળ હતું ન્યારે મોહબખ્ષર બનાવ્યો ત્યારે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં જાહેર (રદી)થી રિવાયત છે કે એક અનસારીએ પોતાના ગુલામને મોહબખ્ષર બનાવ્યો* અને તેની પાસે તે ગુલામ સિવાય કંઈ માલ નહોતો. ન્યારે હજરત (સલ) ને આ વાતની ખબર પડી તો હજરતે તેનું આગ્રહ કરતું દુસ્ત રાખ્યું નહીં. અને ફરમાવ્યું કે આને કાણ ખરીદે છે ? એક શખ્સે તેને આહસો દિરમે ખરીદ્યો. ફરી તે દિરમે તે અનસારીને આપ્યા. અને આ હદીસ ફરમાવી આથી જણાયું કે મોહતાજને ખૈરાત આપવા કરતાં પોતાના બાઈની બચ્ચાને આપવું પ્રથમ છે અવ્વલ ખૈરાત આદ હું દરવેશ”

૧૮૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે અતીયા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીના જમણા તરફથી વોળુ કરવાની જગ્યાથી શરૂ કરો” હજરત (સલ)ની છોકરી ઝૈનબ જે અણુલ આસ બીન રબીઅની બીબી હતાં અને તેમની. છોકરીઓમાં સર્વથી મોટાં હતાં તેણીને ગોસલ આપનારી સ્ત્રીઓ માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે મૈયતની જમણી તરફથી ગોસલ શરૂ કરવું સુનત છે. અને જમણી તરફથી વોળુની જગ્યાને (એટલે મોં તથા હાથને પ્રથમ ધોઝો.)

૧૮૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ ઝર્ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હંડો થવા દે હંડો થવા દે. અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું ઈનતેન્ગરી કર ઇનતેન્ગરી કર” આ હજરતે જોહરની અગ્નિ દેનારને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે ગરમીની મોસમમાં હંડો

* જે ગુલામને મરવા પછી અગ્રહ કરતું ઠેરવ્યું હોય તેને મોહબખ્ષર કહે છે. મોહબખ્ષર કરેલા ગુલામને વેચવાની બીજી હદીસમાં મનાઈ છે. અને તે હદીસને આધારે હનરી મજહબમાં પણ હરામ છે. પણ મોહબખ્ષર મોકઅદને આગ્રહ કરતું દુસ્ત છે અને આ મોહબખ્ષર પણ મોકઅદ હતો. શા. મો.

વખતે અગ્નિ દેવી તથા નમાઝ પઢવી મુસ્તહબ છે.

૧૮૦૨ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હંડો વખતમાં નમાઝ પઢા કરો. કારણ કે ગરમીની સખ્તી તે જહંનમના નેશથી છે.

ફાયદો એટલે ગરમીની મોસમમાં જોહરની નમાઝમાં વાર લગાડવી (દીલ કરવી) મુસ્તહબ છે કે જમાઅત વધે. અને આ બંને હદીસો ઈમામ આજમ (રહ)ના મજહબની સંમૂર્ણ દલીલ છે.

૧૮૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં કઅબ બીન માલિક (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી મા તને જણી ત્યારથી જે દિવસ તારા ગુજ્યાં તે સર્વથી બેહતર દિવસની તું બજારત લે. (ખુશ થા)” આ હજરતે (સલ) કઅબ બીન માલિકને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જો તે બૃકમાં કઅબ (રદી) હજરત [સલ]ની સાથે ગયા નહતા. અલ્લાહનો તથા રસૂલનો તેમના પર પચાસ દિવસ ગુરસો રહ્યો. ન્યારે તેમની તોળા કબૂલ થઈ ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે મુસલમાન માટે તેજ દિવસ બેહતર છે જે દિવસે ખોદા તેનાથી રાજ થાય.

૧૮૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમર બીન ઝોફ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ખુશી થાઓ તથા જે સીજ તમને ખુશ કરે તેની આશા કરો (એટલે ફતેહ ધરલામની) ખોદાની કસમ દરિદ્ર (ગરીબ)નો ડર તમારે માટે હું રાખતો નથી પણ હું આનો ડર રાખું છું કે જેવી રીતે તમારાથી આગળાઓ પર દુન્યા બોહલી થઈ તેમ તમારા પર બોહલી થાય. ફરી જેવી રીતે તેઓએ લોભ તથા અદેખાઈ કરી તેમ તમે લોભ તથા અદેખાઈ કરો. અને જેવી રીતે તેઓને દુન્યાએ હલાક કર્યા તેમ તમે હલાક થાઓ.” અને એક રિવાયતમાં છે “અને જેવી રીતે દુન્યાએ તેઓને ગફલતમાં નાખ્યા તેમ તમને ગફલતમાં નાંખે.

ફાયદો બહરનના મુલકથી હજરત [સલ] પાસે માલ આવ્યો તે સાંભળી અનસાર લોક સુબહની નમાઝ પઢી હજરત (સલ)ની આગળ આવ્યા. હજરત (સલ) હસ્શા ને ફરમાવ્યું કેદાબી તમે માલની ખબર સાંભળીને આવ્યા છો ? અન-

સારાએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ્વ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ફતેહ ધરલામ તથા માલ વધવાની ખશારત આપી. ફરી માલ વધવાની ધુરાધ ખયાન કરી.

૧૮૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સર) ફરમાવ્યું કે તું ખુશ થા એ આએશા ? તું જાણે છે અલ્લાહે તારી સફાઈ જાહેર કરી છે.

ફાયદો જ્યારે હજરત આએશા પર તોહમત મુકાયું,* અને તેગની સફાઈમાં ફરઆન હતયું ત્યારે હજરતે [સલ્વ] આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૦૬ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ્વ] ફરમાવ્યું કે તું મારે માટે પથર હુંદ કે તેનાથી હું ઇસ્તિન્ને કરું અને મારી પાસે હાડકા કે ગોળર નહીં લાવ.

ફાયદો આથી જણાયું કે ઝાંઝે ફરવા પછી ટેલાંથી પાક કરવું સુનત છે અને હાડકા તથા ગોળરથી ઇસ્તિન્ને કરવો હુસ્ત નથી* એવીજ રીતે કાઠલાથી પણ.

૧૮૦૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ્વ] ફરમાવ્યું કે તેણીને જેતા રહેા. ગોરાસીધા વાળવાલા એખદાર આંખવાળા બાળકને જાણે તો તે હિલાલ બીન આમૈયાનું છે. અને જે તે કાળી આંખવાળા વાંકા વાળવાલા પાતળા પિન્ડલીવાળા બાળકને જાણે તો તે શરીક બીન સહમાનું છે.

ફાયદો હિલાલ બીન આમૈયાએ પોતાની બાયડીને શરીક બીન સહમા સાથે એખ લગાડી. ફરી હજરતે (સલ્વ) તે બંનેમાં લિઆનના કાયદા પ્રમાણે જૂદાઈ કરાવી. તેની સ્ત્રી ગર્ભવતી હતી. માટે હજરતે (સલ્વ) સહાબાથી આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે તેણીને છોકરો થયો તો હજરતને ખબર મળે કે શરીક બીન સહમાથી મળતા છે. હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે જે ફરઆનતો હુકમ

*તોહમત વિષેનું પૂરું ખયાન હદીસ ના. ૧૦૨૭ માં છે. શા. મો.

* એવીજ રીતે પાકેલી ઇટથી હુસ્ત નથી સખ મકરૂહ છે. અફસોસ કે રાંદેર તથા સૂરતની દરેક મસજીદમાં પાકી ઇટા કે ઠીકરાં વપરાય છે કાંઈ એની પરવા કરવું નથી. શા. મો.

(લિઆન) તે પર જરી કર્યો નહોત તો હું તે સ્ત્રી પર કંઈ હુકમ લગાડત. (એટલે સજા કરત) આ હદીસથી જણાયું કે બાળકનું મલતા પણું થતું પણ એક દલીલ છે. અને ઇમામ શાફિઈ (રહ) નો આજ મત છે. પણ ઇમામ આજમ (રહ)ની નજદીક કિયાફા કે મળતા પણું દલીલ નથી કદાપી હજરત (સલ્વ)ને એ હાલ વહીથી જણાયો હશે.

૧૮૦૮ બોખારીમાં ઉમ્મે ખાલિદ બીનતે સઇદ બીન આસ અથવા બીનતે ખાલિદ બીન સઇદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે ખોદા કરે તું ધસી ફાડી નાખે. ફરી તું ધસી ફાડી નાખે. ફરી તું ધસી ફાડી નાખે.

ફાયદો ઉમ્મે ખાલિદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ્વ]ની પાસે ઘણું કપડાં આવ્યાં તેમાં એક કાળો નાનો કુર્તા હતો. હજરતે [સલ્વ] ફરમાવ્યું તમે જાણો છો આ હું કાને પેહરાવીશ ? સહાબા ચુપકા રહ્યા ફરી હજરતે [સલ્વ] મને બોલાવી પોતાને હાથે મને પેહરાવ્યો ફરી. આ દોઆ કરી.

૧૮૦૯ મુસલિમમાં અબુદુલાલ બીન અમર [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે તમે બખીલાઈ (કંજુસાઈ)થી બચો. કારણ કે તમારાથી આગળવાલાઓને બખીલાઈએ હલાક કર્યા છે.

ફાયદો જ્યારે માણસ પર કંજુસાઈ વધી જાય છે તો તે ઝકાત આપી શકતો નથી તો ફરજને છોડયું. માટે ખોદાના અબ્જબને લાએક થયો.

૧૮૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ્વ] ફરમાવ્યું કે તમે અજિનથી બચતા રહો અગર જે ખજુરની એક ચીરી આપીને.

ફાયદો એટલે થોડી ખૈરાત પણ દોઝખથી બચાવે છે.

૧૮૧૧ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે જે લાનત કરનાર કામેથી બચો. સહાબાએ કહ્યું કયા લાનત કરનાર કામે છે ? હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે જે માણસ લોકોના માર્ગમાં ઝાંઝે ફરે અથવા તેઓના ડાયામાં.

ફાયદો માર્ગમાં તથા ડાયાદાર ઝાંઝી

નીચે ઝાડે ફરવું. દુઃખ આપવાનું કારણ છે. માટે લોક તેના પર લાનત કરે છે તથા ખુરું કહે છે. ૧૮૧૨ બોખારીમાં અનસ[રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે રોકુઅ તથા સિજદાને પૂરાં કરો. તેની કસમ કે જ્ઞાના કબળમાં મારો જન છે જ્યારે તમે રોકુઅ તથા સિજદો કરો છો તો ખચીત હું પીઠ પાછળથી નેઉં છું. *

ફાયદો કેટલાક ગામડાના નવા મુસલમાન લોક રોકુઅ તથા સિજદામાં જલદી કરતા હતા ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૧૩ બોખારીમાં અનસ[રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સ્થિર રહે એ જોહોદ! તારા પરનો એક નખી એક સિદ્દિક તથા બે શહીદો છે. અને ખીજી રિવાયતમાં છે “ તારા પર નખી અથવા સિદ્દિક અથવા શહીદ વગર કાઠ ખીજું નથી” અને તે પર નખી[સલ] અથુ ચકર ઓમર અને ઉસમાન (રદી) હતા.

ફાયદો હજરત (સલ) આ સહાબાની સાથે જોહોદ પર્વત ઉપર હતા ફરી તે હાલ્યો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી તો પહાડ થમી ગયો. આ હજરતનો મોજેજો છે કે જેની રીતે હજરતે[સલ] ફરમાવ્યું તેવું થયું. કેમકે હજરત ઓમર તથા હજરત ઉસમાન [રદી] શહીદ થયા જે પ્રખ્યાત છે. પહાડનું હાલવું ફખરને લીધે હતું કે આવા ખુબ્જોએ તેને માન આપ્યું.

૧૮૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારા તરફથી ઉતર આપ એ અલ્લાહ તું એને પવિત્રાત્મા [ફુલ કાદસ]થી મદદ કર” આ હજરતે (સલ) હસ્સાન ખીન સામે તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો કેરેશના કાફેરાએ હજરત [સલ] ની હન્ને (નિન્દા) કરી હતી ત્યારે હજરતે તેનો

* લમઆત શરહ મિશકાત ૯ ૧ પૃ ૩૬૨ માં છે કે “હજરત સલનુ આ જેવું મોઅજ્જેનની રૂએ હતું અને હમિશ નહીં પણ કદી કદી થતું હતું હજરત [સલ] ફરમાવે છે હું બશર છું આ દીવારની પાછળ શું છે તે હું જાણતો નથી.” મીશકાત ૯ ૧ પૃ ૫૦૬ માં પણ એને મળતું છે. શા મો.

ઉત્તર હસ્સાન [રદી]થી અપાવ્યો *

૧૮૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હલાક કરનારી સાત વસ્તુઓથી બચતા રહો સહાબાએ કહ્યું તે કથી વસ્તુઓએ એ રસુલુલ્લાહ! હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહની સાથે શિક્ક કરવો. જાદુ, જે જીવને ખોદાએ હરામ કર્યો છે તેને વગર હાકે કતલ કરવો વ્યાજ ખાવું ચતીમનો માલ ખાવો* લડાઇને દીવસે પીઠ ફેરવવી અને બોલી ધમાનવાળી પાકદામન સ્ત્રીઓને તોહમત આપવું.

ફાયદો જે કે આ હદીસમાં ગુનાહ કબીરા સાત ફરમાવ્યા છે પણ ખીજી હદીસોમાં વધારે પણ સિદ્ધ થયા છે કદાપી તે વેળા એટલાજ ગુનાહોનું વર્ણન કરવું ચોગ્ય હશે.

૧૮૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-લ્લાહની ખીન ઓમર [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે[સલ] ફરમાવ્યું કે તમારી રાતની નમાઝોમાં વિત્રને પાછળી નમાઝ કરો.

ફાયદો એટલે તહજ્જેને પછી વિત્રની નમાઝ નેઇએ અને જે શખ્સ કદી રાતના ઉંઠો હોય અને કદી સૂઈ જતો હોય તેને લાજેમ છે કે એશાને વળતે વિત્ર પઢી દ્યા કરે. પણ હજરત[સલ]ના ફેઅલ (કરની)થી સિદ્ધ થાય છે કે વિત્ર પછી બે રકઅત બેસીને પઢતા હતા.

૧૮૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-લ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ નોતરાને જ્યારે તમે નોતરાઓતો કબ્જ કરો.

ફાયદો એટલે વલીમાના (શાદીના) ખાણાને કબ્જ કરવું અગત્યનું છે.

* વાઘો હદીસના ૩૪૩ ગા મો.

* ચતીમનો માલ નાહક ખાવો હરામ છે. ચતીમના બાપની કે માની જીવારતમાં તથા ચતીમના ખીજ કાઠ કારમાં ચતીમનો પૈસો ખરચાઈ તે ખાણું હરામ છે. લોકો ચોરીના માલને હરામ જાણે છે. પણ આ ચોરી કરતાં ખુર હોવા છતાં ખાનારાઓ બરાએ ખ્યાલ કરતા નથી. સરકારને પણ જોઇએ કે બાગ-કોનો માલ નાશ કરવાનો ખદોખરત રાખે. અને જ્યાં એવું બને ત્યાં પોતે ફરયાદ થાય. ગુ. મો.

૧૮૧૮ બોખારીમાં ઉરવા ખીન ઝોખેર[રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અશુ સુફ્યાનને પહાડના નાકા પાસે રોક કે તે મુસલમાનોને જુએ' ફતેહ મકાને દિવસે હજરતે (સલ) અબ્બાસ ખીન અમ્મદુલ મુતલેખ[રદી] ને ફરમાવ્યું. મુરસલ રિવાયત આવી જ રીતે છે (એટલે ઉરવા તાખેઇને સહાખીનું નામ છોડીને રિવાયત કરી છે) અને એ હદીસ હજરત આએશા [રદી] થી રિવાયત થઇ છે અને તેણીએ હજરત [સલ] થી રિવાયત કરી છે.

ફાયદો આ હદીસનો ખાકી કિસ્સો આજ અબ્બાસમાં આવી ગયો છે [ના. ૧૭૧૬]

૧૮૧૯ મુસલિમમાં મિકદાદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારીફ કરનારાઓનાં મોંમાં માટી ભરો. [એટલે કંઈ આપો નહીં.)

ફાયદો હમદ તથા તારીફ ધણું કરી જુક તથા વધારાથી ઠોરી હોતી નથી માટે તેને કંઈ આપો નહીં.* અને તમો પોતાની તારીફ સાંભળી મગર થાઓ નહીં જો કાઇ કહે કે હજરતે [સલ] પોતાની તારીફ કરનારાઓને ધનામ આપ્યું છે તો તેનો જવાબ આ છે કે હજરત (સલ)ની જે તારીફ હતી તે સર્વ સાચી હતી અને તેમાં સવાબ હતો એથી વિરુદ્ધ ખીનઓની તારીફ છે કે જે વધારાથી ઠોરી નથી આ હદીસમાં તે તારીફની નિંદા છે કે જેણે તારીફ કરવાનો પોતાનો ધંધો ફેરવ્યો હોય પણ જો કાઇ શખ્સ કાઈ દીનદાર શખ્સની વગર લાલચે સાચી તારીફ કરે તો દુસ્ત છે, કે જેથી ગુણવંત [મમદુહ]ના નેક અમલમાં લોક પેરવી કરે સારાંશ આ છે કે જે તારીફમાં લાલચ કે જુક હોય તે દુસ્ત નથી.

૧૮૨૦ મુસલિમમાં અશુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમો ભેગા થાઓ ખચીત હું તમારી આગળ કુરઆનનો ત્રીજો ભાગ પઢીશ ફરી ભેગા થનાર થયા. ફરી હજરતે [સલ] નીકળીને કુલ હોવ-હોલો અહુક પઢી.

* એક અર્થ આ છે કે તેના મોંમાં કુળ નાંખ એટલે કંઈ આપ કે જેથી તેની અપાન બંધ થાય અને તારી નિન્દા કરે નહીં, શુ મો.

૧૮૨૧ મુસલિમમાં અશુ કતાદા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારા બોજુના વાસણને સંભાળી રાખ એનો કંઈ હાલ નહોર થનાર છે (અથવા એનો મોજો થશે) લેલતુત તારીસ [પાછલી રાતે મોકામ કરેલી રાત] ની સવારે હજરતે [સલ] અશુ કતાદા (રદી) ને આ ફરમાવ્યું

ફાયદો સવારે હજરતે સલ આ ફરમાવ્યું અને દિવસના તરસ વંધી અને પાણી નહતું તેજ વાસણથી પાણી ઉભરાવા લાગ્યું અને અશુ કતાદા પાવા લાગ્યા તે એટલા સુધી કે સધળું લસકર ધરાયું આ હદીસથી એ મોઅજેઝા સિદ્ધ થયા એક પાણીનું નેશ આપું ખીનને લવિખ્યની ખયર આપવી.

૧૮૨૨ બોખારીમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇજતુલ ખત્તાબને આની ખયર કર' જામેરે જામેરે પોતાના દેણ અદા કરવાની ખયર કરી ત્યારે હજરતે જામેર (રદી)ને આ કહ્યું.

ફાયદો જામેર (રદી)ના ખાંપ જંગે ઓહો-દમાં શહીદ થયા તેમના પર ઘણું કરજ હતું. તેમના યાગમાં જેટલું ખજુર થયું હતું તેટલું માંગનારાઓને આપવા ચાહ્યું. પણ કરજ ઘણું હતું અને ખજુર થોડું માટે તેઓએ કબૂલ કર્યું નહીં. જામેરે રદી હજરત [સલ] થી સિફારસ કરાવી, પણ સાહુકાર ચલુદી હતા તેઓએ કબૂલ કરી નહીં. હજરતે (સલ) જામેરને ફરમાવ્યું તું દરેક જાતનું ખજુર જુકું જુકું ઢગલા કર. ન્યારે જામેરે [રદી] ઢગલા કર્યા તો હજરત [સલ] એક મોટા ઢગલાની આસપાસ ફર્યા અને તેના પર જઈ બેઠા ફરી જામેરને કહ્યું માંગનારાઓને તોલી તોલીને આપવા શરૂ કર જામેરે આપવા શરૂ કર્યું તે એટલાં સુધી કે સધળું કરજ અદા થયું જામેર [રદી] થી રિવાયત છે કે સધળું કરજ અદા થવા છતાં સર્વ ઢગલા જેવાને તેવા હતા. તેમાં કરી કમી થઇ નહતી જામેરે કહ્યું આ હજરત [સલ] તમામ દેણ અદા થયું ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી એટલે જામેર ફાફર[રદી]ને આ હાલની ખયર કર કારણ કે જામેર ફાફર (રદી) ને જામેરના કરજ અદા થવાની ધણી રીકર હતી ન્યા.

રે જાણેરે (રદી) ઝોમર ફાફ (રદી) ને ખચર કરી તો તેવણે કહ્યું, જ્યારે હજરત (સલ) પધાર્યા ત્યારથીજ હું જાણી ગયો હતો કે હવે જરૂર બરકત થશે.

૧૮૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આઝેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા બાપ અચ્ચ બકરને તથા તારા ભાઈને ઘોડાવ કે હું એક લેખ લખી આપું (ખિલાફતનામું) કેમકે ખચીત હું ડરું છું કે કાઠ ઉમેદવારી કરનાર ઉમ્મેદવારી કરે, અને કાઠ કહેનાર કહે કે હું (ખિલાફતના) હકદાર છું પણ અલ્લાહ તથા મુસલમાનો તો અચ્ચ બકર સિવાય કાઠને માનશે નહીં.

ફાઈદો પ્રથમ હજરતે (સલ) વિચાર્યું કે સિદ્દિક અકબર (રદી)ને ખિલાફત નામુ લખી આપે કે જેથી બીજને કાઠ દાવો કરી શકે નહીં. ફરી તકદીર તથા મુસલમાનોના ઇજ્મા ઉપર મુક્યું. એટલે તકદીરમાં તો આજ છે સિદ્દિક અકબર ખલીફા થશે, અને મુસલમાનોના ઇજ્મા (ઐક્યતા) પણ એમનીજ ખિલાફત ઉપર થશે તો લખવાની જરૂર શી? આ હદીસથી સાફ જણાયું કે સિવાય સિદ્દિક અકબર [રદી]ને કાઠની ખિલાફત હજરત [સલ]ના ધ્યાનમાં નહતી.

૧૮૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં આઝેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહનું નામ લો અને ખાઓ.

ફાઈદો હજરત આઝેશાએ (રદી) કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ કેટલીક કોમ છે જેઓ નવા મુસલમાન છે અને તેઓ અમારી પાસે માંસ લાવે છે. અમે જાણતા નથી કે જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહનું નામ લે છે અથવા નહીં ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુસલમાન ઉપર સારો ગુમાન રાખવો જોઈએ. તેઓ જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહના નામને ભૂલતા ન હશે. તમે પોતાના શક દૂર કરવા ખોદાનું નામ લ્યા કરો. એની આ મતલબ નથી કે તેઓએ જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહનું નામ છોડ્યું હોય તોએ તમારી ખિસ્મતલાહ કહેવાથી પવિત્ર થશે. કારણ કે જુબહની વખતે ખિસ્મતલાહ કહેવી શરત છે.

૧૮૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ

(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ખિસ્મતલાહ કહો. અને દરેક પુરૂષ પોતાની આગળથી ખાય.

ફાઈદો એટલે રદાખી (કે થાળી)ની વચ્ચે થી ખાએ નહીં અને ખીજની આગળથી પણ ખાએ નહીં પણ પોતાની તરફથી ખાય.

૧૮૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આઝેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા અને તે સ્ત્રીઓના મોંમાં ધુળ નાખ. એટલે જરૂર બીન અચ્ચ તાલિખ (રદી) ની સ્ત્રી ઝોના (જ્યારે તેઓ જરૂર ઉપર ઘણી રડતી હતી ત્યારે) આ હજરતે તે પુરૂષને કહ્યું જેણે કહ્યું કે ઓ રસૂલુલ્લાહ તે સ્ત્રીઓ અમારા પર ગાલેબ થયો એટલે અમારું કહ્યું માનતી નથી અને રડતાં છાતી રહેતી નથી.)

ફાઈદો જરૂર તૈયાર (રદી)ને હજરતે (સલ) લગાઈ ઉપર મોકલ્યા હતા. જ્યારે તેમની શહાદતની ખચર આવી તો હજરત (સલ) ને ઘણું ગમ થયો. અને જરૂરના ધરતી સ્ત્રીઓ વિલાપ કરવા લાગી. એક શખ્સે એ બાબતની હજરત (સલ)ને ખચર કરી. હજરતે ફરમાવ્યું જઈને તેઓને રોકો. તેણે જઈને મનાઈ કરી. સ્ત્રીઓએ માન્યું નહીં. ફરી હજરત (સલ)ને અજર કરી કે તેઓ માનતી નથી. હજરતે કહ્યું ફરી જા અને મનાઈ કર એવી રીતે ત્રણવાર હજરતે તે શખ્સને મોકલ્યો તેણે કહ્યું ઓ હજરત સ્ત્રીઓ માનતી નથી અને અમારેથી ચઢી ગઈ છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તથા ઝોરતો ઉપર ગુસ્સો કર્યો આ હદીસથી વિલાપ કરવાની તથા પુકારીને રડવાની હુરમત પૂરતી સખતાઈથી સિદ્ધ થઈ.

૧૮૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અચ્ચ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ તારા બાપડી બચ્ચાંઓને ખવડાવ એટલે તે ખજુરને જે ટોકરીમાં હતું. જે શખ્સે રમજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી સખ્તોગ કર્યો તે શખ્સને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાઈદો એક પુરૂષ આવ્યો તેણે કહ્યું ઓ હજરત! હું હલાક થયો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું થયું? તેણે કહ્યું મેં રમજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી સોહબત કરી અને હું રોકાઈ હતો. હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું સુલામ આઝાદ કર. તેણે કહ્યું મારામાં કુદરત નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું બે માસ લગાલગ રોજ રાખ. તેણે કહ્યું મને તાકાત નથી. હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું તું સાક ગરીબોને ખાણું આપ. તેણે કહ્યું મને શક્તિ નથી. હજરતે (સલ) કહ્યું તું બેસ. ફરી થોડી વાર પછી હજરતની પાસે મોટો ટોપલો ભરીને ખજૂર આવ્યું. હજરતે(સલ)તેને ફરમાવ્યું એને લે અને ગરીબોને આપ. તેણે કહ્યું આ હજરત ! મદીનામાં મારાથી વધારે દરિદ્રી કોઈ નથી. હજરત (સલ) હસ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી કફફારો ખીબ્ને આપવો બેઠાએ પોતાને ખાવો દુસ્ત નથી માટે કેટલાક આવેલોએ કહ્યું છે કે આ હદીસ મનસૂખ છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું, આ હુકમ ખાસ તેજ શખ્સ માટે છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું કે હજરતે(સલ)તેની ગરીબાઈ બેઠા તેને કરજની તોર પર આપ્યું હતું. એટલે જ્યારે શક્તિ આવે ત્યારે કફફારો અદા કરવો.

૧૮૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, તારી પાસે કુરઆન છે તેને બદલે મેં તને તેણીને માલિક કર્યો છે.

ફાયદો એટલે સ્ત્રીને કુરઆન યાદ કરાવવું એજ એની મોહર છે. બાકી કિરસો વિસ્તારથી આવી ગયો. *

૧૮૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએસા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે આ લીલીવાળા કામળીને અશુ જહમ પાસે લઇ જાઓ. અને અશુ જહમનો કામળો (કમળલ) લાવો કેમકે એણે મને હમણા નમાઝમાં ગફલત નાખીને.

ફાયદો અશુ જહમે બારીક ચોખ્ખા કામળ કામળી બંને બંને છેડે ધારી હતી તે હજરત (સલ)ને ભેટ આપી. હજરતે(સલ)તેને ઓઢીને નમાઝ પઢી. ફરી નમાઝ પછી આ હદીસ ફરમાવી: એટલે એની કારીગરી નકશકારી (તરહ

ઉકાવેલી) એ દિલ લગાડી નમ્રતાથી નમાઝ પઢવામાં તુકસાની કરી માટે હજરતે (સલ) તેને પાછી ફેરવી. અને તેને બદલે કામળો મંગાવ્યો કે તેનું દિલ ટુટે નહીં. આથી જણાયું કે જે કપડું નમાઝમાં ખલલ કરે અને ધ્યાન સરખું નહીં રાખે તેને પહેરવું મકરૂહ છે. એવીજ રીતે મસજીદની તથા મોસલ્લાની નકશ-કારી મકરૂહ છે કેમકે તે જરૂર ધ્યાનને વીખેરે છે.

૧૮૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન ખીન હોસેન (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, અને આ તારા બાળબચ્ચાંઓ ને ખવડાવ. અને તું જાણ કે ખચીત અમ તારા પાણીથી કંઈ ઘટાડ્યું નથી બોખારીમાં આટલો વધારો છે. “કંઈ વસ્તુને ઘટાડી નથી પણ અલ્લાહે અમને પાવું છે.” લેલતુત તારીસની સવારે બે પખાલવાળી સ્ત્રીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) કોઈ સફરમાં હતા. ગરમીની સખતાઈ થઈ. અને તરમતું લોહી પર બેર થયું પાણી કંથે નહતું સહાબાએ આ હાલ હજરત(સલ)ને કહ્યો. હજરતે બે શખ્સોને પાણી ટુંઢવા મોકલ્યા. તેઓએ બેયું કે એક સ્ત્રી પાણીની બે પખાલો બિટ ઉપર લાદીને લઇ ગય છે, તેણીને હજરત(સલ)પાસે લઈ આવ્યા હજરતે (સલ) પખાલથી પાણી લઇને લોહીને પાવા શરૂ કર્યું તે એટલાં સુધી કે લોહી ધરાયા અને તે પખાલો તેવીજ રીતે પાણીથી ભરેલી હતી. ફરી હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે આ ઝારતને કંઈ આપો. કોઇએ ખજૂર આપ્યું, કોઇએ આટો, અને કોઇએ સત્તુ તેને આપ્યાં ત્યારે હજરતે(સલ)તે સ્ત્રીને આ હદીસ ફરમાવી. *

૧૮૩૧ મુસલિમમાં મિસવર ખીન અબ્દમ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું. તું તારા કપડા તરફ જા તેને લે અને નાંખી આલ નહીં. આ હજરતે(સલ)મિસવર(રહી)ને ફરમાવ્યું. ફાયદો મિસવર [રહી] થી રિવાયત છે કે

૧ વાંચો: હદીસ નાં ૯૦૫, ૯૪૧, ૧૭૮૯. જા. મો.
૨ આથી જણાયું કે નમાઝ સિવાય બીજા કોઈ બાળતમાં નમાઝમાં દિલ કે વિચાર લાગે તો તેથી નમ્રહ દુહતી થઈ: જા. મો.

રિવાયત છે કે તે સ્ત્રી ગઇ અને પોતાની કામને જે બેયું તેની ખબર કરી. તે ઇસ્લામ લાવી અને તેની કામ પણ ઇસ્લામ સ્વીકારી, શરહ મશાયે: જા. મો.

હું મારી પત્નિર હોવાની લાગ જતો હતો અને મારી લુંગી ખુલ્લી ગઈ હું તેને બાંધી શક્યો નહીં અને નાંખી હાલતમાં તેને લાઈ ગયો ત્યારે હજરતે સલ આ હદીસ ફરમાવી આ હદીસથી સિદ્ધ થયું કે નગ્નતા ઠાંકવી ફરજ છે.

૧૮૩૨ મુસલિમમાં ઝોમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે પાછો ફર ને સારી રીતે તારું વોળુ કર' એક પુરૂષે વોળુ કર્યું અને પોતાના પગ પર તેણે નખ જેટલું કાઢું રાખ્યું તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું ફરી તે પાછો ફર્યો અને વોળુ કરીને નમાઝ પઢી.

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે વોળુના આગળ-આશી જરા પણ સુકુ રહેવું વોળુને નકામું કરે છે.

૧૮૩૩ મોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાછો ફર અને તારી બાજુની સાથે હજર હર' એક પુરૂષે કહ્યું મારું નામ ફલાણી ફલાણી લદાઈમાં લખાયું છે અને મારી બી હજર કરવા જાય છે તે પુરૂષને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાવ્યું કે સ્ત્રીએ વગર પોતાના ખાવિન્ટે અથવા મહરમે હજર કરવા જવું દુરૂસ્ત નથી.

૧૮૩૪ મોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું પાછો જા ને નમાઝ પઢ કારણ કે તારી નમાઝ થઈ નથી.

ફાયદો હજરત (સલ) મસજીદમાં હતાં એક શખ્સ નમાઝ પઢી આવ્યો અને હજરતને સલામ કરી હજરતે સલામતો જવાબ આપ્યો ફરી ફરમાવ્યું તું પોતાની નમાઝ ફરી પઢ તારી નમાઝ થઈ નથી તે શખ્સે ફરી જલદી જલદી નમાઝ પઢી અને હજરતને સલામ કરીને આવ્યો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું નમાઝ પઢ તારી નમાઝ થઈ નહીં એવીજ રીતે ત્રણ વાર તેણે નમાઝ પઢી ફરી તેણે કહ્યું ખુદાની કસમ મને એથી સારી રીતે પઢતાં આવડતી નથી તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું બપોરે નમાઝ માટે ઉભો રહે તો અલ્લાહને એકબર કલા કર ફરી જે કંઈ કુરઆન-

માંથી તને આવે તે પઢ્યા કર, * અને કાનિત તથા આરામથી રોક્યા કર, ફરી સીધો ઉઠ્યા કર એવી રીતે કે સારી રીતે સીધો ઉભો થાય. ફરી સિજ્દો કર્યા કર ચેહેનથી, ફરી માથું ઉઠાડા કર ચેહેનથી. ફરી બેસા કર. એવીજ રીતે દરેક રકબતમાં કર્યા કર. આ હદીસથી જણાવ્યું કે નમાઝમાં તાદીલે અરકાન [બરાબર દરેક રકનને કરવું] વાજેબ છે. ઘણું જલદી કર્યાથી યાતો નમાઝ ખાતેલ થાય છે અથવા મરફૂઢ થાય છે.

૧૮૩૫ મોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેને દુધ પા જેથી તું તેના પર હરામ બને, અને જે ખટકો અથુ હોજ્જાના દિલમાં છે તે પણ જતો રહેશે" સોહેલ બીન અમર [રદી]ની છોકરી સહલાએ બપોરે હજરત [સલ]ને કહ્યું, સાલેમના મારી પાસે આવવાથી હોજ્જાના મોં ઉપર હું અથુગમો જોઈ છું તેણીને હજરતે આ ફરમાવ્યું. તેણીએ કહ્યું હું તેને કેવી રીતે દુધ પાઉં તે તો મોટો પુરૂષ છે. તો હજરત હસ્યા અને કહ્યું હું જાણું છું કે તે મોટો પુરૂષ છે [એટલે છાતીથી ધવડાવવાની જરૂર નથી કે તને અધરૂ લાગે કાંઈ વાસણમાં કાઢીને પા.]

ફાયદો અથુ હોજ્જા (રદી) તો સાલીમ શુલામ હતો તેમને તેના અંદર જવાથી અદ્યમાની થતી હતી માટે હજરતે [સલ] આ તદખીર ખતવાની બાળકપણમાં દુધ પીવાથી હરામ ખબ્બુ સિદ્ધ થાય છે જવાનીમાં થતું નથી જેમકે બીજી હદીસમાં ખુલ્લું છે તો આ હદીસનો હુકમ સાલીમને માટે ખાસ છે અથવા આ હુકમ મનસૂબ છે.

૧૮૩૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ બુદ્ધા તું સ્વારી કર. કારણ કે અલ્લાહ તારાથી વધા તારી નજરથી બેપરવા છે.

ફાયદો હજરતે એક બુદ્ધાને જોયો કે ચાલતો જાય છે અને બે તરફથી તેના બે છોકરા તેને ટેકા આપે છે. હજરતે (સલ) પૂછ્યું આનું શું

આથી સાફ જણાય છે કે નમાઝમાં અલહરદો પઢવી ફરજ નથી કારણ કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે "કુરઆનમાંથી જે તને આવડે તે પઢ્યા કર" અલહરદો પઢ કહ્યું નથી. શા. મો.

અરણ્ય છે ? લોકોએ કહ્યું એણે ચાલતાં બૈતુલ્લાહ સંધી જવાની નજર (માનતા) કરી છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે શા માટે આટલી મોસીબતમાં પોતાને નાખે છે ? ખોદાને એની કંઈ પરવા નથી. આથી જળ્યાયુ કે જ્યારે શક્તિ નહોય તો નજરને અદા કરવી વાજેય નથી.*

૧૮૩૭ મુસલિમમાં જામેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તને જરૂર પડે તો બીજી સ્વારી મળે તેટલાં સંધી તું હદીના ઊંટ પર દસ્તુર પ્રમાણે સ્વારી કર.” હદીના જનનવર ઉપર સ્વારી કરવાની પૃથક પૃથક ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૩૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એને માટે ઝાડ ઝુક કરો. કારણ કે એને નજર લાગી છે.” એક છોકરીને ઉમ્મે સલમાના ઘરમાં જોઈ તે તેના મોં પર થોથર કે પીળાસ છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જળ્યાયુ કે નજરની તાસીર દુરસ્ત છે. અને કુરઆન તથા અલ્લાહના નામથી ઝાડ ઝુક કરવી દુરસ્ત છે. પણ જેમાં શિકંતો મજબૂત હોય અથવા તેના અર્થ જળ્યાયા નહોય તો કદી દુરસ્ત નથી.

૧૮૩૯ મુસલિમમાં જામેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ઘણા જોડા રાખો. (અથવા જોડા પહેરવાની વધુ આદત રાખો.) કારણ કે પુરૂષ જ્યાં સુધી જોડા પહેરેલા છે તે સ્વાર છે.

ફાયદો અરબમાં ગામડાના લોકોને જોડા પહેરવાની ટેવ ઝાઝી હતી.* માટે તેઓને હજરતે આ શીખામણ આપી વિશેષ કરી તેઓને જોહાદ તથા સફરનું કામ ધણું રહેતું હતું, એથી તેઓને જોડા પહેરવાની ઘણી અગત્ય હતી કે જેથી આદમી ચાલવા ફરવામાં મજબૂત થાય છે.

૧૮૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૬૬૬ માં તથા તેની નોટમાં છે. ગ્રા. મો.

* ખુલા પગે ચાલવાની ટેવ સારી નથી પણ કદી કદી ખુલા પગે ચાલવું સુનત છે. તથા એમાં ખુલા લાલ પણ છે. ગ્રા. મો.

હોરેરા (રદી)થી રવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત (આજ્ઞા) કબુલ કરો કારણ કે સ્ત્રીની પેદાશ પાંસળીથી છે અને પાંસળીમાં વધારે વાંક ઉપર નીમાં છે. જો તું તેને સીધી કરવા જશે તો તેને તોડી નાખશે પણ જો તેને વાંકી રહેવા દેશે તો તે વાંકી રહેશે માટે તમે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત કબુલ કરો ફાયદો હજરત હવવા હજરત આદમ(અલે)

ની પાંસળીથી પેદા થયાં તો ઓરતોની અસલ પાંસળી ફરી અને પાંસળીનું તદ્દન સીધી થવું અશક્ય છે તો ઓરતોનું પણ તદ્દન સીધું થવું અને તેની સર્વ આદતો બદલાવી મહાલ(અસંભવિત) છે. માટે હજરતે (સલ) તેઓની બાબતમાં પોતાની ઉમ્મતને વસીયત કરી કે બુદ્ધિવાળા પુરૂષને લાજેમ છે કે ઓરતથી પોતાની મતલબ કાઢે અને તેની બદમીઝાજી પર સખર કરે અને ટાલ તો રહે લિકમત (હદાપણ)વાપર્યાં કરે તેનાથી ન તદ્દન ગફલત કરે કે જેથી વાંકી ચાલ્યા કરે અને ન દરેક વાતમાં પકડ કરે કે જીવવું ધુળ થાય અને આખર તલાક આપવી પડે સારાંશ આકે ઘરની બાબતમાં ઓરતની રાખે પણ શિકંત દુકર ફરજ છોડવા અને કબીરા ગુનાહોમાં તેની રિઆયત કદી કરવી નોંખએ નહીં.

૧૮૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનાઝાને જલહી લઈ જાઓ જો તે નેક બાબત છે તો તેને તમે ભલામની તરફ નજદીક કર્યો છે (એટલે કબરમાં જઈને સવાય મેળવશે.) અને જો તે બીજો કંઈ છે (જુરો હતો) તો તમે તે જુરોને પોતાની ગરદન પરથી ઉતાર્યો.

ફાયદો આ હદીસથી જળ્યાયુ કે કફન દફનમાં જલહી કરવી મુસ્તહબ છે. *

૧૮૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઓમેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ ઓમેર તું ખેતરને પાણી પા. ફરી તારા પડોસી માટે મુક.

ફાયદો સારાંશ આ છે કે જેનું ખેતર પાણી ની પાસે હોય તે પ્રથમ ખેતર પાંચ તે પછી જે

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૮૭૦માં તથા તેની નોટમાં છે. ગ્રા. મો.

તેની પાસે હોય તે સીધું.*

૧૮૪૩ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્થ : રહે એ હેરા તારા પર તો નળી રિદીક તથા શહીદ સિવાય કોઈ નથી. અને તેના પર નળી સાહેબ (સલ), અણુ બકર, ઝોમર, ઉસમાન, તલહા, ઝોમેર, અને સઅદ બીન અયુ વક્કાસ (રદી) હતા. અને એક રિવાયતમાં છે “થોભ અને તેના પર અણુ બકર, ઝોમર, ઉસમાન, અલી, તલહા, અને ઝોમેર હતા.

ફાયદો અણુ બકર (રદી)નું સિદ્ધીક થવું તો જગત નાશીતું છે. બાકીના બુન્દુઓ સઅદ બીન વક્કાસ સિવાય સર્વ શહીદ છે. અને એવણુ પણ પેટ ચાલવાની બીમારીમાં મર્યા છે તો તે પણ શહીદોમાં દાખલ છે. જેમકે બીજી હદીસમાં છે કે જે પેટ ચાલ્યાથી મરે તે પણ શહીદ છે.

૧૮૪૪ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારો સરદાર એટલે સઅદ બીન ઝોબાદા શું કહે છે તે સાંભળો ખમીત તે ઘણા ગેરતવાળો છે અને હું તેનાથી ઘણા ગેરતવાળો છું અને અક્ષાહ મારાથી વધારે ગેરતવાળો છે.

ફાયદો સઅદ બીન ઝોબાદા (રદી) અન-સારીએના સરદાર હતા. તેઓએ હજરત (સલ) ને કહ્યું એ રસલુલ્લાહ ને હું પોતાની સ્ત્રી પાસે પારકા પુરૂષને બેઠી તો તેને છાડી ચાર શાક્ષી હું ટવા બગી ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, એટલે ઝીનાનો દાદો ત્યારેજ રિદ્દ થાય કે જ્યારે ચાર સાક્ષી હોય. સઅદ (રદી) કહ્યું આ કેવી રીતે થાય ? હું તેની કસમ ખાજી છું કે જેણે આપને સત્ય દીન ઉપર મોકલ્યા ને હું તેવી હાલતમાં હોજી તો તલવારથી માફ, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ વાત ગેરતના કારણથી છે. અને ખોદ તથા રસુ-લને ગેરત પસંદ છે. આ હદીસથી જણાયું કે બ્યલિઆરની વખતે કતલ કરવાથી ખોદાની નજીક ગુનેહ નથી પણ ને ગવાહ નહીં હશે તો હકિમ ખુનનો બદલો ખુનથી લેશે.

૧૮૪૫ મુસલિમમાં વાઝેલ બી. હુજર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો. (પોતાના હકિમની) તેમના પર જે ફરજ છે તેનો બોજ તેઓ પર છે અને જે તમારા પર ફરજ છે તેનો બોજ તમારો પર છે” સલમા બીન યઝીદ બેઅશી (રદી)ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સલમાએ (રદી) કહ્યું એ હજરત (સલ) ને અમારા એવા સરદાર હોય કે અમા-રેથી પોતાની તાબેદારી કરાવે અને અમારું હક્ક આપે નહીં તે વેળા અમે શું કરીએ ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે અગર ને તેઓ ભુલમ કરે તોએ તમારા પર તેઓની તાબેદારી વાજેબ છે. ને તેઓ ઈનસાફ નહીં કરશે તો અક્ષાહ તેઓને પૂછશે.

૧૮૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમુલ્લ હોસેન (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો અગર ને તમારા પર એવો હબ્બી શુલામ હકિમ અને કે જેનું માયું કિસમિશ (દરાખ) સરખું હોય.

ફાયદો હબ્બી શુલામનું ખલીફા કે ખાદ-શાહ થવું ફરજત નથી તો આ હદીસમાં હોકુ-મતથી મતલબ નાની હોકુમત છે. એટલે ને હબ્બી તમારો જમાદાર સુબેદાર થાય તો તેની પણ તાબેદારી જરૂર છે અગર ને દેખાવમાં છુરો તથા ઝોધી લાયકાતનો હોય. કારણ કે તેની તાબેદારી ખફે નેતાં તે ખલીફાની તાબેદારી છે ન. છુ તેને સરદાર બનાવ્યો.

૧૮૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને તું ખરીદ, અને ફરી તું તેણીને આઝાદ કર, વલાઅ લોંડી શુલામના વારસો) તો જે આઝાદ કરે તેનેજ માટે છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી)એ ધરાદો કર્યો કે એક લોંડીને ખરીદી આઝાદ કરે. તેણીના માલિકોએ કહ્યું અમે આ શરત પર વેચીએ છીએ કે તેના વારસાનો હક્ક (વલાઅ) અમને મળે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી, એટલે વારસાનો હક્ક આઝાદ કરનાર માટે છે, અણુ

ને તેનો માલિક નાહકું શરત કરે.*

૧૮૪૬ બોખારી તથા મુરલિમમાં અણુ મુસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેથી તમે પીઓ અને તમારા મોં પર તથા છાતી પર નાખો અને ખુશી થાઓ.” એટલે હજરત (રલ)ના વાળુ નામ થવા પાણીને જેમાં કુછી નાખેલી. આ હજરતે (સલ) અણુ મુસા તથા ખિલાલ (રદી)ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ)ના લોઆળથી પાણી ખરકત વાળુ થયું. શું મળતી હિસમત અણુ મુસા તથા ખિલાલની છે કે જેમના પેટમાં તે પાણી ગયું.

૧૮૪૯ બોખારીમાં અણુ મુસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સિફારશ કરો તમને સવાળ મળશે.

ફાયદો કાશીશ, સિફારશથી ગરજવાળાઓ-ઓનું કામ કાઢી દેવું સવાળનું કાન્ણ છે.

૧૮૫૦ બોખારી તથા મુરલિમમાં અખ્દુ-લાહ બીન ઝોમર તથા અખ્દુલાહ બીન મસ-જીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું કે તમે ગવાહ રહો તમે ગવાહ રહો. અને એક રિવાયતમાં છે એ અલાહ તું ગવાહ રહે.” ચંદ્ર ફાટવાની વેળા હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અખ્દુલાહ બીન મસજીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે જ્યારે ચંદ્રના બે ટુકડા થયા ત્યારે અમો મિનામાં હતા. એક હેરા પહાડ પર હતો અને બીજો પહાડની નીચે ત્યારે હજરતે (સલ) અમને કહ્યું, જુઓ અને શાહેદ થાઓ. અને બોખારીમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે મક્કાના કાફરોએ હજરત (સલ)થી મોઅન્નેજો માંગ્યા તો હજરતે તેઓને શકે કમર (ચંદ્ર ફાટવા) બતાવ્યા. કાઝ અયાળ (રલ)ની શિક્ષામાં અખ્દુ-લાહ બીન મસજીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે ફારસના કાફરોએ કહ્યું મોહમ્મદે અમારા પર બાદુ કર્યું જેથી ચંદ્રના બે ટુકડા અમને દેખાય

* આથી બહુધુ કે લેણુ દેણુમાં જે શરતો થાય છે તે ને શરીઅત માફક કોય તોજ તે ચાલી શકે છે. શરીઅત વિરુદ્ધ શરતની કશી અણતરી નથી. હુ. ચ.

છે. એક રખશે ઇશુ જે તમને બાદુ કર્યું છે તો આખા જગતને તો બાદુ કર્યું નહશે. ફરી તેઓએ ચેતારફના મુસાફરોથી પુછ્યું તો સર્વેએ ગવાહી આપી. અને અખ્દુલાહ ચેતારફ તપાસ કરવા માણુરો મોહમ્મદ તો દરેક તરફથી આજ સિદ્ધ થયું તો ફારસે કહ્યું આ ચાલુ બાદુ છે. ચંદ્ર ફાટવાની હદીસ ધણીજ મશહૂર છે. ઘણા સહાબાથી તેની રિવાયત રિદ્દ થઇ છે જેમકે અખ્દુલાહ બીન મસજીદ, અહ્દુલાહ બીન ઝોમર, અલી મુરતજા, હોન્કા, અખ્દુલાહ બીન અખ્દાસ, અનસ, નબી બીન મુતએમ વગેરેથી હદીસોની હિતાબોમાં ઘણી રિવાયત થઇ છે. અને કુરઆનમાં પણ એની ખબર છે સરએ કમરમાં અહ્દલાહ તઆલા ફરમાવે છે “કયામત પાસે આવી અને ચંદ્ર ફાટયો અને ને તેઓ મોજેઓને જુએ છે તો મે ફરવે છે [ટાલે છે] અને કહે છે આ મજબૂત કે ચાલુ બાદુ છે” અલાહ તઆલાએ ચંદ્ર ફાટવાની ખબર જાણી આપી એટલે આ કામ થઇ ચુક્યું. જે લવિબની ખબર હોત તો કાફરો નેન બાદુ કહેત નહીં. નમહૂર [ધણીજ] મોહમ્મદેરોનો આજ મત છે. કેટલાક અજાન ખેદીન અને ખિસ્તીઓ રંકા કરે છે કે જે ચંદ્ર ફાટવું થયું હોત તો ઘણી જમી પર એ જાનું રહેત નહીં. કારણ કે આરમાનનો હાલ સર્વની નજર આગળ આવે છે અને અબ-એબ વાતની નકલ કરવી (લખાણ કરવું કે મોંથી ખયાન કરવું) માણુસની પેદાએરી ટેવ છે. તેનો જવાબ આ છે કે જમીનવાળાઓથી આપણુ નકલ થઇ નથી કે સર્વ લોક વિચારની સાથે તે રાત્રિ નંદ રહ્યા હતા અને કોઇએ જેયું નથી. અને જે એ વાતની નકલ થઇ પણ હોત તો પણ માતખર ગણાત નહીં. કારણ કે આખી જમીન પર ચંદ્રનો હાલ એક સરખો નથી કોઇ દેશમાં પ્રથમ નીકળે છે અને કોઇ દેશમાં ધરી પછી (અને કોઇ દેશમાં કલાકો પછી) કારણ કે અમી-નની સપાટી ધરાખર નથી પણ ઝોળાકાર છે તો એક વખતમાં ઉદય અને અસ્ત (તોલુ ગુફ્ય) કેમ થાય ? અને એમ પણ થાય છે કે કોઈ વેળા કોઈ મુલકમાં વારણ તથા પહાડ આડે આવે છે એવું કહેવાયું હતું તથા ચંદ્ર બહુ

ફેરફારથી દેખાય છે. કાંઈ દેશમાં પૂરા સર્પનું
અહણુ અને કાંઈમાં થોડાનું દેખાય છે અને કાંઈ
દેશમાં તો તદ્દન અહણુ નથી. તો જ્યારે ચંદ્ર
તથા ઝમીન વાળાઓનો એવો હાલ છે તે જો
તેઓ પર ચંદ્ર ફાટવો છુપો રહ્યો હોય તો કાંઈ
તાજુબ નથી. અને જુઓ તો સૂર્ય કે ચંદ્ર અહણુ
નીમીત્ત ચીજ છે ખગોળ તથા જ્યોતિષ
વાળાઓની જાણમાં તેનો વખત આવી ગયો
છે અને ચંદ્ર ફાટવાનો વખત એથી વિરૂદ્ધ
કાયદાથી નીમાયો નહોતો કે લોકો તેની
વાટ જોતા રહે અને જોયા કરે. અને જો કે ચંદ્ર
ફાટવો મોઅજ્જો તથા નીરાણું કામ હતું ન તો
કાંઈએ કદી જોયું અને ન સાંભળ્યું તો જો તે રાત્રે
કાંઈ દેશમાં કાંઈ શખ્સે ભોગ જોયું જોયું
હશે તો પોતાના જવાની જૂલ કે આંખની ચૂક
સમજીને તેને કહેવાને કે લખવાને યોગ્ય જાણ્યું
ન હશે. એમ છતાં ચંદ્ર ફાટવો રાતમાં થયો હતો
અને થોડી રાત રહ્યો હતો. અને રાત સવાનો
તથા આરામનો વખત છે ઘણું કરીને લોકો
ધરની અંદર હોય છે, એવા વખતમાં એવા
આસમાની હાલથી જે થોડા રહેનાર છે
ગફલતમાં રહેવું કંઈ આધુ નથી. અને ઘણું કરીને
એમ થાય છે કે ભરોસેનાર લોક આસમાની
અજાએમો કાંઈવાર જુએ છે જેમકે રોશનીનો
પ્રકાશ તારા ખરવા વગેરે આકાશની વસ્તુઓ, અને
જુઓ તો ઘણા લોકો તેથી ગફલ રહે છે. સારાશ
આ છે કે શકુલ કમર અમારા હજરત (સલ્વ)નો
ઘણોજ મોટો મોઅજ્જો છે. કુરઆનથી હદીસથી,
તથા જે લોકો તે વેળા હાજર હતા અને
પોતાની આંખે જોયો હતો તે લોકોની રિવાયતથી
તવાતોરની રીતે સિદ્ધ થયો છે.* અકઝવાળાને
શંકા સન્દેહની કાંઈ જગ્યા નથી. કેટલાક
કાયા હકીમ કહે છે કે ચંદ્રના બે તુકડા થવા
અમારી અકલમાં આવતા નથી. તેનો જવાબ આ
છે કે તમે શું? અને તમારી અકલ શું? મિસરે
“આવા તું” એ મુરગે વ કાદામત પંરોયાલસ્ત”
સંજ્ઞા પેગમ્બરોના મોઅજ્જોની આજ અવસ્થા

* એ વિષેની ખ્રીસ્તીઓની શકાઓનો પૂરતો
જવાબ મારી કિતાબ મહઝારેહ હક્ બાગ ૨ તથા
તોહફેતુલ હિન્દ અજરાતીમાં છે. જા. મો.

છે કે તે અલ્પ બુદ્ધિથી બહાર છે. લાકડીનું
અઝદહા થવું મુરદાનું જન્મ થવું પહાડથી
ઊંટડીનું નીકળવું ક્યારે તમારી નાકેસ અકલમાં
આવે છે કે ચંદ્ર ફાટવામાં હેરાન રહ્યો છે.
ખરૂં જોતાં મોજ્જો તો તેજુજ નામ છે. જ્યાં
અક્કલ હેરાન હોય. મોલાના રશીદદીન દેહલવી
(૨૬) એ શકુલ કમર તથા નકાર કરનારાઓની
શંકાઓના ઉત્તર બાબતમાં અજબ રિસાલો
લખ્યો છે જોને એથી વધારે તપાસ કરવાનો
શોખ હોય તે તેને તપાસ કરીને જુઓ.

* ૧૮૫૧ ખાખારીમાં મિસવર બીન મખ-
રમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી)થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે આ લોકો તમો
મને મશવરો આપો શું હું તેઓનાં બાપડી
બચ્ચાં ઉપર કુટી પડું? આ લોકો વિચારે છે કે
અમને ઐતુલ્લાહથી શંકા. ફરી જો તેઓ અમારી
પાસે આવશે તો અહાલે મુશરફાની ગરદન કાપી
છે અને નહીં તો અમે તેઓને અલામ્ય
રાખીને છોડી દેશ્યું. [એટલે જોને રીતે તેઓનું
નુકસાન છે.

ફાયદો હજરત (સલ્વ) જો હોદ્દાબીયામાં
પંદરસો માંજુસ લઈને એહરામ બાંધીને આવ્યા,
અને જસસોને મોકલ્યા. જસસોએ હજરત (સલ્વ)
ને ખબર આપી કે કારેશના કાફેરાએ મોટો જમાવ
કર્યો છે. હજરત (સલ્વ) થી લકશે અને હજરતને
ખાનએ ખોદામાં ઉમરો કરવા જવા દેશે નહીં.
ત્યારે હજરતે [સલ્વ] આ હદીસ ફરમાવી. અને
સહાયાથી મશવરો લીધો. અણુ બકર સિદીકે
[રદી] કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ આપનો ઐતુલ્લાહનો
ધરહો કરીને નીકળ્યા છે લડવાનો ધરહો નહતો
તો આપ ઐતુલ્લાહ તરફ ચાલો. જો કાફેરા અમને
શંકશે તો અમે તેઓને મારીશું. હજરતે
(સલ્વ) ફરમાવ્યું તો બિસ્મિલ્લાહ ખોલીને ચાલો.
આખર કાફેરાએ હજરત [સલ્વ]ને શંક્યા. હજરત
તેઓથી સલાહ કરીને પાછા ફર્યા. બીજો વર્ષ
ઉમરો કળ કર્યો.

૧૮૫૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે સમ્મોગ સિવાય
તમો દરેક ચીજ કરો, એટલે જોવાળી સાહે.

ફાયદો એટલે હજની હાલતમાં સાહજત કરવી હરામ છે પણ ચુ'બન તથા અડકવું દુરસ્ત છે.

૧૮૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સિજદામાં ફીક બરાબર થાઓ અને તમારા માંનો ફાઈ પોતાના હાથને કુતરાના ખીછાવવા પ્રમાણે ખીછાવે નહીં.

ફાયદો સિજદામાં કોણીને જમીનથી અને પેટને નંગથી મેળવી રાખવામાં મકરૂહ છે. જૂદાં રાખે.

૧૮૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું (ઓ આએશા) કોણીને અઝાદ કર કારણ કે એ ઇસમાઈલ (અલે)ની ઓલાદથી છે." આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું બની તમીમની એક ફેદી ઝોરત વિષે.

૧૮૫૫ બોખારીમાં ઓફ ખીન માલિક અશજબ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કિયામતની પહેલાં છ સીજને ગણી રાખ. (૧) માફ મરણ (૨) બૈતુલ મોકદસની ફતેહ (૩) મરકીનું તમને પકડવું જેવી રીતે બકરાઓમાં મરકા ફાટી નીકળે છે (૪) માદનું વધી જવું તે એટલાં સૂધી કે એક પુરૂષને સો દીનાર અપાશે તો તે નાપુશ થશે (એટલે ઓછા સમ-જશે) (૫) ફસાદ થવો, અરજનું કાંઈ ઘર એવું નથી કે જેમાં તે દાખલ થશે નહીં, અને [૬] તમારી વચ્ચે અને ઇમ વચ્ચે સલાહ થવી, ફરી તેઓ દગો કરશે, ફરી તેઓ તમારી પાસે એસી ઝણડા લઇને આવશે, દરેક ઝણડા નીચે બાર હજાર આદમી હશે (એટલે નવ લાખ સાઠ હજારનું લશકર થશે).

ફાયદો ઓમર ફારૂક [રદી]ની ખિલાફતમાં બૈતુલ મોકદસ ફતેહ થયું. અને શામમાં વળા પડી સિત્તેર હજાર આદમી ત્રણ દિવસમાં મરી ગયા. અને માલકો વધારો હજરત ઉસમાનની ખિલાફતમાં થયો. અને એથી વધારો ઇમામ મહદી (રદી)ના વખતમાં થશે. અને હજરત ઓસમાન (રદી)ના વખતથી અરબમાં ફસાદ શરૂ થયો. અને ઇમીયો એટલે ખ્રિસ્તીઓથી સલાહ તથા જંગ કિયામતની કરીબ થશે. આ હદીસ મોજેઝો છે, જેનું હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તેવું થયું.

૧૮૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં નોઅમાન ખીન બશીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી ઓલાદમાં તમે અદલ કરો" અને ઉકલેશી [રહ] ની રિવાયતમાં છે "તમારા છોકરાઓની વચ્ચે."

ફાયદો એટલે સર્વને આપ્યા કરો કાઇને ધવારે કાઇને ઓછું આપવું બાપની મેહરને છાજે નહીં.

* ૧૮૫૭ મુસલિમમાં ઓફ ખીન માલિક અશજબ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા મન્ત્રા [ઝાડ કુંકના] મારી આગળ લાવો. જ્યાં સૂધી શિક્ક નહોય ત્યાં સૂધી તે મન્ત્રામાં કંઈ દોષ નથી.

ફાયદો માલિકે (રદી) કહ્યું અમે હજરત [સલ] ને અરજ કરી કે અમે કુકરના વખતમાં ઝાડ-કુંકે કર્યા કરતા હતા. હવે શો હુકમ છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે હિન્દી મન્ત્ર ઘણા કરીને હરામ છે. એટલું જ નહીં પણ ખુલ્લું કુકર છે. કેમકે તેમાં શિક્કનો મજબુત હોય છે જેમકે "કલવા વીર અને લુણા ચમારી, અને બાલુખ દેવ અને અનુમાનની દોહાઈ" હોય છે. એવીજ રીતે તે મન્ત્ર પણ હરામ છે કે જેના અર્થ જણાયા નહોય કદાપી તેમાં શિક્ક હોય.

૧૮૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝૈદ ખીન ખાલિદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સોનું ચાદી પડેલું મળે તે બાપતમાં તેની થેલી તથા તેના બાંધણને પખલિક કર ફરી એક વર્ષ સૂધી પ્રખ્યાત કર્યો કર. ફરી જો કાંઈ તેને નહીં ઓળખે તો તેને તું ખરચમાં લે. અને તે તારી પાસે અમાનત રહેવું જોઈએ. ફરી જો તેનો ટુંદનાર ઝમાનાના કાંઈપણ દિવસમાં તારી પાસે આવે તો તું તેને પહોંચાવ.

ફાયદો એટલે જે માણસને રૂપયો કે ગીની મળે તો તેની થેલી તથા દોરાને જાહેર કરે, અને માલિક મળે તો તેને હવાલ કરે, અને નહીં તો વર્ષ દહાડા પછી પોતાના ખરચમાં લે પણ તેને કરજ જાણે. જ્યારે માલિક આવે ત્યારે આપે.

૧૮૫૯ મુસલિમમાં અશુ બરઝા અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-

માંવ્યું કે મુસલમાનોના માર્ગથી તું ધન હર કર. જ્યારે અણુ બરડા (રદી)એ હજરત (સલ) ને કહ્યું એ નખીઅલાહ તમે મને એવી વસ્તુ શીખવો કે જેનાથી હું લાભ લઈ. ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે કોટા પત્થર અને નળસત માર્ગથી ફર કરવા કે જેથી મુસલમાનોને આરામ થાય તને સવાબ થશે. આથી જણાવ્યું કે મુસલમાનોને લાભ પુગાવવો મુકિતનું ઉમદા સાધન છે.

૧૮૬૦ મુસલિમમાં જાહેર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે જે તું ચાહે તો તેણીથી અઝલ કર. પણ જે ઓળ તેણી માટે ખોદાએ ડેરવી છે તે થશે (એટલે જે તેણીને આલાદ થવી છે તો જરૂર થશે, આ તદખીર કંઈ કામ આવશે નહીં. (હદીસ ના. ૯૦૧)

ફાયદો એક શખ્સે અરજ કરી કે મારી પાસે એક લોંડી છે. મને પસંદ નથી કે તેણીથી આલાદ થાય. જે હુકમ હોય તો હું વિચી નીકળતી વેળા અલગ થવા કરું. (અઝલ કરું) ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તે પછી તે શખ્સ પાછો આવ્યો અને તેણે કહ્યું કે એ હજરત (સલ) તેને હમેલ રહ્યો. હજરતે ફરમાવ્યું મેં તો એ પણ કહ્યું હતું.

૧૮૬૧ બોખારીમાં જાહેર બીન મુતઅમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે તમે મને મારી આદર આપો. જે મારી પાસે આ જંગલના ઝાડોની ગણતરીએ ઉઠિ હોત તો હું તેને તમારામાં વહેંચત. ફરી તમે મને બખીલ કે જુઠો કે નાહિમત બેશો નહીં આ હજરતે(સલ) હોતેનથી આવતાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો હોતેનની લડાઈમાં હજારો ગિલ ઘોડા અને ઘેટાં બકરાં હજરત(સલ)ને મળ્યાં હજરતે (સલ)સર્વ વહેંચી આપ્યાં. જ્યારે હજરત ત્યાંથી પાછા ફર્યા તો માર્ગમાં ગમાર લોક હજરત (સલ)ને વળગ્યા. અને માંગવા લાગ્યા, તે એટલાં સૂધી કે હજરતની આદર ઉતારી લીધી ત્યારે હજરતે(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી હજરત(સલ) ની કમાલ સખાવત તથા ધણીજ ધીરજ (હિદમ) સિદ્ધ થઈ. જે નખી સિવાય બીજા માણસથી બની શકે નહીં.

૧૮૬૨ મુસલિમમાં ઉક્યા બીન અ અનસારી(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે તું જાણ એ અણુ મસજિદ તું જાણ એ અણુ મસજિદ તું જાણ એ અણુ મસજિદ ખતીત જેટલો તું આ ગુલામપર શકિતવાન છે તેથી વધુ અલાહ તારા પર શકિતવાન છે. મેં કહ્યું એ રસલુલાહ તે અલાહની રજા માટે આઝાદ છે. ફરી હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે જે તું એમ નહીં કરતે તો જરૂર દોઝખની અગ્નિ તને પકડતે.

ફાયદો અણુ મસજિદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હું પોતાના ગુલામને કારડા મારતો હતો. મેં પાછળથી અવાજ સાંભળ્યો કે કોઈ કહે છે એ અણુ મસજિદ વિચાર કર, પણ મેં ગુસ્સાને લીધે ખ્યાલ કર્યો નહીં. ફરી હજરતે પાસે આવીને ફરમાવ્યું, એ અણુ મસજિદ વિચાર કર તો હું શું જોઈ છું કે હજરત (સલ) છે. મેં પોતાના હાથમાંથી કારડો ફેંક્યો ત્યારે હજરતે(સલ)આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તું પણ ખોદાનો ગુનેહગાર ગુનામ છે, અને ખોદાને શીક્ષા કરવાની તારાથી વધારે શકિત છે. આ હદીસમાં ફરમાન છે કે લોંડી ગુલામને હદથી વધુ મારવું નહીં, એનો પરિણામ દોઝખ છે.

૧૮૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જાણો કે ઝમીન અલાહને તથા રસૂલને માટે છે. અને હું ધરદો રાખું છું કે તમને દેશવટો આપું. તો તમારામાંથી જે કોઈ પાસે કંઈ માલ હોય તે તેને વેચે અને નહીં તો તમે જાણી લ્યો કે ઝમીન તો અલાહની તથા રસૂલનીજ છે આ હજરતે (સલ) યહુદો માટે ફરમાવ્યું.

ફાયદો બની નઝીર યહુદી મદીનાની પાસે રહેતા હતા. તેઓએ હજરત(સલ)થી દગો કરવા નો વિચાર કર્યો. હજરતે તેઓ પર છ દિવસ ઘેરો નાખ્યો ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉડાવવા નો અસખાબ ઉપાડી જાઓ. ઝમીન તથા બગીચા એના તમે માલિક રહ્યા નથી. ફરી તેઓ શામના મુલકમાં નીકળી ગયા. અને તેઓના ઘર બાર તથા બગીચા હજરત (સલ) ના કબજામાં આવ્યા.

૧૮૬૪ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કયા જગ્યાએ કેમકે તમા સારા કામ ઉપર છો. તમારા જીતાઈ જવાનો ડર નહોત તો હું ખાંધા પર દોરડી મુકતે.

ફાયદો હજરત અબ્બાસ ઝમઝમની સખીલ ઉપર હાજીઓને પાણી પાતા હતા. હજરતે (સલ)તેની તારીફ કરી. અને ફરમાવ્યું કે પાણી કાદવામાં હું પણ તમારે બેગો થશે. પણ મને આ ડર છે કે જો હું આ કામ કરીશ તો મને જોખને સર્વ લોક એ પર બીડ કરશે. ફરી તમને પાણી પાવું મુશ્કેલ પડશે.

૧૮૬૫ મુસલિમમાં સઅદ બીન અબી વક્કાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કામ કયા જગ્યાએ દરેક શખ્સ જે યીજ માટે ઉમ્મન થયો છે તે તેને સહેલી છે.*

ફાયદો સહાબાએ કહ્યું કે એ હજરત(સલ) જ્યારે દરેક યીજ તકદીર પર ફરી તો કરણી તથા ધખાદતની જરૂર શી? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કરણીને તકદીર વિરૂદ્ધ સમજ નહીં. પણ તમારા આ નેક અમલ પણ તકદીરની અસરથી છે.

૧૮૬૬ બોખારીમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા ઘી ને પાણું મશકમાં નાખો અને તમારા ખજૂરને વાસણમાં નાખો. કારણ કે હું રોઝદાર છું ” ઉમ્મે સાલેમ(રદી) પાસે હજરત (સલ) ગયા અને કે ઘી તથા ખજૂર લાવ્યાં ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે નફલ રોઝદારને દયવત માટે રોઝો તોડવાની જરૂર નથી પણજો ઈફતાર કરે તો દુરસ્ત છે ફરી તેની કબ્લ લાઝમ છે.

૧૮૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ગાસલ કર અને કપડાની લંગોટ ખાંધ અને એહરામ ખાંધ ” જ્યારે અસમા બિન્તે ઓ-મૈસ મોહમ્મદ બીન અણુ બકરને હજજતુલ વડાઅમાં જીવ લેલેકામાં જગ્યાં ત્યારે હજરતે આ તેણીને ફરમાવ્યું.

* આ હદીસનું વધુ વર્ણન હદીસ નાં ૯૧૯માં છે. શુ.ા. મો.

ફાયદો આથી જણાયું કે નિકાસ તથા હજમાં એહરામ ખાંધવું દુરસ્ત છે, અને અરફાતમાં ટેરવું પણ દુરસ્ત છે, પણ જૈતુલાહનો તવાફ કરવો પાક થયા વગર દુરસ્ત નથી.

૧૮૬૮ મુસલિમમાં ખારેદ બીન હોસેય (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે બિસ્મિલ્લાહ તમે અલ્લાહના માર્ગમાં લડો. જે કાઈ અલ્લાહની સાથે કુદર કરે છે તેની સાથે કતલ ચલાવો. તમે જેહાદ કરો ફરી ખીયાનત કરો નહીં, બે વફાઈ કરો નહીં, નાખ કાન કાપો નહીં. બાળકને કતલ કરો નહીં, બેવફાઈ કરો નહીં. અને જ્યારે તું મુશરેફામાં તારા દુશ્મનની મુલાકાત કરે તો તેઓને ત્રણ પાખત તરફ જીલાવ. ફરી જો તેમાંની કાઈને કબૂલ કરે તો તેઓથી કબૂલ રાખ અને તેઓથી(કિતાલ કરતાં) અટક (૧) તેઓને ઈસ્લામ તરફ બોલાવ. જો તેઓ સ્વીકારે તો તેઓથી કબૂલ રાખ અને કતલ કવાંથી અટક. અને તેઓને દેશ છોડી મોહાજરોના દેશમાં રહેવા માટે જીલાવ (એટલે મદીનામાં. આવીને રહે)અને તેઓને ખજર કર કે જો તેઓ એ કરશે તો જે મોહાજરોના લાલ છે તે તેઓ માટે છે (એટલે સવાખ તથા ગનીમત) અને મોહાજરો ઉપર જે લાગુ પડશે(એટલે જેહાદ)તે તેઓ માટે લાગુ પડશે. ફરી જો તેઓ દેશ છોડવાનું ના પાડે તો તેઓને ખજર કર કે તેઓ ગામડાના મુસલમાનો સરખા છે, જે હુકમ મુસલમાનો પર જરી થશે તે તેઓ પર જરી થશે. પણ તેઓને ગનીમત (લુટ) ના કે સલાહના માલથી કંઈ પણ મળશે નહીં.*પણ જો તેઓ મુસલમાનો સાથે જેહાદ કરે તો મળે (૨) જો તેઓ ઈસ્લામ કબૂલ નહીં કરે તો તેઓથી જીઝ્યા(માથા વેરો)માંગ જો તેઓ કબૂલ કરે તો તેઓથી કબૂલ રાખ. અને તેઓથી (કિતાલ કરતાં)રોકા. અને (૩) જો તેઓ જીઝ્યા આપવો

* જેહાદ નહીં કરનાર મુસલમાનને ગનીમત નો હિસ્સો મળશે નહીં. પણ તે મુસલમાનો પાસે જીઝ્યા લેવાનો નહોતો. આથી તમે સમજ શકશો કે જીઝ્યા એ કાફરોથીજ લેવાનું છે અને જે જેહાદમાં શામેલ નહીં થવાનો બદલો છે એમ જે અલીગઢવાળા કહે છે તે ખોટું છે. શુ.ા. મો.

કબૂલ નહીં કરે તો અલ્લાહથી મદદ માંગ. અને તેઓની સાથે કતલ ચલાવ. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળા પર ઘેરા બાલે અને તેઓ ધમકાવે તારી સાથે અલ્લાહનો તથા તેના નબીનો અહલ કરે તો અલ્લાહનો તથા તેના નબીનો અહલ (કરાર) નહીં કર. પણ તારો તથા તારા સાથીઓનો અહલ કર. કારણ કે જે તમા તમારો તથા તમારા સાથીઓનો અહલ તોડશે તો અલ્લાહ તથા તેના રસૂલનો અહલ તોડવા કરતાં આ સહેલું છે. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળાને ઘેરા બાલે અને તેઓ ધમકાવે કે તું તેઓને અલ્લાહના હુકમ ઉપર ઉતારે તો ત્યાંને અલ્લાહના હુકમ ઉપર નહીં ઉતાર. પણ તેઓને તારા હુકમ ઉપર ઉતાર. કારણ કે તું જાણી શકેતા નથી કે તેઓની ખાતરમાં તું ખાતના હુકમને પહોંચી શકે છે કે નહીં.

ફાયદો હજરતની દસ્તુર હતી કે જ્યારે લશ્કરને કંઈ રવાના કરતા તો તેઓના સરદારને આ હદીસ ફરમાવતા, અને જોહાદના કાયદા શીખવતા. જે કે અહલને તોડવા કાઠપણ રીતે દુસ્ત નથી પણ પોતાના કરાર તોડવાનો પાપ ખોદાના અહલ તોડવાથી ઝોછો છે. માટે હજરતે ખોદાના તરફથી કરાર કરવાની મનાઈ કરી. અને શુલહ કરવી પણ પોતાની મરજી ઉપર રાખી. કારણ કે ખોદાની મરજી જણાઈ શકતી નથી.

૧૮૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉન્મે અતીયા ખીનતે કચ્ચ (રદી) કે જેણીનું નામ નોસૈયા છે તેણીથી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીને ત્રણ વાર કે પાંચવાર કે જે તમારું ધ્યાન પૂરે તો એથી વધારે વાર ગોસલ આપો. અને છેવટના ગોસલમાં થોડુંક કાઠુર નાખો. ફરી જ્યારે તમે પરાજિત થાઓ તો મને ખબર કરો.

ફાયદો હજરત (સલ) ની બેટીના ઇનત-કાલ થયો. સ્ત્રીઓ તેણીને ગોસલ આપતી હતી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે ગોસલ આપવું ત્રણ વાર પર અટકેલું નથી પણ જ્યાં સુધી પાંડી તથા સંકાષ મળે ત્યાં સુધી ગોસલ આપવું દુસ્ત છે. અને છેવટના ગોસલમાં કાઠુર નાખવું સુન્ન છે.

૧૮૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી)ની રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જેને ઘોરડીના પાણીથી ગોસલ આપો અને બે કપડાંમાં કંકન આપો, અને તેને ખૂશબો નહીં લગાડો, અને તેના માથાને નહીં ઢાંકો. કારણ કે અલ્લાહ એને કયામતને દિવસે લખ્ખક કહેતો ઉઠાવશે.

ફાયદો એક પુરૂષ હજરત (સલ) ની સાથે હજ્જમાં હતો તે એહરામ બાંધેલા મરી ગયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ શફેઈ (રહ)ની નજદીક એહરામ વાળો અગર મરે તો તેને ખુશબો લગાડવી તથા તેનું માથું ઢાંકવું દુસ્ત નથી. અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે પણ ઇમામ આજમ તથા ઇમામ માલિક (રહ) ની નજદીક એહરામવાળો જેર એહરામવાળો સર્વ ખરાબર છે.

૧૮૭૧ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું વાડી કબૂલ રાખ અને તેણીને તલાક આપીને છોડી દે. (અથવાએક તલાક આપ) આ હજરતે [સલ] સાબિત ખીન કેસ ખીન શમ્માસ (રદી)ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સાબિત ખીન કેસની ખાંચડીએ કહ્યું, આ હજરત હું સાબિતની દીનદારી તથા સારા સ્વભાવની બદગોષ કરતી નથી પણ ઈસ્લામમાં ખાવિનદતે દુઃખ આપવું ખુરૂ જાણ્યું છું. એટલે મારે અને તેને ખનતું નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જે વાડી તેણે તારી મેહેરમાં આપી છે તેને પાછી આપશે ? તેણીએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ) સાબિત ખીન કેસને [રદી] આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ખુલઅ દુસ્ત છે એટલે ઓરત પાસેથી તલાકને બદલે માલ લેવો.

૧૮૭૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સર્પો (સાપો) તથા કુતરાઓને કતલ કરો. અને બે લીટીવાળા સર્પ તથા પુછડી કપા-વલા સર્પને મારી નાખો. કારણ કે આ બંને અપમાનકારક છે અને બંનેને પકડે છે.

ફાયદો એટલે આ બંને સર્પોમાં ખાસી-યન છે કે જ્યારે તેની આંખ આદમીની આંખથી મળે છે એટલે સામે સામા થાય છે તો આંખની રોશની જતી રહે છે. અને હમેશ સ્ત્રીઓના પડે છે. માટે એવા મળતે મારવું જોઈએ.

૧૮૭૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસબીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તું મારી આગળ કુરઆન પઢ” મેં કહ્યું શું તમારી આગળ પઢું? એ રસ લુલાહ! અને જુઓ તો તે આપની ઉપર ઉતર્યું છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પસંદ છે કે હું કોઈ ખીજથી સાંભળું. ફરી મેં સૂરા તીસા પઢી. જ્યારે હું આ આયાત ઉપર પહોંચ્યો “ફકેફ ઇબ્ન જેઅના મિન કુલ્લે ઉમ્મતીન બે શહીદીન” ઈત્યા તો મેં માથું ઉપાડ્યું અથવા મારા પાસવાળાએ મને ઇશારા કર્યો અને મેં માફ માથું ઉઠાવ્યું તો મેં જોયું કે હજરત (સલ) ના આંસુ વહી રહ્યાં છે.

ફાયદો હજરત (સલ)આ આયતથી કેયામતની સખતાઈ યાદ કરીને રડ્યા. અને પોતાની ઉમ્મત ઉપર વધુ મહેરબાનીને લીધે રોયા કે તેઓના કામોને હું શું વર્ણન કરીશ. આ હદીસથી જણાયું કે ખીજથી કુરઆન સાંભળવું અને તેની મતલબમાં વિચાર કરી રડવું મુસ્તહબ છે. અને સિધ્ધ થયું કે પોતાના પઢવા કરતાં ખીજથી સાંભળવામાં ઘણી અસર થાય છે.

૧૮૭૪ મુસલિમમાં અબુ ઓમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો કુરઆનને પઢો. કારણ કે તે પઢનારાઓ માટે કેયામતને દિવસે શક્ષાત્ત કરનાર થશે તમો અહરાવેનને* એટલે સૂરા બકર તથા સૂરા આલે ઇમરાનને પઢો. કારણ કે તે બંને કેયામતને દિવસે આવશે જાણે તે સફૂફ બાંધેલી પક્ષીઓની બે કતાર છે. તેઓ પઢનારાઓથી (અજબ) દૂર કરશે. તમો સૂરા બકરને પઢો. કેમકે તેને લેવી બરકત છે, અને છોડવી અફસોસ છે અને તે પર જાદુગર શક્તિ

રાખતો નથી (એટલે તેની બરકતથી જાદુની અસર થતી નથી).

૧૮૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્દોખ ખીન અબ્દુલ્લાહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી તમારું દિલ લાગે કુરઆનને પઢો. અને જ્યારે (જખાન તથા દિલમાં) ઇખતેલાફ પડે (અથવા દિલ ઉડી જાય) તો તેથી ઉડી જાઓ.

ફાયદો એટલે કુરઆનને પઢવું દિલને હાજર રાખીને જોઈએ પણ જ્યારે દિલ ભટકવા લાગે તો માત્ર જખાનથી પઢવું બેમઝા છે. એટલું જ નહીં પણ ઘણા ખ્યાલોને લીધે કંઈનું કંઈ પઢાય જાય.*

૧૮૭૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં તમો સફૂફ સીધી કરો. કારણ કે સફૂફ સીધી કરવી નમાઝની ખૂબ સુરતી છે.

ફાયદો સફૂફ સીધી થવું તે આંકે લોકો બરાબર ઉભા રહે અને દરમિયાનમાં છોટા નહીં રહે.

૧૮૭૭ બોખારીમાં હોન્કા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સો ઇસ્લામનો શખ્દ (કલેમો) પઢતા હોય તે મારે માટે લખી લાઓ.” અને એક રિવાયતમાં છે “તમો મારે માટે ગણતરી કરો કે કેટલા લોકો ઇસ્લામનો કલેમો પઢે છે. તો તેઓ પાનસો હતા.” બીજી રિવાયતમાં છે “છ સાથી સાત સો હતા.” અને એક રિવાયતમાં છે કે “એક હજાર પાનસો હતા.”*

૧૮૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા છોકરાઓમાંથી એક છોકરાને મારે માટે હુદો કે તે મારી ખીજમત કર્યા કરે. આ

* વળી કુરઆનની તિલાવતથી મતલબ માત્ર શખ્દોજ બોલવા નથી પણ તેના અર્થ ઉપર ખ્યાન પોહોંચાડવું છે. અને એ એવી હાલતમાં બની શકે નહીં. શા. મો.

* એટલે મદીનાના આલ્પપાસનાઓ સાથે પંદરસો થયા હતા. અને આજની ગણતરી મતલબમાં બાળાઓની હશે. શા. મો.

* અહરાવેન એ બેવકુ અહરાનું છે એના અર્થ સંકેત રોશનના થાય છે. એના પઢવાથી પૂરતી રોશની મળે છે એવી એવી સ્થિતિમાં અપણું. શા. મો.

જરતે (સહ) અમુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું. * ફરમાવે. મક્કાથી મદીનામાં આવીને અથ-
1. ખેતર જતી વેળા આ હદીસ ફરમાવી

૧૮૭૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ-
શાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
જરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે ફરાએજ વાળાઓ
બોક્સ હિસ્સા લેનારાઓ) ને ફરાએજ વાળાઓ
એ મેળવવો ફરી ને ખમે તે સગાઇમાં નજદીકી-
ળા પ્રરૂપ (અસળા) માટે છે.

ફરમાવે. ફરાએજ નિયમિત હિસ્સાઓને કહે
જેની વિસ્તાર કુરાનમાં વર્ણવેલ છે. જેમકે
1. ફરીના અડધા હિસ્સા માનો છઠો હિસ્સા પા-
દીના આઠમા હિસ્સા. તે ફરમાવ્યું કે મૈયતના
અક્ષથી પ્રથમ ફરાએજવાળાઓને આપો, અને
એને આપતાં જે ખમે તેને અસળા લેશે. એનો
ધુ ખુલાસો ઇલમે ફરાએજમાં છે.

૧૮૮૦ યોખારીમાં મૈયુના (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે
ને તે (હિંદ) ની અસપાસ જે હોય તેને નાખી
અને પોતાના (ખાકીના) ઘીને ખાઓ.

ફરમાવે. ઉદર ઘીમાં પડીને મરી ગયા તેનો
જરતે (સહ) ને મસલો પ્રૂબો ત્યારે હજરતે
(સહ) આ હદીસ ફરમાવી. આતે સુરતમાં છે કે
જેમણે હોય, પણ જે ઘી પાતળું હોય અથવા
1. ગળેલું હોય તો સવળું ઘી નાપાક થયું.

૧૮૮૧ યોખારી તથા મુસલિમમાં કઅય
મેન માહિલ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સહ) ફરમાવ્યું કે તારો થોડો માલ રોકી રાખ
1. તારે માટે બહેતર છે. ” આ હજરતે
અખને ફરમાવ્યું.

ફરમાવે. જો તે તખ્કમાં કઅય (રદી) હજરત
અલખી તમારો મયા નહતા, જેથી ખોદા અને
મલ્લનો તેમના પર પચાસ દિવસ ધણેજ ગુસ્સો
ધો. ન્યારે તેમની તોળા કબૂલ થઈ તો ખુશીમાં
1. ધીને તેઓએ ચાલું કે પોતાનો તમામ

અખમુ તલહાએ હજરત અનસ (રદી)ને
સંકેતમાં તેમણે હજરત (સહ) ની દશ વર્ષ
મજસવ કરી. આ સૈયદુલ મુવસલીનીની ખિજમતની
ફરમાવી અલહાદે તેમના આહવામાં આહવામાં અને
મની ઉચરમાં બરકત આપી. યા. મો.

માલ ખેરાત કરે ત્યારે હજરતે (સહ) આ
હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૨ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તારો
નકશવાળો પરદો મારી આગળથી દૂર કર. કારણ કે
તેની તસવીરો હંમેશ મારી આગળ નમાઝમાં
આવ્યા કરે છે.

ફરમાવે. હજરત આએશા (રદી) એ રંગીન
પરદો જેમાં તસવીરો હતી તે ઘરમાં લટકાવ્યો
હતો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૩ મુસલિમમાં અખદુશાહ ખીન અ-
ખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ)
ફરમાવ્યું કે તું તેને જુબહ કર ફરી તેના
ખુનમાં તારા જોડાને રંગ ને તેની ખૂંધ કિપર રાખ.
અને તેનું માંસ તું કે તારા સાથી ખાય
નહી. ” એટલે જે કુરખાનીનું જોટ ખેતુસ્લાહના
માર્ગમાં થાકી જવાથી જન શકે નહી તેનું.

ફરમાવે. હજરત [સહ] ન્યારે હજરત માટે
ચાલ્યા તો સોલ જોટ કુરખાનીના એક કબૂસને
સોંપ્યા કે હાકીને ચાલ. તેણે કહ્યું આ હજરત
(સહ) ને કાઢ જોટ માર્ગમાં થાકી જમ અને
ચાલી શકે નહીં તો કું શું કરે ? ત્યારે હજરતે
[સહ] આ હદીસ ફરમાવી. આ તદખીર હજરતે
(સહ) આ માટે ફરમાવી કે માલદાર સોલ જેને
કુરખાની સમજી ખાય નહીં અને સોલતાન
સોલ ખાય.

૧૮૮૪ મુસલિમમાં જખેર (રદી) થી રિવા
યત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે આ અખદુલ
મુન્તલેખના મુત્રો પછી ખેંચો અને તમારા પાછી
ખાવા કિપર લેકીની બીડ કે મસખાનો ખોદ અને
નહોત તો હું પણ તમારી સાથે પાછી કાઢત.

ફરમાવે. આ હજરતે [સહ] અખઅમની
સખીલ ઉપર હજરત અખ્યાસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

૧૮૮૫ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તારા
બાઇની તું મદદ કર તે જલિમ હોય કે મનલમ
હોય. એક પુરૂષે કહ્યું આ રસલુલાહ ! ન્યારે
તે મનલમ હોય તો હું તેની મદદ કરું પણ મને
અખર આપો કે જો તે જલિમ હોય તો હું તેની
ફેરી રીતે મદદ કરું ? હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું

કે તું તેને રોકે, તથા તેને જીવન કરવાની મનાઈ કરે. ખચીત એજ તેની મદદ કરવી છે.

૧૮૮૬ મુસલિમમાં હોજ્જા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ખાન પાછા જાઓ, અમે તેઓના કરાર પૂરો કરીશું. અને તેઓ પર ફત્વો થવાની મદદ અલ્લાહથી માગીશું. ” આ હજરતે (સલ) હોજ્જા તથા તેમના ખાપને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હોજ્જા [રદી] થી રિવાયત છે કે કારૈશના કાફિરો તથા હજરત (સલ) વચ્ચે દશ વર્ષની સલાહ થઇ હતી. તેજ મુદ્દતમાં હું તથા મારા ખાપ મક્કાથી મદીને આવ્યા. કાફિરોએ અમને પકડ્યા અને પૂછ્યું તમે ક્યાં જાઓ છો? અમે કહ્યું મદીના જઈએ છીએ. કાફિરોએ કહ્યું કે તમે. અમારી મુલેહ તોડવા આહો છો? તમે અમારાથી ખોદાનો કરાર કરો કે અમે મદીને જઈને પાછા આવીશું, અને પેગમ્બરની સાથે થઈને લડીશું નહીં. અમે તેઓની સાથે તેવીજ તરેહનો કરાર કર્યો. અને હજરત (સલ) ને એની ખબર કરી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે કરાર પૂરો કરવો જરૂર અગર ને કાફિરો સાથે કર્યો હોય.

૧૮૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમારાથી નીચો હોય તેની રક્ષા જાઓ. અને જે તમારાથી ઉંચો હોય તેની તરફ નહીં જાઓ. કારણ કે આ તારે લીધે બહેતર છે કે તું અલ્લાહની નેઅમતને હલકી ગણે નહીં.

ફાયદો એટલે જે લોક તમારાથી ખાલ, ખૂબસરતી તંદુરસ્તી, અને રિયાસતમાં ઓછા હોય તેને ખ્યાલ કર્યા કરો, કે જેથી ખોદાનો શુકર તમારા દિલથી થાય. અને જે લોક તમારાથી દુન્યામાં ઓછા હોય તેને જોયા નહીં કરો. નહીં તો નાશુકરી ઝગાનથી નીકળશે. અને નકામો રંજ [દુઃખ] થશે.

૧૮૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારી ચાલ પર આવ્યો જા, તે એટલા સુધી કે તું તેઓના મેદાનમાં ઉતરે ફરી તેઓને ઈસ્લામ તરફ ખેલાવ, અને ઈસ્લામ

વિષે જે તેઓ પર હક્ક છે તેની તેઓને ખબર કર. [એટલે કલેમાની તથા શરીઅતના અહકામોની]

ફાયદો ત્યારે હજરતે [સલ] અલી મુરતજા (રદી) ને ખબરની ફત્વો મારે મોકલ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારી માનતા પૂરી કર ” હજરત ઓમરે [રદી] હજરત (સલ) ને કહ્યું આ રસૂલુલ્લાહ મેં જાહેલીયતમાં નજર કરી છે કે હું એક રાત એતેકાફ કરું અને બીજી રિવાયતમાં છે મસજીદ હરામમાં [એટલે બેતુલ્લાહમાં] એતેકાફ કરું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે કુફરની હાલતની નજરને અદા કરવી વાજેબ છે* તેઓની શરતથી કે શરીઅત વિરૂદ્ધ નહોય.

૧૮૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વલીમો કર ને કે એક બકરીનો હોય.

ફાયદો અબ્દુર રહમાન ખીન ઓફ (રદી) ને ઝંદી લાગેલી હતી. હજરતે [સલ] પૂછ્યું આ શું છે તેમણે કહ્યું મેં નિકાલ કર્યો છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી એટલે જે વધુ શક્તિ નહોય તો એક બકરીમાં પણ વલીમો થઈ શકે છે.

૧૮૯૧ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કારૈશની નિન્દા કરો. કારણ કે એ તેઓને તીર મારવા કરતાં સખત છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) કરી સહાબાઓને ફરમાવ્યું જેમકે હસાન, અબ્દુલ્લાહ ખીનરવાહાને

૧૮૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આએબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેઓની (એટલે કારૈશના કાફિરોની) નિન્દા કર, અને જીખરદિલ તારી સાથે છે ” આ હજરતે (સલ) હસાન ખીન સાબિત

* શરહ મશારેકમાં છે કે કુફરની નજર સહી નથી અને જીમ્મત્તરનો આજ મત છે. અને આ હદીસમાં જે નજર પાળવાનું છે તે મુસ્તહબની રૂએ છે. આ. મા.

[૧] ને ફરમાવ્યું.

૧૮૯૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-
[રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
માવ્યું કે તમે સુબ્હથી આગળ વિતર પઢા કરો.
ફાયદો એટલે સુબ્હ સાદિકથી પેહેલાં.
[૧] જે સુબ્હ પ્રગટ થઈ તો વિતરનો વખત
[૨] રહ્યો પણ કબ પઢવી દુરસ્ત છે.

૧૮૯૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
[૧] રાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કિતના-
થી પ્રથમ તમે સારા અમલો જલદી કર્યા
જેવા કિતનાઓ થશે જેવી અંધારી રાતના
કા (એટલે અંધા ધુન્દી વખત આવશે કે સત્ય
તત્વની પીછાણ રહેશે નહીં.) સવારમાં એક
પ મુસલમાન હશે અને સાંજના કાફિર થશે
[૨] સાંજનાં મુસલમાન થશે અને સવારમાં કાફિર
[૩] નિયાના અસળાવને બદલે પોતાના દીનને વેચશે

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોનું બ્યાન
જે યઝીદ તથા મરવાનીયા સલતનતમાં થયા
હદીસમાં હુકમ થયો છે કે માણસ પુરસ
ગતીમત બાણે. અને બેચેનીની આગળ જે
કામો થઈ શકે તે કરી લે.

૧૮૯૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
[૧] રાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ
જોની આગળ તમે સારાં કામો કરી લો
[૨] દન્નખલ (૨) ધુમાડો (૩) પુરિવનું ગ્રાણી
ખ્યતુલ અરદ) (૪) સૂર્યનું પશ્ચિમ તરફથી ની-
વું [૫] સઘળા જગતનો મામલો (કયામત)
[૬] પોતાની મોત.

ફાયદો એટલે કયામતની નિશાનીયો તથા
તાની મોતથી પ્રથમ જે બની શકે તે કરી
કયામતથી પ્રથમ તમામ જગતમાં ધુમાડો
હેર થશે. અને જમીનથી એક અજબ શિકલનું
નવર નીકળશે.

૧૮૯૬ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી
[૧] રાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે માલ
મા રાખનારાઓને તેઓની પીઠ ઉપર ડામ દેવાની
ખર આપ. કે જે તેઓની પાંસળામાં નીકળશે.
ને એક ડામની કે જે તેઓની બોઝીમાં થશે અને
[૨] આમાં નીકળશે ” અને બોખારી તથા મુસલિ-
મી બીજા વિશ્વવિદ્યાલયો છે “ માલ ભેગો ગાય

નારાઓને ખપ્પર પર એક પથરની કે જે જહ-
નમમાં રાતો રાતો તેઓની છાતીની એકઠી
ઉપર તે રખાશે અને ખલાની ઉપરની હાકઠી
ઉપર નીકળશે. અને તે ખલાની ઉપરની હાકઠી
ઉપર રખાશે અને છાતીની એકઠી ઉપર નીકળશે
અને બખીલ થરથર કાંપશે.

ફાયદો માલદાર બખીલ નહીં ઝકાત આપ-
નારને આ અજબ થશે.

૧૮૯૭ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન
અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું કે મારા તરફથી (લોકોને) પહોંચાડો
જે કે એક આયત હોય. અને બની ઇસ્લા-
ઇલની વાતો સાંભળીને બ્યાન કરો એમાં દોષ નથી.

ફાયદો એટલે લોકોને શરીરવતે મોહામદી
શીખવવું વાજબી છે. જે વધુ નહીં તે કુરઆનની
એક આયતજ શીખવે. શરૂ ઇસ્લામમાં બની
ઇસ્લાઇલની કિતાબો જેવાથી હજરતે [સલ] મનાઇ
કરી હતી કેમકે તેઓની રિવાયત ઉપર ભરોસો
નહતો કદાપી નવા મુસલમાનોનો અકીદો બગડે.
ફરી જ્યારે દિલોમાં ઇસ્લામનો અકીદો જમી ગયો
અને હક દીન પર યકીન પૂરું મળી ગયું તો બની
ઇસ્લાઇલની રિવાયતો નકલ કરવાની છુટી આપી.
બાણે સત્યવાતની વધુ મદદ થઈ પણ આ વાત
જરૂર છે કે બની ઇસ્લાઇલની જે રિવાયત
ઇસ્લામ વિરુદ્ધ હોય તેને જટલ (ગંધાકા)
બાણવી

૧૮૯૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન
ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું કે શબે કદરને તમે પાછલી સાત
રાતમાં હુદો.

ફાયદો એટલે રામજાનના છેલ્લા દહાઇકામાં.
૧૮૯૯ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શબે કદર-
ને તમે રમજાનની પાછલી દશ રાતોમાં હુદ કરો.

ફાયદો એટલે એકાદની રાતોમાં

૧૯૦૦ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફર-
માવ્યું કે તમે શબે કદરને પાછલી દશ રાતોમાં
હુદો ” અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે પાછલી
રાતોમાં

૧૯૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સેહરી ખાઓ કારણ કે સેહરી ખાવામાં બરકત છે (એટલે સવાબ તથા રોગની શક્તિ.)

૧૯૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં હારેસા ખીન વહબ ખોળા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સદકા કરો. ઘણો જલદી વખત આવે છે કે પુરૂષ પોતાનો સદકા લઇને જશે તો જોને આપવા આહે છે (ફકીર) તે કહેશે જો તું એને ગઇ કાલે લાવતો તો હું લેતો. પણ આજે તો મને એની ગરજ નથી. ફરી કોઈ કબૂલ કરનાર મળશે નહીં.

ફાયદો ઇમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં માલના વધારો થશે. સર્વ લોક માલદાર થશે. કાષ્ટ દસ્ત્રી મળશે નહીં જે સદકા લે. તો ફરમાવ્યું કે આ વખતને ગનીમત જાણો, જે આપવું હોય તે મોહતાજો ને આપો.

૧૯૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ કુરાનને હંમેશ પઢા કરો, કારણ કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહરમદનો જન છે દોરડામાં બંધાયેલા ઉંટ કરતાં પણ એ ઘણું નાસનારું છે.

ફાયદો જોંટ જ્યાં પોતાની દોરડીથી છૂટ્યું કે નાહું. એવીજ રીતે હાફિજ ન્યારે કુરઆનનો દોર કરવો છોડી દે કે જુદ્યો, માટે હજરતે (સલ) તાકીદ ફરમાવી કે હમેશ દોર કરતો રહે કે જેથી કબજામાં રહે.

૧૯૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહ પાસે પનાહ માગો બલાની મશક્તથી, બદ બખતી મળવાથી તકદારની છુરાઈથી, અને દુશ્મનોના ખુશ થવાથી.

ફાયદો બલાની મશક્ત તે આ કે માલ ઘોડા હોય અને આલાદ ધણી.

૧૯૦૫ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહ આગળ તોખા કર્યા કરો. કારણ કે હું દર રોજ અલ્લાહ આગળ સો વાર તોખા કરું છું.

ફાયદો એટલે ન્યારે માસમ પેગમ્બર દર રોજ સો વાર તોખા કરે તો ખીજાઓને ધણીજ તોખા કરવી જરૂર છે.

૧૯૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વોળુ કર અને તારી પુરૂષ-ઇંદ્રિય ધો ફરી સુષળ.

ફાયદો ઝોમર ફારકે (રદી) કહ્યું કે રાતના ગોસલની હાજત હોય તો શું કરે ? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો તે વેળા ગોસલ નહીં થઈ શકે તો નળસત ઘોષ વોળુ કરીને સુઇ રહે. કે જેથી રૂહની સફાઈ થાય.

૧૯૦૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ હોરૈરા તથા આબેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે સીજને અગ્નિ લાગી હોય તેથી તું વોળુ કર.

ફાયદો આ હદીસ મનસૂબ છે. પ્રથમ આજ હુકમ હતો હવે એ પર હુકમ નથી. કારણ કે અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) બકરીનું રાંધેલું માંસ ખાધું અને પ્રથમના વોળુથી નમાઝ પઢી. ખાધા પછી વોળુ કયું નહીં.

૧૯૦૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મૂછોને ધણી કતરાવો, અને દાદીયોને રાખો.

ફાયદો મૂછ કતરાવવી અને દાદી બોડાવવી, અથવા ધણી કતરાવવી કબીરો ગુનોહ છે. મુસલમાનોને અલ્લાહ તોશીક આપે અને ગેરત આપે [કે કાફીરોના જેવા ચેહરા નહીં બનાવે.]

૧૯૦૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તું તેણીના તરફથી હજીજ કર વાર બતાવ તો ખરી જો તારી મા ઉપર દેવું હોય તો તું તેને અદા કરશે ? તેણીએ કહ્યું હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો ખાદાનું કરજ અદા કરે. કારણ કે અલ્લાહનું કરજ વધુ અદા કરવું બાક છે.

ફાયદો એક સ્ત્રીએ કહ્યું કે ઓ હજરત મારી મમ્મે હજીજની નગર માની હતી અને તે વગર હજીજ કરે મરી ગઈ ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ આબુઅલ (રહ.) ની

નજીક જો મૈયતનો માલ હોય અને તેણે હજીની વસીયત કરી હોય તો વારેસ પર તેના તરફથી હજી કરાવવી વાજબી છે. પણ જો માલ નહોતો અથવા મૈયતે વસીયત કરી નહોતો તો મુસ્તહબ છે.

૧૯૧૦ બેખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું હજી કર, અને શરત કર આવી રીતે કહે, ઓ મારા અલ્લાહ ન્યાં તું મને રોકશે [એટલે ન્યાં ખીમારી વધશે] ત્યાં મારું હલાલ થવું છે.” દોખાઅ બીનતે ઝાવેરે [રદી] ન્યારે હજી કરવાનો વિચાર કર્યો અને તે ખીમાર હતી તેણીને આ હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું.

ફાયદો ન્યારે એહરામ બાંધીને હજી કરવા જાય અને માર્ગમાં ખીમાર થાય અથવા દુશમનના ડરથી જઈ શકે નહીં તો એહરામ ખોલી નાખે. અને ખીજે વર્ષે હજીની કબૂ કરે. ૧૯૧૧ મુસાલમમાં આગ્રેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આને તું ફર કર કારણ કે ન્યારે હું ધરમાં આવું છું અને એને જોઉં છું તો મને દુનિયા યાદ આવે છે” એટલે પરદાને કે જેમાં પક્ષીની તસવીર હતી. આ હજરતે (સલ) હજરત આગ્રેશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ પરદો તે વખત હતો ન્યારે તસવીર રાખવી હરામ નહતી.

૧૯૧૨ બેખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુરઆન ચાર શખ્સોથી શીખો. અબ્દુલ્લાહ બીન મસઉદથી, સાલિમથી, બેઅશ્શથી અને એબી બીન કઅબ (રદી) થી. અને સાલમ તે અબુ હેન્ફેહા (રદી)ના ગુલામ છે.

ફાયદો હજરત (સલ) ના વખતમાં આ ચારે સહાબા કુરઆનના સારા વાકેફગાર હતા. માટે હજરતે (સલ) તેમની ઉસ્તાદીની સનદ ફરી આપી કે લોક તેમનાથી શીખે.

૧૯૧૩ મુસાલમમાં બેખારી બીન સામિત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મસયી તમો લીખો, મારાથી તમો લીખો, ખખીત અક્કાહે, તેઓ માટે મુઝા કાદમે છે. કુંવારો, કુંવારી સાથે સેઃ કારકા છે અને એક વર્ષ કેસકે છે અને નિકાહ માણે નિકાહ વાજબી

સાથે સો કારકા તથા સંગસાર કરવો છે.

ફાયદો કુરઆનમાં પ્રથમ આ હુકમ હતો કે બદકાર સ્ત્રીઓને કેદ કરો તે એટલા સુધી કે મરી જાય. અથવા તેમની બાબતમાં ખોદા કાઈ માર્ગ દેખાડે. ફરી ખોદાએ આ માર્ગ બતાવ્યો જે હજરતે ફરમાવ્યો. ઇમામ શાફેહ ઇમામ અહમદ (રહ) નો આજ મજહબ છે કે જો કુંવારો પુરૂષ કે કુંવારી સ્ત્રી વ્યભિચાર કરે તો તેની શીક્ષા આ છે કે કારકા પણ મારીએ અને દેશવટો પણ આપીએ. અને ઇમામ આજમ (રહ) ની નજીક કુંવારીની હદ માત્ર કારકા છે અને નિકાહવાળીની સજા માત્ર સંગસાર છે કારકાની સાથે દેશવટો આપવો, અને સંગસારની સાથે કારકા મારવા દુરસ્ત નથી. બે સજાનું ભેગી કરવું છે. એમના મત પ્રમાણે આ હદીસ મનસૂખ છે. કારણકે હજરતે (સલ) કેટલાકને સંગસાર કર્યો અને તેઓને કારકા માર્યા નહીં.

૧૯૧૪ મુસલિમમાં ઇમરાન બીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તેનાપર હોય તે ઉતારો અને તેને છોડી દો. કારણકે આ લાનતી છે. (હદીસ ના. ૫૭૦)

ફાયદો હજરત (સલ) સફરમાં હતા. લાનતનો શબ્દ સાંભળ્યો. પૂછ્યું કે આ શું છે ? લોકોએ કહ્યું કે ફલાણી સ્ત્રીએ પોતાની ઉંટડીને લાનત કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ન્યારે તે લાનતી ફરી તો તેપર બેસવાની શી જરૂર ? તે પરથી તેણીને અસબાબ ઉતારો અને એને છોડો. આ વાતથી હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને ધમકાવી આપી કે જેથી બીજા વાર ફરી એવું કામ કરે નહીં. આથી જણાવ્યું કે જાનવર પર લાનત કરવી દુરસ્ત નથી.

૧૯૧૫ મુસાલમમાં અબુ સઈદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમને મળે તે લો અને એ સિવાય બીજું તમને કંઈ મળશે નહીં” આ હજરતે અબુ સઈદમાં કરજદારોને કહ્યું.

ફાયદો એક માણસે પોતાની વાડીના ફળ વેચ્યાં અને કીમત લીધી ફરી ફળને વાજબી લાગી અથવા નહીં આમાં ખરીદોરેએ મેલના આજનો દાવો કર્યો. હજરતે (સલ) સહાબાને કહ્યું એને

ખેરાત આપો કે ચોતાનું કરજ અદા કરે સહા-
બ્રાએ ખેરાત આપી પણ એટલી નહતી કે તેથી
સંબળું કરજ અદા થાય ત્યારે હજરતે માગનારા-
ઓને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું
કે હકીમને દુસ્ત છે કે દરિદ્રી કરજદાર તરફથી
કંઈ કરજ અપાવીને બાકીનું કરજ માફ કરાવે.

૧૯૧૬ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે શકિત પ્રમાણે અમલ કર્યા કરો. કારણ કે
ન્યાં સુધી તમો (અમલ કરવાથી ઉદાસ થાઓ
નહીં ત્યાં સુધી અલ્લાહ (સવાખ આપવાથી)
ઉદાસ થતો નથી.*

ફાયદો એટલ ઇબાદત તેજ બહેતર છે જે
હંમેશાં થઈ શકે જેથી દિલ ઉદાસ થાય નહીં.

૧૯૧૭ બેખારી તથા મુસલિમમાં ઝૈદ બીન
ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે તું તેને લે. કારણ કે તે તો તારેજ માટે
છે અથવા તારા ભાઈ માટે છે અથવા વર માટે
છે.” એટલે ભટકેલી બકરીને.

ફાયદો એટલે જે તું તેને નહીં પકડશે
તો બીજો કોઈ માણસ તેને લેશે અને જે કોઈ
પણ નહીં લેશે તો વર ખાઈ જશે.

૧૯૧૮ બેખારી તથા મુસલિમમાં જાબર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે આ જાબર તું અનસારીની નાની મશકતું પાણી
લે અને મારા પર રેડ. અને બિરિમલ્લાહ કહે.

૧૯૧૯ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કસ્તુરીમાં ખરડેલા કપડાને એક ટુકડો લે ફરી
તેથી પાકી મેળવ.

ફાયદો એક સીએ પૂછ્યું, ઓ હજરત
હું હેજ પછી કેવી રીતે પાક થયા કરું ? હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે ગોસલ પછી એક કપડાના
ટુકડામાં મુશ્ક લગાડીને રાખ્યા કર એટલે
એથી ખુનની બદબો દૂર થશે.

૧૯૨૦ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તારા ખાવિન્દના માલથી દસ્તુર પ્રમાણે એટલે

લે જે તને અને તારી ઓલાદને પૂરો પડે.”
આ હજરતે (સલ) અણુ સુફ્યાનની બીબી
હિન્દા બીનતે ઉતબા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હિન્દાએ (રદી) કહ્યું ઓ હજરત !
અણુ સુફ્યાન બખીલ ખરદ છે, મને એટલો
ખરચ આપતો નથી કે જે મને તથા મારી
ઓલાદને ખસ થાય, પણ આટલું બની શકે છે
કે તેને વગર ખખર કરે હું જરૂર જોયું લઈ
લઉં એટલે શું એવી રીતે લેવું દુસ્ત છે કે
નહીં ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.
આથી જણાયું કે બાયડી ખાવિન્દના માલથી
વગર હકમે જરૂર જોયું કંઈ લે તો દુસ્ત
છે. કારણ કે તેનો હકક ખાવિન્દ ઉપર ફરજ છે.

૧૯૨૧ બેખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને છોડો [રહેવાદો]
હું જેમાં છું તે બેહતર છે. અને હું તમને ત્રણ
ચીજની આજ્ઞા કરું છું. અરબના બેટથી મુશ-
રેકાને કાઢજો, અને જેવી રીતે હું એલચીને
ખાન આપતો (મેમાની કરતો) હતા તેવી રીતે
તમો એલચીઓને ખાન આપશો. રાવીએ કહ્યું
હજરતે (સલ) ત્રીજ વાત કહી નહીં. અથવા
તમણે કહી પણ તે વાત મારાથી ભુલાવાઈ આ
વાક્ય સુલમાન બીન અણુ મુસલિમના છે.

ફાયદો એનો પુરો કિસ્સો કિરતાસ (કાગળ)
ની હદીસમાં આજ અધ્યાયમાં આવી ગયો છે +

૧૯૨૨ બેખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થા
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ન્યાં
સુધી હું તમને રહેવાદઉ (છોડુ) તમો મને રહેવા
દો, જે તમારાથી આગળ હતા તેઓને તો
સવાલોએ તથા પેગમ્બરે સાથે વિરુદ્ધ પડ્યાએ
હલાક કર્યા છે. તો તમો તેથી બચતા રહો.
અને ન્યારે તમને કોઈ બાબતનો હુકમ કરે
તો બનતા સુધી તે કામ તમો કર્યા કરો.

* આ હદીસનું કેટલુંક અર્થાત્ હદીસ નાં
ફરજનું છે. આ. મો.

+ વાંચો હદીસ નાં ૧૭૬૫ ત્રીજ આજ્ઞા
રાવી ભુલી ગયો તેના વિષે મોહબ્બે (૨૬) કહ્યું છે કે તે
ઓસમાના લશ્કરની તૈયારી છે. અને કાલ અખાજ
(૨૬) કહે છે કે ત્રીજ આજ્ઞા આ છે કે તમો મારી
ફરજને ભુલ નહીં બનાવો જે પૂજવામાં આવે આ મો.

ફાયદો હજરતે [સલ] ખુતબો પઢ્યો અને ફરમાવ્યું કે એ લોકો તમારા પર હજજ ફરજ થઇ છે માટે તમે હજજને અદા કરો. તો એક શખ્સે કહ્યું ઓ હજરત! મિલકતું દરેક વર્ષ હજજ ફરજ છે? હજરત (સલ) ચુપ રહ્યા. તે એટલા સૂધી કે જો હું હા, કહેતો તો તમે પર દર સાલ હજજ કરવી ફરજ થતે. અને તમારાથી કદી બની શકતે નહીં. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નકામા સવાલ નહીં કર્યા કરો. જે તમારે વિષે બેહતર છે તે હું પોતે બયાન કરું છું તમને એટલી ટુંટ કરવાની શી જરૂર.

૧૯૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે એ વાતને છોડ એ તો ગંધાતી છે.

ફાયદો હજરત [સલ] સફરમાં હતા એક મેહાજરે તથા અનસારીમાં બોલા ચાલી યઇ. મોહાજરે અનસારીના ઢગરા પર લાત મારી. અનસારીએ ચીસ પારી કે ઓ અનસારીયો દોડો. અને મોહાજરે એવીજ રીતે મોહાજરોને તેડ્યા. બંને તરફના લોક બેગા થયા. હજજને (સલ) આ શોર સાંભળીને ફરમાવ્યું આ કુફરનો શખ્સ લડાઇ માટે બોલાવવા) શા માટે થયો? સહાબાએ તે બંને શખ્સોનો હાલ બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી.

૧૯૨૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેને છોડો, અને એક ભરેલી ડોલ તેના પિશાબ ઉપર રેડો. કારણ કે તમે આસાની કરનાર મોકલાયા છો. સખતી કરનાર મોકલાયા નથી. (ના.પપ૯)

ફાયદો એક ગામડીયાએ હજરત (સલ) ની મસજિદમાં પિશાબ કર્યો. સહાબાઓએ તેને ધમકાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી હજરતે (સલ) તેને બોલાવીને કહ્યું કે મસજિદ ઈબાદતની જગ્યા છે, અહીં પીશાબ કરવી ગોંચ નથી. આથી જણાયું કે નાદાનોની કમર ઉપર સખતી કરવીજ ન જોઇએ. અને સિદ્ધ થયું કે જમીનની નગ્નતત પાણી નાખવાથી તથા સુકાઇ જવાથી દૂર થાય છે.

૧૯૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ

હલાહ બીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ કારણ કે શરમ કરવી ઇમાનથી છે. એક પુરૂષ પોતાના ભાઇને શરમ વિષે બોધ આપતો હતો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે શરમ ઇમાનનો ગુણ છે એ દરેક હાલતમાં બેહતર છે. અને બે શરમી દરેક રીતે એબદાર છે.

૧૯૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સહિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ. ખચીત એના સાથીઓ થશે તેઓની નમાઝની આગળ તમારામનો પોતાની નમાઝને હલકી ગણશે. અને તેઓના રોઝાની સામે પોતાના રોઝાને હલકો ગણશે અને તેઓ કુરઆન પઢશે પણ તેઓના મળાની નીચે ઉતરશે નહીં. (એટલે દિલમાં કુરઆનની અસર થશે નહીં.) જેવી રીતે તીર શિકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે તેઓ ઇસ્લામથી નીકળી જશે. તે તીરના ફલને જુએ તો કંઈ અસર દેખાય નહિ. તેની બાળની તરફ જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. તેની લાકડીને જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. ગોવર તથા ખૂનથી તે તીર પાર થએલા (એટલે જેવી રીતે પાર થએલા તીરમાં જાનવરની કંઈ અસર લાગતી નથી તેવી રીતે તે કામમાં ઇસ્લામની કંઈ અસર બચેલી રહેશે નહીં.) તે કામની પીછાણુ આ છે કે તે કામમાં એક કાળો પુરૂષ છે જેનો એક દંડ બલ્લે ખીનું થાન અથવા માંસનો લોથડો ધરે છે. લોકોના સારા ટોળા ઉપર તેઓ નીકળશે (એટલે બહી મુરતજી [રદી] ઉપર બાગી થઇને ચઢાઇ કરશે) અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઇખતેલાહ તથા કુટના વખતમાં તેઓ નીકળશે.

ફાયદો હજરતે [સલ] કેટલોક માલ વહેંચ્યો એક શખ્સ જેનું નામ જુલ ખોવેસેરા હતું તેણે હજરત (સલ)ને કહ્યું કે ઇનસાફથી વહેંચણી કરો. ઓમર ફારૂકે (રદી) કહ્યું ઓ હજરત જો હુકમ હોય તો હું આ કાફિરને મારી નાખું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી અને ખારજ લોકોની ખબર આપી. બહી મુરત

જાણે(રદી)તે સેધાને કતલ કર્યો. આ હદીસમાં બે ત્રીસાની તો પુરૂષ હજરતે[સલ]ખતાવ્યો હતો તેજ નિશાની તો મુરૂષ તે કામમાં મોલુદ હતો. બાકી હિસોઆ હદીસનો બીજા અખ્યાસમાં આવી ગયો.*

૧૬૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે એને રહેવા દે. લોકો કહેશે મોહમ્મદ પોતાના સાથીઓને કતલ કરે છે આમર ફાફે કહ્યું મને છોડો હું આ મોનાફેક એટલે અબ્દુલ્લાહ બીન ઝાબેની મરદન માફ ત્યારે તેમને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયફેઠા મદીનામાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝાબે મોટા મોનાફેક હતો તેણે હજરત (સલ) ની સેવામાં બેઆબ્બી કરી. આમર ફાફે (રદી) તેના કતલનો કુકમ માંગ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે લોક મુળ બાબત સમજી નહીં. અને અને ખૂની કતલ ચલાવનાર જાણીને મુસલમાન થવાને મહારાશે. ૧૬૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોખીરા બીન શોખખા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે બંનેને રહેવા દે [નહીં છિતાર] કારણ કે મેં તે બંનેને પાક પહેર્યો છે એટલે બંને મોઝાને આ હજરતે[સલ] મોખીરા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયફેઠા મોખીરા (રદી) થી રિવાયત છે કે મોખીરામાં હજરત (સલ)ની સાથે હતો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તારી માસે પાણી છે? મેં કહ્યું હા, હજી હજરત સ્વારીસી હિતમાં. મેં પાણી તાખ્યું. હજરતે(સલ)મેલ્યું કહ્યું, મેં હાથ ધોયા તમામ પર અસહ કર્યો. હજરતે મોઝા પહેરેલા હતા એથી હું મોઝા હિતારવા નમો ત્યારે હજરતે(સલ)આ હદીસ ફરમાવી. એટલે છિતારવાની કથી જરૂર નથી મેં વોલ્યું કરીને એને પેહેર્યો છે.

૧૬૨૯ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને છોડ(એટલે તકરાર નહીં કર) એજ કારણથી મહત્તા પણ થાય છે. અને જ્યારે સ્ત્રીની મની પુરૂષની સનીથી વધી જાય છે તો તે પુરૂષ પોતાના મોસાળને મોશાબેહ થાય છે. અને જ્યારે પુરૂષ

નું પાણી સ્ત્રીના પાણીથી વધતું થાય તો તે પોતાના કાકાઓ જેવો થાય છે.

ફાયફેઠા હજરત આએશા(રદી)થી રિવાયત છે કે એક સ્ત્રીએ પૂછ્યું કે જો સ્ત્રીને એહ-તેલામ થાય અને વીર્ય જુએ તો ગોસલ કરે? હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે હા, ગોસલ કરે. હજરત આએશા (રદી)એ તે સ્ત્રીને કહ્યું તારું કાળુ થાય? સ્ત્રીને પણ એહતેલામ થાય છે? ત્યારે હજરતે[સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો સ્ત્રીને વીર્ય નહિત તો મામાઓની સરતથી કેવી રીતે મળતો આવત ?

૧૬૩૦ બોખારીમાં સલમા બીન અકવા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે આ ધરમાઇલ (અલે)ની ઝોલાદ તમે તીર મારો કારણ કે તમારા બાપ તીર મારનાર હતા. ફાયફેઠા કેટલાક સહાબા તીર અંદાજી કરતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ)આ હદીસ ફરમાવી, અને ફરમાવ્યું કે અમે ફલાણી કામની સાથે છીએ ત્યારે બીજા કામે તીર અંદાજ બંધ પાડી હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું તમે શા મારે તીર મારતા નથી? તેઓએ કહ્યું આ રસલુલ્લાહ અમે કેવી રીતે તીર મારીએ તમે તો પેલી કામની સાથે છો? અને અમારી સાથે નથી. હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું તીર મારો હું સધળાઓની સાથે છું. આ હદીસ થી જણાયું કે અનસારીઓ હજરત ધરમાઇલ (અલે)ની ઝોલાદ છે. તીર અંદાજીની તાકીદ એટલા મારે ફરમાવી કે એ બેહાદુન સાબન છે.

૧૬૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તારા છોકરાનું નામ અબ્દુર રહમાન રાખ. આ હજરતે જાબેરને ફરમાવ્યું.

ફાયફેઠા જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમારી કામમાં એક શખસને ત્યાં એકઠો થયો તેણે કાસેમ નામ રાખ્યું કરી તેણે હજરતે(સલ) ને અબ્બર આપી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૬૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં આમર બીન સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)ફરમાવ્યું કે સિરિમદલાહ કહે અને સીધે હાથે આ. અને તારી આમળથી ખા.

ફાયફેઠા આમર બીન અબ્બી સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હું મોઝાને હતો અને રહાબીની

ક તરફથી ખાતો હતો ત્યારે હજરતે (સલ) આ
પસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે હાકરા-
ને અદ્ય શીખવે એ સુનત છે.

૧૯૩૩ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
[દી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
મારા નામ પર તમારું નામ રાખો. પણ મારી
પિયત જેવી કુતીયત રાખવી નહીં.

ફાયદો કુતીયત તેને કહે છે જેને મથાળે
ખદ અથ (આપ) હોય જેમકે અયુલ કાસિમ અ-
લ હસન. હજરત (સલ) ની કુતીયત અયુલ
સિમ હતી તો ફરમાવ્યું કે તમારી ઓલાદનું
મ મોહમ્મદ રાખો, અયુલ કાસિમ તેમને નહીં
હા. મસાખીદમા રિવાયત છે કે હજરત (સલ)
ગરમાં હતા. એક શખ્સે પોકાર કરી એ
યુલ કાસિમ હજરત તેની તરફ જોવા લાગ્યા.
એ કહ્યું એ હજરત મેં આપને નથી ઓલાવ્યા
રે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી હજરતનું
મ તથા કુતીયત રાખવામા ઓલામાના ઘણા
ત છે. પણ સહી મત આજ છે કે નામ રાખવું
દુરસ્ત છે પણ કોઈને અયુલ કાસિમ કહેવું
હેતર નથી. જેમકે એનું વિસ્તારથી ખ્યાન
ફરિસ સમ્બાદતમાં છે.

૧૯૩૪ ખાખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
[દી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
તમારી સફાતે બરાબર કરો. કારણ કે સફા
રાખર કરવી તે નીમાજની સમ્પૂર્ણતા છે.

૧૯૩૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે
લો. આ જુમહાન પહાડ છે. એકા (મોશરેફુન)
સાગળ વધી ગયા છે. સહાબાએ કહ્યું એ હજર-
ત (સલ) એકા કાણ છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અહલાદની ઘણી યાદ કરનાર પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓ.

ફાયદો હજરત (સલ) મકાના માર્ગ માજના
તા. ત્યાં એક પહાડ કેખાલો જગ્ગુ નામ જુમ-
હાન હતું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી
પહાડ પાસે કોઈ પહાડ નથી. એટલે જેવી
તે આ પહાડ એકલો છે એવીજ રીતે ખોલાની
દ કરનારા પણ તેની યાદમાં તનહાઈને પસંદ
રનાર તથા ખુશો પકડનાર છે તીરમિઝીમાં રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકકા લોકો

તે છે કે ખોલાની માદના લોભી તથા ફિદા થનાર
છે. યાદે ઇલાહી તેમના ગુ ગાહોના ખોજને મટાડનાર
છે તેથી તેઓ કેયામતમાં હજકા કુલકા આપનાર છે.

૧૯૩૬ મુસલિમમાં અલી [રદી] થી રિવા-
યત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે કપડાને
ફાડીને ઓહણી ફાતેમાઓ માટે બનાવ. ” એટલે
તે રેશમી કપડાને કે જે ઓકૈદર દુમાએ રસુલુલ્લાહ
[સલ] તરફ ભેટ મોકલ્યું હતું. આ હજરતે (સલ)
અલી [રદી] ને ફરમાવ્યું. અને ફાતેમાઓ તે એક
ફાતેમા ઝહરા, બીજી હજરત અલી [રદી] ની મા
ફાતેમા બીનતે અસદ, અને ત્રીજી ફાતેમા બીનતે
હમઝા.

ફાયદો જે કે રેશમી કપડું પુરપુરે હરામ
છે પણ જે કોઈ ભેટ આપે તો કબૂલ કરે અને
ઝોરતોને હવાલે કરે તેઓને હલાલ છે,

૧૯૩૭ મુસલિમમાં અમર બીન અબસા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
કે સુખદની નમાઝ પઠ કરી સૂઈ નીકળી ઉઠે એ
ત્યાં સૂઈ નમાઝ પઠવાથી રોકાયેલા રહે. કેમકે
જ્યારે તે ઉઠે છે તો તે રોતાનના બે શીંગડાઓની
વચ્ચે ઉઠે છે. અને એ વખત કાફિરો તેને સિ-
જદો કરે છે. ફરી નમાઝ પઠ. કારણકે એ નમા-
ઝમાં ફિરસ્તા તથા ઇયાદત કરનાર મોજૂદ તથા
હાજર થાય છે તે એટલા સૂઈ કે લાકરી સાથે
ઓળો લાગી જાય (એટલે બપોર થાય અને ભૂમી
પર સાંધો રહે નહીં.) ફરી તે વેળા નમાઝ પઠતાં શે-
કા. કારણ કે તે વેળા જલ્દ નમ મડકે છે. ફરી જ્યારે
સૂઈ નમે તો નમાઝ પઠ. કેમકે તે વેળા ફિરસ્તા ન-
થા ઇયાદત કરનાર હાજર તથા એ જુ. હોય છે.
તે એટલા સૂઈ કે અમરની નમાઝ પઠ કરી
નમાઝ પઠે તો અટક. તે સૂઈ ન થાય ત્યાં સૂઈ.
કેમકે તે રોતાનના બે શીંગડાઓ વચ્ચે બે છે
અને એ વેળા કાફિરો તેને સિજદો કરે છે.

ફાયદો અમર બીન અબસા (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરત [સલ] મવીતામાં પધાર્યા તો
મેં હજરતને નમાઝના વખતો પૂછ્યા ત્યાં હજરતે
[સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કે વખત
નમાઝ પઠવી દુરસ્ત છે પણ વખત વખત દુર-
સ્ત નથી. સૂઈ ન થાય ત્યાં સૂઈ. તે
એટલા માટે મના છે કે તે વખત કાફિરો સૂઈને
સિજદો કરે છે તો મુસલમાનોએ તેઓના જેવું

થતું [મોશાયહત] નહીં જોઈએ. અને યપોરના જહાનમ ભડકાવાય છે જલાલનો વખત છે.*

૧૬૩૮ બોખારીમાં ઈમરાન ખીન હેસીન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું ઉભો રહીને નમાઝ પઢ ફરી જો (ઉભા રહેવાની) શક્તિ ન હોય તો ખેસીને પઢ, ફરી જો ખેસવાની શક્તિ ન હોય તો મુઈ જઈને પઢ. "આ હજરતે (સલ) ઇમારનને કહ્યું.

ફાયદો ઇમારન (રદી) થી રિવાયત છે કે મને બવાસીરની ખીમારી હતી મેં એનો મસલો હજરત [સલ] ને પૂછ્યો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી એટલે ખીમારને દરેક તરફથી નમાઝ પઢવી ફરસ્ત છે. આહે ઉભા રહીને આહે ખેસીને આહે સૂઈને.

૧૬૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મોગફફલ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મગરેબની નમાઝ પહેલાં તમે નમાઝ પઢો. મગરેબની નમાઝ પહેલાં તમે નમાઝ પઢો. અને ત્રીજી વાર ફરમાવ્યું જોને જોઈએ તે પઢે. "આ એટલા માટે ફરમાવ્યું કે લોક તેને સુનંત મોઝાકદા જાણે નહીં.

ફાયદો લેકાએ પૂછ્યું કે મગરેબની આગળ નમાઝ ફરસ્ત છે કે નહીં. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે મગરેબથી પ્રથમ નમાઝ પઢવી ફરસ્ત છે પણ તાઝીદ તથા હંમેશગી કરવી નજ જોઈએ. કેમકે ફરજ અદા કરવામાં વાર બાગશે.

૧૬૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અરત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેને [એટલે કામળીને] તેના માથા તરફ ઢાંકો અને પગની તરફ ઈઝબેર ઘાસ નાંખો. "એટલે મુસઅબ ખીન ઓમરને જ્યારે તેઓ ઓહાદમાં શહીદ થયા.

ફાયદો જ્યારે મુસઅબ (રદી) શહીદ થયા તો એક કામળી વગર કંઈ કંઈન મળ્યું નહીં અને કામળી પણ એવી નાની હતી કે જો માથા પર ના-

* પણ જુમખાને દિવસે માથે સૂર્ય હોય છતાં નમાઝ પઢવાની છુટી હદીસ શરીફમાં છે. અને ઇમામ સુસાઈની તે માફક રિવાયત છે અને તેના પર ફતવો છે. શા. મો.

ખતા તો પણ ખુલ્લા રહેતા હતા અને જો પણ પર નાખતા તો માથું ખુલ્લું રહેતું હતું. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે જ્યારે કંઈ નહીં મળે તો કંઈનમાં એક કપડું પણ ખસ ચાય છે. *

૧૬૪૧ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અબ્દી વક્ાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યાંથી તેં એને લીધી ત્યાં તું એને મુક.

ફાયદો ગતીમતના માલમાંથી સઅદ ખીન અબ્દી વક્ાસે એક તલવાર ઉઠાવી અને હજરત [સલ] થી માગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ગતીમતના માલમાં સર્વ ગાઝીયાનો હક્ક છે, વહેંચ્યા વગર તને ફરી રીતે મળે ?

૧૬૪૨ મુસલિમમાં ઉસમાન ખીન અબ્દુલ આસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારા બદન ઉપર જ્યાં તને દરદ થાય છે ત્યાં તારો હાથ રાખ. અને બિદિમહલાહ ત્રણ વાર કહે અને અઉજો બિદ્લાહે વ કુદરતે-હી મિન શરેમા અજેદો વ એપાહાએરો સાત વાર કહે. " હજરતે ઉસમાન ખીન અબ્દુલ આસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાખીદમાં ઉસમાન ખીન અબ્દુલ આસ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં પોતાના દરદ તથા ખીમારીની શિકાયત કરી ત્યારે હજરતે [સલ] આ દોઆ ફરમાવી. મેં તેપર અમલ કર્યો તો મને શિકા મળી.

૧૬૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું લેકાની પાછળ સ્વારી ઉપર ખેસીને તવાફ કર. " જ્યારે ઉમ્મે સલમાએ કહ્યું કે હું ખીમાર છું ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આફરમાવ્યું

ફાયદો આથી જણાયું કે ખીમારને હજરતમાં સ્વાર થઈને તવાફ કરવો ફરસ્ત છે.

૧૬૪૪ મુસલિમમાં અબ્દુ હોરૌરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પાસે તમે અલ્લાહના અળખની પનાહ માગો, અલ્લાહ પાસે અળખે કબરની પનાહ માગો, અલ્લાહ પાસે મસીહે દગ્ગલના કિતનાની પનાહ

* અને આ પણ જણાય છે કે જો એક કંઈન પણ પૂરું નહોત્ય તો માથા તરફ ઢાંકે. શા. મો.

માગો, અલ્લાહ પાસે છન્દગી તથા મરવાના ફિ-
તનાની પનાહ માગો.

૧૬૪૫ મુસલિમમાં જાખેર (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે તમે વા-
સણુને ઢાંકો, અને મશકનું મોં બાંધો વર્ષમાં એક
રાત છે જેમાં વળા (મરફી) ઉતરે છે જે વાસણ
કે તેના પર ઢાંકણ ન હોય તથા જે મશકનું મોં
બાંધાયું ન હોય તે પર તેનું ગુલ્લર થવાથી તેમાં તે
(વળા) ઉતરે છે” હૈસમીન સઅદ કહે છે, અમારી
પાસે રહેતા અબ્દીયા પહેલા કાનુન (ડીસમ્પર)માં
એથી બચાવ કરે છે. *

ફાયદો કાનુન અવ્વલ એ રમી માર્કીતો
છે. ખરાફની આખર ફસલમાં થાય છે. સારાંશ
આ છે કે હદીસમાં તે રાતને ખાસ કરવી નથી
કે ક્યારે થાય છે. પણ અજમના લોક એને કાનુન
અવ્વલમાં ગણે છે. કદાપી એવીજ રીતે હશે કેમકે
એ ફસલમાં હવા બગડે છે. પણ એના પર ચક્રીન
નથી માટે વામણાને દરેક રાત્રે બંધ રાખવાનું જોઈએ.

૧૬૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાખેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું
કે તમે વાસણુને ઢાંકો અને મશકાના મોં બાંધો
અને દરવાજાઓને બંધ કરો, અને દીવાને ઓલવો
કારણ કે શૈતાન મશક ખાંસતા નથી. દરવાજો
ઉઘાડતા નથી અને વાસણુ ખાંસતો નથી. ફરી
જે તમારામાંના કાષ્ટને પોતાના વાસણુ ઉપર
લાકડી મુકવા સિવાય કંઈ નહીં મળે તો લાકડીની
આડ કરે અને ખિસ્મદલાહ કહે. ખચીત જાંદર
ધરવાળાઓને ધર સહીત બાજે છે (એટલે સૂતી
વેળા જે દીવો બળતો રહે તો જાંદર બત્તી લઈ
ગય છે. તો ઘણું ફરીને આગ લાગે છે.)

ફાયદો હજરતે (સલ્) આ હદીસમાં અદખ
શીખવ્યા કે ખિસ્મદલાહ કહીને રાત્રે આ કામ
કરવાનું જોઈએ. એમાં ઘણા ફાયદા છે.

૧૬૪૭ મુસલિમમાં જાખેર (રદી) થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે આને (દાદીને)
કાષ્ટ બીજથી બદલી નાખો (રંગીનાખો) અને
કાળકથી ખરો.

ફાયદો ફતેહ મકકામાં અબુ કાહાફા (રદી)
સિદ્દીક અકબર (રદી)ના બાપ મુસલમાન થવા.
તેમની દાદી તથા માયાના વાગ બણાજ સફેદ
હતા ત્યારે હજરતે (સલ્) આ હદીસ ફરમાવી
આથી જણાયું કે ખેળખ દુરસ્ત છે પણ કાળો
ખેળખ કરવો મકફહ (તહરીમ) છે. ફાકહા કહે
છે કે વસમાનો ખેળખ દુરસ્ત છે કારણકે કેટલાક
સહાબા કરતા હતા. વસમા સિવાય બીજો કાળો
ખેળખ દુરસ્ત નથી. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૪૮ બોખારીમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે પીત્ત
[ખેળખ] વાળાથી તું નાસ જેવી રીતે કે તું
વાધથી નાસે છે” બોખારીએ આ હદીસની પૂરી
સનદ બયાન કરી નથી.

ફાયદો આ બીમારીથી લોકોને નફરત
આવે છે તો માંદાને ઘણું દુઃખ થાય છે માટે
તેની સંગતની મનાઈ કરી. *

૧૬૪૯ બોખારીમાં અબુ મુસા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે તમે
કદીને છોડવો ભુખ્યાને ખવડાવો, અને માંદાની
બીમાર પુરસી કરો.

ફાયદો દુસ્મનથી મજબુમને છોડવું
શકિતવાળાપર ફરજ છે અને ખાનું આપવું
તથા બીમાર પુરસી કરવી ફરજે ફરિયા છે.

૧૬૫૦ મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્) ફરમાવ્યું કે જ્યાં
સુધી તેઓ આ વાતની સાક્ષી આપે કે અલ્લાહ
સિવાય કાંઈ પુણ્ય નથી અને મોહમ્મદ અલ્લ-
હના રસૂલ છે ત્યાંસુધી તું તેઓથી કિતાબ
ચલાવ. ફરી જ્યારે તેઓ આ સાક્ષી આપે તો
તેઓએ પોતાના ખુનને તથા માંદો બચાવ્યા.
પણ હક વાત ઉપર. અને તેઓનો હિસાબ
અલ્લાહ પર છે. ” આ હજરતે (સલ્) ખૈબરને
દિવસે હજરતઅલી (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જ્યારે કાફરે કસેમો પડ્યો
તો તેનો જન લેવો માલ છુટવો દુરસ્ત નથી.
પણ ખુનને બદલે ખુન થશે. તથા જે માલ
હશે તો અકાત લેવાશે. પણ જો તેણે પોતાનો

* અને હિંદુઓ એ વખત આસાની છેવટમાં
ગણે છે. અને દીવાળીના ફટકા વગેરે પણ એના
ઉપાયમાં કરે છે. શ્રા. મો.

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં
૪૪૬ માં છે. શ્રા. મો.

માલ જનન બચાવવા માટે કલેમો પહોંચે હશે અને દિલથી કાફિર રહેશે તો ખોટા તેનાથી હિસાબ કરી લેશે. અમને જાહેરનો હુકમ છે.

૧૯૫૧ મુસલિમમાં અયુ હોજરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ફરમિયાની ચાલ ચાલે તથા સીધે માર્ગે ચાલે.

ફાયદો એટલે ઇબ્નાદમાં. એટલુંજ નહીં પણ દરેક સીજમાં વધવા ઘટવાથી બચે. એટલી ઘણી ઇબ્નાદ કરવી ઠીક નથી કે દિલ ગભરાય અને દુઃખી થાય. અને ન એટલી થોડી કરે કે દિલ પર કંઈ અસર થાય નહીં.

૧૯૫૨ મુસલિમમાં જોવેરીયા હજરતની ખીખી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મારી પાસે લાવ તે પોતાની જગ્યાએ પહોંચ્યું છે.” એટલે તેણીની લોંડીને સદ્કાની બકરીનું માંસ અપાયું હતું તેને.

ફાયદો હજરતે (સલ) આવું માવ્યું. હજરત જોવેરીયા (રદી) એ કહ્યું એ હજરત આ વખત કંઈ હાજર નથી પણ મારી આઝાદ કરેલી લોંડીને ખેરાતનું ગોરા મળ્યું છે તે હાજર છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે ઝકાત અને ખેરાત અમને દુસ્ત નથી પણ જ્યારે પ્રથમ મોહતાજને મળી અને મોહતાજે ખીખ શખ્સને આપી તો તેને દુસ્ત થશે

૧૯૫૩ મુસલિમમાં તારેક ખીન ઓર્શમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મગફરલી વરહુમની વ આફેની વરહુમની ખમીત આ શબ્દો તારે માટે ફુનયા તથા આખરત બનેને બેગા કરે છે” એક પુરૂષે કહ્યું એ રસુલુલ્લાહ જ્યારે હું મારા થરવર દિગારથી માગણી કરું તો કેવી રીતે કહું તે પુરૂષને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૯૫૪ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અખી વકકાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે લાઅેલાહુ ઇલ્લાહલાહુ વહુલ્લુ લા શરીક લાહુ અલ્લાહાહુ અકબર

કબીરા વલહુમ્મા હિલ્લાહે કસીરા સુખહાન હલાહે રજિબલ આલમીન લા હવલ વલા કુવત ઇલ્લા મિલ્લાહિલ અઝીઝીલ હુકીમ તે જંગલી માણસે કહ્યું આતો મારા પરવર દિગાર માટે છે મારે માટે શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કહે અલ્લાહુમ્મગફરલી વરહુમની વહુલ્લુ વરહુમની વ આફેની (આફેની શબ્દ વિષે રાવીને શક છે)” એક જંગલી હજરત (સલ) પાસે આવ્યો અને કહ્યું એ નખીય-લ્લાહુ મને ઠાઠ કલામ શીખવો કે હું કલા કરું તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું

* ૧૯૫૫ મુસલિમમાં હોજ્રા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ હોજ્રા અમારી પાસે તે લોંડીની ખખર લાવ” આ હજરતે [સલ] લૈલતુલ અહઝાબમાં (ખન-દકની ઘડાઈની રાત્રે) ફરમાવ્યું.

૧૯૫૬ મુસલિમમાં હોજ્રા રદીથી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ જાંઘનાર હું” આ હજરતે [સલ] લૈલતીલ અહઝાબની સવારના હોજ્રાને કહ્યું.

ફાયદો જંગે ખનદકમાં કાફિરોએ મદીનાને કેટલાક દિવસ સુધી ઘેરા નાખ્યો એક રાત્રે ઘણીજ ઠંડી હવા ચાલી લોંડા બેલાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) હોજ્રા (રદી) ને ખખર કાઢવા મોકલ્યા. ફરી હોજ્રાને પોતાનો કામજો આહાવ્યો. તેમને નિદ્રાનો ઘણો ગલબો થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બાકી કિસ્સો ચોથા અધ્યાયમાં વીસ્તારથી આવી ગયો છે. *

૧૯૫૭ બોખારીમાં અયુ સદદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લાહુમ્મ સદ્દે અલ્લા મોહમ્મદીન અખ્દેક વ રસુલેક કમા સદ્દેતા અલ્લા ઇબ્રાહીમ વ ખારેક અલ્લા મોહમ્મદીન વ આલે મોહમ્મદીન કમા ખારકતા અલ્લા ઇબ્રાહીમ વ આલે ઇબ્રાહીમ.

૧૯૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોમેદ સાઅેદી (રદી) થી રિવાયત છે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લા મોહમ્મદીન અખ્દેક વ રસુલેક કમા સદ્દેતા અલ્લા ઇબ્રાહીમ વ ખારેક અલ્લા મોહમ્મદીન વ આલે મોહમ્મદીન કમા ખારકતા અલ્લા ઇબ્રાહીમ વ આલે ઇબ્રાહીમ.

* અર્થ-એ મારા અલ્લાહ તું મારી બ-
મારવત આપ અને મને વિજય મેળવ આપ. ગુ. મા.

* વાંચો હુલ્લુ નં. ૧૪૧૦ ગુ. મા.

અલા મોહમ્મદીન વ અલા અઝવાજેહી વ જુરીયતેહી કમા સલ્લેતા અલા ઈબ્રાહીમ વ બારેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા અઝવાજેહી વ જુરીયતેહી કમા બારકતા અલા ઈબ્રાહીમ ઇન્ક હમીદુમ મશુદ.

૧૯૫૬ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મગફરલી વ લહુ વ અઅકેબની મિનહા ઉક્યા હસનતન * ન્યારે અણુ સલમા (રદી) મર્વા ત્યારે ઉમ્મે સલમા (રદી) ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત ઉમ્મે સલમા (રદી) ના પ્રથમ ખાવિન્દ અણુ સલમાનો ન્યારે ઇનતેકાલ થયો ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ શીખવ્યું. અલ્લાહે તે દોઆ કબૂલ કરી. તેણીનો નિકાહ હજરત (સલ) સાથે થયો.

૧૯૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ સધદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તમારા સૈયદ અથવા બહેતર તરફ ઉઠો (એટલે સઅદ બીન મોઆજ (રદી) ની તરફ) ફરી તેઓ નખી (સલ) પાસે બેઠા. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખચીત આ લોકો તારા હુકમ ઉપર કબૂલ થયા છે.

ફાયદો બની કોરૈઆ યહુદીની એક કોમ હતી તેઓએ હજરતની સાથેના કરાર તોડ્યો હતો. હજરતે તેઓના કિલ્લાપર ઘેરા નાખ્યો. ફરી તે લોકો આ વાત પર રાજ થયા કે સઅદ બીન મોઆજ અમારા વિષે જે ફેસલો આપે તે અમને કબૂલ છે. સઅદ જખમી હતા. હજરતે (સલ) તેમને મદીનાથી બોલાવ્યા. ન્યારે તેઓ આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) અનસારીઓને આ હદીસ ફરમાવી. સઅદે તેમને કતલ કરવાનો હુકમ ફરમાવ્યો. તો તે કોમના પુરૂષ કતલ થયા. સ્ત્રી અને બાળકો લોડી ગુલામ થયાં. કેટલાક એકમ કહે છે કે આ હદીસથી જણાય છે કે સરદાર તથા આલેમોની તાજમ માટે ઉભા થવું દુરસ્ત

છે. અને કેટલાકોએ એનો જવાબ આપ્યો છે કે આ ઉભા થવું તાજમ માટે નહતું પણ સઅદ જખમી હતા. તેમની સંભાળ માટે હજરતે ઉભા થવાનો હુકમ આપ્યો હતો. જેમકે બીજી હદીસમાં છે કે એક બીજા માટે ઉભો થયા નહીં કરે જેવી રીતે અજમી લોકો કર્યા કરે છે. અને કેટલાક એકમ કહે છે કે તાજમમાં હદથી વધવા માટે ઉભા થવું મકરૂહ છે. અને અલે ઇક્રમ તથા દીનની તાજમ માટે દુરસ્ત છે.

૧૯૬૧ મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે જનત માટે ઉઠો કે જેની પહેળાઇ આકાશ તથા પૃથ્વી છે * બદરને દિવસે મુશરફો નજીક થયા ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તેઓને કતલ કરો. કારણ કે તેઓને કતલ કરવા અથવા શહીદ થવું દરેક રીતે બહેતર છે. કારણ કે તેઓ બદલો જનત છે.

૧૯૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસેથી તમે ઉઠી જોઓ. અને મારી પાસે ઝગડો કરવો યોગ્ય નથી * અને બીજી રિવાયતમાં છે “નખીની પાસે ઝગડો કરવો યોગ્ય નથી.”

ફાયદો હજરતે (સલ) માતની બીમારીમાં ખડીયો કલમ માગ્યો. કેટલાકોએ કહ્યું લાવો. અને કેટલાએ કહ્યું કંઈ જરૂર નથી. કેમકે હજરત (સલ) ને લખાવવામાં તકલીફ થશે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એ વિષેનો બાકી કિસ્સો વીસ્તારથી આજ અધ્યાયમાં આવી ગયો.*

૧૯૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે છી છી એને થુકી નાખ. શું તેં જાણ્યું નથી કે અમે સદ્કો ખાતા નથી.” અને બીજી રિવાયતમાં છે.” અમને સદ્કો હલાલ નથી.” હસન બીન અલી [રદી] એ ન્યારે સદ્કોની ખબરમાંથી એક ખબર લઈ મોમાં નાખ્યું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરતે (સલ) હસન [રદી] ને વેળા નાંડ હતી. આ હદીસથી સ્પષ્ટ થયું કે

* અર્થ-જો મારા અલ્લાહ તું મને તથા તેને બચાવ. અને તેના બાદ મને તેના સાં. બદલો આપ. બા. મો.

* વાંચો હદીસ નાં ૧૭૫૫ ચા. મો.

સૈયેદોને ઝકાતનો માલ હરામ છે,

૧૯૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ખા કારણ કે હું જેની સાથે ગુસ-પુસ કરું છું તેની સાથે તમે ગુસ-પુસ કરતા નથી. એટલે રાધિલા લસણુને. હજરત [સલ] ના સહાબીમાંથી એક પુરૂષને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) ની આગળ પાકિલું શાક આવ્યું તેમાં લસણુની બો આવી હજરતે (સલ) તેને ખાધું નહીં. એક સહાબીને ફરમાવ્યું કે તું ખા. સહાબીએ બેઠું કે હજરત (સલ) ખાતા નથી તો તેણે પણ હાથ ખેંચ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકિલું લસણુ જે કે હલાલ છે, પણ હું આ કારણથી ખાતો નથી કે મારે જીખાઈલ [અલે] સાથે વાત ચીત થયા કરે છે, અને તેમને એની બદબોનો અણગમે છે.

૧૯૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ખાઓ. કારણ કે તે એટલે પાટલા ઘો હલાલ છે પણ તે મારો ખોરાક નથી.

ફાયદો હજરત (સલ) એક જગ્યાએ હતા પાટલા ઘોનું માંસ આવ્યું કોઈએ કહ્યું આ હજરતો આ પાટલા ઘોનું માંસ છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે કે આ હલાલ છે પણ કારણે લોક એને ખાતા નથી. એટલે શરીઅત તરફની કરોડેયત નથી પણ તખીયત આહતી નથી. ઇમામ શાફેઈ તથા ઇમામ માલિક (રહ) ની નજીક પાટલા ઘો હલાલ છે, અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે. અને ઇમામ આજમ (રહ) ની નજીક હલાલ નથી* એમના મત પ્રમાણે આ હુકમ શરૂ ઈસ્લામમાં હતો.

૧૯૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કુર્યાનીથી ત્રણ દિવસ સુધી ખાઓ.” અમે પ્રથમ વર્ણન

* એ વિષે હદીસ ના. ૩૨૦ માં બયાન થયું છે. શા. મો.

કરી આવ્યા * તે પ્રમાણે આ હદીસ મનસખ છે.

૧૯૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું દુનિયામાં એક મુસાફર સરખો થા. અથવા બાળે એક માર્ગના ચાલતા સમાન થા. અને તું પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મારા બંને ખલા પકડ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. અને અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) આવી રીતે કહ્યા કરતા હતા કે જ્યારે તું સવાર કરે તો સાંજની આશા નહીં રાખ. અને જ્યારે તું સાંજ કરે તો સવારની વાત નહીં જો. અને તંદુસ્તીની હાલ-તમાં ખીમારીના ખીયાલથી જે અમલ કરવો હોય તે કરી લે. (એટલે તંદુસ્તીને ગનીમત બાણ ખીમારીમાં કંઈ યદ શકશે નહીં.) અને જન્મ-ગીમાં મોતની તૈયારી કર. હદીસમાં આ જે ફરમાવ્યું છે કે મુસાફર તથા માર્ગે ચાલનારની તરેહ ગુબરા કર એટલે મુસાફર સફરમાં વધારે બખેડો કરતો નથી. તથા દરેક વખત પોતાનું વતન યાદ કરે છે વાટ ખરચ(ઝહે રાહ)ની શીકરમાં રહે છે તેવીજ તરેહ ઇમાનવાળાને લાગેમ છે કે દુનિયાને સરા (ઉતારો) બાણીને બેહુદા હિરસને મારી પોતાના અસલી વતનથી ગફલત કરે નહીં, દરેક વખત ત્યાંના સામાન કરતો રહે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ એટલે દુનિયાની ફિકર અને હાય વરાળ એ મોતની ગફલત છે અને જ્યારે મોતને યાદ રાખે તો સર્વ મુશકિલ આસાન છે.

શેઅર.

યું આહન્ને રફતન કોનદ જાને પાક

યે બર તખત મુરદન યે બર રૂએ ખાક *

આ હદીસ ઓહદ તથા દરવેશીનું મુળ છે.

અલ્લાહ અમારી આંખો ખોલે. અને એના

પર અમલ નસીખ કરે. આમીન

* વાંચો હદીસ ના. ૧૭૭૪ શા. મો.

*અર્થ—જ્યારે પવિત્ર જન જવાનો ઇરાદો કરે ત્યારે તેને તખત ઉપર મરવું અને લોખંડ પર મરવું બંને બરાબર છે. શા. મો.

૧૬૬૮ બોખારીમાં અણુ ઐયુષ અનસારી (રદી થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તમારા અનાજને માપો (અથવા તોળા તમારે માટે તેમાં ખરકત થશે.

ફાયદો એટલે ખરીદીને તોળવું જોઈએ. જો ઓછું થાય તો માગણી કરે, અને જો વધે તો પારકાના હક્ક પાછો ફરવે. દર રોજ તોળીને ઘરમાં ખરચ કરવું પણ હદાપણથી ખાલી ન થી કે હિસાબથી ખરચ થાય, જરૂરથી ન ઓછા ન વધારે. *

૧૬૬૯ મુસલિમમાં અણુ સમદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા મરવા પડેલાઓને લાએલાહ ઉદ્દેશવાળી તલકીન કરો (શીખવો)

ફાયદો એટલે મરવાની વખતે લાએલાહ ઇસ્લાહ પોકારીને કહે કે જેથી મરનાર પણ સાંભળીને કહે. * અને તેને આવી રીતે કહેવું નહીં જોઈએ કે લાએલાહ ઇસ્લાહ કહે. કારણ કે કદાચી બે લાનીને લીધે નકાર કરી બેસે.

૧૬૭૦ મુસલિમમાં અણુ હોરરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક પુરૂષ પોતાના ઉંટનું માથું પકડી રાખવું જોઈએ. કારણ કે આ એક એવી મજલ છે જેમાં અમારી પાસે શૈતાન હાજર થયો છે "હૈલુ તારીસની સવારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. *

ફાયદો જંગે બેખરથી પાછા ફરતાં પાછલી રાત્રે હજરત (સલ) તથા તમામ લોક સહ રહ્યા હજરતની નમાઝ કબ્જ થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ જગ્યા

* નબી (સલ) થી રિવાયત થઈ છે કે તદ-બીરથી ગુલ્લો કરવો એ કેટલાક વેપારથી બહેતર છે. શરહ મશારેક. શા. મો.

* જેથી તેની આખર વાત કંઠોમાંની થાય. અને જનતમાં દાખલ થવાની બશારતમાં સામેલ થાય. ફરી જ્યારે મરનારના મોંથી એક વાર કહેમો નીકળ્યો કે ચુપ રહે. પણ જો તે કહેમો પઠા પછી બીજી વાત કરે તો ફરી કહેમોની તલકીન કરે. શા. મો.

* આ હદીસનો વધુ પુલાસો હદીસ નાં ૨૭૦ માં છે. શા. મો.

શૈતાનની છે. એવું નહીં થાય કે શૈતાન કાઠના ઉંટને નસાડે મારે હોશીયારીથી રહેવું જોઈએ.

૧૬૭૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને જોઈએ કે દિલની ખુશીની વખતે નમાઝ પઢો. જ્યારે સુસ્તી આવે તથા કાલેજ બનો તો બેસી જવ. અને બીજી રિવાયતમાં છે "તેને બેસી જવું જોઈએ"

ફાયદો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મસજીદમાં દોરડી લટકેલી જોઈ. પૂછ્યું આ શું છે? લેખીએ કહ્યું કે હજરત ઝેનબ (રદી) ની આદત છે કે જ્યારે તહજ્જેની નમાઝમાં સુસ્ત થાય છે તો તેને પકડે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે સુસ્તીમાં નફસ નમાઝ પઢવી વગર સવાદી છે.

૧૬૭૨ મુસલિમમાં જાખર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા માંથી જેને જોઈએ તે પોતાના ઉતારામાં નમાઝ પઢે." હજરતે (સલ) આ વરસાદના દિવસે સફરમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે વરસાદના ઉજ-રથી જમાઅતમાં હાજર નહીં થવું ફરજત છે. ૧૬૭૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો હોશીયાર અને અક્કલવાળા મારી પાસે થવા જોઈએ, ફરી તેઓની પાસે તે લેખી થાય જો તેઓથી મળતા હોય, ફરી તેઓની પાસે તે લેખી થાય જો તેઓથી મળતા હોય. અને બજારના બક બકથી તમે ખચતા રહો (એટલે મસજીદમાં તથા જમાઅતમાં બજારની તરફ શોર ધકાર તથા બીક કરો નહીં.)

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતની દરતૂર હતી કે જમાઅત વખતે અમારા ખબાને લગોલગ રાખતા હતા. અને ફરમાવતા હતા કે બરાખર

* શરહ મશારેકમાં એના અર્થ આવી રીતે છે "બજારની જેમ બેજ સેજ થવાથી તમે ખચતા રહો" એટલે જેવી રીતે બજારમાં બેજસેજ થાય છે આલિમ બહેલ, તથા પુરૂષ સ્ત્રી જુદા પડતા નથી તેવી રીતે નમાઝ પઢવાથી ખચતા રહો. શા. મો.

થાઓ. અને ઉભા રહેવામાં આગળ પાછળ નહીં થાઓ. નહીં તો તમારા હિલોમાં ધખનેલાઈ પડશે ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ઇમામની પાસે ઇલમવાળા તથા અકલવાળા ઉભા રહે કે જોઈ મસલા શીખે, તથા ઇમામને જે ચૂક પડે તો તેને ખચરદાર કરે. અને ઓલમા પછી દરજ્જા દરજ્જા લોક સફોમાં ઉભા રહે. અણુ બકર સિદ્દીક (રદી)ની ટેવ હતી કે નમાઝમાં (સલ) ની પાછળ બરાબર ઉભા રહેતા હતા. તે જગ્યાએ ખીન્ને શખ્સ ઉભો રહેતો નહતો.

૧૬૭૪ મુસલિમમાં અણુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે પુરોમાંથી એક (જેહાદ કરવા માટે) તૈયાર થાય. અને સવાખ બનેમાં બરાબર છે" બની લેહ્યાન તરફ જ્યારે લશ્કર મોકલ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે દરેક ઇમામથી અડધા માણસ જેહાદ માટે જાય અને અડધા આઠમી જેહાદ કરનારાઓના પાયાડી બચ્ચાની સંભાળ કરે. સવાખ બનેને બરાબર થશે.

૧૬૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે અણુ બકર (રદી) ને હુકમ કરો કે લોકોને નમાઝ પઢાવે.

ફાયદો હજરતે (સલ) મોતની ખીમારીમાં આ હદીસ ફરમાવી. અને પાંચ દિવસ તેમનાથી ઇમામત કરાવી. ખીજા અધ્યાયમાં એનું વિસ્તારથી બયાન થયું છે. * જે હોધો હજરત (સલ) નો ખાસ હતો એટલે ઇમામતનો તે પોતાની જાનગીમાં અણુ બકર સિદ્દીક (રદી)ને આપ્યો. એમાં સાફ ઇશારો છે કે ખિલાફત માટે જાણે હજરતે(સલ)નેમને પોતાના વલી અહદ (જય નશીન) બનાવ્યા.

૧૬૭૬ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને (એટલે અણુ હસાઇને) કહો કે વાત કરે, પોતા ઉપર છાયા કરે, બેસે અને પોતાના ગેઝાને પૂરો કરે.

ફાયદો હજરતે (સલ) એક શખ્સને જોયો કે તડકામાં ચુપ ચાપ બેસેલો છે તેનું કારણ પૂછ્યું, લોકોએ કહ્યું આ અણુ હસાઇને છે એણે નજર માની છે કે રોઝો રાખે તડકામાં ઉભો રહે અને કોઇથી વાત કરે નહીં, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. રોઝો ઇખાદત હતો તેનો હુકમ આપ્યો. અને નહીં બોલવું તથા ધુપમાં ઉભા રહેવું ઇખાદત નહતી માટે મનાઇ કરી. આથી જણાયું કે નાજઅઝ નજરનું પૂરું કરવું નહીં જોઇએ.

૧૬૭૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને જોઇએ કે તેણીથી રૂબુ કરે (એટલે તલાકને બાતેલ કરી પાછી તેણીને પાયાડી બનાવે.) * ફરી તેણીને રહેવા દે તે એટલા સુધી કે પવિત્ર થાય. ફરી ખીજું હેજ આવે, અને જ્યારે તે પવિત્ર થાય તો સમ્મોગ કર્યા પહેલાં તેણીને તલાક આપે અથવા તેણીને રોઝો રાખે. આરતોની તલાકની બાબતમાં જે ખોલએ હુકમ ફરમાવ્યો તે આજ હદદત છે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર(રદી)થી રિવાયત છે કે મેં પોતાની પાયાડીને હેજમાં તલાક આપી. ઓમર ફારૂકે (રદી) આ હાલ હજરત (સલ)ને કહ્યો. હજરત ખફા થયા, ફરી આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ઘણીજ મકરૂહ છે. ફિકહમાં એને તલાક ગિદઈ કહે છે. મુનંત આ છે કે જ્યારે સ્ત્રી હેજથી પવિત્ર થાય તો તેણીથી વગર સોહબત કરે તલાક આપે.

૧૬૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહહ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તારા સુથાર ગુલામને હુકમ કર કે તે મારે માટે લાકડાંનું મિચ્છર બનાવે, હું તે પર લેંકાથી વાતો કરું(બોધ આપું)

ફાયદો એક અનસારી સ્ત્રીનો રૂમી ગુલામ સુથારનું કામ કરતો હતો હજરતે (સલ) તેણીથી મિચ્છરની ફરમાશ કરી. નો તેણે બનાવ્યો

* આથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ખુરી છે છતાં તે તલાક થાય છે. કારણ કે રૂબુને સબ્બ તલાક યજોબી ઉપર વપરાય છે. અ. મો.

ઓ હોતો. હજરત (સલ) તેના પર ખુતબો પઢવા કરતા હતા. અને જ્યારે મિઝ્યર નહતો તો જમીન ઉપર થાંભલાને ટેકી ખુતબો પઢતા હતા. હજરત (સલ) ને તેમાં તકલીફ થતી હતી એક સહાબીએ જેમનું નામ તમીમ હતું તેમણે અરજ કરી કે ઓ હજરત જેવો શામમાં મિઝ્યર થાય છે તેવો બનાવો ત્યારે હજરતે (સલ) મિઝ્યર બનાવડાવ્યો.

૧૬૭૬ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મસજદમાંથી મને ચઢાઇતો મુસલ્લો લાવી આપ” આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ધરમાં એક જગ્યા હતી જ્યાં ઝોરતો નમાઝ પઢતી હતી. તેને હજરતે (સલ) મસજદ કહી. આ હદીસમાં હજરત (સલ) ની મસજદ મુરાદ નથી કારણ કે હજરત આએશા (રદી) એ વખત હેજ્રવાળાં હતાં. અને હેજ્રવાળાંને મસજદમાં જવું ફરસ્ત નથી. અથવા આ મતલબ છે* કે હેજ્રવાળાં ઓ હાથ લંબાવી મસજદમાંથી કાઢ ચીજ ઉઠાવે તો ફરસ્ત છે. હેજ્રવાળાંને મસજદમાં જવું મના છે.

૧૬૮૦ જોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે

મારા પર સાત મશક પાણી નાખો જેનાં મોં જોખ્યાં નહોય (ચિટલે ભગેલી મતો) જેથી હું લોકોને વસીયત કરું” જે જીમા માં હજરત (સલ) મર્યા તેમાં જ્યારે દરદ વધ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તો અમે હજરત (સલ) ને એક બગન (કે કુંડા) માં બેસાડવા, અને તે મશકોનું પાણી નાખવા શરૂ કર્યું. તે એટલા સુધી કે હજરતે [સલ] ઇશારો કર્યો કે બસ ફરી બહાર નીકળ્યા અને નમાઝ પઢાવી અને ખુતબો પઢ્યો આથી જણાયું કે હજરત [સલ] ને ખીમારીમાં ધૂળીજ ગરમી હતી. ખૈયરમાં થકુદ્દો એર આપ્યું હતું તેની આ અસર હતી.

૧૬૮૧ જોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નરમી કરો અને સખ્તી નહીં કરો. દિલ્લસો તથા ધીરજ આપો પણ ભડકાવો નહીં.*

ફાયદો એટલે નરમી જેઇએ કે લોકો દીન થીએ. કુરો સ્વભાવ કે સખ્તી નજ જેઇએ કે જેથી લોકો ભડકી જાય.

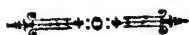
* આ ખીલ મતલબ નીક છે. હઝીસ નાં ૩૩૪ થી એનો ટેકો મળે છે. શા. મો.

* આ હઝીસનું કેટલુંક બયાન હઝીસ નાં ૧૬૨૪ માં છે. શા. મો.

અધ્યાય દશમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક તરેહની હદીસો છે.

❀❀❀ ફસલ પહેલી ❀❀❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાબે લામે તાકીદ છે.

૧૬૮૨ મુસલિમમાં આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હું યહુદ તથા નસારાને અરબના ખેટથી કાઢીશ તે એટલા સુધી કે તેમાં મુસલમાન સિવાય કોઈને રહેવા દઈશ નહીં.

ફાયદો અરબ ઇસ્લામનું ધામ છે માટે ઝહાપયુ આજ હવે કે ત્યાં મુસલમાનો સિવાય કોઈ પણ રહે નહીં. તો આમર ફાફે (રદી) આ હદીસ પ્રમાણે યહુદને ખૈયર વગેરેથી કાઢ્યા. અને શામમાં રાખ્યા.

૧૬૮૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત હું કાલે તે પુરૂષને છુડા આપીશ કે અક્લાહ તેના હાથ પર ફતેહ આપશે, જે અક્લાહને તથા તેના રસૂલને ચાહે છે અને અક્લાહ તથા રસૂલ તેને ચાહે છે.” એટલે અલી (રદી) ને આ હજરતે (સલ) ખૈયરના દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે ખૈયરમાં બપોરે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું તો રાત સલાવાએ ચર્ચા કરી કે મોઝાએ આ દોક્ત કોને ભાગ્યે થાય છે. સવારમાં સલાવા હજરત (સલ) ની ખિજ્મતમાં હાજર થયા. દરેક શખ્સ એનો ઉમેદવાર હતો. તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલી મુરતબ્બ ક્યાં છે લોહાએ કશું આ હજરત તેમની આંખો આવી છે. હજરતે (સલ) તેમને બોલાવ્યા અને કશું મુખારફ તેમની આંખમાં લગાડ્યો તેજ

વખત સારી થઈ ગઈ, ફરી હજરતે (સલ) તેમને છુડા આપ્યા. બોદાએ તેમના હાથ પર ફતેહ આપી. આ હદીસથી અલી મુરતબ્બ (રદી) ની ધણી ઉમદા ફજલત સિદ્ધ થઈ.

૧૬૮૪ બોખારીમાં અબુ સમદ બીન મોઅક્કા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હું તને એક સૂરત શીખવીશ કે જે કુરઆની સૂરતોમાં મોટી (ઐષ) છે.” આ હજરતે (સલ) અબુ સમદ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ સૂરતથી મતલબ ફાતેહા (અલ હમ્દ) છે. સાતમા અધ્યાયમાં એનું જવાન આવી ગયું છે. *

૧૬૮૫ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત મુખહાનદલાહે વલ હુમ્દો સિદ્દલાહે વ લાએલાહ ઈલ્લહલાહે વલ્લાહો. અકબર કહેવું જે ચીજ ઉપર સુરોદ્ય થાય છે તે સર્વથી મને વધારે પ્યાર છે (એટલે સઘળા દુનિયાથી.)

૧૬૮૬ મુસલિમમાં મોબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત તમારામાંથી કોઈનું પોતાની દોરડીએ લપ્પ પહાડ પાસે આવવું ફરી લાકડાનો બારો પોતાની પીઠ ઉપર બાવી તેને વેચવું કે જેથી અક્લાહ તેના મોતે (આપડને) રાખે” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ફરી તેના વકરાથી મદદ લેવી એ લોકો પાસે માગવા

* વાંચો હદીસ નાં ૧૨૭૫ ગ્રા. મો.

તાં બહેતર છે. તેઓ આપે અથવા નહીં આપે.

ફાયદો—એટલે લાઠાં વેચીને ખાવું માગવા
માં સાફ છે. કારણ કે સવાલમાં એકતો
લત છે બીજું મતલબ મળવાની ખાતરી
! મળે અથવા નહીં મળે. *

૧૯૮૭ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી)થી
ખાત છે કે હજરતે (સજ) ફરમાવ્યું કે
ખાત તમારામાંથી કોઈનું અંગારા ઉપર
હું ફરી તેના કપડાં બળવાં ને તેની આમડીને
હું એ કપર ઉપર ખેસવા કરતાં બહેતર છે.
ફાયદો—આ હદીસથી જણાવું કે કપર
ખેસવું અથવા કપર પર ચાલવું ફરજ
ન ગુનોહ છે. +

૧૯૮૮ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા તથા
૫૬ બીન અબુ વક્કાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે
રતે (સજ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંથી કોઈના
વું પડેથી બરાવું તે એટલા સુધી કે તેના
સાને જાણે (ફેફસ સડે) એ બહેતર છે આથી
તેનું પેટ શેઅરથી બરાબ.

ફાયદો એટલે શેઅર કહેવી અથવા શેઅર
વાતો બહો શુભ રાખવો અને કુરઆન
માં શરહ હદીસ પર ઓછી તવજ્જોહ રાખવી
જુલુજ છે. કારણ કે બહુ ખરી શેઅરો
કદા તારીફથી, ખરાબ નિન્દાથી તથા હદથી
શરવાથી ફેરી નથી, તે શેઅર કહેવી કે પડવી
જો જુલુજે બોલવું તથા બોલી કહવાની ટેવ
હતી છે. અને દિલ સટકતું રાખવું તો તરતજ
જ છે. કારણ કે નવા નવા મજમુનની શોધમાં
ખેરોતે કેવી કેવી રીતે કુવા ઝાંખવા પડે છે.
કલીફમાં ઉતરવું પડેછે, પણ કદી કદાચ શેઅર
ખનમાં દિલ લગાડે અને બહો વખત દીનના
લક્ષમાં ખરબ કરે તો મનાઈ નથી. કારણ
હજરત (સજ) પણ કોઈ કોઈ વાર શેઅર
બિગળતા હતા. પણ સાચા મજમુનની શેઅરને.

૧૯૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-

* રોજગારને હલકા મણી ભાખ માગનાર
યેદોએ આથી બોધ થશે જોમજો. ગા. મો.

+ શરહ મશાદેકુલમાં છે કે એ ખેસવાની મત-
બ ડાડે ફેવા ખેસવું છે. ગા. મો.

ફાયદ બીન અબુમાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સજ) ફરમાવ્યું કે ખચીત એક પુરુષ
પોતાના ભાઈ મુસલમાનને પોતાની જમીન
મફત આપે એ તેના ઉપર નીમેલું મણોત
લેવા કરતાં બહેતર છે.

ફાયદો પહેલા અબુમાસમાં જમીન મણોતે
આપવાનો મસલો વણ્યો છે. *

૧૯૯૦ બોખારીમાં સહહ બીન સખદ
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સજ) ફરમાવ્યું
કે ખચીત અસ્લાહ તારાથી કોઈ પ્રાર્થને
હિદાયત કરે (માર્ગ ખતાવે) એ બહેતર છે
આથી કે તને લાલ ઉઠે મળે.

ફાયદો—અરબની નજીક લાલ ઉઠે ભમકા
માલ છે, એટલે તારાથી જો એક માણસ પણ
મુસલમાન થાય તો આ દુનિયાના માલથી
બહેતર છે. કારણ કે સવાબ હ મેલ રહેનાર છે
અને દુનિયાને ફના છે, જ્યારે હજરત અલી
[રદી] ને જજે ખંજરમાં અમીર બનાવ્યા ત્યારે
તમને હજરતે (સજ) આ ફરમાવ્યું.

૧૯૯૧ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા [રદી]થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સજ) ફરમાવ્યું કે
જરૂર હકવાળાનો હક કેવામતને દિવસે અઢા
કરવામાં આવશે તે એટલા સુધી કે સંજિગવાળી
બકરીથી બોડી બકરીનો બદલો અપાવશે.

ફાયદો—એટલે જુલમ તથા કોપનો હક
નાશ કરવાથી બચે. કેવામતમાં ઈનસાફ થશે.
માણસ તો હું જાનવરોના જુલમનો પણ
બદલો મશે કે જો સંજિગવાળી બકરીએ બોડી
બકરીને મારી હશે તો બોડીને હુકમ થશે
કે સંજિગવાળીને મારે.

૧૯૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
સહહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સજ)
ફરમાવ્યું કે જરૂર તમારાથી જે આગળ થયા
છે તેઓને મારો તમ આલશો વંત વંત અને
લાય હાય. તે એટલા સુધી કે જો તેઓ પાઠશા-
લોના દરમાં પુર્યા હશે તો તમે પણ તેમની
નાખેદારી કરશો. અને કહ્યું એ રસુલુલ્લાહ
પહુદ તથા તમારાની ચાલ હજરતે (સજ) ફરમાવ્યું
તો કોની? એટલે પહુદ તથા તમારાજ મતલબ છે

* વાંચો હદીસ ના. ૧૫૧. ગા. મો.

તેઓનીજ ચાલ ચાલશે.]

ફાયદો હકીકત એતાં હજરતે (સબ) જેવું ફરમાવ્યું તેવુંજ થયું કે આ ઉમ્મતની આમ મખલુકમાં શિક્ષે તથા મિદઅત ધણીજ ફેલાયાં, ક્યાર પરસ્તી પીર પરસ્તી અને બદ એતેકાદી સામાન્ય રીતે પ્રગટ છે વહુદ તથા નસારાને પગલે પગલે ચાલ્યા. એટલુંજ નહીં પણ તાજીવાવાળા અને પીર પરસ્તોએ એવી વાતો કહી છે કે વહુદ તથા નસારાને પણ કહી સુણ નહીં. *

૧૯૬૬ ખાખારી તથા મુસલિમમાં તો અમાન ખીન અશીર [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સબ] ફરમાવ્યું કે જરૂર તમે તમારી સહેા ખરાબર કરો નહીં તો ખોદા તમારા દિલોમાં કુટ નાખશે.

ફાયદો—એટલે જમાઅતની સહેા ખરાબર નહીં થવાની આ અસર છે કે આપસમાં કુટ પડશે તે તકરાર થશે જેથી દુઃખ થશે.

૧૯૬૪ ખાખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સબ) ફરમાવ્યું કે અક્ષાહ પોતાના મુમિન બંદાના તોખા કરવાથી તે પુરૂષથી પણ વધારે ખુશ થનાર છે કે જે એક ખુશી [ચિત્ત-ચલ] હસાફીવાળી જમીનમાં કિતરો હોય તેની સાથે તેની સ્વારી હોય તેના ઉપર તેનું ખાવાનું પીવાનું હોય ફરી તેણે માથું મૂક્યું અને સારી રીતે કહ્યો, અને જાણ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી ચાલી ગઇ. ફરી તેણે તેની શાષ કરી તે એટલા સુધી કે તે પર ગરમી તરસ વગેરેની સખતી થત તો તેણે પોતાના દિલને કશું કે હવેન્નાં હતો ત્યાં પાછો જઈ અને સુદ રહ્યું તે એટલા સુધી કે મરી જઈ. ફરી તેણે પોતાનું માથું કાંડાં [કાંઈ] ઉપર રાખીને કહ્યો કે મરી રહે, ફરી તે જાણ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી તેની ખાસે છે તેના પર તેનું માથું તથા તેનું પાણી છે. નો મુમિન હોય જે આ સ્વારી તથા લેવાથી ખુશ થાય છે તેથી પંખ સ્વારી

* અને અમેલેની રીત લાતે ચાલ્યું એટલુંજ નહીં પણ તેની મદદ કરવી અને રકુબમાં સીખવડું બેસીને જે આ હજરતનો મોજા છે. શા. મો.

અક્ષાહ તેના તોખા કરવાથી ખુશ થાય છે.

ફાયદો એટલે મુમિનની તોખાથી અક્ષાહને સંમર્પણ ખુશી થાય છે. બંદો અબ્દુલ્લી ખુશી જાય છે.

૧૯૬૫ ખાખારીમાં અબુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સબ) ફરમાવ્યું કે જરૂર લોકો ઉપર એવો વખત આવનાર છે કે આદમી આ વાતની પરવા કરશે નહીં. કે તેણે જે માત્ર લીધો તે હસાલથી છે કે હરામથી છે.

ફાયદો ખદીની ફેલાશે દોલત મેળવવામાં ધણી લોભ તથા પોચું ઇમાન હોવાને લીધે હરામ હસાલમાં કંઈ જુદાઈ(તમીક) રહેશે નહીં ચાહે લાંચથી મળે ચાહે ચોરીથી ચાહે ખરચી (છીનાની કમાઈ)થી ચાહે વ્યાજથી ચાહે દગા બાજીથી. આ વખતનો એવોજ દાસ છે કે જેવી રીતે મળે છે સાંચરે છે [કિસે છે] જાણે મોત કે કયામતની કંઈ ખબર નથી.

૧૯૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સબ) ફરમાવ્યું કે જરૂર લોકો ઉપર એક વખત એવો આવવાનો છે કે કતલ કરનાર નહીં જાણી શકે કે કય વાતમાં કતલ કર્યો અને ન કતલ થનાર જાણી શકે કે કય ખાખતમાં કતલ થયો.

ફાયદો એટલે જમાનો એવો ખગડો કે વગર કારણે અને વગર સળે ખૂનરેણ ચાલશે આવો મોટો ગુનોહ લોકોને સહેો લાગશે. જેમકે આપસની લડાઈ (ખાના જંગી) ધણી કરીને વગર કારણે થાય છે. દિલ્લી તથા લખનૌના વાંકાઓમાં માત્ર આંખ મેળવવા ઉપર તલવાર ચાલે છે. આદમીની જાનને કોરી સમાન પણ ગણ્યતા નથી. જાણે તેઓજ માણસને ઉત્પન્ન કરે છે, જેથી નાહક જરી ફેરવ છે.

૧૯૬૭ ખાખારીમાં અબુ સઈદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સબ) ફરમાવ્યું કે વાજુજ માજુજના નીકળવા પછી જરૂર મૈતુફાહની લાજર તથા ઉમરો થશે. *

ફાયદો આથી જાણ્યું કે વાજુજ માજુજની હાલકી પછી દરેક મિ કાયમ રહેશે તથા

* આથી જાણ્યું કે મેળવવાના બમે તેની સખતાહ કરશે પણ હજર ફેલામત સુધી બંધ પડશે નહીં. શા. મો.

હજી ઉમરા અદા થશે. કેટલાક એકાદમા કહે છે કે તેઓના હવાક થયા પછી વીસ વર્ષ સુધી માણસાનું રહેલું થશે. વલ્લાહો આલમ.

૧૯૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહન બીન સમદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે જરૂર મારી ઉન્મતમાંથી સિતેર હજર અથવા સાત લાખ જન્મતમાં જશે. (સંખ્યા વિષે અણુ હાઝેમ તામેઈનને શક પડ્યો છે જે આ હદીસના રાવી છે) તેઓ એક બીજા સાથે લાગેલા હશે એક બીજાને થોભાવનાર હશે તેઓના આગલા પાછલાઓ કરતાં આગળ જશે નહીં. (એટલે એક લાખ થઈને એકી વેળા સર્વ સાથે અંદર જશે) તેઓના મોં પુતેમના ચંદ્ર જેવાં હશે.

૧૯૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં રઅન્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે તમાગમાંના કેટલાક પુરૂષ મારી સામે લવાશે તે એટલા સુધી કે જ્યારે હું તેઓને હોજ્જે-કાસરનું પાણી આપવા નમીશ તો તેઓ મારી પાસેથી હાથાશે. તો હું કહીશ એ મારા પરવરદિયાર આ તો મારા સહાયા છે તો જવાબ મળશે કે ખતીત તારા પછી તમણે શું ક્યું તેની તને ખબર નથી.

ફાયદો અરખનાં કેટલાંક ટોળાં નવાં મુસલમાન હજરત (સત્ર) પછી મુરતદ થયાં હતાં જેઓ તે સિદીકે અકમરે (રદી) કાત કર્યાં. આ હદીસમાં તેજ લોકો મતલબ છે.

૨૦૦૦ બોખારીમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે કેટલાંક માણસોને તેઓના યુનાહોને લીધે શિક્ષામાં અગ્નિની ઝાળ જરૂર લાગશે ફરી તેઓને અલ્લાહ પોતાની રહમતના ફજલથી જન્મતમાં દાખલ કરશે. તેઓ જહનમીયો કહેવાશે.

૧ તોફદવાળા કહે છે કે ક્તાએ આ હદીસને બોખારી તથા મુસલિમની લખી છે. પણ એ માત્ર બોખારીમાં છે. આ. મો.

૨ આ હદીસથી જણાયું કે કેટલાક વાગેજે ને લોકોને એકઠાવે છે કે હજરતની ઉન્મતમાંથી કોઈ જહનમમાં જો નહીં સર્વ શરીર શદા અરથી ફરી જશે તેઓ જુદા છે. લોકોને યુનાહ કરવા સીખવનાર છે. આ. મો.

ફાયદો નવાદેફ અસ્રમાં રિવાયત છે કે આ લોકો જન્મને ઇલાહીમાં અરજ કરશે કે એ અશ્લાહ જેવી રીતે તે પોતાના કરમથી અમને દોષપથી કાઢ્યા તેવીજ રીતે આ લખ (જહનમીનો ખેતાય) પણ દર દર. તો અશ્લાહ તઆલા એક દિસ્તાને મોકલશે, તે તેઓના માથાપરથી આ ખેતાય મટાડશે. આ હદીસથી જણાયું કે બદકાર મુસલમાન હંમેશ દોષખમાં રહેશે નહીં. ઇમાનની બરકતથી આખર મુકિત મેળવશે.

૨૦૦૧ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં દોઆ વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉઠાવવાથી લોકો જરૂર અટકે. નહીંતો જરૂર તેઓની આંખો છીનવી લેવાશે.

ફાયદો નમાઝમાં દોઆને વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉઠાવવી દુસ્ત નથી. કારણ કે હક્ક તઆલા જગ્યાથી પવિત્ર છે.

૨૦૦૨ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે ખતીત જુમઆને ઊડવાથી લોકો બાજ રહે (કિનારે રહે) નહીં તો જરૂર અશ્લાહ તેઓના કિલો પર મહોર (સિલ) કરશે ફરી જરૂર તેઓ ગફલત કરનારાઓમાં થશે.

ફાયદો એટલે જુમઆ ઊડવાની આ સજા છે કે દિલ પર ગફલતની છાપ પડે છે. અને જ્યારે ગફલત થઈ તો અશ્લાહની રહમતથી દૂર પડ્યો. આ હદીસથી જણાયું કે જુમઆની નમાઝ ફરજ છે. શરીઅતના ઓજર વગર ઊડવી હરગીસ દુસ્ત નથી.

૨૦૦૩ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સત્ર) ફરમાવ્યું કે મરયમના છોકરા (ઇસા આ.) જરૂર રૌહાના માર્ગમાં લખાઈ કહેશે હજી માટે અથવા ઉમરા માટે અથવા બંને માટે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે કયામતની નજીક જ્યારે હજરત ઇસા (અલે) આલમાનથી ઉતરશે તો શરીઅતે મોહમ્મદી ઉપર અમલ કરશે. અને કાંપાની હજી અથવા ઉમરા

કરશે. મક્કા તથા મદીનાની વચ્ચે એક જગ્યા છે તેનું નામ રોહા છે. *

* શરહ મશારેકમાં છે કે આ જગ્યા મદીનાથી ૩૬ માઇલ ઉપર છે. ગ્રા. મો.

ફસલ ૨ ૭

આ ફસલમાં ધણી તરફની હદીસો છે.

૨૦૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૌરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુનાફિકની ત્રણ નિશાની છે. જ્યારે તે વાત કરે તો જાહ કહે, અને જ્યારે તે વાતો કરે વિરૂદ્ધ કરે, અને જ્યારે તેની પાસે અમાનત રખાય તો ખિયાનત કરે. *

૨૦૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક કામનો બાજુજ તેઓમાંથી છે.

ફાયદો એટલે જ્યારે કોઇ પાસેનો સગો વારસ નહીં રહે તો બાજુજ પોતાના મામાનો વારસ છે. અને મામા બાજુજનો વારસ છે.

૨૦૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, તમારામાના બે પુરૂષોને જેટલા તાવ(બોખાર)ચઢે છે તેટલા મને તાવ ચઢે છે અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) જ્યારે કશું કે આ હજરતે (સલ) આપન બોખારનું ધણું જોર છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જેટલી તકલીફ બે પુરૂષોને થાય છે તેટલી મારા પર થાય છે. તો ધણી સખતાઇ થવીજ જોઇએ. હજરત (સલ) પર ધણી તકલીફ થવાનું કારણ આ કે સવાળ વધુ મળે કેમકે જેટલી તકલીફ વધારે તેટલો વધુ સવાળ.

૨૦૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૌરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઝોહોદ પર્વત અમને આહે છે અને અમે નંને આહીએ છીએ (મોહબ્બત રાખીએ છીએ)

૨૦૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએ

શા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કદી મારી પાસે ઘંટડીના ખણ્ણ ખણાટની જેમ આવે છે. અને તે મને ધણું બારે લાગે છે ફરી તે બંધ પડે છે. અને જે કંઇ કશું હોય છે તે હું યાદ કરી લઉં છું. અને કદી મારી આગળ પુરૂષની શિક્કમાં ફિરક્તો આવે છે ને તે મારાથી વાત કરે છે. ફરી તે જે કહે છે તેને હું યાદ કરી લઉં છું” હારેસ બીન દિશામે હજરત (સલ) ને સવાલ કયો કે કેવી રીતે આપની પાસે વહી આવે છે? બારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં હજરત આએશા(રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હજરતે (સલ) ને જોયા કે કકકડતી ઠંડીમાં વહી આવતી તો હજરત (સલ) ના કપાળ પર પરસેવો પુટતો હતો.

૨૦૦૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આવવા માટે તને હુકમ આજ છે કે તું પરદો ઊઠાવે અને મારા બેઠાની વાતો સાંભળે. તે એટલા સુધી કે હું તેને મનાઈ કરું.” આ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદને ફરમાવ્યું. *

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) હજરત (સલ) ના ખાદિમ હતા. જ્યારે કુરઆનમાં આ હુકમ થયો કે હજરતના ઘરમાં લોક વગર હુકમે જાય નહીં ત્યારે હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તને વારે ધડી હુકમ માગવાની જરૂર નથી. કેમકે ખિજમતના કામમાં હરકત પડશે. તાર્કે અંદર આવવું અને માર્કે મના

* આ હદીસનું વધુ જવાન હદીસ નાં ૧૫૨૫ મ છે. ગ્રા. મો.

* આ હદીસમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) ની મોટી ફજલ છે. ગ્રા. મો.

નહીં કરવું એજ હુકમ આપવાની નિશાની છે. અને જ્યારે હું તને મના કરું તે વેળા આવવું દુરસ્ત નથી.

૨૦૧૦ ખોખારીમાં અણુ ઐયુળ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અજાઝ થાય તેને શું થયું? ” અને ખોખારી તથા મુસલિમમાં આવી રીતે છે “અલ્લાહની હું બંદગી કરે અને તેની સાથે કોઇ બીજાને શરીક કરે નહીં. અને નમાઝો કાયમ કરે (ડીક રીતે પઢે અથવા હંમશ પઢે) અને ઝકાત આપે અને સગાંઓથી બલાઇ કરે તું મારી ઉંઠડી છોડ” એક જંગલી માણસે હજરત (સલ) નીઉંટડીની નાથ (નકીલ) પકડીને કહ્યું. ઓ રસુલુલ્લાહ આપ મને એવું કામ બતાવો. જે મને જનતની પાસે કરે અને જલ્દનમથી દૂર કરે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું, ફાયદો હજરત (સલ) ને તેના પૂજનાથી આશ્ચર્ય થયો કે ઇસ્લામના અહમમ પ્રગટ થયા. ફરી ખુલ્લી વાતને આવી દિલેરીથી શા માટે પૂછે છે? ફરી ફરમાવ્યું કે તૌહીદ, નમાઝ, ઝકાત અને સગાંઓથી સોઝક કરવાથી જનતની નજીક અને દોઝખથી દૂર થાય છે.

૨૦૧૧ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ગેફાર ખોદા એની મગફરત કરો. તમે જાણો કે મેં એ કહ્યું નથી પણ અલ્લાહે એ કહ્યું છે. ” અને ખોદાફ ખીન અમા (૨દી) ની રિવાયતમાં છે “ગેફાર ખોદા એની મગફરત કરો. અને અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ઓસૈયાએ અલ્લાહની તથા તેના રસુલની નાફરમાની કરી. ઓ અલ્લાહ તું બની લેહયાન પર બાનત કર અને રેઅઝ તથા ઝકવાન પર બાનત કર. ફાયદા અમલમ તથા ગેફાર બે કોમે હતી વગર લડે ઇમાન લાવી હતી. હજરતે (સલ) તેઓ માટે બશારત તથા દોઆ કરી. અને ઓસૈયા, બની લેહયાન. રેઅઝ અને ઝકવાન ચાર કામ હતી તેઓએ હજરત (સલ) ના સહા બાને દગ્ગાથી કતલ કર્યા. માટે હજરતે (સલ) તેઓને બદ-લોઆ કરી (આપ આપ્યો).

૨૦૧૨ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક કુતરીયા દાંતવાળા દરિન્દા ફાડી ખાનાર જનવરો ને ખાવું હરામ છે.

ફાયદો એટલે જે જનવરના નોકદાર દાંત હોય અને તે દરિન્દા પછી હોય એટલે બીજા જનવરને ચીરી ફાડીને ખાતું હોય તે હરામ છે. જેમકે વાઘ, ચીતરો, વર, કુતરે બીલાડી કાહલું સિયાળ વગેરે. ઇમામ આજમ ઇમામ શાફિઇ તથા ઇમામ અહમદ [૨૬] નો આજ મજહબ છે. પણ ઇમામ માલિક (૨હ) ના મજહબમાં બે રિવાયતો છે એક હરામની અને બીજી મકરૂહની. પણ જેને નોકદાર દાંત તો હોય અને દરિન્દા ન હોય જેવું કે ઉંટ તે હલાલ છે.

૨૦૧૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમઆ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા માંતો કોઇ પોતાની જાયડીને ગુલામની જેમ કોરડા કપાં સુધી માર્યા કરશે; કદાપી તેજ શખસ દિવસની આખરીમાં તેને પોતાની પાસે સવાડશે.

ફાયદો એટલે દરીઅતની તથા અક્કલની રૂએ લાયક નથી કે જેને પોતાની પાસે સવાડે તેને એવી રીતે સખત માર મારે. સવારના મારવું અને સાંજના પોતાની પાસે સલાવવું આ બીજી બે બાબતો નથી.

૨૦૧૪ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમઆ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા માંતો કોઇ જે કામ પોતે કરે તેનાથી કયાં સુધી હસ્યા કરશે.

ફાયદો એક શખસે પાદ મારી અને બીજો પૂરૂપ હસ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હકીસ ફરમાવી. એટલે જે પોતે કરે તે પર હસવાનું કેવું? આથી જણાયું કે પાદ પર હસવું દુરસ્ત નથી. કેમકે બેઅદબી તથા બીજાની શરમન્દગી છે.

૨૦૧૫ મુસલિમમાં અણુ હોમૈદ સાએદી (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તેને શા માટે નહીં હાંક્યું? કેંઈ નહીં તો તે પર એક લાકડીજ મુકે. અણુ હોમૈદ (૨દી) જ્યારે હજરત (સલ) ની પાસે દુધનું પ્યાલું લાવ્યા ત્યારે હજરતે તેમન આ ફરમાવ્યું,

ફાયદા હજરતે (સલ) આ અદબ શીખવી કે વાસણને પુરું રાખવું નહીં જોઈએ. જેથી તેમાં કાંઈ ચીજ પડે નહીં. જો કંઈ જ ચીજ ઠાંકવાની નહીં મળે તો તે પર એક લાકડી રાખે.

૨૦૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોદિરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેવામતના દિવસે વોળુની અસરથી મારી ઉમ્મતના મોં તથા હાથ પગ ચમકતાં (પચકલ્યાણ) થશે.

ફાયદો એટલે જો જો જગ્યા ઉપર વોળુનું પાણી લાગે છે તે કેવામતમાં પ્રકાશિત થશે.

૨૦૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરાય ખીન આગ્રેજ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તો અમારો ભાઈ તથા મૌલા (આગ્રાફ કરેલા) છે આ હજરતે (સલ) એદખીન હારેસા (રદી) ને ફરમાવ્યું *

૨૦૧૮ બોખારીમાં ઉરવા ખીન ઝોપૈર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તો મારો ભાઈ અલ્લાહના દીનમાં તથા તેના કિતાબમાં છે. અને તે (એટલે આગ્રેશા) મને હલાલ છે. જ્યારે હજરતે આગ્રેશા (રદી) ની માંગણી કરી તો અણુ બકર સિદ્દીકે (રદી) કહ્યું કે હું તો તમારો ભાઈ જ છું. * ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું. આવી રીતે મુરસલ હદીસ રિવાયત થઈ છે. અને એ હદીસ હજરત આગ્રેશા (રદી) ની છે હજરત (સલ) થી રિવાયત થએલી.

ફાયદો હજરત આગ્રેશા (રદી) ની માંગણી વેળા હજરત અણુ બકર સિદ્દીકે (રદી) આ હજરત (કારણ) ક્યો કે હજરત (સલ) મને ભાઈ ફરમાવ્યા કરે છે. તો ભાઈની હીકરીથી કેવી રીતે નિકાલ દુરસ્ત થાય ? હજરતે જવાબ આપ્યો કે અમારે અને તારે દીની ભાઈ

* હૈદ ખીન હારેસા (રદી) એ હજરત હમ્મખાની ઠાકરી પાળવા માટે હાલો ક્યો અને ઝુમ્મરો હજરત બકર માટે આપાયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ હૈદને દિલાસા માટે કહી. વાંચો હદીસ નાં ૪૬૬ ગ્રા. મો.

* આથી જણાવું કે સહાબા હજરત ઉપર લાજબી લખે વાપરતા હતા. ગ્રા. મો.

પણું છે એથી હરામ થવું સિદ્ધ થવું નથી. હરામ થવું તો સગાઈ (નસબ) ની રૂએ ભાઈ હોવું છે.

૨૦૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજના દિવસે તમે તમામ જમીનવાળાઓથી અફજલ થી છો. આ હજરતે (સલ) જગે હોદે ખીયાને દિવસે ફરમાવ્યું. અને તેઓ ચઢેસો હતા.

ફાયદો તે દિવસે સહાબાએ મરવા ઉપર સ્થાપા (ગંચ) કરી હતી. એટલે આ મેદાનમાં ટુકડે ટુકડા થઈ શું પણ અમે કદમ ખસેડી શું નહીં. ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને આ બશારત આપી. અને એક રિવાયતમાં છે કે પંદર સો સહાબી હતા.

* ૨૦૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જેની મોહબ્બત રાખે છે તેની સાથે થઈશ.

ફાયદો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે એક પુરૂષે પૂછ્યું એ રસલુલ્લાહ કેવામત ક્યારે થશે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તે કેવામત માટે ક્યો સમાન ક્યો છે જેથી પૂછે છે ? તેણે કયું કંઈ સામાન નથી, ન તો વધારે નમાજ છે અને ન વધારે રોજ છે. * પણ હું ખોદાની તથા તેના રસલ્લાની મોહબ્બત રાખું છું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કેવામતમાં તું મોહબ્બતને લીધે અમારી સાથે થશે. આથી જણાવું કે પેગમ્બરો તથા વલીયોની સાચી મોહબ્બત મુકિતનું ઉમ્મદા સાધન છે અને આ પણ આ હદીસથી સિદ્ધ થાય છે કે કોઈએ તથા ફાસિકાની મોહબ્બત અદખખતીની નિશાની છે.

* એટલે જરૂર જોગી ઇબાદત કંઈ છું વધારે ઇબાદત કરી નથી. આઠથી ઇબાદત પણ જો થઈ હોય તો જ મોહબ્બતનો હાલો થઈ શકે છે; ફરજ મુનત થઈ કરવાથી મોહબ્બતનો હાલો ખોટો પડે છે. અને આ હદીસમાં સવાલ કેવામત ક્યારે થશે તેનો છે પણ તેનો જવાબ આપાયો નથી તેનું કારણ મિશકાત વગેરેમાં છે કે એ જવાબ આપવો અશક્ય છે. માટે ફરી કેવામતની નિશાનીથી જવાબ કરી. કેવામત ક્યારે થશે તેની કોઈને ખબર નથી. ગ્રા. મો.

કારણ કે દરેક શખ્સનો હાર (ક્યામતમાં ભેગા થવું) પોતાના દોસ્તની સાથે થશે

૨૦૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારો છે અને હું તારો છું. ” આ હજરતે (સલ) હજરત અલી (રદી) માટે ફરમાવ્યું. *

ફાયદો એટલે સંપૂર્ણ ઐક્યતા (કમાલ ઇત્દાદ) છે એતકલ્લોશી છે. આ હદીસથી અલી મુરતઝની ઘણી નજીકી તથા મુબરુગી સિદ્ધ થઈ.

૨૦૨૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેજ છે મોટી થઈ ગઈ તારી ઉમર મોટી થાય નહીં. ” અનસ ખીન માલિક (રદી) ની મા ઉમ્મે સોલેમ (રદી) ની પાસે એક યતીમ છોકરી હતી તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) હસવાની રૂએ ફરમાવ્યું બદ્દાઆ કરવાની મતલબ નથી જેમકે અધ્યાય પાંચમાં એનું બ્યાન વિસ્તારથી થયું છે. *

૨૦૨૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ખસ-બિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસ લોકોમાં પ્રથમ ઈનસાફ ખૂન વિષે થશે.

ફાયદો આથી જણાયું કે નાહક ખૂન કરવું ખોદાને ઘણુંજ ના પસંદ છે. અને એ એવો સખત ગુનાહ છે કે કેયામતમાં પ્રથમ ખૂન વહેવાના મોકદ્દમા રજુ થઈને ફેસલ થશે. ઈબાદતમાં પ્રથમ નમાઝનો સવાલ થશે અને મામલાત (વ્યવહાર)માં ખૂનનો (પ્રથમ) ફેસલો થશે.

* હજરત અલીએ (રદી) હજરત હમઝા (રદી) ની છોકરીને પાળવાનો દાવો કર્યો અને ચુકાદો હજરત બક્રે માટે અપાયો ત્યારે તેમનું દિલ રાખવા હજરતે આ હદીસ ફરમાવી વાંચી હદીસ નાં ૪૯૯. આ હદીસથી શીઆ હજરત અલીની ખિલાફતનો આધાર લે છે પણ એવા શખ્સો જેઓ ખીબ માટે પણ ફરમાવ્યા છે. વાંચી હદીસ નાં ૧૬૬૮ તથા ૧૭૮૫. શા. મો.

* વાંચી હદીસ નાં ૧૦૫૨ શા. મો.

૨૦૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વાહ, આ તો ઠીક વ્યાજજ છે. તું નહીં કર. પણ જ્યારે તું ખજૂર ખરીદવા ચાહે તો પ્રથમ તેને વેચ ફરી ખીબ વેચાણથી તેને ખરીદ ” જ્યારે ખિલાફ (રદી) હજરત (સલ) પાસે ખરતી ગતનું ખજૂર લાવ્યા અને કહ્યું અમારી પાસે નબળું ખજૂર હતું તો મેં જે સાચા ખજૂર આપીને એક સાચા ખજૂર લીધું, નખી સાહેબ (સલ) ના ખાવા માટે. ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું. અને બોખારીની રિવાયતમાં વાહ, વાહ, બે વાર છે.

ફાયદો એટલે એક ગતની વસ્તુને એાછી વધારે કરીને વેચવું બદલવું એનુંજ નામ વ્યાજ છે. પણ જ્યારે નબળી ચીજને સારી ચીજથી બદલવી હોય તો તેની આ તદખીર છે કે હલકી ચીજને વેચે ફરી તે કીમતથી સારી ચીજ ખરીદે. આ વ્યાજ નથી. કારણ કે જાત બદલાઈ ગઈ. એમ થવામાં એાછા વત્તાનો કંઈ દોષ નથી.

૨૦૨૫ મુસલિમમાં નોએશા ખીન હોઝલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એયામે તશરીક એ ખાવા પીવાના તથા અલ્લાહની યાદના દિવસો છે.

ફાયદો બકરા ઇદ પછી ત્રણ દિવસ અગિયારમી બારમી અને તેરમીને એયામે તશરીક કહે છે. એટલે એ ખાવા પીવાના દિવસ છે એમાં રોઝો રાખવો દુરસ્ત નથી. વર્ષમાં પાંચ દિવસ રોઝા રાખવા હરામ છે ઇદ ફિતર (રમઝનની ઇદ) ઇદ અદ્દા (બકરા ઇદ) અને એયામે તશરીકમાં.

૨૦૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કાલે ક્યાં રહીશ હું કાલે ક્યાં રહીશ જે ખીમારીમાં હજરત (સલ) ની વક્ફ અજ તેમાં હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) ની દરખૂર હતી કે સઘળી ખીબોને ઘેર એક એક દિવસ રહેતા હતા. પણ હજરત આએશા (રદી) ને ઘણા

આહતા હતાં. જ્યારે મોતની ખીમારીમાં માંદા થયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કાલે કઈ ખીખીની વારી થશે. આ વાતથી ખીખીયો સમજી કે હજરત (સલ) નું દિવ આજ આઠે છે કે હજરત આએશા [રદી] ના ધરમાં રહે સર્વેએ ખૂશીથી છુટી આપી કે આપ આએશા (રદી) ના ધરમાં રહો. અમે પોતાની વારી માફ કરી. હજરત (સલ) ધણી ખૂશ થયા ફરી ત્યાં રહ્યા. અને ત્યાંજ ઇતેકાલ થયો અને ત્યાંજ દફન થયા. આ હદીસથી હજરત આએશા (રદી) ની મોટી કુલત સિદ્ધ થઈ.

૨૦૨૭ મુસલિમમાં અબુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો સોમૈયાનાં છોકરા સખનાઈ પામનાર તને યાગી ટોળું કતલ કરશે.

ફાયદો! અમ્માર (રદી) ની માનું નામ સામૈયા હતું. અમ્માર અલી [રદી] ના સાથી હતા. જ્યારે હજરત મોઆનીયા તથા હજરત અલી (રદી) માં લગાઈ થઈ ત્યારે અમ્માર શહીદ થયા. આ હદીસથી શિષ્ય થયું કે હમામ બરહક અલી મુસ્તન્ન (રદી) હતા. અને મોઆનીયા (રદી)નું લશકર યાગી હતું. *

૨૦૨૮ મુસલિમમાં અબુદુલ્લા ખીન મસબીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઈમાનદારને આટલું જુદું બસ છે કે જે સાંભળે તે બચાવ કરે.

ફાયદો! એટલે જુદું માત્ર આનુંજ નામ નથી કે પોતાના તરફથી વાત બતાવે અને જુદું ઘડે બંધકે આ પણ જુદાંથી છે કે જે વાત સાંભળે તેને વગર તપાસે કહેવા લાગે. કારણ કે ઘણી ખબરો જૂડી ફેલાય છે. માટે અફક્ર-વાળા ઈમાનદારને તેની તદકીક કરવી જરૂર છે. વગર તદકીકે ડોષ વાત જખાનથી કાઢે નહીં. એજ માટે હદીસના એકમાએ હદીસની તપાસમાં ઘણી મહેનત કરી છે. અને ઘણી સારી રીતે છાંટી છાંટીને સહી હદીસને જરૂર તથા મોબૂઅ-થી જુદી પાડી છે. અલ્લાહ તઆલા તેમના દરજ [પદવી] બોલે કરે. માટે અફક્રવાળા

* એ વિષે હદીસ નાં ૧૫૭૨ ની મોટમાં કેટલુંક બચાવ થયું છે. શા. મો.

મુસલમાનને લાજેમ છે કે જે કોઈથી હદીસ સાંભળે અથવા કોઈ કિતાબમાં જુએ તો જ સુધી હદીસની માતબર કિતાબોમાં તેની સન મળે નહીં ત્યાં સુધી માને નહીં.

૨૦૨૯ મોખારી તથા મુસલિમમાં અન: [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોહો આ માલ લાભ કારક છે. અને તે તું કહ્યું તે મેં સાંભળ્યું. અને હું જાણું ! (હીક લાગે છે) કે તું જોને (પોતાના) સગાંઓ આપે ” આ હજરતે [સલ] અબુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો! કુરઆનમાં જ્યારે આ મજબૂન આયત ઉતરી કે “તમે જ્યાં સુધી પોતાની ખ્યા: બીજને (ખોદાના માર્ગમાં) ખરબશો નહીં ત સુધી નેકોને મેળવશો નહીં” તો અબુ તલહા અ: મારીએ કહ્યું ખોદા આવી રીતે ફરમાવે છે, અ મારા મર્વ તરફના માલથી ખેરોહા નામનો બર્ગ મને ઘણો ખારો છે. તેને મેં ખોદાના માર્ગમાં આ માટે જો હજરત (સલ) આપ તેને જ આહો કરો અને જેને આપવું ઘટે તેને આ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજ: ધણુજ ખુશ થયા અને તેની તારીફ ક અને તે યાગને અબુ તલહાના સગાંએ આપ્યો. આથી જણાયું કે ખેરાત આપવા બીનઅો કરતા સગાં પ્રથમ છે. આ યાગ મદીના ઘણો ઉમદા હતો હજરત [સલ] ની મસજ સામે હતો અને તેનું પાણી ઘણુંજ મીઠું હ હજરત [સલ] ઘણી વેળા તેમાં પધારતા હા અને તેનું પાણી પીતા હતા. સંમપૂર્ણ ઈમાન આજ નિશાની છે કે પોતાની ઘણી ખારી વસ ખોદાના માર્ગમાં કુરઆન કરે.

૨૦૩૦ મુસલિમમાં જબેર [રદી] થી રિવા: છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેમ નહીં હ તો તું તારી ખજૂરીઓને તોડે ફરી કદાપી ખેરાત કરશે અથવા કોઈ લાલું કામ કરશે. ” હજરતે જબેરની ખાલાને ફરમાવ્યું. અને જુ: તો તેણીને તલાક થઈ હતી. ફરી તેણીએ ફિર કયો હતો કે પોતાની ખજૂરીના ખજૂરને તે તો તેને એક પુરૂષે નીકળવાની મનાઈ કરી.

ફાયદો ધમામ શાફિહ [રહ] નો આજ મજહબ છે કે સ્ત્રીને જરૂરને લીધે ધક્કામાં ધરથી બહાર નીકળવું દુસ્ત છે.

૨૦૩૧ મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ઘરમાં ખજૂર નહોય તે ધરવાળા જૂખ્યા છે.

ફાયદો હજરતે (સલ) મદીનાવાળાઓ માટે આ ફરમાવ્યું કારણ તેઓના વધુ ખોરાક ખજૂર છે.

૨૦૩૨ મુસલિમમાં બખૈર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદા અને કુદરમાં ફરક નમાઝ છોડવું છે (નમાઝ છોડવાથી એમાં કંઈ ફરક રહેતો નથી)

ફાયદો એટલે ધમાનની નિશાની નમાઝ છે. બ્યારે આદમી બજી નોંધને નમાઝ છોડે તો કુદરમાં અને તેનામાં કંઈ ફર રહ્યો નહીં. કાફર થઈ ગયો. ધમામ અહમદ, ઇસહાક અને અબ્દુલ્લાહ બીન મોબારકનો આજ મજહબ છે. અને ધમામ માલિક તથા શાફિહ [રહ]ના મજહબમાં કાફર તો નહીં થયો પણ કતલ કરવાને લાયક (વાજેબુલ કતલ) થયો. અને એકરી તથા ધમામ આજમ [રહ]ના મજહબમાં બજી નોંધને નમાઝ છોડવાથી ન તો કાફર થાય છે અને ન તે વાજેબુલ કતલ છે. પણ ન્યાંસુધી નમાઝ નહીં પડે તેને મારવો તથા કેદમાં રાખવો જોઈએ. તો ધમામ આજમ [રહ]ની નજીક આ હદીસની આ મતલબ છે કે જે નકારની રૂએ નમાઝ છોડે તો કાફર છે. અથવા કુદર સરખો છે. મુસલમાનેને લાજેમ છે કે નમાઝ છોડવાને સહેલું સમજે નહીં. કુરસતને ગનીમત બજીને જલદી તોખલ કરે અને નમાઝ માટે તૈયાર થાય.

૨૦૩૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મોગદ્દફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક બે બાંગો એટલે અગ્નન તથા ઇકામત) વચ્ચે નમાઝ છે. દરેક બે બાંગો વચ્ચે નમાઝ છે. ફરી ત્રીજી વાર કહ્યું જેને જોઈએ તે પડે. (એટલે વાજેબ નથી.)

૨૦૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે બાગ તે ઇસ્લામનો બાગ છે. અને તે થાંભલા તે ઇસ્લામનો થાંભલા છે. અને રસી તે મજબૂત રસી (ઇસ્લામની રસી)

છે. અને તું મરતા સુધી ઇસ્લામ પર રહેશે. બ્યારે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ પોતાનું સ્વાનું હજરતને કહ્યું ત્યારે હજરતે [સલ] આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ખ્યાલમાં બાગ, થાંભ, અને રસી બેમાં હતાં હજરતે તેની તાખીર (મતલબ) કહી હતી. જેમકે એનું જ્વાન વિસ્તારથી સાતમા અધ્યાયમાં આવી ગયું છે. *

૨૦૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ બીન આઝમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે ફિરસતા હતા. તારૂં પઢવું સાંભળતા હતા. અને જે તું પઢ્યા કરતે તો લેખા તેઓને સવારતા બંને. તેઓ જુપતે નહીં. એકબી બીન હોઝરે (રદી) એક રાત્રે સુરએ કહ્યું પઢી અને તેમની પાસે એક ઘોડો બે દોરડાંમાં બંધાયો હતો. તેના ઉપર એક વાદળો બજા કરી (તેમાં દીવા બજાતા હતા.) ફરી તે વાદળી ધરી ધરી નજીક થતી ગઈ અને તે ઘોડા તેનાથી બચતો હતો તે વિષે હજરતે [સલ] આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં પુરો કિસ્સો આવી રીતે છે કે એકબી બીન હોઝરેના છોકરા તેમની પાસે સુતો હતો. તેમના ઘોડાના લડકવાથી ડપાં કે કલાખી એકરા છુટાય નહીં. અને કુરઆન પઢવું બંધ કયું. વાદળી પણ ગેબ થઈ. સવારે આ હાલ હજરતે (સલ) આગળ કહ્યો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે કુરઆન સાંભળવા ફિરસતા હાજર થાય છે. હર કામને નજરે આવતા નથી.

૨૦૩૬ મુસલિમમાં આગેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ એક સત્ય વાત છે જેને જાનના લાઇ નાસે છે અને ફરી પોતાના દોસ્તના કાનમાં નાખે છે. ફરી તે તેમાં સો ગૂંઠેના ઉમેરો કરે છે. "હજરત આગેશા (રદી)એ કહ્યું કે કાહેનો કાઈ ચીજ અમને બયાન કરે છે ફરી અમે તેને ખરી પડેલી જોઈએ છીએ ત્યારે હજરતે [સલ] તેણીને આ કહ્યું.

ફાયદો અરબમાં કેટલાક લેખા હતા. જાનના તથી તેઓને મુઝાકાત રહેતી હતી. તેઓને પૂછીને લખિયાના ખજરો લેખાને બતાવતા હતા.

દીને દરલામમાં હુકમ થયો કે ખોદા સિવાય કોઈ ગેય જાણતું નથી કાહેન જુદા બેહકીકત છે તેઓથી હાલ દરયાકત કરવો દુરસ્ત નથી. હજરત આએશાએ [રદી] પૂછ્યું કે ઓ હજરત! જો કાહેન જુદા છે તો તેનું શું કારણ છે કે તેઓની વાત સાચી પણ પડે છે? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો આ જગતમાં થાય છે તેના વિષે ફિરસ્તાઓને હુકમ થાય છે ફિરસ્તા આસમાન પર પ્રથમ પોતામાં તેની વાત ચીત કરે છે. શૈતાન અને જીન ત્યાં જઈને સંભળી આવેછે અને પોતાના પૂજક દોસ્તાને બતાવે છે. તે લોકો એક સાચી સાથે સો જુદા મેળવીને લોકોને કહે છે. તેજ એક વાત તો સાચી પડે છે અને બાકીની વાહીયાત. નાદાન લોકો તેજ એક સાચી વાતને આધારે માનનાર થાય છે. અને તેઓની જૂદી ઘણી વાતોને પોતાની નાદાની અને મૂર્ખાઈને લીધે યાદ રાખતા નથી.

૨૦૩૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસ-લિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો નિર્મળ ધમાન છે" એટલે વસવસો. વસવસો વિષે પૂછ ચઇ ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. અને તે આ છે કે માણસને પોતાના દિલમાં એવી વાત જણાય જેને બોલવું ભારી પડે. અને બીજી રિવાયતમાં અબુ હૈરૈરાથી આવી રીતે છે કે આ ચોકખું ધમાન છે. આ હદીસ પણ માત્ર મુસલિમે રિવાયત કરી છે.

ફાયદો મિશકાતમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે કેટલાક સહાબાએ હજરત(સલ) પાસે આવીને પૂછ્યું કે ઓ હજરત અમારા દિલોમાં ઘણાંજુરુરા ખ્યાલ આવે છે જેને અમે જાણનાર પર લાવવા મોટો ગુનોહ સમજીએ છીએ ત્યારે હજરતે(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જુરા ખ્યાલને જુરા જાણવો અને જાણનાર પર નહીં લાવવો ધમાનની નિશાની છે. જો દિલમાં ધમાન નહોત તો કોણુ રોકત? અને આ મતલબ નથી કે જુરા ખ્યાલ આવવા ચોકખું ધમાન છે. જેમ કે અબુ દાઉદમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે એક પુરૂષે હજરત (સલ) ને કહ્યું કે મારા દિલમાં

કોઇક એવો જુરા ખ્યાલ આવે છે કે જો બળીને કાયલો થાઉં તોએ જીલથી તેને કાઢું નહી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખોદાનો શુકર કે તેણે શૈતાનનું કામ વસવસાથી ટાળ્યું. એટલે શૈતાન કોફેરાથી તો શિક્ક અને જીત પરસ્તી કરાવે છે પણ ધમાનવાળા પર જુરા ખ્યાલ નાખવા સિવાય તેનું કંઈ જોર ચાલતું નથી. વસવસાનો ઉપાય આ છે કે તે તરફ ધ્યાન કરે નહીં. અને અલ્લાહ પાસે પનાહ અને બચાવ માગે, લા હવલ પઢે અને લાએલાહની જીકર કરે કેમકે એ કીમિયા સમાન છે.

૨૦૩૮ મુસલિમમાં રાફિઅ બીન ખદીજ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુતરાની કીમત હરામ છે. બલિયારની ખરચી હરામ છે અને રૂમી ખેંચનારની કમાઇ નાપાક છે.

ફાયદો ધમાન શાફેઇ (રહ) ની નજીક આ હદીસ પ્રમાણે કુતરાની કીમત હલાલ નથી. અને ધમાન આજમ (રહ) ની નજીક હલાલ છે. તો એમની નજીક હદીસની મતલબ આ છે કે જો કુતરે શિકારી કે સંભાળ માટેનું નહીં હોય તો તેની કીમત હરામ છે. અને ખરચી (વેચ્યા મજુરી) એટો એકે મતે હરામ છે. અને રૂમી ખેંચવાની કમાઇ આ હદીસ પ્રમાણે ધમાન અહમદ (રહ) ની નજીક હરામ નથી પણ મકરૂહ છે. કેમકે નજસતથી કારી નથી.

૨૦૩૯ બોખારીમાં અનસ(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે તેને મોહબબત કરવું તને જનતમાં લઇ જશે. એટલે કુલ હોવલ્લાહની મોહબબત.

ફાયદો એક શખ્સે હજરત (સલ) ને કહ્યું ઓ હજરત! હું સરએ ધખલાસ એટલે કુલ હોવલ્લાહને ઘણી પ્યારી જાણું છું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૪૦ મુસલિમમાં ખોરેદા બીન એસૈય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે જેહાદ કરનારાઓની પાયરીઓની કુરમત ઘેર ખેસનારાઓ પર તેઓની માની કુરમત(ધનજીત)

જેવી છે જેહાદ કરનારાઓના ધરખારની દેખરેખ રાખતો ઘેર એસનાર પુરૂષ (જેહાદમાં નહીં જનાર) કંઈ તેઓમાં ખીયાનત કરશે તો તે કેમામતને દિવસે ઉભો કરવામાં આવશે ફરી તે (જેહાદ કરનાર) તેના નેક અમલમાંથી જેટલાં ચાહશે લેશે. ફરી રસુલુલ્લાહે અમારી તરફ નોંધને કહ્યું તમે શું ધારો છો ?

ફાયદો એટલે એને સત્ય જાણો છો કે કંઈ સન્દેહ છે.

૨૦૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા બંનેના હિસાબ અલ્લાહની આગળ છે. તમારામાંનો એક તો જૂઠો છે. તને આ સ્ત્રી પર કંઈ કાશુ નથી. હજરતે [સલ] આ બંને લેઆન કરનારાઓને કહ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે પોતાની સ્ત્રીને બદકારીની એથ લગાડી. તેણીએ નકાર કર્યો. બંનેએ આપસમાં કસમ ખાધી અને જૂઠા પર લાનત કરીને [લેઆન કરીને] જુદાં પડ્યાં ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે બેમાંથી એક ખાતરીથી જૂઠો છે. અગર બે શરીઅત પ્રમાણે કોઈનું જૂઠું સિધ્ધ થયું નથી પણ કેયામતમાં ખોદા હિસાબ કરશે. ફરી ખાવિન્દે જે માલ બાયડીને આપ્યો હતો તે માંગ્યો, હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે હવે તેને આપેલા માલ પર તને કાશુ કે અખત્યાર નથી. બે તું સાચો છે તો તે માલ સમ્મોગના બદલામાં ગયો, અને બે સ્ત્રી સાચી છે તો માલનું લેવું આદમીપણાથી ઘણું દૂર છે.

૨૦૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ હોરૈરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાનના મુસલમાન પર પાંચ હક છે. (૧) સલામનો જવાબ વાળવો (૨) ખીમારની ખીમાર પુરસી કરવી [૩] જનાઝાની પાછળ જવું (૪) દબવતને કબૂલ કરવી અને (૫) છીંકનો જવાબ આપવો [એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહેવું].

૨૦૪૩ મુસલિમમાં અશુ હોરૈરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પર મુસલમાનના છ હક છે. લોકોએ પૂછ્યું

તે કયા છે? આ રસુલુલ્લાહ ! હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું તેની મુલાકાત કરે તો તેને સલામ કરે * અને જ્યારે તે તને નોતરે તો નોતરું કબૂલ રાખે. અને જ્યારે તારાથી નસીહત ચાહે તો તેને નેક નસીહત કરે. અને જ્યારે છીંક ખાય અને અલહમ્દો લિલ્લાહ કહે તો તેને જવાબ આપે. [એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહે] અને જ્યારે તે માંદો થાય તો તેની ખબર લે. અને જ્યારે તે મરે તો તેના જનાઝાની સાથે ચાલે.

ફાયદો પ્રથમ હદીસમાં પાંચ હક ફરમાવ્યા અને આ હદીસમાં છ તો મતલબ આ છે કે ઇસ્લામના હક પાંચ કે છમાં અટકેલાં નથી તે ઘણા છે. પણ જેની જરૂર ઘણી જોઈ તે ફરમાવ્યું કેદી પાંચ કેદી છ અને કેદી ઓછાં વધારે.

૨૦૪૪ બોખારીમાં અશુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહનો હક દરેક મુસલમાન પર છે કે તે દર સાત દિવસમાં ગોસલ કરે પોતાના માથાને અને પોતાના બદનને ધુએ” અને ખીજી રિવાયતમાં છે. અલ્લાહ માટે [એટલે અલ્લાહનો] દરેક મુસલમાન પર હક છે કે તે દરેક સાત દિવસમાં એક દિવસ ગોસલ કરે. [એટલે જુમઅને ૧૬વસ ગોસલ કરવું મુસ્તહબ છે.] *

૨૦૪૫ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે [ઉંટડી] તું પાણી ઉપર દોહવું તથા તેની ડાલને માંગેલી આપવી અને તેના નરને માંગેલો આપવો [એટલે ઉંટડી ગાલણ કરવા] અને તેને દૂધ પીવા [ગરીબોને] આપવી અને અલ્લાહના માર્ગમાં તે પર બોજ લાદવો [એટલે જેહાદ કરનારને સ્વાર કરવો અથવા અસલામ લાદવો]” આ હજરતે [સલ] તે પુરૂષને ફરમાવ્યું કે જેણે કહ્યું કે આ રસુલુલ્લાહ

* આથી જણાવું કે જેઓ મુલાકાત લેવા આદાબ બંદગી અને એના મળતા રાખે વાપરે છે તેઓ મુંત વિરૂધ્ધ કરવા છતાં મુસલમાનનો હક પણ નાશ કરે છે. અને દોઆ લેવાથી મુંતતના સવાબથી પોતે અલાગીયો રહે છે. શા. મો.

* વાંચો હદીસ નાં. ૧૩૨૨. આ. મો.

ઉંદ વિષે શું હક છે (એટલે તેને રાખવામાં ક્યો હક લાગ્યું પડે છે તથા કઇ કઇ ચીજ તેના માલિકને ચોખ્ખા છે.)

ફાયદો અરબની દસ્તુર હતી કે જ્યારે તળાવ કે કૂવા ઉપર ઉંડોને પાણી પાવા લઇ જતા તો દૂધ દોહતા અને ગરીબોને આપતા.

૨૦૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખુલ-લ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે મારો હોજ મહિનાના રસ્તા સુધીનો છે. તેનું પાણી દૂધથી વધુ ઉજળું છે. અને તેની ખુશબો કરતુરીથી ઘણી છે. અને તેના ફળ આસમાનના તારા જેવા છે. જે કોઇ તેથી પીશે તે કદી તરસ્યો થશે નહીં. *

ફાયદો જે કે તરસ તો એક વારના પીવાથી અડી જશે પણ જનંતવાળા લેહજતને માટે તેને પીવા કરશે.

૨૦૪૭ મુસલિમમાં ઉમ્મુદદરદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષની દોઆ પોતાના લાઇ માટે પીક પાછળ મકબૂલ છે. તેના માથાની પાસે એક ફિસ્તો નિમાયો છે. જ્યારે તે પોતાના લાઇ માટે લાલી દોઆ કરે છે તો તેની સાથે નિમાયો ફિસ્તો કહે છે આમીન. અને તારે માટે પણ તે દોઆ જેટલો લાલ છે. (એટલે જેટલી દોઆ તે તેને માટે માગી તે તેને પણ મળશે. અને તને પણ મળશે. *

૨૦૪૮ મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દીનાર તેં અલ્લાહના માર્ગમાં(જેહાદમાં)ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં ગરદન છોડવવામાં (એટલે ગુલામ આબાદ કરવામાં) ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં મીસકીનો ઉપર સફા કર્યો, અને એક દીનાર તેં પોતાના ઘરવાળાઓ પર ખરચ કર્યો. આ સર્વમાં જે તે પોતાના ઘરવાળા પર ખરચ કર્યો તેના (સવાબ) મોટો છે.

ફાયદો જેહાદમાં આબાદ કરવામાં અને ખેતર કરવામાં ખરચ કરવાથી બાકી બચ્યાંઓ

* આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૧૫૩૬ માં છે. આ. મો.

* બાંચો હદીસ નાં ૬૧૩ આ. મો.

પર ખરચ કરવું એટલા માટે અફઝલ છે કે આ ફરજે ઐન છે. ફરજનો સવાબ નફલ વગેરેથી વધુ થવો જોઈએ. પોતાની બાકી બચ્યાં પર દરેક શખ્સ ખરચ કરે છે પણ જે તેને ખોદાનો કુલમ સમજીને ખરચ કરશે તો નૈયતને લીધે ઘણો સવાબ મળશે.

૨૦૪૯ મુસલિમમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ સફરી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો શૈતાન છે તેને ખિન્ઝાપ કહે છે. તો જ્યારે તું તેને(એટલે તેના વસવસાને) જીએ તો તેના વિષે અલ્લાહની પનાહ લે. અને તારી ઝખી તરફ ત્રણ વાર થુક. ઉસમાન બીન અબુલ આસે જ્યારે કશું કે શૈતાન મારી વચ્ચે તથા મારી નમાઝ ને કિરાઅત વચ્ચે આવે છે ફરી મારી કિરાઅતમાં શક નાંખે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જે શૈતાન નમાઝમાં શુબહ નાંખે છે તેના લકબ (અલિધાન) ખિન્ઝાપ છે. ફરી તેના ઉપાય બતાવ્યો. બીજી હદીસમાં છે કે જે શૈતાન વોજુમાં શુબહ નાંખે છે તેના લકબ વલહાન છે.

* ૨૦૫૦ બોખારીમાં આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જે એમજ થશે અને હું જીવતો રહીશ તો તારે માટે બખ-સિશ માગીશ અને તારે માટે દોઆ કરીશ.

ફાયદો હજરત આએશાએ (રદી) અરજ કરી કે ઓ હજરત ! મારા મરવા પછી મારે માટે દોઆ કરશે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે કુફરનું માથું(કે સરદાર)પૂર્વ તરફ છે. અને મોટાઇ અને મજફરી ઘોડવાળાઓમાં ઉંટોવાળાઓમાં અને જુમો પાડનાર ઉંદવાળાઓમાં છે. અને ગરીબાઇ [તથા ગમખારી] બકરાવાળાઓમાં છે. *

* બાંચો હદીસ નાં ૧૩૨૩ જ્યારે જનંતનો સંગતની અસર થાય છે તો માલુસની સંગતની અસર નજર થશે માટે તેક દોહાની સાહુજત પસંદ કરવી, આ. મો.

ફાયદો પૂર્વની તરફથી ધણી દસાદ થયા અને દળગલ પથુ તે તરફથી નીકળશે. ફરી ફરમાવ્યું કે જનાવરોની સંગતની પથુ તાસીર થાય છે. સાઈસ તથા ઉંટવાળા ધણું કરીને બદ સ્વભાવ થાય છે. અને બકરાં ચરાવનાર ધણું કરીને ગરીબ થાય છે. એજ માટે પેમગ્મરોએ બકરાં ચરાવ્યાં છે.

૨૦૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા(રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા દરવાજાઓ પરથી હંકા-યલા પુરૂષો છે કે જે તેઓ અલ્લાહને ભરોસે કસમ ખાય તો ખોદા તેઓની કસમ સાચી કરે છે.

ફાયદો એટલે કેટલાક ખોદાના બંદા દેખા-વમાં તો એવા ખુરા લાગે છે કે તેઓને કાઠ દરવાજા ઉપર ઉભા રહેવા દે નહીં અને અંદ-રથી એવા સાફ હોય છે કે ખોદાને તેઓની ખાતરદારી કરવી પસંદ છે. આ હદીસથી બે લાભ જણાય છે (૧) આંકે કાઠ દેખીતા ખરાબ મુસલમાનને હલકો જાણે નહીં.

શેખર.

ખાકસારાને જહાંરા બ હેકારત મનેગર

તું ચે દાની કે દરી ગરદ સ્વારે ખાશદ * પથુ એવું પથુ નહીં જોઇએ કે શરીઅત વિરૂધ્ધ ફકીરોને સામાન્ય લોકોની જેમ વલી અને કાદુબ જાણે. કારણ કે આ હદીસમાં હજરતે (સલ) કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા ખાકસારો (ગરીબો)ને ખોદાના મકસુલ ફરમાવ્યા છે. એમ ફરમાવ્યું નથી કે દારૂડીયા દાદી મુંડા પથુ એવા થાય છે. અને (૨) આ કે ઇમાનની સાચે ગરીબાઇ (નરમાઇ) અને ગુમનામી અલ્લાહ તઆલાને પસંદ છે. (હદીસ નાં ૩૯૯)

૨૦૫૩ બોખારીમાં સહલ બીન સઅદ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના માર્ગમાં એક દિવસ સરહદની સંભાળ કરવી તે દુનિયાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બહે-તર છે. અને તમારા કોરડા મુકવાની જગ્યા જનતમાં દુનિયાથી તથા જે તેમાં છે તેથી

સારી છે. અને અલ્લાહના માર્ગમાં બંદાનું બપોર પહેલાં ચાલવું અથવા બપોર પછી ચાલવું દુનિયાથી તથા જે તેમાં છે તેથી ઉમદા છે.

ફાયદો આખેરતનો સવાબ તથા આખેર-તનું અદના મકાન સંબંધી દુનિયાથી એટલા માટે બહેતર થયા કે દુનિયા ફાની છે. અને આખેરત ઉમદા તથા બાકી છે. *

૨૦૫૪ મુસલિમમાં સલમાન (રહી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દિવ-સની સરહદની સંભાળ તેરમજનના રોજ તથા રમજનની રાત જગવા કરતાં બેહતર છે. અને જે તે મરે તો જે અમલ તે કરતા હતા તે તેના અમલ ચાલુ રહે છે. અને તેના રિજક [રિજ] તેના પર ચાલુ રહે છે અને મુનકર તથા નકીરના ડરથી નિર્ભય (નીડર) થાય છે.

ફાયદો મોતથી શહીદનો ખોરાક તથા અમદાનો સવાબ બંધ પડતા નથી. તથા હજ-રના સવાલ જવાબનો ખટકો રહેતા નથી.

૨૦૫૫ મુસલિમમાં આએશા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફજ-રની બે રકઅતો દુનિયાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બહેતર છે.

ફાયદો આ ફજરની સુન્નતની ફજલ છે. હજરત (સલ) ની આદત હતી કે સંધ્યા સુન્નત તથા નફલથી ફજરની સુન્નતને ઘણીજ શ્રેષ્ઠ જાણતા હતા. તથા તેની સંમપૂર્ણ સંભાળ રાખતા હતા.

૨૦૫૬ મુસલિમમાં મોગીરા બીન શાઅબા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે લોકોને પાણી [વગેરે] પાનાર પીવામાં તે-ઓથી છેલ્લા છે.

ફાયદો એટલે પાનારને લાજમ છે કે પ્રથમ બીજા તરસ્યા મુસલમાનોને પાય ફરી

* એક હકીમનો કોલ (વચન) છે કે જે કોલ સોનાનું વાસણ આપે અને કહે કે કાલે પાકું આપરો અને બીજો માદીનું વાસણ હંમેશા માટે આપે તો અકલબાળો માદીના વાસણને હંમેશા માટે જીવલે કરશે. અને આખેરતની વસ્તુ તો હમદા તથા હંમેશની છે એટલે તેનેજ ખ્યાનમાં લેવી જોઈએ ખોદા મને એવી સમજ આપેા શુ. મો.

● અર્થ—જહાનના ગરીબોને તું હલકાઈથી નહીં જો. તું શું જાણે છે કદાપી આ કુળમાં સ્વાર હશે. શુ. મો.

સર્વની પછી પોતે પીએ. એવીજ તરેક દરેક હાકિમ સરદાર, અને કારભારીને લાગેમ છે કે જે વસ્તુમાં અખત્યારો ધરાવતો હોય તેમાં પ્રથમ ખીખા મુસલમાનોને શ્રેષ્ઠ રાખે. સરદારી એનુંજ નામ છે.

૨૦૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ લ્લાહ ખીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાનને ગાળો લાંઘવી યુનોહ છે. અને તેને કતલ કરવો કુદર છે. [એટલે બે ધનસારી નાથુકરી છે.]

ફાયદો જે હલાલ બાણીને મુસલમાનને કતલ કરશે તો ચોકખું કુદર છે અને નહીં તો મોરો યુનોહ છે.

૨૦૫૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુખ્લાન-લ્લાહ તું અલ્લાહના અગ્નિયને ઉઠાવી શકતો નથી” અને ખીજી રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહના અગ્નિયની તને શક્તિ (કે બરદાશત) નથી તે શા માટે આવી રીતે નહીં કહ્યું અલ્લાહુમ્મ આતેના ફીદ-દુન્યા હંસનત” વ ફીલ આખેરતે હંસનત” વ ફેના અમ્મંબ-નાર” હજરત (સલ) એક પુરુષની ખીમાર પુરતી માટે ગયા તેણે આ દોઆ કરી અલ્લાહ તેને શિક્ષા આપી તેને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] એક મુસલમાન ખીમારને જોવા માટે પધાર્યા. તે ઘણેજ નિર્બળ [નાતવાન] થયો હતો. જેવું મરઘીનું બચ્ચું. તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે કંઈ દોઆ તો કરી નથી ? તેણે કહ્યું કે હા, હું સાગ્ન પણામાં આ દોઆ કર્યા કરતો હતો. કે આ અલ્લાહ આખેરતમાં તારે જે અગ્નિય મને કરવો હોય તે દુનિયામાં જલદી મારા પર કર. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માણસને અલ્લાહના અગ્નિયની શક્તિ નથી ન તો દુનિયામાં અને ન આખેરતમાં દુનિયાની તકલીફ તે પોતાનાર્થે મોંઘી શા માટે માંગી. ફરી તેને દીન તથા દુનિયાની ભલાઈની દોઆ શીખવી. તો તેને તેજ દોઆથી તંદુરસ્તી આવી

૨૦૫૯ બોખારીમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે

મુખ્લાન-લ્લાહ આજની રાત્રે કેવા (રહમતના) ખળના ઉતર્યા. આજ રાત્રે કેવા કિતના ઉતર્યા કોઈ છે જે કોઠડીવાળી સ્ત્રીઓને જગાડે [એટલે તેઓ તહજ્જુદ પઠે] કેટલીક દુનિયામાં પહેરનારી આખેરતમાં નાંગી છે [એટલે દુનિયામાં ધનજ-તવાળી અને આખેરતમાં યુનાહને લીધે ફજેત.]

ફાયદો હજરત ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] એક રાત્રે સૂઇને જાગ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. ઇસ્લામની ફતેહ તથા આ ઉમ્મતના ફસાદો થનારા હજરતને (સલ) ખવામમાં પ્રગટ થયા.

૨૦૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સૈદાન, નૈહાન, ફોરાત, અને નીલ દરેક જન્મતની નહેરો છે,

ફાયદો સૈફુન તથા નૈફુન તુરકસ્તાનમાં છે. અને ફોરાત એરાકમાં છે. અને નીલ મિસરમાં છે. એટલે આ નહેરોનું પાણી જન્મતના પાણીથી મળતું છે. અથવા અકિ આ નહેરોને ત્યાંથી મદદ મળે છે.

૨૦૬૧ બોખારીમાં શાદ ખીન ઓસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સૈયેદુલ ઇસ્તિઝાર આ છે કે બંદો કહે અલ્લાહુમ્મ અન્ત રખી લાએલાહ ઇલ્લા અન્ત ખલ કંતની વ અના અંબદોક વ અના અંબા અંહુદેક વ વઅંદેક મસ્ત-તઅંતો અંબંતો બેક મિન શરૈ મા હું ન અતો અણુઓ લક બેનેઅં મતેક અંબેથ વ અણુઓ લક બે જંનબી ફુફૈરલી ફફન્નહ લા યગફૈરં જ્ઞનૂબ ઇલ્લા અન્ત *

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તુંજ મારો પાળના છે. તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે મને ઉત્પા કર્યો અને હું તારો બંદો છું અને હું તારા કરા પર તથા વાચકા પર છું જેટલી મારી શકિ છે. અને મારા મુરા કરવુંથી તારી પનાહત લઈ હું મારા પરના તારા એહસાનને હું ઇકરાર કરું છું આ મારા યુનાહને હું ઇકરાર કરું છું મારે હું આખેરતે કારણ કે તારા સિવાય યુનાહને કોં બખશતો નથી. શા. મો.

જે કાષ્ટ એને યકીન કરીને કહેશે ફરી તે તે દિવસે સાંજ થવા પહેલાં મરશે તો તે જ નતવાળાઓથી છે. અને જે કાષ્ટ એને યકીન કરીને રાતના પહેરો ફરી તે સવાર થવા પહેલાં મરશે તો તે જ નતવાળાઓથી છે.

ફાયદો અશ્વાહુત્રીમાંથી તે અન્ત સુધી સવાર સાંજ પઢવા કરે. રાત દિવસ બંને આવી ગયાં. રાત અથવા દિવસમાં જ્યારે મરશે આ ઉમદા બચારતમાં દાખલ થશે. આ દોઆને સૈયદુલ ઇસ્તિગ્દાર કહે છે.

૨૦૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ બકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇદના બંને મહિના રમજન તથા જુલ હજ્જ અધુરા થતા નથી.

ફાયદો ઇમામ અહમદે (રદી) આ હદીસની મતલબ આવી રીતે કહી છે કે એક વર્ષમાં આ બંને મહિના અધુરા થતા નથી જો એક ઓગણત્રીસોના થશે તો બીજાને ત્રીસ દિવસનો થશે. અને ઇસહકે (રહ) કહ્યું કે આ બંને મહિનાનો સવામ ઓછો થતો નથી-પૂરો મળે છે. જો કે ગણતરીમાં ઓગણત્રીસો હોય. અને આજ મત ઠીક છે વદલાહો આલેમો.

૨૦૬૩ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સદકા છે. અલ્લાહે તમારા પર એવો સદકો કર્યો છે. માટે તમે તેના સદકાને કબૂલ કરો. એટલે સફરમાં અમન હોવા છતાં સફરની કસરને બે ફાયદો સફરમાં ચાર રકઅત નમાઝને બે રકઅત પઢવાનો હુકમ છે. આ બોદાની તરફથી સહેલાઈ તથા છુટી છે તો ચોગ્ય નથી કે બોદાની રૂખસત (છુટી) નહીં માનીએ અને ફરી પઢીએ. ઇમામ આજમ (રહ) તો આજ મજહબ છે કે સફરમાં પૂરી નમાઝ પઢવી ફરસ્ત નથી.

૨૦૬૪ મુસલિમમાં એબુ બીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સલાતે અવ્યાખીન તે વળા છે કે જ્યારે ઉદના બચ્ચાનાં તળિયાં દાખલ થાશે.

ફાયદો એટલે આસ્તની વખતે રેતી ગરમ થાય છે. બચ્ચાનાં તળિયાં ગળેલા લાગે છે. તેઓ દરેક તરફથી નાસીને ઉદા પાસે બેગાં થાય

છે. મશાએખ લોક મમરેખ પછી છે રકઅત નમાઝને સલાતુલ અવ્યાખીન કહે છે. અને આ હદીસથી જણાયું કે સલાતુલ-દોકા (આસ્તની નમાઝ) તું નામ સલાતુલ અવ્યાખીન છે. અવ્યાખીન તે આબેદોને કહે છે કે જેમનું દિલ અશ્વાહની ઇખાદત તરફ લાગેલું રહેલું હોય.

૨૦૬૫ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા એકલા નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ અફજલ છે પચ્ચીસ હિસ્સા.

૨૦૬૬ બોખારીમાં અબુદુલાહ બીન ઓમર તથા અબુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકલા નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ પચ્ચીસ દરજ્જા ફેબ છે. આ અબુ સહદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અબુદુલાહ બીન ઓમર (રદી) ની રિવાયતમાં સત્તાવીસ દરજ્જા છે.

૨૦૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષની નમાઝ પઢવી પોતાના ઘરમાં તથા બજારમાં તેથી જમાઅતમાં નમાઝ પઢવી ત્રીસ અને કેટલાક દરજ્જા વધારે છે (એટલે પચ્ચીસ અથવા સત્તાવીસ દરજ્જા) અને એનું કારણ આ છે કે તેઓમાંનો કાષ્ટ જ્યારે સારી રીતે બોલ્યું કરે છે ફરી તે મસજીદમાં આવે છે તેને નમાઝ સિવાય કાષ્ટએ ઉઠાવ્યો નથી તો તે જે રૂઢિમાં ભરે છે તેના બદલ અશ્વાહ તેના મરતબો બોત્તદ કરે છે અને તેના બદલ એક યુનોહ મઠાડે છે. તે એટલા સુધી કે મસજીદમાં દાખલ થાય. અને જ્યારે તે મસજીદમાં દાખલ થયો તો જ્યાં સુધી નમાઝ તેને સેકી રાખે (એટલે જેટલી મુદત નમાઝની ઇન્તેજરીમાં લીતે) તે નમાઝમાં છે અને તમારામાંનો કાષ્ટ નમાઝ પઢેલી જગ્યામાં જ્યાં સુધી હોય છે તેના પર ફરસ્તા દોરદ પડે છે (દોઆ માંગે છે) તેઓ કહે છે ઓ અશ્વાહ તું એના પર રહમ કર, ઓ અશ્વાહ તું એની મગફરત કર, ઓ અશ્વાહ તું એની તોખા કમુલ કર તે એટલા સુધી કે તે તેમાં કાંઈને નકલી

નહીં આપે દુનિયાની વાત નહીં કરે (અથવા
બોણું નહીં તોડે.)

ફાયદો આ ત્રણે હદીસથી જણાયું કે
જમાઅતની નમાઝ એકલા પઢેલી નમાઝથી
પચ્ચીસ દરજ્જા અધીચ છે. તથા સવાખમાં
વધારે છે. અને જો નૈયત ધણી સારી થઇ તો
સત્તાવીસ દરજ્જા સુધીનાં બોણું વખત આવે છે.
ફરી હજરતે (સલ) તેનું કારણ ફરમાવ્યું કે
સંપૂર્ણ બોણું કરવું તથા માત્ર નમાઝનેજ
ઝાટે મસજીદ સુધી જવું દરેક ડગલે સવાખ
મેળવવો, અને મસજીદમાં થોભવું ધનનેઝરી
કરવી નમાઝમાં દાખલ થવું; ફિરમતાઓનું
દોઆ કરવું, અને મસજીદમાં તદ્દારતથી
બાઅદખ રહેવું, નકામી વાત તથા લેડાની
તક્લીફથી બચવું, આ ફજલતનું તથા
વધારાનું કારણ છે. એકલા નમાઝ પઢવામાં
આ બાબતો મળતી નથી.

૨૦૧૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લાહ બીન ઓમર (રદી)થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રાતની નમાઝ બે બે
રકઅતો છે. ફરી જ્યારે તું સુખ્ક થવાથી ડરે
તો એક રકઅત વિત્ર પઢ.

ફાયદો ઇમામ શાફેઈ, અબુ યુસૈફ, તથા
મોહમ્મદ (રહ) ની નજીક તહજ્જેદની બે
બે રકઅત અધીચ છે. અને આજ હદીસ
તેમની દલીલ છે.

૨૦૧૯ મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી)થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
બાબકની જન્મતી વેળા કિફારી પાડવી તે
શૈતાનના ધોત્તવાથી (ચુઆવવાથી) છે.

૨૦૨૦ મુસલિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી)થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
કાફિરનો દાંત ઓહોદ પર્વત બરાબર થશે,
અને તેના મામડાનું જડા પછું ત્રણ દહાડાના
માર્ગે બરાબર થશે.

ફાયદો એટલે દોઝખમાં કાફિરોનું કદ
ધણું લાંબું ચોડું થશે. કે જેથી અજળ ધણો
થાય, અને બદન ઉપર અસિ ધણી વળગે.

હવે હદીસનું કુલ બયાન હદીસ નાં
દરક માં છે. આ. મો.

૨૦૨૧ મુસલિમમાં જાબર (રદી)થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
એકનું ખાતું બેને બસ થાય છે, અને બેનું ખાણું
ચારને બસ થાય છે, અને ચારનું ખાણું
આઠને બસ થાય છે.

ફાયદો એટલે ઇમાનવાળાને હિરસ (લાભ)
નજ બેઇએ, પોતાના ખાણામાં બીજા બૂખ્યા
ભાઇ મુસલમાનને ભેગો કરે. એક દિવસ આસદા
થવું નહીજ ખરું જરૂર જોટલા ઉપર બસ
કરે. ધનિસાફથી આધું છે કે પોતાનું તો
પેટ ભરે અને બીજાને મુસલમાન બૂખ્યો રહે
અને ભેગો કરે.

૨૦૨૨ મુસલિમમાં સોહૈબ બીન સેનાન
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઇમાનવાળાનો અજળ મામલો
છે. તેના તો દરેક કામમાં ખૈર (બહેતરી તથા
લાભ) છે. અને ઇમાનવાળા સિવાય બીજા
કાઇને એ નથી. જો તેને ખુશી પહોંચે તો તે
શુકર કરે તો તે તેને માટે બહેતર છે. અને જો
તેને દુઃખ પહોંચે તો તે સખર કરે તો તે
તેને માટે બહેતર છે.

ફાયદો એટલે મુમિનનું કાઇ રીતે તુકસાન
નથી ખુશીમાં શુકર ગુમરીથી નેઅમત ધણી
મળે અને સવાખ મેળવે. અને દુઃખમાં સખરને
લીધે ખોદાનો મક્લુલ થાય અને સવાખ
અગણીત મળે. અને કાફિરને એ વાત
હાસલ નથી. ન ખુશીમાં ખોદા તરફ તેની
નજર રહે છે અને ન ગમીમાં.

૨૦૨૩ મુસલિમમાં જાબર બીન સમૈરા
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમારા હાથોથી શા માટે તમે ઇશારો
કરો છો જાણે અંચળ ધોડાની પુછડી (એટલે
જેવી રીતે થરીર ધોડો હમેશા દુમ આમતેમ
હલાવતો રહે છે તેવી રીતે તમે હલાવો છો).
માણસ પોતાની ગંગ પર હાથ રાખે એ તેને
બસ છે. ફરી જમણી તરફ ડાબી તરફ પોતાના
ભાઈ ઉપર મલામ કરે.

ફાયદો નમાઝની છેવટમાં કેટલાક લોક
હાથ ઉપાડીને રાખે જમણે લેડાને સલામ
કરતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ

ફરમાવી. અને નમાઝમાં સલામતી વખતે હાથ ઉઠાવવાની મનાઈ કરી.

૨૦૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉઝમે કેસ ખીનતે મેહસન [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે પોતાની આલામતું તાલુ અને ગળાને આ ધાંટીથી મસજી હો? તમે આ કુસ્ત [ફૂટ] ને લાગેમ જાણો કારણ કે એમાં સાત ખીમારીથી શિક્ષા છે. તેમાંની એક જતુલ જન્મ (પાનજરતું દરદ) છે. ગળાના દરદમાં નાકમાં નાખો. અને જતુલ જન્મમાં ગળામાં નાખો.

ફાયદો અરબીની ઓરતો ગળાના વરમમાં જે પોતાના બાળકોને ધાંટી આપતી હતી તેથી હજરતે [સલ] મનાઈ કરી. અને ફરમાવ્યું કે ફૂટ (ફૂટકા)ની ધાંટી આપ્યા કરો. ફરી ફરમાવ્યું કે ફૂટમાં સાત ખીમારીયોની શિક્ષા છે. તેમાંની બેને ખયાન કરી, ગળું સુગવું અને જતુલ જન્મ. અને (ખીછ) પાંચ ખીમારીને વર્ણો નથી. પણ જાણવું જોઈએ કે ફૂટ ગરમ તથા ખુશ્ક છે હૈજ તથા પિશાબને ચાલુ કરે છે, એરને દૈ કરે છે, જમાઅતી શક્તિ [કામ શક્તિ] ને વધારે છે, પેટના કીડાને મારે છે જે મધ સાથે પીએ તો. અને કલેજ તથા હોજડી (મેઅદો) ના નિર્જળપણાને દૂર કરે છે, અને આંતરીયા તાવને શિક્ષા આપે છે. બાળકોને ધણું કરીને સરદીની હરકત હોય છે માટે હજરતે [સલ] આ દવા ઠેરવી. અહલે હદીસ બદે હિન્દીને ફૂસ્ત એટલે ફૂટ કહે છે. પણ હકીમો બદે હિન્દી અગરને કહે છે. અગર પણ ગરમ તથા ખુશ્ક છે. બેજ, હૃદય, હોજડી, અને કલેજને શક્તિ આપે છે. અને વાયુનો નાશ કરે છે. અને ખાંસી, સાંસ, બેહોશી કંડું ખૂશ્કાન, પેટ ચાલવું, અને જલ્દનધરને દૂર કરે છે.

૨૦૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષ ઉપર કોઇ બાબતને પસંદ કરતો હોય અથવા નહીં પસંદ કરતોહોય બ્યારે મુનાહતો હુકમ કરતો નહોય ત્યાં સુધી સાંભળવું તથા તાબેદારી કરવી છે. પણ જો મુનાહતો હુકમ કરે (શરીઅત વિરૂદ્ધ આજ્ઞા

કરે)તો સાંભળવું નહીં તાબેદારી કરવી નજ જોઈએ.

ફાયદો ખુશીકે નાખુશી (ખંનેમાં) હાકેમ (મુસલમાન)ની તાબેદારી વાજેમ છે. પણ શરીઅત વિરૂદ્ધ કામમાં તાબેદારી કરવાની નથી.

૨૦૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ હોરરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાના માર્ગોમાં ફરસ્તા છે તેમાં પલેગ તથા દળજલ આવશે નહીં.

૨૦૭૭ બોખારીમાં અબ્દુ હોરરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમર ખીન લોહૈ ખીન કમઆ ખીન ખિન્દેહ તે ખોજાઆનો બાપ છે.

ફાયદો એટલે ખોજાઆની કામ અમર ખીન લોહૈની આજ્ઞા છે. એ લોક યમની નહીં પણ મોજરના ટોળામાં દાખલ છે. ખોજાઆની કામમાં કંઈ વાંધો પડ્યો હતો હજરતે (સલ) તેને ખયાન કયો. અરબમાં મૂર્તિ પૂજા તથા સાંદ છોડવાની વીધી અમર ખીન લોહૈથી નીકળી.

૨૦૭૮ મુસલિમમાં અબ્દુ ઐયુબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અદનાહના માર્ગમાં સવારના સાંજના ચાલવું (જેહાદમાં સવાર સાંજ મચ્યા રહેવું) તેજ ચીજ ઉપર સૂરોદય કે સૂર્યાસ્ત થાય છે તેથી બહોતર છે. (એટલે તમામ દુનિયાથી અફજલ છે. એનો સવાબ બાકી છે અને દુનિયા દાની છે.)

૨૦૭૯ મુસલિમમાં જાબેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દિલોની સખતાઈ પૂર્વવાળાઓમાં છે અને ઇમાન હેજઝવાળાઓમાં છે.

ફાયદો મદીનાથી પૂર્વે મોજરની કામ રહેતી હતી તેઓ ધણી સખત લોક હતા. અરબમાં હેજઝ તે પ્રાંતવું નામ છે જેમાં મક્કા તથા મદીના છે.

૨૦૮૦ મુસલિમમાં નવાસ ખીન સિમઆન (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા ઉપર દળજલ સિવાયનો મને ધણો ડર છે (એટલે દળજલ સિવાય ખીજા ફસાદોનો મને તમારા વિષે ધણો ખોફ છે) જો તે દળજલ નીકળ્યો અને હું તમારામાં હોઈશ તો હું તમારાથી પ્રથમ તેને દાખલથી

અવશિષ્ટ. અને એ તે નીકળ્યો અને હું તેઓમાં નહીં હોયશ તો દરેક પુરૂષ ચોતાના તરફથી અપમાન છે. અને અલ્લાહ મારા તરફથી દરેક અસંભાન ઉપર ખલીફા છે. ખચીત તે ધુધર-વાળા વાળનો જુવાન છે. તેની આંખ ટેલ સરખી છે. અબ્દુલ ઉઝ્ઝા બીન કતનની સાથે હું તેને ઉપમા આપું છું (અબ્દુલ ઉઝ્ઝા એક કાફિર હતો) તો જે કાબને તમારામાંથી તે મળે તેના ઉપર સરએ કહકની શરૂઆત પઢવી જોઇએ. ખચીત તે શામ અને ચોરાકની વચ્ચેના માર્ગથી નીકળનાર છે. ફરી તે જમણી તરફ ખરાબી નાખશે અને ડાબી તરફ ફસાઈ મર્યાવશે. એ અલ્લાહના બંદાઓ તમો ઇમાન પર રહો. અમે કહ્યું જો રસુલુલ્લાહ તે જમીન ઉપર ફેટકું રહેવાનો? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ચાલીસ દિવસ. એક દિવસ વર્ષ જેટલો, એક દિવસ માંહના જેટલો, એક દિવસ જુમઆ જેટલો, અને બાકીના દિવસો તમારા દિવસો સરખા છે. અમે કહ્યું જો રસુલુલ્લાહ તે દિવસ જે વર્ષ જેટલો છે શું તેમાં એક દિવસની નમાઝ અમને 'અસ યશે? હજરતે ફરમાવ્યું કે નહીં. તમો અનદાળે કયાં કરશો [એટલે જેટલી વાર પછી આ દિવસોમાં નમાઝ પઢો છો તેવીજ રીતે તે દિવસે પણ અટકળથી પઢશો] અમે કહ્યું જો રસુલુલ્લાહ! જમીન ઉપર તેલું જાલદી ચાલવું કેવી રીતે થશે? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે વરસાદની જેમ જેને હવા પાછળથી ઉઠાવે છે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે અને (કુદર તરફ) બોલાવશે તો લોકો તેના પર વિશ્વાસ લાવશે તેલું કહ્યું માનશે. ફરી તે આસમાનને ઢુકમ કરશે તે વરસાવશે અને જમીનને ઢુકમ કરશે તે ઉત્તરશે ફરી તેઓના ઘેર તેઓની પાસે લેટની ખુશ જેટલાં લાંબાં થઇને અને જાન (આંચળ) ભરેલાં લઇને અને કૂંખ ભરેલી લઇને આવશે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે તે તેલું કહશે તો તેઓ તેની વાતને પાછી ફેરવશે તો તે તેઓની કહી જશે. ફરી તેઓ ઢુકા-જીઆ સરખા થશે તેઓના હાથમાં તેમના આંધવી કપરહેતો નહીં, અને તે ખુદાના જમી-

નમાં જઇને તેને કહેશે તારા ખખના શબ તો જમીનના ખખના તેના તાબે થશે જેમ મધ-માંખ સરદારને તાબે ચાય છે. ફરી તે ભર જુવાન પુરૂષને બોલાવશે ફરી તેને તલવારથી મારીને બે કકડા કરશે તીરના ફાસલા જંટલે, ફરી તેને પોકારશે તો તે પુરૂષ ખુશીના ચહેરાથી હસતો હસતો આવશે. ફરી તે એવી હાલતમાં હશે એવામાં અલ્લાહ મસીહ બીન મરયમને મોકલશે તો તે દમિશકના ઉગળા પૂર્વ તરફના મીનારાની પાસે ગેરવા રંગના કપડાંમાં બે ફિરસ્તાઓને પાંધે હથેલી ટેકતા ઉતરશે. તેઓ બ્યારે માથું નીચું કરશે તો પરસેવો ટપકશે અને બ્યારે તેને ઉપાડશે તો મોતીના છુંદ જેવો પરસેવો રેલાશે. જે કાફિરને તેમના શ્વાસની વદાળ લાગશે તે મરશે. અને તેમનો શ્વાસ બ્યાં સુધી તેમની નજર પહોંચે છે ત્યાં સુધી જાય છે. ફરી તે દગ્ગલની હુંદ કરશે તો તે હુંદના દરવાજા પાસે મળશે તેને કતલ કરશે. ફરી ઇસા (અલે) પાસે એક કોમ આવશે જેઓને અલ્લાહ તે દગ્ગલથી બચાવ્યા હશે તેઓના મોં પર ઇસા (અલે) હાથ ફેરવશે* અને તેઓના જનતના દરગજોનાં બ્યાન કરશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અલ્લાહ ઇસા (અલે) ઉપર વહી મોકલશે કે મેં મારા બંદા-ઓને કાઢ્યા છે તેઓ સાથે લાગણ ચલાવવાની કાબને શક્તિ નથી તો તું મારા બંદાઓને તૂરની તરફ ભેગા કર. અને અલ્લાહ યાજૂજ માજૂજને મોકલશે. અને તેઓ દરેક ઉગ્ધી જગ્યાથી ઉતરી પડશે. ફરી તેઓના આગલા તખરીયા નદી ઉપર આવશે અને તેનું સવ પાણી પીશે. ફરી તેઓના પાછલા ત્યાં આવશે તો તેઓ કહેશે ખચીત આ જગ્યા એક વેળા પાણી હતું. ફરી તેઓ ચાલશે ને જખલે ખખરે (ધણા ઝાડવાળા પવંતે) પહોંચશે. અને તે પહાડ બૈતુલ મકદસમાં છે. ફરી તેઓ કહેશે ખચીત જમીનવાળાઓને તો અમે કતલ કર્યા આવો આપણે આસમાનવાળાઓને કતલ કરીએ.

એટલે મહેર અને ખાતરી રહે એ પર હાથ ફેરવશે અલ્લાહ જેહાદથી આપણાં તેમના મોં પર જીજ ઉઠેલી હશે તેને હાથ ફેરવી સાફ કરશે. આ. એ.

ફરી તેઓ પોતાના તીર આસમાન તરફ મારશે તો અસ્લાહ તેઓના તીરને (લોહીની) ખરડેલા પાછા ફરવશે, અને અસ્લાહના નખી ઇસા (અને) તથા તેમના સાથીઓ ઘેરાયલા રહેશે તે એટલા સુધી કે તમને જે સો સોનાના દીનાર આજે પસંદ છે તેથી વધારે તેઓને બગડેલું એક માથું પસંદ થશે. (એટલે ખાવાની ઘણી તંગી પડશે) ફરી અસ્લાહના નખી ઇસા (અને) તથા તેમના સાથી અસ્લાહથી દોઆ કરશે અસ્લાહ તેઓ પર તેઓની ગરદનમાં કાઢેા મોકલશે તો તેઓ એક જીવના મરવાની જેમ સવાર સુધી (સમજા) મરી જશે. ફરી અસ્લાહના નખી ઇસા તથા તેમના સાથી જમીન તરફ ઉતરશે તો જમીન પર એક વેત જમીન એવી નહીં મળશે જેમાં તેઓનો વીસડાટ કે તેઓની દુ-ધથી ભરેલી ન હોય. ફરી અસ્લાહના નખી તથા તેમના સાથી અસ્લાહથી દોઆ કરશે તો અસ્લાહ તેઓ પર જીખતી ઉટની ગરદનો જેવા પક્ષીઓ મોકલશે, તેઓ તે મરેલાને જ્યાં અસ્લાહ ચાહશે ત્યાં ફેંકશે. ફરી અસ્લાહ વરસાદ મોકલશે જેથી કાઠ માટીનું કે બીનનું ઘર બનેલું રહેશે નહીં. ત્યારે અસ્લાહ જમીનને ઘોષાને હોજની જેમ (અથવા પુણસરત ઝાંતી જેમ) સાફ કરશે. ફરી જમીનને કહેવાશે તારા ફળને ઉગાવ અને તારી બરકતને પાછી ફેરવ. તો તે દિવસે એક દાડમને એક ટોળું ખાશે અને તેઓ તેના છત્તટાના ડાયામાં બેસશે. અને દૂધમાં બરકત થશે તે એટલા સુધી કે દૂધારી ઉટડી એક મોટા ટોળાને બસ થશે. અને દૂધારી ગાય એક કમીલાને બસ થશે. અને દૂધારી બકરી એક દાદાની આલાદને બસ થશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અસ્લાહ એક સાફ હવાને મોકલશે જે તેઓની બગલની નીચે અસર કરશે, ફરી તે દરેક મુમિન મુસલમાનની રૂહ (આત્મા) ને કબજે કરશે અને બદમાશ લોકો રહી જશે. તેઓ જમીનમાં ગંધેડાઓની જેમ લડવા બીડવામાં રહેશે તો તેઓ પર કેયામત કાયમ થશે.

● એના એક અર્થ આ છે કે ખુદશી કીતે બધેકાની જેમ સંબોધ કરશે. એની પાલુ સારમ રહેશે નહીં. યા. મો.

ફાયદો એક દિવસે હજરતે (સહ) દબાવ-લનું મહુ વર્ણન કર્યું. સહાબાને તેનો જરૂર ઘણો લાગ્યો. હજરત (સહ) ને આ હાલતમાં ત્યારે આ હલોસ ફરમાવી. સહાબાને ક્ષાત પાડ્યા કે બે મારી જીદગીમાં દબાવ આપ્યો તો હું બસ થઈશ, અને નહીં તો અસ્લાહ મારો ખલીફા છે તે ઇમાનવાળાઓને બચાવશે. ફરી તેની નિશાનીઓ બતાવી અને સૂરએ કહ્યું પઢવાની આગા કરી. સૂરએ કહ્યું મથાબાની દત આપતોમાં દબાવના શરૂને કદા કરવાની તાસીર છે. ફરી દબાવના પૂરો કિસ્સો તથા ઇસા (અવે)નું ઉતરવું તથા ઇસા (અવે) ને હાથે તેનું કતલ થવું, તે પછી યાજૂજ માજૂજનું નીકળવું, તેઓનું ઘણા થવું, તથા જોર થવું, ફરી તેઓનું મરવું, ફરી કેટલાક વખત પછી કાફિરો બદબાવના વખતમાં કેસામત કાયમ થવું ફરમાવ્યું. દબાવ તથા યાજૂજ માજૂજને ખોદા એટલી તાકાત એટલા માટે આપશે કે ઇમાનવાળાઓની પરીક્ષા કરે કે કોણ તેના દાવમાં આવે છે? અને કોણ ઇમાન ઉપર થોભે છે? ઇમાનવાળાઓને લાજેમ છે કે જમીન કાઠ કાફિર અથવા સરીઅત વિરુદ્ધ ફકીરથી કાઠ ચમકારો કામ જીએ તો તેના કદી અંકોદિ કરે નહીં, તેને દબાવના નાયબ જાણે. ઇમાન પર હેઝગારીને જીએ. શીઅયદા (ફદાજી) પર ખ્યાલ કરે નહીં. વલી એટલે મુતકી ઇમાનવાળાથી જે થાય તેને કેસામત કહે છે. અને જે કાફિર, બેદીન દાસિકથી થાય તેને અક્તિ-દરાજ કહે છે.

૨૦૮૧ ઓખારી તથા મુસલિમમાં કોએજા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે ખુર્રતની પરીક્ષા તેના ઘરવાળાઓમાં તેના માલમાં તેના જીનમાં તેની આલાદમાં, તથા તેના પાડોસીમાં થાય છે. તેનો કશોયે રોજા નમાં, સંકો, સારા કામોની આગા કરવી. જુડાં કામોથી મનાઇ કરવી છે.

ફાયદો એટલે બે આદમીની જીન માલ જોરે બચે અને પાડોસી દિવે કંઈ કશર કે આ ઇન્સારી થાય તો તે આ ઇન્સારીથી માફ થાય છે.

૨૦૮૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર* (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક બીજાણું પુરૂષનું બીજું જીવું મીઠું મેમાનનું અને ચોથું શતાનનું છે.

ફાયદો એટલે જરૂરી વધારે નામ અને મોટાઈ માટે બીજાણું રાખવાં શૈતાની કામ છે. પણ જો મેમાનો માટે ચાર કે ચારથી વધુ બીજાણું રાખે તો તે દુરસ્ત છે. વગર જરૂર હોય તે મના છે.

૨૦૮૩ મુસલિમમાં અબુ મુસા તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સરીદની છુલુરગી જેવી રીતે બીજા બાણા પર છે તેવી રીતે સ્ત્રીઓ પર આગ્રેશા (રદી) ની છુલુરગી છે.

ફાયદો સરીદ તે ખાણીને કહે છે કે રોટલીને માંસના સેરવામાં લીંબવી હોય. અરબને આ ખાણું સર્વ ખાણાથી ઘણું પસંદ હતું. હજરત આગ્રેશા (રદી) એ બીજી સ્ત્રીઓને જોતાં ઇલિમ તથા અદબ હજરત (સલ) થી ઘણા શીખ્યાં હતાં, માટે તેમની ફજલત હજરતે (સલ) ફરમાવી.

૨૦૮૪ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લાલ ઉંઢવાળા સિવાય તમારો દરેક પુરૂષ બખ્શાયો છે” આ હજરતે (સલ) સનીયતુલ મિરાર ઉપર ફરમાવ્યું.

ફાયદો સનીયતુલ મિરાર નામનો એક હુન્નર હતો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે એના પર ચઢે તેના ગુનાહ બખ્શાઈ જશે. સર્વ સહાબા અહયા પણ એક ગામદીયો અહયો નહીં + ત્યારે

ખત્તબિ આ હદીસને અબ્દુલ્લાહ બીન અમરની રિવાયત લખી છે પણ સહી મુસલિમમાં, મસાબીહમાં તથા જામેઈહ આસલમાં અરિવાયત જાબેર બીન અબ્દુલ્લાહની છે. શરહ મથારેક. શા. મો.

* સબી કહે છે કે અમે તેની પાસે આવ્યોને બધું ચાહ હજરત (સલ) તારે માટે બખ્શીશની દોઆ કરે. તો તેણે બધું. તમારા વાળો (એટલે હજરત) મારે માટે દોઆ કરે તેથી બહેતર છે કે હું મારા ઓપાચલા કાંઠેને મેળવું આ હદીસમાં હજરતનો મોખતલો છે. શા. મો.

હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જાણાયું કે દુનિયાની મોહબ્બત આખરતને બગાડે છે.

૨૦૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોત સિવાય દરેક બીમારીની શિક્ષા કલોઝમાં છે.

ફાયદો—એટલે સર્વ સરદ બીમારીઓનું કલોઝ આંબધ છે. એનું બાકીનું વિસ્તાર સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયું છે. *

૨૦૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તરસ્યા કલોઝમાં સવાબ છે.

ફાયદો—સોરાકા બીન માલિકે પૂછ્યું આ હજરત (સલ) જો કાઠનું બુલું પડેલું જનવર મારા હોળ પર આવે અને હું તેને પાણી પાઉં તો મને તેમાં કંઈ સવાબ થશે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જાણાયું કે દરેક જનવરના એહસાન કરવામાં સવાબ છે ફરી તે જનવર હોય કે માણસ હોય મુસલિમ હોય કે કાફર હોય.

૨૦૮૭ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે જમીનને નહેર કે વાદળ પાંચ તેમાં દશાકિશ છે. અને જેને ઉંટડી પાંચ તેમાં વીસાકિશ (વીસમા ભાગ) છે. *

ફાયદો—જેમાં મહેનત ઓછી હતી તેમાં અકાત ઘણી ડેરવાઈ અને જેમાં મહેનત ઘણી હતી તેમાં ઓછા ઓછી નિમાઈ એનું જ નામ હિકમત છે.

૨૦૮૮ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલાહ યહુદોને લાનત કરે તેઓએ પોતાના પેગમ્બરોની કબરાને મસજીદો ડેરવી.

ફાયદો—એમાં ઇશારો છે કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીએ એવું કરવું નજા જોઈએ.

૨૦૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-

* વાંઘો હદીસ નાં ૧૩૦૨ શા. મો.

* આ દશમે કે વીશમે ભાગ લેવાનું હશરી જમીનમાં છે જેના કામદા રિક્કલમાં લખાયો છે. હમેશ રાખ્યો જમીન ઉપર એ અકાત લાગુ નથી શા. મો.

માવ્યું કે એલાથી કે યમનના સનઆ સુધી મારા હોજનો અંદાજે છે. અને તેમાં આસ-માનના તારાની ગણતરીએ ફૂળ છે. *

ફાયદો એલા શામની એક વરતીનું નામ છે. અને સનઆ યમનનું મોડું પ્રખ્યાત શહેર છે.

૨૦૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે ફારૈશ, અનસાર, ગંદાના, મોઝૈના, અસલમ, અશજઅ, અને ગેફાર મારા દોસ્ત તથા મદદગાર છે. અદલાહ તથા તેના રસૂલ સિવાય તેઓનો કોઈ મદદગાર નથી.(વા. ૧૨૫૮)

ફાયદો આ કેમો હજરત (સલ) કિપર ખમાન લાવી જાન ફિદા કરતી રહી માટે હજરતે (સલ) તેમની ફજલત બયાન કરી.

૨૦૯૧ બોખારીમાં અબુદુલાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે જણે હુ તે કાળા ફદા (હજ.શી) ને જોઈ રહ્યો છું કે તે કાળાના પત્થર પત્થરને ઉખેડે છે.

ફાયદો કેયામતની નજીક એક હજ.શીને હાથે કાળા પડાશે.

૨૦૯૨ મુસલિમમાં ઉકબા બીન આમિર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે નજરનો કફારો કસમના કફારો સરખો છે.

ફાયદો એટલે જો નજર (માનતા) નહીં અદા કરી હોય તો કસમનો કફારો આપે. કસમનો કફારો આ છે કે દશ મિસકીનોને બંને વખત ખાણું ખવડાવે અથવા કપડું આપે અથવા ગુલામ આઝાદ કરે. અને જો શક્તિ નહોતી તો ત્રણ રોઝા રાખે.

૨૦૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુદૂર રહમાન બીન ઝોફ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંનેએ તેને [એટલે અણુ જહલને] કતલ કર્યો છે” હજરતે (સલ) આ મોઆજ બીન અમર બીન જમુહને તથા મોઆજ બીન ગફરાઅને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ બંનેએ હજરત (સલ) ને ખબર આપી કે અમે અણુ જહલને મર્યા. હજરતે (સલ) બંનેની તલવારોને ખૂતથી ખરડા-યથી જોઈને આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ) ફરમાવ્યું કે એમ નથી, તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે ખતીત કામળા તો તેના પર આગથી બહારી રહ્યો છે જો ખબરમાં તેણે વહેંચણી થવા પહેલાં તેને લીધા હતો.” આ હજરતે (સલ) પેતાના ગુલામ રિકાઆ માટે ફરમાવ્યું જેનો લકબ મિદઅમ હતો તે ખબરથી પાછા ફરતાં વાદીએ કોરામાં કતલ થયો.

ફાયદો વાદીએ કોરા ચકુદીઓની એક વરતીનું નામ છે. જ્યારે ખબર ફતેહ કરીને હજરત(સલ)નું લશ્કર ત્યાં પહોંચ્યું તો હજરત (સલ)ના ગુલામ મિદઅમને તીર વાગ્યું કે તે મરી ગયો. સહાબાએ તેની તારીફ કરી કે તેને શહાદત મળી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે શહાદત ક્યાં તે તો ગનીમતની ચોરીથી દોષખમાં બળી રહ્યો છે. જ્યારે લોકોએ આ સાબળ્યું તો ઘણા ગભરાયા. એક શખસે આમડાનો પટો લીધા હતો તે હજરત(સલ)ના પાસે લાવ્યો. હજરતે ફરમાવ્યું આ આગિનો પટો છે. એટલે જો તું નહીં આપતો તો આ તસમો (પટો) તને બાળતો.

૨૦૯૫ મુસલિમમાં જાબર બીન સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઠેટલીક લટકેલી અથવા નમેલી લુખ જાનતમાં અણુ-દહાહ માટે છે.” અને બીજી રિવાયતમાં નમેલીની જગ્યા “આસાનાથી તેજવા લાયક” તો શબ્દ છે.

ફાયદો એક ચતીમ તથા અણુ લોબા-બામાં એક ખબૂરીની બાબતમાં અથડા થયો. ચતીમ રડવા લાગ્યો. હજરતે(સલ)અણુ લોબા-બાને ફરમાવ્યું કે તું એને ઝાઝ આપશે તો તેને બદલે તને જાનતમાં ખબૂરની લુખો મળશે. પણ અણુ લોબાબાએ ઝાઝ આપ્યું નહીં. અણુ દહાહે તે ઝાઝ અણુ લોબાબાથી ખરીદ્યું અને તે ચતીમને આપ્યું. જ્યારે અણુ દહાહ મરણ પામ્યા તો હજરતે (સલ) તેમના જનાઝાને નમાઝ પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસમાં

ધરણી છે કે પતીમથી બહાઈ તથા એહસાન કરવું ખેલોને થયું પસંદ છે.

૨૦૯૬ બોખારીમાં અણુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તારા પર એવા હાકોએ થશે જેઓ નમાઝને મારી નાખશે અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે તેના મુસ્તહબ વખતથી પાછળ પાડશે (એટલે મક્કા વખતમાં પડશે) ત્યારે તારો શું હાલ થશે? મેં કહ્યું આપ મને શું હુકમ કરો છો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું મુસ્તહબ વખતમાં પડી લે. ફરી જે જમાઅતની સાથે નમાઝ મળે તો તેઓની સાથે પઢ. આ બીજી નમાઝ તારે માટે નફલ થશે.” આ હજરતે (સલ) અણુ જરને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઇસ્લામમાં નમાઝની સુરતી પ્રથમ મરેફતમાં રાખ્યો રહે થઈ.

૨૦૯૭ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોમર (રદી) થી અથવા અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ અબ્દુલ્લાહ બીન અમર જ્યારે ખરાબ (નકામ) લોકો રહી જશે તેઓનો કરાર તથા અમનત મળી જશે (એટલે બગડી જશે) અને તેઓમાં કુટ પડશે અને તેઓ આવી રીતે થશે અને હજરતે (સલ) પોતાની આગળીયા એક હાથની બીજા હાથમાં (દાખલો આપવા બે રવી, તો તું શું કરશે? અબ્દુલ્લાહે કહ્યું હું શું કરીશ? આ રસ હુલ્લાહ! હજરતે ફરમાવ્યું જેને તું સમજે કે આ કામ સાફ છે તે લે, અને જે છૂડે જાય તે છોડ. અને ખાસ પોતાના હાલ પર લાગેલો રહે. (એટલે પોતાના જાનને તમા દીનને સંભાળતો રહે) અને તેઓને તથા અમામ (સામાન્ય) લોકોને છોડ.

ફાયદો એટલે જ્યારે જમાનો બગડે અને ખેલોમાં લીધે લોકોમાં કુટ પડે અને દરેક જમાના પોતાની અક્લ પર મગફર હોય તો એવા વખતમાં દીનદાર માણસને લાજેમ છે કે પોતાના સુધારા તથા સંભાળ માટે કમર કસે અને અવગતથી બચાવે રહે.

૨૦૯૮ મુસલિમમાં ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું

ખેંચરથી કઢાશે તારી જવાન ઉંટડી તને લાદશે કેટલીક રાતો નાસશે (એટલે તું ઉંટડી ઉપર સફર કરી નાસીશ) ત્યારે તારો શા હાલ થશે? આ હજરતે ખેંચરના યહુદી અણુલ હકીક યહુદીના એક હાકરને કહ્યું. ફરી તેને ઝોમર ફાફે તમામ અથવા અરીહા તરફ દેશવટો આપ્યો.

ફાયદો ખેંચરમાં યહુદી રહેતા હતા. જ્યારે ખેંચર ફતેહ થયું તો હજરતે (સલ) ત્યાંના યહુદીઓને મહેનત મળુરી માટે રહેવા દીધા. ઝોમર ફાફે (રદી) પોતાની ખિલાફતમાં ખેંચરથી કાઢવાનો વિચાર કર્યો. યહુદીઓએ કહ્યું, તમારા પેગમ્બરે અમને અહીં રહેવા દીધા છે તમે શા માટે કાઢો છો? ત્યારે ઝોમર ફાફે આ હદીસ પઢી સંજાળવી. એટલે હજરતે (સલ) આ હદીસમાં તમને કાઢવાનો ઇશારો કર્યો છે. યહુદીઓએ કહ્યું અપૂત કાસેમે (હજરતે સા.) આ વાત હસીની રીતે કહી હતી. ઝોમર ફાફે (રદી) કહ્યું આ ખાદાના દુશ્મન તું જુલું કહે છે. એટલે મક્કરી કરવી પેગમ્બરનું કામ નથી. ફરી તેઓને શામ તરફ કાઢ્યા. તેઓ તૈમા તથા અરીહા નામની પ્રસ્તીઓમાં જઈને રહ્યા.

૨૦૯૯ મુસલિમમાં ઉકબા બીન હારિસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે થાય તે સ્ત્રી કહે છે મેં તમે બંનેને દુધ પાવું છે. અને એક રિવાયતમાં છે અને કેવી રીતે થશે અને જુઓ તો (દુધ પીવાની) વાતચીત થઈ છે તું તેણીને તારા નિકાહથી છોડ.” ઉકબા બીન હારિસે ઉમ્મે યહ્યા બીનતે અબા એહાબ બીન અઝીઝથી જ્યારે નિકાહ કર્યો અને એક કાળી સ્ત્રીએ આવીને કહ્યું કે મેં તમે બંનેને દુધ પાવું છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જ્યારે તે સ્ત્રીએ આ કહ્યું તો ઉકબાએ કહ્યું મને ખબર નથી કે મેં તારું દુધ પીધું છે. ફરી પોતાની બાચડીના લોકોને પૂછ્યું તેઓએ પણ નકાર કર્યો. ફરી ઉકબાએ હજરત (સલ) ને કહ્યું ત્યારે હજરત (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ માલિક (રહ) ને આજ મત છે કે માત્ર એક સ્ત્રીના કહેવાથી રિવાયત એટલે દુધ પીવું સિદ્ધ થાય છે.

પણ બીજા ઇમામોના મજહબમાં એક સ્ત્રીની વાતનો કશો બરાસો નથી. યાતો બે પુરૂષ કહે અથવા એક પુરૂષ અને બે સ્ત્રી કહે. તો આ હદીસની મતલબ તેઓની નજીક આ છે કે હજરતે (સલ) આ કુકમ એકતેવાત તથા તકવા (પરહેઝગારી) ની રૂએ ફરમાવ્યો હતો, ફતવાની રૂએ નહીં.

૨૧૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે લોકોએ પોતાના નખીના માથાને જખમી કર્યું અને તેના આગલા દાંત તોડ્યા અને જુઓ તો તે તેઓને (સત્ય માર્ગ તરફ) ખોલાવે છે તેઓનો કેવી રીતે છુટકારો થશે” આ હજરતે (સલ) આહોદને દિવસે ફરમાવ્યું. બોખારીએ આ હદીસમાં તાલીફ કરી છે [સનદ ખયાન કરી નથી] પણ મુસલિમને તેની સનદ ખયાન કરી છે.

૨૧૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસઉદ તથા અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક ગદર કરનાર (અહદ તોડનાર) માટે કેયામતના દિવસે તેના ગદરના પ્રમાણમાં જુદા થશે. ફાયદો આ આટલા માટે થશે કે તે ફજીહત (ફજેત) થાય.

૨૧૦૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શા માટે (હું) વોળું કરું? શું નમાઝ માટે? એક રિવાયતમાં છે. શા માટે શું નમાઝ પઢું છું? કે વોળું કરું? અને બીજી રિવાયતમાં છે શું હું નમાઝનો ધરાદો કરું છું કે વોળું કરું? ” જ્યારે હજરત (સલ) જળફથી નીકળ્યા ને તેમની આગળ ખાણ રખાયું તે વેળા કહેવાય કે શું આપ વોળું કરતા નથી? ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો પૂરો ફરસો આવી રીતે છે કે ફરી હજરતે (સલ) “ખાણ અને હાથને પાણી લવાયું નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે નમાઝ માટે વોળું કરવું વાજબ છે, ખાવા માટે જાજબ નથી. જો કે ખાવા પેહેલાં હાથ ધોવા અસ્તહબ છે પણ હજરતે (સલ) એટલા માટે

હાથ નહીં ધોયા કે લોકોને જણાય કે જો હાથ પાક હોય તો ધોવા વાજબ નથી. *

૨૧૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે (એટલે મક્કાવાળા આ માટે) તે વિસે દાણા [અનાજ] નહતો. અને જો તેઓ પાસે દાણો હોત તો તેઓ માટે તે વિષે (પણ) તેવણુ દોઆ કરતે જ્યારે ઇબ્રાહીમે (અલે) મક્કાવાળાઓ માટે દોઆ કરી ત્યારે ફાયદો હજરત ઇબ્રાહીમે મક્કાવાળાઓ માટે મેવા વધવાની દોઆ કરી તે વેળા લાંબેતી નહતી. જો હોત તો તે માટે પણ દોઆ કરત.

૨૧૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એવું થાય કે કોઈ નેક પુરૂષ મારા સહાબામાંથી આજ રાત્રે મારી સંભાળ કરે. (ચોકી આપે.)

ફાયદો આ હજરતે (સલ) લૈલતુતારીસમાં ફરમાવ્યું. ફરી સઅદ બીન અબી વક્કાસ હથિયાર બાંધીને આવ્યા. હજરતે (સલ) પૂછ્યું તું શા માટે આવ્યો છે? સઅદે કહ્યું આ હજરત! હું આપની સંભાળ માટે આવ્યો છું. ફરી હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ કરી. આથી જણાયું કે સંભાળ તથા ચોકી આપવી એ તવકકોલ વિરૂદ્ધ નથી.

૨૧૦૫ મુસલિમમાં અણુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ક્યારથી તારું ચાલવું મારી સાથે હતું? ” લૈલતુત તારીસમાં સવાર થતાં જ્યારે અણુ કતાદાએ ત્રીજવાર હજરતને ચોત્રો આપ્યો ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] આખી રાત રસ્તામાં ઉંઘના ગઘાપથી શુકવા લાગ્યા. અણુ કતાદાએ ત્રણવાર હજરત [સલ] ને ચોત્રો આપ્યા ત્રીજવાર હજરત (સલ) જગ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી અણુ કતાદા (રદી) થી જ્યારે આ હાલ જણાયો તો હજરતે અણુ કતાદા માટે

* જણી જાણી તથા પછી તે ખાવા મુદે હાથ ધોવાજબ નેહએ એવી લોકોની ખાદી અથવા તોડવા માટે હજરતે (સલ) હાથ ધોયા નહીં. આ.સો.

અમલી રીતે દેખા કરી. જેવી રીતે તે પોતાના પેગમ્બરની સંભાળ કરી તેવી રીતે અલ્લાહ તારી સંભાળ કરે. *

૨૧૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ભલે પધારી કામ અથવા એલમીયો ન હલકા પડે અને ન શર-મિન્દા થાય.” અબ્દુલ કૈસના રેપુટેશન [પ્રતિ-નિધિઓ] માટે હજરતે પૂછ્યું આ કંઈ કામ છે અથવા ક્યા પ્રતિનિધિઓ છે? લોકોએ કહ્યું રખીઆ. ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ કૈસ રખીઆની કામના એક ટોળાનું નામ છે. જ્યારે તેઓ હજરત (સલ) ની સેવામાં મુસલમાન થવા આવ્યા, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી ને તેમની ઇજાજત કરી.

૨૧૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ કતાદા હરિસ ખીન રિયઠ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મુહુદુ આરામ પામનાર છે અથવા એનાથી લોકોને આરામ છે (આરામ આપનાર છે.) સહાબાએ કહ્યું આરામ પામનાર અને આરામ આપનાર કાણ છે? એ રસ લુલાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુબિન બે દુનિયાની તકલીફથી આરામ પામનાર છે. અને જુરા ચલણવાળા ખંદાથી આદમીઓ, દેશી, ઝાડ, અને પશુઓ આરામ પામે છે.

ફાયદો હજરત [સલ] ની સામે એક જતાહો નીકળ્યો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇમાનદાર મુતકીના વિષે દુનિયા કેદખાનું છે, જ્યાં મર્યાદા અગળ (ફઝ) થી છુટ્યો. ઇમાન તથા ઇમાદતની યર-ક્તથી કમરમાંથી જ નજતની લેજતનો નમૂનો પામવા લાગ્યો. પણ જલેમ જુરાં ચલણવાળો બેફેદ હોય છે દરેક મખલૂકને નાહક દુઃખ આપે છે માટે તેનું મૃત્યું જગતને આરામ છે.

૨૧૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે માલદારનું વાર લગાડવું [ટાંગવું] જુલમ છે. અને જ્યારે કાષ્ટ (કરજદાર) માલદાર ઉપર હવાલો આપે તો માન્ય કરવું નોંધ્યો.

* વાંચો હદીસ નાં ૧૬૭૬ શા. મો.

ફાયદો એટલે માલદાર મરતે કરજ અદા નહીં કરે અને ટાળ્યા કરે તો મોટો જુલમ છે. અને જો મોલતાજ કરજદાર કાષ્ટ માલદારથી પોતાનું દેણું અપાવે તો માની લેવું જરૂર છે, ધણો હરાન કરે નહીં.

૨૧૦૯ મુસલિમમાં * જખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની પનાહ લઉં છું આથી કે લોકો વાતો કરે કે હું મારા સહાબીને કતલ કરું છું. ખચીત આ તથા એના સાથીઓ કુરઆન પઢે છે તે તેઓના ગળાથી નીચે ઉતરતું નથી. જેવી રીતે તીર શકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે તેઓ દીનથી નીકળી જાય છે. ?

ફાયદો જુલ ખોવેસરા એક મોનાફક હતો. તેણે હજરત (સલ) ને કહ્યું તમે ઇન્સાફથી વહેંચણી કરતા નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જે હું ઇન્સાફ નહીં કરીશ તો કાણ ઇન્સાફ કરશે? જોમર ફાફે (રદી) કહ્યું એ હજરત જે હુકમ હોય તો હું આ મોનાફકને મારી નાખું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે કે આ બેદીન કતલ કરવાને લાયક છે પણ એમાં બદનામી થશે કે, પેગમ્બર પોતાના સાથીઓને કતલ કરે છે તો લોકો મુલાકાત લેતાં અચકાશે. ઇસ્લામથી મહફમ રહેશે. આથી જણાયું કે હાફિમને મસ-લેહત ઉપર ધ્યાન રાખવું જરૂર છે. કાષ્ટક જગ્યા નાખતી કરવું પણ જીધર.

૨૧૧૦ મુસલિમમાં સલમાન ખીન આમિર દખ્ખી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે છોકરાની સાથે તેનો અકાફા કરવો છે. માટે તમે તેની તરફથી રકત વેહવો, અને તેનાથી તકલીફ કે નગમસત દૂર કરો. [એટલે માથાના વાળ ખોડો અને ગોસલ આપો.

ફાયદો જ્યારે છોકરો જન્મે તો સાતમે દિવસે તેનો અકાફા કરે. છોકરો હોય તો બે બકરા અને છોકરી હોય તો એક બકર જુલમ કરે.

* શરફ મશાઈકમાં છે કે આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બંનેમાં છે. શા. મો.

૧ આ હદીસનું કેટલુંક ખ્યાન હદીસ નાં ૬૯૮ માં છે, શા. મો.

૨૧૧૧ મુસલિમમાં કઅબ બીન ઉજરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક શબ્દો (નમાઝની) પાછળ આવનાર છે દરક નમાઝ પછી તેનો કહેનાર અથવા કરનાર અભાગ્ય રહેતો નથી. તેનીસવાર તસબીહ (સુબ્હા-ન-હલાહ) કહેવી છે. તેનીસવાર તહમીદ (અલહમ્મેહી લિલ્લાહ) કહેવી છે. અને ચોનીસવાર તકબીર (અલ્લાહો અકબર) કહેવી છે.

* ૨૧૧૨ બોખારીમાં મિસવર બીન મખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી સાથે છે તેને તમે જુઓ છો. અને સાચી વાત મને સારી લાગે છે માટે તમો બે વાતમાંથી એક સ્વીકારો કાંતો માફને અથવા કાંતો કેદીયો (નેફે બચ્ચાઓ)ને. અને ખચીત મેં તમારી વાટ નોઈ હતી.” હવાઝેનના પ્રતિનિધિઓ હજરત [સલ] પાસે મુસલમાન થઇને આવ્યા અને માગણી કરી કે તેઓના માલ તથા તેઓના કેદીઓને પાછાં આપે ત્યાર હજરતે તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે હોનાનમા હવાઝેનની કામ ઉપર ફતેહ થઇ તઆનાં બાયડી બચ્ચાં કેદ થયા. પ્રથમ હજરતે (સલ) તેઓની ઇન્તેજરી કરી કે જો તેઓ મુસલમાન થાય તો તેઓના માલ તથા માણસોને પાછા ફેરવે. પણ જ્યારે તેઓના આવવામાં વાર લાગી તો હજરતે (સલ) તેઓના માલને તથા કેદીઓને વહેચી આપ્યા. તે પછી તે લોકો મુસલમાન થઇને આવ્યા અને પોતાનો માલ તથા માણસ ગામ્માં લાવે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તઆઅં માલ છોડી પોતાના માણસોને લવું પસંદ કર્યું. હજરતે (સલ) લશ્કરને રાજી કરીને * તેમનાં બાયડી બચ્ચાં પાછાં આપ્યાં.

૨૧૧૩ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જૈબના ખળના (અથવા કુચીઆ) પાંચ છે જેને અલ્લાહ સિવાય કોઇ જાણતું નથી અલ્લાહ સિવાય કોઇ જાણતું નથી કે કાલે શું થશે, અને કોઇ જાણતું નથી કે ગર્ભસ્તાનામાં શું છે, અને કોઇ જાણતું નથી કે તે કાલ

શું કરશે, અને કોઇ જાણતું નથી કે તે કઇ જમીનમાં મરશે. અને કોઇ જાણતું નથી કે ક્યારે વરસાદ વરસશે.*

ફાયદો એટલે જૈબની વાત ખાતરી પૂર્વક (યકીનથી) ખોદા સિવાય કોઇ જાણતું નથી. જૈબનો દરવાજો સધળો જગત માટે બંધ છે. તેની કુચી કોઇ પાસે નથી કે ખોલે જ્યારે ચાહે વગર અડચણે જાણે. પેગમ્બરોને વહીષી અને વહીયોને ઇલહામથી જાણાય છે. પણ એ જૈબ જાણતું નથી ખોદાના બતાવવાથી જાણાય છે. એમ છતાં વહી તથા ઇલહામ દરેક વખત કાણુમાં નથી કે જ્યારે જોઇએ જાણી લે. નજુમ, રમલ, તથા જફરમાં ખાતરી હોતી નથી માત્ર હિસાબ તથા અટકળ છે. હજરતે (સલ) પહેલું છે કોઇવાર બરાબર પણ નીકળે છે. અને જો કે વૈદક (તિબ્બ)માં ગર્ભવતી સ્ત્રીની નિશાની લખી છે કે પેટમાં છોકરો છે કે છોકરી. તો જ્યારે નિશાનીઓ તથા સંબંધ ઉપર આધાર રહ્યો તો જૈબદારી નહીં થઇ. એમ છતાં ઘણી વાર તેમાં ચુક પણ થાય છે. અને આતો કહી જાણતું નથી કે છોકરું ગોડ છે કે કાણુ. તેના સર્વ અવયવ પૂરાં છે કે અધુરાં. સારાંશ આ છે કે ઇલ્લાહે જૈબ ખાસ ખોદાનેજ માટે છે ખાતરીથી વગર ખટકે કોઇને જાણી શકતું નથી અહલે ઇસ્લામનો આજ અકીદો છે. જોના આ અકીદામાં નુકસાની તેના ઇમાનમાં યકીનથી નુકસાની છે.

૨૧૧૪ મુસલિમમાં અબુ હેરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી મારા પછી મારી એવી સખત પ્રીતિ કરનાર થશે કે તેઓમાનો એવી આશા કરશે કે પોતાની અહલો અયાલ તથા માલને અહલે મને જુએ (એટલે હજરત [સલ] ના દીદારની આશામાં પોતાના બાયડી બચ્ચાં અને માલ ફિદા કરવાની ખાહેશ કરશે.)

શેઅર.

હુબ્બે અહમદ હે સરાપા હમાં જોના માલ ઇસકી ઝલક પર કુરબાં * આ હદીસનો વડુ ખુલાસો મારા ફિસલા ખોલવી બક્ષારના વિસ્તારનો ફેડ જવાબમાં છે. શા. મો.

૨૧૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્દ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ક્રમાવ્યુ કે માણસનું પોતાના મા બાપને બાપા માંડવા કબીરા ગુનાહમાંથી છે સહ્યાએ કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ શુ કાઇ માણસ પોતાના મા બાપને ભાંડે છે? હજરતે (સલ) ક્રમાવ્યુ હા આ એક માણસના બાપને ભાંડશે તો તે એના બાપને ભાંડશે, અને આ તેની માને ભાંડશે. તો તે એની માને ભાંડશે.

ફાયદો એટલે બ્યારે કાઇના મા બાપને ભાંડશે તો તે પણ એના મા બાપને ભાંડશે તો ખરું બેતાં પોતાના મા બાપને ભાંડવાનું એજ કારણ થયો.

૨૧૧૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ક્રમાવ્યુ કે લોકોની જીંદગી કરતાં તે માણસની જીંદગીની ઘણી સારી છે જે અલ્લાહના માર્ગમાં પોતાના ધોડાની લગામ પકડનાર તેની પીઠ ઉપર દોડે છે. બ્યારે તે કાઇ અવાજને કે શોર બકારને સાંભળે છે તો તે તે પર બેસી ઉડે છે મોતની જગ્યામાં કતલને તથા પોતાની મોતન શોખને ફરે છે. અથવા તે પુરૂષની જીંદગીની સારી છે જે આ પહાડોમાંના કાઇ પહાડની ટોચ ઉપર અથવા આ નાળાઓમાંના કાઇ નાળામાં બકરાઓમાં રહે છે મોત આવતા સુધી નમાજ પઢ્યા કરે છે, કઠાત આપે છે, અને પોતાના પરવરદિગારની ઇમાદત કર્યા કરે છે, એના સિવાય માણસોમાં કાઇ બેહતરીમાં નથી.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં બે પુરૂષોને સર્વથી શ્રેષ્ઠ ક્રમાવ્યા. એક જેહાદ કરનાર જન ફિદા કરનારને અને બીજા ખુલ્લામાં બેસનાર બંદગી કરનારને ખુલ્લો પકડવામાં (ગોલામીરી)માં હજરો ફાયદા છે નિંદા, અદે-ખાઇ, પાંગાનો હક નાશ કરવા, શર્, અને ફસાદથી પનાહ છે. નયિત રીતે ઇમાદત થઇ શકે છે. પણ ગોલામીરી તે વખતમાં સારી છે કે ઇસ્લામ પોતું થાય જહાનમાં શર્ ફસાદ ફેલાય કુધારોની તદ્દન આશા રહે નહીં. પણ જો એવું નહીં હોય તો લોકોમાં રહેવું અફઝલ છે જેથી બીજા હદીસોમાં આવ્યું છે કે લોકોમાં રહેવું

અને તેઓને બુલમ સહેવો ખુલ્લામાં બેસવા કરતાં અફઝલ છે.

૨૧૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ક્રમાવ્યુ કે મોહમ્મદ રસુલુલ્લાહની તરફથી ઇમના વડા હરકલને હેદાયતના માર્ગની પુઠે ચાલનાર ઉપર સલામ થાઓ. એ પછી હું તને ઇસ્લામના નોતરાથી નોતરું છું. જો તું મુસલમાન થશે તો સલામત રહેશે તને અલ્લાહ બેવડો સવાખ આપશે (એટલે એક સવાખ ઇસવીદીન કબૂલ કરવાનો અને બીજો સવાખ મોહમ્મદી થવાનો) પણ જો તે પીઠ ફેરવી (અને ઇસ્લામ નહીં સ્વીકાર્યું) તો ખચીત તારા પર ખેડુતો (રૈયત) નો * ગુનોહ છે (એટલે જો તું મુસલમાન નહીં થયો તો રૈયત પણ મુસલમાન થશે નહીં તો તેઓની ગુમરાહીનો અગળ તારા પર થશે) અને આ પુસ્તકવાળાઓ તમો એવી વાત તરફ આવો કે જે અમારા અને તમારામાં સરખા છે કે અમે અલ્લાહ સિવાય કાઇની બંદગી નહીં કરીએ. અને તેની સાથે કાઇને નહીં મેળવાએ (શર્ક નહીં કરીએ) અને અમારામાંથી કાઇ આત્મા કાઇને અલ્લાહ સિવાય રખ્ય (અથવા માલિક) નહીં બનાવે. ફરી જો તમે (એ અહલ કિતાબ) મો ફેરવશો (તાહાદથી) તો તમે કહો (તઓને) તમો સાક્ષી રહો અમે બેશક મુસલમાન છીએ (અલ્લાહના હુકમને તાબે છીએ) આ પત્ર હજરતે કેસર તરફ લખ્યો.

ફાયદો સહી બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અબુ

* સરકારી ત્રીજેરીનો મોટો બાગ ખેડુતોથી ભરાય છે તેઓની આબાદીથી સરકારની આબાદી છે જેથી ખરી રૈયત તેઓજ છે. માટે રૈયતની જગ્યા ખેડુતોનો સખ્ત હજરતે વાપર્યો. આમાં આ વાતનો ઇશારો છે કે હાકેમે રૈયતના લાભની સંભાળ રાખવી જોઇએ તેમાં કચર કરવાથી હાકેમ ગુનેહગાર થાય છે. અને લોકો હાકેમની ચાલે ધર્મ ચાલે છે તો હાકેમનું ઇમાન લાવવું રૈયતના ઇમાન લાવવાનું કારણ હોય છે અને નહીં ઇમાન લાવવું તબોને ખરા માર્ગથી શેકવાનું કારણ છે માટે તેઓને ગુનોહ એને માટે કહ્યો ગા. મો.

સુધ્યાને (૨દી) મારી આગળ કિસ્સો ખયાન કર્યો કે બ્યારે હોઁખીયામાં અમારામાં અને હજરત (સલ્)માં સુલેહ થઇ તો હું શામ દેશમાં હતો, તેજ વખતમાં હજરતે (સલ્) દેહ્યા કલ-ખીની સાથે રૂમના બાદશાહ પર પત્ર મોકલ્યો, તો દેહ્યા કલખીએ (૨દી) રૂમના સરદારને પત્ર આપ્યો, તેણે રૂમના બાદશાહને લવાલે કર્યો. રૂમનો બાદશાહ એટલે હેરકલ તે વેળા શામમાં આવ્યો હતો. હેરકલે કહ્યું આ શખ્સ જે પોતાને પેગમ્બર જાણે છે તેની કામનો કાઢ હોય તો તેને બોલાવો. તો ડટલાક કારેશ સાથે મને તેડું થયું. હેરકલે પૂછ્યું, તમારા લોકોમાં આ પેગમ્બરની સગાઇમાં વધારે પાસેનો કોણ છે ? મેં કહ્યું કે હું છું. તો લોકોએ મને બાદ-શાહની આગળ બેસાડ્યો અને મારા સાથી મારી પાછળ બેઠા. ફરી સુતરજમે એટલે દુભાપિયો બોલાવાયો. બાદશાહે મારા સાથીઓને કહ્યું, હું આ શખ્સને કંઈ પૂછું છું. જો એ જૂઠું કહે તો તમારે એને જૂઠવવો. અણુ સુધ્યાને કહ્યું. ખોદાની કસમ જો જૂઠું બોલવું પ્રગટ થવાનો ડર નહોતો તો હું હજરત (સલ્)ની આખતમાં કંઈક જૂઠું બોલતઃ—

બાદશાહ—આ પેગમ્બરનો હસબ નસબ કેવો છે ?

અણુ સુધ્યાને—અમારા લોકોમાં તે માનીતા કુળનો અને ઉમદા ખાનદાનનો છે;

બાદશાહ—તેના બાપદાદામાં કોઈ બાદ-શાહ પણ હતો ?

અણુ સુધ્યાને—નહીં.

બાદશાહ—નોણુવતનો દાવો કરવા પહેલા કદી જૂઠું બોલવાનું તોહમત તેના પર મુકાયું છે ?

અણુ સુધ્યાને—નહીં.*

બાદશાહ—સરદાર લોક (મોટા મોટા) તેને તાબે થાય છે અથવા ગરીબ લોકો ?

* હજરત (સલ્) સાચું બોલવામાં ધરજામ પહેલાં પણ એવા પ્રખ્યાત હતા કે આપ એ ગુણને લીધે અલઅમીન કહેવાતા હતા. એ વાત જુસ્ત બાહરીસ મીશનના પાઠ્રીએ પણ પોતાની સત્યાજ્ઞમાં હજરત (સલ્) ની તબારીખમાં જૂઠું શાખી છે. શા. મો.

અણુ સુધ્યાને—ગરીબ લોકો જાનેવાન છે. બાદશાહ—તેના સાથીઓ વધતા જાય છે અથવા ઘટતા જાય છે ?

અણુ સુધ્યાને—વધતા જાય છે.

બાદશાહ—તેઓમાંનો કોઈ તેના દીનથી નારાજ થઈને ફરી પણ જાય છે ?

અણુ સુધ્યાને—નહીં.

બાદશાહ—તમારી તેની સાથે લડાઈ પણ થઈ છે ?

અણુ સુધ્યાને—હા.

બાદશાહ—(લડાઈનો હાલ પૂછતાં) કેવી રીતે થાય છે ?

અણુ સુધ્યાને—કદી તે અમારાપર જીત મેળવે છે અને કદી અમે તેના પર જીત મેળવીએ છીએ.

બાદશાહ—તે કદી વચન આપી દગો પણ કરે છે ?

અણુ સુધ્યાને—કદી નહીં. પણ હવે અમારો તેનાથી સલાહ થઈ છે. હવે તે છું કરનાર છે તે જણાયું નથી. અણુ સુધ્યાને (૨દી) કહે છે, ખોદાની કસમ આ વાત સિવાય બીજી કોઈ વાત હું મેળવી શક્યો નહીં.

બાદશાહ—તમારા લોકોમાં એવી રીતે નોણુવતનો દાવો કોઈએ આગળ પણ કર્યો છે કે નહીં ?

અણુ સુધ્યાને—નહીં.

ફરી બાદશાહે દુભાપિયાને કહ્યું તું કહે. મેં તેનું હસબ નસબ પૂછ્યું તો તેં કહ્યું તે માનીતા કુળનો તથા જિયા ખાનદાનનો છે. તો પેગમ્બરો એવીજ રીતે પોતાની કામમાં શરીફ માનીતા અને ઉમદા ખાનદાનના થતા આવ્યા છે. મેં પૂછ્યું કે તેના બાપ દાદામાં કોઈ બાદશાહ હતો. તેં કહ્યું કે નહીં. તો જો કોઈ બાદશાહ થયો હોત તો હું કહેતે કે આ શખ્સ નોણુવતની આડમાં પોતાના બાપ દાદાનું રાજ્ય ચાહે છે. અને મેં તેને પુઠે ચાલનારા-ઓનો હાલ પૂછ્યો કે સરદારો છે કે ગરીબ તેં કહ્યું કે ગરીબ (બામકા) છે તો પેગમ્બરોનો એવોજ હાલ છે કે પ્રજા જરીબ બોલે તેની

તાબેદારી કરે છે. એટલે મોટા આદમી મગર-
રીને ઘીધે અભાગ્ય રહે છે. અને મેં પૂછ્યું કે
નોશુવતની આગળ કદી એનાથી જુદી વાત
પણ સિદ્ધ થઈ છે. તેં કહ્યું કે નહીં. તો મેં
જોડ્યું કે જે આદમીયો વિષે કદી જૂઠું નહીં
કહે વાડ તે ખોદા વિષે કેમ કરીને જૂઠું કહેશે.
અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક દીનથી
નાશજ થઈને ફરી પણ જાય છે (મુરતદ થાય છે)
તેં કહ્યું કે નહીં. તો ઇમાનનું વર જ્યારે દિલમાં
રચ્યું તો તેના એવોજ હાલ છે. એટલે ઇમા-
નની એવોજ ખાસીયત છે કે તેમાં ફરફાર
થતો નથી અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક
વખતા જાય છે અથવા એછા થાય છે. તેં કહ્યું
વખતા જાય છે. તો ઇમાનનો એવોજ હાલ છે
કે તેની ચઢતી થાય છે. તે એટલા સુધી કે
સંપૂર્ણ થાય. અને મેં પૂછ્યું કે તેની લડાઈનો
શો હાલ છે. તેં કહ્યું કે કદી તે જીતે છે અને
કદી અમે. તો પેગમ્બરોનો એવોજ હાલ છે કે
પ્રથમ ઇમાનવાળાઓની આજમાએશ થાય છે
ફરી ફતેહનું પરિણામ મળે છે. અને મેં પૂછ્યું
કે તે દંગો પણ કરે છે. તે કહ્યું કે નહીં. તો
પેગમ્બરોની એવીજ આદત હોય છે, તેઓ
કદી દંગો કરતા નથી. અને મેં પૂછ્યું કે એવો
દાવો તેની કામમાંથી કોઈ બીજા શખ્સે પણ
કર્યો હતો. તેં કહ્યું કે નહીં. તો જો એવો દાવો
કોઈએ કર્યો હોત તો હું એમ જાણતે કે આ
પણ પોતાની કામના માર્ગ પર ચાલ્યો. આગ-
લાઓની જેમ અને પણ લોભે પકડ્યો. ફરી
આદશાહે કહ્યું તે તમને શી ચીજ બતાવે છે.
મેં કહ્યું તે તમને શી ચીજ બતાવે છે, મેં
કહ્યું તે અમને નમાઝ, ઝકાત, સગાંઓથી
લંલાઈ કરવી, અને પરહેજગારી શીખવે છે.
આદશાહે કહ્યું જી આ સર્વ વાતો સાચી
છે તો ખબીત તે શખ્સ પેગમ્બર છે. અને
હું પ્રથમથી જાણતો હતો કે આ વખતમાં
પેગમ્બર થયો. જોઈએ, પણ મારી ધારણા આ
મહત્તી કે તમે અરબ લોકોમાં થશો. અને જો
હું આ જાણતે કે હું તેના સુધી પહોંચી
શકીશ તો હું તેના દીદારનો આશીક થાત અને
હું તેની ખાસે હોત તો હું તેના પગ પાતે.
અને જરૂર તેનું રાજ્ય અને હુકમત મારા

પગની નીચે સુધી પહોંચશે. ફરી આદશાહે હજર-
ત (સલ)નો પત્ર માંગ્યો અને વાંચ્યો જ્યારે તે
પત્ર વાંચી રહ્યો તો દરબારવાળાઓમાં ઘણી વાત-
ચીત થઈ શોરબકાર શરૂ થયો. ફરી આદશાહના
હુકમ પ્રમાણે અમને બહાર કાઢ્યા. અણુ સુદયાન
(રદી) કહે છે, જ્યારે અમે કઢાયા તો મેં પોતાના
સાથીઓને કહ્યું, મોહમ્મદ [સલ] આ મરતબે
પહોંચ્યો કે રમતો આદશાહ તેનાથી ડરે છે. તો
તે પેગાથીજ મને ખાતરી થઈ હતી કે હજર-
ત (સલ) સર્વ પર જીત મેળવશે. તે એટલા
સુધી કે ખોદાએ મને ઇસ્લામમાં દાખલ કર્યો.
રાવી કહે છે. ફરી હેરકલે રમના સરદારોને
પોતાના એક મકાનમાં ભગા કર્યા અને ખારણે
તાળાં આપ્યાં ફરી તેઓને કહ્યું, આ રમના લેજો!
જો કયામત સુધી પોતાની હિદાયત તથા ભલાઈ
ચાહતા હો અને પોતાનું રાજ્ય સદા રહેતું
ધારતા હો તો આ પેગમ્બર પર ઇમાન લાવો.
ત્યારે રમના સર્વ સરદાર લડકા ઉઠ્યા અને
જંગલી ગંધેડાની જેમ લડકીને નાકા પણ દરવાજા
ખંધ હતા. ફરી આદશાહે તેઓને બોલાવીને કહ્યું,
હું તમારા ધર્મની મજબુતીની પરિક્ષા કરતો
હતો. શાયાશ! જે વાત મને પસંદ હતી તે તમે
કરી. ફરી તો તે લોકોએ આદશાહને સિબ્દો કર્યાં
અને ખુશ થયા. ” હેરકલે રમના આદશાહ ખ્રિસ્તી
હતો. પોતાના ધર્મનો મહાન વિદ્વાન હતો તેના
પર હજરત (સલ)ની નોશુવતની સત્તા સિદ્ધ
થઈ હતી. પણ પોતાની કામના ડરથી મુસલમાન
થઈ શક્યો નહીં. સને છ હિજરીમાં હજરતે
(સલ) આદશાહે પર પત્રો લખી ઇસ્લામનું
નોતરું કર્યું. સર્વ આદશાહોમાંથી ત્રણ આદશાહ
વગર લડાઈએ ઇસ્લામને સત્ત જાણી મુસલમાન
થયા. એક હયશનો આદશાહ ખ્રિસ્તી, બીજો ચમ-
નનો આદશાહ, ત્રીજો ઉમ્માનનો આદશાહ અને
મોઝકવકેસ ઇસકંદરીયા તથા મિસરના આદશાહે
જેનું ધર્મ ખ્રિસ્તી હતું તેણે હજરતના પત્રનો
આ જવાબ લખ્યો કે તમારા કેવો ઉમ્મદ ધર્મ
છ, તમે અસ્લાહની તૌહીદ (એકયતા)નું નોતરું
કરો છો, અને મુર્તિપૂજા છોડવો છો. બેશક
ઈસા (અલે) પછી એક પેગમ્બર થનાર છે.
મારી ધારણા આ હતી કે કદાપી તે બીજો

ઠેકાણે થશે. અને તેણે કેટલુંક સોનું એક ખચ્ચર જેનું નામ દુલદુલ હતું અને મેં સ્ત્રીઓ એટલે મારયા કિયતીયા તથા શીરીન હજરત (સલ) ને બટ મોકલી વગળણ કરી, પણ મુસલમાન થયો નહીં અને ઇરાનના બાદશાહે ગર્રીથી હજરતના પત્રને ફાડ્યો. હજરત (સલ) ની બદલોઆથી તેના છોકરાએ તેનું પેટ ચીંડ્યું. આમર ફાઝલ તથા હજરત ઉસમાન (રદી) ની ખિલાફતમાં સર્વ મુલક ફતેહ થયા કાઠ બાદશાહનું નેર નહીં રહ્યું. ઇસ્લામ થયું. હિંદુસ્તાનમાં ખ્રિસ્તીઓ કહે છે કે ઇસા (અલે) પછી કાઠ પેગમ્બરના થવાની ખબર નથી તે ખોટું કહે છે. કારણ કે ખુદ ઇનજીલમાં સુવાર્તા હસ્તી ધરાવે છે કે ઇસા પછી ફારકલીત એટલે અમારા હજરત [અહમદ] આવશે * ખીજી દલીલ આ કે હજરત (સલ) ના વખતના ખ્રિસ્તી બાદશાહોએ ઇસા (અલે) પછી નખી થવાનો ઈક્રાર કર્યો છે જેમકે હેરકલ તથા મોકવકેસની વાતથી સિદ્ધ થયું. અને હજરતનો બાદશાહ તો ખુદલી રીતે (એ આધારે) મુસલમાન થયો. અને કાઠ બાદશાહે હજરત (સલ) ને આ કહ્યું નથી કે ઇસા (અલે) પછી કાઠ પેગમ્બર થનાર નથી તમે શામાટે પેગમ્બરનો દાવો કરો છો ? તો સિદ્ધ થયું કે ઇસા (અલે) પછી પેગમ્બરનો નકાર કર્યો તે સત્યને છુપાવવું તથા બેઇ-સાફી છે.

૨૧૧૮ મુસલિમમાં હોજેશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફિતનાની બાગતમાં ફરમાવ્યું કે તેમાંની ત્રણ ચીજો કાઠ ચીજને ઓરે એમ લાગતું નથી. અને તેમાંનાં કેટલાક ફિતના ગરમીની આંધી (વ ટોળીયા) સરખા છે. તેમાંના કેટલાક નાના છે એને કેટલાક મોટા છે.

ફાયદો એટલે ત્રણ ફસાદ જગતમાં ફેલાનાર છે અને બાકીના જૂદી જૂદી તરફના થશે. કાઠ એટલે કાઠ વધારે. આ ત્રણ ફસાદો કયા ફસાદ મતલબ છે તે જણાયા નથી.

* ફારકલીત શબ્દથી હજરત (સલ) વિશે અપાયલી બશારતની તપાસ મારી ચોપડી ફિલસાફીની કસોટીમાં તથા ઇબ્દાલિલ હક ઇ. ૨૫૪૮ ૧૫૫-૧૬૮માં ધળી બબ્કાલી છે. શા. મો.

કેટલાક કહે છે કે એક ફસાદ તો તુરખીઓની કતલ એટલે ચંગીજખાન અને હાકુના વખતનો આમ કતલ. બીજો દબલનું નીકળવું. ત્રીજો બાબુજ માબુજનું ભાંડર થયું વદલાહો આલમ.

૨૧૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી અગ્નિ એ જહનમની અગ્નિનો સિતેરમો ભાગ છે. સહાબાએ કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ જો આજ હોત તો (બાળવા માટે) બસ થાત. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે એના કરતાં અગણોતર બહુ વધારે છે હરેક ભાગ એના જેવી ગરમી રાખે છે બોખારીમાં આ શબ્દ વધારે છે “તમારી અગ્નિ જેને આદમ પુત્ર [માણસ] સળગાવે છે.”

ફાયદો એટલે દોઝખની અગ્નિની આગળ દુનિવાની અગ્નિની ગરમી બહુજી આંધી છે. ફરી જ્યારે આ અગ્નિની ગરમી માણસ સહન કરી શકતો નથી તો દોઝખનો શો હાલ થશે ખોદાની પનાહ.

૨૧૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે હરામ ખીનતે મિલહાન[રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના કેટલાક મારી આગળ લાવવામાં આવ્યા જેઓ અદલાહના માર્ગમાં ગાઝીયો છે. આ દરયાની વચ્ચે બાદશાહોની જેમ તખ્તો પર સ્વાર થાય છે.

ફાયદો ઉમ્મે હરામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) મારા ઘરમાં સૂઇને હસતા જાયા. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ આપ શા માટે હસો છો? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હડીસ ફરમાવી. * અદલાહે ખવાયમાં બંતાવ્યું કે તારી ઉમ્મતની આવી ચઢતી થશે કે વહાણો પર બેસી બાદશાહોની જેમ જોહાદ કરશે. ઉમ્મે હરામે કહ્યું, ઓ હજરત (સલ) મારે માટે દોઆ કરો કે ખોદા મને પણ તે ગાઝીયોમાં ભેગી કરે. હજરતે (સલ) દોઆ કરી. જેમકે મોઆવિય (રદી) ની વખતમાં વહાણ પર બેસીને જોહાદ થયો. ઉમ્મે હરામ પણ ગાઝીયોમાં દાખલ થયો.

* આ હડીસનો વકુ ખાલસો હડીસ ૧૨૦૬, ૧૨૧૦માં તથા તેની નોટમાં છે. શા. મો.

હતી. ફરી વલ્લભ ઉપરથી ઉતરી સ્વારી પરથી પડી મધ અને મરણ પામી.

૨૧૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરૈશ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ (અલે) થી વધુ શક કરવાને અમે લાયક છીએ. જ્યારે ઇબ્રાહીમે કહ્યું “ઓ મારા પરવરદિગાર તું મને દેખાડ કેવી રીતે તું મુઠ્ઠાં જીવતાં કરે છે? અલ્લાહે કહ્યું શું તને એનું યકીન નથી. ઇબ્રાહીમે કહ્યું કેમ નથી. (યકીન છે) પછુ મારા દિલને શાંતિ થાય. * અને અલ્લાહ રહમ કરે લૂત(અલે) પર તેણે આશા કરી હતી કે ખચીત હું એક મજબૂત મકાનની પનાહ લઈશ. અને જેટલી લાંબી મુદત યુસોફ (અલે) કેદખાનામાં રહ્યા તેટલું જો હું રહેતો તો બોલાવનારની વાત હું માનતે એટલે તકરાર કરતે નહીં તેની સાથે ચાલ્યો જાત)

ફાથિદા હજરતે (સલ) હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) તું વર્ષુન કરી એક શંકા ફર કરી. એટલે જો કોઇ કહે કે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) ને મુઠ્ઠાં જીવતાં થવામાં શક હતો માટે જોવાની દરખાસ્ત કરી. અને અમારા નખીએ (સલ) કહી એવી માગણી કરી નહિ તો હજરતે (સલ) આ શુબહ (શંકા) ને આવી રીતે દફે કર્યો કે મને તો મુઠ્ઠાં જીવતાં થવામાં કંઈ શંકા કે સંદેહ નથી તો ઇબ્રાહીમને તો શક કે સંદેહ થાયજ શેનો. જો ઇબ્રાહીમને શક થતે તો અમને પછુ જરૂર થતે. અને હજરત લૂત(અબ્ર) તો કિસ્સો આ છે કે જ્યારે કાદરોએ હજરત લૂત (અલે)ના મેખાનોની આપણે લેવા ચાહી તો હજરત લૂત(અલે) પછા મગીન થયા અને ગમરાયા. અને તે વેળા આ આશા કરી કે કદાપી કાદરોને દફે કરવું મને જોર હોત, પનાહ લેવા કોઈ મજબૂત જગ્યા મળત. હજરતે(સલ) આ કિસ્સાની તરફ ઇશારો કર્યો કે બોદા લૂત પર રહમ કરો બોદા સિવાય પર ભરોસો કરવો એટલે મજબૂત જગ્યા આશા કરવી નોજીવ તરીકે ચાલને બચતી નહતી. અને હજરત મુસાફ (અલે)ને કિસ્સો આ છે કે જ્યારે ઝલી-

* સિદ્દિકે જ્યારે કે બોદાએ મારી માગણી રાખી. શા. મો.

ખાની મતલબ યુસોફ (અલે) થી પાર નહીં પડી તો તેણીએ તેમને તોહમત મુકીને કેદ કરાવ્યા. તેઓ ચઢે વર્ષ કેદમાં રહ્યા. જ્યારે બાદશાહની નજીક ખવામની મતલબ બધાન કરવાને લીધે યુસોફ(અબ્ર)ની સંપૂર્ણતા (કમાલ) પ્રગટ થઇ તો તેમને બોલાવ્યા. હજરત યુસોફ બોલાવનાર સાથે ગયા નહીં. અને તેમણે ધાર્યું કે પ્રથમ બેકસર થવું સિધ્ધ થાય ફરી કેદમાંથી નીકળુ. તો તેવીજ રીતે નિરાપરાધ તથા પાકદામની સિધ્ધ થયા પછી બાદશાહ પાસે ગયા. હજરતે (સલ) આ હદીસમાં હજરત યુસોફ (અલે)ના થોભવાની તથા ધીરજની તારીફ કરી, કે લાંબી કેદ હોવા છતાં તહફીક કર્યા વગર કેદખાનાથી નીકળ્યા નહીં. હું આટલી વાર લગાડતે નહીં તેડનાર સાથે ચાલ્યો જતો.

૨૧૨૨ મુસલિમમાં અથુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તૂર છે હું તેને કેવી રીતે જોઉં.” હજરત(સલ) ને પૂછ થઇ કે શું આપે પરવરદિગારને જોયો છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાથિદા એટલે તેની પાક જાત ઉપર પૂરે જલાલના પરદા છે દુનિયામાં આંખને જોવાની તાકત ક્યાં?

૨૧૨૩ બોખારીમાં અથુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમાર પર અફસોસ છે એ તેઓને જાનત તરફ બોલાવે છે અને તેઓ એને અગ્નિ તરફ તેડે છે.

ફાથિદા જ્યારે અલી મુરતગ તથા મોઆવિયા(રદી)માં લડાઇ થઇ ત્યારે અમાર શહીદ થયા. * આથી જણાયું કે ઇમામ બરહકની

* સરહ મશારેકે જોતાં પ્રગટ થાય છે કે આ હદીસને હજરત મોઆવિયા (રદી) નાં હરકથી અમારે (રદી) ના કતલ થવા સાથે કશો સંબંધ નથી. કારણ કે જ્યારે અમાર તથા તેમના માળાપ મુસલમાન થયા ત્યારે કાદરોએ એઓને પકડ્યા. એઓ તેઓને ઇસ્લામનું નોમક કરતા હતા, અને તે કાદરો ઇસ્લામ ઇસલામી જગરાઈ કરતા હતા. આખર એઓએ ઇસ્લામ ઇસલામી નકારે કહ્યો ફરી તેઓએ એમના માળાપને કતલ કર્યા. ઇસ્લામમાં પ્રથમ એઓજ કતલ થયાં છે અને અમારને ક્રૂર આપવા લાગ્યા. તે વિષે હજરત (સલ) આ હદીસમાં ફરમાવે છે. શા. મો.

તાબેદારી કરવી જનંતમાં જવાનું કારણ છે અને યગાવત તથા નાદરમાની દોઝખમાં જવાનું સાધન છે.

૨૧૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ સર્ફદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ આચો ! હિજરતનો મા-મલો ભાર છે. શું તારી પાસે ઉંટ છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેની ઝડાત આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેને દુધ પીવા માગેલું પણ આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું પાણી ઉપર તેને લાવવાને દિવસે તેને દોહો છે ? એટલે ગરીબોને તે વેળા દુધ આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તો તો ગામડાઓમાં જે શહેરોથી પાછા જાય અમલ (ફરણી) કર્યા કર. કારણ કે ખચીત અહાલ તારા અમલમાંથી કંઈ ઘટાડો નહીં.” એક ગામડિયાએ હજરત [સલ] થી હિજરત કરવાની માગણી કરી તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો ફરઆન તથા હદીસમાં હિજરત કરનારાઓની કુછલત ઘણી વણી છે તેને પણ હિજરતનો શોખ થયો હજરતે (સલ) તેનું ગળું નહીં જોયું કે તે પોતાનું વતન છોડી હિજરતની તકલીફ ઉઠાવી શકે માટે હિજરત કરવાથી શેકયો અને ફરમાવ્યું કે પોતાના વતનમાં ઝડાત અને ખૈરાત કર્યા કર. હજરતે (સલ) નમાઝ રોઝાનું તેની આગળ વાળું કર્યું નહીં કારણ કે જે શખ્સ ઝડાત અને ખૈરાત આપે છે તે નમાઝ રોઝા જરૂર કરતો હશે જેમાં માલ કંઈ ખરચ થતો નથી.

૨૧૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ બકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ છે તે તારા સાથીની ગરદન કાપી છે. હાલ તે તારાવાગાની ગરદન ઉઠાવી છે.” આ હજરતે (સલ) કેટલીકવાર ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે ખીન શખ્સની સામે તેની તારીફ કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારીફ કરવી માણ્યને માટે ઝેર (ધાતક વસ્તુ) છે, કેમકે તે ગરૂરીમાં પડે છે કે હું આવા છું. અને જ્યારે મગરૂરી આવી તો મોટા મરતયા મેળવવાથી અભાગ્ય રહ્યો.

૨૧૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસયર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની માને અફસોસ તે લડાઈ લગાડનાર છે. કદાપી તેનો કાઈ મદદગાર થાત.” એટલે અણુ બસીરને

ફાયદો હજરત (સલ) તથા કૌરૈશમાં આ મુલેહ થઈ હતી કે કૌરૈશનો માણસ જો હજરત (સલ) પાસે આવે તો હજરત તેને પાછો આપે. અને જો હજરત (સલ) નો આદમી કૌરૈશ પાસે આવે તો તેઓ આપે નહીં. તો એમ થયું કે આ મુલેહ પછી અણુ બસીર કૌરૈશના લોકોથી નાસીને હજરત પાસે મદીનામાં આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ શખ્સ મુલેહ તોડવા ચાહે છે અને લડાઈ કરાવવા માગે છે. અણુ બસીરનો બાકી કિસ્સો અધ્યાય છઠ્ઠામાં આવી ગયો છે. *

૨૧૨૭ મુસલિમમાં અબેરે (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી કમયખતી છે ને હું અટલ નહીં કરું તો તને નુકસાન છે અને વારી છે.

ફાયદો એક મુનાફકે બેઅદબીથી કહ્યું કે આ હજરત [સલ] આપ વહેંચણીમાં ધનસાફ કરતા નથી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એનો કિસ્સો આ કિતાબમાં બહુ વાર આવી ગયો છે. +

૨૧૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડીયોની ખરાબી છે અગિનથી

ફાયદો હજરતે (સલ) કેટલાક લોકોને જોયા કે તેઓએ વોણુ કહ્યું પણ તેઓની એડી સૂકી રહેલી છે, ત્યાં પાણી લાગ્યું નથી ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી, અને ફરમાવ્યું કે વોણુ કર્યા કરો કંઈ સૂકું રહે નહીં.

૨૧૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડીયોની નસની ખરાબી છે દોઝખથી.

* વાંચો હદીસ નાં ૧૨૪૧ ગા. મો.

+ વાંચો હદીસ નાં ૩૬૮, ૨૧૦૬ વગેરે ગા. મો.

ફાયદો એટલે જો વૉળુમાં એડી ઉપરની નસ (ઝોરકુળ, કુચા) સહી રહેશે તો દોઝખમાં બળશે. આ બંને હદીસોથી સાફ જણાય છે કે આખા પગને વૉળુમાં ધોવો ફરજ છે. જરા પણ સૂકું રાખવાનો એવો યુનોહ છે કે જેનું પરિણામ દોઝખ છે. આ બંને હદીસોથી જણાયું કે વાળુની આયનથી પગ ઉપર મસહ કરવાનું શીઆ જે સમજે છે તે ગલત છે. કુર-રઆનની મતલબ હજરત (સલ) કરતાં ચારી કાણુ સમજી શકે છે ?

૨૧૩૦ આખારી તથા મુસલિમમાં જૈનય બીનતે જહશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અરબોની ખરાબી છે તે બલાથી જે પાસે થઈ છે. આજને દિવસે યાજ્ઞજ માજ્જૂની દીવાલ આટલી ખુલી છે અને (જોને બતાવવા માટે) હજરતે અંગુઠાથી તથા તેની પાસેની આંગળાથી જોળાકાર [દલિલા] બનાવ્યો [એટલે આ જોળાકારની બરાબર તે દીવાલમાં સુરાખ થયો છે.] હજરત જૈનમે કહ્યું. અમારામાં સારા લોકો હોવા છતાં યું અમે હલાક થાયું ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું હા, જ્યારે બધી ઘણી ફેલાય ત્યારે એટલે જ્યારે દુનિયામાં યુનોહ અને બદકારી ઘણી વધે છે અને તેક લોકો એકા થાય છે ત્યારે તેક અને બદ સર્વ દલાક થાય છે.)

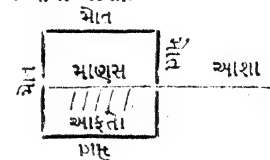
ફાયદો હજરત જૈનય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) મુછને જાગ્યા. એહરો મુચારક અને લીધે લાલ થયો હતો. કહેતા હતા લાએલાહ ખલ્લ-હલાહ ફરી આ હદીસ ફરમાવી. હજરત (સલ)ના વખતથી તે દીવાલમાં શાણું પડ્યું ફરી તેનો દીન પ્રતી દીન વધારો છે. તે એટલા મુખી કે કયામતની નજીક માર્ગ પડી જશે, યાજ્ઞજ માજ્જૂની નીકળીને સમજા જહાનને તખાહ કરશે. જો કે તે બલા તમામ જહાનમાં ફેલાશે પણ હજરતે (સલ) અરબનું ખાસ નામ એટલા માટે લીધું કે હજરતને લીધે અરબથી યાજ્ઞજ માજ્જૂને ઘણી દુશ્મનાઇ થશે.

૨૧૩૧ મુસલિમમાં અબુ સધદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પરવરદિગારની નજીક સર્વ લોકોથી આ શખ્સ મોટો સાક્ષી છે. એટલે તે પુરૂષ જે દજ્જલથી ઝગડશે.

ફાયદો સહી મુસલિમમાં રિવાયત છે કે જ્યારે દજ્જલ પ્રગટ થશે તો એક ઇમાનદાર પુરૂષ તેની આગળ જશે અને લોકોને કહેશે આ તો દજ્જલ છે. એવું વર્ણન હજરતે (સલ) કર્યું છે. તો દજ્જલ તે ઇમાનદારને મારપીટ કરીને બેલાવશે અને કહેશે હવે પણ તું મારા પર ઇમાન લાવતો નથી ? ઇમાનદાર કહેશે તું જુઠો મસીહ છે. ફરી દજ્જલ તેના માથા પર કરવત બેલાવી ચીરાવશે તે પછી તેને જીવંતો કરશે, ફરી કહેશે તું મારા પર ઇમાન લાવ. મુમિન કહેશે હવે તો મને તારા જુઠ તથા કુદરની ઘણી ખાતરી થઈ. એટલે તેની પણ હજરત (સલ) બરાબર આપી ગયા છે કે દજ્જલ એક શખ્સને મારીને જીવંતો કરશે. તેને જણાશે કે તે શખ્સ હું જ છું. ફરી મુમિન કહેશે જો લોકો હવે મારા પછી એને કાદના મારવાની કે જીવ-ઝાવવાની શક્તી નથી. ફરી દજ્જલ તેને પકડશે કે જુગલ કરે તો તે જુગલ ફરી શકશે નહીં. ફરી તેને અગ્નિમાં નાખશે. લોકો જાણશે કે તે અગ્નિમાં છે પણ જુઓ તો તે જન્મતમાં હશે. ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખોદાની નજીક આ મુમિનની શાહેદી ઘણી ઉમદા છે.

૨૧૩૨ આખારીમાં અબુદુલાહ બીન મસ-જીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું કે આ માણસ છે અને આ તેનું મોત છે, જેણે તેના પર ઘેરો ઘાસ્યો છે અને આ (લીટી) જે બહાર નીકળી છે તે તેની આશાઓ છે, અને આ નાની નાની રેખા છે તે તેની આફતો છે. તો જો આ આફત ચુકી તો આ આફતે ડર્યો, અને જો આ આફતથી બચ્યો તો આ આફતે કરડ્યો. હજરતે મોરબ્યા (સમચોરસ) રેખા પાડી અને એક લીટી તેની વચ્ચે પાડી બહાર ખેંચી અને આ વચ્ચે વાળી રેખાની એક તરફ નાની નાની રેખાઓ પાડી તે વેળા આ ફરમાવ્યું.*

* તેનો નકશો.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) માણસનો લોભ, બેવકુફી બયાન કરી, કે મોતનો વ્યતરથી ઘેરા નાખી બેઠો છે અને સંકેતો આપીને અને દુઃખો તો સામે છે, જે એકથી બચે તો ધીમથી બચી શકતો નથી છતાં દુનિયા છોડતો નથી સંતોષ પકડતો નથી. લોભની તો એવી દશા છે કે પચાસ વર્ષની ઉંમર નહીં અને સો વર્ષનો સામાન તૈયાર કરે છે. માણસ ઘણું જ ઊંઘણુસી તથા બીલકુલ પરિણામ વિચારનાર નથી.

૨૧૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં હજરત આઝેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જૈયરના બોજ ઉડાવવા અફજલ નથી આ બોજ ઉડાવવા અફજલ છે. ઓ અમારા પરવરદિગાર આ પાક તથા મુથર છે ” મસજીદ બનાવતી વખતે ઈંટો ઉડાવતી વેળા હજરત (સલ) મીસાજની રૂએ આ કહેતા હતા.

ફાયદો મદીનાના લોકો જૈયરથી ખખૂર ઉડાવી લાવતા હતા તો ફરમાવ્યું કે મસજીદ માટે ઈંટો લાદવી જૈયરના ખખૂર લાદવા કરતાં ક્રેબ તથા સરસ છે. કેમકે એમાં દુનિયાનો લાભ છે અને તેમાં આબેરતનો ફાયદો છે.

૨૧૩૪ બોખારીમાં આઝેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જન ખાદ્યે ચાલું તો આ મજલ (થોભવાની જગ્યા) છે.” મસજીદની જગ્યા ઉપર હજરત (સલ)ની ઉંટડી બેઠી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) જ્યાં મફાથી હજરત કરી મદીને પધાર્યા તો મદીનાના દરેક રહસે દરખાસ્ત કરી કે હજરત (સલ) અમારા મકાનમાં પધારો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને એમાં કશો અપત્યાર નથી જ્યાં ખાદ્યની મરજી હશે ત્યાં આ ઉંટડી બેસશે. તો જ્યાં હાલમાં હજરત (સલ)ની મસજીદ છે ત્યાં ઉંટડી બેઠી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. અશુ ઐયુબ અનસારી (રદી)નું ઘર ત્યાંથી પાસે હતું હજરત ત્યાં કેટલીક મુદત રહ્યા. ફરી મસજીદ બની અને ત્યાં ઘર બન્યું અને ત્યાંજ કબર મોખારક બની.

૨૧૩૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ જીયરદલ (અંબે) છે પોતાના ઘોડાનું માથું પકડેલા છે અને તેમના પર લગાવેલા અગળાગ છે.

ફાયદો જંગે ખનદક પછી જ્યારે બની કારૈન્ન ઉપર હજરતે (સલ) ચઢાઈ કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એનો ખાફોનો કિસ્સો ત્રીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૨૧૩૬ મુસલિમમાં અબ્બાસ બીન અબ્દુલ મુતલેબ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ વખતે તંતુર (ભટ્ટી) સગવળું ” (એટલે લગાવેલી ભટ્ટી સારી રીતે સગવળી ઘણા ધુમસાણુની લગાઈ થઈ) હોનેનની લગાઈને દિવસે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો ફરી હજરતે કેટલીક કાંકરી કાઢીને તરફ ફેંકી અને ફરમાવ્યું “ કઅયાના રખાની કસમ કાફિરા નાહા. ” ફરી કાફિરાની દાર થઈ.

૨૧૩૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ફલાણો શખસ છે અને તે તો લોકોમાંથી છે જેઓ ફરયાનીના ઉંટાને ઘણું માન આપતા હતા. માંટ ફરયાનીના બાનવરો તેની આગળ કરો” એટલે કેનાના લોકોના પુરૂષ, જેણે કારૈશના કાફિરને કહ્યું મને ઝિંડો (જવાબો) હું તેની પાસે એટલે હજરત (સલ) ની પાસે ગઈ છું. ફરી જ્યારે તેણે હજરતને જોયા ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું. રાત્રી કહે છે કે ફરી જ્યારે મિકરર બીન હદ્રસ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તો હજરતે કહ્યું આ મિકરર બીન હદ્રસ છે ? અને એ અંકાર પુરૂષ છે. અને એણે પશુ કારૈશોને કહ્યું હતું મને જવાબ દો હું હજરત પાસે ગઈ છું.

ફાયદો હિજરી છઠ્ઠે વર્ષે હજરત (સલ) ઉમરા કરવા મદીનાથી આવ્યા કારૈશના કાફિરથી ઘડવાનો વિચાર નહોતો. ફરયાનીના ઉંટ હજરત (સલ) સાથે હતાં. સહાયા એહશાષ બાંધતા હતા. ત્યારે મક્કા પાસે હોડે બીઆ મથકે પહોંચ્યા તો કારૈશના કાફિરોએ

હજરતને મક્કામાં જવાથી રોક્યા. તેઓ ખીધા કે કદાપિ ઉમરાના બહાનાથી હજરત (સલ) અમને મારવા આવ્યા હોય. ત્યારે કેનાનાની કામના એક શખ્સે કાફિરાને કહ્યું કે હું હજરત પાસે તપાસ માટે જઈ છું. જ્યારે તે આગળ આવ્યો ત્યારે હજરતે કુરબાનીના ઉંટ તેની સામે કરાવ્યા કે જેથી તેને ખાતરી થાય કે ઉમરા સિવાય ખીજો કોઈ વિચાર નથી. ફરી જ્યારે તે પાછો ફર્યો તો તેણે કારૈશના કાફિરાને કહ્યું કે આ લોકો તો દર્શન (જયારત) માટેજ આવ્યા છે તેઓની સાથે કુરબાની છે. ફરી કારૈશના કાફિરાએ મિકરજને ત વાસ માટે મોકલ્યો. પાકી કિસ્સો કંઈ વાર આવી ગયો છે.

૨૧૩૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોઆવિયા ખીન સુફ્યાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ દિવસ આશરા છે. અબ્બાહે એનો રોજો તમને ફરજ કર્યો નથી પણ હું રોજદાર છું માટે જેને રોજો રાખવો પસંદ હોય તે રોજો રાખે અને જેને રોજો નહીં રાખવો પસંદ હોય તે રોજો નહીં રાખે.

ફાયદો મોહર્રમની દશમી તારીખનું નામ આશરા છે. એનો રોજો ફરજ નથી સુંતત છે. હજરતે એનો રોજો રાખવા નહીં રાખવાનો અખત્યાર આપ્યો છે. જેથી જણાયું કે સુંતત મોઆકાફા નથી.

૨૧૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મારી કામનો એટલે બની તમીમનો સદકા છે.

ફાયદો જ્યારે બની તમીમની કામ ઝકાતનો માલ લઈ આવી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બની તમીમને હજરતે (સલ) પોતાની કામ એ માટે કહી કે તેઓ મોજરની ઓલાદ છે. અને મોજર હજરતના (વંશમાં) દાદાઓમાંથી છે. અને કેટલાક કહે છે કે હજરતના મોસાગથી બની તમીમને સગાઈ છે.

૨૧૪૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ અને આ બરાબર છે” એટલે ટચ્ચી આંગળી અને અંગુઠો.

ફાયદો માણસના ખૂનનો પૂરો બદલો (દિયત) હજાર દીનાર અથવા દસ હજાર દિરમ અથવા સો ઉંટ છે. અને આંગળીનો બદલો પૂરી દિયતનો દશાઉંશ છે. એટલે સો દીનાર અથવા હજાર દિરમ અથવા દશ ઉંટ. મતલબ આ છે કે સર્વ આંગળીઓની દિયત બરાબર છે નાની હોય અથવા મોટી હોય.

૨૧૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શામાટે તેના ચામડા (એટલે મેમુનાની મરેલી બકરીના ચામડા) ને નહીં લીધું, ફરી તમે તેને રંગીને તેથી લાલ લેતે.

ફાયદો હજરત મેમુના [રદી] ની બકરી મરી ગઈ તેને ઉકરડા ઉપર નાખી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મરેલા જીન-વરની ખાલ સાફ કર્યા પછી કામમાં લાવવા લાયક છે. મોતથી ખાલ દરામ થતી નથી.

૨૧૪૨ બોખારીમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતની દલાદી કારૈશના છાકરાઓને હાથે છે.

ફાયદો સહી બોખારીમાં રિવાયત છે કે મદીનામાં હજરત (સલ) ની મસજીદમાં મરવા-નની સામે અબુ હોરૈરા (રદી) એ આ હદીસ બયાન કરી મરવાને કહ્યું ખોદા તેઓ પર લાનત કરો શું તેઓ છાકરા થશે? અબુ હોરૈરાએ (રદી) કહ્યું ને હું આહું તો તેઓના નામ પણ લઈ કે ફલાણા અને ફલાણા. એટલે કારૈશની કામથી કેટલાક યુવાન ખોદાથી નડર બેઅકફ હકિમ થશે. મુસલમાનોની બેઇજગતી તથા ખૂનરેજ નાહક કરશે જેમકે યઝીદ પલીદ તથા મરવાનની ઘણી ઓલાદ તથા કેટલાક અબ્બાસી બાદશાહ. આ હદીસ મોઆજેજો છે કે જેવી રીતે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તેવું થયું એવું વિસ્તારથી બયાન તવારીખમાં થયું છે.

૨૧૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી તેઓ દળગલ ઉપર ઘણા સખત છે” એટલે બની તમામ.

ફાયદો એટલે જ્યારે દબળલ નીકળશે તો બની તમીમની કામ ઉપર તેનો કાણુ ચાલશે નહીં.

૨૧૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ જર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે કચ્છાના રખમની કસમ તેઓ ઘણી નુકસાની ખમનાર છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ! આપના ઉપર મારાં મા આપ વારી જન્ય(ફિદા થાય) તેઓ કાણુ છે? હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે તેઓ ઘણા માલવાળા છે. પણ જે આવી રીતે અને આવી રીતે અને આવી રીતે પોતાને આગળ પાછળ જમણે ડાબે આપે તે નુકસાની પામનાર નથી પણ એવા ઘણા ઓછા છે. કાંઈ પણ ઉંટવાળો કે ગાયવાળો કે બકરાંવાળો તેની ઝકાન નહીં આપશે તો તે પ્રાણીઓ જેવાં છે તેથી મોટાં તાબાં થઈને કેયામતને દિવસ આવશે, તેઓ પોતાના શીંગડાં તેને લોંકડાં અને પોતાની ગરીયાથી તેને કચ્છી નાખશે. જ્યારે પાછલાં વનવર આવ્યાં જશે તો પાછાં પહેલાં આવશે તે એટલા સુધી કે લોકામાં ઇન્સાફ થશે.

ફાયદો અણુ જર(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત(સલ)ફરમાવ્યાના છાપામાં બેઠા હતા જ્યારે મને જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માલદાર સખી ઓછા થાય છે જખીલ ઘણા થાય છે ન તેઓ ઝકાત આપે ન ગરીબોની ખબર લે. જ્યારે કેયામતના અગ્નયમાં સપાશે ત્યારે તેઓની નુકસાની સિદ્ધ થશે.

૨૧૪૫ બોખારીમાં અણુ હોરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે તે જાને (એટલે હાડકાં તથા ગોખર)જીવોનું ખાણું છે. અને વાત આ છે કે નસીબીનના જીવોના પ્રતિનિધિઓ મારી પાસે આવ્યા અને તેઓ સારા જીવ્રાત છે. ફરી તેઓએ મારાથી જોરાકની માંગણી કરી તો મેં અલ્લાહથી તેઓ માટે દોઆ કરી કે તેઓનું કાંઈ હાડકા પર કે ગોખર (સકા છાણુ)ઉપર જવું થાય તો તેઓને તેમાંથી ખાવું મળે” હજરતે(સલ) અણુ હોરૈરા(રદી)ને ફરમાવ્યું કે તું મારી પાસે હાડકા તથા ગોખર નહીં લાવ. અણુ હોરૈરા (રદી) એ ફરમાવ્યું હાડકા તથા ગોખર નહીં લાવવાનું શું કારણ? ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો અણુ હોરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)મને ફરમાવ્યું કે મારે વાસતે ખટુ લાવ, કે હું ઇસ્તિનગ્ને કફ. અને હાડકા તથા ગોખર નહીં લાવ. ત્યારે મેં તેનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. નસીબીન એક શહેરનું નામ છે. ત્યાંના જીવ્રાત મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે(સલ)તેમની તારીફ કરી તથા દોઆ કરી. હજરતની દોઆથી હાડકા પર માંસ જામે છે તેને જીવ ખાય છે. અને ગોખર ઘાસ થાય છે તેને તેઓના દોર ખાય છે. માટે હાડકા તથા ગોખરથી ઇસ્તિનગ્ને મના થયા.

૨૧૪૬ મુસલિમમાં અણુ એબૈદા બીન જરહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે તે (માછલી) જોરાક છે, અલ્લાહ તમારે માટે કારી. શું તમારી પાસે તેના માંસમાંનું કંઈ છે કે તમે મને ખવડાવો? અણુ એબૈદા કહે છે કે અમે રસુલુલ્લાહ પાસે તેમાંથી મોકલ્યું તો આપે ખાધું.” સમુદ્રે મરેલી માછલી ફેંકી તેના વિષે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ કિતામના મુળ રચનાર સગાની કહે છે, અલ્લાહ તેની આશાઓને પોતાના રાજ્યને લીધે પુરી કરે, અને તેની વાતોને પોતાની દલીલોથી સલ કરે કે સને ફરર ના રખીલિલ અવનસની તા. ૧૧ મીએ રાતના હું સુવા લાગ્યો. અને મેં કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું આજ રાત્રે ખવાબમાં તારા નખી હજરત મોહમ્મદ(સલ)ની જિવારત કરાવ. કેમકે તેમના વિષેના શોખને તું જાણે છે. ફરી રાતના ઊંઘ પછી મેં જોયું કે જાણે હું તથા નખી(સલ)એક માળ પર છીએ અને મારા બીજ સાથીઓ માળની સીડીની પાસે નીચે છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ! સમુદ્ર જે મરેલી માછલીને ફેંકે તેના વિષે આપ શો હુકમ ફરમાવો છો? શું તે હલાલ છે? હજરતે મારી તરફ હસતાં ફરમાવ્યું હા, ફરી મેં મારા સાથીઓ કે જેઓ સીડી પાસે હતા તેઓ તરફ ઘસારો કરીને કહ્યું આપ મારા સાથીને

* તોહફાવાળા કહે છે કે આ હદીસના રાવી મુસલિમ તથા જમ્લિલ આસુલમાં હજરત જબર (રદી) છે. ગુ. મો.

કહો તેઓ મને સાચવશે નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે મને ગાળ આપી અને તેઓએ મને એમ લગાડી છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ! કેવી રીતે? ફરી હજરતે કંઈ કહ્યું જેના શબ્દો મને યાદ નથી પણ તેના અર્થ આ છે, જે લોકો નહીં માને તેવા આગળ તે મારી હદીસો પેશ કરી (એટલે નાલાયકોની સામે હજરતની હદીસો બયાન કરવી ધણીજ બેઅદબી છે ગાળો લાડવા સરખી છે) ફરી તેઓના તરફ મોં કરીને તેઓને ઈપકા આપ્યા અને તેઓને નસીહત કરી. ફરી મેં તેજ રાતની સવારના કહ્યું, હું આજ રાત પછી જેઓ હજરત (સલ)ની હદીસથી મોં ફેરવે તેવાઓ આગળ બયાન કરવાથી હું ઓદાની પનાહ લઉં છું પણ જે લોકો પોત પોતાના મતફેર પડવામાં હજરતને લવાદ ફેરવે છે, ફરી તેઓ હજરતના ફેસલાથી પોતાના દિલોમાં ખટકા કે ઉદાસી લાવતાજ નથી અને પોતાનું કામ પુરી રીતે હજરતને સોંપે છે તેઓની આગળ હું બયાન કરીશ. ”

ફાયદો કર્તાના સ્વભાવી જણાયું છે કે એવી માછલી હલાલ છે. અને સિદ્ધ થયું કે હજરત (સલ)ની હદીસ નાલાયકોની સામે બયાન કરવી બેઅદબી છે. શાખીન દીનદારોને સંભળાવે અને નાલાયકની આગળ નિરર્થક કરે નહીં. જામેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) અમને લડાઇ ઉપર મોકલ્યા અને અશુ ઓબેદાને અમારા સરદાર ફેરવ્યા. અને અમારી સાથેનું ભાથું પૂરું થયું, અને અમારા પર બ્રખનો વધારો થયો તો સમુદ્રે એક મરેલી માછલી બહાર નાંખી, તેની મોટી માછલી કદી અમે જોઈ નહતી, તેની પાંસળીની નીચેથી સ્વાર ચાલ્યો જતો હતો. પ્રથમ તેના હલાલ હોવા નહોતામાં વાંધા પડ્યો તે પછી લાચારીને લીધે તેને ખાવા શરૂ કરી. અમે ત્રણસો માણસ હતા. મહિના સુધી ત્યાં રહ્યા અને ખાવા કરી. ત્યારે અમે મદીનામાં આવ્યા તો હજરત (સલ) આગળ આ કિસ્સો બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ આજમ (રહ) ના મજહબમાં જે વગર કારણે માછલી મરે અને પાણી પર તરી આવે તો હલાલ નથી

પણ જે કોઈ અથડાવાથી તથા કારણથી મરે તો હલાલ છે.

૨૧૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્બાસ બીન અબ્દુલ મુતલિબથી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે (એટલે અશુ તાલિબ) અગ્નિમાં છેક નીચેના દરજ્જાથી જરા ઉપર છે. અને જો હું ન હોત તો તે છેક નીચેની અગ્નિના ખાડામાં થતે. *

ફાયદો અશુ તાલિબે હજરત (સલ) ને પાલ્યા અને હંમેશાં હજરતનો મદદગાર તથા કુમક કરનાર રહ્યો માટે દોઝખમાં તેના પર ઓછો તથા હલકો અજબ થયો.

૨૧૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તેણીને માટે સદોકા છે અને મારે માટે ભેટ છે” એટલે તે માંસ જે બરીરા (રદી) ને સદોકા અપાયું હતું તે.

ફાયદો બરીરા (રદી) હજરત આએશા (રદી) ની દાસી હતી તેણીને ઝકાતનું માંસ મળ્યું હતું. હજરતે (સલ) તેને ખાધું અને આ ફરમાવ્યું. એટલે ઝકાતનો માલિક પ્રથમ ગરીબ થયો. ફરી તેણે તવંગરને અથવા હાશેમી (સૈયેદ) ને આપ્યો તો ફરસ્ત છે.

૨૧૪૯ મુસલિમમાં હમઝા બીન અમર અસલમી (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ (એટલે રોઝો છોડવો) અલ્લાહ તરફની છુટી છે. તો જે કોઈએ એને લીધી તો ઠીક છે. અને જે કોઈ રોઝો રાખવા ચાહે તો તેના પર કંઈ દોષ નથી.” ત્યારે હમઝાએ (રદી) કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ હું સફરમાં રોઝો રાખવાની શક્તિ રાખું છું શું મારા પર કંઈ દોષ છે? ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સફરમાં રોઝો ખાવાની છુટી ખોદાએ આસાની તથા સહેલાઈ માટે આપી છે. આ હુકમ ફરજ નથી. સફરમાં રોઝો રાખવા નહીં રાખવાનો અખત્યાર છે.

૨૧૫૦ મુસલિમમાં અશુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે

* આ હદીસથી પણ જણાયું કે અશુ તાલિબ કુદર ઉપર મર્યો છે. ગ્રા. મો.

[ઐટલે જુમઆની મકબૂલ થી] ઇમામ એસે ત્યારથી તે નમાઝ પુરી થાય તે વચ્ચે છે.

ફાયદો ધણી હદીસોમાં સિદ્ધ થયું છે કે જુમઆમાં એક ધરી એવી છે કે તેમાં મુસલમાન જે દોઆ કરે તે ફજૂલ થાય છે. પણ આમાં ઇખતેલાફ છે કે તે કઈ ધરી છે. તેમાંના બે મત ધણા સદી છે. એક તો આ કે ઇમામ મિઅર ઉપર એસે તે વેળાથી તે નમાઝ પૂરી થાય ત્યાં સુધી છે. આ મતનો આધાર આ હદીસ છે. બીજો મત આ છે કે જુમઆની છેલ્લી ધરી જ્યારે સૂર્યાસ્ત થાય છે તે ધરી છે. જેમકે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રહી) થી એ મજહુબની હદીસ બયાન થઈ છે ધણા જોલમાની નજ્દક બીજો મત ધણોજ મજહુબ છે. જેમકે એનો ખુલાસો સિક્કેશ સઆદતની શરહ સિરાતુલ મુસ્તકીમમાં છે જેને તહફીકનો શાખ હોય તે તેને વાંચે.

૨૧૫૧ ખોખારીમાં અબુ હોરૈરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની કુદરતનો જમણો હાથ ભરેલો છે

રાત દિવસમાં રેલીને ખરચ કરવું તેને ઘટાડતું નથી (ઐટલે દરેક વખત તેના ફેજનો રેલો વહે છે) જુઓ તો ખરા, આસમાનો અને જમીન પેદા કર્યાં ત્યારથી ખરચે છે તો જે તેના જમણા હાથમાં છે તેને એણે કંઈ કમી કર્યું નથી. અને જુઓ તો તેનું અરશ પાણી પર હતું. (ઐટલે અઝલથી છે) અને તેના બીજા હાથમાં શેક છે અથવા ફેજ છે. કાઢને બીચે ચઢાવે છે અને કાઢને નીચે પાડે છે.

ફાયદો ઐટલે બહોળી શેજ તથા તંગી કરવી એ બંને ખોદાની સિક્કો છે.

૨૧૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો સાથી જે વાત પર તને સાચવે છે તે પર તારી કસમ થાય છે.” અને બીજી રિવાયતમાં છે તારો સાથી સાચવે તેજ કસમ માતખર છે.

ફાયદો વાદીની મતલબ પર કસમ ખાવી માતખર છે. એનું બયાન અખ્યાય સાતમામાં આવી ગયું છે. *

* વાંચો હદીસ ના. ૧૩૫૭ શા. મો.

અધ્યાય અગીયારમો.

આ અધ્યાયમાં હદીસે કુદસી છે જેની હજરતે (સલ) પોતાના પરવરદિગારથી રિવાયત કરી છે.

કુદસી હદીસ તેને કહે છે કે હજરત (સલ) આવી રીતે કહે કે ખોદાએ આવી રીતે ફરમાવ્યું. કુરઆનમાં તથા કુદસી હદીસમાં આ ફર છે કે કુરઆનનો મળ્યુન તથા શબ્દ અને ખોદાના તરફથી છે અને કુદસી હદીસમાં મળ્યુન ખોદા તરફથી છે પણ શબ્દ હજરત (સલ)ના છે. ખોદાએ એક મતલબ ઈલાહામની રૂએ હજરતના દિલમાં નાખી હજરતે તેને પોતાની છબ્બારતમાં ખયાન કરી કુરઆનને વગર વોળુએ પકડવું દુરસ્ત નથી અને હદીસે કુદસીને હાથ લગાડવો દુરસ્ત છે.

૨૧૫૩ બોખારીમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે હું મારા બંદાને તેની બે આંખો (આંખો)માં સપાડું (એટલે તેની બંને આંખો જતી રહે અને તે સખર કરે તો હું તેને તેના બંદે જનત આપીશ.

ફાયદો અને આંખો માણસને ઘણી ખારી છે તેવું કુટુંબ અથવા તેની રોશની (તેજ) જતી રહેવી તેને ઘણું મુશ્કેલ છે. જ્યારે તેણે એવી સખત મુસીબત ઉપર સખર કર્યો, પોતાના માલિકનો શિક્ષો નહીં કર્યો તો એ માટે તેના બદલો જનત ફેરવાયો.

૨૧૫૪ બોખારીમાં અબુ હોરૈરા(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે બંદો મારી મુલાકાત ચાહે છે તો હું તેની મુલાકાત ચાહું છું. અને જ્યારે તે મુલાકાતને પસંદ કરતો નથી (છુડે) માને છે) તો હું તેની મુલાકાતને પસંદ કરતો નથી.

ફાયદો એટલે ઇમાનવારને મરતી વેળા મગફરતની બશારત થાય છે જેથી તે મોતનો તથા ખોદાની હબુરીનો મુશ્તાક થાય છે [હિંસ કરે છે] અને કાફરને મરતી વેળા અબળ

દેખાય છે તો તે મોતથી તથા ખોદાની હબુરીથી ગભરાય છે. *

૨૧૫૫ બોખારીમાં અબુ હોરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદો મારી આગળ એક વેંત આવે છે તો હું એક હાથ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક હાથ વધે છે તો હું એક વામ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક વામ વધે છે તો હું તેની આગળ દોડતો આવું છું.

ફાયદો એટલે બંદો જેટલો ખોદાની તરફ મોં કરે છે (તેના તરફ લાગે છે) તેથી એવું બંધનું ખોદા તેના તરફ મોતવજરેદ થાય છે. તેના મદદગાર થઈને દીનના મુશ્કેલ કામ તેના પર આસાન કરે છે. આ હદીસમાં નેક કામોનું ઉત્તેજન છે જેથી ખોદાની નજીકી મળે છે.

૨૧૫૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદો યુનાહનો વિચાર કરે તો તમે તેને તેના ઉપર નહીં લખો. ફરી જો તે તે કામ કરે તો તેને એક યુનાહ લખો અને જ્યારે તે નેકીનો ઇરાદો કરે ફરી તે તે કામ નહીં કરે તો તમે તેને એક નેકી લખો. પણ જો તે તે કામ કરે તો તેને દશ નેકી લખો.

ફાયદો સુખદાનદલાદ શું તેની કૃપા બંદો પર બેહિસાબ છે! કે યુનાહના કામના કસદને લખાવનો નથી અને નેક કામના વિચારને લખાવે છે. અને બદીને એકજ રાખે છે

*એ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ ના. ૧૦ માં છે. શા. મો.

વિચારણા લખાવે છે. અને જાહોને એક રાખે છે અને નેહોને દસ રાખી દે છે. પણ આ બાબતું જોઈએ કે જાહોના વિચાર અચીત લખતો નથી પણ એ જાહોના વિચારની સાથે તેમ કરવાનો દિલમાં ક્યાં કર્યો હોય (એટલે તેને કરવા ઉપર દિલમાં વચર પડેલ કરવાનો મજબૂતીથી કરાવ કર્યો હોય) તેની બે સરતો છે એક તો આ કે તેવો ક્યાં કર્યો [અકબ, મોસમમ] હોય પણ તે બદ કામને ખોદાના ડરથી અમલમાં નહીં લાગ્યો હોય, અને તે પર શરમિન્દો થયો હોય તો એક નેહી લખાશે. કારણ કે તેણે જોઈએ માટે પોતાની ખાહેશ નફસાનીને મારી. બીજી સરત આ છે કે જાહોના પુરતો વિચાર ખોદાના ખોદ (ડર) થી નહીં પણ કાઈ બીજા કારણને લીધે પૂરા નહીં પડ્યો હોય તે બદ એક ગુનોહ લખાશે (દાખલા તરીકે) જેમકે કાંઈએ રાતના પોતાના દિલમાં મજબૂતીથી આવો વિચાર કર્યો કે હું કાલે ફલાણુને કતલ કરીશ, અથવા ફલાણી સ્ત્રીથી અભિચાર કરીશ અને ફરી તેજ રાત્રે તે પુરૂષ મરી ગયો અથવા તે સ્ત્રી મરી ગઈ તો તેના પર કતલ તથા અભિચારના વિચારનો ગુનોહ સિધ્ધ થયો, જેમકે આ મતલબ બીજી હદીસોમાં ખુસ્લી રીતે વર્ણીત છે +

૨૧૫૭ બોખારી તથા મુસન્નિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરને (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મેં માંગ ખંદા નેક બખતો માટે એવી સ્ત્રી નૈવાર રાખી છે જેને કોઈ આંખે જોઈ નથી, કાઈ કાને સાંભળી નથી, અને કોઈ મજબૂતના દિલમાં તેનો ખ્યાલ આવ્યો નથી.

ફાયદો એટલે જનતમાં નેકાને માટે એવી જમદા નેમમતો છે કે તેના જેવી દુનિયામાં કોઈ સ્ત્રી જ નથી કે જેનો દાખલો અપાય.

મિસરો.

એ નિરખન ખાક રા બા અલમે પાક

૨૧૫૮ મુસન્નિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરને (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, બીજા બાક મશ્વરાઓને જોતાં

જે મશ્વરા હૈરૈરા તા ૨૫૮ જ. મી.

બાક મશ્વરા (શિક્ષી) હું ધણો એવરદા હું જે કોઈએ એનું કામ કર્યું જેમાં તેણે મારી સાથે બીજાને મેળવ્યો [શીક કર્યો] તો હું તેને તેના શિક્ષના કામની સાથે છોડું છું.

ફાયદો એટલે જે ઇખાદત તથા અમલ દેખાવ તથા નામદારી માટે હોય તે ખોદાની નજીક મકબૂલ નથી વીકકારેલો છે. ખોદા તેજ ઇખાદત તથા અમલને કબૂલ કરે છે જે ખોદા માટેજ ઓખાળી હોય. બીજાને તેમાં કઈ લગાવ કે વલગણ ન હોય.

૨૧૫૯ બોખારી તથા મુસન્નિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરને (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, હું મારા ખંદાના ગમાનની નજીક જાઉં અને મારે જે મને બદ કરે છે તે હું તેની સાથે +

ફાયદો પુરી રિવાયત આવી રીતે છે ને નેહો મને પોતાના જીવમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને પોતાના જીવમાં યાદ કરું છું. અને જો તે મને લોકોમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને મજમામાં યાદ કરું છે જે મજમો તેના મજમાથી સારો છે (એટલે તેની યાદ ફરમાવોમાં તથા નખીયોની અરવાહ [આમાન્નો]માં કરું છું.) આ હદીસમાં જીવની છુતુગી છે અને નેક કામોના નરગીર આગળ જે કે જેની ખોદાની સાથે નાની ધારણા મજબૂતી તથા મતલબ નથી કે ગુનાહો ઉપર અડેલો રહે અને આવી રીતે કહે કે ખોદા જરૂર મને બખશશે. કારણ કે એનું નામ રજા (આશા) સારો શુમાન નથી પણ એ તો ખોદી આશા તથા શૈતાનનો વસવસો છે. જેવી રીતે કોઈ શખ્સ વગર હજી ચલાવે અને વગર ફડકા ફેરવે દાજાની આશા કરે તો અસફલો તથા દીવાનો ગણાશે.

૨૧૬૦ બોખારી તથા મુસન્નિમમાં અબુ હૈરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરને ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત રોજો મારે નાટે છે અને હુંજ તેના બદલો આપીશ એટલે ફિરસ્તાઓથી નહીં બપાવીશ હું + આવી ત

ફાયદો રોજાને ખેલવા પોતાની તરફ એટલા માટે લગતકરો [નિસ્તયતકરી] કે બીજા ઇખાદતમાં જેમકે નેમક, ઝકાત અને હજીમાં રિયા,

નામદારીને પેસારો છે પણ રાજામાં પેસારો નથી, કેમકે જે રાજદાર નહીં જાહેર કરે તો તેને કોઇ જાણી શકતું નથી. અને બીજું કારણ આ છે કે દરેક ઇલાકતમાં ફિરસ્તા માણસ સાથે ભેગા છે પણ રાજામાં ભેગા નથી. કેમકે તેઓને જૂખ તરસ નથી કે તેને રોક.

૨૧૬૧ મુસલિમમાં અનસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે કે ખચીત તારી ઉમ્મત હંમેશ કહેતી રહેશે આ શું છે આ શું છે? તે એટલાં સુધી કે કહેશે આ તો અલ્લાહ છે એણે જન્મ ઉત્પન્ન કર્યું તો અલ્લાહને કોણે ઉત્પન્ન કર્યો.

ફાયદો એટલે આ ઉમ્મતના કેટલાક નાદાન બેકુદા સવાલ કરતાં કરતાં એવે દરજ્જે પહોંચશે કે ખોદામાં સન્દેહ કરશે અને જુઓ તો એના ખરાબર કોઇ બેવકુફી નથી. કારણ કે ઉપાદક(ખાલેક)ની ગરજ તેને હોય છે જેની પ્રથમ હસ્તિ નહોતી, નઅસ્તિથી અસ્તિમાં આવ્યો હોય. પણ જેની અસ્તિતી શરૂ તથા છેડા ન હોય તે કેવી રીતે ગરજવાન થાય? આ વ્યર્થ સવાલ એવો છે જેમ કોઇ કહે કે દરેક ચીજ તો સૂર્યની રોશનીથી પ્રગટ થઇ પણ સૂર્ય કોના પ્રકાશથી જાહેર થયો.

મસરા.

આફતાખ આમદ દલીલે આફતાખ હદીસ શરીફમાં છે કે જેને એવો ખરાબ ખ્યાલ આવે તે અહિંએ બિદનાહિ મિનરશૈ-તાનીર રજીમ પડે.

૨૧૬૨ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત રાજદાર માટે બે ખુશી છે. જ્યારે તે રોજો ખોલશે ખુશી થશે, અને જ્યારે તે અલ્લાહની મુલાકાત કરશે ખુશી થશે.

ફાયદો રોજો ખોલતીવેળા તો આ ખુશી કે રોજો પુરા થયો અને જૂખ તથા તરસનું જોર નરમ પડ્યું. અને ખોદાથી મળીને રોજાનો સવાબ મેળવશે ત્યારે ખુશ થશે,

૨૧૬૩ મોખારીમાં અબુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે[સલ]ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ

ફરમાવે છે, મેં મારા જીવ બિપર તથા મારા બંદાઓ બિપર જીવમને હરામ કર્યો છે. ખબર-દાર તમે એટલા માટે જીવમ કરો નહીં.

ફાયદો એટલે ખોદા જીવમથી પવિત્ર છે તેની સિક્ત આદર્શઅલ્લ કરનારો છે. એજ માટે બંદાઓમાં પણ અલ્લને પસંદ કરે છે.

૨૧૬૪ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી મોટાઇને લીધે આપસમાં મોહબ્બત રાખનારા ક્યાં છે? આજના દિવસે મારી જાયા વગર કોઈ જાયા નથી હું એ દિવસમાં તેઓને મારી જાયામાં રાખીય.

ફાયદો એટલે જેઓ આપસમાં અલ્લાહને માટે મોહબ્બત રાખે છે જેઓની મોહબ્બત ખોદાજ માટે છે દેખાવ કે દુનિયાની લાલચ, કે ખાહેશ નફસાનીથી તેઓની મોહબ્બત પાક છે તેઓ કેયામતમાં એવો ઉમદા દરજ્જો મેળવશે કે ખોદાની મદદ તથા અરશના જાયામાં થશે.

૨૧૬૫ મોખારીમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે[સલ]ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ત્રણ શખ્સોથી હું કેયામતને દિવસે ઝગડનાર છું [૧] જે પુરૂષે મને વચમાં રાખી આપ્યું ફરી તેણે એવકાઇ કરી (૨) જે પુરૂષે આઝાદ માણસને વેચ્યું અને તેની કીમત ખાધી. અને (૩) જે પુરૂષે એકને નોકર કે મજૂર રાખ્યો ફરી તેનાથી પુરૂ કામ લીધું એને તેના પગાર કે મજૂરી આપી નહીં.

ફાયદો ખોદાને વચમાં રાખી આપ્યું એટલે કોઈની સાથે ખોદાને દરમીયાનમાં રાખી કાલ-કરાર આપ્યો. અથવા ખોદાને જામિન રાખીને કરજ લીધું.

૨૧૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, નમાઝને મેં મારી વચ્ચે તથા મારા બંદાની વચ્ચે અડધો અડધ વહેંચી છે. અને મારો બંદો જે મારો તે તેને માટે છે.

ફાયદો પુરી રિવાયત આવી રીતે છે. જ્યારે જ દો કહે છે. અલ્લ હુદ્દો જિદ્દોહુ રખિઅલ આલમીન અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી તારીફ કરી. અને જ્યારે અર્હુમાનિ-રહીમ

કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી સના સિક્ત(તારીફ)કરી. અને જ્યારે આલિકે યવમિદાન કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે મારા બંદા; એ મારી બગાઇ બવાન કરી. અને જ્યારે હયાક નઅમોદા વહયાક નસ્તર્ગન કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે આ આપત મારા તથા મારા બંદાની વચ્ચે છે. એટલે ઇબ્રાહિમ ખોદાને અને મદદનો લાભ બંદાને. અને જ્યારે એહુદન-સેસરા તક્ક મુસ્તકીમ સેરાત-દલજન અનઅમમતા અલ્લેહીમ ગૈરીલ મગફૂમે અલ્લેહીમ વ લદાદલીન કહે છે તો અલ્લાહ ફરમાવે છે આ મારા બંદા માટે છે. એટલે સુરએ ફતેહા[અલ હમ્દો] માં એ મતલબ છે. એક સ્તુતી તથા તારીફ અને બીજી દોઆ, સ્તુતી તથા તારીફ તો અલ્લાહ માટે છે. અને દોઆ બંદા માટે છે. એજ માટે ફરમાવ્યું કે નમાઝ એટલે અલ હમ્દો મારા અને બંદાની વચ્ચે અડધો અડધ છે.

૨૧૬૭ મોખારીમાં અબુ હૈરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે(સલ)ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, આદમ પુત્રે મને જૂઠ્ઠા અને તે તેને ચોગ્ય નહતું. અને તેણે મને ભાંડયો જે તેને લાગ્યું નહતું. તો તેનું મને જૂઠ્ઠવું તે તો તેનું કહેવું છે કે જેવી રીતે મને ઉત્પન્ન કર્યો તેવી રીતે ફરી મને પેદા કરશે નહીં, અને જુઓ તો પ્રથમની ઉત્પત્તી મારા પર ફરી પેદા કરવાથી સહેલી નથી(એટલે બંને વેળા બનાવવું મને બરાબર છે અને એમ નથી કે પ્રથમ વારનું બનાવવું તો સહેલું હોય અને બીજી વારનું અઘરું.) અને તેનું મને ભાંડવું તે તો તેનું કહેવું છે કે અલ્લાહે ઓકરો લીધો અને જુઓ તો હું એકલો છું. નિરાધાર છું જેણે ન કોઈને જણ્યો ન કોઈએ એને જણ્યો. અને તેની જોડતો કોઈ નથી.

ફાયદો ખોદાએ કુરઆનમાં ખબર આપી કે કેયામત થશે સુદાં બીજી વાર પેદા થશે. અને અરબના કાફિરો તેનો નકાર કરતા હતા. માટે તેને જૂઠ્ઠવું કહ્યું. અને ભાંડવાથી મતલબ એજ લગાડવી છે ખ્રિસ્તીઓ કહે છે, ઇસા (અલે) ખોદાનો દીકરો છે, અને મહુદ

ઓઝર [અલે] ને ખોદાનો ઓકરો કહે છે, અને અરબના કાફિરો ફિરસ્તાઓને ખોદાની ઓકરીઓ કહેતા હતા.

૨૧૬૮ મુસલિમમાં એયાજ ખીન હેમાર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, દરેક માલ જે હું બંદાને આપું તે હલાલ છે. અને મેં સર્વ બંદાઓને હક્કોની ઉત્પન્ન કર્યા (જે ખોટા દીન તરફ વળે નહીં) અને ખચીત તેઓની પાસે શૈતાન આવ્યો અને તેઓને તેઓના દીનથી ખેંચ્યા. અને જે મેં તેઓ માટે હલાલ કર્યું છે તેને તેઓએ હરામ કર્યું, અને તેઓને શૈતાનોએ હુકમ કર્યો કે મારી સાથે શિક્ક કરે જેના વિષે મેં કોઈ દલીલ ઉતારી નથી.

ફાયદો એટલે શૈતાન તથા કાફિરો જે કોઈને નહીં બહેકાવે તો દરેક આદમી પોતાના પેદાએથી દીન ઉપર રહેતો. એટલે શિક્ક કરતો નહીં. અને હલાલ વસ્તુને ખોદાના હુકમ વગર હરામ ગણ્યો નહીં. અરબના કાફિરોની દરુર હતી કે મુર્તિઓને નામે સાંઠ ઓડતા હતા. અને તેને ખાનું હરામ ગણ્યો હતા, તો ફરમાવ્યું કે હલાલને હરામ કહેવું શૈતાની વાત છે. આ હદીસથી જણાયું કે નજર નિયાઝનાં ખાણું જેને ઓઝો આણુત કહે છે તેને વગર ફતેહા પઠે નહીં ખાનું અથવા હજરત ફતેમાના ફતેહાનું ખાણું મરદોને નહીં આપવું એ કદી દુરસ્ત નથી. એ પશુ શૈતાની વાત છે. શરીઅતમાં એનો કંઈ હુકમ નથી.

૨૧૬૯ મુસલિમમાં અબુ હૈરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારા બંદાને લાયક નથી કે તે કહે, હું યુનોસ ખીન મત્તા (અલે) થી બહેતર છું.

ફાયદો હજરત યુનોસ ખોદાના હુકમ વગર પોતાની કોમથી નીકળી ગયા હતા. તો જે કોઈ તેમને બેસબર ગણી પોતાને બહેતર કહે તો એ કદી દુરસ્ત નથી. કારણ કે પેગમ્બરથી કોઈ બહેતર થઈ શકતુંજ નથી. *

* એ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ ના. ૧૩૭ માં છે. ગુ. મો.

૨૧૭૦ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે મારા બંદાઓ પર જે કામ મેં વરસાદ આપ્યો છે તે એક ટોલુ તેઓમાંથી નવા વિધે કુદરત કરે છે તેઓ કહે છે કે ફલાણુ નક્કરે આપ્યો અને ફલાણુ નક્કરે લીધે મળ્યો. *

ફયદો વસ્ત્રાદ તો ખોદા આપે છે અને નાક્તન લોક તેને તારાઓ તથા નક્કરની તાસી રથી જણી ખોદાનો શુકર કરતા નથી.

૨૪૭૧ ખોખારીમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, હમેશાં મારા બંદો નફલ ઇયાન તોને લીધે મારાથી નજીક થાય છે. તે એટલા સુધી કે હું તેને મારા મહશુબ કરું છું. ફરી હું તેનો કાન થાઉં છું જેનાથી તે સાંભળે છે અને આંખ વડેં છું જેનથી તે જુએ છે. અને પગ થાઉં છું જેનાથી તે ચાલે છે. અને જો તે મારાથી માગે તો જરૂર હું તેને આપું. અને જો તે મારી પનાહમાં આવે તો જરૂર હું તેને પોતાની પનાહમાં લઉં.

ફયદો આ હદીસમાં તે મુકામનું અયાન છે જેન ઇતમે સોલુક [તસબ્વેફ] માં ફના ફિલ્લાહ તથા બકા બિલ્લાહ કહે છે. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે બંદો ઘણી ઇયાદત કરનાથી પત્તે (મકબૂર) થાય છે તો ખોદા તેના હૃદય તથા અવયવોના એટલે આંખ કાન હાથ અને પગનો સંજાળનાર થાય છે. યુનહોથી તેને રોકે છે અને ફેટલાક કહે છે કે ખોદા પોતાના મકબૂર બંદાની હાજત પુરી કરવા પર તેના કાન, આંખ, અને પગથી પણ વધુ લાગેલો (મોનવજજેહ) રહે છે, પણ મતલબની શોધ આ છે કે જ્યારે અલ્લાહની મે હજમત

* કોર્ડનું કામ ચકતું થયું હોય ત્યાં જે કહેવાય છે કે ફલાણુનો સીતારો ચમક્યો, સીતારો તેજ છે, અને નળાળા માટે કહેવાય છે ફલાણુનો સીતારો હુબતો છે, તેનો સીતારો નથી, વગેરે આ શબ્દો પણ ઇસ્લામના તારા પૂજકોથી મુસલમાનોમાં આબા છે. એથી બચવું જોઈએ. શા. મો.

બંદા પર હાથ નાખી તો તેને ખોદા સિવાય કોઈ ચીજથી વળગણુ કે દિલનો લગાવ રહેતો નથી. અને ખોદાની ઇચ્છા સિવાય કોઈ આશા કે ખાહેશ તેના દિલમાં જ ન પામતી નથી. તો જે કામમાં ખોદાની મજી નહોય તે તેનાથી ચક શકતું નથી. આંખ કાન હાથ પગ ખોદાની ઇચ્છાને તામે થાય છે. તેની ઇચ્છા વગર ન કોઈ વસ્તુને જુએ ન કોઈ વાતને સાંભળે. તો એવા ઉમદા દરજ્જા મેળવવાના માર્ગનો આ હદીસમાં ઇશારો ફરમાવ્યો કે તે હમેશ નફલોથી મળે છે. એટલે જ્યારે બંદાએ જાણ્યું કે ખોદાની નજીકી તથા તેના કુરબ (પાસે થવું) તો તેના બંદગી સિવાય કોઈ માર્ગ નથી તો તે તેની ઇયાદત માટે કમર બાંધે છે. અને ઇયાદત મે તનહની છે ફરજ તથા નફલ. પણ ફરજ ઇયાદત તો દરેક વખત ચક શકતી નથી કારણ કે તેના વખતો નિર્ધારિત (મોકરર) છે. તો શોખીન બંદાઓ જે વખતેમાં ફરજ નથી તેમાં ખાલી વગર કે મે શુભે રહી શકતા નથી. જેથી તે ખાલી વખતોને નફલ ઇયાદતોથી ભરપૂર રાખે છે. જ્યારે ફેટલાક મુદત સપૂર્ણ શોખ તથા ચોખ્ખા દિલથી એવા રીત નફલા પર તૈયાર રહે છે તો તેના વાયદા પ્રમાણે મકબૂરે દરગાહે સમદી તથા મદજૂમે ઇલાદી ચકને તેનો આવો હાલ થાય છે.

શોખર

હમા ગોશિમ તા ચે ફરમાઇ

હમાયશમેમ તા નજર આઇ

આ હદીસથી ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ થયું કે આવો ઉમદા કમાલ વમર ઘણી નફલ પટે હાથ લાગી શકતો નથી. તો જણાઈ આવ્યું કે આ જે ફેટલાક જહેલ ફેટલાક એનમાઝી શરીઅત વિરૂદ્ધ ફકીરો માટે એવી પદ્ધતી સિદ્ધ કરે છે તે તેમનો ખોદો મુમાન છે. કારણ કે નફલની તો વાજ શી તે લોકો તો ફરજ પણ ચક કરી જાય છે.

૨૧૭૨ ખોખારીમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારા મુમિન બંદાની કુલ્યાની તેની પોતરી ચીજ જ્યારે હું કમને કહે છું.

અને ફરી તે તેના પર સજર કરે છે તો તેને માટે જનત સિવાય કોઇ બદલો નથી.

ફાયદો એટલે જાર ઇમાનદારનું પ્યાકું જેમકે મા બાપ બાવડી છોકરાં બાઈ અથવા ઉસ્તાદ મરી ગયું અને તેણે તે પર સજર કર્યો તો તેનો બદલો ખોદાએ જનત ઠેરવ્યો છે.

૨૧૭૩ મોખારીમાં અનસ તથા અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જેણે મારા વલીની હલકાઈ કરી અને એક રિવાયતમાં છે દુકમની કરી તો તે ખતીત મારી સાથે લડવા નીકળ્યો, અને કોઇ ચીજને હું કરનારા હોઉં છું તેમાં જેવી રીતે મને મારા ઇમાનવાળા બંધાનાં જન લેવો ખટકે છે, તેવી રીતે કંઈ ખટકતું નથી. ન મોતને નાપસદ કરે છે અને હું તેના અણુઓને પસંદ કરતો નથી. અને જુઓ તો તેને મોતથી છુટકારો નથી (અવશ્ય થનાર છે.) અને દુનિયા તજવા સમા. મુમિન બંદાએ મારી નજીકી ચાહી નથી, અને ફરજ અદા કરવા સરખી તેણે કોઈ બંદગી કરી નથી.

ફાયદો વલીથી મતતબ ઇમાનદાર મુતકી છે, જેમકે કુરઆનમાં અલ્લાહ ફરમાવે છે અલ્લાહના અવલિયા અલ્લાહે ઇત્ત. અર્થ “અલ્લાહના વલીયો પર કંઈ ખોફ કે ગમ નથી અવલીયા તે છે કે જેઓ ઇમાન લાવ્યા અને પરહેઝગારી કરે છે.” અને આ જે ફરમાવ્યું કે જેવી મને ઇમાનદારની મોત ખટકે છે તેવી કોઈ ચીજ ખટકતી નથી. તો જોઈ ખોદા ખટકા મવાથી પાક છે પણ એમાં રહમતના વધારાનું બયાન છે. એટલે ઇમાનની બરકતથી તથા રહમતના જોશથી ઇમાનદારના ખટકાને ખોદાએ પોતાના તરફ લગાડ્યો. જેમકે ચોથી હદીસ (ના. ૨૧૭૭) માં બીમારી, ભૂખ અને તરસને તેણે પોતાની પાક જાતની તરફ નિસખત કરી છે. ફરી ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની નજીકીનો માર્ગ દુનિયા તજવાથી કોઈ બહેતર નથી. અને કોઈ બંદગી ફરજ અદા કરવાથી શ્રેષ્ઠ નથી. એટલે વલીયોના આવી ઇજાજત સાંભળી જે કોઈ તેઓના જેવો બચાવે સેખ રાખતો હોય તેને લાગેમ છે કે પ્રશ્ન દુનિયાથી દિલ ખસેડે ફરી ઇબ્રાહિમ પર

કમર બાંધે. અને નફલ કરતાં ફરજ ઇબ્રાહિમ પર ઘણી કોશીશ કરે અને એમ કરે નહીં કે ફરજ નમાઝમાં તો મરઘીની જેમ જમીન ઉપર જલદી જલદી ચોંચ મારે અને પીના બતાવેલા વજીફને બે બે પહોર સુધી રગડત રહે.

૨૧૭૪ મુસલિમમાં જુદોબ બીન અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, એવો કોણ છે જે મારા ઉપર કસમ ખાય કે હું ફાશ્યાને બખશવાનો નહીં ખતીત હું તેના ચુનાહ માફ કરીશ (બખશીશ) અને તારા અમલને અકારત (અર્થ) કરીશ.

ફાયદો જેણે આવી રીતે કહ્યું કે ખોદાની કસમ ફાશ્યા શખ્સને ખોદા કદી બખરશે નહીં તેણે જાણે ખોદા ઉપર હોકુમત કરી. માટે તેના નેક અમલને ખોદા બરગાદ કરે છે. અને જેના વિષે તેણે કસમ ખાધી તેને પોતાની રહમતથી બખશે છે. નેક બખતી બદ બખતી, તથા ખાતેમાનો હાલ ખોદા સિવાય કોઈને જણ્યો નથી. કેવો પણ સખત કાફિર હોય તથા કેવો પણ ચુનેહગાર મુસલમાન હોય ખાતરીથી તેને દોઝખી જણ્યું અથવા કહેવું દુરસ્ત નથી. કારણ કે કદાપી તેનું અનનસ (ખાતેમા) ખૈર ઉપર ઘડ્યું હોય. તથા મરવાની નજીક તોળા કરી હોય.

૨૧૭૫ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી બનાવેલી તસવીરોની જેમ જે તસવીર બનાવ્યા બાંને તેથી વધુ કોણુ જાહેમ છે. તેઓને જોઈએ કે એક રજ (જર્રી) ને કે એક દાણાને કે એક જવને ઉત્પત્ત કરે. ફાયદો એટલે જનવરની સુરત બનાવનારા ઉત્પત્ત કરવામાં ખોદાની સાથે મળતા થાય છે. અને જુઓ તો એવા અશકત છે કે જનદાર તો શું રજ કે જવ બરાબર બેજન હલકી ચીજને પણ બનાવી શકતા નથી.

૨૧૭૬ મુસલિમમાં અણુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જો આલમ પુત્રું તું બરચ કરે હું પણ તને આપા કરીશ.

ફાંથકા આ હદીસમાં સખીને ખોદાએ ખોદાળા ગુજરાનના વાલો કંપી છે. આજ કારણ છે કે સખીને ખોદતાજ નહીં જોયો. પણ આ જાણવું જોઈએ કે સખાવત ખોદાને પસંદ છે, અને ઇસરાફ ખરચ પસંદ નથી. સખાવત આ છે કે શરીઅત પ્રમાણે સારા કામોમાં ખરચ કરવું, અને ઇસરાફ આ છે કે શરીઅત વિરૂધ્ધ નકામા માલને ઉડાવવો. જેમકે નાચ રંગમાં અથવા નામદારીના મોકામાં.

૨૧૭૭ મુસલિમમાં અલુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, એ આદમ પુત્ર હું ખીમાર થયો તો તે મારી ખીમાર પુરસી કરી નથી. બદો કહેશે એ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તારી ખબર લઉં અને જુઓ તો તું સધળી જહાનના રખા છે (એટલે ખીમાર થવું મખલુકને લાયક છે ખાલેકને તથા ખીમારીને શો સંબંધ) અલ્લાહ કહેશે શું તે જાણ્યું નથી, કે મારા ફલાણા બદો માંદો થયો તો તે તેની ખબર લીધી નથી. શું તે જાણ્યું નથી કે જો તું તેની ખબર લેતે તો મને તું તેની પાસે મેળવતે (એટલે મારી રહમત તથા સવાબને મેળવતે) એ આદમ પુત્ર મેં તારી પાસે ખાણું માંગ્યું તો તે મને ખવડાવ્યું નહીં. બદો કહેશે એ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તેને ખવડાવું ? અને જુઓ તો તું તમામ સંસારના પાલનહાર છે. અલ્લાહ કહેશે શું તે જાણ્યું નથી કે મારા ફલાણા બદોએ તારી પાસે ખાણું માંગ્યું હતું તો તેને ખવડાવ્યું નહીં ? શું તે જાણ્યું નથી ? ખચીત જો તું તેને ખવડાવતે તો તે મારી પાસે મળત. એ આદમના દીકરા મેં તારી પાસે પાણી માંગ્યું તો તે મને પાણું નહીં. બદો કહેશે એ મારા પરવરદિગાર કેવી રીતે હું તેને પાણી પાઉં અને જુઓ તો તું સધળા જગતનો પાળનાર છે ? અલ્લાહ કહેશે તારી પાસે મારા ફલાણા સેવક પાણી માંગ્યું ફરી તે તેને પાણું નહીં. તે જાણ્યું નથી ? ખચીત જો તું તેને પાણી પાતે તો જરૂર તે મારી પાસે મળત.

ફાંથકા ઇમાનવાળાની ખોદાની નજીક એટલી યોદી ઇજ્જત છે કે તેઓની જરૂરતને

તથા હાજતને પોતાની પાક જાતની તરફ વળાવી. અને જુઓ તો તેની જાત પવિત્ર છે. સર્વે ગરજોથી તે પાક છે. આ હદીસમાં મુસલિમોનોતા હક આ કરવાની તથા બલાઇ કરવાની તરફીય (ઉત્તેજન) છે.

૨૧૭૮ મુસલિમમાં અલુ જરૈ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, એ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું હિદાયત આપું (માર્ગ બતાવું) તેના સિવાય દરેક ગુમરાહ (અટકલો) છે. માટે તમે મારાથી હિદાયત માગો હું તમને હિદાયત આપીશ. એ માના જાઓ તમારામાંથી જેને હું ખવડાવું તેના સિવાય દરેક જૂખો છે માટે તમે મારાથી ખાણું માગો હું તમને ખવડાવું. એ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું પહેરાવું તેના સિવાય દરેક નાંગો છે માટે તમે મારાથી વસ્ત્ર માગો હું તમને વસ્ત્ર આપું. એ મારા બંદાઓ ખચીત તમે રાત દિવસ ગુનાહ કર્યા જાઓ છો અને હું સધળા ગુનાહ માફ કરું છું માટે તમે મારાથી ખખશીશ માગો હું તમને મારી ખખશું. એ મારા બંદાઓ ખચીત તમે મારી નુકસાનીતને કદી પહેલ્યી શકતા નથી કે તમે મને નુકસાન કરો, અને કદી તમે મારા લાભને પહેલ્યી શકતા નથી કે તમે મારો લાભ કરો. એ મારા બંદાઓ જે તમારા આગલા અને પાછલા અને તમારા આદમી અને જીન તમારામાંના એક ઘણાજ પરહેજગાર પુરૂષના દિલ જેવા થાય તો તે મારા મુલક (અને રાજ્યમાં) જરાએ વધારો કરશે નહીં. એ મારા બંદાઓ જે તમારા આગલા અને પાછલા તમારા માણસ અને જીન તમારામાંના એક ફાસિક (પડકાર) મરદના દિલ સરખા અને તો તે મારી સલતતમાં જરાએ નુકસાની પહોંચાડશે નહીં. એ મારા બંદાઓ જે તમારા આગલા અને પાછલા તમારા ઇનસાન અને જીન એક મેદાનમાં ઉભા રહે ફરી તેઓ મારાથી માગણી કરે તે હું દરેક ઇનસાનને તેની માગણી આપું તો જેવી રીતે સમુદ્રમાં એક સોપ ગડાડી તેવું છે (એટલે એવા આપવાથી પણ મારી કુદરતના ખળનામાંથી કંપી થતી નથી. એ મારા બંદાઓ આ તો તમારા આમાલ

(કૃત્ય) છે. હું તેને ગણી રાખું છું. ફરી હું તેનો પુરો બદલો આપીશ. તો જે કાંઈ સારો બદલો મેળવે તેને જોઈએ કે તે જાણતી હમ્મ (સ્તુતિ) કરે (કે તેણે તેની કમાઈને વ્યર્થ કરી નહીં) અને જે કાંઈને એ સિવાય ખીજે બદલો મળે તો તે પોતાના જીવ સિવાય કાંઈ કંપક્ષ આપે નહીં. (કેમકે તેણે જેવું કયું તેવું મળ્યું.)

ફાયદો આ હઠીસમા તમામ બંધાઓની ફિરી તે પીર હોય કે પેગમ્બર હોય] મોહતાજી (મરજવાન થયું) તથા અશક્ય હોવાનું, અને ખોદાની શોકત શહેનશાહી, ખેરવાઇ, કરીમી તથા અદાલતનું બયાન છે. એટલે મારી પાસે માગણી કર્યા વિના તમારું કોઈ કામ ચાલી શકતું નથી ન દુનિયામાં માર્ગ મેળવવો, ખાણ કે વસ્ત્ર તમને મળી શકે છે ન આખેરમાં યુનાહોની અખશીશ મારા વગર થઈ શકે છે. તો તમને મારી આગળ આજીજી કરવી તથા હોઆ કરવી દરકે હાલતમાં લાજમ થઈ. અને મારી ખે પરવાઈતી તો આ હાલત છે કે તમે સઘળા પેગમ્બરાના જેવા મુતકી થાઓ તો તેના પર મારા રાજ્યની ખીલવણી અટકલી નથી. અને જે આખું જહાન અણુ જહલ તથા ફિરઓનની સમાન થાય તો મારું જરાએ નુકસાન નથી. ફરી પોતાના અપાર દેણુની મિસાલ [દ્રણત] આપી. જે સઘળો જહાનનો તરેહ તરેહનો સવાલ પુરો થાય તાજી અત્રે કંઈ કંમીની વાત નથી. ફરી પોતાની અદાલત બયાન કરી કે આખેરતના સવાળ તથા

અખખનું કારણ તમારાં કૃત્ય [આમાલ] છે અમારા તરફથી કંઈ જુલમ નથી.

૨૧૫૮ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોદરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલા] ફરમાવ્યું કે અદલાદ ફરમાવે છે, આ મોહમ્મદ નવાર હું કોઈ સીજનો હુકમ કરું છું તો તેને કોઈ ફેરવી શકતું નથી. અને ખચીત મેં તને તારી ઉમ્મત માટે આપ્યું છે કે સઘળા જગતને ઘેરા નાખતાર ફજાળથી તેઓનો નાશ કરી હ નહીં અને તેઓના જાનો સિવાય ખીજાઓને તેઓ પર કાણ આપીશ નહીં કે તેઓની જડ મુળ કાપે અગર જે દુનિયાના આતરફના લોક ભેગા થાય. તે એટલા મુધી કે તેઓમાંથી જ કેટલાક ધણા ખરાને હલાક કરત અને કેટલાક ધણા ખરાને કેદ કરશે.

ફાયદો કળ દર (તકદીર)માં આ વાત કરી ચુકી છે કે કેદામત સુધી ઉમ્મને મોહમ્મદી કાયમ રહેશે. ન એવો હુદનાળ પડશે કે જેમાં સર્વ નાશ પામે. ન એવા કાફિર તેઓ પર જય મેળવશે કે તદ્દન તેઓનો નાશ કરે. જે કે ચગીઝ ખાન તથા હલાકુ ખાનના વખતમાં લાખો બંદે કરાડો મુસલમાન કતલ થયા પણ બુન્યાદ બીલકુલ ઉખરી નહીં. હા, આટલું છે કે આ ઉમ્મતમાં આપસમાં વિરૂધના શરે ફસાદ લૂટ તથા કતલ બંધ પડશે નહીં. જેમકે તવારીખની કિતાબોમાં આ હાલ જાહેર છે.

અધ્યાય બારમો.

આ અધ્યાયમાં હજરત [સલ્]ની દોઆઓ છે જે દરેક મતલબને સંતોષ કરનાર છે.

અફઝલ આ છે કે હજરત (સલ) ની દોઆઓ યાદ કરીને પઢતો રહે. કારણ કે પ્રથમ તો આ કે કોઇ દીની કે દુન્યવી એવી મતલબ નથી જેની હજરતે [સલ] સામગ્રી રીતે કે વિસ્તારથી દોઆ કરી ન હોય. બીજું આ કે જે દોઆ હજરત [સલ]ની જમાન માયારકથી નીકળી હોય તે નિઃશંક ખરકત વાળી તથા મકબૂલ હોય છે. તો હજરત [સલ]ની દોઆ છતાં શી જરૂર કે બીજી દોઆઓને શીખે ?

૨૧૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે છજ્જહિલ, અમસ રખમન-નાસ વશર અન્નરા-શાફી લાશેફાઅ ઇદ્લા શેફાઓક શેફાઅ હાથોગાદરો સફમાર જ્યારે કોઇ આલુસ માફુ થતું તો તે પર હજરત (સલ) જમણા હાથ ફેરવતા ફરી આ કહેતા.

૨૧૮૧ બોખારીમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સવં સુત્તી અદ્લાહનેજ માટે છે જેણે એને અગ્નિથી છોડાવ્યો. ” એક યહુદીનો છોકરો મરતી વેળા ઇમાન લાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું અને તે છોકરો હજરતની ખિજમત કરતો હતો.

કુહફો એક યહુદીનો છોકરો હજરત(સલ) ની ખિજમત કરતો હતો, જ્યારે તે બીમાર પડ્યો તો હજરત (સલ) તેની ખજર લેવા ગયા.

૧ જલ્લી જગ્યા “ જ ” પર બે મીડાં આપ્યાં છે. અને મોડા કફની જગ્યા “ ક ” પર બે મીડાં મળ્યાં છે. ઝુ. મો.

૨ અર્થ—સખતીને લઇ જલ્લી. આ આદમીઓના પરવરદિયાર. અને તું સાએ કર તુંજ સાએ કરનાર છે. તારી શિક્ષા (સાલ કરવા) વગર કોઇ શિક્ષા નથી. એવી શિક્ષા આપ જે બીમારીને રહેવા દે નહીં. ઝુ. મો.

અને તેને શિરાણે બેઠા, અને ફરમાવ્યું કે મુસલમાન થા. તેણે પોતાના બાપની તરફ જોયું. તેના બાપે કહ્યું, અલુલ કાસિમ (હજરત)ની વાત માન. ફરી તે મુસલમાન થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આવી રીતે અદ્લાહનો ઉપકાર માન્યો. આ હદીસથી જણાયું કે કાફિરથી ખિજમત લેવી ફરસ્ત છે તથા કાફિરની બીમાર પુરતી કરવી ફરસ્ત છે. તથા મોતની બીમારીમાં મુસલમાન થવું મકબૂલ છે પણ તે એવી શરતથી કે આખરનનો અગમ સામે આવ્યો [નજરે પડ્યો ન હોય. ૨૧૮૨ બોખારીમાં અલુ આમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ હમ્દો + લિલ્લાહે કસીરે તૈયમ ન મોખારકન ફીહુ ગૈર મકફીયીન વલા મોવદ્દાન વ લા મુસ્તગન અન્હો રખમના” જ્યારે દસ્તર ખાન (અથવા સફરો) ઉઠાવાતો ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૧૮૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અદ્લાહો અકબર અદ્લાહો અકબર અદ્લાહો અકબર સુખ્દાન-સલ્ત સખખર લના હાન્ન વ મા કુન્ના લાહુ મુકરેનીન વ ઇન્ના

+ હે કુત્તીની જગ્યા “ હ ” પર બે મીડાં આપ્યાં છે. અને “ સે ” સખજની જગ્યા “ સ ” પર ત્રણ મીડાં મળ્યાં છે. અને તોબની જગ્યા “ ત ” પર બે મીડાં મળ્યાં છે. અને એનની જગ્યા “ અ ” પર બે મીડાં મળ્યાં છે. ઝ. મો.

* અર્થ—સવ રડતી અદ્લાહ માટે છે ધણી સુથરી, ખરકતવાળી રડતી એવી રડતી નહીં જે એકવાર બસ થાય અને ઊડવામાં આવે અને તેની કંઈ હાલત રહે નહીં. આ અમારા પરવરદિયાર. ઝુ. મો.

એલા રખેના લસુનકંલેયુન અહ્લાહુમ્મ
ઈન્ના નસઅલોક શી સફરેના હાજલ બિર્
વતકવા વમિનલ અંમલે માતરદાં અહ્લા-
હુમ્મ હવેન અલૈના સફરના હાજલ વ
અતંવે અંના બોઅંદહુ અહ્લાહુમ્મ અન્ત-
અં-સાહેબો ફિસ સફરે વલ ખલીફતો
ફિલ અહલે અહ્લાહુમ્મ ઇબી અંજોને બેક
મિન વઅંસાંઈસ-સફરે વકઆબતીલ મન-
ફરે વ સુઇલ મુનકંલબે ફિલ માલે વલ
અહુલે^૧ અને અહુલ્લાહ ખીન સરજસે પણ
આ રિવાયત ફરી છે તેણે આ વધારો કર્યો.
વલ હોરે ખઅંદલ કોરે વ અંવંવનીલ
મઅંલૂમે.

ફાયદો—આ દોઆ હજરત (સલ) સફર
કરતી વેળા ફરમાવતા હતા.

૨૧૮૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અહુ-
લ્લાહ ખીન એમર (રદી)થી રિવાયત છે કે
હજરત (સલ) જ્યારે સફરથી પાછા ફરતા તો
આગળી હદીસમાં વર્ણવેલા શબ્દો કહેતા અને
તેમાં આ શબ્દો વધારતા. આએયુન તાએયુન

*હાદની ન્યા “ હ ” પર બે મીઠાં રાખ્યાં
છે. અનં સાદની ન્યા “ સ ” પર ચાર મીઠાં
મુક્યાં છે. અને લેદની ન્યા “ ન ” પર ચાર
મીઠાં લખ્યાં છે. ગા. મો.

૧ અર્થ—અલ્લાહ સર્વથી મોટો છે અલ્લાહ
સર્વથી મોટો છે, અલ્લાહ સર્વથી મોટો છે. પવિત્રાઈ
છે તેને જેણે અમારે માટે આને તાબે કર્યું અને
અમે એને વશ કરી શકતા નહોતા. અને ખચીત
અમે તેની તરફ જનાર છીએ. આ અલ્લાહ ખચીત
અમે અમારી આ સફરમાં તારાથી નેકી તથા
પરહેઝગારીને અને કરનીથી જે તું પસંદ કરે તેને
માંગીએ છીએ. આ અલ્લાહ તું અમને આ આગારી
સફર સેહુથી ફર અને એની ફરીતે તું અમારેથી
લગે. આ અલ્લાહ તું સફરમાં રાખી યાન છે
અને ધરવાળાઓમાં ખલીફો (સાંભળનાર) છે. આ
અલ્લાહ હું તારી પનાહ છું તું સફરની સખતીથી
ખરાબ દેખાવથી અને માલ તથા ધરખારની ખુરી
કલત પુલટથી ” અહુલ્લાહ ખીન સરજસની
રિવાયતના વધારાનો અર્થ—હું પનાહ છું હું લાલ
પછી નુકસાનીથી તથાનુલમ ખમનારની બદહાયાથી
ગા. મો.

આએયુન સાએયુન લેરખેના હાંમેફન
સેંદકે—હાહો વઅંદહુ વ ન સંર અંખહુ
વ હઅમલ અહંજાબ વહંદહુ *

ફાયદો આમા જગે ખનદકતા કિસ્સા
તરફ ઇશારો છે કે અરબના કાફિરોએ મદી-
નાને ઘેરા નાખ્યા હતા ફરી અલાઆ થઈને નાકા
૨૧૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] ઘણીવાર
આ દોઆ કર્યા કરતા હતા. અહ્લાહુમ્મ આ
તેના ફિદ-ફુન્યા હુંસનત વ ફિલ આખેરતે
હુંસનત વકેના અંબંઅન-નાર.^૧

ફાયદો ફુન્યાની બેહતરી તન્દરસ્તી, જર-
રત જેગી રોગી, ઇમાન, નેક અમલની તોશીક
અને સર્વ મકરૂહાન (અણગમી વસ્તુ)થી પનાહ
છે. અને આ ખેરતની ભલાઈ સવાખ, પદવીનો
વધારો અને દીદારે ઇલાહી છે. અલી મુરતજ
(રદી)થી રિવાયત છે કે ફુન્યાની બેહતરી નેક
ખખત બાપડી છે અને આખેરતની બેહતરી
દુર છે. અને દોઝખના અગ્નિખની મતલબ
કમખખત ઝોરત છે. આ દોઆમાં દીન ફુન્યાની
સર્વ મતલબ દાખલ થઈ. માટે હજરત (સલ)
આ દોઆને ઘણી વાર પઢા કરતા હતા.

૨૧૮૬ મુસલિમમાં અબુ હુરૈરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ આતે નફસી તકંવાહા વઝકકે
હા અન્ત ખૈરા મન ઝકકાહા વ અન્ત
વલીયોહા વ મવલાહા^૨

* અર્થ—અમે સફરથી ફરનાર છીએ તોબા
ફરનાર ખંદગી ફરનાર સિન્દો ફરનાર છીએ. અમારા
પરવરદિવારની હરેફ ફરનાર છીએ. અલ્લાહ
પાતાનો વાપદો સત્ય કયો અને પાતાના બંદાને
મદદ આપી અને કાફરના દાલાયેને હાર આપી
(હકારીયા) એકલા તણે. ગા. મો.

૧ અર્થ—આ અલ્લાહ તું અમને ફુન્યામાં
ભલાઈ (બેહતરી) આપ અને આખેરતમાં ભલાઈ
(ખુબી) આપ. અને અમને અગ્નિના અભખખી
ખચાવ. ગા. મો.

૨ અર્થ—આ અલ્લાહ તું મારા જીવને તેની
પરહેઝગારી આપ અને તું તેને (પદખોથી) પાક
સાફ કર. તું તેનો બેહતર પાક સાફ ફરનાર

ફાયદો જે યીજ આખેરતમાં નુકસાની પુગવે તેથી બચસાનું નામ તકવો અને પરહેઝગારી છે. બાતેન (લીતર) ની સફાઈ વગર તકવો અસમ્ભવિત છે. માટે હજરતે [સલ] પ્રથમ તકવાની હોઆ કરી ફરી સફાઈની.

૨૧૮૭ બોખારીમાં હૈદ ખીન અરકમ (રદી)થી રિવાયત : છે કે હજરતે અનસારની બાખતમાં હોઆ કરી. અહલાહુમ્મ-જઅંલ અતબાઅંદુમ મિનહુમ *

ફાયદો અનસારીઆએ કહ્યું ઓ હજરત આપ હોઆ કરો કે અમારા તાબેદાર લોક પણ અમારા જેવા મુસલમાન થાય ત્યારે હજરતે (સલ) આ હોઆ કરી. તાબેદારથી મતલબ બાવડી બચ્ચાં તથા લોંડી યુક્તમ છે. અથવા યાર હોસ્ત છે.

૨૧૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અહલાહુમ્મ-જઅંલ મિલ મહીનતે ફું અં ફે મા જઅંલતબે મકકત મિનલ બરકતે ?

ફાયદો હજરત ઇબ્રાહીમે (અલે) મકકા માટે હોઆ કરી અને હજરતે (સલ) મહીના માટે હોઆ કરી. બરકતથી મતલબ રોજતું બોહલી થયું છે અથવા બાતેનનો ફેજ છે.

૨૧૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હૈરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું અહલાહુમ્મ-જઅંલ રિઝક મોહંમદીન કુંત.

ફાયદો એટલે એટલી રોજ આપ જેમાં ઇન્દગીના ત્રાસ બાકી રહે. માલની વૃદ્ધી ન હોય. કારણ કે રિઝકના બોહલી થવામાં ઘણું કરીને ગફલત થાય છે અને સગરની પદવી મલતી નથી. તો હજરત (સલ)ની ઇન્દગીમાં એવોજ

છે. અને તું તેનો કારસાજ (કામ બળવનાર) અને તેનો મદદગાર છે. શા. મો.

*અર્થ—ઓ અહલાહ તું તેઓના તાબેદારોને તેઓમાંથી કર. (એટલે તેઓના જેવા કર) શા. મો.

૨ અર્થ—ઓ અહલાહ તે જે મકકામાં બરકત આપી છે તેની જેવડી મહીનામાં આપ. શા. મો.

૩ અર્થ—ઓ અહલાહ તું મોહમ્મદની આલની રોજ જવવા નેટલી કર. શા. મો.

હાલ રહ્યો. અને હજરત (સલ) પછી હજરતની બીબીઓ અને હજરતની આલાહ પણ ફકીરીન અંગીકાર કરતાં રહ્યાં રામાએલે તિરમેજામાં હજરત આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ)ની વફાત સુધી હજરત (સલ)ના ઘરવાળા ઝાનું પેટ બે દિવસ લગોલગ જવની રોટલીથી ભરાયું નથી. અને તેજ કિતાબમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરત તથા હજરતની બીબીઓ બે બે ત્રણ ત્રણ રાત સુષ રહેતા હતા અને તેઓને સાંજનું ખાણું મળ્યું નહોતું. અને તેજ કિતાબમાં હજરત આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] સઘળી ઝિન્દગીના દીવસમાં બે વાર રોટલી ખાધી નથી અને ન કદી દિવસમાં બે વાર માંસ ખાધું છે.

૨૧૯૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અહલાહુમ્મ-જઅંલ શી કંલબી નૂરં વ શી સમઇ નૂરં વ શી ખુસ્રી નૂરં વ અંન યમીની નૂરં વ અંન શોમાલી નૂરં વ અમામી નૂરં વ ખલશી નૂરં વ ફવંકી નૂરં વ તહંતી નૂરં વ જઅંલની નૂર. *

ફાયદો રોશનીથી મતલબ હકક વાત છે જેમકે અંધારાથી મતલબ બાતેલ વાત છે તો મતલબ આ ચર્ચ કે મારા દિલ તથા અવ્યવોને સત્યમાં લાગેલાં રોખ. એટલુંજ નહીં પણ શર જેહત [પરદમા]થી મને હકકની સાથે ઘેરી લે. કે જેથી બોહું કોઇ તરફથી ચાવી શકે નહીં.

૨૧૯૧ બોખારીમાં આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું કે અહલાહુમ્મ રહું મ અબ્બાહ ? ૧ એટલે અબ્બાહ ખીન

*અર્થ—ઓ અહલાહ તું મારા દિલમાં રોશની કર અને મારા કાનમાં રોશની કર અને મારી આંખમાં રોશની કર અને મારે જમણે રોશની કર અને મારે હાથે રોશની કર અને મારી આગળે રોશની કર અને મારી પાછળે રોશની કર અને મારા ઉપર રોશની કર અને મારી નીચે રોશની કર અને મને સઘળાને રોશની કર. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ મારા અહલાહ તું અબ્બાહ પર રહમ કર. શા. મો.

બિશરતે જ્યારે હજરતે (સલ) આઝેશા (રહી) ના ઘરમાં તહજજેદ પઢી ત્યારે અબ્બાદ ખીન બિશરે પોતાનો અવાજ બોલેદ કયો ને મસજીદ માં નમાઝ પઢી ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાયું.

ફાયદો આ હદીસમાં તહજજેદની ઉત્તેજન છે. આથી જખ્યાયું કે મસજીદમાં હૈયા અવાજથી તહજજેદ પઢી દુરુસ્ત છે.

૨૧૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેશ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ અસલમતો નફ્સી એલૈક વ વજજહતો વજહી એલૈક વ ફવદંતો અમરી એલૈક વ અલજજઅતો ફુંહરી એલૈક રગબતં વ રહબતં એલૈક લામલજજઅ વ લા મનજજઅ મિન્ક ઇલા એલૈક અલ્લાહુમ્મ આમંતો બે કિતાબેકલ લઈ અન્જલત વ નખીયેકલ-લઈ અરસલત*

ફાયદો હજરતે (સલ) કોઇ શખ્સને ફરમાયું કે જ્યારે તું સૂચા કરે તો આ દોઆ પઢા કર. કારણ કે જો તું એજ રાતમાં મરી ગયો તો ઈમાન પર મર્યો અને જીવતો રહ્યો તો સારી વાત થઇ.

૧૧૬૩ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અબી વકાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ-શદ્દે સઅંદ અલ્લાહુમ્મ-શદ્દે સઅંદ અલ્લાહુમ્મ-શદ્દે શઅંદ?

ફાયદો સઅદ ધશુજ માંદા હતા. હજરત [સલ] તેમની ખબર લેવા ગયા. ત્યારે આ દોઆ કરી ફરી તેમને શિકા થઇ.

● અર્થ-ઓ અલ્લાહ મેં મારા જીવને તને સોંપ્યા છે અને મારા મોને મેં તારી આજળ કયું છે. અને મારું સર્વ કામ તને હવાલે કર્યાં છે અને મારી પીઠ તારી તરફ જમાની છે તારી તરફ શોખ તથા દરથી. તારેથી ન કોઇ નાસવાની જગ્યા છે અને ન પનાહ લેવાનું મગન છે. પણ તારીજ પાસે છે. ઓ અલ્લાહ જે કિતાબ તે ઉઝારી તે પર તથા જે નખીને તે સોંપ્યા તે પર હું હમાન લાવ્યો છું. શા. મો.

૧ અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું સઅદને સાને કર. ૩ શા. મો.

૨૧૬૪ મુસલિમમાં અબુ હારૈરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ અલ્લેહ લી દીનીયલ-લઈ હોવ હું સંમતો અમરી વ અલ્લેહ લી દુન્યાયલ-લતી શીહા મઅાશી વ અલ્લેહ લી ઓખેરતીયલ-લતી શીહા મઅાદી વજ-અલ્લીલ હંયાત જયાદતલ-લી શી ફુલે ખૈરીન વજ અલ્લીલ-મો ૧ રાહું તલ-લી મિન ફુલે શરન *

ફાયદો આ દોઆ દરેક મતલબને સંબંધ કરનાર છે.

૨૧૬૫ મુસલિમમાં મિકદાદ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ અતઅંમ મન અતઅંમની વસકે-મન સદાંની ૧

ફાયદો જ્યારે કોઇની દબવત ખાવ ત્યારે આવી રીતે દોઆ કરે.

૨૧૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસઉદ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ અમ્મહી અલ્લીહીમ બે સઅ હું ન ક સઅએ યુસોદ.

ફાયદો જ્યારે કોરૈશના કાફિરો તથા મોજરની કામે હજરત [સલ] ને દુઃખ આપવા ઉપર કમર બાંધી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

*અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું મારા દીનને સુધાર જે મારા આખેરતના કામને સંજળતાર છે. અને તું મારી દુન્યાને સુધાર જેમાં મારી રોજ જિન્દગી છે. અને તું મારી આખેરતને સુધાર જ્યાં મારે પાહું જવાનું છે, અને જિન્દગીને તું મારે માટે દરેક બહેનરીમાં વજારો કરનાર કર અને મોતને મારે માટે દરેક શરયી રાહત કર. શા. મો.

૧ અર્થ-ઓ અલ્લાહ જેણે મને ખવરાવું તેને તું ખવરાવ, અને જેણે મને પાણી પાવું તેને તું પીવડાવ. શા. મો.

૨ અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું મારી મદદ કર તેઓ પર યુસોદ (અથે) ના સાત વર્ષના દુકાજ જેવા સાત વર્ષના દુકાજથી. શા. મો.

એટલે જેવી રીતે હજરત યુસૌફ (અલે) ના વખતમાં દુષકાળ પડ્યો હતો તેવો એઓપર પડે કે તેથી પોતાની અવદશા તથા યુમરાહીથી ખમર દાર થાય, અને હમાન લાવે. તો એવો દુષકાળ પડ્યો કે તેઓએ હાડકાં તથા મુરદાર ખાધાં. આખરે હજરત (સલ) આગળ આજેઝી કરી. હજરતે સમ્પૂર્ણ મેહેરથી દોઆ કરી તો તે બક્ષા દેઈ થઈ.

૨૧૬૭ મુસલિમમાં અલી તથા આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું **અલ્લાહુમ્મ અલ્લીજે બે રેહાંક મિન સખતેક વબે આઆફાતેક મિન આફુખતેક વ અલ્લીજે બેક મિન્ક લા આહસી સનાઅય અલેક અન્ત કમા અસનૈત અલા નરસેક***

ફાયદો મસાબીહમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે એક રાત્રે મેં હજરત (સલ) ને બીજાણા ઉપર નહીં જોયા તો હું હુંદવા લાગી ફરી મારો હાથ હજરત (સલ)ના તલવા ઉપર પડ્યો અને હજરત સિજદામાં આ દોઆ પઢતા હતા.

૨૧૬૮ મુસલિમમાં અબુફૈસલાહ બીન અબ્યામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું **અલ્લાહુમ્મ અલ્લીજે બે ઇંજાતેક લાએલાહ કદસા અન્ત અન તોદીદતની અન્તજ હરંયુ લ-લજાં લા યમૂનો વલ જાનો**

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારી રમની સાથે હું પનાહ છું હું તારા ગુરુસાથી, અને તારી બખશીશની સાથે તારા અનબ (શીક્ષા)થી. અને હું તારે આધારે તારાથી (એટલે તારા કોપથી) પનાહ છું હું તારી તારીફ તથા સ્તુતિને હું ધેરી (જાણી)શઃતો નથી. તું એવો છે જેવી તે પોતે તારી તારીફ કરી છે. શા. મો.

૧ એટલે ઘરમાં દીવા નહોતો જેથી હું ટોડાકવા લાગી તો મારો હાથ હજરતના પગના તલવા ઉપર પડ્યો. આથી તમો સમજી શકો કે કેટલાક કિસ્સા બપાન કરનાર જે બપાન કરે છે કે હજરત (સલ) જ્યાં બેસતા ત્યાં આપતા નુરથી અજવાહ થઈ હતા એ બનાવથી વાત છે. શા. મો.

વલ કન્સો યમૂનુન*

૨૧૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) આ દોઆ ઇસ્તિસ્કા (પાણી માંગવા) માં ફરમાવી **અલ્લાહુમ્મ અગેસના અલ્લાહુમ્મ અગેસના અલ્લાહુમ્મ અગેસના ***

ફાયદો એકવાર હજરત (સલ) ના વખતમાં દુષકાળ પડ્યો. હજરત (સલ) મિન્નર ઉપર જુમઆનો ખુતબો પઢતા હતા એટલામાં એક ગામડિયો આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસુલુલાહ બનવરો મરી ગયાં અને બાળ બચ્યાં જુખ્યાં મરે છે તમો દોઆ કરો ખોદા પાણી વરસાવે. ત્યારે હજરતે (સલ) હાથ ઉપાડી ત્રણવાર આ દોઆ કરી. આકાશપર કેથે વાદળોનો પતો નહોતો ફરી એકાએક પહાડ નીચેથી વાદળાં ઉડ્યાં અને સવળા આકાશપર ફેંચાયાં. અને સાત દિવસ સુધી લગતોલગ પાણી વરસ્યું સર્વ દેખાયો નહીં. હજરત (સલ) બીજી જુમઆએ ખુતબો પઢતા હતા એટલામાં તેજ ગમાર પાડે આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસુલુલાહ ઘણા પાણી હોવાને લીધે બનવર હાકા થયા અને માર્ગો બંધ પડ્યા. આપ દોઆ કરો કે ખોદા વરસાદને રોકે. ત્યારે હજરતે હાથ ઉડાવ્યા અને આવી રીતે દોઆ કરી “ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ પાણી વરસે અમારાપર હવે વરસે નહીં. ઓ અલ્લાહ ટેકરાઓપર પહાડપર નાકાઓમાં અને જંગલના ઝાડોમાં વરસાદ વરશે ” તો મદીના ઉપરથી વાઙ બીખરાયાં ઢાલની તરેહ મદીના ખાલી થયું. આસપાસ વરસ્યો. આ હજરત (સલ) નો મોઅજેઝો હશે.

૨૨૦૦ મુસલિમમાં ઊમ્મે સલમાં (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારી ઈન્જાતની સાથે પનાહ છું હું તારા સિવાય કોઈ પુજ્ય નથી આથી કે તું મને મરડેડો કરે. તું એવો જીવો છે કે કદી મરશે નહીં અને જીવ તથા બનસાન મરશે. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારા પર આપના વરસાદ વરસાદ, ત્રણ વાર. શા. મો.

અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અબી સલમત વરફે
અં દરજતહુ ફીલ મહદીયીન વખલોફ ફી-
અંકુબિહી ફીલ ગાબેરીન વગફેર લના વ લહુ
યા રખલ અંલમીન વફસહું લહુ ફી
કુંબરિહી વ નઁવેર લહુ ફીહુઃ

ફાયદો અથુ સલમા હજરત ઉમ્મે સલમા
(રદી)ના પ્રથમ ખાવિન્દ હતા. જ્યારે તેવણુ મરણુ
પામ્યા તો ગાસલ કફનથી પહેલાં હજરતે (સલ)
તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૦૧ મુસલીમમાં આએશા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અલ્લહે ખરીફલ ગ-
રફં ?

ફાયદો બકીઉલ ગરકદ મદીનાના કબરસ્થા
નનું નામ છે. જેઓ મદીનામાં મર્યા અને ત્યાં દફન
થયા તેઓ માટે આ દોઆમાં મગફેરત (ખખશીશ)
ની બજારત છે.

૨૨૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ
મુસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અંબેદીન
અબી અંબેરીન અલ્લાહુમ્મ-જઅંલહો
યૌમલ કેયામતે ફેકં ફસીરીમ-મિન ખસ-
કેકં અથુ મુસા કહે છે કે મેં કહ્યું ઓ રસૂલુ-
લ્લાહ મારે માટે (દોઆ કરો) ત્યારે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લે અંબેદી
લ્લાહિખને ફેસીન જઅબહુ વ અદખેલ હો

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અખૂ સલમાની
બખશીશ કર, અને તેના દરજ્જ હિદાયતવાળા
ઓમાં ખોલ દ કર. અને તેના પછી રહેનારા લોકોમાં
તું ખલીફો બન [ચિટલે તેઓને સંબોધનાર જેબ-
રેખ શખનાર થા.] અને ઓ સવળી જહાનના
પાલનાર તું અમને અને તેને બખશ, અને તેને માટે
તેની કબરને કોશાદ કર, અને તેને માટે તેની કબ-
રને રોશન કર. શુ. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું બકીએ ગરકદ
વાળાઓની બખશીશ કર. શુ. મો.

યવમલ કેયામતે મુદખલ ફરીમ*

ફાયદો અથુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે
કે હજરતે (સલ) મને અથુ આમિરની સાથે
જંગે ઓતાસમાં મોકલ્યો ત્યારે અથુ આમિરની
નંગમાં તીર લાગ્યાં તેજ ઝખમથી તેવણુ મરણુ
પામ્યા. મેં આ ખાખત હજરત (સલ) ને બ્યાન
કરી અને મેં કહ્યું ઓ હજરત અથુ આમિરે મને
કહ્યું હતું કે હજરત મારે માટે દોઆ કરે. ત્યારે
હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. ફરી અથુ મુસા
એ પોતાને માટે દોઆ કરાવી. અખદુલ્લાહ ખીન
ફેસ એ અથુ મુસાનું જ નામ છે.

૨૨૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝંદખીન
અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લિલ અનસારે
વ લે અખનાઇલ અનસારે વ લે અખના
એ અખનાઇલ અનસારે. ?

૨૨૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ
હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લિલ મોહલેકીન
સહાબાએ કહ્યું વાળ કતરાવનારાઓ માટે પણ
(દોઆ કરો) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ
ગફેર લિલ મોહલેકીન ૨ સહાબાએ કહ્યું વાળ
કતરાવનારાઓ માટે હજરતે ફરમાવ્યું અલ્લા-
હુમ્મ-ગફેર લિલ મોહલેકીન સહાબાએ
કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ વાળ કતરાવનારાઓ માટે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું વલિલ મોફ રેસરીન

* અર્થ ઓ અલ્લાહ તું ઓખદ અબી આમિ-
રની બખશીશ કર. ઓ મારા અલ્લાહ તું તેને
કેયામતના દિવસે તારી મખબુકમાંથી ઘણાઓની
ઉપર કર (વહેતા રાખ) ફરી અથુ મુસા માટે
ફરમાવ્યું. ઓ મારા અલ્લાહ તું અખદુલ્લાહ ખીન
ફેસના ગ્રાહોને બખશ અને તેને કેયામતના દિવસે
માનીતે હીકાએ રાખ. શુ. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અનસારોની તેઓના
ઝકાઓની તેઓના પોત્રોની બખશીશ
દર. શુ. મો.

૨ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું માથુ ખોરાવનારની
બખશીશ કર. તણુ વાર ફરમાવ્યું શુ. મો.

કૌથદો હજારે વેદાઅમાં હજરત (સલ) સાથે કુરઆની હતી અને ધણુ સહાબા સાથે કુરઆની નહોતી. જ્યારે હજરત મક્કામાં પહોંચ્યા તો સહાબાને ફરમાવ્યું, જેની પાસે કુરઆની ન હોય તે પોતાનું એહરામ ખોલે અને પોતાનું માથું ખોડાવે. જ્યારે હજરતો વખત આવે તો એહરામ ખાંધીને હજજ કરે. અને હજરને (સલ) પોતાનું માથું વગર કુરઆની કરે ખોડાવ્યું નહીં, ફરી જેઓ પાસે કુરઆની નહોતી તેમાંથી કેટલાકાએ પોતાના માથાના થોડાં થોડાં વાગ કતરાવ્યાં, માથું ખોડાવ્યું નહીં. તેઓ સમજ્યા કે હજજ કર્યા વગર માથું શું મુઝાનીએ હજરત (સલ)ને આવાત પસંદ આવી નહીં કે તેઓએ હુકમ માનવામાં શા માટે ટીક કરી, માટે ખોડાવનારાઓ માટે ત્રણવાર દોઆ કરી. અને કતરાવનારાઓ માટે દોઆ કરી નહીં આખર ત્રીજવાર રહમને ગેય માર્યો ને કતરાવનારાઓને પશુ બખશીયતી દોઆમાં બેગા કર્યો. આથી જણાયું કે હજજમાં વાગ કતરાવવા કરતાં ખોડાવવું અફઝલ છે,

૨૨૦૫ મુસન્નિમમાં ઔરીયને માલિક અશ-જહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્-ગફેરલુ વરહુમહો વઅરેહી વઅફ્રે અંનહો વઅક્રે મનોઝાલુ વવરસે અમદખસલુ વગસીસહો બિલખાએ વરસલ જે વલ ખરદે વનકકેહી મિનલ ખાંયાક-મા નકકેતસ-સોખલ-અખયદનિનદ-દનસે વઅમદેલહો દારખેરમ મીન દારેહી વઅહલ ખેરમ મિન અફલેહી વઅજખ ખેરમમિન અજઝેહી વઅઅખેલહુલ-જ-નત વઅઅજહો મિન અંખાંમિલ-કંખે *

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું એને માટે બખ-શીશ કર અને રહમ કર. અને એને આફિયત આપ, અને એના શુનાહ માફ કર, અને એને માનીતી મેમાની કર, અને એના કીદાણને (એટલે કબરને) કોશાદા કર. અને એને પાળીથી બરકથી અને ફરાંથી

અવમિન અખામિન નારે જ્યારેહ જરતે (સલ) જનાઝાની નમાઝ પઢી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

કૌથદો આ હદીસનો રાવી કહે છે કે જ્યારે હજરતે (સલ) તે મૈયતને માટે આવી તફસીલવાર દોઆ કરી તો મેં આશા કરી કે કદાપી હું આ મૈયતની જગ્યા હોત.

૨૨૦૬ ખોખારી તથા મુસન્નિમમાં અશુ મુસા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્-ગફેર લી ખનીઅતી વજહલી વહસરાહી ફી અમરી વમા અન્ત અઅંસમે: બિદી મિન્ની અલ્લાહુમ્-ગફેરલી હુઝી વજહી વખનીઅતી અમદિ વફુલો વંતેલે હુંદી *

કૌથદો જે કે હજરત (સલ) શુનાહોથી માસમ (નિરાપરાધી) હતા પશુ ઉમ્મતને શીખવવા અથવા કાંઈ બેદતર કામના છોડવાના ખ્યાલથી આ દોઆઓ કરતા હતા. જેટલો કુરગ (નજદીથી તથા માન) વધારે તેટલો ડર વધારે પ્રખ્યાત કહેતી છે કે નજદીકાંદા બેશ બે.વદ હેરાની? બંદગીના આજ અર્થ છે કે બંદો પોતાના માલિક આગળ ધુજતો કાંપતો રહે અને પોતાની કસૂરના ફરી તે થઇ હોય કે ન

ત્રો (એટલે) એન તરેહ તરેહના કરમથી પવિત્ર કર અને જેવી રીતે તે સફેદ કપડાને મેલથી સાફ કર્યું તેવી રીતે એને ખતાઓથી સાફ કર. અને એના ધરથી સાફ ધર તથા એની અફલથી સારી અફલ અને એની બાચડીથી સારી બાચડી બદલામાં આપ. અને એને જનનમાં દાખલ કર. અને એને કબરના અજબથી અથવા અખિથી પનાહ આપ. શા, મો.

૧ ઓ અલ્લાહ તું મારી ચૂકન મારી નાહાનીને અને મારી જીયાહની (હફથી વધવા) ને જે મારા મામલામાં થઇ છે. અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે તેને બખશ. ઓ મારા અલ્લાહ તું મારી બેદુદગી [અથવા હસી] ને તથા મારી ગનાહની કોશીયને તથા મારી ચૂકને તથા મારા કસદ ને તું બખશ. અને આ દરેક મારી તરફી છે. શા. મો. ૨ આથી જણાયું કે જે કોઇ કોઇ પણ વસ્તી વિરે એકું માને અથવા કહે કે તે ખુદાથી ન ડર છે. તો તે તેમને ખુદાથી દુર ફેરે છે અને વસ્તી પળાથી કાંદે છે. શા. મો.

હોય છકરા કરતો રહે.

૨૨૦૭ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગરેલી જંગી કુદીડું ફિક્કું વ અલ્લાહુ વ અવ્વલહુ વ આખરહુ વ અલા નિયતહુ વ સિર્ફહુ *

ફાયદો મસાખીહમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) આ દોઆને સિજદામાં પઢતા હતા.

૨૨૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગરેલી વરહુંમની વ અલહુંકની ખિર્ફીકિલ-અવ્વલા” ? હજરતે વફાત વખત આ દોઆ કરી.

ફાયદો રશીકે આલાથી મતલબ પેગમ્બરોની રૂહ તથા મોકરફ દિરશતા છે. અને કેટલાક કહે છે કે રશીકે આલાથી મતલબ ખોદા છે.

૨૨૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સોલૈમ બિન્તે મિલહાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અકસર માલહુ વ વલહહુ વ ખારેક લહુ ફીમા અવ્વતૈતહુ” ૨ અનસ ખીન માલિક [રદી] માટે હજરતે (સલ) દોઆ આ કરી.

ફાયદો અનસ ખીન માલિક (રદી) હજરત [સલ] ના ખાદિમ હતા તેવણુ નવ વર્ષના હતા અને તેમની મા એટલે ઉમ્મે સોલૈમે તેમને હજરતની ખીજમતમાં રાખ્યા. મસાખીહમાં રિવાયત છે કે ઉમ્મે સોલૈમે (રદી) હજરત (સલ)

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મારા સઘળા ગુનાહને નાનાને મોટાને, આગળાને પાછળાને. અને ખુદલા તથા પોશીદાને બખરા. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મને બખરા, તું મારા પર રહમ કર, અને મને કે આ રશીકે સાથે મેળવ. શા. મો.

૨ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું તેના માથાને અને તેની આંધાઈને ધણું કર. અને જે તે તેને આપ્યું હોય તેમાં તેને બરકત આપ. શા. મો.

ને કહ્યું ઓ હજરત ! પોતાના ખદિમ માટે દોઆ કરો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી કોઈ રિવાયતમાં આવી રીતે છે કે હજરત (સલ) પોતાના વોળુનું પાણી ભરી રાખતા હતા. એક દિવસ હજરત બૂલી ગયા, અનસે તેને બધું. જ્યારે હજરતે તેને ભરેલું જોયું તો પૂછ્યું, આ કાણે બધું ? ફરી જણાવ્યું કે અનસે બધું તો હજરતે તેમની ઉમરની દરાઝીની તથા આલ આલાદની કસરત (વધવા) ની દોઆ કરી. તો હજરત અનસ [રદી] એક સો વીસ વર્ષ જીવતા રહ્યા અને એકસો વીસ તેમના છોકરા જન્મ્યા. અને બસરામાં તેમના ખજૂરના બગીચા વર્ષમાં બે વાર ફૂલે છે. અને તેમના બકરાં ઘેટાંના એટસો વધારો હતા જેનો ગુમાર નથી.

૨૨૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-રફીકિલ અવ્વલા *

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) તંદસ્તીની હાલતમાં ફરમાવતા હતા કે વગર રાજીખુશીએ કોઈ પેગમ્બરની મોત આવતી નથી. જ્યારે હજરત (સલ) ને મોતની ખીમારીમાં બેઠોશીથી હોશ આવ્યો તો હજરતે આંખ ખોલીને આ દોઆ કરી. આ વખતથી મેં જાણ્યું કે હજરતે (સલ) અમને છોડ્યાં અને મોતને પસંદ કર્યું. હજરતનું આ આખીરી કલામ (વાકય) હતું તે પછી હજરતે કોઈ વાત કરી નહીં.

૨૨૧૧ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અતતસ-સલામો વ મિન્કસ સલામો તખારકત યા જંલ જલાલે વલ એક રામ ?

ફાયદો સહી રિવાયત આટલીજ છે અને

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું જિંયા મસ્તખાવાળા રશીકની સગત ચાહું છું. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તુંજ સલામતી છે (એટલે સારી સલામતી તનેજ છે) અને તારેથીજ સલામતી છે. તું બરકતવાણો છે. ઓ મોટાઈ અને બુલ્લુસ્તીવાળો. શા. મો.

આ ને પ્રખ્યાત છે કે મિન્કસ-સલામ પછી
વ એલેક યરજાંસ-સલામ વ અફખેસના
દારસ-સલામ તખ્તારકત રખખના વ તઆ-
લેત યા જલ જલાલે વલ ઇક્રામ વધારે
છે તો હજરત (સલ) થી સહી રિવાયતમાં
તેનો કથે પતો નથી.

૨૨૧૨ મુસલિમમાં અલી (રહી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લા-
હુમ અન્તલ મલિકો લાએલાહુ ઇલ્લા
અન્ત અન્ત રખખી વ અના અંખેહાક જલમ-
તો નફસી વ અંતરફતો બે જાંખી ફગફેરલી
જોનુબ જમીઅ લા યગફેરજ-જોનુબઇલ્લા
અન્ત વહંદેની લે અહસનીલ-અખલાકે
લા યહદી લે અહસનેહા ઇલ્લા અન્ત.
વસરેફ અંની સૈયેઅહા લા યસરેફે અંની
સૈયેઅહા ઇલ્લા અન્ત. લખૈક વ સંઅ
દૈક વક્ષ ખૈરા કુલ્લોહુ પ્રી યદૈક વશ-શરો
લેસ એલૈક, અન્ના બેક વ એલૈક તખાર

કત વ તઆલેત. અસ્તગફેરોક વ અતુબો
એલૈક. વજજહતો વજ્જહયા કહેવા પછી આ
શબ્દો કહેતા હતા. અને જ્યારે રોકુઅ કરતા
તો કહેતા અલ્લાહુમ લક રકઅંતો વ બેક
આમન્તો વ લક અસલમતો. ખશઅં લક

સમઇં વ ખસરી વ મુખખી વ અખખી વ
અસખી. અને જ્યારે (રોકુઅથી) માથું ઉપા-
ડતા તો કહેતા રખખના લકલ હંમ્મો મિલ-
અસ સમાવતે વ મિલઅલ અરદં વ મા
બૈનહોમા વ મિલઅ મા શિઅત મિ શૈઇ
નખઅંદો ફરી જ્યારે સિજ્દો કરતા તો કહેતા
અલ્લાહુમ લક સજ્જતો વ બેક આમન્તો
વલક અસલમતો સજ્જ વખહી લિલ્લહ
ખલકહુ વ સંવરહુ વ શકક સમઅહુ વ
ખસં રહુ ફતખારક-લ્લાહો અહુ સનુલ ખા

લેફીન ફરી અતહીયાત તથા સલામની વચ્ચે
છેવટમાં આ હોઆ થતી અલ્લાહુમ્મ-ગફે
રલી મા કંદુમતો વ મા અખખરતો વ મા
અસરરતો વ મા અઅંલન્તો વ મા અસર-
ફતો વ મા અન્ત અઅંલમો ખિહી મિત્રી
અન્તલ મો કંદેમો વ અન્તલ મો અખખેરો
લાએલાહુ ઇલ્લા અન્ત*

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું જ બાદશાહ છે તારા
સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તું જ મારો પરવર દિગાર
છે અને હું તારો બન્દો છું. મેં મારા જન ઉપર
જીવમ કર્યો અને મારા ગુનાહોને મેં એકરાર
કર્યો. માટે તું મારા સવળા ગુનાહોને બખશ તારા
સિવાય કોઈ ગુનાહોને બખશતો નથી. અને તું
મને સારા સ્વભાવનો માર્ગ બતાવ (હિદાયત
આપ) તારા સિવાય કોઈ સારા સ્વભાવનો માર્ગ
બતાવે નહીં. અને જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર
તારા સિવાય કોઈ જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર-
નાર નથી. હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં હાજર
છું ફરેક ખેર ખૂળી (લલાહ) તારા હાથમાં છે અને
શર્ફ [ખુરાશ] તારા તરફ નથી. હું તારી સાથે
[કાએમ] છું. અને તારા તરફ [પાછો આવનાર] છું.
તું બરકતવાળો છે અને જાંબા મરતબા વાળો છે.
હું તારાથી બખશીશ ચાહું છું અને તારી આગળ
તોખા (પશ્ચાતાપ) કરું છું.” અને જ્યારે રોકુઅ
કરતા જ્યારે કહેતા અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ મેં
તારે માટે રોકુઅ કર્યો [માથું નમાવ્યું] અને તારા
પર ઇમાન લાવ્યો અને તારો હું તાબેદાર થયો.
તારે માટે મારા કાન, આંખ, ગરૂદ, હાડકાં અને
પટ્ટો કુક્યાં” અને જ્યારે માથું ઉપાડતા તો કહેતા.
અર્થ—ઓ મારા પરવરદિગાર તારેજ માટે સર્વ સ્તુતી
છે આસમાનો અને જમીન બરીને એને ને એ બેની
વચ્ચે છે તે બરીને. અને એ પછી કોઈ ચીજ તું
ચાહે તે બરીને” ફરી જ્યારે સિજ્દો કરતા તો કહેતા
અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારે માટે મેં સિજ્દો કર્યો
અને તારા પર ઇમાન લાવ્યો અને તારો તાબેદાર
થંબો. મારા મોંએ તેને સિજ્દો કર્યો જોજે તેને
પેદા કર્યું અને રૂપ આપ્યું અને તેના કાન તથા
આંખ ચીરીને બનાવ્યાં. તો અલ્લાહ બરકત વાળો
છે સારો ઉત્પત્ત કરનાર છે” ફરી અતહીયાત
તથા સલામની વચ્ચે કહેતા. અર્થ—ઓ અલ્લાહ
તું મારી બખશીશ કર ને મેં આગળ કયું
અને ને મેં પાછળ કયું અને ને મેં ચોશીદા કયું.”

ફાથદો આ જે ફરમાવ્યું કે બહી તારી તરફ નથી. એટલે બદ-કામથી તારી નગદીકી મળતી નથી. અથવા આ મતલબ છે કે જો કે નેકી તથા બહીનો ઉત્તમ કરનાર ખોદાજ છે પણ બંદા થવાનો અદબ આ છે કે બહી તેની તરફ લગાડવી નહીં જોઈએ. જેવી રીતે દોઆમાં “યા ખાલેકશ-શર્” અથવા યા ખાલેકલ કદબ વલખિન્ઝીર” કહેતા નથી અને જુઓ તો આ સર્વનો ખાલિક તેજ છે. હનશી મજહબમાં આ દોઆઓ નફલ નમાઝમાં પઢે ફરજમાં નહીં.

૨૨૧૩ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ ખીન યોમર (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્ત ખલકત નફસી વ અન્ત તવફફાહા લક મમાતોહા વ મહ્યાહા ઇન અહ્યૈતહા ફહુન્ફહા વ ઇન અમતહા ફગદૈર લહા. અલ્લાહુમ્મ અગ્ગા લોકલ-અંફિયત, હજરતે (સલ) એક પુરખને ફરમાવ્યું કે જ્યારે તે સૂવા લાગે ત્યારે આ કહે.

૨૨૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્જલ વલીદ ખલલ વલીદે વ સલમત-બન હિશામીન વ અંય યાશ-બન અખીરળીઅંતવલ મુસ્તદંઅંશીન બે મક્કત. અલ્લાહુમ્મશ-દોહ વતંઅનક અંલા મોદરં. અલ્લાહુમ્મઅલહા અંલેહીમ સેનીન ક સેનીન યુસોફ ર

અને જે મેં જાહેર કયું અને જે મેં જિયા-હતી કરી, અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે. તું જ આગળ પાડનાર છે અને તું પાછળ નાખનાર છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તેજ મારા જીવને પેદા કર્યો અને તું જ તેને મારશે, તારેજ માટે એનું ચોત તથા એની જિન્દગી છે. જે તું એને જીવતો રાખે તો એની સંભાળ કર અને જે તું એને મારે તો તેની ખખરીશ કર. ઓ અલ્લાહ હું તારાથી આશ્રિત થાહું છું. શા. મો.

૨ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું વલીદ ખીન વલી-દને, સલમા ખીન હિશામને ઐયાશ ખીન અખી રખ.આને, અને મકામાંના કમજેર (દબેલા મુસલ

ફાથદો મકામાં કેટલાક ગરીબ મુસલમાન હતા. જેમકે વલીદ, ઐયાશ, અમ્માર. ખખખાખ વગેરે એઓને કારેશના કાદિર ઘણું દુઃખ આપતા હતા. તો હજરતે (સલ) તેઓના છુટ કારા માટે દોઆ કરી. આખર ખોદાએ તેઓને મુક્તિ આપી. અને મોજર અરબમાં એક કામ હતી તેઓ ઘણા સખત લોક હતા. માટે હજરતે તેઓ પર બદ દોઆ કરી.

૨૨૧૫ મુસલિમમાં યોમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્નેઝલી મા વઅંતની. અલ્લાહુમ્મ ઐન મા વઅંતની અલ્લાહુમ્મ ઇન તોહલિક હાજેહીલ એસાબત મિન અહલિલ ઇસ્લામે લા તોઅંબદ ફિલ અરદે ર

ફાથદો જંગે બદરમાં હજરતે (સલ) જોયું કે સામાન સાથે હજાર માણસ કાદિરાનું લશકર છે. અંત હજરત (સલ) નું લશકર એસામાન ત્રણસો તેર આઠમીયોનું છે ત્યારે ગભરાટમાં આ દોઆ કરી. ખોદાએ તે કબૂલ કરી હજરત (સલ) ની ફતેહ થઈ અને આ જે ફરમાવ્યું કે મેં આ ઇસ્લામવાળા હલાક થશે તો તારી બંદગી ફરી થશે નહીં. એટલે મારી પછી કોઈ પેગમર નથી કે તે મારી પછી લેકાને હિદા-યત કરે શિક્કે છોડાવે. તો જે હું તથા મારા સાથીઓ મુસલમાન હલાક થયા તો ફરી નિર્માળ બંદગી થવાની કોઈ સૂરત નથી. હજરત (સલ)ને ઘણી બેચેલની આ હતી કે કેથે અલાહનું દીન મટી નહીં જાય. જો કોઈ કહે કે જ્યારે ખોદાએ આ ફતેહનો વાયદો કર્યો હતો તો આટલો ગભરાટ કરવાની ક્યા જગ્યા હતી ? તેનો જવાબ આ છે

માનો)ને જાણ. ઓ અલ્લાહ તું તારા સખત અન્બ મોજર લોક ઉપર નાંખ. ઓ અલ્લાહ તું યુસોફ (અયે)ના વખતના હુકમો જેવા હુકમોના વર્ષ એએ માટે તું કર. શા. મો.

૩ અર્થ—ઓ અલ્લાહ જે તેં મને વાયદો કર્યો છે તે તું પૂરો કર, ઓ અલ્લાહ જે તેં મને વાયદો કર્યો છે તે ક્યાં છે ? ઓ અલ્લાહ જે તું આ ટોલાને ધરલામવાળાઓથી હલાક (નાશ)કરશે તો પૃથ્વી ઉપર તારી બંદગી થશે નહીં. શા. મો.

કે હજરત (સલ) અક્ષાબની બે નિયાઝી તથા બેપરવાબની શાનથી ડર્યા, તે માલિક છે જે આહે તે કરે તેના હાથ ઠાણ પકડનાર છે ? બંદગી એનુંજ નામ છે, બદો ડરતો રહે કદી નડર થાય નહીં. અને બીજું કારણ આ હતું કે સહાબા શાંત થાય પોતાની બે સામાનીથી નહીં ડરે. કારણ કે તેમને યકીન હતું કે હજરતની દોઆ બેશક કબૂલ છે.

૨૨૧૬ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્-શરૈફ અંહદક વ વઅંદક અલ્લાહુમ્મ ઇન તશઅલા તોઅં બદો અઅંદક—યવમ. આ હજરતે જંગે બદરને દિવસે ફરમાવ્યું. અને અનસની રિવાયતમાં છે અલ્લાહુમ્મ ઇન્નક ઇન તશઅમ લા તોઅંબદો ફીલ અરદે. આ હજરતે જંગે મોહોદને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીલમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે જંગે બદરને દિવસે તમ્બુમાં હજરત (સલ) આ દોઆ કરતા હતા. તો અણુ બદર સિદીકે હજરતનો હાથ પકડ્યો અને કહ્યું કે ઓ હજરત (સલ) આટલી દોઆ બસ કરે છે. આપે પહેલા નમ્રગરની દોઆ પોતાના રખમથી કરી. તો હજરત (સલ) બકતર પેહેરેલા તમ્બુથી બદર નીકળ્યા અને આ ફરમાવતા હતા, કે હવે કાફીરોનું લશ્કર નાસી જશે અને પીક ફેરવશે. તો તેવીજ રીતે વગર ફેર પડે થયું.

૨૨૧૭ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇલમા અના બશરત ફમૈયુલ મુસલેમીન લઅંનતોહુ અવ સખખતેહુ

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારો કોલકશાર તને યાહ દેવડાગે છું (એટલે ધણી તમ્બત પૂર્વક તારા કોલ કરારને આધારે તારેથી માંચું છું) ઓ અલ્લાહ જે તું આહે છે તો આજ પછી કોલ તારી બંદગી કરે નહીં. અને અનસની રિવાયતમાં છે. અર્થ—ઓ અલ્લાહ જે તું આહે તો તારી બંદગી કબીનમાં કોલ કરે નહીં. શા. મો.

ફરમાવ્યું હું કડાતં વ અમર.

ફાયદો એટલે કદાપી માણસાધથી હું કોલ મુસલમાનને બદ દોઆ કરું તો તેના વિષે અસર કરે નહીં, એટલુંજ નહીં પણ બદ દોઆ તેના વિષે ખૂદ દોઆએ ખૈર થાય. આ દોઆથી હજરત (સલ) ની સમ્પૂર્ણ મહેર પોતાની ઉમ્મત ઉપર સિદ્ધ થઇ

૨૨૧૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અલ્હુખિમન—નાસે એલૈયા અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અલ્હુખિમન—નાસે એલૈયા અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અલ્હુખિમન નાસે એલૈયા અનસારે માટે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું.

૨૨૧૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન એમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અખરએ એલૈક મિન્મા સંતઅં ખાલિદુન આ હજરતે બે વાર ફરમાવ્યું જ્યારે ખાલિદ બીન વલીદ બની ખૈસાથી પાછા આવ્યા ત્યારે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન એમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ખાલિદ (રદી) ને બની ખૈસાની કામ તરફ મોકલ્યા તેમને મુસલમાન કરવા. તો ખાલિદે તેઓને ઇસ્લામનું નોતરું આપ્યું. તેઓ સારી રીતે કહી શક્યા નહીં કે અમે મુસલમાન થયા પણ તેઓએ અતી રીતે કહ્યું અમે બેદીન થયા અમે બેદીન થયા. એટલે મુસલમાન થયા. કારણ કે કાફિર મુસલમાનોને બેદીન કહેતા હતા. તો

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તો બશરત છું. માટે જે કોલ મુસલમાનને હું લાનત કરું અથવા તેને બુર કહું તો તું તેને માટે પવિત્રાઇ અને સવાબ કર. શા. મો.

૨ અર્થ— ઓ અલ્લાહ ખચીત તેઓ મારા ખ્યારા લોકોમાંથી છે કે વાર. શા. મો.

૩ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખાલિદે જે કયું તેથી હું ખેડાર છું. શા. મો.

૪ એજ મહાવરા પરમાણુ પારસીઓ બીજા ધર્મ વાળાઓને જુહીન (ખે દીન) કહે છે. શા. મો.

ખાલિદે તેઓને કતલ કરવા તથા કેદ કરવા શરૂ કર્યાં. અને દરેક મુસલમાનને એક કેદી આપ્યો કે તેને કતલ કરે. તો મેં કહ્યું ખાદાની કસમ હું પોતાના કેદીને કતલ કરીશ નહીં અને મારો કોઈ સાથી પણ કતલ કરશે નહીં. ફરી જ્યારે અમો પાછા ફર્યા તો આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો સારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખાલિદથી કસર થઇ વગર મતલબ સમજે તેઓને માર્યાં. હું એમાં તેનો સાથી નથી. આથી બજાયાં કે નૈયતની ગણતરી છે જે ગલતીથી અથવા નાદાનીથી મતલબ વિરૂદ્ધ કોઈ શબ્દ નીકળે તો તેનો કસો ઇતવાર નથી.

રોઅર

મા દરેરા બિનગરમે હાલ રા

ને બેરેરા બિનગરમે કાલરાઃ

અને ખલિફા તરફથી આઇ બયાવ થઈ શકે છે કે તેમને હુકમ હતો કે જે તેઓ ઇસ્લામ નહીં સ્વીકારે તો તેઓને કતલ કરે તો તેઓએ ઇસ્લામને સાફ રીતે જાહેર કર્યું નહીં. અને તેઓએ જે આ કહ્યું કે અમો બેદીન થયા એમાં આ મતલબ પણ થઇ શકે છે કે અમે પોતાનું દીન છોડ્યું અમો યહુદી અથવા નસરાની થયા. કદાપી આરને લીધે ઇસ્લામનો શબ્દ નહીં કહ્યો હશે પણ આવી રીતે કહ્યું કે અમો બેદીન થયા. વલ્લાહો આલમ.

૨૨૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની આ હિંબોહુ ફ અહિંબહુ વ અહિંબહુ મન યો હિંબોહુ હસન ખીન અલી (રદી) વિષે ફરમાયું. *

ફાયદો હજરતે [સલ] એક વાર ઇમામ હસન (રદી) ને પોતાના બોખામાં લઇને તેમને

* અર્થ—અમો દિવાને તથા હાલતને જોઇએ બીએ. બાહેરને તથા વાતને જોતા નથી. ગા. મો.

૧ અર્થ—આ અલ્લાહ હું એના પર પ્રીતિ રાખું છું તો તું પણ એની પ્રીતિ રાખ અને જે એનાથી પ્રીતિ રાખે તેનાથી પણ તું પ્રીતિ રાખ. ગા. મો.

ચૂપ્પા ફરી આ દોઆ કરી.

૨૨૨૧ બોખારીમાં આમામાં ખીન ઝેદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની આહિંબોહોમા ફ અહિંબહોમા અને ખીજ રિવાયતમાં છે અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અરલુંમા હોમા ફરલુંમ હોમા હસન તથા હોસન (રદી) વિષે ફરમાયું.*

ફાયદો આ બંને હદીસમાં હસનેનની બધી ઉમદા ફજલત છે. કેમકે હજરતે (સલ) તેમની મોહબ્બતની તથા તેમનાથી મોહબ્બત રાખનારની મોહબ્બતની દોઆ ફૂકરી. ખોદાની મોહબ્બત કરવાની મતલબ સમ્પૂર્ણ મેહેર તથા કૃપા કરવી છે.

૨૨૨૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસઅલોક ખૈરહા વ ખૈર માફીહા વ ખૈર મા ઉરસિલત ખિહી. વ અહીંજે એક મિન શરેહા વ શરે મા ફીહા વ શરે મા ઉરસિલત ખિહી ? જ્યારે જોરથી હવા આલતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા.

૨૨૨૩ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ ખીન મસ ઉદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અરાઅહીકલ હોદા વ-તોકાં વસ—અંદાઈ વસગેના ?

* અર્થ—આ અલ્લાહ હું આ બંનેને આહુ છું તો તું પણ તે બંનેને આહ. અને ખીજ રિવાયતમાં છે. અર્થ—આ મારા અલ્લાહ હું આ બંને પર રહમ કરું છું મેહેર રાખું છું તો તું પણ તેઓ પર રહમ કર. ગા. મો.

૧ અર્થ—આ અલ્લાહ ખચીત હું તારેથી એની બેહતરીને તથા જે એમાં હોય તેની બેહતરીને તથા જેને માટે એ મોકલાયો તે તેની સલામતને આહુ છું. અને એની ખુરાઇથી તથા જે એમાં છે તેની ખુરાઇથી તથા જેને માટે એ મોકલાયો છે તેની ખુરાઇથી હું તારી પનાહહુ છું. ગા. મો.

૨ અર્થ—આ અલ્લાહ ખરેખર હું તારી પાસે હિદાયતને પરહેઝગારીને પાકામનીને અને જે પરવાહ (ગેના) ને માંડું છું. ગા. મો.

દાયદો અદાક, ઇફ્ત તે આ કે કામ શકિત શરીરત તથા અકરને તામે થાય. એટલે શરીરતની વગર રત્નએ કોઈ સ્ત્રીજની ખાદિશ વધે નહીં. આથી ઘણા સારા સ્વભાવો ઉત્પન્ન થાય છે જેમકે સખાવત (વગેરે.)

૨૨૨૪ બોખારીમાં સચ્ચ બીન અખી વક્સા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંહોન્ને બેક મિનલ-જુખલે વ અંહોન્ને બેક મિનલ જુખને વ અંહોન્ને બેક મિન અન આરદ ઇલા અરજંતિલ-આમરે વ અંહોન્ને બેક મિન ફિતનતિલ-દગ્ગલે વ અંહોન્ને બેક મિનલ અંજંખિલ કુખરે *

દાયદો નકામી યોમર એટલે યુદ્ધાપાથી એટલાં માટે પનાહ માંગી કે તે વખત માણુ-સના હાથ પગ ટલા સર રહેતાં નથી. ન અકલ હીકાણે રહે છે. તો જાણે માણસ હીવાર જેવો બને છે.

૨૨૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-માવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંહોન્ને બેક મિનલ બોખોન્ને વલ અખાઅએ * જ્યારે હજરત (સલ) જાજરએ જતા ત્યારે આ કહેતા હતા.

દાયદો જાજરમાં ખોદાનું નામ લેવામાં આવતું નથી માટે સીતાન ત્યાં રહે છે. એજ કારણથી હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

૨૨૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ સહફ તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તહફક હું ખખીલા-હમી તારી પનાહહું છું. અને નાહિમતથી તારી પનાહહું છું. અને રહલ હમર [નકામી હમર] થી તારી પનાહહું છું. અને દગ્ગલના કિતનાથી તારી પનાહહું છું અને કબરના અજબથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું ભૂત ભૂત-ણીઓથી તારી પનાહહું છું. યા. મો.

અંહોન્ને બેક મિનલ-હુમ્મે વલ-હુંઝને વલ-અજજે વલ કસલે વલ જુખલે વલ જુખને વ દેલહંદ-દેને વ ગલખતિર રીજલે *

દાયદો મરદોનો ગલખો તે આ કે બાદ શાહ જલેમ હેપ અથવા જાહેલોથી મામલો પડે અથવા શહવત પરસ્તી મરદોમાં વધી જાય.

૨૨૨૭ મુસલિમમાં અખદુલ્લાહ બીન યોમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંહોન્ને બેક મિન ઝવાલે નેઅમતેક વ તાલ્લુવાલે આફ-યતેક વ ફાજાઅતે નિકંમતેક વ જમીએ સખતેક †

૨૨૨૮ મુસલિમમાં આઅશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંહોન્ને બેક મિન અંજંખિલ કુખરે વ અંહોન્ને બેક મિન ફિતનતિલ-મરીહિંદ-દગ્ગલે વ અંહોન્ને બેક મિન ફિતનતિલ-મહથા વલ મમાતે. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંહોન્ને બેક મિનલ-અમ્મસમે વલ મગરમે. ‡

દાયદો ઝિન્દગીનો ફિતનો ખામારી તથા માલ યોલાદની નુકસાની અથવા માલનો વધારો જે ખોદાથી ગફલતમાં નાંખે અથવા કુદર તથા ગુમરાહી છે. અને મોતનો ફિતનો તે વખતની સખતી તથા દેહશત અથવા ખોદાની પનાહ જુરો ખાતેમાં થવો છે.

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ ખચીત હું ફિકર [ચિન્તા] થી ગમથી આજઝ થવાથી કાહેલીથી, ખખીલીથી, ના હિઅમતથી, કરજના બોજથી, અને લોકોના ગલખાથી તારી પનાહહું છું. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારી નેઅમત ટલવાથી, તારી આરીયત ખદલાવાથી, એકાએકના તારા અજબથી, અને તમામ તારા ગુસ્સાથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું કબરના અજબથી તારી પનાહહું છું. અને મરીહે દગ્ગલ-ના કિતનાથી હું તારી પનાહહું છું. અને ઝિન્દ-ગીના તથા મોતના કિતનાથી હું તારી પનાહહું છું. ઓ અલ્લાહ ગુનાહથી તથા કરજદારીથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

* મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ હન્ની અંહોન્ને યેક મિન શરે મા અમિલતો વમિન શરે મા લામ અમ્મમલ?

૨૨૨૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ હન્ની અંહોન્ને યેક મિન ઇલમી-લ લા યનફર્મ્માર વકલમીલ-લા યખશર્મ્મા વ હામ્મલિ-લા યુસમ્મર્મા વ નફરીલ લા તશમ્મર્મા ૩

ફાયદો ઇલમ નિર્વાલ એટલે ઇલમ બે અમલ તથા જે ઇલમની શરીઅતમાં ઇનજત ન હોય જેમકે બુદુ, નજુમ (બ્યોતિપ), રમઝ, જફર, તથા જે ઇલમ આખેરતમાં કામ નહીં આવે થલકે નુકશાની કરે જેવું કે યુનાની હિકમતનો ઇલમ અને લાલકારક ઇલમ તે છે જે દુન્યામાં અથવા આખેરતમાં અથવા બંનેમાં કામ આવે, માત્ર દુન્યાનો ફાયદો વેદક તથા હિસાબમાં છે. અને માત્ર આખેરતનો લાલ ઇલમે મારફત (ખલ જ્ઞાન) ઇલમે સોલુકમાં છે અને દુન્યા તથા આખેરત બંનેમાં કામ આવનાર

* આ હદીસ કેટલીક પ્રતોમાં નથી જેથી ઉ-ફમાં એ પર નબર નથી પણ કેટલીક સહી પ્રતોમાં તથા શરહ ગશારેકમાં આ હદીસ છે જેથી લખાઈ છે શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત જે મેં કર્યું તેની યુરાઈથી અને જે મેં નહીં કર્યું તેની યુરાઈથી હું તારી પનાહ છું શા. મો.

૨ જે લોકો કહે છે કે હજરત (સલ) દરેક વસ્તુ બંધે છે તેઓએ આ હદીસ બપર વિચાર કરવો જોઈએ. હજરત (સલ) પોતે તો નિર્વાલ ઇલમથી પનાહ માંગે છે અને તેઓ કહે છે કે હજરત બંધે છે. હજરત જેની પનાહ માંગે તે તેમને માટે સિધ્ધ કરવું મોટી બેઅદબી છે. શા. મો.

૩ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તહીક નિર્વાલ વિદ્યાથી, નહીં ડરનાર દિલથી, નહીં સાંભળવામાં આવે એવી દોષાથી તથા નહીં પેટ લશાય તેવા જીવથી હું તારી પનાહ છું શા. મો.

શરીઅતના ઇલમો છે. અને જે ઇલમ લાલ કરે અને ન નુકશાની જેમકે જફરતથી વધુ ગણીત વિદ્યા તથા ઇલમે લોગત (શબ્દ કોશ) માં દખલ વધારવો

૨૨૩૦ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ હન્ની અંહોન્ને યેક મિન ફિતનતિ નનારે વ અંમ્મમિનનારે વ ફિતનતિલ ફંબરે વ અંમ્મમિલ ફંબરે વ મિન શરે ફિતનતિલ ગેના વ મિન શરે ફિતનતિલ-ફંકરે વ અંહોન્ને યેક મિન શરે ફિતનતિલ-મસીહુદ-દજ્જલે *

ફાયદો માલદારીનો ફિતનો ગફલત ગફરી તથા બખીલાઈ અને મોહતાજનો ફિતનો તે માલદારો પર અદેખાઈ કરવી, તેઓના માલમાં લોલ કરવો, પોતાની કિસ્મત પર રાજ નહીં રહેવું, અને માલની દુલ્હમાં હરામ કામો અંગીકાર કરવાં.

૨૨૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ ઝકર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ હન્ની જંલમતો નફરી વ્યુલમન કરીરે વ લા યગફરુન્ જંનુબ હદીઅન્ત ફગ ફેરલી મગફરતમ-મિન ફંન્દકે પરહુમની ઇન્નક અન્તલ ગફુરે રહીમ ૧

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત અગ્નિ (દોષ) ના ફિતનાથી તથા અગ્નિના અબલબથી કબરના ફિતનાથી તથા કબરના અબલબથી તવગરીના ફિતનાની યુરાઈથી અને ગરીબાઈના ફિતનાની યુરાઈથી હું તારી પનાહ છું શું. અને મસીહ દજ્જલના ફિતનાની યુરાઈથી હું તારી પનાહ છું શું શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત મેં મારા જીવપર ધણેજન જુલમ કર્યો છે અને તારા સિવાય કોઈ ગુનાહોને બખશતો નથી. માટે હું તારી પાસની બખશીશ કર અને મારા પર રહમ કર ખચીત હું બખશનાર રહમ કરતા છે. શા. મો.

ફાયદો સિદ્ધિ કે અકબર (રહી) થી રિવાયત છે કે મેં કહ્યું, ઓ હજરત મને કોઈ દોષો બતાવો જેને હું નમાઝમાં પઢા કરું. ત્યારે હજરતે (સલ) મને આ દોષો બતાવી. અત્તહીયાત તથા દોરૂદ પઢી એને પઢવી નોંધ્યો.

૨૨૩૨ મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેખ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અવ્વલો મન અહુ'યા અમરક હજ અમાતુહિ. * કોરડા પાંચેલા કાળું મોં કરાધલા એક યહુદીનું હજરત (સલ) આગળ ગુજર થયું ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું ફરી હજરતે (સલ) તેને માટે સંગસારનો હુકમ ફરમાવ્યો તેને સંગસાર થયો. (પત્થર મારી મારી નાંખ્યો.)

ફાયદો હજરત (સલ) આગળ કાળું મોં કરેલા યહુદીનું ગુજર થયું તેને કોરડાનો માર પડ્યો હતો. હજરતે (સલ) યહુદીઓને પૂછ્યું તમારી કિતાબમાં વ્યભિચારની આજ શિક્ષા તથા સજા છે ? યહુદીઓએ કહ્યું હા, આજ હુકમ છે ત્યારે હજરતે (સલ) તેમના એક વિદ્વાનને ખોલાવ્યો જેનું નામ ઇબને સૂરીયા હતું. અને તેને ફરમાવ્યું હું તને તે ખોદાની કસમ આપું છું જેણે હજરત મસા (અલે) પર તૌરાત ઉતારી શું તમારી કિતાબમાં ઝીનાની આજ સજા છે. કે કાળું મોં કરો અને કોરડા મારો ? તેણે કહ્યું નહીં આ સજા નથી. જે તું મને એવી મોટી કસમ નહીં, આપત તો હું કદી ખરી બાબત ખોલતે નહીં. હરામ કારીની શિક્ષા તૌરાતમાં સંગસાર છે. પણ જ્યારે અમારા મોટા લોકોમાં વ્યભિચાર વધી તો પ્રથમ અમારી આ દસ્તુર હતી કે મોટા લોક સરદારને પકડતા તોતેને છોડી દેતા. અને જે ગરીબ કે હલકાને પકડતા તો તેને સંગસાર કરતા. ફરી અમે આપસમાં સલાહ મશવરો કર્યો કે આઓ એક યીજ એવી ટેરવીએ કે જે સરખી રીતે મોટા લોકો તથા હલકાઓ

પર કર્યા કરીએ. તો આ સલાહ કરી કે સંગસારને બદલે કોરડાની માર તથા મોં કાળું થયા કરે. ફરી યહુદીઓએ હજરત (સલ) થી શિક્ષા હલકા કરવાની માંગણી કરી. એટલે સંગસાર થાય નહીં હજરતે (સલ) તેઓની વાત ઉપર ધ્યાન આપ્યું નહીં. અને તેને સંગસાર કરાવ્યો ફરી આ હદીસ ફરમાવી. અને ખીજ રિવાયત આવી રીતે છે કે જ્યારે યહુદીઓએ સંગસારના હુકમનો નકાર કર્યો તો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે હજરત (સલ) ને કહ્યું કે તૌરાતમાં સંગસારનો હુકમ છે. ફરી તૌરાત મંગાવી તો યહુદીઓએ સંગસારનો હુકમ ઉપર હાથ રાખ્યો. અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે તેઓનો હાથ ખસેડીને તે આયત વાંચી ફરી હજરતે (સલ) તેને સંગસાર કરાવ્યો.

૨૨૩૩ મુસલિમમાં અયુ હારૈરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હુદે ઉમ્મ અખી હારૈરાત અલ્લાહુમ્મ હુમ્મેય આયેદક હાજનં વ ઉમ્મહુ ઇલા અપાદકલ-માઅમેનીન વ હુમ્મેય એલેહુમ-લ માઅમેનીન.

ફાયદો મસાખીહમાં અયુ હારૈરા (રહી) થી રિવાયત છે કે મારી મા મુશરેક હતી. હું તેણીને કહ્યા કરતો હતો કે તું મુસલમાન થા તો તેણીએ એક વેળા હજરત (સલ)ની બાબતમાં એવી બેઅદબીની વાત કહી જે મને ઘણીજ ખુરીલાગી ફરી હું હજરત (સલ)ની સેવામાં રડતો આવ્યો અને મેં કહ્યું, ઓ હજરત મારી માને માટે દોષો કરો કે ખોદા તેને હિદાયત કરે. ત્યારે હજરતે (સલ) આદોષો કરી. ફરી હું હજરત (સલ) ની આ દોષોથી ખુશી થઇને નીકળ્યો. જ્યારે હું પોતાના ઘરના દરવાજા ઉપર પહોંચ્યો અને મારી માએ મારા જોડાની ખખડાત સાંભળી તો કહ્યું. ઓ અયુ હારૈરા થોભ. અને મેં

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અયુ હારૈરાની માને હિદાયત આપ. ઓ અલ્લાહ તું તારા ખંદાને તથા તેની માને હમાનદાર બંદાઓ જીજીક ખ્યારાં કર. અને એ બંનેની નજીક મુખિનોને ખ્યારાં કર. ગુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારા કામને જ્યારે તેઓ મારે (તને) તો તેને જીવંત કર નાર પિાહ કરનાર હું પ્રથમ છું. ગુ. મો.

પાણીનો અવાજ સાંભળ્યો. તો તેણીએ ગોસલ કરી જલદીથી કપડાં પહેરીને દરવાજા ખોલ્યા અને આરી રીતે કહ્યું અશહુદો અલ-લાએલાહ હલ્લ-હલાહો વ અશહુદો અલ મોહું મદર-રમ્મ હુલ્લાહ + તો હું ખુશીમાં રડતો હજરત (સલ)ની ખીજમતમાં પાછો ફર્યો. અને આ ખનાવ કહ્યો તો હજરતે અલ-હંમ્દો લિલ્લાહ કહીને ફરમાવ્યું કે બાજુ સાઈ થયું. આ હદીસ મોઅજ્જેઝો છે કે તરત હજરત (સલ)ની દોઆ કબૂલ થઈ.

૨૨૩૪ મોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હુદે દવસ'વ-વ આતે ખોલુમ ?

ફાયદો યમનમાં દૌસ એક કોમ હતી. અયુ હોરૈરા તેજ કોમના હતા. હજરતે [સલ] અયુ હોરૈરા [રદી]ની ખાતર આ દોઆ કરી, ખોદાએ દોઆ કબૂલ કરી. તો તે કોમ મુસલમાન થઈને હજરત (સલ)ની ખિજમતમાં આવી.

૨૨૩૫ મુસલિમમાં અલી (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હુદેની વ સદેની અને ખીજ રિવાયતમાં છે, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની મસઅલોકલ-હોદા વસ-સદાદરે [આ દોઆ કરતી વેળા] હિદાયતથી મતલબ માર્ગની હિદાયતને તથા સિધાપણથી મતલબ તીરના જેવા સીધાપણને ધ્યાન કર. આ હજરતે (સલ) અલી (રદી)ને શીખવી.

ફાયદો એટલે જેવી રીતે કોઈ ગળ્યા જવાનો વિચાર હોય છે તો સીધા તેજ તરફ જાય છે ડાબે જમણે ફરતા નથી એવીજ રીતે ખોદાથી

* અર્થ—હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી તથા હું સાક્ષી આપું છું કે મોહુમ્મદ અલ્લાહના રસૂલ છે. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું હૈસને (હૈસના કબીલાને) હિદાયત આપ. અને તેઓને (મારી પાસે લાવ. શા. મો.

૨ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મને માર્ગ બતાવ અને સીધા કર" અને ખીજરિવાયતમાં છે તેના અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું તારાથી હિદાયતને તથા સીધા પણને માંગું છું. શા. મો.

હિદાયત માંગતાં સીધા માર્ગનું ધ્યાન થવું જોઈએ કે મળેલ મકસદ પોહોંચવે, શરીઅત પર ચાલે, ગુમરાહી તથા ખિદઅતની તરફ ઝુકે નહીં. અને રાસ્તી માંગતી વેળા તીરના સીધાપણને ધ્યાનમાં રાખે. એટલે જેવી રીતે તીર સીધા નીશાના (ચોટ) પર પહોંચે છે ડાબે જમણે ઝુકતો નથી એવીજ રીતે પોતાના ઇલમ તથા અમલમાં રાસ્તીનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ કે જેથી ખોટાનો પેસારો થાય નહીં. અને આ ખ્યાલનો ખીજો લાભ આ છે કે દિલથી ગફલત દૂર થાય અને દિલનું હાજર થવું મળે.

૨૨૩૬ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અયુ વક્ાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ખારેક લે અહલિલ મદીનતે ફી મુદ્દેહીમ * જે કોઈ મદીનાવાળાઓ સાથે છુરાઈનો ઇરાદો કરે છે તેને જેવી રીતે નીમક પાણીમાં ગળે છે તેવી રીતે અલ્લાહ ગળાવશે.

ફાયદો—મુદ્દ એક માપ છે સાઅની ચોથાઈ આસરે ત્રણ પાઉ (દોઢ શેર લવટાંક)

૨૨૩૭ મુસલિમમાં અયુ હોરૈરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ખારેક લના ફી સમરેના વ ખારેક લના ફી મદીનતેના વ ખારેક લના ફી સં એના વ ખારેક લના ફી મુદ્દેના અલ્લાહુમ્મ ઈન્ન ઈખરાહીમ [અલે] અંખ્દાક વ ખલીલોક વ નખીયોક વ ઈન્ની અંખ્દાક નખીયોક વ ઈન્લુ દઅંક લે મક્કત વ ઈન્ની અદકાલિલ મદીનતે યે મિસીલે માદઅંક લે મક્કત વ મિસીલહી મઅંહુ ?

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મદીનાવાળાઓને તેઓના મુકામ ખરકત [ટિકિ] આપ. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અમારે માટે અમારા કળમાં ખરકત આપ. અને અમારા મદીનામાં ખરકત આપ. અને અમારા આસમાં ખરકત આપ. અને અમારા મુદ્દમાં ખરકત આપ. ઓ અલ્લાહ ખચીત ઇબ્રાહીમ (સલે) તારા બંદા તારા દોસ્ત તથા તારા પેગમ્બર છે. અને ખચીત હું તારા બંદા તથા તારા નખી છું અને તેમણે તારી પાસે

પ્રથમ જ્યારે કળ મળતું ત્યારે હજરત આ દોઆ પઢતા. ફરી નાના બાળકોને બુલાવી તે કળ તેઓને આપતા.

ફાયદો—સાચ તથા મુદ્દની બરકતથી મત લખ અનાજની બરકત છે. હજરત ઇબ્રાહીમે (અલે) મક્કાના ફળો માટે બરકતની દોઆ કરી હતી કારણ કે ત્યાં અનાજ થતો નહોતો, અને હજરતે (સલ) મદીનાના ફળ તથા અનાજ બનેની દોઆ કરી કારણ કે ત્યાં બને યીજો થતી હતી. મુનંત આ છે કે નવું ફળ નાના બચ્ચાંઓને આપે. કારણ કે નવી યીજ નવા શખ્સોને આપવી યોગ્ય છે.

૨૨૩૮ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી શામેના અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી યમનેના. *

ફાયદો—પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે કે લોકોએ કહ્યું કે અમારા નજદ માટે બરકતની દોઆ કરો. હજરતે (સલ) બે વાર જવાબ નહીં આપ્યો, ત્રીજવાર ફરમાવ્યું ત્યાંજ તો ધરતી કંપ તથા ફસાદો છે અને ત્યાંથીજ શૈતાનનું શીંગ એટલે સુધી નીકળે છે. શામનો દેશ મક્કા તથા મદીનાથી ઉત્તરે છે અને યમન દક્ષિણે છે. અને નજદનો દેશ પુર્વ તરફ છે. શામને પોતાના તરફ એટલા માટે લગાડ્યો કે તે પેગમ્બરોની ભૂમી છે. અને યમનને પોતાની તરફ એટલા માટે નીસબત કર્યો કે મક્કા તેહામાંની જમીન છે. અને તેહામાં યમનને લાગતું છે.

૨૨૩૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન હુસર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું

મક્કા માટે દોઆ કરી છે. અને ખચીક હું તારી પાસે મદીના માટે દોઆ કરું છું મક્કા માટે નેટલી દોઆ કરી તેટલી તથા તેની સાથે તેના નેટલી બીજ પણ. શા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારે માટે અમારા શામમાં બરકત આપ. ઓ અલ્લાહ હું અમારે માટે અમારા યમનમાં બરકત આપ. શા. મો.

અલ્લાહુમ્મ બારેક લાહુમ ફી મા રઅક તાહુમ વગેરે લાહુમ વરહુમ હુમ * આ દોઆ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહના આપ હુસર માટે કરી.

ફાયદો—અબ્દુલ્લાહ બીન હુસર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) અમારે ઘેર પધાર્યા અને ખાણું તથા ખજુર ખાધું. શરબત પીધું બચ્ચેલું શરબત જમણા હાથ તરફવાળા માથુસને આપ્યું ફરી હજરત (સલ) રવાર થયા. સારે મારા બાપે લગામ પકડી દોઆની ઇચ્છા કરી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

૨૨૪૦ બોખારીમાં બરાચ બીન આબ્રેબ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બિસમેક અહું યા વ બિસ્મેક અમૂતો જ્યારે હજરતે (સલ) સવા લાગતા ત્યારે કહેતા અલ હંમ્દા સિદ્લાહિલ-લ અહુયાના બચ્ચંદ મા અમાતના વ એલેહિન-ને-શુર ?

ફાયદો—ઉંચતે મોત એટલા માટે ફરમાવ્યું કે મોતથી અક્કલ હુશયારી રહેતી નથી તેવીજ રીતે બંધમાં પણ રહેતી નથી. એ પછી કયામતમાં જીવી ઉંડવાનું એટલા માટે હજરતે (સલ) વર્ણન કર્યું કે મળવું તે કયામતની ઝિન્દગીની મિસાલ (કે નમુને) છે. એટલે જેવી રીતે ઉંધ પછી જગીએ છીએ. તેવી રીતે મોત પછી કયામતમાં જીવતા થઈશું.

૨૨૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અહુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બાઅંદ બેની વ બેન ખતાયાયા કમા બાઅંદત બેનલ મશારેકે વલ મગરેબે અલ્લાહુમ્મ નકંકેની

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તે ને તેઓને આપું છે તેમાં તેઓ માટે બરકત આપ. અને તેઓની બખશીશ કર અને તેઓ પર રહમ કર શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારા નામની સાથે જવું છું અને તારા નામ ઉપર મરું છું અને જ્યારે જાગતા ત્યારે કહેતા. અર્થ—સર્વ સ્તુતી અલ્લાહ માટે છે જેણે અમને મારવા પછી જીવતા કર્યા. અને તેનાજ તરફ જીવતાં થઈ ઉઠવાનું છે શા. મો.

મિનલ ખતાયા કમા યોનકંકસ-સોખલ
અપ્પહો મિનલ-દનસે અલ્લાહુમ્મ-ગસેલ
ખતાયાથ મિલ માએ વસ-સલજે વલ ખ
રદે *

૨૨૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું
અલ્લાહુમ્મ સંખ્યેતહો વજઅલહો હાદિ-
થઅ મહદીથ* જ્યારે જરીરે (રદી) શીકાયત
કરી કે તે ઘોડા ઉપર થોભી શકતા નથી ત્યારે
તેમને માટે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) મને એક સુતખાનુ તોડવા માટે
મોકલ્યો. મેં કહ્યું, હું ઘોડા ઉપર થોભી શકતા
નથી. ત્યારે હજરતે મારી છાતી ઉપર હાથ
ફેરવ્યો ફરી આ દોઆ કરી 'તો સ્વારી
આવડી ગઇ.

૨૨૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું
કે અલ્લાહુમ્મ હુખ્યેખ એલેનલ-મદીનત
કહુખ્યેના મક્કત અવ અશદ અલ્લા-
હુમ્મ સંહલેહલ વ આરેક લના ફી મુદેહા
વ સાં એહા વનકાલ હુમ્માહા ફજઅલહા
મિલ જોહરે ?

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ જેમ તે પૂર્વ પશ્ચિમ
માં છું શખ્યું છે તેવી રીતે મારામાં તથા મારા
પાપમાં છેદે શાખ. ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે બિજળું
કપકું મેલથી સાફ કરવામાં આવે છે તેવી રીતે હું મને
પાપોથી સ્વદ કર. ઓ અલ્લાહ હું મારા પાપને
પાછળથી ખસડી અને કરાંથી ઘો એટલે તરેહ
તરેહની બાબથી સુધી. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તેને (ઘોડા પર)
થોભાવ અને તેને હિદાયત કરનાર તથા હિદાયતવાળો
હ, શા. મો.

૨ અર્થ—ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે અમે મક્કાની
મોહબ્બત રાખીએ છીએ તેવી અથવા તેથી વધારે
મદીનાને અમારે પ્યાર કર. ઓ અલ્લાહ હું મદીનાને
સાચુ કર (એકલે મદીનાની આબોહવાને ડીક કર.)
અને તેના મુદેઆ અને તેના સાઅમાં વહિ [ખરકત]
આપ અને તેના બુખારને ફેરવ અને જોહદમાં
તેને તાબ. શા. મો.

ફાયદો મંસાખીલમાં હજરત આએશા (રદી)
થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરત (સલ) મક્કાથી
હિજરત કરીને મદીનામાં આવ્યા તો અબુ
બકર સિદીક તથા ખિલાલ (રદી) બુખારની
ખીમારીમાં સપડાયા અને ખિલાલ મક્કા જવાના
શોખની શેઅરો પઢવા લાગ્યા તો મેં આ હાલ
હજરત (સલ) ને કહ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ
દોઆ કરી. મદીનાનાં આયો હવા ધણું ખરાબ
હતાં ધણું કરીને બુખારની વધા થયા કરતી
હતી. હજરત (સલ) ની દોઆથી તે બધા દૈ
થઇ. જેહદ મદીનાથી ૭ કોસ ઉપર એક
જગ્યા છે ત્યાં યહુદી રહેતા હતા. મદીનાની ખીમારી
હજરત (સલ) ની દોઆથી ત્યાં જતી રહી.

૨૨૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું
અલ્લાહુમ્મ હુવાલેના વસા એલેના. *

ફાયદો આનો કિસ્સો આજ બાબમાં
આવી ગયો કે પ્રથમ હજરતે (સલ) વરમાદની
દોઆ કરી જ્યારે સાત દિવસની હેલી લાગી
ત્યારે આ દોઆ કરી.

૨૨૪૫ મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લા-
હુમ્મ રખસ-સમ વતે વ રખત અરકે
વ રખલ અરશીલ-અંહમ રખના વ
રખ કુલે શૈઠન ફાલિકલ હુખ્યે વન-નવા
વ મુનહેલત-તૌરાતે વલ ઇજલે વલ કુર-
કાને અહોએ એક મિન શરે કુલે શૈઠન
અન્ત આખેજુમ-ખેનાસયતહી અલ્લા-
હુમ્મ અન્તલ-અવલો ફલેસ કંખલક શૈઠ
ન વ અન્તલ આખેરો ફલેસ ખઅંદક શૈઠન
વ અન્તલ જોહેરો ફલેસ ફીકક શૈઠન વ અ-
ન્તલ. ખાતેનો ફલેસ દુનક શૈઠન ઇકંદે
અંમદ દેન વ અધનેના મિનલ ફકંરે ?

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ વરસે
અમારા પર નહીં. શા. મો.

૧ અર્થ—ઓ અલ્લાહ આસમાનો અને ઝમીન-
ના પરવરદિગાર અને મોટા અરશના પરવરદિ-

ફાંખદો દાણો અને દલો જમતી વખત ઉપર તથા નીચેથી ફાટ છે. ઉપરની તરફ ઝડ ઉંચે જાય છે. અને નીચેની તરફથી જડ નીચે ધુસે છે, આ બે ફરમાવ્યું કે અવ્વલ અને આખર ખોદા છે એટલે ન તેનો આરંભ છે અને ન તેનો અંત છે. અને મખલૂકનું આરંભ પણ છે તથા અંત પણ છે. પ્રથમ નેસ્ત (અદમ) હતી અને આખરમાં ફના છે. ખોદા બહાર છે પોતાની કુદરતની નિશાનીયોથી કે સઘળું જહાન તેને માને છે આલિમ હોય અથવા નહિલ. અને પોતાની જાતની હકીકતથી ખાતેન છે. તમામ જમત તેમાં હેરાન છે જેવાનાદાન તેમાં હેરાન છે તેથી વધુ દાના તેમાં સરગરદાન છે.

૨૨૪૬ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અદલાહુમ્મ રખ્ખ જખરધલ વ મીકાઇલિ વ ઇસરાફીલ ફાતેરસ-સમાવાતે વલ-અરહેં આલિમલ જેમે વરાશહાદતે અન્ત તહ-કોમો બેન અખાદેક ફી મા કાનુ ફીહિ ચખતલેકુન એહદની બેમ-ખતોલેક ફીહિ મિનલ હુકકે બે ઇર્જનેક ઇત્રક તહદી મન તશાએ. ઇલા સિરાતિમ-મુસ્તકીમ?

બાર દાણા તથા કલ્યા (કળાવવા માટે) ફાગનાર અને તૌરાત ઇન્જીલ તથા કુરઆનના ઉતારનાર ! હુ તારી પનાહહું હું દરેક વસ્તુની બૂરાઇથી તું દરેક ચીજની ખાખરી પકડનાર છે [તારા કબજામાં દરેક ચીજ છે.] એ અલ્લાહ વંજ પ્રથમ છે તારાથી આગળ કંઈ નથી. અને વંજ આખર છેલ્લો છે તારા પછી કંઈ ચીજ નથી. અને વંજ પ્રકાશ છે તારા ઉપર કોઈ ચીજ નથી અને વંજ છુપો છે તારી પાછળ કોઈ ચીજ હું પેહી નથી. તું અમારા દેહને અદા કર અને મોહ-વાલથી આમને બેધરવા કર. શા. મો.

૧ અર્થ—એ અલ્લાહ એ જખરધલ મીકાઇલ અને ઇસરાફીલના પરવરદિગાર ! એ આસમાનો અને ઝમીનના અનાવનાર ! અદમ તથા દ્રખના નાણનાર ! જે બાબતમાં તારા બદા મનકેર પડે તે તેમાં તેએ વચ્ચે તું ફેસલો કરે છે તારા ફકમથી તું અને ખરી માર્ગ બતાવ જેમાં ફુલ પડી છે. ખચીત વંજ સીધા માર્ગ વરફ કરને આહે છે. માર્ગ બતાવે છે. શા. મો.

૨૨૪૭ મૈઆરી તથા મુસલિમમાં અખુ લ્લાહ બીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અદલાહુમ્મ રખ્ખના લકલ-હુમ્મ અન્ત ફુએમુસ સમાવાતે વલ અરહેં વ મન ફીહિજ વ લકલ-હુમ્મ અન્ત નૂરસ-સમાવાતે વલ અરહેં વ મન ફીહિજ વ લકલ હુમ્મ અન્ત મલિકુસ-સમાવાતે વલ અરહેં વ મન ફીહિજ વ લકલ હુમ્મ અન્તલ હુકકે વ વઅંદાકલ-હુકકે. વ લેકાંએક હુકકુન વ કોલેક હુકકુન વલ જનતો હુકકુન વન નારો હુકકુન વન-નખીયુન હુકકુન વ મોહુમ્મહુન હુકકુન વસ-સાઅતો હુકકુન અદલાહુમ્મ લક અસલમતો વ બેક આમન્તો વ એલેક તવકકલતો વ એલેક અનખતો વ બેક ખાસમ્તો વ એલેક હાકમ્તો ફગફરલી મા કંદમતો વ મા અખખસ્તો વ મા અસરરતો વ મા અઅંલ ન્તો અને બીજી રિવાયતમાં એ પછી આવી રાતે છે વ આ અન્ત અઅંલમે બિહી મિત્રી અન્તલ મોકદમે વ અન્તલ મોઅ ખખેરો લાએલાહુ ઇહુ અન્ત અથવા લાએ લાહુ ઝેરિક* રાતમાં ન્યારે હજરત (સલ) તહજર્જેક માટે ઉઠતા ત્યારે આ દોઆ પઢતા.

* અર્થ—એ અલ્લાહ એ મારા પરવરદિગાર તારેજ માટે સર્વે રતુતી છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેને તું ચોલાવનાર છે. અને તારેજ માટે સઘળી રતુતી છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેને તું રોશન કરનાર છે. અને તારેજ માટે તમામ તારીફ છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેનો તું માલિક છે. અને તારેજ માટે દરેક રતુતી છે. તું સત્ય છે અને તારી વાચેદો સત્ય છે અને તારી સુલાકત સત્ય છે અને તારે વચન સત્ય છે અને જનત સત્ય છે અને દોઅમ સત્ય છે અને ષેજખરો સત્ય છે અને મોહુમ્મક સત્ય છે અને કિયામત સત્ય છે એમરો આ સઘળી વસ્તુ સત્ય માથે છે એમાં કંઈ કાઠ કે સન્દેહ નથી) એ અલ્લાહ એ તારી આગળ મારેજન બુકાષી (તાબેદાત થયો) અને તારા પર કબજા લાવ્યાથયે

૨૨૪૮ મુસલિમમાં અણુ સષ્ટદ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખ્ખના-લકલ હુમ્દા મિલઅસ સમાવાતે વલ અરહે વ મિલઅ આ શિઅત મિન રૈમન અમ્મદા અહલસ-સનાએ વલ મજદે અહલ્લો મા કાલલ અંખદા વ કુલ્લોના લક અંખદુન અહલાહુમ્મ લા માનેઅ લેમા અમ્મતંત વ લા મોઅતેય લેમા મ નઅત વલા યનફઅં જલ જદદે મિન્કલ જદ્દા * જ્યારે હજરત (સલ) પોતાનું માથું રકુઅથી ઉપાડતા ત્યારે આ દોઆ પઢતા હતા. ફાયદો આ દોઆ હનરી મજહબમાં નફલ નમાઝમાં પઢે. ફરજમાં નહીં.

૨૨૪૯ મુસલિમમાં અણુ ખરઝા અસલમી (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ મુખ્ખલ ખૈર અલેહેમા સંખ્ખ વ વલા તજઅલ ઐશહોમા કુદન? જોલેખીય તથા તેમની ખાંડી માટે હજરતે આ દોઆ કરી.

તારા પર ભરોસો કર્યો અને તારી તરફ હું કર્યો અને તારી મદદથી હું ઝબડયા અને તારી તરફ મેં ફરયાદ કરી માટે ને મેં આગળ ક્યું અને ને મેં પાછળ નાખ્યું અને ને મેં પોશીદા ક્યું અને ને મેં નહેર ક્યું તે હું બખરા.” અને એક રિવાયતમાં એ પછી આની રીતે છે અર્થ-અને જેને હું મારાથી વધુ જાણનાર છે. જે આગળ કરનાર છે અને પાછળ પાડનાર છે તારા સિવાય કશું પૂજ્ય નથી. શુ. મો.

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ અમારા પરવરદિગાર આસમાને અને જમીન ભરીને અને એ પછી ને તે આજુ દેવ તે ભરીને તને સર્વ સ્તુતી છે. ઓ તારીક અને સ્તુતીને લાએક બદો ને કંઈ કંઈ તેને હું લાએક છે અસો સર્વ તારા બદા હીએ. ઓ અલ્લાહ ને તે આજુ તેને કાઠ રોકનાર નથી અને જેની તે રોકાયેલી હશે તેને કાઠ આપનાર નથી અને દોહલ-પાળાને તારેથી દોહલ લાલકારક નથી. એટલે વગર ઇમાદતે તમા આજુએ દોહલ કેપાઅતમાં કંઈ કાંઈ આપરી નહીં. શુ. મો.

૧ અર્થ-ઓ અલ્લાહ હું આપની ઉપર માલને રોકાયેલ છીને આપ અને તેઓના ગુજરાનને (શિલ્લે) સમત નહીં કર. શુ. મો.

ફાયદો આ જોર ખાવિન્દ ધણાજ ગરીબ હતાં. માટે હજરતે (સલ) તેમને માટે ફરામ-તની દોઆ કરી.

૨૨૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ ખીન ઔદા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ સંદલે અલ્લા આલેઅળી ઔદા*

ફાયદો જ્યારે આવાત ઉતરી કે “ઓ મોહમ્મદ લોકાના માલોથી ઝકાત લે અને તેઓ માટે દોઆ કર” તે અખ્દુલ્લાહ ખીન ઔદા (૨દી) ઝકાત લાવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલલ-આકામે વજ-જરાએ વ ખોતુનિલ-ઐદિયતે વ મનાખેતિશ-રાજરે જ્યારે હજરતે (સલ) પાણીની માંગણી કરી (ફરી ઘણો વરસાદ થયો) તે કહેવાયું કે જન-વરો હલાક થયાં તથા માર્ગો બંધ પડ્યા માટે તમે અલ્લાહથી દોઆ કરો કે અલ્લાહ અમારેથી એને રોકે ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો આનો પૂરો કીરસો આજ અખ્યા-યમાં આતી ગયો.

૨૨૫૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલેક બે કારે શીન આ હજરતે ત્રણવાર ફરમાવ્યું ફરી કહ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલેક બે અળી જહલીખને હુશામીવ-વ ઉંતઅતખને રખીઅંત વ રૌઅત અને રખીઅંત વલ વલીદીખને ઉંતઅત વ ઓમૈયતઅને ખલદીવ-વ ઉંતઅતઅને

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ હું ફરદ મોકલ [રહમ કર] અણુ અવકાની આલ પર. શુ. મો.

૧ અર્થ-ઓ અલ્લાહ દેકરાઓ પર પહાડીઓ પર નાલાઓની ભીતર અને ઝાડ ઉગવાની જગ્યા માં વરસાપ. શુ. મો.

અખી ઓઝીતિન * અને હજરતે (સલ) સાત- માને વણથો પણ મને યાદ નથી. અખદુલાહ ખીન મસઉદ (રદી) કહે છે, તેની કસમ કે જેણે હજરત મોહમ્મદને સાતની સાથે મોકલ્યા જેના જેના હજરતે (સલ) નામ લીધાં તેઓની લાશો મેં પહેલી જોઈ. ફરી તેઓને ખેંચીને બદરના દૂવામાં નખાયા. સગાની આ કીતાબના કર્તા કહે છે કે સાતમે તે અમ્માર ખીન વલીદ છે.

ફાયદો રિવાયત છે કે હજરત (સલ) મક્કામાં અખ્યાની સામે નમાઝ પઢતા હતા. અણુ જહલ તથા કેરેશના કાફેરો ભાં બેઠા હતા. બ્યારે હજરત (સલ) સિજદામાં ગયા તો તે નાપાકાએ ઉંટની ઓઝડી હજરત (સલ) ની પીઠ ઉપર બને ખલાની વચ્ચે મુકી અને હસવા લાગ્યા અને એક ખીજને માથે નાખવા લાગ્યા કે ફલાણુએ આ હરકત કરી. ખીજે કહેતો નહી ફલાણુએ ફરી. અને હજરત (સલ) તેવીજ રીતે સિજદામાં રહ્યા. ફતેમા ઝહરાએ બ્યારે આ સાંભળ્યું તો ધંબરાતાં આવીને હજરત (સલ) ની પીઠ ઉપરથી તેને ઉતારી. ત્યારે હજરતે તેઓને આ બદ્દોઆ કરી. પ્રથમ સામરી રીતે કોરેશને વણથા ફરી મોટા મોટા મુજયોનું નામ વિસ્તારથી લીધું જેમકે તે લોકો બદરમાં મરાયા અને દૂવામાં ફેકાયા. પણ ઓઝીયા ખીન ખલફ હજરત (સલ) ને હાથે અખમી ચઢાને મક્કામાં જઈને મર્યો. અને આ જો કર્યાંએ કહ્યું કે સાતમે અમ્માર ખીન વલીદ છે એ વાત ઠીક પડતી નથી. કારણ કે કહેવામાં આવે છે કે અમ્મારની મોલ હબશ દેશમાં થઈ. વલ્લાહો આલમ.

૨૨૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુલાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અહલ્લાહુમ્મ ફેકેકે હલો ફાદલીન અણુ મસઉદે આટલો વધારો

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું કોરિસની પકડ કર. ફરી કહ્યું. અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું અણુ જહલ ખીન શિશામને, ઉત્તમ ખીન રબીઆને, ફોબા લીમિ રબીઆએ, વલીદ ખીન કતબાને, ઓઝીયા ખીન ખલફને તથા ઉત્તમ ખીન નેહા ને તું પકડ. યા. એ.

ઓ છે વચ્ચેદોમહુત-તાવીશ્કહજરત (સલ) માટે બ્યારે અખદુલાહ ખીન અખ્યાસે મોલ્યું પાણી મુક્યું ત્યારે આ દોઆ હજરતે (સલ) તેમને માટે કરી.

ફાયદો આજ દોઆની ખરકતથી અખદુલાહ ખીન અખ્યાસ મોટા આલિમ થયા. જેમકે કુરઆનની તફસીરની વણી ખરી રિવાયત તેમનાથી છે. અણુ મસઉદ તે મોહદેસનું નામ છે જેણે મુરતદરક કિતાબ રચી.

૨૨૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ લા ઓશ ફહી-ઝૈશલ-અખખેર હ, ફગફર લિલ અનસારે વલ મોહાજરેહ.

ફાયદો જજે ખન્દકમાં મોહાજરીન તથા અનસાર લોક મદીનાની આસપાસ ખન્દક ખોદતા હતા, અને આવી રીતે કહેતા હતા. નહુલ-લજન પાયંડો મોહુમ્મદા, અલલ-જેહુદે મા ખડીના અખદા ૨ ત્યારે તેઓના જવાબમાં આ દોઆ ફરમાવી. એટલે કુન્યાની જિન્દગી કંઈ વિસાતતી નથી. જિન્દગી તો આખેરતની છે. તો ઓ મારા અલ્લાહ તું તેઓની બખશીશ કર કે તેઓ ત્યાંની જિન્દગીનો ભુતક ઉઠાવ.

૨૨૫૫ મુસલિમમાં અખદુલાહ ખીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ મોહરેફલ ફેલુ એ સેરેફ કોલૂખના અંલા તાંમતેક.

૨૨૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુલાહ ખીન અવફા (રદી) થી રિવાયત છે કે

* અર્થ-ઓ અલ્લાહ તું મને કીનમાં સમજ આપ. અને અણુ મસઉદની રિવાયતમાં આઝીલા વધારો છે અર્થ-અને તેને કુરઆન હલીલના અર્થ શીખવ. યા. એ.

૧ અર્થ-ઓ અલ્લાહ ખાલી ઓશ તથા જિન્દગી તે આખેરતનીજ એકલાજા જિન્દગીમાં આઠે તું અનસારોની તથા મોહાજરીની બખશીશ કર. યા. એ.

૨ અર્થ-ઓ તે જાએ કે ન્યા વણી અણુ છપતા રહીએ કહેલા માટે જેહાદ ફરમાવે મોહમ્મદ ફરી મેઅત કરી છે. યા. એ.

૩ અર્થ-ઓ અલ્લાહ દિલિલ ફેરમાવે તું અમ્માર દિલિલને તારી બદલો કિફત ફેરવ. યા. એ.

રતે (સહ) ફરમાવ્યું અહ્મીહુમ્મ મુનઝે-
ફ-હિતાય સરીઅલ-નહુસાય એહુએ
ફિ-અહુઆય અહ્મીહુમ્મહ-એમહુમ વ
ફઝેલ હુમ? કહિરોના ટાળાઓ ઉપર
રતે આ દોઆ કરી.

ફાયદો જગે ખન્દક તથા જગે અહઝાય
કહિરોએ મદીના ઉપર ઘેરા નાંખ્યો હજરત
હાની દોઆથી ઘણીજ ઠંડી હવા ચાલી
રા મલરાઇને ભાગ્યા.

૨૨૫૭ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી
ભાવત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું અહ્મી
અમ મન વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી
ખંદે શાફ અલેહુ ફશદુક અલેહુ, વ
૧ વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી શેઅ
ફકં બેહિમ ફરફક બિહી.૨

ફાયદો મુસલમાનોના હાકિમને ફલાએમ છે
જીલમ નહીં કરે તંગી નહીં કરે હજરત
હાની આ બદ દોઆ (આપ)થી ડરે. તેઓની
૧ આસાની તથા નરમી કરે દુઆદા તેઓને
મી કરશે.

૨૨૫૮ મુસલિમમાં બખેર(રદી)થી રિવાયત
હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું અહ્મીહુમ્મ વલે
હુ ફગફર એટલે તે પુરખને કે જે દોસની
માંથી હતો તોફીલ ખીન અમર દોસની સાથે
દીનામાં આવ્યો ત્યાંની હવા તેને માફક નહી
પોતો તેણે તીરનું ફળ લઇને તેથી આંગળીઓ
ની બેડ કાપી ને તે મરી ગયો.

ફાયદો મસાખીહમાં બખેર (રદી)થી રિવાયત

૧ અર્થ-ઓ અહ્મીહુ કિતાબના કિતાબનાર
૧ કિતાબ કરનાર તું કહિરોના દોઆઓને
૨ ઓ અહ્મીહુ તું તેઓને હાર આપ
ફેશત દે)અને તેઓને હલાવી દે. ડા. મો.

૧ અર્થ-ઓ અહ્મીહુ જે મારી જેમતના
કામ કામ મીન વિષે હાકિમ અને કરી તે તેના
કામથી કરે તો તું તેના જરૂર કામથી કરાઅને
જે મારી જેમતના કામમાં કામ આસતમાં
જાએ ફરી તે તેઓને હારથી કરે તો તું
ફકોર કર. ડા. મો.

૨ અર્થ-ઓ અહ્મીહુ અને તેના બંને
ને તું હારવ. ડા. મો.

છે કે બ્યારે હજરતે મદીના તરફ હિજરત કરી
તો તોફીલની સાથે એક પુરખ મજી હિજરત કરી
મદીનામાં તે ઘણી મીમાર થયો. તેજ અબરાહમાં
તેણે પોતાની આંગળીઓના સાંધા કાપ્યા લોહી
બધ પડ્યું નહીં એજ હુમથી તે મરી ગયો.
તો તોફીલે તેને ખવાયમાં બેસા કે તેનું સમજું
બદન સાફ છે પણ પોતાના હાથોને છુમાએળા
છે. તોફીલે પૂછ્યું તારા પરવરદ્યારે મારી સાથે
કવી એહેરબાની કરી? તેણે કહ્યું કે હિજરતની
બરકતથી મારી બખશીશ કરી. તોફીલે કહ્યું તું
પોતાના હાથને શા માટે લપેટે છે? તેણે જવાબ
આપ્યો કે એવો હુકમ થયો છે કે જેને તે પોતે
બગાડ્યો તેને અમો સાબે કરતા નથી. ફરી
તોફીલે એ ખવાય હજરત (સહ) આગળ કહ્યો
ત્યારે હજરતે (સહ) તેને માટે આ દોઆ કરી.
એટલે ઓ મારા અલ્લાહ જેવી રીતે તે તેના
સખળા બદન ઉપર કરમ કર્યું છે તું તેના હાથો
ઉપર પણ ફૂપા કર. આ હદીસથી હિજરતની
મોટી ફજલત સિદ્ધ થઇ. કદાપી તે શખ્સની
પોતાને મારવાની નૈયત હશે નહીં. એ એહેનીની
હાલતમાં આ બનાવ બન્યો હશે. અથવા
હલાકીની નૈયત હશે પણ હિજરતની બરકતથી
તથા હજરત (સહ)ની દોઆથી તેની મગફરત
થઇ હશે.

૨૨૫૯ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અખી
વકાસ(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ)
ફરમાવ્યું અહ્મીહુમ્મ હાઅોલાએ અહુલી*
એટલે અલી, ફતેમા, હસન, અને હુસેન. (રદી)

ફાયદો બ્યારે નગરાનના ખીસ્તીઓએ
ઇસ્લામની હકીયત (સત્યતા) વિષે ઘણી ગુફતગો
કરી ત્યારે હજરત (સહ) ને હુકમ થયો કે મો-
ખહુલો કરો. એટલે હજરત (સહ) તથા ખીસ્તી
ઓ બદ દોઆ કરે કે જે મોટા દીન ઉપર
હોય ખોદાની ભાનત લેના ઉપર પડે અને આ
મજબુની આપત કિતારી કે ઓ મોહમ્મદ તું
તેઓને કહે આઓ આપણે જીલ્લાઓએ અમારા
છોકરાઓને અને તમારા છોકરાઓને, અપને

૧ અર્થ-ઓ અહ્મીહુ આ લોકો મારી બદલે
બૈત છે. ડા. મો.

અમારી સ્ત્રીઓને અને તમારી સ્ત્રીઓને, અને અમારા સગાંઓને અને તમારા સગાંઓને ફરી આપણે ધણી નમ્રતાથી દોઆ કરીએ અને જૂદા પર ખોદાની લાનત નાખીએ જ્યારે આ આયત ઉતરી તો સવારના ઇમામ હસનનો હાથ પકડી તથા ઇમામ હુસેનને ગોદમાં લઈ હજરત (સલ) નીકળ્યા હજરત ફતેમા અહરા હજરતની પાછળ અને અલી મુરતજ (રદી) સર્વની પાછળ હતા. ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે ખ્રીસ્તીઓએ આ મુઆરક નૂરાની શીકલો જોઈ તો ડર્યો અને મોખાહલા કરવાનો નકાર કર્યો. અને જીઝ્યો આપવા કબૂલ થયા. આ હદીસથી પંજતન પાકની મોટી સમ્પૂર્ણતા સિદ્ધ થઈ. હજરતે (સલ) પોતાની ખીખીઓને તથા સહાયાને સાથે લીધાં નહીં કારણ કે એવા વખતમાં તેઓને લેવાથી ખ્રીસ્તીઓ પર હજરત (સલ)નો રોઅમ્મ પડતે નહીં અને સંપૂર્ણ રીતે સત્યતા સિદ્ધ થતે નહીં. કારણ કે એલાદની નુકસાની જેટલી માણસને ભારી લાગે તેટલી સાથીઓની તથા ખીખીઓની નુકસાની ભારી પડતી નથી. અને શીઆ જે આયતથી તથા આ સદીસથી અલી મુરતજ (રદી) નીજ ખિલાફત ઉપર આધાર લે છે તે તદ્દન બંધ બેસતી વાત નથી. એને અને ખિલાફતને શો સંબંધ? સગાઈ તથા મોહબ્બત જૂદી વાત છે અને ખિલાફત જૂદી વાત છે. અને જે માત્ર સગાઈ તથા હજરતની મોહબ્બત ખિલાફતની શરત હોત તો ફતેમા અહરા અલી મુરતજ કરતાં ખલીફા થવામાં શ્રેષ્ઠ છે. અને જુઓ તો આ કોઈનો મત નથી.

૨૨૬૦ ખોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ હાલતો * એટલે હાલા ખીનતે ખોવૈલેદ ખદીજ (રદી)ની ખેન. જ્યારે તેણીએ હજરત (સલ) પાસે આવવાની રજા લીધી ત્યારે હજરતે ખદીજના હુકમ માંગવાને જાણી તેનું રમરણ કર્યું.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ આ તો હાલા છે. શા. મો.

ફાયદો હજરત ખદીજ (રદી)ની વફાત પછી તેણીની બહેન હાલા હજરત (સલ) ને ઘેર આવી. અને દરવાજા ઉપર ઉભા રહીને હજરતથી ઘરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. હજરતે તેણીના અવાજથી હજરત ખદીજ યાદ આવ્યાં હજરત (સલ) ગમગીન થયા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૨૨૬૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસ જોદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અમરૈના વ અમસલ—મુલકો લિલ્લાહ. વલ હંમ્દો લિલ્લાહ લાએલાહ ઇલ્હિ—હાલો વહંદુ લા શરીક લહ, લહુલ મુલકો વલહુલહમ્દો વ હોવ અંલા કુલે શૈર્ધન કંદીર. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક ખેર હાંજિલ-લૈલતે વ ખેર મા અઅંદહા વ અંજિને બેક મિન શરે હાંજિલ-લૈલતે વ શરે મા અઅંદહા અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિને બેક મિનલ કસલે વ સૂધલ-કે ખેર અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિને બેક મિન અંજામિન—નારે વ અંજામિલ કબેરે જ્યારે સાંજ થતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા અને જ્યારે સવાર કરતા ત્યારે પણ એજ રીતે કહેતા (એટલું કે અમસેનાની જગ્યા) અ સંખંના વ અસંખંલ-મુલકો લિલ્લાહ.

૨૨૬૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું બિસ્મિલ્લાહે અલ્લાહુમ્મ તકંખલહો મિન

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ અમે સાંજ કરી અને અલ્લાહના મુલકે સાંજ કરી. અને સર્વે સ્તુતી અલ્લાહ માટે છે. અલ્લાહ સિવાય કોઈ પુન્ય નથી તે એકલો છે તેનો કોઈ લાગિયો નથી. તેનેજ માટે મુલક છે અને તેનેજ માટે સર્વે સ્તુતી છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિવાન છે. ઓ અલ્લાહ ખયીત હું તારાથી આ રાતની ખિરિયતને તથા એ રાત પછીની ખિરિયતને માંગુ છું. અને આ રાતની ખુરાઈથી તથા આ રાત પછીની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ છું. ઓ અલ્લાહ મુસ્તીથી તથા વજ્રપણીની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ છું. ઓ અલ્લાહ દોઝખના અજબથી તથા કબરના અજબથી હું તારી પનાહ છું. શા. મો.

मोहं भदीव-व आले मोहं भदीव व भिन
 उभते मोहं भदीन? आ एवते (सल)
 जयल करती वेणा कडी.

કાચડો બજાર આગેશા (રહી)થી રિવા-
 યત છે કે બજારતે (સલા) એક શિંચવાળો થોડો
 જેના મોં લાથ પગ કાળા હતા મંગાગ્યો. ૨ ફરી
 ફરમાવ્યું એ આગેશા ? છરી તેજ ફરીને લાવ.
 ફરી બજારતે (સલા) છરી સપને તેને જીવહ
 ક્યો અને આ દોઝા પડી.

૨૨૬૩ બેખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશ
(રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
બિરિમહ્લાહે તુરખતો અરહેના બે રીકતે
અગ્રેશના તશારી સડીમના બે ઠંજને
રખેના કે જ્યારે કાઠ માણસ હજરત (સલ)થી
બીમારીની શિકાયત કરતા અથવા તેને ગોડ
હોતું કે ત્રાવ હોતો તો હજરત (સલ) પોતાની
કલેમાની આંગળી માટી ઉપર રાખતા ફરી
તેને ઉપાડી આ ફરમાવતા.

દ્રાવિડો મોતી લોઆળ તથા માટીથી શિકા થવી માત્ર હજરત (સલ) ની દોઆની બરકત હતી. એજ માટે મદીનાની માટીને ખાકિ-શિકા કહે છે.

૨૨૬૪ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અખુ-
લાહ ખીન અખ્યાસ (રતી)થી વિચારત છે કે
હજરતે (સલા) ફરમાયું લાએલાહ મદલ-
દ્વાદુલ-અમલીયુલ અલ્લમુલ-હદીમ. લાએ
લાહ મદલ-દ્વાદે. રખ્ખુલ અંગશિલ-અલ્લમ.
લાએલાહ મદલ-દ્વાદે. રખ્ખુસ-સમા

૧ અર્થ—અલ્લાહના નામથી હું જીજીવિશ કરું છું. ઓ અલ્લાહ તું એને મોહમ્મદના તથા આલે મોહમ્મદના તથા ઉમ્મતે મોહમ્મદના તરફથી કબલ કર. ઓ. મો.

૨ એજ રિવાજથી જાણાય છે કે તે ઘટા
ખરમી હતો. ગ. મો.

૩ અર્થ—આ માટી અમારી જમીનની છે
અમારા કોઈની શુકથી લાગેલી છે એ અમારા
ખીમારને અમારા પરવરદ્વિગારના હુકમથી શીદા
આપે છે. ગા. મો.

વાતે વલ અરદે વ રખ્યુલ-અરશિલ કરીમ.^૧
સખતી વેળા હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૨૬૫ યોગારી તથા મુસલિમમાં યોગારી
ખીન શોચાયા (રદી) થી વિવાયત છે કે હજરત
(સલ) ફરમાયું લાએલાહ ઇલ-દલાહો
વહુદુ લા શરીક લહુ. લહુલ મુલકો વ
લહુલ હુમ્દો વ હોવ અંલા કુલે શૈધન
કુંદીર. અદલાહુમ્મ લા માનેઅ્ય લેમા અ-
અ તંત વ લા મોઅ્યંતેયં લે મા મનઅ્યંત
વ લા યનફઅ્યં જલ જદહે મિન્કલ જદહે
દરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ દોઆ
કહેતા હતા.

૨૨૬૬ જોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર
(રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સબ) ફર-
માયું લાએલાહ ઇલ-દલાહો વહુંદહુ
લા શરીફ લહુ. લહુલ-મુલકો વ લહુલ-હું-
મ્હા વ હોવ અંલા કુદેલે શૈદન કંદીર
લાએલાહ ઇલ-દલાહો વહુંદહુ અન્જઝ
વઅંદહુ વ નક્કર અંપદહુ વ હઝમલ-અહું
ઝામ વહુંદહુ ૩ આ હજરતે સફા વિપર ફરમાયું.

૧ અર્થ—જેવા મોટાઘણા ધીરજ રાખનાર
અલ્લાહ શિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. મોટા અરશના
પરવરહિદાર અલ્લાહ શિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી.
આસમાનો અને જમીનના પરવરહિદાર તથા
માનીતા અરશના પરવરહિદાર અલ્લાહ શિવાય
કોઈ પૂજ્ય નથી. આ. મો.

૨ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ માખૂદ નથી. તે એકલો છે તેનો કોઈ ભાગિયો નથી. તેનેજ માટે રાજ્ય છે અને તેનેજ માટે સર્વ સ્તુતિ છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિમાન છે. આ અલ્લાહ જે તે આપ્યું તેને કોઈ રોકનાર નથી. અને જે તે રાંધ્યું તેને કોઈ આપનાર નથી (ફરી પીર હોય કે પેગંબર હોય કે ફિરરશે તે હોય) અને તારી આગળ પૈસાવાળા (કે નસીબાવાળા) ને પૈસા કે નસીબો કંઈ લાભ કરતો નથી. આ. મો.

૩ અર્થ—અહીં સિવાય કોઇ પુણ્ય નથી. તે એકલો છે તેનો કોઇ ભાગિયા નથી. તેનેજ માટે આદર્શાહત છે અને તેનેજ માટે સધળી તારીફ છે. અને તે દરેક ચીજ હંપર કુદરત રાખનાર છે. અહીં સિવાય કોઇ પુણ્ય નથી. તે એકલો છે. તેણે પોતાનો

ફાયદો જ્યારે મક્કા ફતેહ થયું ત્યારે હજરતે (સલ) સદા પર્વત ઉપર પોતાની ફતેહ તથા મદદનો શુક્રીયો અદા કર્યો.

૨૨૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-લ્લાહ ખીન ઝોઝેર ખીન અગ્વામ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઈશ્તિ-હાહો વહુદહુ લા શરીક વહુ. લહુલ-મુલકો વ લહુલ હંમદો વ હો-વ અંલા કુદલે શેઈન કદીર. લા હંવલ વ લા કુંવત ઈશ્તિ ખિશ્તિહ. લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો વ લા નઅમોદ ઈશ્તિ ઇયાહો લ હુન નેઅમતો વ લહુલ ફંલો વ લહુસ-સનાઉલ હસનો લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો મુ ખલેસીન લહુલ-દીન વ લવ કરેહલ-કદેફેન દરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ કલિમો પઢતા હતા.

૨૨૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુ-લ્લાહ ખીન ઝોઝેર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું લખ્મૈક અલ્લાહુમ્મ લખ્મૈક લા શરીક લક લખ્મૈક ઇન્નલ હં-મ્મ વનેઅમત લક વલ મોલક લા શરીક લકર હજરત[સલ] પોતાની હજ્જ તથા પોતાના

બાયદો પૂરા કર્યો અને તેણે પોતાના બંદાની મદદ કરી. અને એકલા તેણે કાફિરોના ટોળાને હાર આપી, શા. મો.

૧ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ માયૂદ નથી તે એકલા છે. તેના કોઈ બાગિયો નથી તેનેજ માટે શાન્ક છે અને તેનેજ માટે સર્વ તારીફ છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિ રાખનાર છે. અલ્લાહની મદદ સિવાય ગુનાહોથી ફરવું કે બંદગીની શક્તિ નથી અશ્કાહ સિવાય કોઈ માયૂદ નથી અને અમે તેના સિવાય કોઈની બંદગી કરતા નથી. તેનીજ નેઅમત છે અને તેનુંજ ફજલ છે અને તેનેજ માટે બધી રત્નતી છે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય તથા અમે તેને માટે નિર્મળ દીન કરનાર છીએ અગર જો કાફિરોને અણગમો થાય. શા. મો.

૨ અર્થ—ફરી ફરીને હું તારી ખિજમતમાં હાજર છું. એ અશ્કાહ હું તારી ખિજમતમાં હાજર છું. તારો કોઈ બાગિયો નથી. ફરી ફરીને હું તારી ખિજમતમાં હાજર છું. ખચીત સર્વ રત્નતી નેઅમત અને શાન્ક તારેજ માટે છે તારો કોઈ શરીક નથી.

ઉમરામાં આ શબ્દોથી તલખિયહ કહેતા હતા.

ફાયદો તલખિયહ તે જીકરને કહે છે જે એહરામ બાંધતી વેળા લખ્મૈક શબ્દ મેળવીને કહેવાય છે. આ જીકરને એહરામ બાંધવા પછી દરેક નમાઝ પછી તથા ઉંચે નીચે ચઢતાં ઉતરતાં તથા લોકોથી મળતી વેળા ફરમાવતાં હતા સર્વ રિવાયતમાં તલખિયહ એક સરખી છે. એમાં મત ફર નથી. ઇમામ આજમ (રહ)ની નજદીક એમાં કમી કરવું દુરસ્ત નથી. અને એમાં કંઈ વધારે કરે તો કંઈ દોષ નથી. લખ્મૈક અરબીમાં પુકારના જવાબમાં કહે છે જેમ હિન્દીમાં “જી” કહે છે. કઅથા બન્યા પછી હજરત ઇશ્તિહીમ (અલે) ને હુકમ થયો હતો કે તમે સર્વ લોકોને કેયામત સુધી હજ્જ માટે પુકારો તો તેમણે પુકાર કરી હતી તો હાજીઓની આ લખ્મૈક કહેવી તે પુકારનો જવાબ છે.

૨૨૬૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લખ્મૈક ઉમરાત વ હજ્જ. ૧

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે હજરતે (સલ) હજ્જે વેદાયમા હજ્જ તથા ઉમરાની સાથે નૈયત કરેલી છે અને એને કિરાન કહે છે. એટલે એક એહરામથી હજ્જ તથા ઉમરા અદા કરવાં. ઇમામ આજમ (રહ)નો આજ મજહબ છે કે તમત્તાઅ તથા હફરાદથી કિરાન અફજલ છે. તમત્તાઅ આ કે પ્રથમ ઉમરાનું એહરામ બાંધે ફરી તે ઉમરા અદા કરી એહરામ ઉતારે ફરી આઠમી તારીખ (જલહજ્જની અથવા એથી આગળ) હજ્જને માટે બીજું એહરામ બાંધે. અને હફરાદ આ છે કે માત્ર હજ્જ કરે ઉમરા કરે નહીં, અને વગર હજ્જ કરે એહરામ ઉતારે નહીં. અલ હંમદો લિલ્લાહે અંલલ-ઈતિમામ, વસ્સલ્લાતો અંલા રસલીહી વ આલિહી વ સંહિખિહલ કેરામ.

૧ અર્થ—ફરી ફરીને હું તારી ખિજમતમાં હાજર છું. ઉમરાની તથા હજ્જની હું નૈયત કરે છું. શા. મો.

મસનવી

શુકરકે અનમમકો પહોંચી કિતાબ * ઇલમે અહાદીસકી લુખમે લુખાખ.
જો મતાસિયથે બર ઓગે ફલક * તરબુમેસે ઉતર આએ અરદ તક.
ચમની કે ઉર્દુકી પહેન કર કમા * શાહેદે તાઝી હોવા જલવા નોમા.
ગન્જ ખશી હસ્ત બહસ્ત આ ગયા * કયા હી હોવા રોઝે નેદાં બરમલા.
દોસ્તો અખ હસકો અદા હક્ક કરો * ખલક કો સમગ્ગઓ ખુદ હસકો પડો.
હસકો ન જુઝદાન મેં રખ છોડયો * હાં કહી એસા ન સિતમ કીજયો.
પેરવે સુનત હી કો રહ્યો બખ્શ * દિલ મેં ન બિદઆત કો દેના મકાં.
અખ બી તુ બિદઆતમેં રહા ગર ફસા * મુંઝ તુ મોહમ્મદ કો દેખાવેગા કયા.
નૂર કો લે નારકી યુમ કર હવસ * આફેલે દીનાર કો નુકેતા હે બસ.
યા રખ્ખ ઇન અવરાક કો મકબૂલ કર * હિન્દ કો હસ ફેજ સે કર બહરવર.
ખુર્શીમ અફસૂદ કો પૂર દરદ કર * ઉલકતે દુન્યા સે ઉસે સરદ કર.
તેરેહી ધુન ફલકો દરદમ રહે * તેરે ગમે ઇલાક મેં ખુર્શીમ રહે.
યા રખ્ખ હસ આઘઝકી દોઆ કર કબૂલ * ખાતેમા બિલ ખૈર બહકકે રસલ

ત્રીજા ભાગના સમાપ્તી આખું પુસ્તક ખોદાના
કરમે ફજલથી સમાપ્ત થયું.

એ વિષે

સર્વ સ્તુતી ખોદાનેજ માટે છે.

મશારેકુલ-અનવારના ઉર્દુ ભાષાંતર કરનારના કેટલાક કાચલાઓનું
લિસ્ટ.

૫૪

- ૩ હજરત (સલ) ની સરદારીનો પૂર્વાવે ઇન્જલથી.
- જેહાદ વિષે ખ્રીસ્તીઓની શંકાનો ઉત્તર તથા હજરત (સલ)ની નોબુગતની સાબિતી ગપૂરથી.
- ૪ સિદ્દીકે અકબર (ઝંદી) ની ફજલત.
- ૫ તોહમતની જગ્યાથી બચાવ કરવો તથા તેથી પોતાની સફાઈ જાહેર કરવી.
- ૬ નફલો ખુશ દિલીથી થવી જોઈએ દરરતા દિલે થવી નહીં જોઈએ.

૫૪

- ૭ ઉમ્મત ઉપર હજરત (સલ) ની શક્કત નું બયાન
- ૧૦ મલવરો આપતાં મામલાવાળાની એખ પ્રગટ કરવી જાએજ છે.
- ૧૧ કાફિરોની સંગતમાં તથા નોકરીમાં તેઓ સાથે દગો કરવો દુસ્ત નથી.
- ૧૩ હદીસુમ-સકલેન ઉપર સુન્નીઓ સિવાય કાઈને ચાલવું નસીખમાં નથી.
- ૧૭ સ્ત્રીઓને બારીક કપડું પહેરવાની મનાઈ.
- ૧૯ ઇમાનનો મીઠાસ ત્રણ વીજમાં છે અને

૫૪

- ખોદા તથા રસલની મોહબ્બતની નિશાની.
 ૨૦ જાહેલીયતની ચાર રસમો આ ઉમ્મતમાં
 બાકી છે.
 „ નિફાકની નિશાની તથા મોનાફેકાની વેહેચણી
 „ પાંચ જનવર મૂજીનું હરમમાં પશુ કતલ
 કરવું દુરસ્ત છે.
 ૨૧ સાત માથુસો કેયામતમાં અરશના છાયા
 માં થશે.
 ૨૩ સલામ અલેક કરવાની ઉત્તેજન તથા
 સલામ મોહબ્બતનું કારણ છે.
 ૨૪ હજરત ઇસા (અલે)ના ઉતરવાના વખતમાં
 સલીય તોડવું બૂંડને કતલ કરવું જીજ્ઞાસો
 કાઢી નાખવો તથા માલનો વધારો થશે.
 „ આમર કાફેકની ફજલત એટલે શૈતાન
 તેમનાથી ભાગતો હતો. એ વિષે શીઆ
 ઓની શંકા તથા તેનો જવાબ.
 ૨૬ મુલકોના ફતેહ થવાની ખબરનો મોઅજ્જેઝો.
 ૨૭ હવા આવવાની ખબરનો મોઅજ્જેઝો.
 ઇજમાએ ઉમ્મત વિરુદ્ધ નવી વાત સાંભળવાની
 મનાઈ.
 ૨૮ બદરના ક્ષેત્રો પાસેથી ફિર્યો લેવા વિષે
 હજરત (સલ)નું રડવું.
 ૨૯ હેજના ગોસલની કેરીયત.
 „ શહાદતના દરજ્જનું બચાવ.
 „ નિફાક તથા દોષ્ટા થવાની નિન્દા.
 ૩૦ તમીમ દારીની હદીસ તથા દજ્જલને
 આંખે જોવાના કિસ્સાનું બચાવ.
 ૩૧ મૈયત ઉપર આંસુ રેડવા તથા દિમ્મથી
 ગમ કરવાનું દુરસ્ત થવું.
 „ અરબ ફારેસ તથા રમની ફતેહ થવાની
 ખબરનો મોઅજ્જેઝો.
 ૩૨ કેયામતની નજદીક ખ્રીસ્તીઓની હોકુમત
 વધશે.
 ૩૪ આવૈસ કરનીનો કિસ્સો.
 ૩૫ ઇમામત કરવાના દરજ્જનું બચાવ.
 ૩૬ માલ ઓલાદ તથા અમલની મીસાલ તથા
 અમલ સિવાય કબરમાં કોઈ કામ
 આવનાર નથી.

૫૪

- „ હાલાત જખનાર ફિરશતાઓનું ફિરબદગ થવું.
 ૩૭ શકાઅતે કુબરા તથા મકામે મહમુદની
 હદીસ.
 ૪૦ પેગમ્બરો તથા વલીઓ પર તોહમત મુકના
 રની નિન્દા.
 ૪૧ ચારતની નમાઝની યુબુરગી
 ૪૨ ખેરાત કરવાનું ઉત્તેજન તથા બેગું કર્યા
 કરવાનો ભય.
 ૪૩ અલ્લાહની રહમતનું બોહસા થવાનું બચાવ
 „ ઉમ્મતે મોહમ્મદી અડધી જનતવાળા થયા.
 ૪૪ હજરત (સલ) પછી બાર હકિમ થવાની
 ખબર.
 „ જનતી નેઅમતો બાકી રહેવાની પૂકાર.
 „ અમાનતદારી ઉઠી જવી તથા બદ દયાનતી
 પ્રગટ થવાનું વર્ણન.
 ૪૫ પાછલી રાતની યુબુરગી જે દોઆ કબૂલ
 થવાને વખત છે.
 ૪૬ બની ઓમૈયાના કિતનાઓની ખબર.
 ૪૮ નિઝાહ કરવામાં માલ તથા ખાનદાન કરતાં
 દીનદારીને શ્રેષ્ઠ રાખવું નેંધએ
 „ દોઝખ ખેચનાર ફિરશતાઓની ગણતરી.
 ૪૯ ત્રહ (અલે) ના નોતરા ઉપર ઉમ્મતે
 મોહમ્મદીની ગવાહી.
 ૫૦ દોઆ વિષે જલદી કરવી એ કબૂલ થવાને
 રોકનાર છે.
 ૫૨ ખ્રીસ્તીઓનું ખતના કરાવવી છોડવાનો
 સુનંદ.
 ૫૩ ઝેદ જાહર અને અબ્દુલ્લાહની શહાદતની
 ખબરનો મોઅજ્જેઝો.
 „ તોઆ કબૂલ થવાનું બચાવ અગર જે
 ફેટલીકવાર તોડી હોય.
 ૫૫ મૂસવી તથા ઇસ્વી ઉમ્મત કરતાં ઉમ્મતે
 મોહમ્મદીનું શ્રેષ્ઠ થવું હદીસ તથા
 ઇનજીલથી.
 ૫૭ લોભની નિન્દા તથા ઇમામની તાબેદારી
 કરનાર સુમનામ ગાઝીની તારીફ.
 ૫૮ સલામ અલેક એ હજરત આદમની
 સુનંત છે.

૫૪

૫૯ ઇમાનની નિશાની.

૬૩ કમામ કાસિમની બરીની તથા પીરાન પીરની મેહદીની મનાઇની દલીલ.

,, બિરાતનો સવામ્ય ખેમોકા ખરય થઇ હોય તોએ નિર્થક થતો નથી.

૬૫ જહાન ઉત્પન્ન થવાનું બયાન.

૬૮ નાંદક સો ખુન કરનારની તોખાનો કિસ્સો

૬૯ દરવેશ તથા જુદુગરનો તથા હોકરાની કરામત પ્રગટ થવાનો તથા અલ્લાહની હિદાયત જાહેર થવાનો કિસ્સો.

૭૦ ઇલમે રમલ વગેરે નહીં દુરસ્ત થવાની દલીલ.

૭૬ પેગમ્બરનો ખવાય સાચો પડે છે પણ તેની મતલબ દેરવામાં કદી ચુક પડે છે.

૮૧ હજરત આએશાની રિવાયતથી અયુઝર આની હિકાયત તથા અગિયાર સ્ત્રીનો કિસ્સો.

૮૨ થો ખવાની કરાહિયતનું વર્ણન.

૮૩ કમરોની જિયારત મના થવા પછી દુરસ્ત થવા.

,, હજરત (સલ)ની સંગતનો લાભ નહીં લે નાર ઉમ્મત ઉપર હજરતની નવાજીશ.

૮૫ જેહાદની ફજીવત.

,, ખોદાના દીવારની જનત જહાનમ પુલ સરાતની હદીસ તથા સર્વથી પાછત જનતમાં જનારનો કિસ્સો.

૮૮ ચોર બલિયારી વ્યાજ ખાવ અને કુરઆન પર અમલ હોડનારનું બયાન.

૮૯ મોમૈયાની શેઅરો હજરત (સલ) નું સાબિયાનું.

૯૦ જે સ્ત્રી સાથે પરજીવું હોય તેને જોવું દુરસ્ત છે તથા ગરીબાઇમાં ઘણી મોહર કરવી મકરૂહ છે.

૯૧ કાજળ માંગવાનો કિસ્સો તથા શીખઓની શંકાનો ઉત્તર.

૯૫ કબીરા યુનાહોનું વર્ણન.

૯૬ તારીફ કરવાના દુસ્ત નહીં દુસ્તનો ખુલાસો.

,, આઇન્દાની ખમર આપવાનો તથા પાણી

૪૫

વધવાનો મોઅજ્જેઝા.

,, જામેર (રદી)ના કરજ અદા કરવાનો તથા ખજૂર નહીં ઘટવાનો મોઅજ્જેઝા.

૯૭ અયુષકર સિદીક (રદી)ની મિસાહતની સોબુતી.

,, વિલાપ કરવાની મનાઇ.

૯૮ જે કપડાથી હોજુરે દિલ થવામાં ખલલ પડે તેને પહેરવાની કરાહિયત.

૯૯ નમાઝના ફકનો બરાખર કરવાનું બાજેખ થવું.

,, શકિત નહીં હોય તો નજર પૂરી કરવી વાજેખ નથી.

૧૦૦ બાયડી સાથે સારા સ્વભાવથી રહેવાની આજ્ઞા.

૧૦૨ લલામણુ કરવી સવામ્યનું કરણ છે.

,, ચદ ફાટવાનો મોઅજ્જેઝા તથા તે રિખેની શંકાનો ઉત્તર.

૧૦૪ આઇન્દાની ખમર આપવાનો મોઅજ્જેઝા.

,, જે મન્ત્રમાં શિક ન હોય તેનું દુરસ્ત થવું.

૧૦૫ મુસનખાનોને લામ કરવાના સવામ્ય.

,, હજરત (સલ)ની સખાત તથા હિલમનું વર્ણન.

૧૦૮ કુરઆન પઢવાના તથા સૂર અકર તથા આલે ઇમારાતના પઢવાન સવામ્યનું વર્ણન.

૧૧૦ શુકર યુમરી તથા અદેખાઇ દૂર કરવાનો કાયદો.

૧૧૫ ખાંજુઓનું વર્ણન.

૧.૭ કોઇને અયુષ કાસિમ કહેવું દુરસ્ત નથી.

,, જુકર કરનારાઓની યુજુરગી.

૧૧૮ મદદ સાખ થવાની દેઆ.

૧૧૯ વાંસણુ લાકવાની તાકીદ.

૧૨૦ દરમીયાનો ચાલ ચાલવાનું વર્ણન.

,, દુનિયા તથા આખેતરની મંતલખોને ભેગી કરનાર દેઆ.

,, તોહીદ તમજુદના શખ્સોની તાલીમ.

૧૨૨ સંતોષ તથા દુનિયા ઉપર બ્યાન નહીં આપવાની શીખામણ.

૧૨૩ ઇમામની પાશે સમ્માં ઇલમવાળા રહેવા જોઇએ.

૧૨૪ હજરત (સલ)ની ઝિન્દગીમાં સિદ્દિક

- ૫૪ અકબરનું ઇમામ થયું.
- ૧૨૬ અલી મુસ્તબીની ભુબુરગી.
- ૧૨૭ કેયામતમાં જનવરોમાં પશુ ઇનસાફ થશે.
- ” આ ઉગ્મતના આમ લોક મહુદ તથા નસારાની આલ આલશે.
- ૧૨૮ હરામ માલ ફેલવાનું વર્જન.
- ” આપસમાં ખૂનરેણ વગર કારણે થવાનું બંધાન.
- ૧૨૯ જુમઆની નમાઝની તાકીદ તથા તેને જોડવાની ધમકી.
- ૧૩૧ દરિન્દા (ફાડી ખાનાર) જનવરનું હરામ પશુ.
- ૧૩૨ ખોદા તથા રસૂલની મોહબ્બત મુકિતનું સાધન છે.
- ૧૩૩ બ્યાજનું બંધાન.
- ” હજરત આએશા [રદી] સાથે હજરત (સલ)ની મોહબ્બતનું બંધાન.
- ૧૩૫ નમાઝ જોડવી કુદર છે કે નહીં તે વિષે આક્રમાના ઇજ્તેહાદનું બંધાન.
- ૧૩૬ વસવસાનું બંધાન તથા આફે વપવસાને ભુરૂં જાણ્યું એ ઇમાનને લીધે છે.
- ૧૩૭ ઇસ્તિઝામના હકકો.
- ૧૩૮ પીક પાછળ દોઆ કરવી મકબૂલ છે
- ” ધરવાળાઓનો ખરચ તે જોહાદના આગ્રહ કરવાના તથા સફો કરવાના ખર્ચથી શ્રેષ્ઠ છે.
- ૧૨૯ ગુમનામ થવાની તથા ખાકસારીની તારીફ.
- ૧૪૦ બંને જહાનની ખૈરિયત માંગવી, તથા આખરેતના ડરથી દુન્યાનો અજાળ નહીં માંગવે.
- ” સૈયદુલ ઇસ્તિઝામની ફજલત.
- ૧૪૧ આશતની નમાઝની ફજલત.
- ” જમાઅતથી નમાઝ પઢવાની ફજલત પચીસ કે સત્તાવીસ દરજ્જા છે.
- ૧૪૩ કુટ અથવા ઉદે હિન્દીના ગુણો.
- ” દજ્જાલ તથા યાજુજ માજુજનો કિરસો.
- ૧૪૬ હજરત આએશા (રદી) ની ફજલત

- ૫૪
- ૧૪૮ જમાનાના ફસાદમાં ચોતાના સુધારામાં ભાગવું જોઇએ અને આમ લોકોની વાત તથા કામથી સુપકી પકડવી જોઇએ.
- ૧૫૧ ઇલમે જેમ ખારસો ખોદાનો છે
- ૧૫૨ રૂમના બાદશાહ તરફ હજરતનો પત્ર તથા તેનો વિસ્તારથી કિરસો.
- ૧૫૬ દુન્યામાં ખોદાને આ મથાની આંખે જોઇ શકતા નથી.
- ૧૬૨ અથુ તાલિખના કુદર ઉપર મરવાનો સિદ્દાંત.
- ૧૬૩ જુમઆની મકબૂલ ઘડીનું બંધાન.
- ૧૬૪ બંદાઓ પર ખોદાની રહમત ખોલવી થવી.
- ૧૭૦ તોહીદ શીખાવનાર હદીસ.
- ૧૭૨ ખાધા પછીની દોઆ.
- ” સફર વખતની દોઆ.
- ૧૭૩ સફરથી પાછા ફરતી વેગાની દોઆ.
- ૧૭૪ અહલે જૈત માટે જરૂરત જોગી રોજની દોઆ.
- ૧૭૫ સુતી વખતની દોઆ.
- ” દાવતનું ખાજું ખાધા પછીની દોઆ.
- ૧૭૬ હજરત (સલ)ની દોઆથી વરસાદ વરસવા નો મોઅજ્જો.
- ૧૭૮ જનાઝાની દોઆ.
- ૧૮૦ હજરત (સલ) નમાઝમાં પઢત તે દોઆઓ.
- ૧૮૧ સુતી વખતની દોઆ
- ૧૮૩ સખત હવા ચાલતી વખતની દોઆ.
- ૧૮૪ જાજરમાં જતી વખતની દોઆ.
- ૧૮૫ અન્તહિયાત તથા દોરૂદ પછીની દોઆ.
- ૧૮૬ તહજ્જેદ વખતની દોઆ.
- ૧૮૭ મોખાહલા તથા અહલે ભેતની ફજલતનું વર્જન તથા શીખાઓની શંકાનો ઉતાર.
- ૧૮૮ સવર સાંજની દોઆ.
- ૧૮૯ સખતી તથા મુસીમત વખતની દોઆ
- ” નમાઝ પછીનું જાગર.
- ૧૯૬ નમાઝ પછીનો વજ્જો

સમાપ્ત.

